

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

BREVE FRA OG TIL
ADAM OEHLENSCHLÄGER

1809 – 1829

I

GYLDENDAL

BREVE FRA OG TIL
ADAM OEHLenschLÄGER

ADAM OEHLENSCHLÄGER

Maleri af F. C. Gröger 1815

Det nationalhistoriske Museum, Frederiksborg

BREVE FRA OG TIL
ADAM OEHLENSCHLÄGER

NOVEMBER 1809 - OKTOBER 1829

UDGIVET AF

DANIEL PREISZ

UNDER MEDVIRKNING AF

TORBEN NIELSEN

I

KØBENHAVN 1953
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

Materialet til 2. Række af Breve fra og til Adam Oehlen-schläger, der omfatter Tiden fra Digterens Hjemkomst 1809 til Doktorpromotionen i Lund 1829, findes i Det kgl. Biblio-tek, Rigsarkivet og Bakkehusmuseet. Hertil kommer Oehlenschlägers Korrespondance med Cotta i Cottasche Verlagsarchiv, Stuttgart og med J. F. Brockhaus, Leipzig, enkelte Breve i of-fentlige udenlandske Samlinger i Nationalbibliothek, Wien, Preussische Staatsbibliothek, Berlin, Bayerische Staatsbiblio-thek, München, Goethe und Schiller-Archiv, Weimar, Schles-wig-Holsteinische Landesbibliothek, Kiel, Kungl. Biblioteket, Stockholm, Svenska akademiens Nobelbibliotek, ssts., Uni-versitetsbiblioteket, Lund og endelig Breve elskværdigt stillet Udgaven til Raadighed af private Institutioner og Personer: Professor Vilh. Andersen, Fredensborg, Ingeniør A. Hütte-meier, København, Overarkivar Bjørn Kornerup, København, Student T. Monberg, København, Boghandler K. N. Helle-mann-Nielsen, København, Bankprokurist Hans Müller-Kristi-ansen, Sønderborg, Magister Ellen Olsen, København, Fabrikant Svend Olsen, København, Amtsforvalter A. Palsbo, Holte, Professor Jöran Sahlgren, Upsala, Teatermuseet, København, Skovejjer T. Troensegaard, Mariager, Greve Trolle-Wachtmei-ster, Trolle-Ljungby og Kanslirådet Harald Wiens, Löberöd slott, Löberöd.

Her som i 1. Række savnes adskillige Breve baade fra og til Adam Oehlenschläger, og mange Henvendelser til Biblioteker, Arkiver og private Samlinger i Ind- og Udland har været resultatløse.

Af Oehlenschlägers Breve til Christiane fra Udenlandsrejsen 1816—17 er kun en Fjerdedel bevaret i Manuskript. De manglende er optrykt efter »En Reise fortalt i Breve til mit Hiem« I—II, 1817—18. Rejsens skiftende Stationer og Oplysninger i Christianes Breve angiver Datering og Omfang af de enkelte Stykker, hvorfor iøvrigt Kommentaren i hvert Tilfælde gør Rede. Er Brevet som Helhed taget fra »En Reise«, angives dette ved * foran Adressaten; har Brevet i Manuskript defekte Steder, som »En Reise« udfylder, bemærkes dette ved * foran det første og efter det sidste citerede Ord herfra. Overskrifter trykte med fedt i »En Reise« er her sat ind i Teksten med Brødskrift eller fjernede ligesom alle Skillestreger. Derimod har man for Illusionens Skyld ikke udeladt de i »En Reise« forekommende Noter, der enten hentyder til de publicerede Breve eller til Begivenheder efter Rejsens Ophør, da * foran Adressaten allerede angiver Brevets Forlæg.

Iøvrigt er Principperne for Udgivelsen af Brevenes 1. Række nøje fulgt.

Bibliotekar Torben Nielsen var April 1948 til Dec. 1949 knyttet til Udgaven, som han forlod for at overtage Hvervet som Medredaktør af Bjørnstjerne Bjørnsons Brevveksling med Danske.

København i April 1953.

DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURSELSKAB

BILLEDER

Adam Oehlenschläger. Maleri af F. C. Gröger 1815. Det nationalhistoriske Museum, Frederiks- borg.....	Titelbillede
Heinrich Voss. Maleri af Franz Gareis 1800. Sammlung Schaible, Donaueschingen .. mellem	S. 32—33
J. F. Cotta. Træsnit efter Portræt i Familien Cot- tas Eje.....	mellem - 176—77
Poul Godske Bertouch-Lehn. Miniature af Hein- rich Aldenrath 1817. Lungholm.....	mellem - 304—05

BREVE

Tallene angiver Brevnummer

Adler, J. G., til:	444
Bentzon, A. B., til:	503
Bertouch, F. J. C., fra:	516
Boye, A. E., fra:	529
Bugge, P. O., fra:	426
Christian Frederik, Prins, til:	469, 502 — fra: 487, 504
Cold, C. M. T., fra:	513
Cotta, J. F., fra:	385, 403, 421, 491 — til: 402, 405, 420, 423, 462, 478, 480, 485, 490, 500, 509
Dahlmann, F. C., fra:	449

Dankwart, F. C., til: 501
Drewsen, J. C., fra: 459, 468
Finanskollegiet, fra: 389
Foersom, P., fra: 473, 474, 494, 495 — til: 493
Frederik Christian af Augustenborg, til: 417 — fra: 418
Frege & Co., fra: 427
Grundtvig, N. F. S., fra: 442 — til: 443
Gyllembourg, Thomasine, til: 496
Hammarsköld, Lorenzo, fra: 415
Hauch, C., fra: 524, 534, 545
Heger, Carl, fra: 549
Heger, Christiane, se: Oehlenschläger, Christiane
Heger, Hans, til: 404, 410
Heiberg, J. L., til: 437, 471
Hjort, Peder, fra: 535, 541
Holstein, Fr. v., til: 430, 457
Knudsen, Anna Lucia, fra: 514
Knudsen, H. C., til: 414, 431
Kongen, fra: 388, 452
Konsistorium, fra: 488 — til: 489
Koren, Christiane, fra: 401, 419, 422, 434, 445
Molbeck, Chr., fra: 386, 498 — til: 499
Münster, Amalie, fra: 400
Oehlenschläger, Christiane, til: 396, 397, 463, 518, 519, 520,
522, 525, 526, 530, 531, 533, 536, 538, 539, 542, 543, 551,
553 — fra: 521, 523, 527, 528, 532, 537, 540, 544, 546, 547,
548, 550, 554
Rahbek, Kamma, til: 390, 391, 392, 398, 412, 428, 429, 446,
447, 448, 454, 483, 486 — fra: 484

Rahbek, K. L., til: 455, 460, 461, 464, 467, 476, 481
Rask, Rasmus, fra: 456
Runge, P. O., fra: 394
Schardt, Sophie v., fra: 387
Schlegel, Fr., fra: 433 — til: 482
Spazier, Johanne Caroline, fra: 393
Teaterdirektionen (herunder Teatercensorerne), fra: 407, 413,
425, 432, 436, 440, 451, 458, 466, 472, 477, 479, 497, 506,
510, 512 — til: 424, 435, 438, 439, 450, 470, 475, 492, 505, 511
Universitetsdirektionen, fra: 409, 411, 517 — til: 441, 515
Voss, Heinrich, fra: 399, 408, 416, 465 — til: 406
Weber, B. A., fra: 508
Wedel-Jarlsberg, Herman, fra: 453
Welcker, F. G., fra: 552
Wolff, P. A. fra: 507
Ørsted, Niels, fra: 395

NOVEMBER 1809—MARTS 1817

385. *Fra J. F. Cotta.*

Tübingen 22 No 9.

Ich denke Sie mir, liebster Freund, glücklich zurückgekehrt und von Braut, Freunden u. Verehrern aufs herzlichste aufgenommen.

5 Doktor Withusen hat mir Ihr gütiges v. 23 v. Ms erst vor etlichen Tagen und sogleich Axel — erhalten —

Der junge Voss ist mit seinem Vater voll Bewunderung u. Hochachtung gegen Sie — wie mich deren Briefe belehren. Dies ist auch der Fall von Weisser, der mir was Sie in Anlage copirt finden schrieb — Sie müssen seiner nicht mehr zürnen.

10 Nun hoffe ich recht bald Nachrichten von Ihnen und von Zeit zu Zeit Berichte über alles Schöne u. Gute was in Dänemark vorgehet.

Herzliche Empfehlung von der ganzen Familie, die kleine
15 Schwägerin mit eingeschlossen.

Ihr

J. F. Cotta.

386. *Fra Christian Molbech.*

D. 1ste Decbr. 1809.

Lad det ei undre Dem, her at modtage et Brev fra en ubekiendt, unavngiven Haand! Lad det ei fortryde Dem, at
20 vende et Par Øieblik paa Læsningen af nogle Linier, der skrives med den reneste Hensigt, og uden andet Øiemed end det, som deres blotte Tilværelse opfylder! De vare bestemte at skrives fra det Øieblik, vort Fødeland igien eiede sin herligste

Søn — et Tilfælde har virket, at de skrives nu og i denne Form.

Om De, som alt tidlig betraadte Udødeligheds høie Bane, De, hvis Værd omsider Norden, alt Germanien, og engang Europa erkiender — om De ei værdigede at modtage en Hyl-
ding, der rækkes Dem af en ukiendt, uberømmelig Haand, der 5
bringes Dem i Stilhed og i ringe Dragt, udrunden ligesaa meget af Hiertets inderlige Følelse, som af Aandens høie Beundring — vilde det end smerte mig, dog kunde det ei nedslaae mig; thi forud indsaae jeg den Afstands Vidde, som er imellem os; levende følte jeg, hvorlidt jeg endnu har gjort mig værdig 10
til at nærme mig Dem.

Og dog træder jeg fri og freidig frem, for ogsaa at række en lille Blomst til den Krands, som Danmark fletter sin længe savnede Skiald, Ham, som først, efter en lang Nat og Skumring, atter fremkaldte Poesiens fulde Morgenrøde i Norden, 15
for snart at hæve den til Dagens Glands; i hvem Nordens Kraft og Sydens Ild tændte den Lue, der syntes slukt for Os, og af Skiebnen kun forbeholdt den sydligere Frænde. — Er Blomsten end farveløs og uden Duft, og ei værdig til at bindes i Krandsen blandt de ædlere og skønnere Urter — dog frem- 20
sprang den af en levende Rod, og evig vil den grønnes i mit Indre. Hvor kunde den visne, da De Selv gav den Liv? — Det, jeg offerer Dem, min Siæls udeelte Beundring, den reneste Erkiendelse af Deres høie Aand — har De ei Selv skienket mig det? — Tidlig røvede en Længsel, som intet Endeligt kunde 25
tilfredsstille, mig Livets Ro og Ungdommens Glæder; endnu staaer jeg eensom i den Verden, som flyer mig — men aldrig, thi Evighed er ingen Drøm, aldrig kan jeg glemme, at De var et af de Væsener, giennem hvis Aand de første Straaler af det høiere Liv vaktet i mit Indre. Naar jeg med taus Ære- 30

frygt lever blandt herligere Tiders stolte Minder — naar jeg fængslet af Henrykkelse dvæler i den overjordiske Verden, hvis Glands i Poesien straalere med den høieste Klarhed — stedse vender jeg da med fornyet Lyst tilbage til den Digter, hvis
5 Toner stærkere end nogen Andens have giennemtrængt mit Væsen, i hvis Sang jeg først fornam en Gienklang af den evige Harmonie, som hidtil endnu ei havde naaet mit Øre. — Taknemmelig ærer jeg den Aand, hvis Konstværker jeg med stedse stigende Beundring har betragtet, som ogsaa har næret mit
10 Liv med sin himmelske Ild; reen og ublandet skal denne Følelse, under alle Forhold, følge mig til mit Livs Ende.

Ikkun svagt kunne disse Ord tolke det, som jeg helst vilde taus bevare i mit Inderste; thi Naturen gav mig mere en stræbende Kraft, end Evne til at udtale mit Liv. Tung har Skieb-
15 nens Haand hvilet over mig; og forgieves har jeg hidtil stridt imod de Baand, som hilde og fængsle mit Liv.

Jeg veed at mit Navn er nævnet for Dem paa en lidet fordeeltagtig Maade. Ikke derfor, eller af Svaghed og Feighed, fortier jeg det; men fordi jeg føler, hvorlidt det fortienner at
20 kiendes af Dem. Kunde De nogensinde attraae at vide det, skal det intet Øieblik blive Dem skiult.

Hvorledes jeg bedømmes, eller engang vil bedømmes af Dem, som jeg ikke blot med Henrykkelse beundrer, men som mit hele Væsen tidt har følt sig hendraget til, i hvis Aand jeg har
25 levet, og hvis Konst har skienket mig nogle af Livets høieste Nydelser — kan vist nok ei være mig ligegyldigt. Men den, som ei føler saamegen Kraft hos sig, at han ikke mistvivler om sit Menneskeværd, om end hele Verden fradømte ham det: over ham fældes Dommen retfærdigen. — Alt var det min
30 Skiebne, ofte at saares af Miskiendelser, og det virkelige Liv

har jeg aldrig kiendt, skøndt vel anet, fra dets yndige Side; men høiere Anelser have opholdt mit Haab, og skøndt nedtrykt, har jeg ikke tabt mit Mod, fordi jeg lever i Overbeviisningen om en høiere Dom, end Menneskers.

Maatte stedse vort Fødeland værdigen erkiende, hvad det 5
 eier i Dem! — dette er Alt, hvad jeg endnu har at sige; og
 gierne tilbageholder jeg det Ønske: maatte ogsaa min Hylding
 engang blive værdig til at modtages af Dem!

[C. Molbech]

387. *Fra Sophie v. Schardt.*

Weimar d. 4ten Dec: 1809. 10

Diese Blättgen, diese Andenken sende ich Ihnen. Da Andenken u. Vergessen nicht zusammen besteht, so sagen sie Ihnen: Wir vergessen Sie nicht. Der, der schon als Mensch in der Erinnerung wehrt bleibt, hat als Dichter, noch ausserdem eine Zaubermacht nicht vergessen zu werden, denn aus 15
 den weitesten Fernen schallen wohl Harfentöne herüber, in gedruckten Zeilen seine Gedanken, sind für verwandte Gemüther dann so gut wie Briefe von seiner Hand, aus seiner tiefen Seele geschrieben. So haben wir hier in Weimar, seit Sie hier waren nun ein doppeltes Interesse an dem was Sie der Welt 20
 Gutes und Schönes mittheilen. Sie begreifen es: dass ich mich um so mehr nach Ihrem Correggio sehne. Ich habe indess niemanden gesagt vorläufig, dass Sie mir ihn senden würden, als dem Schauspieler Wolff, (den ich zuweilen u. recht gern bey uns sehe) u. von ungefähr hat er mich vor kurzen einmal 25
 besucht, wo er mir sagte: dass er in der Welt nichts so sehr wünsche als diese Rolle, des Cor: zu spielen, er dünke sich wie geschaffen gerade für die, u. durch die tröstende Aussicht,

dass nur dies ihm im Ganzen so liebe Stück wieder in Weimar seyn würde, war er ganz aufgerichtet — nun wenn ichs nur habe, das Uebrige wird der Himmel lenken — —

Es ist sehr Ihrer wehrt, dass Sie unsern Helios, noch vor
5 Ihrem Scheiden also begrüsst haben, wie Sie thaten, u. hat mir eine rechte Freude gemacht. Es stehn immer einige November Wolken um ihn herum, aber der Schein ist erfreulich doch, wenn er diese zerstreuet. Ich bin doch begierig ihn von Ihnen zu sprechen, wozu ich diese Woche, (wo ich ihn in einem
10 kleineren Kreis sehn werde) die Veranlassung nehmen werde. Wir haben ihn die Zeit her nur in grössern Versammlungen gesehen, — gewiss wird mir sein milder Ausdruck sagen, dass er Ihre Seele wohl versteht. (s'entend dass ich ganz ignorire ob, oder wie Sie sich gesehen pp) Bey unsrer lieben Schiller haben
15 wir Ihrer gedacht, bey Gelegenheit eines Briefes aus Heidelberg — wo sie durch die Freude über Ihre Erscheinung dort, uns an die Unsere hier erinnert haben. Nur zwey Zeilen wollte ich schreiben, um diese Blättgen zu begleiten, u. siehe sie sind zu einem Brief worden — wenn ich Ihnen nun noch
20 von Hacon Jarl sagte — von dem süssen Knaben, der hingeopfert wird, der sich vor der grausen Bildsäule fürchtet des Odin — aber seine Sonne liebt — Welch tiefer Sinn — u. auch welche Zartheit, wie rührend lieblich — u. so mehr davon!! wenn ich Sie fragte nach dem vollbrachten Stück was zum
25 Geb.tag aufgeführt wurde?? u. s. w. Ja — so mögte mirs gehen wie dem Zauberlehrling des G. der das Wort nicht finden konnte um die Wasserströme aufzuhalten u. Ihnen würde vor die Papier Ueberschwemung bange werden. So sey es denn gleich geschlossen — meine blühende, freundliche gute Emma
30 — die sich gern der angenehmen Stunden Ihres Hierseyns

errinnert, vereint ihre Grüsse mit den herzlichen Empfehlungen meines Mannes. Sie will wenn Sie bald wiederkommen, Ihnen ein Lied singen (ungebeten sogar), welches Ihnen lieb ist sollen Sie wählen. Theilnahmen, Andenken u. die wahrste Achtung versichert Ihnen

5

Ihre Dienerin

S. v. Schardt

geb. v. Bernstorff.

Ich hoffe dass mein Brief sich dem Grf. Bernstorff durch Ihr gütiges Ueberbringen wohl empfohlen hat.

10

Möge mir bald Correggios sanfte Licht-Gestalt — erscheinen!

388. *Fra Kongen.*

Kiøbenhavn d: 12te Decbr 1809.

Vi Frederik den Siette af Guds Naade Konge til Danmark og Norge, de Venders og Gothers, Hertug i Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken og Oldenburg; Giøre vitterligt: at Vi have fundet for godt at beskikke Os Elskelig Adam Øhlen- 15
 schlæger til Professor og dertil hermed i Kongelig Naade udnævne ham, under den Forpligtelse, at han ved offentlig mundtligt Foredrag skal bidrage til Almeensmag for Litteratur og Kunst; Og skal og maa han i Kraft heraf, fra denne Vor Be- 20
 stallings Dato af, ved alle forekommende Leiligheder ikke allene have Deel i alle de Rettigheder og Friheder som Rangspersoner efter Loven ere tillagte, men endog efter sin Ancienneté nyde den Rang m. Sæde og Gang, som ham efter Rangforord- 25
 ningen af 14 Octobr 1746 dens 6te Klasse N° 3 kan tilkomme, og derfor af alle agtes og ansees; Thi skal han være Os som sin absolute og souveraine Arve Konge og Herre huld og troe, Vores og Vort Kongelige Arvehusets Gavn og Bedste søge, vide og ramme; Skade og Fordærv af yderste Magt, Evne og

Formue hindre, forekomme og afværge; saa og, om vi ellers maatte finde for godt ham i et eller andet Tilfælde noget til Vor Tienestes Befordring at anbefale, da saadant troeligen forrette, samt i saa Maade ikke for nogen aabenbare hvad samme hans Forretning vedkommer og hemmelig bør at holdes, alt efter den Eed han Os derpaa allerunderdanigst gjort og aflagt haver. Givet i vor Kongelige Residentsstad Kiøbenhavn d: 12te Decbr 1809

Under Vor Kongelige Haand og Seigl

10

Frederik R.

J. S. Møsting

Cold. Knudsen. Bülow. Monrad.

/ Hansen.

389. *Fra Finanskollegiet.*

19. Dec. 1809.

15 Hans Mjst Kongen har ved et Allerh. Rescript af 12te dennes allern. tillagt Dem et aarligt Extraordinarium af 600rd fra 1ste Jan. næstkommende at regne, under Forpligtelse at De ved offentligt mundtligt Foredrag skulde bidrage til Almeensmag for Litteratur og Kunst; hvilket hermed meldes Dem til
20 fornøden Efterretning; ligesom og at dette Extraordinarium qvartaliter vil vorde Dem anvist paa den herværende Zahlcasse.

[Ingen Underskrift]

390. *Til Kamma Rahbek.*

Khavn den 30. Decbr 1809.

25 Glædeligt og lyksaligt Nytaar Frue Professor. Jeg skulde have den Ære at komme i Morgen Aften til Etatsraad Bruuns; men som Blodet aldrig er saa tyndt, det er dog tykkere end Vand, saa kommer jeg til Dem. Døm nu om der ikke er et fortroligt

og broderligt Amours og Kierlighedsbaand imellem vore Hierter.

Brødrene Berling (Heger vilde jeg sige) haaber jeg kommer ogsaa. Skade at god Syster just i disse Dage er en Griis der kaum eine gesunde Idee fassen kan. Forresten kan jeg forsikkre at Sundhedens Opnaaelse begynder at iværksættes.

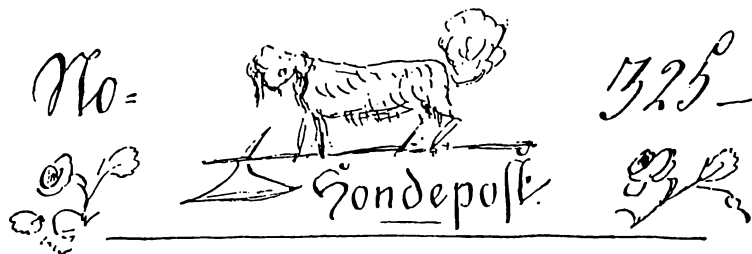
Gud bevare Deres Udgang og Deres Indgang fra nu af og i Evighed amen. Nævner Barnet.

Ski Olski Dolski Podolski Opodolski, Asiopodolski, Basio-
podolski, Emmebassiopodolski

Klemmebasiopodolski.

391. Til Kamma Rahbek.

[Kbh. 31. Dec. 1809]

Allerkjæreste Veninne.

Med stor Bedrøvelse og Sorg
Jeg nødes Eder at berette
At jeg paa Eders Bakkeborg
I Risengrød mig ey kan mætte
Da nemlig jeg er ansagt til
I Aften hen mig at begive
For at oplæse Skuespil
Hvor ellers ingen læste blive

Jeg nemlig min Correggio
 Skal læse for den ædle Qvinde
 Som alle kalde, kan jeg troe,
 Danmarkis Norriges Fyrstinde
 Tillad mig derfor kiære Moer
 En anden Dag i denne Uge
 Ved Eders lille Vennebord
 En Portion Aftensmad at sluge
 At Hundeposten blier saa kort
 Det kommer deraf gode Karen
 At jeg til Middagsmad skal bort.
 Nu Rahbeks Qvinde, Gudbevar' en.

Deres

A. Oehlenschläger.

392. *Til Kamma Rahbek.*

Khvn d. 4 Jan 1810.

Bedste Camma!

Jeg tvivler icke om at jeg jo kan komme paa Søndag; imidlertid vil jeg dog spørge god' Syster først, thi hun holder Bog med Invitationerne. Det vil glæde mig meget at høre Rahbeks Digt. Hils ham og siig: Jeg troer Kolbein maa være yngre end Endrid. Det er et ungt blødagtigt Mske; den anden har været i Constantinopel, og bedrevet Idrætter. Den Unge er et Tilnavn, som engang faaet icke saa let ophævedes.

Til min Fader skal jeg ogsaa gaae. Jeg haaber min Hund med sine tree Sukkerhvalpe er i god Behold.

à revoir ma chere amie

Oehlenschläger.

393. *Fra Johanne Caroline Spazier.* Leipzig 7 Januar 1810.

Schon vor einem Jahre wagte ich es Ew. Wohlgeb. um Ihre freundliche Theilnahme an ein Taschenbuch zu ersuchen von dem ich sehr anmuthige Erwartungen hegte. Sie waren damals noch nicht in Ihr Vaterland zurückgekehrt, und vielleicht ist 5 der Brief den wir Herrn Cotta zur Bestellung übergaben, nie in Ihre Hände gekommen. So unlieb dies mir besonders in der Hinsicht seyn würde, das man zum zweiten male, dasselbe, nie so gut macht, und folglich auch nicht einen Brief — so freue ich mich nun doch, die Theilnahme eines so innig 10 von mir geliebten Dichters, auf den Augenblick verspart zu sehen, wo mein Unternehmen erst in voller Kraft an's Tageslicht tritt. Dies konnte, tausend sich widrig durchkreuzender Umstände wegen bei dem ersten Jahrgange der Urania im Verlage des Kunst und Industrie Comtoirs zu Am- 15 sterdam nicht streng genommen der Fall seyn.

Er dürfte es aber auf 1811. Wenigstens wird die Idee für jeden Reiz haben, der Ausstattung dieses Almanachs sowohl künstlerischer als poetischer Hinsicht eine bestimmte Tendenz zu geben. 20

Dies ist — für die Kupfer — Eröffnung einer Göthe's Gallerie.

Für den dichterischen oder erzählenden Inhalt:

Vereinigung aller Freunde aller Nachfolger oder wenn Sie wollen aller Ebenbürtigen Göthe's, des Vaters der neuen 25 Kunst. — Möchten sich alle ihm verwandten, wie im Leben so auch im Buchstaben versammeln, wo seinem Genius gehuldigt wird!

Wir haben zur Eröffnung einer Göthe's Gallerie, sieben Blätter aus den Wahlverwandschaften gewählt, um so nach 30

rückwärts vorschreitend vielleicht einmal mit Werther zu schliessen. —

Wäre es nicht schön, wenn Sie, wenn der Sänger des Alladin, vor allen seinen jungen Zeitgenossen Göthe am nächsten
5 verwandt, so durchsichtig klar, so mild, so voll hoher reiner Natur, nur die eignen Götter ehrend — wie der hohe alte Göthe — besonnen und ruhig ohne Ungestüm mit sich fort-reissend, durch innere Gewalt, wie er — wenn Sie der wären, der am lebhaftesten am innigsten die Idee meines Vorha-
10 bens zu Ihrer eignen machten, wenn die Wahlverwandschaften, wenn Göthe Sie veranlasste — nicht Ihre alte Komerz wie mit Herrn Brockhaus, dem Verleger — nicht die Rücksicht dass es eine Frau ist die Sie einlädt — wenn Sie von Innen heraus Antrieb in sich fänden Mitarbeiter an meiner Urania
15 zu werden? Dieser Idee und nur dieser Idee gemäss sind die Mitarbeiter für diesmal von mir gewählt worden. An beide Schlegel, an Coreff, Stoll, Collin, Baggesen, Jean Paul Richter, u andre, sind Anforderungen gegangen, nur an die Herrlich-
20 ste und Besten. Sollte mein Wunsch diesmal — eine geheime Ahndung sagt Ja — der Erfüllung sich freuen, so ersuche ich Sie um gefällige Einsendung des Mskpts bis zu Anfang Aprills, und bitte dasselbe unter meiner Adresse nach Leipzig zu befördern.

Jede Bedingung welche Sie uns dabei vorschreiben wird ohn-
25 fehlbar erfüllt werden.

Johanne Caroline
verwitwet Hofrätin Spazier
geb. Mayer.

394. *Fra P. O. Runge.*

Hamburg den 12 Jan 1810.

Wertester Freund

durch einen Verwandten von mir schicke ich Ihnen hierin das Märchen von den Butt welches ich Ihnen versprochen, Sie werden aus der Erinnerung wie ich es Ihnen erzählte die fehlerhafte Schreibart corrigiren und sich in meiner Unwissenheit orientiren müssen, halten sie solche aber in Ehren den es ist eine erstaunlich schöne Geschichte wie ich beym Aufschreiben doppelt gefunden habe.

Ich habe dieser Tage das Vergnügen gehabt dass Böhndel aus Rom hier angekommen ist. Sie werden ihm den Winter noch vielleicht in Copenhagen sehn —

Louise Reichard grüsst Sie mit uns von Herzen und ich bitte dass wenn Sie uns ein mahl was absonderliches zu sagen haben uns einige Nachrichten zu geben, Steffens hat mir auchso eben einen kleinen Anhang zu mein Farben Büchlein geschickt und ich hoffe nun bald damit zu erscheinen, viel Grüss von meinen Bruder und Perthes. Kommen Sie bald mahl wieder her.

der Ihrige

P. O. Runge

Mahler.

NS — ein fröhlich Neujahr.

395. *Fra Niels Randulf Ørsted.* St. Petersburg den 10/22 Febr. 1810.

Kiære Oehlenschläger!

Jeg har i lang Tid intet hørt til dig, uden hvad jeg giennem de offentlige Tidender har seet. Derfor griber jeg denne Leilighed med Capetaine Hagerup at sende dig disse Ord. I Morgen kl. 10 gaar jeg til Armeen i Tyrkiet. Vi sees maaskee

aldrig meere, thi uden Skrammer eller Orden, betræder jeg neppe den danske Grund. Dog ønsker jeg inderlig engang endnu at see og tale dig, min ærlige Oehlenschlæger, som jeg har levet saa mange herlige Øieblikke med. Indtil den Tid ønsker
 5 jeg du maae leve vel, og troe om mig, at intil Døden bliver jeg din troeste Ven. Du er nu bleven end meere stor og berømt, siden vi saaes, men inden vi samles igien, haaber jeg og, om ikke at have et Navn, saa dog i min Stilling at have erhvervet mig Ære.

10 Kiære Oehlenschlæger! gør dig Umage for at lære min gode ærlige Ven Hagerup nøyere at kiende, du vil sikkert faae ham meget kiær og han holder inderlig meget af dig. Vi har reist sammen og boet sammen, og han har vist mig megen Deeltagelse og Venskab, hvorpaa jeg ei noksom kan skønne, da
 15 jeg har levet saalangt fra alle Venner og min Familie. Du kiender H. men ei saa nøye som jeg, hvilket jeg ønskede maatte skee.

Lev vel min gode Øhlensl. glem mig aldrig. Jeg ophører aldrig at elske dig.

din troe

20

Randulff Ørsted.

396. *Til Christiane Heger.*

Frederiksborg Tirsdag den 13de Marts [1810]

Bedste Christiane.

Efter at have udstaaet et afskyeligt Snee og Taageveir, ny-
 25 der jeg nu nogle skønne Martsdage i min Vens Winklers Selskab. Jeg har hidindtil næsten uafadelig været ene med ham og mine Bøger. Jeg boer paa Posthuset; bliver hiemme paa mit Kammer om Dagen til K 2, derpaa gaar jeg til Winkler, spiser med ham, spadserer naar Veiret er godt, og om Aftenen

læser vi noget sammen. Kun hos Stutmester Niensens har jeg været med Winkler; vi gjorde en Tour ud til Baltasar Bang i Søndags, og fornøiede os over dette unge Pars Philemon-Bauciske Lyksalighed.

Jeg har seet Bernstorfs hos Niensens, men jeg har endnu ingen 5
Visit gjort dem, og de have ikke inviteret mig til dem. Men jeg kommer dog til at gaae derhen engang; thi gandske uden Omgang med disse Folk kan man ikke godt undgaae at være. Saaledes har en Frøken Morgenstjerne inviteret mig til et Bal imorgen, hvor jeg vel maae gaae hen en timestid, skjøndt jeg 10
aldrig dandser, og jeg desuden ingen Skoe har. Hos Captain Petersen, min gamle Bekiendt, nødes jeg ogsaa at komme imellem mærker jeg nok; og da han har et smukt musikalsk Talent, vil det maaskee endogsaa undertiden mere mig at see ham.

Winkler er et fortreffeligt Menneske med et udmærket Hoved 15
og et ædelt Hierte. Nogle vexelsidige Egenheder slibe vi nu af paa hinanden for i Fremtiden at leve lykkeligt med hinanden i vort gamle Barndoms Venskab. Ogsaa fra denne Kant er mit Ophold herude mig vigtigt og høist behageligt; thi det er sandelig ikke lidet at finde en sielden ædel Kraft og at tilvinde 20
sig dens Hengivenhed i den legiosværm af tomme, forfængelige, karakterløse Væsener, som omgiver een. Jeg haaber vi skal ofte see Winkler hos os i Fremtiden, og jeg er vis paa han vil ogsaa blive din Ven.

Saasnart Correggio er færdig beder jeg dig sende mig mit 25
eget Exemplar, og det andet til Bogbinderen, at indbindes i Saffian.

Da Hertugen formodentlig har hørt at jeg er bortreist, saa kunde det maaskee blive med at give ham Bogen, til jeg kommer tilbage.

Skynd ogsaa paa Bogbinderen med alle de andre Bøger, at jeg kan finde dem indbundne, naar jeg kommer.

Sophie maae du takke for sit Brev, hun skal snart faae Svar og Camma et Hundebrev.

- 5 Gud velsigne Dig, min gode Christiane! Du er dog ikke bedrøvet over min Fraværelse? Nu kommer jeg jo snart, og saa har du mig.

Hils din Fader og min, sampt Rahbek og alle Venner
fra din

10

Oehlenschläger.

ES. At du altsaa skal hilse Schimmelmans og Grevinde Münster forstaar sig af sig selv, da jeg haaber at kunne regne dem blandt vore Venner. Fortæl mig om dem alt hvad du veed. — Og Frøken Hammelefferne maa du ogsaa hilse — og Rein-
hard.

15

Jeg kan ikke undlade til Guterletzt at male en lille Hund med en Hellebarde —

Kunde du ikke skaffe mig den Musenalmanak med Goethes Wilhelm Meisters Wanderjahre, til Grevinde Bernstorf
20 herude? Send den med Correggio —

397. *Til Christiane Heger.*

[Frederiksborg 19/3 1810]

Bedste Christiane.

Seer du at du fik Brev, og at jeg altsaa holdt hvad jeg lovede! Det glædede mig ret at dit Brev dog ikke kom førend jeg havde

afsendt mit — Tak for Bogen. Paa Mandag kommer jeg igien til Byen; og ville I da have den Godhed at indrette Sagerne deroppe hos Hans Christian Brakal. Medfølgende Hondebrev ville du først have den Godhed selv at læse og saa give til God Syster. Winkler følger mig formodentlig ind paa Mandag, og 5 saa maae vi være en Aften sammen hos Sophie som nok for Winklers Skyld maae være paa Tirsdag —

Tak fordi du saa smukt har ladet Correggio indhefte igien. Exemplaret til Hertugen maa jeg eftersee for de mulige Sprogfeils Skyld. 10

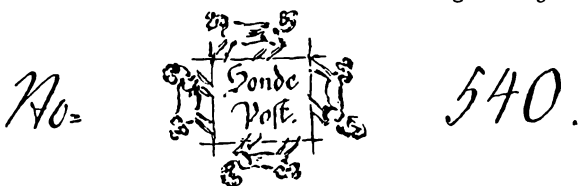
Farvel min bedste Christiane. Længes du lidt efter mig? Det kommer mig for som om jeg nu atter var paa en Reise og skrev dig til langt fra. Men hvor behagelig er den Tanke, at det ikke er 300, men kun fem Miil, ikke et Par Maaneders men en Formiddags Reise som adskiller os. Farvel. Hils Sophie og min 15 Fader og din.

din

Oehlenschläger.

398. Til Kamma Rahbek.

Frederiksborg den 19 Marts 1810.

mothe

" - - - - - Væi væi!"

Tullin.

Du lille søde Hundenist hvo gav dig disse Egenskaber
Og Ekko svarede en — Aber!

Karo smerteligste Vennindepind, hvor særdeles det behager mig langt fra quod erat demonstrandum at bevidne Dem, 20

saavel som en hver anden redelig sindet og verdsligsindet Danne(brogs)mand, og Lodbrogsmand lige til Saltsyder Knudsen min uforglemmeligste Aftagelse. Altsaa seer De selv, eller De seer ikke selv, (thi i Grunden kommer det ud paa eet) at.

5 Efter at have afgjort disse Ting for ligesom Gustav Adolk ingen fiendlige Fæstninger at have i Rykken, eller ligesom Æske-
moos (eller som han ogsaa kaldtes Aeschylus) heller at være
bekiendt for at være Soldat i Slaget ved Salamis, end for at
være Poet, eller som Cajus Halvstøvle der sagde til sine Kie-
10 rester: Denne skønne Hals skal herunter naar jeg vil; ville
vi begive os videre, for en Ordens Skyld.

Rigtignok yttrer Plinius den Yngre i sine Breve en Slags ængstelig Modløshed, der kommer mig til at forglemme Laurbærkiølingen og Vandkunsterne i hans Landhuus, af Frygt for

15 at Domitian skal kappe Tidselhovedet af ham. Men Herregud hvad skal man sige; maatte dog den ældre Hans Christian Ørsted (jeg mener Naturhistorikeren og Obersten) friste en haardere Skiæbne, da han blev et Offer for de alt fortærende Luer i den jammerlige Ildebrandshistorie. Dio Cassius fortæller

20 noget lignende om Trajan under Jordskiælvet i Alexandria; men hvorom alting er, saa siger jeg som den gamle Adam Olearius (Adam Oehlenschläger) i sin orientalske Reise, og som Columbus i Bakkelsens Oceania: »Wenn viel Wasser dazu gehört um ein Ocean zu machen, so hat Baggesen unendlich

25 viel geleistet«. Men jeg frygter for at han, ligesom Knudsen, har (kun omvendt) forvexlet Ossian med Ocean; saa at han er bleven oceanisk istedet for ossiansk. —

»Dievelen gale i dig! hvorfor kommer du da ikke hiem at spise! Kl er 2 og Maden staaer paa Bordet —«

30 Om Forladelse dyrekiøbte Veninde, det var til Vinkler,

Vinkleroris Vinkleratus som blev saa længe borte; og jeg er lige som Raabuk i den Henseende, naar jeg er sulten saa har jeg altid en forbandet Appetit, som især yttre sig ved Længsel efter Mad; undertiden ogsaa, men dog sieldnere, ved en Slags Higen efter Æde, eller Spiselyst. 5

Jeg troer ikke at kunne slutte dette Brev med Noget bedre end med en lille

Hvor er det muligt andet naar der løber fuldt af Muus i mit Losi (efter Seidelinsk Orthographie).

Sagen er denne: Jeg sidder i mit Kammers paa Pesthuset 10 (hvad vilde jeg sige Posthuset) saa kommer ved høi lys Dag løvenes en lille Muus oppe paa Panelet ved min Seng; men da den ikke kunde komme længer, gik den tilbaves igien og forsvandtes. Siden kom den ud af et Hul ved Kakkelovnen, og begyndte at rekognoscere om der var noget at æde; men mine 15 Støvler som stod der fandt den det dog for langsomt med at begnave. Nu kastede jeg smaa Smørrebrøder paa Gulvet ved Indgangen til Musens Hule; og havde den Fornøjelse at see den komme, og slæbe det bort med Munden; men saa tænker jeg: det er den eneste Muus der eksisterer; og saa kommer der 20 et andet stort forbandet Beest i Dag og hjælper ham at slæbe bort. Derover har nu Musen tabt min hele Agtelse, og i Morgen skal den have Rottekrudt —

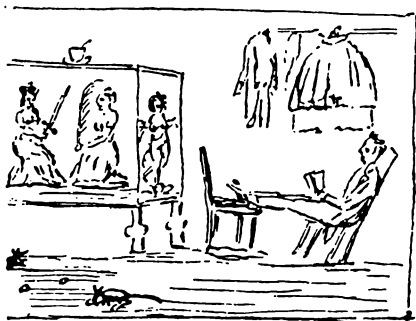
Ende paa Museposten.

Paa Mandag, kiære Veninne kommer jeg igien til Kueven- 25 havn, og saa vil Bakkehusbesøget ikke længe udeblive, saa-

lidt som den færdige Faruk. Adios! Hils Rahbek og alle Venner
fra Deres indtil Døden troe og uforglemmelige Ven

Adam Olearius —

Figura = Bild.

Her sidder jeg og rider paa to Stole læsende Schillers Ge-
5 schichte des dreizigjahrigen Krieges; foran mig paa Kakkel-
ovnen staae de tre Gudinder Lykken, Freden og Retfærdig-
heden: den ene Muus tager et Stykke Smørrebrød i Flaben;
den anden vil effen op af Hullet for at hente eet af de andre.

Jeg

10 O Gustav Adolf dybt din Død
Mig inderligt bedrøver.

1ste Muus

Der ligger et Stykke Smørrebrød
Som hurtig jeg opstøver.

15 2^{den} Muus

Jeg sidder her i Klemmens Nød
Og fanges hvis jeg tøver.

Lykken

Saa stor er ingen Konge fød
Han jo mit Lune prøver.

Retfærdigheden

Speil dig i hine Heltes Død
Du lille sultne Røver.

Freden

Naar faaer dog hver i Fredens Skiød
Saameget han behøver?

Till Uglspil.

Jeg vandrer fra Bye og til Bye
paa min Fod jeg savner ej Vinge.

399. *Fra Heinrich Voss.*

Heidelberg d. 26 März 1810.

Mein bester Öhlenschläger,

Dein Landsmann will ein Briefchen an dich besorgen, und du hörst ja wohl ein Wörtchen von deinem guten Voss an. Ich
5 muss dir wenigstens sagen, dass unser ganzes Haus noch voll ist von dir und deiner herlichen, wiewohl nur kurzen Erscheinung. O komm bald wieder, so ruft mit mir mein Vater, meine Mutter, Bruder Abraham, und, darf ich hinzufügen, der beste Theil von ganz Heidelberg. Denn höre, Cotta hat mir deinen
10 Palnatoke u. Axel u Wald. zugeschickt, und ich habe damit den gebildeten Frauen und unseren fühlenden Herzen in Heidelberg ein herliches Fest gemacht. Den Palnatoke habe ich vorigen Mittwoch in einer Gesellschaft von 40 Personen vorgelesen — übermorgen lese ich Axel und Waldur — man sehnt
15 sich darnach, und ich fühle mich glücklich dich so repräsentiren zu können. O komm zu uns, du sollst auf Armen der Liebe getragen werden. Du glücklicher, der du das in dir hast, was Millionen beseligen kann. Ich wollte, du wärst unsichtbarzugegen gewesen, wie wir nach geendigter Vorlesung von dir, über dich,
20 zu dir sprachen, dich priesen und segneten, und uns glücklich schätzten, solch einen Landsmann aus dem Norden erworben zu haben — wahrlich, du hättest nicht die Stimme der Schmeichelei, die ich deinen Feinden gönne, sondern der herzlichsten Liebe u. Verehrung vernommen. — Komm zu uns, edler, herlicher, und guter Öhlenschläger — den Dichter verehren wir
25 in dir, aber der Mensch geht uns doch über alles. — Und so lange du nicht bei uns bist, so gedenke unser manchmal, dass wir überzeugt sind, dem Öhlenschläger sei es nicht gleichgültig von uns Heidelbergern geliebt zu sein.

Einige Härten u. Grammatikalien glaube ich dir in Palnatoke schon glücklich geändert zu haben, durch ganz leichte, einfache Mittel, denn vor den Gewaltsamen soll mich Gott bewahren — Aber zwei Dinge sind in Palnatoke, wo du mir zur Hülfe kommen musst. Zweiter Act:

Ein Bund wird helfen — — bis will ich den Teufel sehn, der ihn erschüttert — dieser Stelle fehlt es etwas an Klarheit u. dann im Monologe Palnatokes, nachdem ihn Skofte hat ermorden wollen — zum drittenmahle! pp — hier scheint es den 3 Zeilen von Vorsichtig! — wie Vergebung? an auch an Klarheit zu fehlen — zwar verstehe ich die Worte nicht: »der Neidhardt ist gesichtet« — Schick uns hier Änderungen, bester Öhlenschläger — Ich allein wags nicht — Und dann beschwöre ich dich, schreib ein paar Seiten Anmerkungen, nur zur nothdürftigen Erläuterung des mythischen: Auch gib eine Anmerkung über Bues Streiterwuth, zumal, da diese eine wichtige Rolle spielt — Ich sehe einem Tadel unserer Kritiker entgegen über diese Katastrophe, der kannst du durch eine histor. Bemerkung ausweichen. Meinem Öhlenschläger sollen auch die Kritiker nichts anhaben.

Mein Vater bittet dich recht freundlich, dich entweder selbst oder durch einen dritten bei Moldenhawer um die Tibull-*Manuscripte* zu verwenden. Wären welche da, so findet sich wohl eine barmherzige Philologenseele, die für Geld u. gute Worte sie excerpirt, und zwar nach der Heynischen Ausgabe verglichen. Sieh zu bester Öhlenschläger. Hast du aber nicht Lust und Zeit dazu, so ist auch recht, wir bleiben dir doch gut.

Herzliche Grüsse von meinen Eltern, und von allen, die deinen Palnatoke gehört haben. — Deiner Frau — du bist doch schon Ehemann? — bringe auch einen freundlichen Gruss von

mir. So viel heute, nächstens ein mehreres bei mehrerer
Musse.

Dein treuer

Heinrich Voss.

Correggio will mir Cotta auch zuschicken, u. darauf sind
5 unsere Heidelberger erst recht gespannt — Schicke ihn nur
bald an Cotta —

400. *Fra Amalie Münster.*

Montag d. 2ten Aprill. [1810]

Aus Furcht der erhaltenen Erlaubniss eine unbescheidene
Ausdehnung zu geben, schicke ich hier den köstlichen Correggio
10 zurück. Wie habe ich ihn genossen!

Schade dass der Abschreiber sich so mancher Sprachfehler
schuldig gemacht hat. Freilich sind das Stäubchen nur; aber
wer kan sie an einem Meisterwerke dulden?

Die Versicherung dass Sie Liebe völlig hergestellt sind, und
15 die Hoffnung Sie bald zu sehn sind zwei Gedanken bei denen
ich sehr gern verweile.

Herzlich umarme ich Sie im Geiste, bis mir es in der Wirk-
lichkeit so wohl wird.

A. Münster.

20 401. *Fra Christiane Koren.*

Hovind 11te April 1810.

Et halvt Aar er Øhlenslæger tilbage i Fødelandet, i sine El-
skedes Kreds, lykkelig blandt saa mange Lykkelige, og i al den
Tiid er ikke et Øyeblik blevet tilovers for den fordem i de lyk-
kelige Dage saa ømtelskede Moer Koren, for Saras og Vilhelms
25 dybtlidende Moder — ikke et Øyeblik. Det er haardt, gode
Adam. Et saa smertelig saaret Hierte skulde man ikke troe
kunde saares saa haardt ved endnu et Haabs Tilintetgiørelse.
Ak, men de som ikke troer det, har heller intet Begreb om,

hvordan dette Haab: Varmt og inderligt som den ømmeste Søn og Broder vil han dele din Smerte, føle din unævnelige Jammer — hvordan det selv i de bittreste Øyeblikke som afløste den første Bedøvelse, indgiød noget som lignede Trøst i min Siæl. Ja saa vidt jeg erindrer var det en af de Tanker og Fornem- 5 melser jeg var mig tydelig bevidst i det Virvar af Angester og Smerter som jeg endnu undres over ikke opløste de skiøre Baand som bandt mig til det tomme øde Liv — At De i fire lange Aar ikke skrev, ikke sendte mig en Hilsen eller besvarede et af mine Breve — ikke engang det sidste, som jeg dog 10 med Vished veed, De fik, har gjort mig bitterlig ondt og kostet mig mange hede Taare. Men nu, da De er mig saa nær, da dog saa mangen Gienstand nødvendig maae erindre Dem, var det ogsaa kun som i en Drøm om Sara og Saras Moder, da mine kiærlige Venner endogsaa har, jeg frygter, aftvungen Dem 15 det Løfte, De vilde skrive, nu at vente den ene Postdag efter den anden forgiæves, nager mig mere end nogen, end De selv nogensinde skal faae at vide. Jeg har ofte sadt mig ned for at skrive, men er stedse holdt tilbage ved noget, som jeg ikke veed hvad er; kun at det ikke er Stolthed, veed jeg: min moderlige 20 Stolthed, den eneste, der nogentiid har behærsket mig, sank i i Saras og Vilhelms Grav. Men hvorfor jeg nu skriver, kan jeg sige Dem: fordi det beklæmte Hierte lindres ved at udtømme sig i Klager, og fordi ingen uden det tause troe Papiir skal høre disse Klager, som paa nye ere foranledigede ved et falskt 25 Haab man gav mig, da jeg for nogen Tiid siden var i Christiania, at jeg her hiemme skulde finde Brev fra Dem. Mueligt seer De aldrig disse Linier, som jeg har skrevet paa baade i Gaar og i Dag. Tidt synes jeg: det er dog bedst, at komme ud af den Uvished, om han saa reent er forandret eller kun andre 30

tilfældige Omstændigheder er Skyld i, det lader saa — Og saa atter igien: endnu kan du dog troe det beste og trøsteligste, men skriver du engang til og faaer enda intet Svar, eller maa-skee et, værre end intet, Ja, saa veed du, alt er forbi. Nu kommer det an paa, hvilken af disse Meninger der er den stærkeste i det Øyeblik, Brevet skal bort. Jeg var maaskee altid en svag vankelmodig Skabning, og det er kun i visse Ting man hærdes ved Alderen og Kummer. Mig har de ikke giort stærkere. Det kommer mig for, Hiertet bliver yngre — og svagere
10 — ved hver nye Lidelse. O Gud, og hvor har de senere Aar, alle de, hvori jeg intet har hørt fra Dem, gode Øhlsnlæger, været rige paa Lidelser. Jeg var vel alt for lykkelig — ingen paa Jorden kunde være det mere end jeg — og denne Tanke og Forudfølelsen af hvad der forestod, hvad der saa skrækkelige
15 skulde afbryde den, ængstede mig ofte, men flygtigt. Dichmans jammerfulde Død gav min Roelighed et uforvindeligt Stød. Det bragte mig Graven endnu nærmere, end min Wilhelms min Saras blide Hengang fra deres Himmel her til den evige uforgiængelige Himmel. Havde jeg da fulgt min Ungdoms Ven — jeg veed han ogsaa skal blive min Ven hisset —
20 o, da havde jeg modtaget min Siæls Dyrebare der ved hans, ved min ædle Faders Haand, blandt mine tre længe forudgangne Smaae, blandt de mange, som der saa længe vente mig. Men jeg skulde leve for de Elskelige, jeg har igien, og
25 jeg har Gud skee Lov mange, og lever giærne, saa længe mit Liv kan nytte og glæde dem. De kan vel nu, ædle Adam, være træt af al denne Jeg-Snak, men det skal være Deres Straf, fordi De er saa haardhiertet imod mig. Men Straffen maae staae i Forhold til Brøden, og altsaa her ikke gaae videre. Og
30 naar jeg tænker paa de lykkelige Timer Deres Axel og Val-

borg, Hakon Jarl og Palnatoke har forskaffet mig, de søde Vemodstaare der har flydt for Digtene og Digteren — disse Taare være min Tak. At ogsaa her Mindet om de Dage, da alt var anderledes, imellem blandede noget grumme bittert i de søde rene Følelser, det er alt for vist. Selv den Tanke: 5 i fordum Tiid modtog du alt hvad han skrev fra hans egen Haand, vilde grumt forstyrre min Glæde, men det var kun før og længe efter jeg havde læst et af disse velsignede Digte, at en saadan nidsk Tanke fik Raaderum. Blandt saa mange Lovtaler over Digtene og den ædle unge Digter, vil jo den 10 dybt følte moderlige Forsikring: de lysnede mig mangan mørk Time, ogsaa finde sin Plads. Corregio, siger Professor Tresschow, og hans Dom staaer vel paa temmelig uomstødelig Grund, skal endnu overgaae Axel og Valborg. Jeg glæder mig til den — og vil ikke Adam glæde sig over, at Moer Koren 15 endnu kan glæde sig til noget? —

Gud velsigne Dem, og vær og bliv lykkelig i den elskede Kreds, lykkelig med Deres hulde Christiane. (Jeg ærgede mig ordentlig over, at Rahbek i et Digt til hendes Fødselsdag, som jeg saae i den af det underlige Væsen Søtoft udgivne Lyna, 20 havde kaldt hende Øhlenslægers Georgine — jeg har aldrig vidst, hun hed' saa. Klinger det da smukkere end Christiane? Havde det været en Rimer der havde valgt det, for at faae det til at svare til mine, sine, etc — skulde det ikke undret, mindre ærgret mig) 25

Naar jeg nu har fortalt Dem, at jeg har skrevet paa dette i 4 Dage, vil jeg intet føye til, uden at jeg i Liv og Død er Øhlenslægers lige ømthengivne, elskende Moer Koren.

Jeg har været syg i nogen Tid, min Haand er saa mat, og

det vil De see paa de ujævne Bogstaver — ogsaa Hiertet er i Dag saa mat — det er den 12te — Jeg vil nu forsegle dette ellers bliver det en uendeligt kiedeligt Dagbogbrev —

Lev vel da, min dyrebare Ven, og lev evig vel!

5 402. *Til J. F. Cotta.*

Kopenhagen den 4 Mai 1810.

Mein bester Cotta!

Wie Herr Brummer nach Leipzig geht muss ich ihm doch absolut einige Zeilen für Sie mitgeben —. Das Erste was ich bitten muss ist etwas was ich freilich schon lange hatte thun
10 sollte, und nur die licentia poetica kann mir zur Entschuldigung dienen. Wie ich nemlich in diesem Winter in Hamburg war, hatte Herr Haller Fürst die Güte mir eine Anweisung auf das Selby'sche Haus in Copenhagen zu geben, und ich sollte wieder zu Ihnen schreiben, damit Sie wieder
15 Haller das Geld nach Hamburg schicken konnten. Denken Sie sich den Grund: das habe ich noch nicht gethan. — Haben Sie also die Güte diesem Herrn die 350 grossen Sächsischen Taler zu senden die ich für Correggio noch haben soll; denn Sie wissen Sie haben mir schon 50 davon gegeben — Seine
20 Adresse ist Herrn Fürst Haller & Comp in Hamburg. —

Correggio wird nächsten Winter hier aufgeführt; da Sie ja noch: »die Gedichte, Palnatoke, und Axel und Valburg«, von mir haben, die noch nicht ausgekommen sind, so eilt es wohl nicht so sehr mit Correggio — Aber ich bitte Sie lieber Freund!
25 lassen Sie nun diese Sachen hübsch bald auskommen; jetzt ist ja Friede da, und sie haben lang genug in Mskpt geruht; es ist doch vergeblich dass der Dichter seine Sachen einmal bekannt gemacht wünscht, besonders wenn er selbst rasch fortgeht.

Voss hat mir einen Brief geschrieben wollen Sie wohl die Güte haben Ihn dafür zu danken. — Sagen Sie ihm: ich habe kein deutsches Exemplar von Palnatoke, und weis deshalb nicht was er mit den einzelnen Worten meint, die er geschrieben hat als unverständlich; bitten Sie ihm dass er nach Ver- 5 nunft und Überlegung selbst den Sinn in diese kleinen Einzelheiten hineinlegt. Ein Wort, was er Vergehung zu sein glaubt, soll wohl Vorsehung sein. Anmerkungen kann ich auch nicht machen, weil ich keinen Text habe; auch meine ich nicht dass es eben nothwendig ist. 10

Wenn Sie nichts dagegen haben, so will ich Correggio zu Frau von Schardt oder zu Wolf in Weimar senden. Es scheint mir, dass sie das Stück da wünschen, selbst die Herzogin soll einen solchen Wunsch geäussert haben. An Goethe sende ich es nicht. Der Alte hat mich gar zu sehr mit seinen Launen 15 beleidigt — ich liebe ihn noch immer; aber er hört kaum mehr was persöhnliches von mir.

Die Reise habe ich im Morgenblat gelesen. Endlich hat Herr Reinbeck erlaubt dass ich hineinkommen durfte. Da sind einige verfluchte Druckfehler drin. — Ich werde ihm gewiss 20 mehr senden. Aber drucken Sie mir hübsch meine anderen Sachen. —

Ich habe Anträge von Perthes, Büsching, Mad: Spazier etc: bekommen; aber ich will mit keinen andern zu thun haben als mit Ihnen; wir sind nicht bloss gute Freunde, aber wie 25 ich hoffe so sehr es sich in der Zeit unsres Umgangs thun liess Freunde geworden; und ich schmeichle mir zu hoffen dass es ihnen wohl thut einen neuen jüngern Schiller gefunden zu haben; wenigstens theil' ich mit ihm sein Herz und seine Gesinnungen. —

Ich werde mich in diesen Tagen verheirathen.
 Grüßen Sie ihre liebe Frau, Conz und Haug von
 Ihrem Freund
 Oehlenschläger.

5 403. *Fra J. F. Cotta.*

Leipzig 29 Mai 1810.

Brummer hat mir Ihr Werthes v 4 M gebracht, wofür ich
 Ihnen, schätzbarster Freund, aufs herzlichste danke — die 350
 Tl habe ich Herrn Fürst Haller sogleich dh Frege an-
 gewiesen. Hakon Jarl ist ausgegeben, Palnatoke im Druck und
 10 Axel soll gleich nachfolgen — und wegen der Gedichte muss ich
 mir ein freundschaftliches Wort erlauben — diese sollten wirk-
 lich überarbeitet werden — denn von einem Manne von
 Ihren Talenten muss nichts unvollendetes in die Welt kom-
 men, und diess wäre doch der Fall, da in der Sprache sehr
 15 viel mangelt, was Voss nicht den Muth hat abzuändern, also,
 lieber Freund, machen Sie hier, was ich Ihnen selbst zulieb täte.

Senden Sie mir Correggio, so will ich eine Abschrift an
 Schillerin die Sie hrzl. grüsst übermachen.

Der Himmel möge Ihre Heurath segnen, — empfehlen Sie
 20 mich der lieben Frau, die einen so liebevollen Mann erhält!

Erfreuen Sie mich doch öfters mit Nachrichten — ich
 möchte gar zu gerne einen Correspondenten fürs Mblatt in
 Coppenhagen haben — aber, lieber Freund, Sie vergessen
 diess.

25

Herzlich

Ihr

J. F. Cotta.

404. *Til Hans Heger.*

Christianesholm Mandag Aften, den 9de Julij 1810.

Hiertelskte, kiære, bedste Fader
 Modtag af Pennen nogle Rader;
 Mig Christiane har dikteret 5
 Og jeg har Rimene leveret.
 Først og fornemmeligt vi græde
 Taknemmeligt af lutter Glæde
 Fordi De selv uventet kom
 Til Christianes Helligdom. 10
 (At hendes Holm jeg her maa mene
 Forstaaes vel uden Notabene)
 Idag faldt Regnen ned paa Urten;
 Naar nu De kommer paa Geburten
 Saa vil De finde Vei og Løv 15
 Langt mere skiønt, og uden Støv.
 Vi haabe da at have gravet
 Saaledes Agren ud at Havet
 De mageligt kan ganske see
 Fra den beklippede Alee. 20
 Nu, for at blive rigtig fødet
 Vi vender os til Oxekiødet
 Af de bevidste Inderlaar
 Jo meer, jo bedere vi faaer.
 Men her i Morgen maa det være 25
 Vi vil paa Onsdag det fortære
 Da Nogen kommer til os ud
 Som gierne have vil lidt Stud.
 Det holder Hammelef i Tøile.

Han æder aldrig Hammelkeule
 Om man derover end blev gal;
 Thi han er ingen Kanibal.
 Gjør end tillige det Forsøg
 At skaffe nogle røde Løg.
 Og kunde vi end sidst i Ugen
 En Lammekiølle faae, da slug'en
 Vi skulde sandeligen nok
 Thi her er Hungren Mesterkok.
 Nu maa da derved Brevet blive;
 Vi slutte med at underskrive
 Os her som det vi stedse var

Et sandt hengivent Børnepar.

Christiane — A: Oehlenschläger.

P. S. Maa det indlagte Brev leveres
 Til Fruen Hammelef; spederes
 Det af den svenske Kone kan,
 Som nys fik Penge af sin Mand
 Istedet for de Prygl han ofte
 Lod regne ned paa hendes Kofte.

405. *Til J. F. Cotta.*

Copenhagen den 25 Julij 1810.

Dass Sie, mein werther Freund meine lyrische Gedichte noch einmal von mir selbst revidirt wünschen, ehe sie gedruckt werden, finde ich sehr begreiflich und billige es vom ganzen Herzen. Sie sind zur verschiedener Zeit gedichtet und also, in Rücksicht der Sprache, von verschiedener Güte. Auch sind vielleicht ein Par Stücke in der Sammlung die ich selbst wegzunehmen wünsche. Senden Sie mir sie, je eher je lieber. Ich werde einige neue Stücke hinzufügen, die ich nachher gedich-

tet habe; und das Ganze so korrekt machen als es in meiner Macht steht.

Von Correggio werden Sie ehstens das Mskpt erhalten. Jetzt verlassen ja Palnatoke und Axel und Valburg die Presse; nun mag das Publikum erst diese Stücke lesen, geniessen und beur- 5 theilen. Dann kommt Correggio. Ich habe dieses Stück jetzt im dänischen bearbeitet und hoffe es nächsten Winter auf unsre Bühne zu bringen. — Es wäre schön wenn es zur gleichen Zeit auf die besten deutschen Bühnen gebracht werden könnte. Die Frau von Schardt in Weimar hat mich sehr darum ge- 10 then; Wolff hat mir gesagt: Er wünsche keine Rolle lieber zu spielen. Von Herrn Lembert in Stuttgart habe ich ähnliche Äusserungen vernommen; und jetzt nimt sich ja Schröder wieder des deutschen Theaters in Hamburg an.

Mein Buchbinder lässt mir eben sagen dass der Bogen Q, 15 (von p 240 bis zu 257) im dritten Theile von Herder: Zur schönen Litteratur und Kunst, mangelt. Da ich ihm nun das Paket, wie ich es bekam geschickt habe; so muss dies durch einen Fehler im Einpacken geschehen sein; ich bitte Sie also, liebster Freund! mir diesen Bogen mit zu schicken, 20 damit ich Armer das Werk complet bekomme.

Auch wünsche ich das Übrige von Goethe oder Herder. Die Wahlverwandtschaften habe ich schon, wenn sie aber in den Werken aufgenommen sind, so muss ich sie doch mit haben. 25

Die Farbenlehre habe ich gesehen, und kann so viel davon lesen als es einem solchen Laien wie ich in diesen Sachen bin, nöthig ist. —

Ich will jetzt einen Brief an Voss schreiben.

Haben Sie die Güte, und senden Sie mir alle diesen Sachen 30

HEINRICH VOSS
Maleri af Franz Gareis 1800
Sammlung Schaible, Donaueschingen

in einem Paket adressirt an mir in Copenhagen im Schimmelmannschen Pallaste.

Ich bin jetzt verheirathet und lebe glücklich auf dem schönen Seelande bei Schimmelmanns. Ich schreibe und dichte. Sie werden bald mehr von mir erfahren. Grüßen Sie ihre liebe Frau die kleine schöne Tochter und Conz herzlich; von ihrem getreuen

Oehlenschläger.

P. S. Ich bitte mir zugleich die Exemplare von meinen Schauspielen mitzuschicken, wenn sie fertig sind!

10 406. *Til Heinrich Voss. Copenhagen den 26. Juli 1810.

[*Begyndelsen mangler*] Ich kann Dir nicht genug für die Güte danken die Du meinen Geisteskindern erzeigst als ein wahrer Pflegevater, damit sie anständig und reinlich gekleidet aus der Kinderstube in die Gesellschaft heraustreten. Ich werde Dir mit Freuden denselbigen Dienst leisten, wenn Du einmal Deine Schriften ins Dänische übersetzest.

Den Vorwurf der wiederholenden Nachahmerei hoffe ich, wenigstens bei Unbefangenen, nicht befürchten zu dürfen, wenn sie auch einige Aehnlichkeit des Palnatoke mit dem Meisterwerke meines unsterblichen Lehrers, mit Wilhelm Tell, finden sollten.

Sollte es vielleicht gut sein in einer Anmerkung zu Palnatoke darauf aufmerksam zu machen, wie die Begebenheit mit dem Apfel sich bekanntlich dreihundert Jahre früher in Dänmark mit Palnatoke als mit Tell in der Schweiz zugetragen. Palnatoke hat nun allerdings nicht blos diese Begebenheit, sondern auch den geraden, freien, ehrlichen, Character mit Tell gemein; aber wie verschieden muss dennoch die Handels-

weise nicht seyn: jener ein Heide, dieser ein Christ; jener ein Held, dieser ein Hirt. Daher ist das im Palnatoke launig, ja beinahe lustig gehalten und kömmt nur als Nebensache vor, was im Wilhelm Tell vom Meister als Hauptpunct hervorgehoben ist, und von Tell mit Kampf und tiefer Rührung vollbracht wird. — Gerade diese unähnliche Aehnlichkeit hat mich dazu begeistert, das grosse Wagestück zu unternehmen, dieselbe Scene in einer andern Zeit und in andern Umgebungen zu denken und darzustellen, als Schiller sie sich dachte und darstellte, und so darf ich wohl erwarten, dass man mich, dieser Scene wegen, nicht in den Nachahmertross werfen werde.

Ich danke Euch, weil Ihr mich liebt; ich liebe Euch wieder. Grüsse Deinen lieben Vater und danke ihm für seine Umarmung und weil er mich nicht für einen Romantiker hält. Ich bin weder romantisch noch antik, ich bin ein Dichter für mein Jahrhundert, wie Er; und ich glaube das moralische tiefe Gefühl des Herzens, das sich mit Phantasie, Witz und Verstand verbindet, und das man so weder bei den Alten noch in den Romanzen findet (weil es eine Blume neuerer Zeit ist) eben das ist, was die Sympathie unsrer Herzen ausmacht
[Resten mangler]

Dein A. Oehlenschläger.

407. *Fra Teaterdirektionen.

23de Aug. 1810.

Da der ifølge Hans Majestæts allerhøyeste Resolution af 11te Junii d: A: er indrettet et siddende Parterre i Skuespilhuset saa giver Direktionen sig den Fornøyelse herved at tilsende Hr [Professoren] en fri Billet til dette Parterre.

Hauch.

Rahbek.

408. *Fra Heinrich Voss.*

Heidelberg d. 26 Aug. 1810.

Dein Brief, mein bester Öhlenschläger, hat mir und den meinigen unsägliche Freude gemacht. Wir gratuliren Dir zu Deinem Glücke, und bitten, Du wollest auch fernerhin die Rechte der Freundschaft in Ehren halten; denn wahrlich nächst Deinem Weibe und Deiner Schwester liebt Dich am innigsten das Vossische Haus in Heidelberg.

Deinen Palnatoke hatte ich schon zurückgesandt 4 Wochen ehe Dein Brief kam; ich erhalte ihn aber bald wieder, weil ich in 14 Tagen nach Stuttgart gehe, und dann werde ich die 2 Stellen nach Vollmacht und Einsicht noch einmal durchnehmen. Deine Anmerkung ist sehr brav. Ich werde sie mit geringer Veränderung voran »statt der Vorrede, Fragment eines Briefes« abdrucken lassen. Gern möchte ich von Dir noch ein paar Anmerkungen erpressen, wenigstens eine historische über die Streiterwuth. — Axel und Walburg ist ein süßes, zärtliches Stück, mir das liebste von allen. Ich habe es in Heidelberg dreimal vor einem grossen Auditorium vorgelesen — dann einmal zwei Meilen von hier in Weinheim, wo ich mit meinem Bruder und einigen Freunden den Rector Grimm, einen warmen, empfänglichen jungen Mann besuchte. Mit dem sassen wir in einem schönen Gartenhäuschen, an einem heiteren Abende und ich las vor. Wie ich zu Ende war, ging die Sonne unter. O mit welcher Liebe haben wir da von unserm Öhlenschläger gesprochen, wie feurig seine Gesundheit getrunken. Nachher liess ich den Dichter Öhl. fahren und erzählte meinen Freunden vom Menschen Öhlenschläger. Ja, du weisst es nur halb wie lieb wir Dich haben, Du reiches und warmes Herz. Kämst Du jezt nach Heidelberg, wo die Bessern schon vertraut mit Deinen Schriften sind, da würdest

Du den Enthusiasmus für Dich erst recht bemerken. — Und so ist es auch in Weimar, wie mir die Hofrätin Schiller, die mit ihren Kindern jezt hier ist, alle Tage erzählt. Aus einem Briefe von St. Schütze las ich bald nach Deiner Abreise aus Weimar, Du wärest ganz mit Göthe zerfallen, was mich nicht 5 wenig schmerzte, nicht bloss Deinetwegen, sondern auch — und mehr noch — seinetwegen. Aber Göthe soll mit rührender Liebe von Dir sprechen, wie von der Zierde, und jezt bald einzigen Stütze unserer deutschen Poesie. Der St. Schütze hat sich »das Lügen so degerten angewendt, dass er es gar nicht 10 mehr laten kann,« — Wenn Du seine Abentheuerliche Reise gelesen hast, so frage ich Dich, ist das Poesie oder Lüge? — Er meint das erstere ich das letztere. —

Aber was habt ihr für ein Publikum! Zu meinem Erstaunen lese ich die Anmerkung zu Knud Laward von Sander: »Er 15 rang um diese Ehre (d. Aufführung) mit einem Andern Trauerspiele Palnatoke von Öhl. und erhielt den Sieg«. — Wer sind die Schiedsrichter gewesen? — Ich gestehe, dass Sander nie mein Liebling war, wiewohl ich ihm etwas Talent nicht absprechen will, und dieser Knud Laward, einige Scenen ab- 20 gerechnet, Welch unendlich mattes Zeug ist es! — Solche Stücke erhalten aus schnödem Vorsaze, auch mal etwas zu bedeuten, ihr Dasein, und entspringen nicht aus der mächtigen Fülle des Genius. Sind die Dänen Anhänger eines Deutschen geworden auf Unkosten ihres edelsten Landsmanns, so 25 ziemt es uns Deutschen des Dänen Ehre zu retten — und thut es kein anderer und besserer, so thu' ichs, sobald dein Palnatoke und das Ende von Knud Laward da ist. Sander ist ein unwürdiger Deutscher. Er macht sich über uns lustig, um dem Hefen eures Pöbels zu gefallen, und das muss die Gu- 30

ten unter euch auch von ihm abwenden. — Gehören denn die Directoren eures Theaters auch zum Pöbel? Sonst sei immerhin auch in Deutschland auf ungerechte Würdigungen gefasst. Im Frechmüthigen soll vor kurzem wie mir gestern der Verfasser des goldenen Kalbes sagte, eine saubere Probe gestanden haben.

Ums Himmels willen schicke bald Deinen Correggio an Cotta. Ich weiss mich vor stürmischen Anfragen, wann ich ihn erhalte, gar nicht mehr zu lassen. Meine Mutter hat schon seit einem halben Jahre einen grossen Thee darauf gebeten.

Mein Vater, meine Mutter, mein Bruder, Martens, Schreiber, und Deine unbekanntnen Freunde — alles grüsst mit herzlicher Liebe. Meine Eltern wünschen, Du mögest sie mit Deiner Christiane besuchen — O thu es, so lange wir alle noch leben — thu es, herlicher Öhlenschläger —

Ich bin wieder krank, sonst hätte ich mehr und ordentlicher geschrieben. Mich plagt die Gicht wieder, mein einziger Feind auf Erden.

Die Schillerin, die ich eben gesprochen, grüsst Dich und Deine Christiane vielmal.

Ich drücke Dich an mein Herz Du treuer Freund.

Dein
Heinrich Voss.

Neulich schrieb ich an Gr. Leopold Stolberg, sein erstes müsse sein, dass er Deinen Hakon Jarl kommen liesse. Der Olaff muss seinem Herzen wohl thun.

Dieser Brief nimmt Senator Overbeck mit nach Lübeck, und gibt ihn dort auf die Post — Wundere Dich also nicht wenn er etwas spät kommt.

409. *Fra Universitetsdirektionen.

28de Aug: 1810.

Under 15de d: M: har det behaget H^s Majestæt Kongen paa denne Directions allerunderdanigste Forestilling allernaadigst at besikke Dem til overordentlig Professor i Æsthetiken ved Khavns Universitet og i denne Egenskab at bevilge Dem af 5 det academiske Fond en afkortningsfri aarlig Gage af 600 rd.

I det Man har den Fornøielse herom at underrette H^r Professoren tilføier Man, at den Dem gratis, dog med Undtagelse af de halve Taarnpenge bevilgede Bestalling vil igiennem det Kongl: Danske Cancellie vorde udfærdiget.

10

Malling.

Moldenhawer.

Engelstoff.

410. Til Hans Heger.

Den sidste August 1810.

Jeg Kongen takke maa; og til den Ende

Jeg til Hans Ørsted maa en Kuffert sende

15

Hav da den Godhed efter egen Ordre

Til Østergaden hen den at befordre.

Derudi ligger mine sorte Klæder

Hvori jeg ydmyg for Hans Madsen træder

Min lille Glød maa slukkes i hans Lue

20

Kun Kullet sort man kan i Solen skue.

Ifald De nu, min kiære Svigerfader

At spise Middagsmad mig huldt tillader

Paa Manddag Middag efter Audienzen

Saa gaer jeg mere strunk end halte Benzen.

25

Deres

A. Oehlenschläger.

411. *Fra Universitetsdirektionen.

2^d Oct: 1810.

Det Kongl: Danske Cancellie har underrettet Directionen om, at den for Dem som overordentlig Professor i Æstheten ved Kiøbenhavns Universitet udfærdigede, Dem gratis forundte, allernaadigste Bestalling ligger til Indløsning hos forbemeldte Collegii Casserer imod Erlæggelse af det for gratis udfærdigede Expeditioner allernaadigst befalede Gebyhr.

Malling.

Moldenhawer.

Engelstoft.

412. Til Kamma Rahbek.

[Kbh. 19/10 1810]

*Engelig allernaadigst befalet ligesom
Gørdelidende*

Paa god Systems Fødselsdag
Difte vi med Velbehag
Nu en lille Honnesang
Som dog ikke blier for lang.

Snart med rødt og snart med Blaat
Snart med tørt og snart med vaadt
Snart med Brøndsted snart med Kaas
Snart med Kløgt, og snart med Vaas.

Klygten er ei meget riig
 Hondesluddren ligger Liig.
 Ak hvad skal man finde paa
 Det vil ikke for mig gaae.

Kære Go Syster!

5

Disse Farver har jeg fondet i mit gamle Skatol aa hellier dem paa god Søsters Gebursdag. Men jeg maa skønne mai med Vittighederne, førend Farven bliver tør i Pennen; og da dette hurtig skeer, saa maa det ikke forundre Dem, om Vittighederne ere noget tørre.

10

Vi var henne hos Ponte Corvo og bade ham, om vi maatte lade det svenske Flag vaie med paa Deres Fødselsdag; han tillod det; og forsikkrede at han var vor fælles Ven, af Hiertet; men bad mig dog skrive Dem dette til med Guult.

Endnu et Par sorte Ord til Afsked:

15

To smaa Honne sadde paa en Dørtærskel og disputerede om hvad de skulde forære Karen Smaragds til Geburtsdagsgave. Den ene sagde: Jeg vil forære hende den Melk og det Brød der bliver sat idag til mig under Kaggelonen. Den anden sagde: Hva kan det vælpe? Hun spiser det dog inte, hun faer 20 Soppe hos hendes go Fader idag. Da sagde den første Hond: Saa vil jeg give hende mit Jerte. — Det er et Or, sae den Annen, det vil jeg med.

Her er altsaa Jerterne fra to smaa Honne:

Bedes ikke at forsmaaes.

Christiane

Adam.

413. *Fra Teaterdirektionen.

d: 20de Oct. 1810.

5 Direktionen for Skuespillet ønsker at imodtage Sørgespillet
Correggio til Opførelse paa det Kongelige Theater, naar det
maatte behage Herr Professoren at udelade Recensionen af Ma-
lernerne i Monologen i fjerde Act, da det ikke staaer i Direk-
tionens Evne at fremstille den dertil hørende Decoration no-
10 genledes taalelig.

I Tilfælde at H^r Professoren heri maatte være eenig med
Direktionen, udbeder den sig saa snart mueligt det fornødne
Antal trykte Exemplarer tilsendt, for ufortøvet at lade Stykket
indstudere, til hvilken Ende Manuskriptet herved sendes tilbage.

15 Hauch.

Rahbek.

414. Til H. C. Knudsen.

den 15 December 1810.

Da jeg ikke havde den Ære at træffe Dem paa Theatret
efter Forestillingen af Palnatoke, Høistærede, saa tager jeg nu
min Tilflugt til Pennen, for at bevidne Dem min Tak for den
20 trofaste Kraft hvormed De gav min Bue hin Digre. Der er
Sandhed og Styrke i Deres Spil, hvad jeg i een eller anden
Henseende i enkelte Ting kunde have at anmærke skal jeg
venskabeligt ved Leilighed mundtlig meddele.

Jeg er overbevist at den Skuespiller der kan spille Bue vil være en værdig Fremstiller af Valentino i Correggio, og takker Dem i Forveien for Deres Beredvillighed.

Ærbødigst

A. Oehlschläger. 5

415. *Fra Lorenzo Hammarsköld.*

Stockholm d. 5 Febr. 1811.

Herr Professor!

Med Herr Professorns rättvist vundna ryktbarhet lærer Herr Professorn vara van vid att af oss andra små-menniskor öfverhopas med fada ärebetygelsor. Det är dock icke endast af 10 vördnad för Skalde-geniet i allmänhet, som en svag röst från Broderlandet blandar sig ibland Herr Professorns landsmäns förtjusta lofjubel; Herr Professorn har egnat en skön minnesblomma åt vår dyrkade, men snart förlorade Kronprins, och det är således äfven tacksamheten som bjuder att hembära 15 Herr Professorn ett offer. Och till detta offer har jag valt ett exemplar af en tidskrift, som med detta Häfte, under min redaction, börjat att utgifvas, och med hvilken mina landsmän behagat förklara sig synnerligen nöjda. Då Svenska nationen i vittert afseende, just icke är af någon betydighet, 20 kan det väl icke stort smickra Herr Professorn, att underättas om det Herr Professorn af den är känd, öfversatt och älskad, dock kan jag icke [neka] att jag har den Redacteurs-fåfånga att tro, att det för Herr Professorn icke skulle vara utan interesse att se en Konstälskande Svensks omdömen öfver Herr Professorns 25 Skaldestycken, och hans åsigter af Herr Professorns bemödanden att dana en Nordisk Poesi. Och detta skjäl har äfven medverkat att bestämma mig til att öfverlemna Herr Professorn detta häfte, der Herr Professorns Poetiske Skrifter och Nor-

diske Digte äro recenserade, såsom de första sköna blomster som den återvundna freden och den återöppnade communicationen länderna emellan, från Danmark förskaffat oss. Herr Professorn lärer utan tvifvel märka ett bemödande hos Recensenten att skapa sig ett eget, på skjäl grundadt omdöme öfver sköna Konststycken; och om Herr Professorn än icke skulle vara ense med Recensentens åsigter och reflexioner, anhåller jag dock att Herr Professorn måtte vara öfvertygad om den varma innerliga högagtning hvarmed jag tecknar mig

10

Herr Professorns

ödmjukaste Tjenare

L. Hammarsköld

Amanuens vid Kongl. Bibliotheket.

416. *Fra Heinrich Voss.*[Heidelberg. För $\frac{25}{3}$ 1811]

15

Nimm den Überbringer dieser paar Zeilen freundlich auf, lieber Öhlenschläger. Erist mein Freund, und der Freund der meinigen.

20

Schicke noch vor Ostern den Correggio an Cotta. Wir schmachten darnach. Ostern mache ich eine Reise nach Rudolstadt, wo mein Bruder Abraham als Professor angestellt ist, dorthin wollte ich ihn mitnehmen, um ihn der Fürstin u. anderen Freunden der Kunst vorzulesen. Auch werde ich unterwegs den edlen Ritter Truchsess von der Bettenburg besuchen, einen Verehrer von dir wie wenige, und einen Verehrer, auf den du wenn du ihn kenntest, stolz sein würdest — diesem

25

muss ich ja den Correggio mitbringen. Eile also, eile mein bester Öhlenschläger.

So viel in der Kürze diesmal, mit nächster Gelegenheit mehr von deinem

Heinrich Voss.

417. *Til Frederik Christian af Augustenborg.* [før 2/4 1811]

Jeg giver mig herved den underdanige Frihed at sende Deres Durchlaughtighed min danske Correggio, med det Ønske, at den maatte modtages med samme Bevaagenhed, som den tydske. Tillige vover jeg at lade et Bind Digtninger følge med, 5 som er bleven til i forrige Sommer.

Jeg har i Vinter holdet mine første aesthetiske Forelæsninger, og har med al mulig anvendt Flid stræbt efter at giøre mig værdig til et Embede, for hvilket jeg har Deres Durchlaughtigheds gode Tanker om mig at takke. 10

I det Haab at Deres Durchlaughtighed endnu med Godhed erindrer mig, henlever jeg

Deres Durchlaughtigheds
underdanigste
A. Oehlenschläger. 15

418. *Fra Frederik Christian af Augustenborg.*

Augustenborg d. 2 April 1811.

I disse Dage har jeg modtaget Herr Professorens Skrivelse — med hoslagte Exemplarer af den fordanskede Correggio og Deres Digtninger. Jeg bevidner Dem herved min Erkiendtligheds 20 lighed for denne Tilsendelse. Jeg har allerede læst den første igiennem, og med samme Interesse, som hiin Dag da jeg hørte Stykket første Gang, og oprigtigen maa jeg tilstaae at Stykket synes mig at have faaet endnu høiere Værd ved den sidste Bearbejdning. 25

Mit Sindelag mod Dem er og bliver uforandret, og omendskiøndt vore Embedsforhold nu have ophørt, skal jeg dog ikke ophøre at bevise Dem ved enhver forefaldende Leilighed at jeg veed at sætte Priis paa Deres siældne Talent.

419. *Fra Christiane Koren.*

Hovind 16de May 1811.

Først i Gaarftes modtog jeg den kiære saa længselfuld ventede Pakke (thi jeg vidste fra Schmidt og Bergh at jeg havde den i Vente) og Deres velsignede Brev, beste Øhlenschläger.

5 Hvad har De tænkt om Deres Moer Koren, som saa længe er udeblevet med sit Svar og sin Tak? Gud veed, hvor Pakken har vandret omkring; men nu vil jeg blot tænke paa jeg har den, og glæde mig over, at jeg har gienfunden min sønlige Ven, thi ham fandt jeg i hver Linie af det kiære lille Brev. Og nu

10 er jeg jo ogsaa vis paa, at De vil bære over med mig, om jeg ikke strax kan komme saa rigtig ind i den Tone, som i gamle Dage gjorde Dem mine Breve kiære, og at disse altid vil blive Dem kiære, i hvad Tone de end er. Tilgiv, at jeg nogensinde har tvivlet herom! — Ney, sagde jeg, da jeg læste Aly og Gul-

15 hyndy, ney, du ædle Digter og endnu ædlere Menneske, Guldbrokaden skal være mig hellig, og mine Fingre skal aldrig bløde ved at sammensye dens Rifter. Døden selv kan ingen Rift gjøre i den. — Saadan som dette deylige Eventyr har intet i lang Tiid glædet mig, og især denne Allegorie, den skjønneste blandt alle jeg kiender. Men jeg havde baade Digtningerne og Correggio til Laans for saa kort Tiid, og det i Vinter, da jeg var meget syg, at jeg ikke kunde have ret godt af dem, som jeg nu skal faae, og er, om mueligt, deres Værd forøget fordi de kom fra den Haand, jeg skylder saa mange mange af

25 mine beste Glæder. Ja, jeg trykkede de kiære nysselige Bøger til mine Læber og mit Hierte, men har endnu ikke aabnet dem, uden blot for at see om der ikke stod, som i de forrige: Til Moer Koren fra Digteren — Det stod der ikke, og De skal blot vide, at det kostede den gamle barnagtige Moer Koren

30 et Suk, og saadanne Barnagtigheder maae De vænne Dem til,

beste Øhlenschläger, og endnu mere: De maae af et sønligt Hierte bede Gud, at de maae følge mig lige til Graven, hvorhen Veyen blev mig alt for tung om de ikke lettede den.

Ja, jeg veed, De er lykkelig med Deres hulde Christiane, som I Begge fortæner at være det. Min ædle Egersøn, Schmidt, har flere Gange glædet mig med at fortælle om Eders huslige Lykke, og fra ham, og siden fra unge Bergh fik jeg vide, at I havde faaet hvad der endnu manglede for at denne Lykke kunde være fuldkommen, og det 6 Dage efter at Storcken havde bragt den velsignede Glut, som jeg med sand Moder — eller Bestemoderglæde har lyst min beste Velsignelse over. Senere har jeg hørt, at den hulde lykkelige Moder og det lille Noer befandt sig vel, og at Faderen meget glad har taget til takke med, at hans Førstefødte ikke var en Søn, som, jeg veed ikke hvorfor, skal være Fædrene mere velkommen. At det ikke er Tilfældet med Moderen, veed jeg af Erfaring. Gud give Eder saa rundelige Fader- og Moderglæder, som han har givet min Koren og mig, og at I aldrig maatte betale den med saa bittere Taare. Men de ere selv ved disse ikke for dyrekiøbte.

Og lad mig nu fortælle Dem lidt, beste Øhlenschläger, om mine tre Igienblevne. Jess vil ikke være andet end Landmand, og naar han, som jeg haaber, bliver det tilgavns, har han ikke valgt den slettere Deel. Det er en rask og flink Gut. Marie er ikke smuk, men et fromt elskeligt Barn (eller Byrn) som ved sin stille Blidhed vinder alles Yndest. Hun er ogsaa skabt for Landet og alle dets Sysler, hvori hun finder sin højeste Glæde. Lina kaldes [af alle] som seer hende, en lille Engel, og hun tegner virkelig til at blive meget vakker. Iøvrigt har hun sin Alders hele Munterhed, som Gud give, hun længe maae beholde. Jeg foresætter mig tit — ikke at elske disse Børn mindre,

det kan jeg ikke, og vilde vel heller ikke — men at lade dem mindre mærke, hvor kiære de ere mig. De indaander ikke andet end Kiærlighed og Ømhed, den bliver dem saa nødvendig, som den Luft de indaander. De har intet Begreb om, at der
 5 kan leves anderledes i Verden, og jeg kan ikke give dem det. Men jeg overgiver dem i den evige Godheds faderlige Hænder; han elsker dem jo dog endnu mere, end jeg, og vil sørge for dem naar jeg har hørt op at sørge for Alt — Deres Christiane med sin lille Engel ved Brystet vil forstaae mig; thi selv ikke
 10 Digteren, kun Moderen forstaaer Moderen. — Nu seer De ogsaa, at jeg er saa lykkelig, som jeg i dette Liv kan blive, og langt lykkeligere, end jeg engang torde haabe mueligt. Min Koren er ikke allene frisk, men har sin hele ungdommelige Munterhed og Raskhed endnu og Gud give, jeg aldrig maae see ham
 15 anderledes.

Ja, med Glæde indgaaer jeg Akkorden: at skrive lange Breve imod at faae korte igien, og fik jeg end ikke disse altid saa regelret, har jeg dog nu lært at give mig tilfreds — ikke engang at tale om den lange Bog der skal bøde paa Brevenes Korthed.
 20 O enhver saadan, lang eller kort, seer jeg med Glæde imøde fra Deres Haand. Schmidt skrev engang, at De havde forelæst ham Planen til et nyt Stykke, som ganske havde fortryllet ham — Naar jeg nu ret faaer læst Correggio saa siger jeg Dem i al Enfoldighed mine Tanker eller Følelser baade om den og
 25 Hakon og Palnatoke og den elskelige eneste Axel og Valborg. Saa vil De lee af mig og sige: »Det er og bliver dog den gamle Moer Koren, men ogsaa min egen Moer Koren« — og det er en af mine beste Ærestitler —

At dette ikke bliver saa langt som de, jeg siden glæder mig
 30 til at hiemsøge Dem med, er fordi det skal til Byen i denne

Dag, da jeg ikke kan være roelig, før jeg veed det i Deres Hænder.

Og hav saa end engang Tak, min ædle dyrebare Ven, for Alt, Alt. Jeg har jo ikke andet at give end denne fattige Tak, og De forsmaaer den ikke. 5

Hils Deres Christiane, som ikke veed, hvor kiær hun er mig, og vilde være mig, om hun end ikke gjorde min Adam saa lykkelig. Beed hende holde lidt af mig. Engang troede jeg, hun holdt af mig, og troede jeg da ikke feyl, saa holder hun af mig endnu, thi hun kan aldrig blive andet end den samme, 10 og jeg heller ikke —

Guds Fred over Eder og alle Eders Glæder! Og saa kalder jeg mig — og det kan jeg jo nok? — Begges Eders huldtrøe
Moer Koren.

Jeg veed ikke Deres Boepæl, og adresserer dette til Tre- 15
schows.

420. *Til J. F. Cotta.*

Kopenhagen den 27 Mai 1811.

Liebster Freund!

Hiermit sende ich Ihnen meinen Correggio, der nun endlich reingeschrieben und durchgesehen ist. Es wäre unverzeihlich 20
dass ich ihn erst jetzt schicke, wenn ich nicht wüsste dass Palnatoke entweder noch nicht, oder wenigstens erst neulich gedruckt ist; und also sehe ich dass mein Freund keine Eile hatte.

Was nun aber mir betrifft, so wünsche ich sehr dass Correggio 25
bald erscheine. Vielleicht bringen Sie ihn auf's Theater hie oder dort. —

Ein morgenländisches Märchen, Aly und Gulhyndy in

Prosa mit Liedern habe ich geschrieben, wovon die ganze Erfindung mir selbst gehört. Es wird so gross sein wie eine von meinen Tragödien, und ich bin überzeugt dass es dem Publikum eben so sehr interessieren wird und vielleicht dem deutschen mehr, denn im Phantasiereiche des Wunderlebens wohnen wir alle, aber im Heldenlande des Nordens nur wenige. Sobald es fertig ist schicke ich es Ihnen, mein Werthester, und hoffe dass sie dem jetzt bekannten Dichter ein Honorar nicht verweigern was sie dem Anfänger werth hielten, nemlig
10 400rd in Conventionsgelde. Dafür sollen sie es haben.

Ein romantisches Schauspiel Faruk |:welches auch im Wunderlande des Ostens spielt:| habe ich dänisch gedichtet und werde es nächstens deutsch bearbeiten.

An eine neue Tragoedie dichte ich auch jetzt.

15 Mehrere Buchhändler haben mir Anträge gemacht aber so lange mein Freund Cotta nicht mich verlässt werde ich gewiss nicht ihn verlassen. Ich werde ihnen mit Dichtungen nach und nach versehen können, und ich hoffe dass sie meine Arbeiten gern annehmen da Schiller todt ist, Goethe alt ist,
20 und die meisten andern Genien in Deutschland entweder matt oder verrückt sind —

Ein Freund von mir Hr Dr: Dahlmann, ein Deutscher, ein sehr gebildeter Mann, mit poetischem Talente und sehr guter Grieche hat die Wolken von Aristophanes in schöner
25 fliessender Sprache und (wie es scheint) sehr treu übersetzt. Er wünscht sich einen Verleger. Ich werde Ihnen sein Mskpt mit Aly und Gulhyndy schicken, sie können es Conz'n zeigen, und wenn er es lobt können sie mir wissen lassen was sie dafür geben wollen. Ich interessiere mich sehr für den Verfasser.

30 Grüßen Sie meinen lieben Voss. Obschon ich nicht glaube

dass viele Sprachfehler in Correggio sind, so wünsche ich doch sehr dass er das Stück erst durchsieht ehe es gedruckt wird.

Ich lebe sehr glücklich mit meiner lieben Frau, und Gott hat uns auch jetzt eine kleine niedliche Tochter gegeben. 5 Aber alles ist hier ganz entsetzlich theuer, und ich brauche trotz aller Einschränkung weit mehr Geld als mein Amt mir giebt. Deswegen müssen Sie jetzt die Güte haben mir das Honorar auf Aly und Gulhyndy ganz auszuzahlen ohne die Bücherschuld abzuziehen; was das betrifft müssen Sie mir 10 noch ein Jahr Credit geben. —

Wenn es Ihnen gefällig ist, so senden Sie mir eine Anweisung, je eher je lieber auf einen Kopenhagener Kaufmann, dass er mir die 400rd Sächsisch auszahle.

Und jetzt nicht mehr für diesesmal. Senden Sie mir doch 15 die Gedichte, dass ich das mittelmässige ausstreiche, was gutes dafür einsetze, und es Ihnen dann wieder zurückschicke.

Leben Sie wohl, grüssen Sie ihre liebe Gattin herzlich und die kleine niedliche Tochter von der meinigen.

Ihr 20

A. Oehlschläger.

421. Fra J. F. Cotta.

Stuttgart 9 August 1811.

Als ich von Baden zurückkehrte wurde ich sehr erfreut durch Ihren lieben Brief v. 27 Mai mit Coreggio: ich sende diesen sogleich an Voss und werde ihn mit Palnatocke den Winter 25 über drucken lassen. Freilich solte man nach der wirklichen Lage des Buchhandels alles Drucken aufgeben, denn der Absatz ist zu gering |: von Axel u. Jarl sind nur 150 Ex. ver-

kauft : | und was man absetzt wird durch d Falliments der
 Buchhändler noch vermindert, inzwischen will ich bei Ihnen
 in Hofnung auf bessere Zeiten gerne eine Ausname machen
 — Sie sind mir als Mensch und Schriftsteller gar zulib — nur
 5 möchte ich Sie bitten mit dem Vorschuss, wenn es Sie nicht
 zu sehr geniert, noch einige Zeit zu gedulden. — Aus der auf
 der Neben Seite bemerkten Rechnung finden Sie, dass mir,
 die Bücher Rechnung mit eingeschlossen, doch noch f 259.35
 auf künftiger Rechnung gutbleibt; die Gedichte sende ich
 10 auch zurück nach Ihrem Verlangen u. da bin ich denn
 immer mehr im Guthaben.

Inzwischen, so offen u. redlich diess gesagt ist, so offen
 u. redlich müssen Sie, lieber Freund, mir darauf antworten
 und im Fall der Eile geradezu auf mich anweisen.

15 Die Übersezung Ihres Freundes wüsste ich nicht zu verlegen,
 denn die obenangeführten Umstände nötigen mich, bos auf
 das Zugesagte einzuschränken u. es ruhen bis 40 Manuscripte
 denen das Honorar bezahlt ist bis auf bessere Zeiten.

Ihnen und Ihrer lieben Frau und der Kleinen die herzlich-
 20 sten Grüsse von der ganzen Familie —

unwandelbar

Ihr

J. F. Cotta.

	Soll	Haben
25 lt Rechnung v 23 Oct	f 2186.34	
— baar in Stutg. 250.7	90.31	
ferner baar	90 —	
135 Piastr dh Wulff in Livorno	364.30	
an Herrn Bettermann 100 Tl —	180 —	

	Soll	Haben
d Zalg v Wulff betrug mehr als die vermutheten f 364.30 nämlich f 377.12 also noch	12.42	
Dec dh Frege 100	180 —	5
1810 Juli 30 an Herrn F. Haller übermacht 350 Tl	630 —	
It Anlage dh Bücher Conto	145.18	
Honorar f. Hakon Jarl, Palnato., Axel Walb a 400		2160 — 10
— Gedichte 300		540
	<hr/> 3879.35	f 2700
	2700	
bleibt mir gut	f 979.35	
Aug 9 Honorar f Correggio	720	15
bleibt mir gut	f 259.35	

422. *Fra Christiane Koren.*Tøyen 14de Aug: 1811.

Rygtet siger mig, De er syg, min elskede Ven, og at De desaaarsag er flyttet fra Deres yndige Landsted tilbage til Kbhn. Hvordan denne Efterretning har bedrøvet mig, behøver jeg ikke at sige Dem. Jeg sender disse Linier til unge Bergh, at han kan bringe dem i Deres egne Hænder, og give mig fuldstændig Underretning om Deres Befindende, og om Deres Christianes og Eders Charlottes, og inden jeg faaer den, kan jeg ikke blive roelig. O maatte kun den beroelige mig! Denne Gang faaer De intet langt Brev fra Deres Moer Koren. Ak jeg veed jo ikke i hvad Forfatning det finder min dyrebare, min evig dyrebare Adam. Men vidste jeg Dem end saa frisk som

jeg beder til Gud De maae være, saa kunde jeg dog intet langt Brev skrive i Dag, da jeg har min sædvanlige slemme Hovedpine og er saa mat, at Haanden skiælver. De troer ikke hvor gammel Deres Moer Koren er blevet, hvor lidt hun taaler.

5 Men jeg klager ikke saa længe Gud lader mig beholde min indre Ungdommelighed, Varme og Kraft, saa længe det ikke aftager med Legemets Kræfter. Dog bliver jeg giærne hos og iblandt mine Elskede i en Verden, som deres Æmhed og Kiærlighed gjør mig til en Himmel, og stræber saa meget jeg kan

10 mod den mægtige Længsel efter de Forudgangne. Saras vedomdsfulde: Er vi da ikke ogsaa dine Børn? Elskede du da kun Wilhelm? (naar jeg trøstesløs begræd hans Tab) lyder stedse for min Siæl. O jo, jeg elsker Eder Alle, og jeg veed I ville sørge, gik jeg snart fra Eder, og naar jeg maae gaae — derfor bliver

15 jeg giærne.

Det var min kiære Egerson Schmidt, som skrev mig til at De var syg og igien i Kbhn. Jeg vidste før fra Treschows at De i Sommer havde haft Koldfeber, men den er jeg selv bleven for fortroelig med til at frygte den, skiøndt jeg gruer ved at

20 tænke paa dens Kiedsommelighed og Vedhængen. Maatte kun intet andet være stødt til, som saa let kan være Tilfældet. Det er det, min gode Bergh skal giøre mig Rede for, og jeg veed, hvor giærne han gjør det, især om han, som Gud give, ganske kan tilfredsstille mig. Længer tør jeg nu ikke skrive; men veed

25 jeg Dem først fuldkommen frisk igien, hiemsøges De snart med en længere Epistel, med Fortælling om mit lange Ophold i den tryllende Majadal (Eidsfoss, Cappelens Jærnværk) og saa meget meget andet. O vær og bliv nu frisk, min ædle elskede Ven! Men siig Bergh Sandheden, og paalæg ham at sige mig

30 Sandhed, om denne end skulde bedrøve mig. Lov mig det, min

Søn, min Stolthed, min Adam! Hils Deres velsignede Christiane og beed hende i mit Navn trykke sit Barn til sit Bryst — Hils den gode Sophie, som jeg aldrig hører noget fra. Jeg er dog hendes, som jeg evig og evindeligt er min elskede Adams

Moer Koren. 5

423. *Til J. F. Cotta.*

Copenhagen den 3 Septbr 1811.

Ich habe Ihr Paket mit den Gedichten erhalten bester Freund, und sehe mit Vergnügen daraus, dass Sie den Correggio erhalten haben. Auch freut es mir zu hören, dass Sie nicht meinetwegen die Hoffnung aufgeben sondern eine Ausnahme mit 10 mir machen, wenn auch noch wenig von meinen Schriften bis jetzt verkauft ist. Das hat der wohlhabende dem armen Manne voraus, dass er nicht an dem Augenblick zu denken braucht. Wer dagegen kein Vermögen hat, muss an den Augenblick denken, und so gehts mir. Mein König hat mir ein 15 gutes und ehrenvolles Amt gegeben; In besseren Zeiten würde ich allein davon leben können. Jetzt muss ich des elenden Courses wegen alle Eisen ins Feuer werfen um mir das zu verschaffen, was dem Menschen das Leben angenehm und anständig macht. Ich verdiene auch recht gut; etwas aber vom 20 einen zum andern Jahre zu sparen, ist mir noch eine Unmöglichkeit. Während meiner Reise habe ich Schulden gemacht, die damals von keiner Bedeutung waren, jetzt macht es im unsern Gelde eine bedeutende Summe, für einen Unvermögenden. Das muss ich mit deutschem Gelde bezahlen, 25 wenn ich fortkommen soll, und deswegen schrieb ich Ihnen um Geld. Das versprochene Märchen Aly und Gulhyndy ist jetzt deutsch fertig, und soll nur abgeschrieben seyn um nach Ihnen zu kommen. Sie sollen das Mskpt innerhalb ein Paar

Wochen haben. Dann will ich gleich meine jetzt fertige Tragödie Starkother übersetzen. Bleiben bey ihnen kann es dann ungedruckt, so lange Sie wollen, aber das Honorar müssen Sie mir aus obengedachten Gründen gleich geben.

5 Und wenn Sie das Mskpt haben kann es ja doch auch eigentlich nicht ein Vorschuss heissen. Wenn ich meine Zeit an deutscher Arbeit anwenden soll, muss ich auch haben was ich in der Zeit gebrauche. Den unbekanntem Jüngling gaben Sie vor ein Par Jahren 1500rd gleich voraus, ohne die Mskpte zu
10 haben, dem beamteten Bürger, dem redlichen Freunde werden Sie wohl 400rd ein Monath vorausgeben. Lieber Cotta! nehmen Sie meine Geradheit nicht übel. Ich würde das Geld nicht verlangen, wenn ich nicht wüsste, das es dem reichen Cotta unmöglich an 400rd ankommen kann.

15 Also kriegen Sie von mir: Aly und Gulhyndy, und nachher Starkother noch diesen Winter. Das macht 800rd. Davon kriege ich gleich die 400rd. Die zweite Hälfte senden Sie mir beim Übersendung des zweiten Stücks, wenn Sie erst abgezogen haben was ich Ihnen noch schuldig bin.

20 Es wäre nicht gut, wenn ich es länger verschöbe deutsch zu dichten ich könnte die Sprache wieder vergessen. Ich muss also jetzt arbeiten. Soll ich arbeiten muss ich leben, und soll ich leben muss ich Geld haben.

Das Resultat hiervon bleibt: Cotta nimmt noch gern Oehlen-
25 schlägers Arbeiten, bezahlt sie gleich, gibt ihm sogar bisweilen etwas voraus, und verwahrt sie dann (wenn er will) in seinem Pulte zu besseren Zeiten.

Mit den lyrischen Gedichten bin ich selbst garnicht zufrieden. Ich habe mehrere neue gemacht, und werde mehrere
30 machen, damit ich und Sie Ehren davon haben können.

Ich erwarte also einen Wechsel oder eine Anweisung auf 400rd Sächsisch. —

Leben Sie wohl mein bester Cotta. Mein Gruss an allen Freunden.

A. Oehlenschläger. 5

Wollen sie meinen Freund Dr: Dahlmann nicht zum Correspondenten fürs Morgenblatt haben? —

424. *Til Teaterdirektionen.*

Kiøbenhavn den 12. Septbr. 1811.

Undertegnede giver sig den Ære at indlevere medfølgende Syngespil til den kongelige Theaterdirektion. Jeg har digtet 10 det for Herr Organist Weise, som har componeret Musikken dertil, hvilken han ogsaa saasart muligt vil indlevere. — Skulde Direktionen finde Musik og Skuespil værdige til at opføres paa Hans Majestæts Fødselsdag vilde det meget glæde os begge. Skulde Omstændighederne derimod hindre det, bringer 15 jeg ærbødigst min Stærkodder i Forslag. Men spilles Faruk til Kongens Fødselsdag, saa er min Bøn at Stærkodder maa vorde opført før denne Epoke, som en fordelagtigere Tid for Forfatterens Aften. I saa Fald at mine Stykker skulde findes værdige til Opførelse, beder jeg Direktionen have den Godhed jo 20 før jo heller at tilbagesende mig Exemplarerne, da jeg efter dem ønskede at lade Bøgerne trykke.

Ærbødigst

A. Oehlenschläger.

425. *Fra Teaterdirektionen.*

d: 17de Septbr: 1811. 25

Theater-Direktionen har herved den Fornøjelse at tilbagesende Deres Velbyrdighed Deres antagne Sørgespil Stærkodder, at De efter Deres yttrede Ønske kunne lade begynde

paa dets Trykning, og vil det da aldeles komme an paa den Tid, da Stykket trykt kommer os tilhænde, hvor hurtig det bliver muligt at foranstalte det opført. I Henseende til Synge-
 spillet Faruk, da hvorvel den anordnede Censur ligeledes har
 5 bifaldet dettes Antagelse, maa naturligviis Direktionen oppebie
 Indsendelsen af den Musik, Deres Velbyrdighed fra Hr Organist
 Weyse har den Godhed at bebude os, inden der i Hen-
 seende til dets Opførelse kan tages nogen Beslutning. Imid-
 lertid giver den sig ligeledes den Fornøjelse at tilbagesende
 10 Deres Velbyrdighed samme, at ogsaa Trykningen derpaa efter
 Deres og Vort Ønske saasart muligt kan foretages.

F. Holstein.

K. L. Rahbek.

426. *Fra P. O. Bugge.*

Trondhjem 24 Sept. 1811.

Deres Velb. modtager hermed Brev fra en Mand, De for-
 15 modentlig aldrig har seet, men som i flere Aar har beundret
 Dem. — Deres sande Digter-Talent, Deres dybe Blik ind i
 Sandhedens inderste Helligdom, Deres Ahnelse om hvad vor
 vantrevne Art engang var, Deres Overbevisning om, at det,
 Dagens Bogorme kalde Religionens Skal, netop indeholder dens
 20 Kierne, og at det, man hidtil antog for Kierne, nærmest torde
 være Skal; alt dette, og de mange glade Timer, Deres Digte
 forskaffede mig, vakte det Ønske hos mig, at see Dem som
 Medlem af vort nordiske Selskab. — Jeg foreslog det, og een-
 stemmig blev Valget antaget. Her sender jeg Diplomet; æqvi
 25 boniq consulas, precor.

Med sand Høiagtelse er jeg

Deres Velbyrdigheds

ærbødige Tiener

Bugge.

427. *Fra Frege & Co.*Leipzig d: 7. 8^{ber} 1811 —.

Wohlgebohrner

Insonders hochzuehrender Herr Professor:

Auf ordre und für Rechnung des Herrn Doctor Cotta in Tübingen haben wir hiermit die Ehre Ihnen den Betrag 5 von Rth 400— sächsisch in

B $\frac{1}{2}$ 800 — 1 Monath dato auf Bennecke & Co in Hamburg zum Cours von 150% zu überreichen, welche in Empfang nehmen, und uns selbigen gütig mit einigen Worten anzeichnen, wollen. Achtungsvoll beharren

10

Ew: Wohlgeboren

ergebenste Diener

Frege & Co.

428. *Til Kamma Rahbek.*

19/10 1811.

Den 18 — 19de October 11.

Ny Gønde post.

Kiære Veninde!

15

Honnen, som her kommer med en Palmeqvist i Poterne, for at De ikke strax i Begyndelsen skal fatte Mistanke til Hellebarden, har bedet mig skrive Dem følgende Linier til, da De selv seer han er undskyldt; han har alle fire Poterne fulde.

Det var paa en Tid da Land og Hav adskilte os, mener 20 Honnen, at dette Postvæsen blev oprettet for paa en kløgtig Maade at tilintetgiøre Rummet som adskilte os. Men mener Honnen, det er ikke Rummet som er den værste Adskiller her

i Verden. Over Bierge kan man klatre og over Søer kan man seile; men giennem menneskelige Carakterer, Handlinger og Væsen kan man ikke bryde.

Nu mener dog Honnen at det Samme, som bragte Karen
5 Margarethe til at holde en Klat af Adam Oehlenschläger i gamle Dage, existerer endnu, og har han ikke forbedret sig, saa er han sig selv bevidst at han ikke er blevet værre, end han nogensinde var. Om hun nu ogsaa maaskee skulde have været vred paa ham over Eet og Andet, saa kan denne Vrede dog
10 umulig strække sig til Overbevisning om total Tilintetgjørelse af det før Elskværdige. Og lige saa gaar det ham med hende.

Det kan da altsaa ikke være Karen Margarethe og Adam Oehlenschläger der ere ved indvortes Grunde skilt ad ved en svælgende dyb Befæstning. Og at to gode Mennesker som
15 høiagte hinanden indbyrdes og som i Grunden intet har gjort hinanden indbyrdes skulde henleve deres Dage i Næg og Fortørnelse, synes Hunnen, (der dog kun er et Bæst,) er Synd for Gud. Hvormeget mere maa det da forekomme os saa, som er Mennesker. Honnen altsaa | : den lille godmodige
20 Dæmon med logrende Hale, der stedse fulgte mig : | har overtalt mig til varmt og kiærligt at række Dem Haanden paa Deres Fødselsdag, uden Frygt for om De vilde tage derimod eller ej. Thi gjør hun det ikke sagde den: saa har Du dog gjort Din Pligt og det maa være Dig nok.

25 Vil De nu som jeg, kiære Veninde, saa gaar Hondeposten igien; thi vel er det min Siæl aldeles imod at leve i et halvt og stramt og lunket Venskabsforhold med usympathiserende Mennesker, af en mig fremmed Verden, og derfor skriver jeg kun, og kan jeg kun skrive, men intet i Verden skal bringe
30 mig til at holde op at elske Dem, om De endogsaa, for min

nødvendige Oprigtigheds Skyld, skulde fremture med at
harmes imod mig.

Deres

Adam.

NB. Honnen bad ikke forsmaa medfølgende Bøger. De har
nok faaet dem eengang, men jeg troer ikke paa det Papir, og 5
saa kan De give de gamle bort. Jeg har ikke andet, og vilde
gerne gjøre go' Søster en lille Foræring paa Geburtsdagen.

429. *Til Kamma Rahbek.*

[efter ¹⁹/₁₀ 1811]

Kiæreste Svigerinde!

Gjør ingen Undskyldninger. Jeg veed at De holder af mig, 10
og ved Gud jeg fortiener det, thi jeg har altid broderligen elsket
Dem, og høiagtet Deres siældne Aand. Jeg kommer snart ud
engang og besøger Dem. Det vil vist glæde Christiane meget at
see Dem, men det maatte da være lidt tidligt. Thi hun skal
paa Tragodie. Gid jeg kunde trylle Dem saa frisk som jeg 15
ønsker Dem.

Deres Ven

A. Oehlschläger.

430. *Til Fr. v. Holstein.*

[Kbh. 22. Nov. 1811]

Hermed sendes Deres Høivelbaarenhed 20 Exemplarer som 20
Roller, 3 Skrivpapirs Exemplar til Direktøerne og endnu 4
andre til Inspekturen, Instruktøren, Regisseuren og Maskin-
mesteren, og eet til Sufleuren hvilket tilsammen udgjør 24
Trykx: og 3 Skrivp. Exemplarer. Jeg haaber at Direktionen
intet har imod at jeg nu strax averterer Faruk og Stærkodder 25
til Salg. Jeg vilde tabe for betydeligt i Afsætningen, hvis Bogen
skulde ligge længe usolgt; thi det er dog umuligt ganske at

forhindre en Udlaaning; og naar den laanes ud kan den strax afskrives, og i Mskpt roulere i Publikum.

Imidlertid beder jeg dog Deres Høivelbaarenhed have den Godhed for det første ikke at uddele meer end de nødvendige 5 ste Exemplarer, og at bede Vedkommende ikke at udlaane deres Exemplarer.

Ærbødigtst

A. Oehlenschläger.

431. Til H. C. Knudsen.

Den 26 Novbr 1811.

Strax efter min Samtale med Dem igaar, Høistærede! gik 0 jeg hen til Kammerherre Holstein, og bestemte Dem til at spille Hovedrollen i mit nye Skuespil: Stærkodder. Dette troer jeg maa overbevise Dem om den Agtelse og Tiltro jeg har til Deres Talenter. Dersom Kunstnerilden igaar paa begge Sider henrev os lidt — hvad siger det videre? Hvad er en 5 Kunstner uden Ild? Ved nøiere Overveielse vil De forvise Dem om, at mine Indvendinger, de være nu grundede eller ugrundede, meget vel kan bestaae med den bedste Mening om Deres Kunstnerværd. Den som med Værdighed og blid Følelse spiller den hundredeaarige Olding i Erik Ejegod; den fædrelandske 0 Olding i Epilogen for de Fangne i Engelland; vil ogsaa kunne spille Stærkodder og Geoncha, naar han vil.

Jeg kan forsikkre Dem paa min Ære, at Weise indseer Umuligheden af at Frydendal kan synge dette Partie; hvad der bringer ham til at vælge Dem er da altsaa ikke fordi den Anden 5 ikke vil, men fordi den anden ikke kan, at De altsaa vælges maa jo være et Bevis paa at man i denne Henseende venter sig mere af Dem.

Vær nu ikke gienstridig. Hefdig kan et godt Menneske være; men bære længe paa sin Heflighed kan han ikke. Hvad mig an-

gaaer, saa er jeg ganske uskyldig. De er den første som foreslaaes til Stærkodder; og om Besætningen i Faruk lod jeg Weise raade. Men jeg er vis paa at De ikke vil lægge en ung genialisk Kunstner Hindringer i Veien paa sine første slibrige Skridt, og allermindst paa en Dag, som skiænkede Fædrelandet sin gode 5 Konge; en Dag som det alle maa være os vigtigt at hædre, uden Hensyn til personlige Forhold.

Vil De gjøre mig den Ære at besøge mig, saa skal De af mig faae Stykkerne, som endnu ikke ere uddelte.

Ærbødigst 10

A. Oehlschläger.

432. *Fra Teaterdirektionen.*

d: 28de Nov: 1811.

Uagtet det hidtil stedse har været en Vedtægt, at Stykker, antagne til Opførelse ved den Kongl: Skueplads, ikke trykte bleve solgte, inden de opførtes, troer Theater-Direktionen dog 15 i Henseende til Syngestykket Faruk af mange Aarsager med Føye at kunne gjøre en Undtagelse, og intet at kunde have imod at det af Deres Velbyrdighed averteres til Salg, naar De behager. Da det derimod endnu er Direktionen aldeles umueligt at bestemme, naar det vil være giørligt for den at sætte 20 Sørgespillet Stærkodder i Arbeid, kan den ikke andet end ønske, at dette Stykke ikke ved Salg maa for Tiden faae en Publicitet, som lettelig kunde blive Forestillingen ufordeelagtig, og at alt-saa Deres Velbyrdighed indtil videre udsætter Bekiendtgjørelsen til Salg, hvorimod den fra sin Side skal holde de den 25 tilsendte Exemplarer i nøye Bevaring indtil det Øjeblik, da de virkelig komme i Brug.

Holstein.

Rahbek.

Olsen.

Printzlau.

433. *Fra Fr. Schlegel.*

Wien den 17ten Januar 1812.

Erlauben Sie einem alten Bekannten u Freunde, Sich bey Ihnen in Erinnerung zu bringen, und vor Ihnen zugleich mit einer Bitte und Einladung wieder zu erscheinen. Ihre Mitwirkung zu dem Deutschen Museum, wovon ich die Ankündigung beylege, würde mir um so willkommener seyn, da mein Hauptzweck bey dieser Zeitschrift auch die allgemeinere Verbreitung und Würdigung nicht bloss der altdeutschen sondern auch der altnordischen Dichtkunst, Sage u Götterlehre ist. Alles was Sie irgend dafür, sey es Poesie oder Prosa uns geben wollten, würde sehr willkommen seyn. — Ich habe in der letzten Zeit Dänisch gelernt, u Sie dienen mir jetzt in Ihrer nordischen Dichtung als Wegweiser zur Edda. — In Ihrem deutschen Axel u Walburga fand ich viel Schönes. Es wird glaube ich nächstens hier gegeben werden. Aber doch scheint mirs als behandelten Sie uns Deutsche etwas stiefbrüderlich und behielten das Auserlesenste Ihrer Dichtung zurück, um es in der dänischen Muttersprache niederzulegen. Ich hoffe mich bald einer Antwort von Ihnen zu erfreuen u bin Ihr

Friedrich Schlegel
k. k. Hofsekretär.

434. *Fra Christiane Koren.*

Hovind 18de Jan. 1812.

Her sidder jeg, bedste Øhlenschlæger, med Hiertet saa fuldt, som i vort Venskabs første lykkelige Dage, og dog vil det ikke mere strømme saaledes paa Papiret, som da. Hvoraf kan det komme sig? Jeg veed De er ikke og kan aldrig blive mig fremmet; og undtes mig den Lykke endnu engang i denne Verden at see Dem, vilde jeg trykke Dem til det ømme Moderbryst, som om det var min Vilhelm, der i mange mange Aar havde

været skildt fra mig, og nu gaves mig igien. Men saaledes gives hverken min Vilhelm eller min Adam igien før der, hvor de ikke mere skal tages fra mig.

De ønskede Dem jo lange Breve fra Deres Moer Koren — o De veed ikke, hvordan dette Ønske glæder mig — og jeg 5 har saa ofte, naar jeg var ret let om Hiertet, sat mig i Lave for at opfylde dette mit Ønskes Ønske. Men det var stedse, som noget hindrede eller holdt mig tilbage. Saa er det ogsaa i Dag, og jeg faaer ikke en eneste Linie, som jeg i Hiertet skrev den, paa Papiret. Vant til at efterspore mine Følelser og 10 Fornemmelser fra Grunden, søger jeg ogsaa at udforske Aarsagen hertil, men forgiaeves. O siig mig om De kan, min evig ligedan elskede Søn og Ven, hvad der saaledes forstemmer mig. Var det Tilfældet naar jeg skriftlig talte med andre mine Elskede, vilde jeg troe, at Hiertet kunde blive gammelt, og at 15 ogsaa mit Hierte var blevet det, og dets Følelses Kilde, om ey udtørret, dog størknet. Men saa er det ikke, og jeg haaber til Gud det aldrig kan blive saa. Men lad det være og blive som det vil, i Dag skal mit Brev blive færdigt, om jeg end aldrig blev saa misfornøyet med det. 20

Fra min lykkelige unge Ven, Præsten Ottesen, fik jeg Nyrups Iduna i Julegave. Han vidste, at han intet kiærere kunde give mig. Men nu seer jeg Dem stedse saa alvorlig, som De der staaer. Jeg seer den kraftfulde Mand, den ædle sieldne Digter; men Ynglingen, Sønnen Adam seer jeg i Silhouettet, som jeg 25 har her lige for mig, og som, ak fra saa mange Sider, er mig kiærere endnu. Naar da hiint Billede vil fortrænge dette, siger jeg til mig selv: »Hvortil disse Vandringssange? See, det Gode er saa nær. Lær din Lykke kun at fange, Lykken er bestandig der.« — I Erindringen? Ja, og i Haabet, det Haab, som 30 staaer højt over Død og Grav.

Fra Treschows og fra min gode Bergh faaer jeg undertiden en Hilsen fra Dem og hører, De er frisk og lykkelig, og da glæder jeg mig længe. Men et lille Brev, var det end nok saa lille, fra Deres egen Haand, vilde dog glæde mig endnu længere.

5 Siden min kiære Frederich Schmidt forlod Kbhn, har heller ingen sagt eller kundet sige mig noget om Deres huslige Lykke, om Deres elskelige Christiane og Eders Charlotte, som jeg tænker mig under Billedet af de elskværdigste Børn jeg har seet og seer. Ligner hun sin Moder eller Fader? spørger

10 jeg mig selv, eller dem Begge? Og saa gjør jeg mig ret Umage for at forene Forældrenes Træk i en lille sød Oval — men mit Miniaturmalerie bliver dog, inden jeg selv veed hvordan, mere ligt Moderen, Lokkerne ere rige og blonde, Øynene hulde og blaa. Det mørke lokkede Hovet, Ildøyet og den trodsige Læbe,

15 kan jeg kun tænke mig hos Adams tilkommende Søn, ikke hos hans og Christianes Datter. O siig mig, om jeg ikke har Ret? — Jeg vil sende dette Brev til Bergh, og bede ham selv bringe det, og paalægge ham at han skal umage sig for, at faae Deres Christiane og Lotte at see, og tilfredsstille, Gud veed

20 ikke min Nysgiærrighed men min moderlige Længsel.

Treschow har hørt og er fortryllet af Deres Stærkodder. Jeg kiender endnu kun hans skønne Svanesang; men jeg lærer nok at kiende mere, naar den engang bliver trykket. Saa faaer jeg den fra min ædle elskede Digtters egen Haand, og med det

25 samme skriver han min Haand i den som i gamle Dage. Schmidt skrev og taler med Begeystring om et Stykke, De havde forelæst ham enkelte Scener af. Titlen erindrer jeg ikke, men at det var aladdinskt deyligt har jeg ikke glæmt. Kommer den maaskee for Dagens Lys tilligemed Stærkodder? Kunde

30 jeg dog tilbringe en Dag i Maaneden eller en Uge i hele Aaret

hos Dem og Deres Christiane, hvor rigt et Forraad skulde jeg da samle mig for den øvrige Tiid! Da vilde De vist ogsaa forelæse mig noget af Deres Dagbog, og saa meget andet, som nu ikke er til for Deres Moer Koren, som jeg veed De dog saa gjerne deelte alle Glæder med, om De kunde. Denne Vished 5 er mig nogen, er mig megen Trøst, og det trøsteligeste er, at Intet i Verden kan berøve mig den. —

I Høst læste jeg Schlegels Oversættelse af Corinna, og ikke ofte er min højeste Forventning blevet saaledes fyldestgiort. Saadan som Digterinden her maler Italien, troede jeg det kun 10 mueligt for een Digter at male det. Jeg har hørt og læst meget om dette Jordens Himmerig; men nu hørte og læste jeg ikke, nu var jeg der. Og jeg kan læse og læse den igien, og den vil altid blive mig lige interessant og giennemgløde mit Hierte ligemeget, som Jean Pauls Hesperus og Hakon Jarl og nogle 15 faa andre. Delphine har ogsaa sin Plads, men meget længer nede, »paa Digterhylden, hvor Guddomsfylden har leyret sig« —

I hvor meget Stort og Skønt De kiender i og uden om Dem og eyer, min elskede Ven, vilde De dog vist, havde ikke Skiæb-
nen gjort det saa grusomt umueligt, imellem tilbringe en glad 20
Time i Deres Moer Korens lille grønne simple Kammer, som vilde være Dem kiært, om aldrig for andet, saa fordi hun her tilbringer sine lykkeligste Timer, med Gud og sig selv og alle sine Elskede, Levende og Døde. Ja, her smelter det Svundne og Kommende sammen som i en skøn Drøm. Med alle 25
mine Glæder og Sorger tyer jeg hid, og fordobler mine Glæder og formilder mine Sorger i det jeg deler dem med mine fra-værende Kiære; og saa bliver det ene Ark fuldt efter det andet. Lafontaine selv er ikke schreibseligere end jeg. Men det er blevet mig en Nødvendighed. Søvn og Næring er mig ikke 30

uundværligere, og jeg takker Gud, at det er saa, og mine Venner takker ham med mig, thi de veed ligesaa godt som jeg, at denne Leven i en Verden udenom og over mig igien har bundet mig til Livet. I tre Aar efter hinanden traf mig tre 5 skrækkelige Stød: Dichmans voldsomme Død, mit elskede Fødelands Ulykke, og tilsidst Saras og Vilhelms Bortgang — (Hiemgang siger jeg hellere, da dette christianfeldtske Udtryk er saa betydende og trøstefuldt). — Af den første Bedøvelse vaagnede min Korens, mine Børns og mine Venners Klager mig 10 — og intet Menneske paa Jorden eyer ædlere og ømmere Venner end jeg — Den til Virksomhed vante Siæl kunde ikke længe være uden Sysselsættelse, saa lidt end noget Jordiskt kunde tilfredsstille den. Men Jean Paul og Herder og Tiedges Urania løftede den over Livet og bandt den til Livet, som Ømhed og 15 Kiærlighed og den Vished at leve til Manges Glæde, atter har gjort mig kiært. — Jeg beder ikke om Tilgivelse, min ædle Adam, fordi jeg har talt saa længe og meget om mig selv. De staaer jo høyt blandt de Ædle Sieldne som har gjort mig Livet kiært fordi det er Dem kiært.

20 Her er da et langt Brev, var det kun saa fuldvægtigt som langt. Jeg vil endnu blot føye til, at min Koren, Jess og Lina ere friske, men min fromme stille Maria desværre ikke. Jeg haaber dog det er blot Forkiølelse, og snart vil gaae over. Gud give det! Min Helbred er taalelig i Vinter.

25 Efter Skik og Brug — og De veed, jeg holder meget paa de gamle Skikke — skulde jeg begyndt eller slutte dette med et Ønske til det nyelig begyndte Aar, hvoraf dog snart en Tolvte-deel er gaaet til sine Brødre. Men fra Aarets Begyndelse til dette og Livets Ende er mine Ønsker for mit Hiertes Elskede de 30 samme. Gud høre dem! Saa bliver ingen lykkeligere paa Jor-

den og i Himmelen end min dyrebare Adam. Hils Deres Christiane beed hende give sin Lotte et Kys fra den ældre Moer Christiane. Hils ogsaa min elskelige Sophie og hendes Sandøe, og hvem flere der endnu med Godhed og Venskab tænker paa Moer Koren, Deres evige huldtrøe Moer Koren. 5

435. *Til Teaterdirektionen.* Kiøbenhavn den 16 Febr 1812.

Jeg giver mig herved den ærbødige Friehed at anmode Direktionen om hvad jeg allerede mundtlig har talt med hans Høivelbaarenhed Chefen, nemlig om Betaling istedet for siette Aftens Indtægt for min Faruk. 10

Jeg haaber Direktionen har den Godhed for mig at udregne mig denne Sum efter saa fuldt Huus og saa faae Udgivter som muligt. Skuespillerne have ingen Udgivter deres Benefizafte-
ner; da nu Digternes Honorar næsten altid falder meget mag-
rere ud end Skuespillernes Benefiz; saa synes Billigheden at 15
tale for dem, naar de ønske ogsaa at nyde denne Fordeel.

Ligeledes vilde det være en Godhed som jeg taknemmeligst paaskønner hvis jeg ligesom if[i]or fik alle Exemplarerne af mine Stykker betalt som indleveres til Theatret. I gamle Dage havde Forfatterne ikke denne Byrde, Rollerne lod Theatret af- 20
skrive. Da jeg nu ved at Direktionen har den liberale og humane Grundsætning, heller at forbedre end at forværre Tidens trange Kaar for hver den som staaer i Forbindelse med dem; saa haaber ogsaa jeg at høste Frugt af dette Princip.

Ærbødigst 25

A. Oehlenschläger.

436. *Fra Teaterdirektionen.*

den 20de Februar: 1812.

Promemoria!

Da det er efter Hans Majestæts egen allernaadigste Bestem-
melse, at Deres Velbyrdighed som Forfatter af Operaen Fa-
ruk er blevet bevilget en overordentlig Forestilling af dette
5 Stykke til Deres Fordeel, er det, som De sikkerlig selv vil ind-
see, aldeles udenfor Direktionens Competence heri at foretage
den allermindste Forandring. Derimod staaer det naturligviis
aldeles i Deres egen Raadighed, enten De vil, at denne Fore-
stilling skal anmeldes at være til Fordeel for Forfatteren og
10 at Billetterne paa nu brugelig Maade hos ham tages, eller at
uden nogen saadan Bekiændtgjørelse Stykket blot anmeldes
som en Forestilling uden Abonnement, og da Indtægterne ved
Theatrets vedkommende Betiente oppebæres, og efter det an-
15 ordnede Afdrag tilstilles.

At Theaterpersonalet i indeværende Vinter er bleven be-
friet for de dem hidtil paaliggende Udgivter ved de dem allernaadigst tilstaaede Beneficer er skeet efter en Kongelig allernaadigst Resolution paa en desangaaende af dem indgivet aller-
20 underdanigst Ansøgning, og staaer det ikke i Theaterdirektionens Magt heri, saa velvillig og velsindet den end med Føye, saavel mod Forfattere i Almindelighed, som mod Digtere af Hr Professorens Fortienester i Særdeleshed kan antages at være paa egen Haand at foretage nogen Forandring.

25 Hvad Exemplarerne af Hr Professorens Stykker angaaer, da er det hidtil Vedtægten, at de til Roller for Personalet nødvendige Exemplarer leveres gratis af Forfatterne, og derimod hvad andre Exemplarer til Theatrets Brug maatte behøves,

blive betalte, og har ikke nogen anden Forfatter herimod giort nogen Indsigelse.

Direktionen for det Kongelige Skuespil.

F. Holstein.

K. L. Rahbek.

G. H. Olsen.

Printzlau. 5

437. *Til J. L. Heiberg.*

Kiøbenhavn den 10 April 1812.

Tak for Laan, kiære Heiberg, af Deres Don Juan. Jeg har med Fornøielse læst den, og overtydet mig om at det ikke var Nyheden og Overraskelsen der indtog mig af den ved Opførelsen. De har med Lethed og Naivetet, Vittighed og Phantasi vidst at sætte Dem ind i Situationerne, og i det De trolig har holdt Dem til de moliereske Skiønheder, har De hyppig tilføiet egne Træk og selv egne Scener. Dialogen er i det hele flydende og munter. Det maaskee lidt for raske og flygtige undskylder Hurtigheden hvormed det er skrevet, og Bestemelsen hvorfor det er skrevet. Donna Elviras Scene og Munken røber Sands hos Dem for det inderlige og høiere; og Slutningen med Commandanten har sat mig i Forundring over at De, som en Yngling, allerede indseer hvor nødvendig Oeconomie er for det Pathetiske, naar det skal giøre Virkning.

Bliv saaledes ved med Munterhed og Phantasi uden Prentention. Jeg skulde tage meget feil dersom der ikke kom noget Godt ud deraf.

Deres

A. Oehlenschläger.

438. *Til Teaterdirektionen.*

Kiøbenhavn den 20 April 1812. 25

I en Samtale med Herr Knudsen røbede han saamegen Frygt for at spille Stærkoddens Rolle endnu i Aar, og frembragte saamange Vanskeligheder at jeg, saa nødig jeg vilde,

maatte finde mig i Opsættelsen. Men da nu den høie Direktion allerede for et halvt Aars Tid siden har havt den Godhed at antage mit Stykke, da jeg sikkert havde haabet at faae det opført i Vinter; — da jeg frivillig — skjøndt det lod til Direktionen intet havde mod det Modsatte — traadte tilbage med Tragoedien for Faruks Skyld — og saaledes, ved at nyde femte Aften i den sildige Saison havde en meget maver, istedet for hvad jeg havde ventet tvende skikkelige Indtægtsaftener, saa er det naturligt at dette maa gjøre en slem Streg i min oeconomicke Ballanceregning.

10 Mit ærbødigste Ønske er derfor at Direktionen vilde have den Godhed at give mig 1000rd i Forskud paa min Stærkodderr, som jeg strax saasnart den er opført til min Indtægt, med Taknemlighed skal tilbagebetale.

Ærbødigst

15 A. Oehlenschläger.

439. *Til Teaterdirektionen.*

Kiøbenhavn den 23. April 1812.

Forfatteren indgiver denne Comødie til den kongelige Theaterdirektion, med det Ønske at den maa findes værdig til Opførelse.

20 Skulde Direktionens Mening stemme overeens med Forfatterens Ønske, saa udbeder jeg mig tillige den Godhed, at Rollerne maae vorde afskrevne, og saaledes gives Skuespillerne. Stykket kan da spilles før det trykkes og har altsaa mere Nyhedens Interesse ved de første Forestillinger, hvilket

25 saavel er til Theaterets som til Stykkets Fordeel.

Ærbødigst

A. Oehlenschläger.

440. *Fra Teaterdirektionen.*

d: 25de April 1812.

Saa mange Grunde, der end forene sig for at gjøre det Ønske levende hos Theaterdirektionen at kunne opfylde Deres Velbyrdigheds Begiæring om et Forskud af 1000rd paa den, mod Direktionens som Deres eget Ønske udsatte Forestilling af 5 Sørgepillet Stærkodder, er Direktionen dog i den ubehagelige Nødvendighed at maatte tilstaae, at et saa betydeligt Forskud især til en Mand, som Skuepladsen ikke har den Ære umiddelbar at tælle mellem Sine, aldeles er udenfor dens Kompetence, om endog den Tidspunkt, hvori det skulde udredes, ved The- 10 ateraarets Slutning, ikke heri paalagde den mere end sædvanlige Baand, med Hensyn til Kassens Stilling og Fornødenheder. Den troer derfor at torde regne paa Deres Velbyrdigheds fuldkomne Undskyldning, at den i en Sag af denne Natur nødsages at henvise Dem umiddelbar til Hans Majestæt; hvis 15 Retfærdighed og Naade sikkerlig vil erkiænde Billigheden af en Begiæring, som ene de den ved Embedspligt satte Skranker gjøre Direktionen det umuligt at efterkomme.

Holstein.   Rahbek.   Olsen.

Printzlau. 20

Flm:

441. *Til Universitetsdirektionen.*

Kiøbenhavn den 14 Maj 1812.

Da jeg holder mine offentlige Forelæsninger for Enhver, uden at de behøve at tegne deres Navne hos mig, saa er det mig umuligt at navngive mine Tilhørere. For det meste har mit 25 Auditorium paa Ehlersens Collegium været fuldt, og sielden, troer jeg, under Et hundrede Stykker.

Ærbødigst

A. Oehlenschläger.

442. *Fra N. F. S. Grundtvig.* Udbye ved Præstøe 23de Jun 1812.

De venter vist ikke, Hr Professor, at se Brev fra mig, ja, hvad der er værre, De ønsker udentvivel, at jeg lod det være; men det faaer nu ikke hjelpe, De har dog før holdt ud at tale
5 med mig, sagtens kan De da læse et Par Linier, især da de blot indeholde et lille Tillæg til vor sidste Samtale.

Af mange Ting slutter jeg, at De maa være blevet vred paa mig i den sidste Tid, uden at jeg veed hvorfor; det maatte
slaae mig saameget mere, som det Modsatte syntes at være Til-
fældet da jeg sidste Gang, i Vinter, havde den Fornøielse at
10 tale med Dem, men just denne Samtale gør det til min Skyldighed ligefrem at spørge: hvorover er De fortørnet? De min-
des vel endnu, at vi dengang ret oplystes om Forskellen mellem
vore Synsmaader, men istedenfor derved at komme i uvenligt
15 Forhold, lod det som vore Hjerter nærmede sig hinanden.
Hvad jeg aldrig skal glemme er Deres Ord: At Kærlighed er
det ypperste, derom ere vi enige, og lad os love, ikke at mis-
kende hinanden! Jeg sagde Ja af Hjertens Fylde og jeg er vis
paa, at De gjorde det Samme, men hvorfra kommer da den
20 Kulde, ja jeg havde nær sagt Bitterhed og Foragt, som jeg ved
næste Møde neppe tog Feil af og med hvilken Man siger De
taler om mig og mit? Var jeg end Deres Medbeiler til Laur-
bærkrandsen, da er det, tykkes mig, ei sømmeligere eller let-
tere for Nogen end for Digtere at lade hinanden vederfares
25 Ret og forsage al Avind, thi hver Fugl synger med sit Neb som
han maa; den har sin høieste Lyst af at synge der, hvor Ingen
hører, og bryder sig kun lidt om Folks underlige Domme.
Men, De veed jo, baade at jeg aldrig som Digter har drømt
om at være Deres Jevning og at jeg daglig stræber mere og
30 mere at bruge min Gave blot som et Middel i Kristendommens

Tjeneste, det Eftermæle misunder De mig sikkert ikke. Er det maaske min Kristendom, som forarger Dem? Jeg skulde hardtad tro det, men dels har vi jo i god Forstaaelse netop afhandlet denne Sag og dels, hvad vilde De kalde mig, naar jeg med fast Tro paa Kristendommens Sandhed og dens mageløse Kraft 5 til at gøre Sindet roligt og Sjælen salig, enten fortav min Overbevisning, eller undlod at bruge de Evner Gud betroede mig til dens Udbredelse og mandig Kamp mod Alt, som vil nedrive eller fordærve den? Det ukærligste Menneske maatte jeg da være og i samme Øieblik tabe min Kristendom og det var 10 en smule for dyrt at købe et Bifaldssmil, eller frakøbe sig et Skuldertræk.

Er det maaske Domme jeg har fældet over Dem og Deres Værker som har fortørnet Dem? Ogsaa herom have vi talt sammen, De sagde mig Adskilligt hvormed De om mig havde 15 udladt Dem; jeg sagde Dem ogsaa at jeg frimodig sagde mine Tanker om Dem, det burde da ikke forvirre os. De skal have sagt om min Fremstilling af Volsungerne, at det var det arigste Kludderi De kendte, det rører mig slet ikke. At jeg ved at sætte det i Kristendommens Tjeneste har skadet dets poe- 20 tiske Heelhed og at det er intet mindre end et smukt Konstaværk det veed jeg, naar De nu ingen Pris sætter paa det, hvorfor jeg har opoffret selv den Runding og Tækkelighed jeg formaaede at give det, da er det ganske naturligt, De kalder det Kludderi og det maa De gerne. 25

Hvad jeg dømmmer om Dem og Deres Værker veed De maaske, men jeg vil dog sige Dem det, thi indsmigre mig for Dem vil jeg jo ikke, oplyse vort Forhold det vil jeg, for at det skal komme an paa vore Hjerter, ikke paa en Misforstand, i hvad Forhold vi skal staa til hinanden.

Vil De engang i Mindet genføde den Stemning hos Dem under hvilken De digtede Deres poetiske Skrifter og tænke Dem denne Stemning som en fast rolig Overbevisning hvorfra Alt er adskilt som ei har Rod i Kristendommen og bedre end
5 Ord kan udtrykke det, vil De da føle, hvorledes jeg maa bedømme Deres ny Digterbane, thi at De, efterat have endt Hakon Jarls Mindesmærke, begyndte en ny, er De Dem sikkerlig bevidst. At jeg ikke er blind for Deres senere Digtes Skønhed, eller den langt større Runding og Proportion disse
10 besidde, vil De vel tro paa mit Ord; men at det inderlig maa bedrøve mig at den religiøse Alvor er flygtet mere og mere fra Deres Digte, og at den i Deres seneste Digte fortrænges af en vis Leg med det Aandelige samt at jeg maa kalde disse Digte i Grunden langt mindre poetiske (begeistrede) følger af
15 sig selv. Mest smerter dette mig fordi en saadan Omskiftning maa have sin Grund i Digterens inderste Væsen, maa følge deraf, at han forsager den alvorlige Eftertanke over sit eget aandelige Forhold til Gud, som Hans Tjener paa Jorden, at han lægger mere Vægt paa at glimre, vinde Ære og Bifald,
20 end at opløfte sine Brødre til Guds Tilbedelse i Aand og Sandhed.

Jeg indseer meget vel, at dette Brev kun synes lidet skikket til at fornye god Forstaaelse imellem os, De kan tro, det koster mig mangengang svar Kamp at udsætte mig netop for de
25 Mænds Vrede, hvis Venskab jeg helst ønskede, men hvad kan det hjælpe; jeg har mit Ærende og det maa jeg røgte, om saa Himmel og Jord gjorde Pagt imod mig og om saa end alle forlode mig, stod jeg dog ikke ene, thi Gud er med mig, saalænge jeg redelig taler Hans Ord og udretter Hans Villie. Jeg
30 veed det, Hr Professor, De som saa Mange, anseer mig for en

Sværmer og Fanatiker og det forundrer mig slet ikke, men De kan tro mig, jeg er det ikke. Jeg veed meget vel hvad jeg gør og hvad jeg vover og rolig er min Gang, der er faa af Tidsalderens Vildfarelser som jeg ikke, mer eller mindre, har været hildet af og jeg veed at det er til Sandheden jeg er kommet. 5
 At leve skikkelig paa Jorden og med Rolighed at kunne se ud over Død og Grav det veed jeg Mennesket maa attraa, naar han betænker sig; det har Kristendommen, og den allene, lært mig. Er Livet en Farce, som endes naar Dødens Teppe falder, da har jeg storlig Uret, da bedrager jeg Menneskene, 10
 men det har ingen Nød, jeg er vis i min Sag. Give Gud De var det Samme! En renere og stadigere Glæde skulde da opfylde Deres Hjerte, en høiere Aand besjæle Deres Sang og De med Deres sjeldne Evner vorde et brændende og skinnende Lys for Tusinder af Deres Brødre som rave i Dødens Skygge 15
 og vanke ustadige om paa de vilde Veie.

Maaske vorde disse de sidste Ord jeg saaledes taler med Dem, gid De maatte optage dem i Kærlighed og føle Dem vis paa, at de ikke udsprang af et urent Væld; vis paa, at de Fleste der forgude Dem ei mene det i Grunden saa ærlig og ven- 20
 lig som den der, selv om De foragter ham, altid vil være Deres Ven:
 N. F. S. Grundtvig.

443. *Til N. F. S. Grundtvig.*

Kiøbenhavn den 28 Junii 1812.

Tillad, Herr Grundtvig, at jeg kortelig besvarer Deres Skri- 25
 velse af 23 Junii!

Jeg tilstaaer at mit levende Væsen undertiden bringer mig til mundtlig at inklade mig med Mennesker, paa hvem jeg dog i Forveien veed, at mine Meddelelser intet virker. En vis hurtig Ild, en Lyst til i det Mindste at tydeliggjøre mig for 30

mig selv; til at høre hines endelige Forsvar, det Haab maa-
skee dog i et heldigt Øjeblik at komme dem nærmere — dri-
ver mig. — Saaledes er det ogsaa gaaet mig med Dem. Den
overdrevne Yndest, som De desuden for et Par Aar siden, da
5 jeg var borte, ydede mig, maatte dog ogsaa have en Slags Ind-
flydelse, skøndt jeg vel vidste, at den nu var forandret til en
modsat Overdrivelse. Det kom mig for, som om jeg for nogle
Øjeblikks Beundring og Kiærlighed igien skyldte Dem nogle
venskabelig fortrolige Øjeblik. Disse har jeg da ydet Dem. —
10 Kort ovenpaa vor sidste Samtale læste jeg Deres Fortale til
den Bog, som De var saa artig at forære mig. Deri ønskede De
offentlig: »At de af vore Skialde, som ikke vare christelige i
Tro, dog i det Mindste vilde være det i Sang; de vilde dog saa-
ledes bedst sørge for deres Eftermæle. Rigtignok var det tungt,
15 naar saadanne Grunde skulde nøde Digteren, men i en Tids-
alder, hvor Hovmod og Egennytte hersker, maatte man dog
være glad, naar Vandet østes af det rette Kildevæld, om det
end ikke var i Hiertet; og sige med Paulus: Det er dog Chri-
stus som forkyndes i hvor det gaaer; enten det saa er paa
20 Skrømt, eller for Alvor.«

Hvorledes det kan være christeligt: at en hovmodig, egen-
nyttig Digter synger en troløs Sang, begriber jeg ikke, saa-
lidt som jeg troer, at Hyklerie kan ansees for en christelig
Dyd. Hvorledes en Christen kan yttre saadant, hvorledes han
25 kan kalde den Christendom der ikke kommer fra Hiertet
at øses af det rette Kildevæld, begriber jeg endnu mindre.
Om det uhumane og ubillige i disse Yttringer, med Hensyn til
deres Aarsager, vil jeg ikke her tale. —

Jeg har ikke læst videre i Deres Bog. Efter at høre en saa-
30 dan Udladelse, fristede det mig ikke. Jeg indsaae ogsaa klart

fra dette Øjeblik i hvilket Forhold jeg staaer til Dem, nemlig i intet.

Hvis De tvivlede om mine Evner, saa kunde der endnu være et Forhold mellem os, men siden De tvivler om min gode Villie, saa er der aldeles intet tænkeligt. Hvorledes De dog 5 endnu kan ønske dette Forhold, er mig atter en Ubegribelighed, saalidt som jeg kan begribe hvorledes man kan have Lyst til at bygge Huus uden Grundsteen. Denne Grundsteen troer De at jeg forsætlig har opgravet og sprængt i Luften. En værre Forekastelse kunde De ikke gjøre noget bravt Menne- 10 ske!

Hvormed fortiener jeg disse nærgaaende Beskyldninger, som De gjør mod min Moralitet, min høiere Menneskelighed, det evigt Hellige i mig, som forbinder mig med Guddommen og Evigheden, som fylder mig med Trøst, Haab og Kiærlighed? 15 Hvormed har jeg i mine senere Værker viist en Afvigelse fra mit høiere Maal? Sandelig, jeg vilde være meget bedrøvet, dersom jeg ikke følte at min Siæl, havde udviklet sig, forædlet sig og var kommet Himlen nærmere end før, da jeg som en forfængelig Yngling ofte lokkedes og droges langt mere af det 20 fristende Øjeblik. Jeg holder for at min Palnatoke min Axel og Valb: min Correggio og min Stærkodder yttre Bevis paa dette.

I Hakon er endnu den polemiske Modsætning af Christendommens Form til Hedenskabets. Det er det som Deres 25 polemiske Charakter meest sympathiserer med. Det Christelige yttre sig ogsaa der i afstikkende lyriske Sentenser, hos Olaf. I de andre Stykker tales ikke om Christendommen; men jeg haaber at der er mere sand Christendom. Thi Ideerne om Forsoningen, Kiærligheden, de elskværdige Dyders 30

uforskyldte Lidelser, det evige Haab — fremstilles i Handlingen af disse Stykker, og maa overbevise Enhver som har Øine, eller som ikke forsætlig lukker dem, at det ikke var timelig Forfængelighed, som begeistrede deres Forfatter. —

5 Hvordan man end betragter Christi Aabenbaring, saa kan man dog ikke andet, end efter dens egen Aand ansee den for det evigt Guddommelige der lod sig tilsyne i Tiden paa en tillige sandselig Maade. Det var Gud, der blev Mand, Aanden, som blev Kiød og boede iblandt os. Det Guddommelige er evig

10 uforanderligt; men det Sandselige, det Menneskelige er for Tiden, og maa forandres med den. Istedet for nu altid blot at holde sig til Christi sandselige Billed, søger Digteren at føre Christendommens Aand over paa flere sandselige Billeder. Dette er hans Kald, og uden dette eksisterer ingen Digtekunst.

15 — Den evige Kiærlighed har aabenbaret sig til alle Tider, baade før og efter Christus. Han selv staaer, som det skønneste, det helligste Exempel paa Foreningen af det Guddommelige og Menneskelige. Men hans Stilling er saa høi — at den beskedne Kunst, der mistvivler om at kunne fremstille

20 ham saa værdigt som han fortjener, heller i sand Ydmyghed vender sig til noget, som er ham ligt, der eier et Skiær af hans himmelske Dyder. Herved opstaaer den sande Tragoedie. Lyset bryder sig i Farver, i det det blandes med Skygger. Dette kunne vi male. Ikke Lyset selv. Men hele Farveblandings

25 Hensigt, er at vise Farvernes Forhold til Lyset og Mørket ∴ Menneskets Forhold ved sine Handlinger til det Gode eller Onde, det Skønne eller Hæslige, det vil sige (bibelsk talt) til Himmel eller Helved.

Jeg har intet imod at dette kaldes en Leg med det Aandedelige. Det er et Spil som Correggio siger. Men i dette be-

skedne Spil indeslutter sig den høieste Alvor, den helligste Begeistring, og just hellig, jo mere Luen brænder klar, venlig og rolig; ikke med gnistrende Røg som en convulsivisk Flamme fra den vaade melancholske Tordensky. Og hvor denne Lue brænder, der brænder den ei for at glimre. Ære og Bifald ønskes en Digter vel at vinde af sin Tidsalders Ædelste og Bedste; da han ikke troer om sig selv at han er ufeilbar, da han ikke troer om store siældne Mennesker med udmærkede Evner, at de ikke kunne gavne ham; at deres Roes ikke kan hædre ham.

Den Runding, Politur og Skønhed i Kunsten, som De ogsaa lader til at foragte, som noget meget Underordnet, higer den sande Kunstner ogsaa inderligt efter, thi disse ere ikke andet, end Præget af Modenhed, og af det Herredømme, som Mennesket kan faae over sig selv og sit Værk, naar den moralske Kraft staar i et reent Forhold til Naturens Gaver.

Der er intet lettere end at dække sine Mangler med Foragt. Det vilde jo være en Urimelighed at stræbe efter det selv, som jeg foragter hos Andre!

Efter min Følelse er det den rette Christne, som viser sin Tro af sine Gærninger og som aaben, blid og munter gaaer den flittige Vei til Sandheden, ved opmærksomt paa sin Vandring at betragte det mindste Straa i Naturen, saa vel som det største Hav af Kloder hvori Almagten, Algodheden, og Alskiønheden speiler sig.

Efter denne vexelsidige Forklaring skulde jeg neppe troe vi To havde meget meer at sige hinanden. Maaske vi om nogle Aar tales ved igien. I den Tid ønsker jeg dem Hilsen og Sundhed saavel paa Siæl som paa Legem. At ønske De ei vilde miskiænde disse Yttringer, var vel et forgiæves Ønske, da De saa aldeles miskiænder det langt Vigtigere, som jeg paa de senere Tider har yttret.

A: Oehlenschläger.

444. Til J. G. Adler.

Kiøbenhavn den 28 Juni 1812.

Bliv ikke vred, kiæreste Adler, at jeg først nu skriver Dem til. De kiænder min Skiødesynd, jeg har uagtet Kones og Veners hyppige Anmodninger ikke været at bringe til at sætte
 5 Pen paa Papiret, før idag, hvor det slog mit Hierte at betænke hvor skammeligt det var ikke at takke Dem, for al den Godhed De beviser mig. Saaledes seer man at Dyden vel nogentid kan slumre — men naar den vaagner, saa har den ogsaa samlet saamange des flere Kræfter, og handler altsaa med denne Kraft.
 10 Hermed vil jeg dog ikke sige, at jeg agter at skrive meget langt dennegang, men dog heller ikke altfor kort.

Det glæder mig at høre at det gaar Dem saavel deroppe. I denne Sommer maa De nok ellers fryse noget, thi vi fryse allerede her, som dog boe i et meget sydligere og frugtbarere
 15 Klima. Regn har vi Gudskelov faaet, og faaer desværre endnu. Min eneste Trøst er at Græsset ved denne Leilighed vil voxer, til Jødernes Heste. |: Vi andre som Christne, reise paa Apostlernes Vogne :| Tænk Dem, kiære Adler! Høe og Havre har paa de senere Tider været saa dyrt, at de rige Israelitter
 20 for at spare, have været nødt til at tage deres Gangere op med til Bakalan og Casadaban; fordi det der var bedre Kiøb end paa Halmtorvet. — Det er en gyselig Tid vi leve i. De Døde stige af Gravene, og den halte Benzon er kommen fra Vestindien over Petersborg, for at gaae til Nordamerika. Benzon
 25 er, som den shakespearske Dialog, en kraftig Jambe. Saa meget erindrer De da godt af Deres Prosodie at Jamben har en kort og en lang Fod; men han gaaer meget bedre saaledes end en Elefant, eller Hørkræmmer Ebbesen af Nørreris paa sine Spondæer.

30 Jeg udarbejder mine Forelæsninger over Evald til Trykken.

Der bliver ikke Steen paa Steen. Men de fleste Steen som jeg brændte i Fior bruger jeg; kun tager jeg noget bedre Kalk, og murer ogsaa Bygningen op efter en smukkere Tegning hvilken jeg, da Hansen og Malling er i Norge, har været nødt til at gjøre selv. 5

Jeg har skrevet Gr Wedel til om de 100 Exemplarer, men det er over en Maaned siden, og han har endnu ikke svaret mig, om hvordan Bøgerne skulde sendes ham; ikke heller sendt mig Pengene, som jeg bad om. Nu vil jeg skrive et Brev igien, men dog først tale med hans Broder derom. At han holder 10 sit Ord derom er jeg overbevist. Han maa have glemt det; thi forkomme hører man sielden Breve paa de Farvande.

Tak for at De talte med Lehmann. Jeg skal strax sende ham Bøgerne, naar jeg veed hvorledes jeg skal sende dem op. Jeg formoder det er 50 Exempr af alle mine Forlagsartikler, ikke 15 sandt?

Ligeledes Tak for at De maaske skaffer mig nogen Afsætning i Trondhiem og Bergen. Man kan behøve alt hvad man kan faae i de her Tider.

Jeg ligger i Byen i Sommer som De veed, og gaaer ofte til 20 Frederiksberg. Paa Bakkehuset komme vi nu ogsaa. Da Rahbek adskillige Gange er kommen til mig i Comoediehuset, og talt venligt, som om intet var passeret; da hans Kone et Par Gange kom til os — saa syntes mig det var Synd at vi skulde være skilt fra hende. — Vi komme nu igien, uden at der har 25 været nogen Erörterung med ham, hvilket kun lidet vilde nytte — Paa den Fod jeg nu staar med ham: venlig, men ufortrolig, haaber jeg vi kan blive staaende en Tidlang; thi vil man for en Sikkerhed staae paa dem begge der, saa synker man uden Redning i Mosen. —

Christiane befinder sig ikke ret vel; hun har Opkastelser og Ondt hver Dag, men jeg haaber ikke det har noget at sige, skøndt jeg dog haaber det har noget at sige.

En Plan til et nyt Sørgespil udvikler sig Dag for Dag i mit
5 Hoved, og det vil vel ikke vare længe inden jeg maa tage min Tilflugt til Blækhornet, for at befrie mig fra disse fixe Ideer.

Herr Grundtvig har skrevet mig et Brev til om at jeg mis-
kiendte ham; i det samme Brev raader han mig til at bruge
mine Evner i Guds Tieneste, og ikke til den aandelige Leg
10 som han synes, jeg paa de senere Tider er falden til. Jeg har svaret ham at jeg troede jeg var en bedre Christen nu end før, hvilket man kunde see paa mine Arbeider, naar man ikke lukkede sine Øine. »I Hakon Jarl, har jeg skrevet, er endnu den polemiske Modsætning af Christendommens Form til He-
15 denskabets. Det er det, som Deres polemiske Charakter mest sympathiserer med. Det Christelige ytrer sig ogsaa der i afstikkende lyriske Sententser. I de andre Stykker tales ikke om Christendom men jeg haaber at der er mere. Thi Ideerne om Forsoningen, Kiærligheden, de elskværdige Dyders
20 uforskyldte Lidelser, og det evige Haab, fremstilles i Handlingen af disse Stykker, og maa overbevise Enhver, som har Øine, eller som ikke modvillig lukker dem, at det ikke var timelig Forfængelighed, som drev deres Forfatter til at digte.«

Paa Løverdag skal jeg læse i det Skandinaviske Selskab paa
25 Skydebanen. Jeg læser Indledningen til mine Forelæsninger over Evald, hvilke egentlig er en kort æsthetisk Theorie.

Job Mynster seer jeg ofte, og glæder mig over ham; ogsaa Carl Heger. Fra Dahlmann i Kiel har jeg endnu intet Brev. Petersen kom ikke til Berlin, derimod fik han Koldfeber; men

den Glæde er nu ogsaa forbi, som jeg troer han af Desperation har besluttet at gjøre en Tour ud paa Landet. —

Christiane hilser Dem inderligt. Hun holder meget af Dem. Lodde begynder nu ligesom Columbus at vende Seilene mod det store ubekjendte Hav, paa Gulvet, — men frygter endnu 5 for Pasatvinden og Coralklipperne.

Paa lidt Snue nær befinder jeg mig Gud være lovet vel.

Har jeg nu ikke skrevet som en Cicero. Lev vel kiære Adler. Skriv snart igien, og glem ikke Deres

Ven

A. Oehlenschläger. 10

445. *Fra Christiane Koren.*

Hovind 27de Julj 1812.

Efter et Besøg i Majadal, som skulde varet 8 a 10 Dage, men blev forlænget til over en Maaned, fordi min Maja Cappelen var meget syg, fandt jeg ved min Ankomst til Christiania Deres kiære velsignede Brev, bedste Øhlenschläger. Det 15 havde da først giort Touren hid, men blev som sagt først sendt mig imøde paa Tilbagetouren. Og nu sidder jeg her, for i den Time jeg for 48 Aar siden første Gang aabnede mine Øyne »til Lys og Taare«, at takke Dem for det kiære Brev og besvare det. Jeg vilde begynde med at besvare Deres Spørgs- 20 maal: hvorfor Moer Koren, som saa giærne skriver Breve, skriver saa faa til Dem? Men dette er ikke saa let besvart, uden jeg først kunde besvare mig selv et andet: Hvorfor er det mig saa vanskeligt at komme igien i den gamle Tone naar jeg skriver til Dem, da jeg dog saa bestemt føler, De er den 25 samme Moer Korens samme Øhlenschläger som altid? Lige-
dan gaaer det mig med at sige mine Følelser og Meninger om Deres Digte. Saa ofte jeg læser og tænker paa dem, strømmer disse Følelser og Meninger fra Hiertet og tidt høyt over

Læberne; men forsøger jeg at bringe dem paa Papiret og giennemseer dem der, er det som de ikke mere vare de samme. Ja, De har vel Ret: saaes vi nogensinde igien, talte jeg en eneste Time med Dem, da vilde alt Fremmed falde bort, da vilde
5 det blive anderledes altsammen. Tag mig imidlertid som jeg er, min ædle Ven, og kan jeg kun forvisse mig om, at De giærne seer Breve og lange Breve fra mig, og tager tiltakke med dem i hvad Tone de er, nu, saa skal De neppe faae Anledning til oftere at gjøre mig hiint kiærligtbebrejdende Spørgsmaal. Hermed
10 være altsaa vor Accord fornyet. Jeg skriver igien som i fordem Dage, og finder Deres Svar skønt og mangfoldigt i Deres Arbeyder, og tilegner mig og er tilfreds med det uden at fordre, ja, om jeg kan, uden at vente noget andet. — Ak, der kommer alt nogle af de til denne Dag af min Koren og
15 Børnene indbudne Giæster. Og nu sad jeg saa godt og helligholdt som allerbedst min Fødselsdag.

Den 30te. Min gamle troe Hertel og hans gode Hustroe (De veed jo han er gift og hiemfaren) tilligemed nogle Flere bleve her en Dag over, og siden har alskens Hindringer indtil
20 nu holdt mig fra dette stakkels Brev. Inden De faaer det, min elskelige Søn, har De vist modtaget de to smaae Bind Digte jeg før min Reyse til Cappelens bad en Bekiendt i Christiania nedsende. Da Pakken var addresseret til unge Bergh, siger han mig nok hvad Tiid de ere komne i hans og af hans
25 i Deres Hænder. Dog, heller vil jeg nu gaae lidt uden for Accorden, end sige en Usandhed eller lægge Dølgmaal paa Sandheden. Ja, jeg venter et lille Brev fra Dem, naar De engang i Mag har giennemlæst Digtene, jeg venter et hierteligt sønligt »Tak min Moer Koren!« og det lader De mig heller ikke vente
30 forgiæves, kun at jeg er lidt taalmodig, og jeg vil være mere

end det, jeg vil være ordentlig langmodig. See nu kan vi komme til Deres Brev igien. Jeg holder ikke saa meget af muntre Breve, mener De, som af alvorlige, men hvormed De ikke kan tiæne mig. Jo, min Ven, jeg holder af og er glad i alt hvad jeg faaer fra Dem; og endskiøndt det sielden vil lykkes 5 mig selv at komme ret i den lystige Tone, elsker jeg den naar den er elskværdig, altsaa stedse i hvad jeg faaer fra Dem, skrevet eller præntet. De kan troe mig, bedste Øhlenschlæger, at maaske Faa seer Livet fra en lysere, blidere Side end jeg (og der er vel ogsaa Faa, der har saa megen Aarsag til det) 10 og at jeg kan være ungdommelig glad blandt Glade. O saae jeg engang Dem og Deres Christiane her hos mig, og Eders søde Lotte tumlende sig, i Vogn eller Slæde eller til Fods med mine Glutter, da skulde De læse det i Deres gamle Moer Korens Ansigt saadan som hun aldrig, i hvor giærne hun vilde, 15 kan lade Dem læse det paa Papiret. Det er jo af alt hvad Gud gav mig det jeg meest takker ham for, dette uforanderlig barnlige Hierte, der ligesaa let glædes som bedrøves. I Gaar læste jeg Freyas Alter vel den tiende eller tolvte Gang høyt, for en af min Maries Veninder, som ikke havde hørt den før, og loe 20 med de unge Piger af Skolemesteren og Bilbo som da jeg første Gang — i mine lykkeligste Dage — gjorde deres Bekiendtskab. Siig derfor ikke mere, at jeg ey holder af det Muntre. Jeg holder af alt Godt og Skjønt og Fortræffeligt i hvad Indklædning jeg finder det; og naturligviis maae min Adams muntre Breve være mig kiarere end de alvorlige, da hine jo vidner om han er lykkelig, og da hans Lykke udgiør en Deel af min, som min Jesses, Maries og Linas. Jeg har været saa vidtløftig i denne min Retfærdiggjørelse, fordi den skulde engang for alle betage Dem Deres Mistanke; og var ikke min siden 1807 30

næsten uafbrudtholdte Journal blevet et saa volumniøst Værk, at der vilde mere Tiid til at giennembladdre det end De kan have tilovers for Bagateller, vilde jeg til end ydermere Bekræftelse give Dem Anvisning derpaa.

5 O lad Deres Kanarifugl snart flyve ud, dyrebare Ven, jeg skal kysse og pleye den ved mit Hierte, og den skal aldrig føle til Kulde, om end Høst og Vinter paa deres Viis bliver saa umilde som Sommeren hidtil har været. Med lige, om ey mere Længsel, seer jeg Sørgespillet, det senere ventede, imøde,
10 og med ikke mindre Deres Forelæsninger over Ewald. Hvor meget meget har jeg ikke her at glæde mig til! Tak fordi De gav mig denne Glæde: thi det er allerede Forventningen mig.

Jeg vilde gjerne giengielde Deres Efterretninger dernede fra med lignende, om min Omgangskreds her ikke, desværre, var
15 Dem saa fremmet. Dog nogle som hører til den kiender De af mine Breve og Digte, blandt disse den sieldne Madam Cappelen. Hun er nu Gud skee Lov taalelig brav, og var det før jeg forlod hende. Min Koren reyser nesten bestandig og er bestandig rask. Det er hans Børn ogsaa. Maja spinder saa
20 jeg hører det hid. Lina og den mindre Pleyesøster Kaja springer ude blandt Høns og Ænder; Jess er nok i Marken hos Folkene. Regner det saa evindeligen i Kbhn som nu i en 5, 6 Uger paa øvre Romeriget, beklager jeg Deres blaa nye ukrympede Kiole. Min nye fine, nu i 6 samfulde Aar for hver Regndraabe
25 bevarede Kavay, der ligeledes er ukrympet, har været nær ved at faae sin Rest. Endnu staaer den sig. Ikke en eneste ret Sommerdag har vi havt endnu, og toge Dagene ikke allerede af, skulde vi af alting troe os først i Junj. Det er som al Vegetation var standset. — I en Fortegnelse paa de Profes-
30 sorer man ønskede det norske Universitet, saae jeg ogsaa min

Adams Navn, og skiøndt jeg veed De afslaaer det, gav det mig dog Stof til et Par Timers velsignede Drømmerier. — Fra min kiære Egerprovst skal jeg hilse Dem hierteligt. Ved mit lange, denne Gang saa sørgelige Ophold i Majadal, saae og talte jeg med ham. Han lever og lider saa vidt vel — Just i de 5 Dage, Maja Cappelen var slettest, kom den skrækkelige Nye-hed om Najadens og de mange Menneskers Undergang. Dichmans ældste Søn — det skal være en herlig Yngling — har mistet sin venstre Arm, havde det været Livet, vilde det smertet mig mindre. Rygtet om Krig med Naboeriget sætter alt 10 her i Bevægelse, ikke i Skræk, skiøndt Christian August er borte. Han skuer ned til sit elskede Folk, hans Aand værner om Norge. Noget af det Sørgelige denne Ufred medfører, er Postens Standsning. Man kan ikke vide, hvor nær den er, og jeg var tilfreds at jeg vidste dette og flere Breve, jeg skal have afsted, 15 havde naaet sin Bestemmelse. — Nyelig var det saa mørkt, at jeg neppe saae hvad jeg skrev. Nu skinner Solen ind giennem Lønnetræet uden for mit Vindue, som Wilhelm og Biltzing plantede 1802 da jeg var i Kbhn — det er voxet høyt over Taget — og den bla[a] Hvælving vin[k]er mig saa mildt; 20 men alting er giennemblødt af Regnen. Det er ret tungt ikke at kunde komme til et af de mange deylige Stæder om mit Hovind. Ikke engang til Saras og Wilhelms Grav kan jeg komme. Roserne ere heller ikke udsprungne. Og Sommeren er saa kort i Norge, især naar vi som i Aar slet ingen har havt. 25

Naa, var ikke dette dog et langt ordentligt smukt Brev? — Guds Fred med Dem, min ædle Adam, med Deres Christiane og Lotte! Farvel, og snart mere — forbydes det ikke — fra Deres evig elskende egen

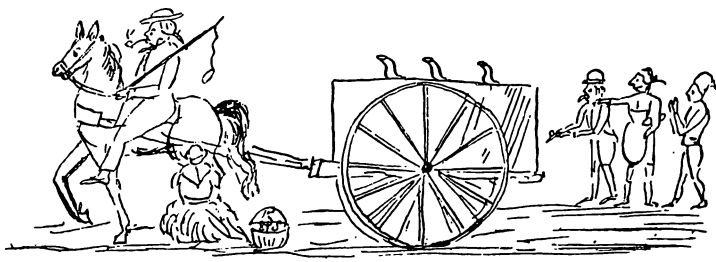
Moer Koren.

446. Til Kamma Rahbek.

27/7 1812.

27 Juli 1812 } Agene Sonnebaasf. No 1.

Samlet af Stud: Juris A. Oehlenschläger, Titulair Professor No 6, siette Klasse, Professor Extraord: ved Universitetet lidt længer ned. Forhenværende Fanejunker med Commendersergeantsrang ved Kongens Livcorps; Medlem af det skandinaviske Litteraturselskab, de norske Videnskabers Selskab, og Selskabet for de skønne Videnskaber i Italien; men ikke i Kiøbenhavn og mange andre berømte Universiteter og Aggademier etc: etc:

10 Elskede Veninde!

Skjøndt De troede at ~~✎~~ |: Musen |: hvad Honnen angik havde forladt mig saa kan det saalidt nedslaae mit Mod, a De majjit mere sborer mig til at anstrænge mid Czscheni for at giøre noget fortræffeligt. Saaledes kan jeg ikke noksom
 15 rose mig selv for omstaaende Hovedtegning, der i mine Tanker er en Codoviski værdig. Kunde jeg end ikke komme ud af Bagbenene paa Hesten, og maatte jeg i dens Sted, for at dække Hestens og mine svage Sider male en Brødkone, der sælger Honde Knubber for 1rd Stykket —; var jeg end nødt til
 20 at sætte 3 Tuder af lige saamange Thepotter over Rakkerssluf-

fen, for dermed at tilkiendegive, hvad en anden Maler vilde have ondt ved: at Hundene tuder — saa ligger det meer i Tingens Natur, end i min Forseelse.

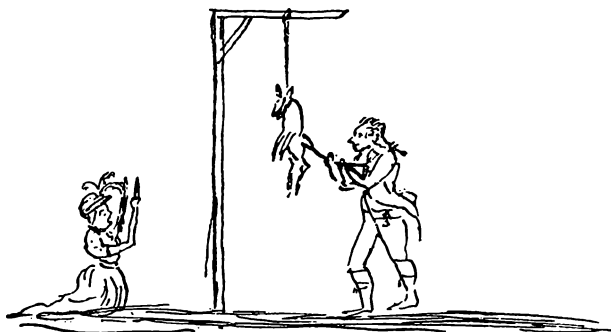
Undersøge vi nu dette Kobber med en Lichtenbergs Skarp-sindighed, hvor meget Stof finde vi da ikke til Eftertanke. 5 Man seer at Maleren tillige er Digter, ellers kunde han umulig have saamegen Menneskekundskab. — En Anden vilde malet Bøddelen med afskyelige Barbariske Træk — jeg har givet ham blot noget naivt Bestialt som viser at han mindre er kommet i denne Stand af Frihed end af Nødvendighed. 10 At han ryger Tobak viser deels et vist Flaima og Vane ved slige overordentlige Begivenheder, hvorved Mængden studser; deels antyder det den tidlige Morgen, hvor han bevarer sig for Morgenluften. Thi sæt at Rakkeren fik Kolden, hvem skulde da pudde Honnene i Kramkisten, eller Slamkisten. Politime- 15 steren selv kunde man ikke anmode derom — Professor Viborg modtager først Honnene, naar de blive afleverede paa deres Bestemmelsessted, for at hænge dem; og salig Nielsen paa Fredsberg, der med Fornøielse havde paataget sig et saadant Arbeide i sine ledige Timer, er ulykkeligvis hensøvet i Herren 20 kort førend denne Catastrophe. Hvor vigtigt er altsaa ikke hiin lille Pibe i Rakkerens Mund; uden den vilde Piben snart faae en anden Lyd.

I Drengene seer man Gradationen af menneskelig Indignation over Ragerens umenneskelige Gromhed mod Skabnin- 25 ger, der dog næsten er vor Næste, og som i Troskab og Hengivenhed endogsaa overgaae os. Den første rækker det Lem Himlen gav ham til at tale fornuftigt med ud. Det forstummer af Forbittrelse og det er, som om Drengen sagde: Riv lige saagodt Tungen ud af min Hals Barbar, som du ved din oprø- 30

rende Handling gjør den stum, og uskicket til sine Forretninger. Den anden Dreng | : Skomagercharakteren har præget sit umiskjændelige Stempel paa hans Væsen : | er mere sat, han viser kun hen til ham med Foragt, men klemmer dog med
 5 det samme den anden Arm fast til Kroppen, for ikke at tabe det Par ny Skoe han skal bringe ud til Tante Rahbek. Hvilken Besindighed, hvilken Beggestedsnærværelse — Den tredie Dreng er den meest godlidende. Han hæver sine uskyldige Hænder mod Himlen og sukker i sit stille Sind: Herre Jössu Chrystu!
 10 De er jo en græsselig Histaarie!

Om Hesten vil jeg af visse Aarsager ikke tale. Frodigheden i Nakken tilkiendegiver at Prof. Viborg har cureret den godt, for at gjøre den forventede Nytte; som den nu ogsaa gjør.

See saa! Er dæ ikke forfræskenne dæ?

15 Her hænger P. V. en Hund, og trækker den i Raamben for at den ikke skal lide for længe. Man seer hans umiskjændelige Embedsiver i enhver Bevægelse; og Honnehalen viser hen til Iverens Aarsag — nemlig Mandens Hierte. Den gamle Dame, som først er falden i Knæ, for at anraabe ham om
 20 Medlidenhed, strækker nu sin Arm mod Himlen og raaber Hævn! men glemmer i sin Hefthighed at staae op.

Til Beslutning beder Udgiveren af Honneposten sin Veninde og hendes Ægteherre giøre mig og Christiane den Fornøielse at komme ind til os i Morgen paa en Kop Thee og et lille Aftensmaaltid, da det er den 28 Julii, og Skiæb-
 nen just føier det saaledes at Solen til den Tid er i Perig 5
 da den før, (formedelst Afstanden paa Christiansholm, etc:)
 altid var i Apog. Tillige bede vi dem tage Steffen med som
 jeg haaber heller ikke afslaaer min tjenstlige Begiæring.

Hos Forlæggeren af dette Skrivt faaes følgende Forlagsar-
 tikler til de billigste Priser: Correggio — Faruk — Digtninger 10
 — Stærkodder — Sammesteds vilde man havde den Godhed,
 at tegne sig til Subskription, for at lætte Oplagets Størrelse.

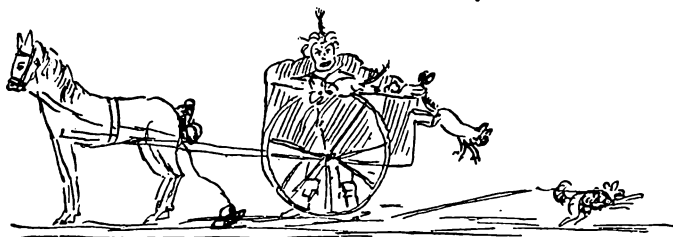
Luftens Tilstand imorges Kl 8 var passabel.

Dette Blad tilbringes go Søster af Oline vor Pige som De
 vilde have den Godhed, at sende mundtligt eller skriftligt Svar.— 15
 A. O. —

447. Til Kamma Rahbek.

[Efter 27. Juli 1812]

Agnes' Sonnepost. No. 2.

Det vilde være overflødigt at oprippe Saaret paa ny, ved
 at udlægge omstaaende Kaaber. Her seer man en nyttig Bor-
 ger i Staten, som fast fortvivler i sit vanskelige Kald. I det 20

han har slaaet Løkken om Halsen paa den ene Hond, har han uforsigtigvis ladet Kisten staae aaben. Her af benytte de allerede fangne Honde sig, for at erhverve sig Frihedens kostbare Klenodie. Han maa altsaa slippe Honnen med Løggen. 5 Honnen pidsker af, som om den fik en Uløgge. De andre springer ud. Manden er i Fortvivelse. Men hans Aandsnærverelse forlader ham ikke. Han griber de flygtende Honne ved Extremiteterne. Om det hielper noget, maa Gud vide. Man har ikke upassende sammenlignet denne Gruppe med Laocoons. 10 Og der mangler kun en ny Lessing for at skrive et nyt Alphabet i denne Anledning —

Den lille Hund, som pidsker af, har saa meget mere Aarsag, som han længe har nydt Friheden, ved at reise udenlands. Han har paa denne Reise havt en Stambog, hvorefter vi meddele 15 Læsere nogle Stykker til en Prøve.

Det første Stykke har en berømt Bullenbider skrevet for at indvie Bogen, hos hvem vor Reisende i Hamborg gjorde sin Opvartning. Det imponerer ved sin mandige Sæmpelhed og sin oekonomiske Venskabsyttring, der viser det var en Hund der 20 ikke lod sig for meget henrive:

»Zum Andenken guter Stunden, da wir einander in den —
riechten.« Sultan.

De følgende udtale selv deres Væsen.

Ich denke dein wenn in dem Mondschein helle
25 Ich mache Poesie
Ich meine nemlich hie:
Wenn ich den Mond anbelle.

Herkuline.

Je me suis tû cinq ans; et, jusques à ce jour
D'un voile d'amitié, j'ai couvert mon amour.

Racine.

Erindre dig, hvergang du gnaver et Been, den Landsmand,
som du traf paa din Vei, og som deelte sin Grød med dig,
uden at vise dig Tænder.

Symb: non videri sed esse.

† Den æd[1]e døde ved at forsluge sig paa en Hofteskaal
af en forsteenet Ko.

Du gaaer min Ven til hine fierne Egne
Hvor Lasten boer i Larm af Stæders Muur
O glem ei den, som skal i Graven segne
Naar Sandet er udrundet i hans Uhr
Skiænk ham en Taare, naar dit Øie bæver
Paa Stedet som hans Aand til Himlen hæver
Han vandred til et skiønt et bedre Land,
Som nu du væder med dit salte Vand.

Zarine

NB: Denne Hund lever endnu.

Hvad vil du med Griller?
Af Sorg har vi nok!
Jeg seer uden Briller
Jeg gaaer uden Stok.
Ei Taaren har væsket
Mig Kinden i Nød
Om ei du har Flæsket
Saa har du dog Brød.

Og har du af Vandet
 Kun altid en Skaal
 Saa var det forbandet
 At komme med Skraal. Jolie

‡ Dette lystige Hoved døde af Hypokondrie da Øinene begyndte at rinde ham for stærkt af hans egne forbandet vittige Indfald.

ubruegeligt Nissen { »Was soll unsrer letztes Wort seyn, wenn wir auf der Leiter zum Galgen stehen? Es lebe die Freiheit — Und wenn die uns überlebt können wir alle(*) ruhig sterben«. Philax.

‡ Denne ærlige Hund var det, som i sidste N^o blev hængt af Professor Viborg, en berømt By i Jylland.

Daaren seer efter om der er Kiød paa Benet. Den Vise undersøger Marvpiiben først, før han bort kaster.

Sym: Du skal ikke
 skue Hund paa Haarene.
 Schreibs seinem Freund zum Andenken.
Hurtig.

»Liebe ist wie die kupferne Müntze, mit jedem Augenblick wird sie kleiner; Freundschaft ist wie die Seifenblase, sie wächst in der Sonne so lang bis sie platscht.«

November Wasserfontaine.

(*) alle Hunde nemlig

Erindre dig ved dette Silhouæt
En Hund med hvem du tit har spist dig mæt.

Quand on est malheureux on est jamais heureux!
Larmoyante.

NB: Denne Sentens maa læses med Pathos og med Haanden
paa Brystet.

(Fortsættelse følger ved Leilighed)

Tillæg til No 2.

Hymne til Gud af Sander.

O Gud du fromme Gud
Som Himlene bevæger
Du er ei slig en Stud
Som Adam Oehlenschläger.

Du er en anden Karl
Saa din Velgierning viste.
Den satans Hakon Jarl
Blev Pinden til min Kiste.

Hvor hellig er din Gang!
Du undertvinger Loke!
Med Knud von Lavemang
Jeg udstak Palnatoke.

Du griber Lynet fat
Du lader alt florere
En slem Walpurgisnat
Mig tvang til at purgere.

Du deler Skyens Dunst
Du alt kan corrigere!
Men det er ingen Kunst
Om Kunst at deklamere.

Enhver er Døden vis
Det læse vi hos Baruk
Men min Eropolis
Langt overgik dog Faruk.

Jehova du er stærk
Mod dig er jeg en Stodder
Nu har han gjort et Værk
Den Satan om Stærkodder.

O Herre tag mig væk
Thi Had bør forekommes!
To Store i en Sæk
Kan ingenlunde rommes.

Denne Hymne som en agtværdig Ho[l]stenmand har gjort for de Døvstumme, troer udgiveren ogsaa vil kunne interessere talende og hørende Læsere; hvorfor den i et Bilag meddeles her.

448. *Til Kamma Rahbek.*

[Efter 27. Juli 1812]

Bedste Tante Rahbek.

Tusind Tak for de herlige Frugter. Collin har ikke talt et Ord om god Søsters Utilfredshed. Jeg kan forsikkre at det er puur Undseelse at jeg ikke gik ind; fordi jeg ikke syntes at jeg vilde komme saa tit, og saa hurtig ovenpaa hinanden. Jeg kommer snart med Christiane og Loje for at takke. Loje kan gaa første Gang ret i Dag. Hun sidder med et Køssebær i hver Haand og er i den syvende Himmel af Lyksalighed. Hvad Stambogen angaar, saa har jeg parrodieret min egen lige saameget som Rahbeks, thi det første Stykke er egentlig efter G o e t h e. Hils ham venskabeligst fra

Deres

A. Oehlenschläger.

449. *Fra F. C. Dahlmann.*Kiel d 22ste Aug. 1812.

Freilich könnte ich Ihnen, mein bester Freund, noch ausser meiner natürlichen Trägheit zum Briefschreiben, gar viele Gründe für mein langes Stillschweigen anführen; aber ich scheue dergleichen Recapitulationen, die doch am Ende keinem von beiden Theilen genüge thun. Lassen Sie es daher nur gleich für diesen und etwa noch für alle kommenden Fälle verziehen seyn. Freilich habe ich denn auch nichts wichtiges zu schreiben; denn politische Klagelieder würden Sie nicht gerne sehen. Und ich freilich auch nicht gerne schreiben. Was man nicht selbst ändern kann, denke ich, soll man gehen lassen und ginge es auch gerade dem bösen Feinde in den Rachen hinein. Dafür gedenke ich viel lieber der wenigen glücklichen Menschen, welche das unruhige Treiben der Gegenwart verschont, und ich zweifle nicht, dass wenn ich jetzt zu Ihnen

hineintreten könnte, ich Sie immer noch, wie ehemals, entweder glücklich verloren in ihren Schöpfungen finden würde, oder frohen Gemüthes in einer bescheidenen gesicherten Gegenwart, bei Ihrer vortrefflichen Frau und Ihrem lieben Kinde.

5 Ich denke mich selbst auch jetzt oft heitrer und als würde ich Ihres Umgangs jetzt unbekümmerter genießen. Und doch ist es vielleicht nicht der Fall. Mit Grillen habe ich mich schon lange nicht sonderlich geplagt: aber die kränkliche Beschaffenheit meines Körpers, welche mich von Jugend auf drückt,

10 hat meinen Geist so sehr gezwungen in die Tiefe der menschlichen Dinge zu sehen, dass das Leichte und im Leben Bequeme mir leider meistens verloren geht. Doch ist mir, als werde sich das noch einmahl ändern und die Zeit kommen, wo ich meinen Freunden mehr und etwas vielleicht auch der

15 Welt seyn kann. Zuerst empfehlen Sie mich aufs beste Ihrer Frau; ich hätte fast Lust es auf Dänisch hinzuschreiben, damit es noch bessere Aufnahme fände. Wiewohl ich fürchten muss, dass, wenn ich einmahl wieder nach Kopenhagen komme, meine Fertigkeit in Dänisch-Sprechen gänzlich zu Nichts ge-

20 worden seyn wird. Das Schreiben des Dänischen, worinn ich zuletzt ziemlich fertig war, wird auch wohl verloren gehen. Aber dass ich die Sprache selbst nicht vergesse, dafür können Sie, liebster Freund, am besten sorgen, wenn Sie recht eifrig fortlichten und besonders wenn Sie Ihre Tragödie, von der

25 wir so oft gesprochen haben, fertig machen. Da ich hoffe, dass Sie keine Rache üben, sondern mir recht bald die Freude einer Antwort machen werden, so bitte ich Sie zum voraus, dass Sie mir recht ausführlich Nachricht geben über Alles was Sie beschäftigt. Das interessirt mich durchaus; weil ich weiss,

dass Sie die Dichtkunst in allen Ihren Dimensionen verfolgen und darauf ausgehen eine Ästhetik in Exempeln zu schreiben. Hier in Kiel geht es im gelehrten Reiche albern und träge her; in Deutschland scheint man fortzufahren sich einer absurden Thätigkeit zu befehligen. Nur Berlin macht vielleicht eine 5 Ausnahme; der grosse Drang der Zeit öffnet hier vielleicht die Augen am ersten für das Eine, das Noth. Nur die Philosophen sind unbezwinglich in der Unweisheit. Fichte lässt sich ohrfeigen und verlässt, nachdem er den ganzen akademischen Senat beleidigt hat, sein ehrenvolles Rectorat mit 10 Schande. Jakobi und Schelling zanken sich um des Kaisers Bart; der Kaiser selbst kümmert sie nicht sehr. Ihren Freund Baggesen werden Sie bald wieder in Kopenhagen sehen; ich glaube er reiset in den ersten Tagen ab. Sie werden einen vollständigen Philosophen, Mythologen, Vorhistoriker (denn 15 die Historie hört auf ihn zu interessiren, da wo sie anfängt) in ihm erkennen. Dass er in seiner Jugend auch gedichtet, kommt in keine Betrachtung. Ich habe ihn nur selten gesehen, theils aus Bedauern, dass ein wirklich nicht geringes Talent so durch Eitelkeit und Unbeständigkeit zu Grunde gegangen 20 ist, theils, weil alle Unterhaltung mit einem charakterlosen Manne doch fade ist und bleibt. Umgang, der mir gefiele, habe ich hier leider gar nicht. Meine Vorlesungen sind mein Umgang und an ihnen erwärme ich mich wirklich. Doch was nicht ist, kann werden. Ich hoffe mich mit manchen Jün- 25 geren zu verbinden. Denn die Aelteren haben ihren Geist fast Alle zur Ru[he] gesetzt. Bleiben Sie mir indessen, bester Öhlenschläger, auch in der Ferne freundschaftlich geneigt und zweifeln Sie nicht dass ich Ihrer oft mit Liebe gedenke.

F. C. Dahlmann. 30

Um an der Authenticität dieses Briefes desto weniger Zweifel zu lassen, habe ich mich ganz meines alltäglichen Schlecht-schreibens beflissen; da ich mich noch recht gut erinnere, dass Sie einmahl ein Billet von mir für unächt hielten und 5 erbetene Bücher nur zweifelnd verabfolgten, bloss, weil es mit leserlicher Hand geschrieben war. Vale.

450. *Til Teaterdirektionen.*

Kiøbenhavn den 5 Septbr 1812.

Ved Begyndelsen af denne Theatersaison giver jeg mig den ærbødige Frihed at ansøge den kongelige Theaterdirektion 10 om en Fordeel, som jeg troer efter Billighed at kunne giøre mig Haab om.

I gamle Dage fik den Forfatter der havde skrevet tree store Stykker for Theatret, der vare modtagne med Bifald, Adgang for Livstid i Parterret. Havde han skrevet færre, saa indskræn- 15 kedes dette til en kortere Tid. Der var altsaa giort en bestemt Forskiæl, efter Værkernes Antal, hvilket ogsaa ligger i Tingens Natur, da den, som ofte beværter Andre, efter Billighed synes at fortiene en hæderlig og magelig Plads ved Bordet med selv.

Efter Tidernes Forvending er Parterret blevet ganske det 20 Modsatte af hvad det var i gamle Dage. Den simple Mand har faaet mere Smag paa denne Nydelse end før, har bedre Evne til at tilfredsstille den, og det lille Aflukke som kaldes Parterret er i Grunden ikke andet, end en Continuation af Galleriet. At Digterne ikke kunde henvises der, følte man 25 snart, men herved fremkom en anden Inconvenienz. Før gik de med det dannede lovgivende Publikum, i en offentlig Plads, nu bleve de forviste i en privat Loge, der egentlig var indrettet for Fricorporalerne og Hofofficianterne; og herved bleve de sat i en Categorie, der med al Agtelse for hine, dog maatte

være Musernes Præster trykkende i Musernes eget Tempel, hvor et Skillerum saa paafaldende sandseligt satte Maalet for Officiant og Cavalleer. Det maatte være det saameget mere, da denne Skranke, endogsaa gik adskillige nærmere her end den borgerlige Indretning udenfor. Thi efter to Maalestokke 5 kunde kun denne Indretning være: enten efter Rang, eller Fortieneste. Hvad nu Rangen angik, saa stode adskillige af os selv over, eller i det mindste ved Siden af Nogle i Parkettet, og hvad Fortienesten angik, saa kunde dog vel i Digtetekunstens Hiem ikke Digterne selv være de tilbagetrængte. 10

At nu forresten de Forfattere som egentlig mere af Godhed, end af Belønning tilstædes bestandig Adgang, fordi de kun har virket lidt for Skuepladsen, at de ere tilfreds med hvilken Plads de kunne faae — det er naturligt; da Noget altid er bedre end Intet, hvor man ingen Grund har til at vente mere; 15 at de derimod som har skrevet Meget, og om Gud vil, endnu kan skrive Mere, vel troer at kunne fortjene en Plads i Parkettet mellem de øvrige Theatrets kongelige Embedsmænd, det vover jeg ærbødigst at troe.

Jeg er ogsaa overbevist om at den høie Direktion selv indseer 20 dette, og jeg behøver vist ikke at berøre alle andre Exempler, ved andre Theatre fra det Atheniensiske under Perikles, til det franske under Ludvig den Fiortende, for at minde om, at man altid ogsaa ved Pladsen i Skuespillet pleiede at hædre en fædrelandsk Digter.

Ærbødigst 25

A. Oehlenschläger.

451. *Fra Teaterdirektionen.*

d: 11te Sept: 1812.

Uden her at kunde eller vilde inlade sig paa at bestride den af Deres Velbyrdighed i Henseende til Pladsen i det sid-

dende Friparterre yttrede Paastand, maa Direktionen blot henholde sig til at erklære, at saa gjerne den end ønsker at vise Digtere af udmærket Fortieneste og Værdi enhver Udmærkelse, staaer det dog ikke i dens Magt at gjøre det paa den af Deres Velby: foreslagne Maade, da meget vigtige Grunde have gjort det nødvendigt at tage den Bestemmelse, at der til det betalende Parkett aldeles ingen Fribilletter maa finde Sted, og da den anseer sig ubeføyet til at bortgive nogen Plads i Friparkettet, hvis Rum allerede for Hans Majestæts Svite og de Personer, han der selv allernaadigst forunder Adgang, øiensynligt er utilstrækkeligt.

Holstein.

Rahbek.

Olsen

Printzlau.

Flm:

5 452. *Fra Kongen.*

5. Okt. 1812.

Vi ville herved allernaadigst have Dig paalagt at indsende allerunderdanigst Bedømmelse over det hosfølgende af Friherre Seckendorf i Göttingen udgivne og til Os indsendte Værk »Kritik der Kunst«.

o B[efalende] D[ig] G[ud].

453. *Fra J. C. H. Wedel Jarlsberg.* Jarlsberg d. 17de Octr 1812.

Fraværelse, Mængde af Forretninger, naturlig Dovenskab, Uorden, en længe ventet Anviisnings Udeblivelse — have gjort mig saa uefterrettelige og uartige imod Dem, at jeg ikke uden Skamfuldheds Rødme kan (endog kuns skriftligen) nærme mig Dem for at bede ret indstændigen om Tilgivelse for min ret uforskammede Taushed. —

I Dag har jeg anmodet min Broder Ferdinand om at incasere lidt af Nutidens Papiir og at betale Dem den omskrevne

Summa 1000^r — som jeg beder De vilde have den Godhed at formaae Deres Muse til at modtage som et ringe Offer af min Beundring.

Med sand Høiagtelse beder jeg Dem ynde Deres meget hengivne
 I stor Hast. J. C. Wedel-Jarlsberg. 5

454. Til Kamma Rahbek.

19/10 1812.

Her staaer Honnen som en Vægter og raaber.

Hou Vægter! Kloggen er slaget den 19. Octbr: 1218!

Honnen tog feil, og vilde sagt 1812; men da han ikke er stærk 10 i Cronologien, saa kunde han let fortale sig. Herved vindes, at Oldtids-Elskeren kan finde mere Smag i dette Blad, end om han vidste, at det var fra vore barbariske Tider. Honnen synger ellers følgende Vers:

Gu gi go Søster maa leve længe. 15
 Aa gaae, som Mongen gaaer i Ænge.
 Den skønne lange Sommerdag
 Paa Bagehuset med Behag.
 Aa plogge de Roser og de Bær.
 Til Adam Øllien-slæ-ger.

Gid hun de længere Vindertage
Maa ofte ind til Bien age.
Ei blot for hist at høre Klærke.
I hvad man kalder Frukirke.
5 Men ogsaa for — mod gamle Vane,
At hilse lidt paa de Profane.
Gid den, min Fader har leveret
At informere paa Claveret,
Maa glemme hvor man Vinen brænder,
10 At ei Sonater til fire Hænder
Han spille maa, for fuldt belæsset.
I Lambergs Have dybt i Græsset.
Gid den som Tegnetiden raner
Maa blive kied af Tulipaner.
15 Og heller en anden Blomst i Vandet
Henplante Dem, med Stilk i Sandet.
Gid ei naar jeg i Vindvet søger
Maa finde de store brunske Bøger
I bred Octav, og blaae paa Bindet,
20 Men baade brun' og blaae i Sindet!
Gid jeg i Sofaen maa finde
Bestandig munter min Veninde
Der neppe seer mig for hun staaer op
At kaste Sukker i min Kop.
25 Gid hun i mange Aar maa leve
Med hendes Ridder eller Greve
Han, Manden med de gode Øren
Jeg mener Theaterdirektøren.
Gid stedse jeg i dem maae finde
30 En Svoger og en Svigerinde

Der ynde Christiane Heger
 Og hendes Mand Hr: Øllienslæger.
 Ammen!
 I Honnens velsignede Navn Ammen!

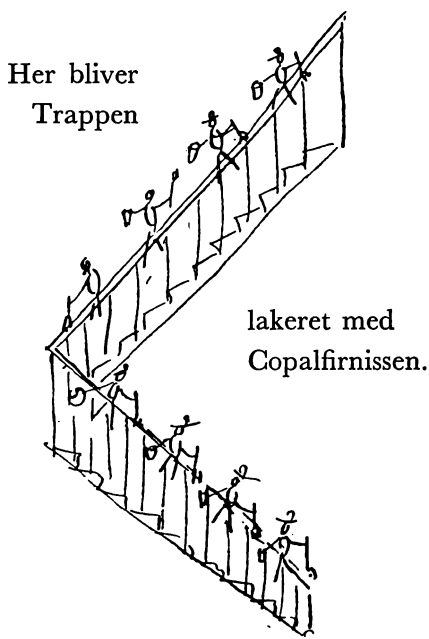
Her staaer Steffen og rører Copalfirnis
 til sin Trappe.

5

Her viser han en Leiesøgende sit smukke
 ny Huus.
 Især anbefaler han Røgen af den ene
 Skorsteen.

10

Det er en Glæde at see alle de Hænder der er i Arbeide.

455. Til K. L. Rahbek.

d: 11 Decbr 1812.

Tak, kiære Rahbek, fordi du interesserer Dig for mine Stykker. Besætningen er ganske rigtig, kun at jeg havde sat Carl
 5 Brun for Henriks Rolle. Hvis det imidlertid skulde være sandt, som jeg hører, at han er ikke rigtig — frisk! — saa har jeg just intet imod at Lund spiller Rollen. Dog troer jeg at Bruun vilde være noget bedre. Jeg har indstændigt bedet Holstein om at faae Stykkerne opført i Januar inden Christianes Ned-
 10 komst; da der hører Penge til en saadan Barnefærd; og han har lovet mig det. Driv du endelig nu ogsaa paa Sagen hvad du kan. Dersom det var muligt at faae Hugo frem i Marts, saa var det ogsaa en herlig Ting, og det kommer jo egentlig

kun an paa at ville. Ogsaa dette har Holstein givet mig Haab om, og naar du hielper til, saa tænker jeg det gaaer. — Jeg begynder paa Søndag mine private Forelæsninger som du veed, og havde gjerne sendt dig en Billet som Æresmedlem i denne Forsamling; dersom ikke Forelæsningen uheldigvis 5 traf ind i din Middagstime. Lev vel! Du kunde nok see ind til os engang naar Veien faldt forbi. Hils go Søster.

Din

A. Oehlenschläger.

Besætningen til Ærlighed varer længst er saadan. Bisp Hen- 10 rik Heger Bisp Veit Frydendal Conrad Foersom, Lise Jfr Thomsen, Peter Knudsen.

456. *Fra Rasmus Rask.*

Kjöbenhavn etc. [Dec. 1812]

Hr Professoren vil haaber jeg ikke fortryde paa den Aaben-
 hjertighed, hvormed en Tilhører tager sig den Frihed her at 15
 fremsætte nogle Anmærkninger over sidste Forelæsning. Den
 samme aabne Tilstaaelse tror jeg det Pligt imod vor gamle
 herlige Litteratur at fremsætte paa ethvert Sted, men jeg
 kunde allermindst ville, at den paa anden eller tredie Haand
 skulde komme til Deres Kundskab, og det saameget mindre 20
 som den egentlig ikke angaar Hr Professorens højst interes-
 sante Forelæsning selv, men kun fornemmelig de oplæste Prø-
 ver af den gamle Poesi.

Disse Oversættelser synes mig da, at staa i en altfor uhyre
 Afstand fra Originalerne, især hvad den over Hákonarmál an- 25
 gaar, som man uden Overdrivelse kan antage at have tabt
 $\frac{9}{10}$ af sin oprindelige Aand og Skjønhed. Den islandske Poesi
 er med sit Bogstavrim fortrinlig skikket til at stille os Hand-
 lingen for Øje (eller rettere for Øre), og hvad man hos Homer

og Virgil roser i et eller to Vers, kan her findes paa hver Side. Vore Skalde have, uden maaskje at tænke derpaa, alle Øjeblikke benyttet sig af denne Sprogets og Poesiens Indretning, men faa eller ingen har gjort dette smagfuldere end Eivind
 5 Skaldespilder i Hákonarmál. Dette saavel som den øvrige Skjønhed syntes næsten ganske henvejret i Oversættelsen, der ikke var stort andet end en mat og kold Indholdsframsættelse af hvert Vers. F. Eks. 2^{det} Vers hvor Indledningen ender med at fortælle Stridens Begyndelse paa en højst malende Maade:

10   »drupdu dólgar
                                   enn darrar hristust
                                   upp var þá
                                   hildir of hafin«

Man hører her ligesom Striden begynde med et frygteligt
 15 Anfald, og kommer derpaa til Ro for at betragte hvorledes det videre gik til. Men dette Sted var ganske ubetydeligt i Oversættelsen, og nogle som kjendte Originalen meget nøje troede det rent var udeladt, hvilket jeg dog bemærkede det ikke var. De vil ved at efterlæse Originalen finde at hvad her
 20 er sagt om et Sted gjælder om mange flere (f. Eks. 5te v.) hvorvel Hr Professoren maaskje ikke vil føle saameget af denne udvortes malende Velklang ved Oplæsning, som ifald De kjendte Udtalen af Sproget, hvilket jeg allene af Ordet Rigsþátttr kunde høre aldeles ikke var Tilfældet. Et andet Sted,
 25 som falder mig ind, der ogsaa havde tabt forskrækkelig var det saare naive og stærke:

30   Man óbundinn
                                   á ýta síót
                                   fenris úlfr of fara
                                   ádr jafngódr
                                   á anda tröd
                                   konung madr komi.

Jeg kjendte ikke de oplæste Oversættelser, da jeg stedse har holdt mig til Originalerne; dog ved jeg at Abrahamson har oversat Rigsmål men det syntes mig ikke at ligne ham. De to andre vare maaskje af Sandvig som er en slet og smagløs Oversætter. Men af hvem de end ere kan det neppe gælde for Undskyldning, ti Originalen staar jo aaben for enhver, og allermindst hvor det gjælder vor egen Hæder bør vi være skjødesløse. Hvor uberegnelige Følger kan det ikke have paa Agtelsen for vor gamle Litteratur, der først er i sin spæde Opkomst og ikke taaler noget Stød. I det Mindste burde det dog med et Par Ord anmærkes hvor langt Oversættelserne stode neden for Originalerne.

Fremdeles hørte jeg iblant 3 gamle Skaldes Navne en: Vëllëklö sat ved Siden af Tjodolf fra Hvin og Ejvind Skaldespilder. Et saadant Navn Velleklo har jeg aldrig hørt eller set iblant vore gamle Digtere. Rimelig er det en Fejltagelse; ti i Snorres Olaf Trygvesens Saga findes Brudstykker af en gammel Sang Vëll-ëklä (o: Guldmangel) og den anføres med den Formel: svo segir í Vëllëklu (eller efter den gamle Skrivemaade svá segir í Vëllëklö), men denne Sang er af Einarr Skálaglamm. —

I Rigspáttur hørte jeg þræls Kone kaldet þyr men dette er netop masc. en Træl (i foem. heder det þý), var altsaa ligesaa urimeligt som om nogen i en Oversættelse af Livius vilde fortælle om den kydske Lucretius! Hvorfor skal vi da træde vort eget gamle Sprog, som vi med Grund ere saa stolte af, under Fødder? Er det ikke Vejen til at foragtes af andre naar vi foragte os selv. Vel er det den mindre Del, der føler sligt, men den større hører det dog altid i den Forudsætning at det er rigtigt, og burde vel neppe aldeles skuffes i denne

Forventning. Imidlertid er denne Dom ikke blot min, jeg ved at flere saavel Islændere som Danskere fældede aldeles den samme. Jeg vil ikke tale om de aabenbare Fejl mod Textens Mening, som Oversættelserne vare fulde af, endnu mindre om Udtalen, som i ethvert islandsk Navn eller Ord var mer eller mindre urigtig; den synes ikke saa nødvendig skjønt det paa den anden Side dog og lader noget underligt, at udtale et endnu levende, ja inden Fædrenelandets Grænser levende Sprog paa en Maade der endog giver stundum lige modsat Mening, 10 hvorpaa jeg om andre har ladet mig fortælle flere højst paa-faldende og latterlige Eksempler.

Endnu maa jeg dog anføre den meget forkjerte Bemærkning, hvormed De vilde oplyse 3. Vers af Hákonarm. (Hét á Hólmrygi eller som Hr. Prof. antog: hétt á Háleygi 3: han 15 fremkaldte Halejerne), nemlig „at Halejerne var dem, som ejede en Hald“. Nej intet mindre! Det er dem som boede i Hálogaland, der efter dem har faaet Navn. Nu kunde vi kalde dem Nordlændere. Atter dette maatte De umelig kunde faldet paa, dersom De havde kjendt det mindste til Udtalen. 20 En Hald heder höll i Gen. hallar, heraf skulde Sammensætninger tages f. Eks. hallargólf; men Hálogaland og Háleygir har Aksent over á og kun et l, hvilket ganske og aldeles forandrer Udtalen. Desuden betyder eygir (som er nom. plur!) ikke en Ejer, denne heder eigandi. 25 Jeg erindrer at mere stødte mig, men ikke bestemt hvad det var. —

med største

Ærbødighed

R. K. Rask.

457. *Til Fr. v. Holstein.*

Kiøbenhavn den 18 Febr 1813.

Promemoria!

Siden Herr Knudsen formedelst de mange ny Roller i oversatte Stykker ikke har Tid til at lære den han har lovet bestemt at spille i en Original, saa er min ærbødige Begiæring at Her 5
Carl Brun da maa spille Rollen.

Jeg giver mig den ærbødige Frihed at erindre Deres Høivelbaarenhed om Deres gode Løfte at sende mig min Hugo med et Brev hvoraf Antagelsen bliver mig bestemt. Iligemaade beder jeg herved om de 400 reglementerede Daler maatte 10
betales mig for mine Stykker istedet for en Aftens Indtægter, som jeg gerne vilde undgaae.

I Haab om et gunstigt Svar, forbliver jeg, Deres Høivelbaarenheds ærbødige
A. Oehlenschläger.

458. *Fra Teaterdirektionen.*d: 24de Febr: 1813. 15

Theaterdirektionen har herved den Ære at oversende Hr
Professoren Deres til Opførelse paa Skuepladsen antagne originale Arbeide Hugo von Rheinberg for at De kunne besørge det trykt, hvorefter man efter Sædvane udbeder sig de til Stykkets Indstudering fornødne Antal Exemplarer tilstillet. 20
— Iligemaade har Direktionen den Fornøielse at tilmelde Deres Velbyrdighed, at den efter Deres behagelige Ønske har foranstaltet, at Dem paa Theatrets Comptoir kan udbetales 400 R: B: D: for Deres 2de originale Arbeider Ærlighed varer længst og Canarifuglen. 25

Holstein.

Rahbek.

Olsen.

Printzlau.

Flm:

459. *Fra I. C. Drewsen.*

Strandmøllen d. 25 Martii 1813.

Da Fuglene engang vilde vælge sig en Konge, bleve de enige om, at den der kunde flyve høiest, skulde være det. Den lille Gerdesmut, den ubetydeligste blandt Fuglene, tragtede ogsaa 5 efter Kronen, men kunde kun komme i Veiret, ved at sætte sig paa Ørnens Ryg. Hans Puds lyktes ham saa vel, at han dog tildels naaede sit Ønske. — Ogsaa ieg — den lille Gierdesmut — har længe pønset med Ærgierrighedens Higen, paa et Middel, hvorved jeg kunde sætte Udødelighedens Krone 10 paa mit Navn, som ieg kun kan haabe at erholde, hvis Du gunstigst, vil tage mig et Stykke Vei med, paa Din Ørneflugt, til Dit sikke Maal. — Jeg sender Dig derfor hermed en Balle Trykpapier, i hvilken ieg af Forsigtighed, har ladt anbringe mit Navn 5000 Gange, og ieg beder Dig nu lade trykke en — 15 om blot en af Dine Smaaeting herpaae, for at jeg saaledes kan see mit Haab opfyldt. — Dog, ieg svimler allerede paa min Høide, og beder Dig derfor, ganske kort, modtage medfølgende Bagatel fra Din gamle Ven. Jeg havde havt i Sinde at bede Dig om en Billet til Din Karnarifugl derfor, da ieg fik 20 at høre, at Du ikke tog tredie Aften. Jeg har altsaa endnu indskrænket mig til at læse den, men jeg maae tilstaae Dig, at det gjorde mig ondt, at see denne smukke Sangfugl indsvøbt i ørholmske Laser, der undertiden dæmpe nogle af dens skønneste Toner. — Lev vel og ynd stedse Din gamle Ven

25

Drewsen.

460. * *Til K. L. Rahbek.*

[12. Juni 1813]

Med Skræk opdager jeg idag i Dagen,
At Du og Karen om de Bøger lyser,
Som længst paa Hylden laae i Støvets Lagen.

Hvad hiælper det at komme med Excuser?
Min Synd er stor, jeg vil det frit bekiende
Jeg mærker det er rigtigt, thi jeg nyser.
Og altsaa vil jeg hurtigt til den Ende
Dig sende dem, før jeg det glemmer atter,
Hvad ellers meget gierne kunde hænde.
Igaar min Kone med sin lille Datter
Et Tog sig foretog til Bakkehuset,
Imedens hiemme sad den stakkels Fatter.
Erindrer Du, hvor tidt vi sad ved Kruset
Saamangen stille, munter Vinteraften,
Af Vinen froe, af Poesie beruset?
Da skiænkte Du mig giæstfri Druesaften;
Og hvad jeg ei var lystig, blev jeg mere,
Naar Bacchus pusted til Apollokraften.
Som mig har Du havt mange Venner flere;
Saa egen en Kumpan i visse Maader
Dit Levnetssløb knap flere kan levere.
Naar Boreas i Vinterstormen raader,
Let sammensnerpes Hiertet; Flora kommer
Og Blomsterglæden veed at løse Gaader.
Jeg tænker altsaa — da vi nu har Sommer
Saa kunde vi vel atter være Venner;
Til Vinter hver igien er Smagens Dommer.
Jeg veed ei, hvor med Sligt jeg spøge nænner.
Hør nu et Ord saa godt som firogtyve:
Ret til hinanden vi os aldrig vænner,
Men begge vi af Hiertet vilde lyve,
Hvis ikke vi tilstod: Enhver har Noget,
Som gjør os begge to til Hiertetyve.

»Vort Livs Kattun jo overalt er broget,«
Har Manden sagt, som selv Kattunet trykker.
Nu altsaa ganske ærligt ud med Sproget.
Vi føle sammen dog i mange Stykker;
5 Saa lad os ikke mule meer som Fianter,
Men overbære med hinandens Nykker.
Og rask som Hother over Fieldekanter
Henspringe skiødesløs i egne Trøier,
Og ikke strax betale med Kontanter.
10 Naar Adam hos Casorti sig fornøier,
Saa gnider Knud sig ei i Nævefladen,
Og kalder det fordævelige Løier.
Og Adam gjør sig ikke Fingerskaden,
Naar Knud gaaer hen at høre Høst og Piil,
15 Om aldrig til ham selv end kommer Raden.
Om sig til Latter hæver Adams Smiil
Ved overdreven spottende Satyre,
Saa er ei Bækken derfor strax en Niil;
Man griner tidt ved altfor skarpe Syre.
20 Det er ei sagt, fordi man snærper Munden,
At man Beundring yder til en Lyre.
Har Knud en Aster kun i Adam funden,
Og finder han i Ewald bedste Rose,
Saa er ei Adam derfor overvunden.
En ærlig Mening er jo ingen Skose.
25 Her gælder det om Venskab, kiære Broder!
Og Venner selv man være kan i Prose.
Hvis nu dit Hierte, som jeg fast formoder,
Er bleven rørt, saa lad al Avind fare!
Husk: vore Koner er af samme Moder!

Fra Disputeren skal os Gud bevare;
 Vi see hinanden venligt undertiden;
 Godhiertighed vil vogte for al Fare.
 Forbandet da til Nastrond være Striden!

461. Til K. L. Rahbek.

[efter 12. Juni 1813] 5

[*Begyndelsen mangler*] Vi have i Grunden aldrig talet mere og venskabeligere med hinanden, kiære Rahbek, end da Hav og Land vidt adskilte os — det vil sige, da vi skrev hinanden til. Da bleve vi for det Meste enige om hvad vi havde at sige hverandre, og forstode hinanden. At vore personlige Misforstaaelser 10 altsaa maa komme af personlige Feil, er indlysende; disse Feil ligger ikke i vort Hierte eller i vor Tænkemaade, thi hvis saa var, kunde vi heller ikke skriftlig blive enige. Det maa altsaa ligge i vort Temperament; og altsaa ville vi ved enhver saadan Leilighed heller bruge Blæk end som Blod. Vi tale langt fornufti- 15 gere naar det første kommer i Oprør, end det andet, thi paa den lange Vei fra Hovedet igiennem Armen ned til Haanden, kiøles vi, roliges vi, tænke vi; og vinde altsaa ligesaameget som Philosoph, som Maleren Conti i Emilia Galotti taber som Kunstner; og det er meget begribeligt; thi Kunstneren skal være 20 objektiv lidenskabelig. At Mænd med udmærkede Evner let vinder en vis Tillid til dem selv, der saa nødvendig som den er for dem til at handle, dog undertiden kommer i Kollision med den Eftergivenhed, som udgjør Blomsten af det Selskabelige — er en gientagen Erfaring. Den Ild som varmer, 25 brænder undertiden, siger Maria om sin Correggio; og i denne Anklage ligger tillige Undskyldningen. To Store i en Sæk kan ingenlunde rømmes, siger Wessel — det viser Historien hyp-

pigt Prøver paa. Tvende Mænd som ere blevne vant til at føre Ordet, hver for sig, have derfor ofte ondt ved at tale med hinanden. Den afgjørende Mine hvormed enhver siger sine Meninger støder den anden. Der gives da ikke andet Raad
5 end ærlige Undersøgelser naar slige Kurrer kommer, og disse skeer bedst skriftlig. Dermed er ikke min Mening at man skal psykologisk undersøge hvem der havde Ret eller Uret, og rippe gamle Historier op: dette er Peernittengrynerie, og duer intet. Det er disse Explicationer, som Göthe hader, fordi man med
10 dem enten bedrager sig selv, eller andre. Derimod de Motiver, der bevægede os til at handle saa eller saa, kunne vi undersøge, saaledes hæve vi os, fra den øjeblikkelige Misforstaaelse til den almindelige Tænkemaade, og det er ikke længer en personlig men en philosophisk Strid.

15 Noget af det, altsaa, som for det første altid har været mig ukiært, og giort mig utaalmodig i vore Meddelelser, paa de senere Tider var at du altid saa nøie adskilte vore Skoler, vore Kirker. Jeg hader denne Adskillelse; thi dersom den er væsentlig, saa maa der jo være en væsentlig Mangel paa
20 en af Siderne; er den derimod uvæsentlig, saa fortiener den ingen Opmærksomhed. Deri troer jeg virkelig, kiære Ven, at jeg kan gjøre mig reenere end du. Thi du vil paa de senere Tider have mærket at jeg har erkiændt alt det Gode og Skiønne i den foregaaende Periode, som jeg før oversaa, derimod har
25 jeg beholdt Kiærligheden for det gode Nyere, uden at være blind for dets Udvæxter. Naar du nævner Steffens, saa har du Ret til at tale om Skole. Thi saa fortræffeligt et Hoved og Hierte Steffens var, og saa glimrende Egenskaber han besad, saa kan selv hans bedste Venner ikke undskylde ham for Een-
30 sidighed. Han satte Phantasien over Følelsen, og det gjorde

jeg og en tidlang; men gjør jeg det nu? Du sætter Følelsen over Phantasien. Det gjør jeg heller ikke. Jeg holder for at den sande Poesi bevæger sig i den genialske Ligevægt mellem begge; som Siæl og Legem; som Aarsag og Virkning. Det er ikke muligt poetisk at fremstille Følelse uden ved Phantasie; 5 det er ikke muligt at forbinde Phantasien med Fornuften uden ved Følelsen. Dette har du ogsaa ofte saavel offentlig som privat erkjændt. Hvorved skiller jeg mig da væsentlig fra det du elsker i den gamle Skole? Er Evalds Rose naturaliseret, saa skulde jeg troe at min Blomst, hvad det saa er for en, 10 ogsaa er det. Og har du ikke selv i din Bog over Skuespilkunsten kaldet mig en ægte national Digter? Taler vi om det Nationale, saa ligger desuden Shakespeare Danmark nærmere end Racine. Men Evald var i grunden ogsaa langt mere en Broder af den Første, end af den Sidste; skiøndt han i nogle ud- 15 vortes Former af en vis Ærbødighed, som hans Følelse ikke var klar nok til at bekiæmpe, hyldede denne. Ogsaa jeg agter Racine, og sætter ham langt langt over uendelig mange af de Kiødhoveder, som hverken forstaae eller begribe ham. Til adskillige Sujetter holder jeg endogsaa for at den korte, pathetisklyriske Tragoedie er meget passende; og jeg skriver maaske selv med det første et Stykke i denne Stil. Men min Mening er at det er Siælen som danner Legemet, og ikke omvendt. Altsaa kunde det aldrig falde mig ind at trykke et firkantet 20 Sujet i en trekantet Form; Kunstværket skal ikke formes udefra som et vaadt Leer; men det skal danne sig selv indenaf udad, som en Blomst; det er min Mening. Jeg modsiger altsaa aldeles at høre til de saakaldte Moderne. De ere eensidige paa deres Maade, og hænge ved Conveniensen paa deres Maade. Jeg dyrker en frie Kunst: kun Smag og Dømme- 30

kraft i etvert enkelt Tilfælde, ingen Maneer, ingen Vane kan bestemme mig. Saaledes har du jo ogsaa ofte yttret dig — og altsaa høre vi til den, ikke allenesaliggjørende Kirke — thi selv en Grundtvig troer jeg kan blive salig, (hvilket dog er
5 meget sagt) — men til den saligste i det mindste her paa Jorden — fordi den giver os de forskielligste skønneste Nydelser, og aabner vore Hierter til Kiærlighed for alt det Gode.

Hvad Schützs angaaer, saa har Omstændighederne forunderlig vrøvlet os ind derved imod hinanden. Da jeg hørte Fru
10 Schütz kom til Danmark var det mig slet ikke behageligt; thi jeg vidste forud at der var adskilligt ved hende, som vilde mishage mange. Jeg havde engang sagt hende et offentlig Galanterie; andre vilde beraabe sig paa min Autoritet, og jeg vilde være for doven til at udelade mig offentlig derom. Saa-
15 ledes gik det ogsaa, og du var selv den, som oversatte dette Stykke, hvilket gjorde et Indgreb i Publikums Dom, skadede hende, og var mig ubehageligt skøndt jeg ikke kunde yttre det, da du foreslog mig at gøre det i hendes Nærværelse. Hvad Fru Schütz angaaer saa forekom det mig at hun især i Begyn-
20 delsen blev altfor lidet paaskiønnet. Flerheden der ingen rigtig Følelse har for det Skønne, i det mindste ingen dannet Følelse, vil heller give sig mine af en stum stræng Kiænder, end af en gabende ideeløs Beundrer, og deraf komme alle de skiæve, hierteløse Domme, der møde Kunstprodukter af den
25 forfængelige Halvcultur. Fru Schütz var allerede over de Aar, hvor et Fruentimmer gjør et behageligt Indtryk ved sin blotte Nærværelse; og dette var dog saa nødvendigt. En overordentlig Levenhed forbunden med Kunstnerforfængelighed hindrede hende stedse i at afmærke Naturen de fineste Træk, og
30 disse Overgange, der gjøre alt, som levede det virkelig.

Mangel paa den fineste Dannelse, maatte naturligvis bringe hende til at fremkomme med sine Meninger, og sin Stil med en vis uindtagende Arroganz. Alt dette erkjender jeg. Hendes Stemme havde noget ubehageligt. — Med alt det var det en Kone fuld af Genie, med uendelig megen Phantasie og Vittighed, med stærk pathetisk Følelse. Derimod manglede hende aldeles den elegiske. I sine Groupper viste hun meget Genie. I sin Medea var der, naar jeg undtager visse extravagante Steder sande Situationer, som mindede mig om en Æschylos, og om Atridernes Dage. I hendes Grethe savnede jeg den jomfruelige Blyfærdighed, som Md: Dahlen langt mere end hun lagde i Rollen, derimod var der langt mere objektiv Natur, Naivetet, og sandt nederlandsk Malerie af en tydsk Bondepige; kort mere Genie, Hendes Tekla var afskyelig. I hendes Maria Stuart var der gode Stæder, men en vis affecteret Fromhed og Storhed, gjorde hende ofte ubehagelig. Derimod var hendes Harme mod Elisabeth, og hendes Udseende mesterligt (: Knælningen var færlet :) I hendes Orsina saa man uden tvivl den tænkende Kristinde med en naturlig Overvægt af Siælekraft, der maatte gjøre hende stolt ligesom Orsina. Og i Octavia var der meget, meget godt. Altsaa: Mad: Schütz var et ucorrekt Genie; Der aldrig fremtraadte uden at vise noget ægte Sandt og Skjønt og aldrig næsten viste dette, uden at blande det med noget Uægte. Men min Gud, hvor meget Guld har man da i Verden, at man ikke skulde agte Ærtsen, fordi den er blandet med Kobber og Felsspat? Fra en vis Side var hun uendelig dannet. Det var altsaa en siælden Skuespillerinde. Det er min Mening om hende.

Din saare billige Vrede over den Maade de behandlede dig paa træffer egentlig Her Schütz, en ung Mand, ikke uden

Talenter, med megen Arroganz, og uden den Moderation der er nødvendig til at holde sin Viden i Fornuftens og Billighedens Skranker. Han hævnedede sin Kone — uædelt jeg tilstaar det; skøndt hvad den rammede ikke dig, men al Eensidigheden
 5 i den contramoderne Skole — morede mig, som et Særsyn her; og jeg tænkte inden det kom til Excesser: audiatur et altera pars. — Jeg erkiænder i enhver Henseende din Harm billig; og vilde maaskee mere have deelt den, hvis ikke just i de foregaaende Dage et Arrangement med Schüzes Indby-
 10 delse hos dig som jeg ønskede forandret, fordi jeg havde lovet mig ud et andet Sted og altsaa ikke kunde komme — havde givet mig Vished om at du ikke var god paa mig i den Tid.

Gid jeg ret levende kunde overtøde dig om, kiære Ven, hvor megen Tilbøielighed mit Hierte og min Tænkemaade
 15 har til Billighed, og til at give Enhver hvad ham tilkommer.
 Enige [*Resten mangler*]

462. Til J. F. Cotta.

Kopenhagen den 22 Juni 1813.

Liebster Cotta!

In dieser allgemeinen Noth nehme ich meine Zuflucht an
 20 Sie, in der sichern Hoffnung, dass Sie mir meine Bitte nicht abschlagen. Ich weis wohl dass in diesen schrecklichen Zeiten nicht an Litteratur zu denken sey, aber eben weil die Sachen so schnell gehen müssen wir bald ein Ende des Krieges sehen. Deutschland ist verwüstet, aber es ist eine physische Unmög-
 25 lichkeit, dass dieses schöne Land untergehen könnte. Es wird wieder eine Zeit kommen, wo man Bücher kauft, und liesst; und wenn nur erst einiger massen Friede da ist, muss das bald geschen. Und eben wenn der Schwarm politischer Journale und Schriften nicht da sind, weil die Statsverhältnisse

vieles nicht erlauben, wird doch die unschuldige Poesie immerfort blühen können, wenn nur Dichter da sind; und viele Menschen werden im Reiche der Phantasie und des Gefühls ihren Trost finden. Dass meine Schriften dann auch gelesen werden, habe ich wohl ohne zu viel zu sagen, Grund zu hoffen. 5 Da Sie nun mein Freund sind, liebster Cotta, ein wohlhabender Mann und ein Unterstützer und Vörderer deutscher Litteratur, und guter Sache; so bitte ich Sie! senden Sie mir noch zum letzten Mahl in dieser Epoche binnen die Zeiten sich bessern 400 Rthaler Sächsisch. Für Sie ist es nur immer noch 10 400rd für mich wird es eine Summe in unserm schlechten Gelde seyn, die mich und meine Familie ganz aus den mittelmässigen Umständen worin uns die Lage versetzt hat, heraus reisen kan. Meine Frau hat mir einen süssen kleinen Knaben geschenkt; er und seine Schwester sind mir die Freude meines 15 Lebens. Wie soll ich gedeihen und fortblühen, wenn ich allen Fleisses ohnerachtet Ihnen nicht die Bedürfnisse des Lebens verschaffen kan, ohne tägliche Sorgen? Sie haben auch Kinder, und wissen was das sagen will. Sie kennen mich und wissen, dass ich kein leichtsinniger Mensch bin; ich lebe oeconomisch und ganz in meiner Familie Schooss; vollende das eine 20 Dichterwerk nach dem andern, und halte zwei Vorlesungen des Winters; unter andern Umstände könnte ich reich geworden seyn; aber es mag nun wohl ein Verhängniss des armen Poeten seyn, dass er arm seyn sollte. 25

Ich habe Vieles in meinem Pulte liegend, und schwöre ihnen als ehrlicher Mann Sie sollen nichts verlieren. Aber schicken Sie mir nun auch einen Wechsel auf diese 400rd. Vielleicht könnte ich es wagen auf Sie zu ziehen; aber das will ich nicht; ich will erst wissen was Sie denken. Dass Sie mir garnichts 30

senden sollten, kann ich von Ihrem gutmüthigen Karakter nicht glauben. Ich beschwöre Sie also, bei den schönen Tagen unserer Freundschaft, bei Schillers Manen — zeigen Sie mir diese Güte, und ich werde Ihnen ewig dankbar seyn.

Ihr

A. Oehlenschläger.

463. *Til Christiane Oehlenschläger.*

den 18 Juli 1813.

Min gode lille Christiane!

Her sender jeg dig — ei med Ane

Ei Morten, heller ei med Stine

Og endnu mindre med Cathrine

Men med den gode Landsoldaten

Et Jydebarn, et Værn for Staten —

Min ene med den anden Skiorte.

Jeg haaber ingenting er borte!

Jeg kunde dig endnu vel sende

Natskiorten — men jeg bærer hende

Paa Kroppen nu — og gidder ikke

Just flaae mig for dig alt at skikke.

Hvad Halsens Klude anbelanger

To Stykker her du fra mig fanger

Og to — ifald du ei er kræsen

Hvormed jeg her har snødet Næsen.

Saa følger ogsaa — klamt af Væde

Et Haand- hvad heller Viskeklæde —

En Vest jeg ogsaa kan spendere

Og — hvis jeg sandser — intet mere.

Det gjør mig ondt at Lotte liden

Er ikke blevet bedre siden.

Thi haabefuld jeg sikkert troede
 Hun skulde slippe for sin Ho'de.
 Troer du jeg, selv i største Hede
 Jer kunde lade eenligt svede,
 Og ikke komme til min Moder — 5
 Til Lode og til lille Proder?
 Hvis ei du kan din Søndag nyde
 I Somrens Grønt — den skal ei flyde
 Saa eensomt hen, reent uden Glæde.
 Nu Klokken tree er Faer tilstæde 10
 Og spiser med sin Moer og Datter
 Og først ret silde gaar han atter —
 O gid I kunde med mig være
 I denne kiøle Atmosphære.
 I alle Ting man derved vinder 15
 I Appetit og røde Kinder
 Og Munterhed; kort Somrens Glæde
 Forbinder meget i sin Kiæde.
 Farvel! Nu ikke meer jeg siunger
 Hils begge vore søde Unger 20
 Fra Fader i den grønne Sommer,
 Men som om trende Timer kommer.

Din

A. Oehlenschläger.

464. Til K. L. Rahbek.

[i Aug. 1813] 25

Min gode Svoger, kiære Ven!
 Jeg kan dig ikke skiule
 At giærne lidt jeg saae igien
 Nu til min Ludlams Hule.

Da ellers du en Læser er,
Som sluger i Minutten
Saa burde jeg vel være her
Lidt ængstelig for Glutten.
5 Thi dersom med at læse det
Dig ingen Møie koster
Saa kan du neppe være ret
Fornøiet med mit Foster.
Maaskee der Et og andet var,
10 Som ud du vilde pege
Og hvortil endnu Pennen har
Ei ladet sig bevæge.
Maaskee — og meget til jeg gav
Hvis det maaskee er rigtig:
15 Maaskee det kun var Dovenskab
Som gjorde dig forsigtig.
Saa meget veed jeg: Poesie
Maa stundum Næring tage
Af Folketro, Mythologie
20 Nu, som i gamle Dage.
Det gjælder kun, at dette Spil
Ei taber sig i Luften
Thi ogsaa Hiertet røres vil
Og hyldes vil Fornuften.
25 Den troer jeg leed ei mindste Tab
Skjøndt Phantasie er Guden
Thi Character og Lidenskab
Jo knytter — løser Knuden.
Kun hvad i virkelige Liv
30 Tilfældet os leverer,

Her, som et digterisk Motiv
Jeg allegoriserer.
Desuden er en Folketro
Ei hvad man skal forandre
Det Underfulde kræver jo
Sin Form, som alle andre.
Maaskee hvad kun jeg digted her
Dog virker i Naturen.
Hist paa Saturnus, Jupiter,
Hvad heller i Merkuren.
Den frygtelige Mars er rød
I denne Tid han lyner
Hvem veed? Maaske hans Ild mig bød
At tolke mine Syner
Hvor altsaa Hamlets Skygge gaær,
Og faaer os til at græde,
Der kan vel ogsaa næste Aar
Moer Ludlams Gienfærd træde
Jeg beder altsaa, kiære Ven!
Glem ikke gamle Vane!
Send mig mit Stykke snart igien!
Hils Cams fra Christiane.

Din

A. Oehlenschläger.

465. *Fra Heinrich Voss.*

Heidelberg d. 20 Aug. 1813.

Ein paar Worte des Grusses und der alten Liebe dem herrlichen Öhlenschläger! — Du guter, einziger Öhlenschläger, wie haben wir dich lieb, und wie vermagst du es über dich, nicht mal ein einziges Wörtchen an uns zu schreiben? Nun

sind es grade 4 Jahre, seit wir dich unter uns hatten, als du uns zwei unvergessliche Abende durch deinen Correggio und Palnatoke, und mehr noch durch dich selber schufst. Denkst du dessen noch, du Guter? Der Besuch deines lieben Landsmannes, des Dr. Sibbern, hat uns dein Andenken recht wieder aufgeregt; und das muss ich dir wenigstens mit einigen Worten schriftlich sagen.

Noch immer hat Cotta die Palnat. u. Correggio nicht gedruckt. Er hat Recht und Unrecht. Doch mehr Unrecht. Gewisse Bücher finden nur im Frieden Eingang, und schlummern, wenn sie ein paar Messen geruht haben, sanft ein; deine Werke, die ja nicht der Zeit angehören, würden sich schon in unruhigen Zeiten durchschlagen. — Ich warte mit meiner Recension nur bis alles da ist. Ich hoffe dich dann besser zu ergründen, und ein treueres Bild deiner Eigenthümlichkeit aufzustellen, als dein früherer Recensent, der, Gott sei es geklagt! auch zu denen gehört, die freilich Gott dienen, aber es doch auch mit dem Teufel nicht ganz verderben mögen. Dieser kleine, eingetrocknete Steph. Schütze, der vor lauter Theorie nicht in die Poesie eindringen kann — du kennst ihn ja noch wohl mit seinen Windmühlenflügeln — hat kürzlich einen Roman geschrieben, der von seinem Freunde Jariges vergöttert wird. Ich kann mich nicht überwinden, ihn zu lesen; denn aus seinem verholzten Gemüthe können noch wohl allerlei Spässe hervorkommen, aber schwerlich Rosen, so wenig wie aus der Lüneburger Haide ein paradiesisches Eden.

Wann schickst du uns denn deinen Starkoddur, auf den ich unsäglich begierig bin. Von deinem Correggio habe ich einen Auszug, der fast einer Copie glich, für meinen alten, dich hoch verehrenden Freund Truchsess gemacht, der ihn

schon zwei Jahre hindurch immer von Neuem erquickte. Diesen edlen Deutschen habe ich dir schon einmal genannt. Von dem geliebt zu sein, wäre dir eine Wonne, wenn du ihn persönlich kenntest. — Ihr Dichter seid doch ein herliches Volk, und glücklich, wenn ihr es sein wollt; denn die ganze Welt 5 huldigt euch, und das Schöne, in welcher Gestalt es auch sei, ist euch unterthan.

Öhlenschläger, erhalte ich einmal ein paar Zeilen von dir, so will ich trunken vor Freude sein. Wahrlich ein paar Zeilen sollen mir genügen. Versage mir die nicht; und darin schreib 10 ein Wort von deiner Familie. Hast du schon einen Jungen, der dir ähnlich zu werden verheisst?

So viel heute. Nimm die allerherzlichsten Grüsse von meinen Eltern; und von meinem theuren Truchsess, der mich oft in seinen Briefen bittet, dir seinen Dank auszusprechen. Den be- 15 such' ich in wenigen Wochen. Dann vertiefen wir uns von neuem in Axel u. Walburg, und in den Hakon Jarl, der mein rechter Liebling ist.

Ich umarme dich von ganzem Herzen

Dein Heinrich V. 20

466. * *Fra Teaterdirektionen.*

d: 2^{den} Sept. 1813.

I det Theaterdirektionen herved giver sig den Ære at oversende Hr [Professoren] en Fribillet i det saakaldte Hofparket til Afbenyttelse for Fremtiden skulde den tillige udbede sig Deres forrige Entree-Billet ved Leilighed tilbagesendt. 25

Holstein.

Rahbek.

Olsen.

Printzlau.

Flm:

467. Til K. L. Rahbek. [Kbh. Mellem 28. Sept. og 2. Okt. 1813]

Hav den Godhed, kiæreste Rahbek at modtage et Exemplar af min Hugo, fra din Ven; og giv Camma det Andet. Jeg sender dig det, da jeg synes det er en Skam at I skulde
5 vente længer derpaa; og det kan dog vare nogle Dage, inden jeg kommer ud til dig.

Vilde du være saa god endnu engang eller to at anmærke Hugos Udkomst, i Dagen, saa forbinder du mig meget dermed.

Til Theatret skal om faa Dage Rollerne vorde indleveret.

10 Tusind Hilsener til Camma.

Din

A. Oehlenschläger.

468. Fra J. C. Drewsen.

Strandmøllen d: 24 Nov 1813.

Kiære Øehlenschläger!

Tak for den Gave Du har sendt mig! Vær vis paa, at om ieg
15 end ikke forstaaer at bedømme dens indre Værd, veed ieg dog at føle den!

Med største Beredvillighed skulde ieg sende Dig en Balle Trykpapir dersom jeg havde den; men end ikke et Ark er i mine Hænder. For at gjøre hvad ieg kan, for at tiene Dig,
20 har ieg skrevet til Directeur Schultz og bedt ham laane mig en halv Balle, og hvis han opfylder min Begiæring, skal den være til Din Tieneste.

Længer hen ad Vinteren kan Du nok faae Trykpapir hos mig, og ieg skal nok mage at Du faaer af en større Format,
25 om just ikke af den ørholmske, som Du har sendt mig, thi ieg troer at alle mine Former ere enten større eller mindre. Otte Baller behøver Du vel ikke i eet Aar, lad mig derfor vide hvor meget Du behøver i Aaret 14, Du kan da igien i 15 faae hvad Du behøver det næste. Du maae vide at alt hvad ieg kan gjøre

af Trykpapir er allerede bestilt, saa at ieg vanskelig kunde skaffe Dig 8 Baller i et Aar, men noget kan ieg nok trække af for enhver især, som har bestilt. — Naar Du seer det Tryk- papir hvorpaa Dagen er trykt, saa veed Du hvorledes ieg kan levere det. Af Mangel paa gode Klude kan det ikke blive 5 bedre, men slettere skal det heller ikke være. Hvad Prisen anbelanger er ieg villig til at levere det til den billigste og Du kan betale det, naar det convenerer Dig. I Tider hvor ieg havde været mindre hiemsøgt af Skatter skulde ieg kunde have gjort mere for Dig, men Billighed skal Du stedse finde i mit 10 Forlangende.

Troe, at ieg føler Din sieldne Værd, som Digter! Troe at ieg der er Dansk med Liv og Siel, er ikke lidt stolt af at mit elskede Fødeland var Din Vugge — gid det silde blive Din 15 Grav!! En Skiændsel vilde det være, om Dine Værker skulde ligge utrykkede, fordi Du lever i en Periode, hvor Geniets Vinger beklippes af Handelsaanden. Vær vis paa at ieg i det ringeste ikke ønsker at føre Saxen. — Man lader mig i Aar betale i directe og indirecte Skatter, circa — 100,000 RDLr: DC. Der skal gøres meget Papir eller lægges mange Kartøfler 20 inden de ere fortiente! — A propos om Kartøfler, vil Du have nogle af den store Sort ieg avled, skal ieg sende Dig. — Lev nu vel og vedbliv at være min, som ieg sandelig er

Din Ven

Joh. Chr. Drewsen. 25

469. *Til Prins Christian Frederik.*

Kiøbenhavn den 17 December 1813.

Modtag, naadigste Prinds, medfølgende lille Bog, med den samme opmuntrende Mildhed, hvormed Deres Høihed har bæret Forelæsningen af de trende første Fortællinger. Jeg 30

smigrer mig med at de tvende sidste ogsaa ville vinde min høie Velynders Bifald. Deres Høihed har tilladt mig at dedicere Dem Bogen; og hvor glad var jeg at der gaves mig en Leilighed, til at yde Kongens første Mand, til hvem Danmark og Norge med saamegen Ret, sætter sit Haab og sin Trøst, min Beundring og min Hengivenhed. Gid Himlen snart føie det saa, at Deres Høihed atter ved den rolige Leirekilde, naar Voldsmanden er tugtet og tæmmet, maa smile Opmuntring til Kunst og Videnskab i Fredens Halle. Deres Skiald, naadigste Prinds vil da atter med Beskedenhed nærme sig med nye Værker, og Christians venlige Blik, vil atter opmuntre og hædre ham.

Underdanigst

Adam Oehlenschläger.

470. *Til Teaterdirektionen.*

[Kbh. Mellem 18. og 21. Dec. 1813]

15 Pro Memoria!

I Anledning af min Hugo von Rheinberg har jeg følgende, hvormom jeg ærbødigt beder Den kongelige Theaterdirektion, i Haab at det ikke afslaaes.

Først: at Herr Knudsen som nu er kommen hiem maa spille
 20 Ruprecht von Thurns Rolle. Da den er ham bestemt, da han er kommen tidsnok for at lære den, saa kan der intet være i Veien. Skulde ogsaa Herr Haak have faaet den, saa vil han vist med Beskedenhed træde tilbage for den ældre Kunstner; jeg skal ikke glemme Herr Haak i hvad jeg skriver i Fremtiden;
 25 men denne Rolle er skreven for Knudsen; den Yndest han staaer i hos Publikum, er forstærket ved hans Fraværelse, og det er ikke en Forfatter ligegyldigt, at flere Omstændigheder forene sig, for at gjøre hans Arbeide begiærligere modtaget af Publicum.

Fremdeles beder jeg, at Directionen istedet for tredie Aften vil give mig 400 Rigsbankdaler Sølvværdie, hvilket er min Ret. Huset fuldt giver et Par tusind Daler mere; men det kan jeg ikke vente i disse Tider, naar Stykket spilles tree Gange lige efter hinanden; og jeg ønsker desuden helst at være fritaget 5 for de Ubehageligheder som en saadan Affaire er ledsaget af.

Endvidere foreslaar jeg Directionen ærbødigst, at den heller ikke, for Theatrets Regning spiller Hugo fire Gange i Træk. Publicum er bleven for vant i de senere Tider til Afvexling; Huset vilde blive tommere, og man vilde maaskee skrive paa 10 Stykkets Regning hvad der var Vanens og Tilfældets. Jeg beder om: at det ikke maa spilles meer end eengang ugentlig; saa at der i det mindste er otte Dage mellem hver Forestilling. Allerbedst var det, naar de fire eller fem Gange det skal spilles, blev fordeelt paa hele Vinteren. 15

Jeg er overbevist om, at den ærede Direction, der ved saa mange Leiligheder har viist, at den giærne gør noget til Fordeel for en brav Forfatter, ikke afslaar mit billige Ønske, og heller ikke, naar jeg beder om Pengene for Hugo efter Modtagelsen af dette Brev. I det Øjeblik Stykket er antaget, og 20 Rollerne indleveret, har en Forfatter den Ret at vælge Tredie Aften, eller Penge. Jeg vælger det sidste, og da Theatret dog endnu gaar frem i alle sine Functioner, kan jeg ikke troe, at der blot med en Digtters Betaling skulde gøres en Undtagelse.

Ærbødigst 25

A. Oehlschläger.

E. Sk: Endnu giver jeg mig den Frihed at bede om at Zoroasters sidste Scene, maa udelades ved Opførelsen.

471. Til J. L. Heiberg.

Den 25de December 1813.

Til Ludvig Heiberg.

I Julens Tid, just da det vintergrønne,
Det lille Grantræ stod for Lotte smukt,
Og tyded helligt paa det Barnligtskiønne.
Med lette Guldblod og forsølvet Frugt,
Ved Kiærligheds Trophæ, ved Uskylds Alter
Besøgte mig Din Juan og Din Walter.

Og for min Fantasie jeg saae det samme,
Det sælsomtsmykte Træ ved Pindus staae;
Med spæd, men med en rank og lige Stamme,
Med vintergrønne Krone mod det blaa.
Ei stærke Farver, Frugter, end jeg skued;
Phantastisk Sølv og Guld i Natten lued.

Og vidned om en Aand, som let kan stige
Liig Fuglen, ved det spædeste Forsøg.
Og tabe sig i Phantasiens Rige,
Og mildt forbinde Kiærlighed med Spøg;
Hvem Øjeblikkets Dunst ei kan forhindre
At flagre did hvor lyse Stierne tindre.

Den er til Kunstner og til Digter baaren,
Som følger tro Naturen og dens Røst
Som tidlig skiænker Haabets Grønt i Vaaren,
I Somren Blomster, saftig Frugt i Høst;
Den unge Viismand og den gamle Sværmer
Sig aldrig Helligdommens Tempel nærmer.

Med Barnligheden sig vort Liv indvier;
Kunst kiender ei Uskyldighedens Tab.
Begynder han med lette Phantasier,
Og svinger sig til kraftig Lidenskab —
Selv maa dog Digteren bestandig være 5
Ei Barn — men holde Barnlighed i Ære.

Thi for den Evige sig alt opløser,
Hist oppe, som en munter Børneleg.
En Bæk for ham er Fossen naar den øser,
En liden Busk den stærke Kæmpeeeg. 10
Og Krigerne, som bringe Død og Fare,
En sværmende balstyrig Drengeskare.

Du har begyndt som sig en Yngling sømmer:
Barrok, og vild og busket var din Krands.
Endnu din Aand om Dverg og Kæmpe drømmer, 15
Snart aabner ogsaa sig den dybe Sands.
Da med din Harpe blussende Du tyder:
Huld Elskov, Lidenskab, og siældne Dyder!

Som i en magisk underfuld Laterne
Vil da de luende forgyldte Smaae 20
Udvikle sig, og hisset i det Fierne
Som store, tragiskædle Skygger staae.
Husk da, naar Dig Gudinden Krandsse flætter,
Den som alt sang de smaae Marionetter!

A. Oehlschläger. 25

472. * *Fra Teaterdirektionen.*

den 27 Decbr 1813.

Uagtet den Kongl: Resolution af 20de Febr d: A: hvor ved Forfatterens Honoraria efter den allernaadigst indførte Rigsbankberegning fastsattes, overlod det aldeles til Direktionens Raadighed, for et Stykke der fyldte en heel Aften at betale Forfatteren 400^{rbd} N. V. eller tilstaae ham tredie Aften, vilde den dog med sand Fornøielse opfylde H^r Professorens Ønske i saa Henseende, hvis deels Theaterkassen mod Qvartalets Slutning ikke saameget muligt maatte vogte sig for uundgaaelige Udgifter og Udlæg; deels og især en senere kongl: Resolution udtrykkelig havde bestemt de for Theatrets Regning givne overordentlige Forestillinger uden for de almindelige Dage til de ved kongl: allernaadigst Resolution Theaterpersonalet bevilgede aarlige Gratialer, saa at altsaa den almindelige Casse, der for dette Udlæg ingen Erstatning vilde faae, derved vilde lide et Tab, som den mindst tør udsætte sig for paa en Tid, da i Tilfælde af Underballance fra Statscassen ingen Hielp kan eller bør ventes, hvorhos den dog tillige maa anmærke, at Theatret, der ikke har forhøiet sine Indgangspriser efter Sølvværdien, heller ikke har kunnet forhøie sine Betalinger efter dette Forhold.

Hvad H^r Forfatterens andet Ønske angaaer, at Stykket ikke fire Gange kort efter hinanden men med passende Mellemrum maa blive opført, da er det ikke mindre Direktionens end Forfatterens Ønske og Tarv, at det saavidt Omstændighederne og billigt Hensyn paa vore med Arbeid saa bebyrdede Skuespillere tillade, saaledes maa blive opført, som det for Stykket og Theatret er fordeelagtigst. Hvad Ruprects Rolle angaaer, da er samme efter H^r Forfatterens Ønske tilstillet H^r Knudsen og har aldrig været i nogen Andens Hænder; men da han i

dette Øieblik erklærer, ikke til den bestemte Tid, den 15de i næste Maaned at kunde blive færdig, og da tillige Hr Lindgreen har frabedet sig den ham tildeelte Rolle, skulde man i begge disse Henseender udbede sig Hr Professorens nærmere Forslag.

5

F. Holstein.   Rahbek.   Olsen.

Printzlau.

Flm:

473. *Fra P. Foersom.*

[omkr. Nytaar 1814]

Kiæreste Professor Øhlenschlæger!

10

Jeg spille i Gaar en meget lang og trættende Rolle og er i Dag, som en værkbrudden Mand, ellers var jeg kommet til dig, 1) for at takke dig inderlig for dine Digtinger og Ludlams Hule, som jeg i Dag skal holde en herlig Sabath med, og 2) for at faae den Sag med Hugo bragt i det Rene. —

15

Kiæreste Øhlensch! Jeg kan have begaaet mangan Synd paa min Theaterbane; men altid har jeg været en Hader af Insubordination, især den aandelige, og aldrig har jeg sagt: jeg vil ikke spille en Rolle, ikke engang den elændigste i de sletteste Oversættelser: og nu — hvor kunde jeg falde paa at sige eller tænke sligt, naar det gialdt et Værk af en dansk Forfatter, hvem jeg som Menneske elsker og ærer, og som Digter ærer, elsker og beundrer! Jeg veed ikke, om jeg har sagt det til Dig; men jeg veed, at jeg har sagt det til Mange, og følt det: at de meest opløftede Øieblikke i mit Liv har været de, i hvilke jeg levede i dine Stykker: — og nu skulde jeg være vrangvillig eller modvillig? — Jeg kan ikke troe at du kan troe det! —

25

Den evige Sladder-Cloak, der løber i mange Retninger fra den bundraadne Skueplads, har vel bragt en slig Efterretning

til nogle, som igien have bragt den til dig. — Foragt mig! ifald det ikke væsentligt er Løgn! —

Da jeg i det Slud-Veir, som vi indtil nu i temmelig lang Tiid har havt, befandt mig høist slet; slettere efter enhver Anstrængelse paa Scenen, og hørte idelig, efter de Roller, jeg spillede saa samvittighedsfuldt og skikkeligt som jeg formaaede, Dagen efter: »at det var jammerligt, man kunde mærke noget krøblingeagtigt i alt mit Spil o. s. v.« sagde jeg til Holsteen: at jeg frygtede for, ikke at kunne spille Hugo, saaledes at Du eller Publikum kunne være tjent dermed. Disse Ord har jeg maaskee sagt ogsaa til Rahbek, — Dette gjaaldt ikke blot Hugo. — Den 26 Febr: skal jeg have Hamlet til Benefice; og skjøndt det er 3^{die} Gang det gives, og Noget kunde være for det, frygtede jeg dog forud at jeg ikke skulde faae min Gigt-
15 Dæmon ud af mig, og, som Tilfældet i Foraaret var, atter bøde med et langt Sygeleie efter denne anstrængende Rolle. Derfor, saa inderlig jeg hænger ved dette Stykke — forandrede jeg min Idee, og valgte et profant Stykke; men den pære-noble Schwartz tilintetgjorde den, idet han sagde mig, at hans
20 Kunstbroder-Kjerlighed kun vender sig til fire Hovedhjørner, — de øvrige underordnede Kompas-Streger indlod han sig ikke med. — Kunde jeg foragte mine Colleger meer end jeg gjør, og kunde jeg hade dem, som jeg daglig beder Gud bevare mig fra, saa maatte sligt bringe mig dertil, da jeg, siden
25 Rosing blev syg, idelig har været færdig Beneficespiller, og i Hast 2 Gange endogsaa for Schwartz. — Dog dette kommer nu ikke Sagen ved. — Det vidner blot for Dig, at det var Frygt for ikke at kunne, aldrig ikke at ville spille Hugo, som har talt af mig. — Videre er jeg overtydet om, at jeg stedse har
30 tilføiet, at enhver mindre Rolle vilde være mig kjær, og at en

Ombytning af Roller, hvad mig angaaer, maatte finde Sted, ifald Stykket til den paa Repertoiret bestemte Dag, skulde gives, og denne Ombytning troede jeg kunde skee mellem Ryge, Heger og mig. — Kan denne Ombytning endog ikke finde Sted, saa er det mig, saa sandt Gud lever! umuligt at spille Hugo til den Dag Repertoiret befaler det: thi Directionen synes at troe, at fordi jeg er et punctum saliens, som bevæger sig i Legen, kan jeg med eet være en fuldvoxen Frø, som hopper i det Grønne. Den ene store Rolle befales mig Dag fra Dag: og at spille Hamlet og Hugo vechselviis, hvilket vilde være Tilfældet, ifald Repertoiret lydes, vil være et ultra posse. — Mit Ønske er derfor: at, hvis Stykket skal gaae snart, og Du have 3^{die} Aften, at Ryge eller Heger ville bytte Rolle med mig: hvis ikke dette er Tilfældet, at det da maatte udsættes til Hamlet var spilt, da jeg saa, saavidt jeg formaaer, gierne prøver mine svage Kræfter i din Othello.

Dannora har jeg ikke ændset; det beder jeg dig troe. Kun et N^o har jeg læst, neml: det om Hakon Jarl. — Det virkede maaskee en øieblikkelig Explosion af Harme, som dog strax forsvandt i Latter over, at Baggesen, om hvis Hoved jeg aldrig har tvivlet, nu vil endelig beviise Folk, at han har Hoved, ved at gaae paa det. —

For det hensvundne Aar takker jeg dig, og ønsker dig al den Glæde, et sønderrevet Fædreland ikke kan skienke! — Du maa være vor Tyrtaus: syng Liv i os, og væk igien det begravne Danmarks Høihed! Ingen uden Du kan det!

Din

P. Foersom.

474. *Fra P. Foersom.*

[før 14. Febr. 1814]

Kiæreste Professor Øhlenschläger!

Jeg vilde strax have besvaret det mig meget kjærkomne Brev | : og dobbelt kjært, da jeg længe har været urolig og længsels-
 5 fuld efter at høre Noget fra Dig desangaaende : | dersom just
 ei en Mand havde været hos mig, og havt ligesaa travelt med
 at snyde mig med nogle bancorutto-Sedler, som jeg travelt
 med at snydes. —

Ved dette Bytte er jeg for Stykkets Skyld meget glad: Det
 10 Hele vil vinde derved, og Stykket kan absolut komme tidligere
 frem; fra min Side kan der ingen Hindring være: ja for mig
 maa der sættes Prøve næste Onsdag. Ryge maa klæde bedre
 i Hugo end jeg; og der bliver mere Holdning i det Hele, end
 der vilde bleven, naar vice versa jeg havde været Hugo og
 15 han Harald. —

[14. Febr. 1814]

Saavidt kom jeg forleden med et Brev til Dig, da du var
 saa god at besøge mig. — Vil du anvende et halvt Ord paa
 Lindgreen, spiller han Treugott; men hvis jeg var Adam
 20 Øhlenschläger, og havde Kruse til Reserve, skal F. t. m!
 om jeg anvendte det. — Du kjender Lindgreen: Personlighed
 mod dig er det ikke, det tør jeg døe paa! at han har bedet
 sig fritaget for Treugott. — Dannora har behandlet ham
 haardt: for ham er Sligt ikke et elektrisk Stød, som gjør Ondt
 25 i Øieblikket, og strax derpaa er en sand Styrkning baade for
 Siel og Legeme: Han sætter sig paa Isoleer-Skammelen, og
 lader sig længere giennemtrænge af sligt Fluidum eller Spui-
 dum og Haaret reiser sig paa hans Hoved i slig Athmosphære.
 — Dine dramatiske Digte*) ere vist ikke Lindgreen bestemte

30 *) Kanarifuglen og Freias Alter (hvorfor faar vi ikke det sidste?) und-
 tagne.

Verden; men at han kan begeistres, i det mindste udenfor Scenen, det veed jeg, og har ved Hakon og Palnatoke havt Exempel paa. — tantum! Jeg har i Dag begyndt at sælge Billetter, og min Dør staaer, laus sit deo! ikke stille. Lev vel! Kjæreste Øhlenschläger! og ynd fremdeles 5

Din hengivne og forbundne

P. Foërsom.

475. *Til Teaterdirektionen.*

Kiøbenhavn den 18 Febr 1814.

Pro Memoria:

Jeg maa ærbødigst bede om Undskyldning, fordi jeg først 10 nu besvarer Directionens ærede Skrivelse; men adskillige Ting maatte først bringes i det Rene, med Hensyn til Rollebesætningen i Hugo, som beroede paa Personalet. Dette er nu skeet, og jeg iler at meddele mine Forslag.

Jeg beder da først: at Herr Doctor Ryge maa spille Hugos 15 Rolle, og Herr Foersom atter Haralds. De ere ikke blot villige til denne Omvexling, men ønske den selv, og finde den passende. Kun har Dr: Ryge yttret at han helst vilde spille sin Rolle snart, det vil sige en tree Ugers Tid fra Dato; da det ellers vilde blive ham vanskeligere, hvis han glemte den, og skulde 20 lære den om igen. Herr Foersom siger at vi for hans Skyld kan spille Hugo om otte Dage. Herr Heger og hans Kone kan alt deres Roller. Herr Knudsen har ogsaa lovet at være færdig til den Tid.

Jeg har talt med Herr Lindgren, og han er tilfreds med at 25 beholde Treugotts Rolle.

Til de faae oeconomiske Sceneforandringer der maatte behøves, foreslaaer jeg Theatermaler Herr Wallich, nylig hjemkommen fra Paris, hvor han nu i to Aar har studeret sin Kunst.

Det er altsaa at haabe, at han vil gjøre det bedst; og, efter hans egen Yttring, saa billigt som muligt.

Hvad de faae Syngenummere i Hugo angaar, saa har Herr Kammermusikus Kuhlau, da Kapelmester Kuntzen har viist
5 sig uvillig dertil, lovet at componere dem til rette Tid, for at de tidsnok kunne indstuderes.

Det Eneste der da endnu behøver Bestemmelse er Stykkets Betaling. Directionen indseer vist selv at 400 Rdl Rigsb: Navneværdie er for lidt og svarer ikke til den Priis Hans Maje-
0 stæt Kongen hidindtil har havt den Naade at sætte paa et Originalarbeide, ved at bestemme den Forfatter der ikke ønskede tredie Aften, omtrent en Skadesløsholdelse derfor. Imidlertid er det vel muligt at man ikke kan staae [sig] ved at
betale disse Penge i Sølvværdie. Mit Forslag er derfor, at jeg
5 maa blive betalt efter Billetternes Priser, som Directionen anmærker selv, at være det passende Maal; altsaa ikke som 11¹/₄ til 1, men som 9 til 1. Hvilket da vilde blive 3600 Rdl dansk Courant. Denne Fordring maa Enhver finde billig, og jeg haaber at Directionen ikke afslaaer mig det. Jeg ønsker i alle
0 Tilfælde at være fritaget for det fatale Billetsalg. Naar Directionen betaler mig saaledes, saa har den en Aften meer at disponere over, kan spille hvilket nyt eller længe henlagt Stykke den vil, med ny Rollebesætning, og saaledes let med Fordeel gjøre sig betalt. Jeg vilde derimod bestemt tabe, naar jeg skulde
5 betale Omkostningerne, og have Indtægten af et Stykke, der desuden bliver spillet fire Gange for alle Abonentere, hvilket vil sige for alle Logetagere. Da det nu altsaa er til begge Parters Fordeel, saa smigrer jeg mig med et gunstigt Svar; og beder at Pengene maa udbetales mig strax efter Bestemmelsen.
0 Endnu maa jeg ved denne Leilighed i anledning af Faruk,

som jeg hører staaer paa Repertoiret foreslaae Herr Dr: Ryge til Geonchas Rolle, da Herr Knudsen ønsker sig fritaget. Dr: Ryge haaber at blive færdig dermed til den bestemte Tid, naar Syngepartiet strax bliver ham tildeelt, at han kan gaae det igiennem med Herr Syngemester Zinck. 5

Ærbødigst

A. Oehlenschläger.

476. Til K. L. Rahbek.

Fredag den 25 Marts 1814.

Høistærede Directeur! vil De ikke have den Bevaagenhed at sende min gode Ven Rahbek indlagte Billetter, til sig selv og 10 til min Svigerinde. Siig hende, at hun ligesaa gjerne kan kiøre i Comedie, som i Fropræken. For Gud kommer det alt-sammen ud paa Eet. Men hvis hun ikke vil, eller kan, — saa disponeer frit over Billetten.

Det ønsker din altid kiære 15

A. Oehlenschläger.

477. * Fra Teaterdirektionen.

d. 5te May 1814.

Da Hans Majestæt har nedsendt Hr Kuhlaus Ansøgning om en Benefice af Syngest: Røverborgens uden at befale at deraf skal tages nogen videre Hensyn, og Direktionen alligevel ikke 20 har kunnet indsee Muligheden af, at 2de Friaftener af bemeldte Stykke i denne Saison kunne tilveiebringes, da det, uagtet fremskyndt mere end Theatrets Vedtægt medfører, ikke kan fremkomme for Forfatteren førend allersidste Dag i inde-værende Theateraar, saa vilde man ikke undlade herved at 25 give De Herrer dette tilkiænde, for at De efter Sædvane kunde affinde Dem med hverandre angaaende Betalingen.

Holstein.

Rahbek.

Olsen.

Printzlau.

Flm.

30

478. Til J. F. Cotta.

Copenhagen den 20 Juni 1814.

Liebster Freund!

Dreimal habe ich Ihnen geschrieben, ohne Antwort zu erhalten; weil es aber in der Kriegeszeit war, sind die Briefe 5 vermuthlich alle verloren gegangen.

Hiermit schicke ich Ihnen Aly und Gulhyndy, das Märchen, das Sie mir schon vor zwei Jahren her mit 400 sächsische Thaler bezahlten. Weil es ihre Absicht war bessere Zeit zu erwarten; weil noch nicht Palnatoke und Correggio gedruckt 10 waren, so dachte ich konnte das Mskpt eben sowohl in meinem Pulte, als in dem ihrigen liegen.

Die bessere Zeit ist jezt für Deutschland da. Die grossen Deutschen Dichter sind gewesen. Betrachte ich die poetischen Werke, welche jezt in Deutschland erscheinen, so darf 15 ich wohl ohne Eitelkeit sagen, dass meine Schriften mit unter den besten gerechnet werden müssen. Also muss ich auch glauben, dass Sie, lieber Freund gern Etwas von mir haben wollen, und dass Sie mir es, wie sonst, bezahlen wollen.

Mit nächster Gelegenheit sende ich Ihnen ein grosses Paket, 20 mit folgenden Sachen: Vaulundur |: ein nordisches Märchen :| — Reichmuth von Adocht, das Gemählde, die Glücksritter, die Mönchbrüder, der Eremit. — Lauter Novellen und Erzählungen von mir. Diese Lectüre ist für alle Leute, sowohl die Gebildetsten, als die Lajen, und also hoffe [ich], 25 werden Sie bald etwas davon absetzen können.

Wie viel es ausmachen wird kann ich nicht genau sagen; aber dass Sie wenigstens noch doppel so viel erhalten als Aly und Gulhyndy ist gewiss; und gewiss mehr*). Wollen Sie mir nun, nach dem Empfange einen Wechsel auf 800

30 *) Es wird beinahe dass dreidoppelte seyn.

sächsische Thaler, schicken so bin ich zufrieden. Nachher können wir immer genaue Rechnung machen, und das Märchen Aly und Gulhyndy zum Maasstabe brauchen. —

Meine Meinung ist dan wir geben zwei Bände aus als »Märchen und Novellen von Oehlenschläger«. Im ersten 5 Theile kommen Vaulundur und Aly und Gulhyndy; im zweiten alle die übrigen.

Wenn ich das Übrige sende, welches gewiss binnen acht Tage geschehen soll werde ich Ihnen mehr schreiben. Alles ist schon fertig und reingeschrieben und soll nur mit Fleiss 10 durchgelesen werden.

Haben Sie die Güte und schicken Sie mir den Wechsel auf die 800 Thaler, so bald als möglich. Der Krieg, und die schlechte Zeit hat meine Finanzen etwas derangiert, und das Geld wird mir sehr zu Statten kommen. 15

Grüssen Sie ihre holde Frau und Kinder tausendmal, und lieben Sie immer wie sonst ihren aufrichtigen Freund

A. Oehlenschläger.

479. *Fra Teaterdirektionen.*

d: 7de Sept: 1814.

At den for H^r Professoren som Forfatter bestemte 3^{die} Aftens 20 Forestilling af Syngest: Røverborgen er ansat paa Repertoiret til Løverdagen den 17de d: M.; dette skulde Direktionen ikke undlade at mælde.

Holstein.

Rahbek.

Olsen.

Printzlau. 25
Flm.

480. Til J. F. Cotta.

Kopenhagen den 12 Septbr 1814.

Lieber Freund Cotta!

Ich weis gar nicht was ich dazu sagen soll, dass ich gar nichts von Ihnen erfahre. Es muss jetzt in Deutschland mit der Post 5 verteufelt unordentlich zugehen; und ich wage es nicht Ihnen auf diese Weise etwas zu schicken. Weil ich nicht weis ob Sie auch diesen Brief bekommen werden fasse ich mich so kurz als möglich, um Ihnen nur das Wichtigste wissen zu lassen.

Ein Freund von mir Etatsrath Bentzon der nach Driburg 10 reiste, nahm das Manuskript Aly und Gulhyndy, das persische Märchen, dass Sie mir bezahlt haben, mit, und versprach es Ihnen zu schicken. Ich will hoffen, dass Sie es bekommen haben. Zugleich habe ich Ihnen geschrieben dass ich noch ein Nordisches Märchen Waulundur, und eine 15 Samlung Novellen und Erzählungen fertig zum Abschicken hatte. Aber ich wagte nicht Ihnen etwas zu senden ehe ich wusste ob Sie auch das Andere bekommen hatten, und ob Sie mehr von mir haben wollten. — Ich begreife nicht lieber Freund warum mein Correggio und Palnatoke doch nicht 20 einmal gedruckt werden? Das eine Jahr geht hin nach dem anderen, und der Mensch hat nicht sehr viele zu erleben. Sagen Sie mir doch die Ursache? Ich weis dass Correggio von Vielen sehnlich erwartet wird, und dass Manuskripte davon in Wien lange rolliert haben. Es könnte ja ein Nach- 25 drucker Ihnen zuvor kommen. Obschon ich wohl glaube und weis dass alles noch in Deutschland sehr verworren ist, so kann ich doch nicht glauben das ein lesendes Publikum von so vielen Ländern nicht gern ein gutes poetisches Werk kaufen sollten. Fouqué giebt ja das eine Band heraus nach dem anderen. 30 Er ist der einzige Dichter in Deutschland jetzt von Bedeutung

|: von Goethe will ich nicht sprechen, er schreibt nur sein Leben:| und sollte ich es nicht mit Fouqué aufnehmen können?

So lassen Sie mir also wissen was Sie meinen und wollen. Ich trenne mich sehr ungern von Ihnen. Sie haben mir selbst gesagt Sie wünschen mein Verleger zu verbleiben, aber so 5 müssen Sie auch meine Sachen drucken lassen, und nicht bloss gut bezahlen.

Sagen Sie mir jetzt ob Sie meine Märchen und meine Novellen haben wollen? Was ich noch habe macht ohngefähr (wie ich noch Eine gemacht habe) dreimal so viel aus als 10 Aly und Gulhyndy. Für Aly und Gulhyndy haben Sie mir 400 sächsische Thaler Convensiongeldes gegeben. Wollen Sie mir jezt 800 Species Thaler geben so sollen Sie es haben. Es ist nicht so viel als Sie mir sonst bezahlt haben.

Bedenken Sie lieber Cotta, dass dieser Krieg und das schlechte 15 Geld mich zurückgesetzt haben. Nie könnte mir das Geld erwünschter kommen. Sind Sie noch mein Freund, so antworten Sie mir bald. Alles liegt fertig und reingeschrieben zum Drucke, das schwöre ich Ihnen bei meiner Ehre. Wollen Sie mir kein Wechsel geben, ehe Sie das Manuskript haben, 20 wohlan, sagen Sie mir bloss ob Sie mit mir einig sind, dann schicke ich's Ihnen, und erwarte erst meinen Wechsel nach dem Empfange.

Wollten Sie vielleicht so gut seyn mir wenigstens gleich einen Wechsel auf das Halbe zu schicken, und das andre 25 Halbe, wenn das Mskpt bei Ihnen ist, so bin ich auch vergnügt.

Aber in jedem Falle erwarte ich sehnlich eine Antwort.

Bitte Ihre liebe Frau Gemahlin und Kinder freundlichst zu grüssen.

Ihr

A. Oehlenschläger. 30

481. Til K. L. Rahbek.

[før 17. Sept. 1814]

Til Rahbek.

O du, som bliver barsk og suur
Naar Nogen dig i Mol og Dur
I Bas og i Tenor tiltaler!
Som hader alle Syngeskaler
Ja vredes selv, naar Hanen galer
Skøndt ærlig han gi'er Tidens Vink
Fordi han ligner gamle Zink;
Du som vil aldrig laane Øre
Skøndt ellers du kan prægtigt høre
Til Instrumenters Harmonie
Men ynder kun en Melodie
Enfoldig siunget af en Pige
(I hvem du er forliebt at sige)
O vær ei dennegang saa haard
Naar Kuhlau Instrumentet slaaer
Til Røvereventyrets Viser
Og mine lyriske Capricer.
Hvi vil du mig den Lyst formene?
Hvis Orpheus kunde røre Stene
Hvi skulde vi da ikke nu
Naar rigtigt man i Hornet tuder
Faae Ild udi de gamle Knuder?
Saa rynk da ikke dine Bryn
O kiære Knud! men som et Lyn —
(Du veed at Knuderne kan lyne)
Lad dig paa Løverdag tilsyne!

Din A. O.

482. Til Fr. Schlegel.

Copenhagen den 16 Octbr 1814.

Da mein guter Freund Schönberg nach Wien geht, kann ich nicht lassen Ihnen mein Werthester einige Bücher zu schicken die ich gemacht, seit ich wieder in Dännemark bin. Sie werden sich nicht darüber wundern dass sich auch Sing- 5 spiele und kleine Lustspiele darunter befindet. Der Dichter soll nicht blos das Publikum veredeln indem er es zu sich erhebt, er soll auch zu ihm hinuntersteigen und die allgemeinen Gegenstände poetisieren. Das haben Shakspeare, Göthe und alle grossen Männer gemacht — Ich arbeite jezt wieder 10 auf ein grosses, nordisches Gedicht: Helges und Hrolfs Sage, was aus fünf Büchern bestehen wird, die zwei ersten Romanzen in verschiedenen Formen — das dritte ein Traurspiel in griechischer Art, dass vierte eine shakspearische History, das fünfte Buch wird wieder Episch. Das halbe ist schon 15 fertig — Ich werde jezt wieder deutsch schreiben; meine Novellen und Märchen sind übersetzt, ich werde nach und nach das Meiste übersetzten. Cotta hat lange meine Palnatoke und Correggio gehabt. Wenn ein so einsichtsvoller Mann wie Sie mein Bestreben billigen, wird es mir sehr schmeicheln. 20 Aber das bitte ich Ihnen herzlich — rühmen sie nicht den tollen Grundtvig, er ist, besonders in der lezteren Zeit, ein Mensch unter aller Critik geworden, ein ganz unschöner Geist; und wenn Sie sich mehr selbst mit den nordischen Sachen abgeben, werden Sie sehen, dass seine Mythologie gar 25 keinen Begriff von den Vorstellungen unserer Vorältern giebt. Denn unsere Vorältern waren keine spitzfindige Philosophen aber reine Kraftmenschen mit zeugender Phantasie, die mehr schöne und starke Bilder als verschrobene Begriffe liebten.

Ich sehne mich sehr etwas bald von Ihnen zu hören. Haben 30

Sie ganz über die Geschichte die Poesie verlassen? Das wollen wir nicht hoffen. Erinnern Sie sich meiner mit Güte und lieben Sie mich.

Ihr
Oehlenschläger.

5 483. Til Kamma Rahbek.

[Kbh. 19. el. 20. Dec. 1814]

Hør, Karen Margarethe!

Nu har vi faaet et Barn endnu. Det er en Dreng. Min Kone er syg, men jeg befinder mig efter Omstændighederne ret vel og hun ogsaa. Drengen kom fiorten Døgn for tidlig, efter vor
10 Regning, men da baade Christiane og jeg regner slet, saa er det bedre end om han skulde være kommen for silde, og faaet en slet Plads i Parqvettet. Han patter. Han sover. Hvad han videre gjør have vi ikke mærket endnu. Dog tvivle vi ikke om at Maskinen er i Rigtighed. En levende Aand har vor Herre
15 ogsaa pustet i hans Næse. Deraf kommer det vel at Næsen er lidt bred, og Borene lidt store —

Mere mundtlig.

Eders hulde

A. Oehlenschläger.

484. Fra Kamma Rahbek.

Bakkehuset d. 21 Dec [1814]

20 Kiære Adam!

Tak for Efterretningen om den Dreng, der kom saa tidlig, at han kan vente at faae en god Plads i Parquettet, hvorfra han kan see hans Faders Stykker. Paale er siæleglad over Drengen, og vil i Aften tilkiendegive Dem og Christiane sin
25 store Tilfredshed med, at der er kommen en Oehlenschläger til i Verden, thi — siger han — de Karle pleier at due til Noget. Han vilde have mig ind med sig, og jeg havde ogsaa bestemt i Aftes at ville det; men Frostveiret har gjort

saa stor Forandring paa mit Befindende, at jeg ikke tør vove mig ind i Paaes Wiernervogn, saameget meere, som jeg dog troer, at jeg gaaer med den langbergske Feber i Kroppen, og kun behøver en lille Forkiølse for at blive alvorlig syg. — Jeg beder Dem derfor undskyldte mig hos Christiane, og hilse 5 hende tusinde Gange fra mig. Ogsaa beder jeg Dem — ifald De selv er tilstede — blot med et Par Ord, at lade mig vide, hvordan Christiane befinder sig; thi mit Bud er ikke at lide paa, da der skal meget Brændeviin i ham, inden jeg faaer den Efterretning, som jeg længes saa inderligt efter. 10

Saasnart jeg kan, kommer jeg — lev vel saa længe!

Deres
hengivne K. M.

Det er dog vel ikke sandt, hvad jeg har hørt om Dem og Bakkelsebeestet? 15

485. *Til J. F. Cotta.*

Copenhagen den 20 Febr 1815.

Hier, bester Cotta, sende ich Ihnen, was Sie freilich schon lange gehabt haben sollten; weil aber durch eine Unvorsichtigkeit vieles vom Mskpte so gross abgeschrieben ist, würde es sehr viel in Postgeld gekostet haben. Ich habe deswegen 20 auf einen Reisenden gewartet, und bin jetzt so glücklich Prof. Welcker aus Giessen gefunden zu haben, der das Ganze mit sich nimmt, und nach Ihnen besorgt. — Wenn nun Aly und Gulhyndy noch nicht herausgekommen sind, so wünsche ich, wie ich Ihnen schon geschrieben habe, dass dieses kleine Werk 25 zwei Bändchen ausmachen muss, welches Märchen und Erzählungen von Oehlenschläger heissen kan. Im ersten Theil kommen die Märchen Waulundur erst, dann

Aly und Gulhyndy. Im zweiten Theil: die Erzählungen in solcher Reihe: Reichmuth von Adocht. Das Gemählde, die Glücksritter, die Mönchbrüder und der Eremit.

- 5 Was ich nun weiter vor allem zu fragen habe ist dieses: Warum in aller Welt werden nicht Palnatoke und Correggio gedruckt? Bedenken Sie doch dass Sie nun solche schon sechs Jahren in Ihrem Pulte haben. Sie haben mir sehr gut bezahlt, aber lieber Cotta, die Ehre und das Vergnügen ist
10 doch eben so wichtig wie das Geld. Es ist Zeit dass ich einmal in Deutschland wieder bekannt werde. Man hat mit Beifall mein Axel und Valburg in Wien aufgeführt; dass ist der Anfang, es wird besser kommen. Lassen Sie nun um Gottes willen diese Stücke erscheinen. Es ist wircklich Sünde, dass ich so
15 lange warten muss. Was ist die Ursache dass ich so lange habe warten müssen? — Ich habe jetzt eine Liebestragödie im Geschmack von Axel und Valburg geschrieben; die gewiss auch auf den deutschen Theatern Glück machen wird; Und übersetze sie gleich, sie heisst Hagbarth und Signe. Wollen
20 Sie mir für diese Tragödie dass selbe geben, wie für die vorigen nemlich 400 Rdl Sächsisch. So sollen Sie sie haben, und können das Stück verkaufen zu den Theatern. Ich will mich gern bescheiden was das Honorar sonst betrifft. Ich habe viel geschrieben, was ich nach und nach übersetze; so zum
25 Beispiele eine Oper, wozu Kuhlau vortreffliche Musik gesetzt, und welche wir hoffen in Deutschland aufführen zu können. — Vielleicht komme ich diesen Sommer nach Deutschland, da können wir alles mündlich abmachen für die künftige Zeit — Die Gedichte sende ich sobald
30 Palnatoke und Correggio gedruckt sind —

Wollen sie nun meine Tragödie Hagbarth und Signe haben; so senden Sie mir nach Empfange dieses ein Wechsel auf 400 sächsische Reichsthaler. Ich wollte sehr ungern in Verbindung mit andern als mit Ihnen treten. Meine schönsten Grusse zu ihrer liebenswürdigen Frau und Kindern.

Ihr Freund

Oehlenschläger.

486. *Til Kamma Rahbek.*

[Efter 29. Marts 1815]

Hiertelskede Godsøster
 Det glæder mig uendeligt
 At dette sidst fuldendte Digt
 Om Hagbarth og om Signe, Dem forlyster
 Undskyld, jeg skriver Vers, jeg skal just hen
 At holde Forelæsningen,
 Har derfor ikke Tid til Prose.
 De skal ei give mig en Skose
 Ifald De finder mig forfalden til
 Lidt — Pralerie — om De saa vil.
 Hvis Solen bliver ved at skinne saa,
 Vil snart jeg ud paa Bakkehuset gaae
 For selv personlig Dem at sige
 Hvor høit De stander paa mit Hiertes Himmelstige.
 Det glæder mig hvis Petersens
 Imellem al den Boxbum, Petersilie,
 Og andet Grønt, bifalder deres Vens
 Ved Kunsten drevne Urt paa Skuepladsens Tilie.
 Undskyld den er paa Trykpapier.
 Jeg har ei Andre her ved Haanden.

Men snart jeg Dem en bedre gier.

Hils Broder Rahbek, Grækeren og Honden.

Fra Eders Ven

A. Oehlenschläger.

5 487. *Fra Prins Christian Frederik.* Augustenburg d. 12 Jun 1815.

Hr Professor Oehlenschläger! Vel forbeholder jeg mig mundtlig at takke Dem for den Deeltagelse De, giennem Deres skønne Digte, haver viist mig i Anledning af min Formæling, men De vil ej heller undres over at jeg lader Pennen tolke
 10 Dem hvormeget jeg føler mig den forbunden der, med saamegen Følelse Sandhed og Ynde, have vidst at røre de Strænge, hvis Gienlyd frembringer og vedligeholder det mildeste Indtryk som Hiertet kan modtage. Ofte vil jeg frydes ved Mindet om den livsalige Dag der skienkede mig det bedste Held paa
 15 Jorden og da vil ogsaa den Sang De quad til hiin festlige Stund rinde mig i sinde — ja stedse vil jeg føle mig at være Deres
 forbundne og velvillige
 Christian Frederik.

488. * *Fra Konsistorium.*

Kiøbenhavn den 28. Julii 1815.

20 Den Kongl: Direction for Universitetet og de lærde Skoler har i Skrivelse af 8. d. M. tilkiendegivet Consistorium, at den Lectionsfortegnelse som hvert Halvaar udstædes fra Universitetet maae indeholde en fuldstændig Navneliste paa de ved samme ansatte offentlige Lærere, og at naar een eller anden af
 25 dem, i Følge allerhøjeste Tilladelse skulde være dispenseret for at holde de hans Læreembede vedkommende Forelæsninger, denne Tilladelse da, som den eneste gyldige Grund for en midlertidig Fritagelse fra at opfylde hans Embedspligt, ud-

trykkeligen anmeldes ved hans Navn. Som Følge heraf har Directionen anmodet Consistorium om, at træffe den fornødne Foranstaltning til, at bemeldte Catalog, endog blot betragtet som en Navnefortegnelse over Universitetets virkelige Lærere, herefter maatte befindes fuldstændig; med udtrykkeligt Tilføiende: »Da Professor Oehlenschlägers Navn atter savnes i den sidste Lections-catalog for indeværende Sommersemester, saa vilde Consistorium behage at indhente og hertil at indsende hans Erklæring paa hvilken Grund han ene holder sig berettiget til at indskrænke sin Virksomhed som Universitetslærer paa de for Vintersemestret anmeldte Forelæsninger«.

I Overeensstemmelse hermed skulde Man tjenstligst have Deres Velbyrdighed anmodet om, at afgive den i Directionens Skrivelse fordrede Erklæring, for at samme igiennem Consistorium kan blive den Kongl: Direction for Universitetet og de lærde Skoler tilstillet.

I. S. Saxtorph.

F. T. Hurtigkarl.

J. Wolf.

489. * *Til Konsistorium.*

Kiøbenhavn den 29 Julii 1815.

Da jeg blev ansat som Professor i Æsthetik ved det Kiøbenhavnske Universitet, udbad jeg mig strax den Naade af Hans Majestæt vor allernaadigste Konge, at blive fritaget for at holde Sommerforelæsninger. Den som har to forskiellige Virksomheder, maa ogsaa have forskiellig Tid til begges Udøvelse, og det er saavel den høie Direction som Consistoriet indlysende at alene det at være Kunstner og fuldføre mange Værker er et Arbeide, som vel kan indtage et Menneskes Tid. Imidlertid troede jeg det dog mueligt om Vinteren at kunne være Professor, naar jeg om Sommeren fik Lov til uforstyrret i

Frihed at nyde Naturen, og være overladt til mig selv, Hans Majestæt fandt mit Ønske billigt, og gav mig strax den mundtlige Tilladelse at være frie for Sommerforelæsninger, uden hvilken Tilladelse jeg aldrig havde vovet at paatage mig et

5 Professorat. Thi skiøndt jeg nu i fem Vintre har holdet Forelæsninger for et meget talrigt Auditorium, som viser, at de Studerende have troet at have Nytte af mit Foredrag; saa holder jeg dog min Virksomhed som Digter for vigtigere, baade for Literaturens og Smagens Udbredelse.

10 Jeg meddelte strax Universitetets Directør Hr Conferenceraad Moldenhawer Hans Majestæts Tilladelse. Hr Conferenceraaden fandt denne Frihed meget billig med Hensyn til min Personlighed. Og saaledes har jeg nu i fem Aar havt Hævd paa denne Undtagelse.

15 Naar altsaa Directionen spørger Consistorium, hvorfor, saa maae det være, fordi Hr Conferenceraaden har glemt det. Og er derfor mit ærbødige Ønske, at Aarsagen til min Fritagelse maae bringes ham, og den øvrige høje Direction i frisk Minde. — Var i fem Aar Hans Majestæts mundtlige Tilla-

20 delse mig nok, saa maae den ogsaa være det fremdeles. —

Dette er Aarsagen, hvorfor jeg ikke læser om Sommeren, hvilket jeg ikke skulde undlade paa Forlangende, at kundgiøre Consistoriet.

ærbødigst

A. Oehlschläger.

25 490. Til J. F. Cotta.

Mein Freund!

Copenhagen den 29 August 1815.

Aus der Reise nach Deutschland wird für's Erste nichts; ich muss eine ruhigere, schönere, wohlfeilere Zeit erwarten, wo ich mehr Nutzen und Vergnügen davon haben kann, als

30 jetzt, da halb Deutschland in Frankreich ist.

Dass Sie mir nicht 400 Thaler für mein Trauerspiel geben können, glaube ich gerne. Ich danke Ihnen für Ihre Freigebigkeit, und wünsche das eine Zeit kommen mag in welcher Sie sich einigermassen entschädigt sehen müssen. Nun ist die blosse Frage: Soll ich mehr Deutsch schreiben oder nicht? 5 Kann man mir in Deutschland für meine Schriften etwas geben oder nicht? Was Sie mir darüber sagen ist sehr untröstlich. Sie sagen mir, dass Sie in Ihrem Pulte noch Mskpte haben, die 7, 8 Jahre da geruhet haben; also muss ich mich auch dazu bequemen. Das nonum prematur in annum auf diese 10 Weise in Acht zu nehmen ist doppelt hart. Sie drucken doch alle Jahre vieles. Es kommen wie ich sehe bei Andern grosse Gedichte heraus; ich muss also vermuthen, dass Sie nicht wagen meine Sachen zu drucken, weil sie nicht zu den Bessern gerechnet werden. — Dieses Schicksal theile ich mit jedem 15 guten Schriftsteller, solange seine Werke noch nicht hinlänglich bekannt sind. Selbst dem grossen Goethe ist es lange so gegangen. Die Hauptsache (wenn man sonst etwas taugt) ist bekannt zu werden. Wenn ich das erst werde, so wage ich zu hoffen dass ich es mit jedem jetzt schreibenden Dichter in 20 Deutschland aufnehmen kann.

Ich habe das genannte Trauerspiel Hagbarth und Signe | : Pendant zu Axel und Valburg, welches ja mit Glück in Wien aufgeführt ist : | übersetzt. Und noch ein romantisches Singspiel in 3 Akten; sehr schön von Kuhlau componiert: 25 die Räuberburg. Wollen Sie mir für diese beide Stücke »300 dänische Speciethaler« geben, | : das Halbe ohngefähr von dem was Sie mir sonst gegeben :| so sollen Sie sie haben. Wo nicht? So gebe ich Ihnen meine Freundeshand, und versuche mein Glück bei einem Andern. Aber sehr un- 30

gern wollte ich Sie verlassen. Ich werde nie ihre persönliche Freundschaft gegen mich vergessen. Aber Aufopferungen sollen Sie meinetwegen auch nicht mehr machen. Finden Sie meinen Vorschlag billig? Gut. Hagbarth und Signe ist schon abgeschrieben, und die Räuberburg soll bald auch fertig werden. Ich erwarte dann den Wechsel auf die 300 Speciesthaler mit der nächst möglichsten Post. Sie beweisen mir eine Güte, wenn Sie mich nicht warten lassen. Denn, warum sollte ich es nicht sagen? ich habe dieses Geld sehr nöthig. Unseres Papirgeld hier ist so äusserst schlecht. Ich mag so vieles hier schreiben als ich will so verschlägt es nicht; und ich bin meines Fleisses und meines Ruhmes hier ohnerachtet, nicht ohne Nahrungsorgen.

Es wird eine bessere Zeit kommen, hoffe ich, wo ich besser leben kann als jezt, und ich werde dann sehr bereit seyn mit einer Schrift das gut zu machen, was Sie jezt zu wenig bekommen haben. Jezt kann ich es nicht.

Lieber Cotta! drucken Sie doch jezt meinen Correggio. Ist es nicht Sünde, dass dieses Stück, das doch Allen gefällt, schon dänisch, schwedisch und italienisch erschienen ist, und nur noch in der Originalsprache zurückgehalten wird? Auch die Märchen und Erzählungen könnten Sie auch wohl gleich drucken.

Vergessen Sie nicht ganz mein! Erinnern Sie sich der Nacht als Sie mich selbst zum Postwagen begleiteten mit dem Bündel unter den Arm. Schiller ist tot; Goethe ist alt. Der Freund der Musensöhne wird seinen jüngern Freund nicht vergessen. Ich besuche Ihnen gewiss ein mal wieder; und dann wird meine Gegenwart Ihnen doch vielleicht an schönen Stunden erinnern, welche Sie mit den grossen Abgeschiedenen verlebt haben.

Leben Sie wohl! Grüßen Sie ihre liebe Frau, und bitten Sie ihr, dass Sie sich meiner Sache wegen den Druck annehme, sie war mir ja sonst gut und freundlich gesinnt.

Ihr Freund

A. Oehlenschläger. 5

491. *Fra J. F. Cotta.*

Stuttgart 11 Sept 1815.

Ihr Brief v. 29 v Mn, den ich liebster Freund so eben erhalte, hat mich als Beweiss Ihrer dauernden Freundschaft herzlich gefreut und ich könnte es mit meinem Herzen nicht verantworten, wenn ich Ihrem Wunsche nicht sogleich ent- 10 spreche. Ich lasse daher mit der heutigen Post Ihnen die 300 dän. Specth. für die 2 Theaterstücke dh Herrn Frege & Cpg in Leipzig übermachen; Sorge dafür, dass bis Ostern Correggio u. die Märchen erscheinen u. das nächste halb Jahr das Weitere. Glauben Sie nicht lieber Freund dass ich Ihre Mskte 15 allein zurückhielte, nein, es liegen so viele Sachen bei mir an bezahlten Mskten, Zeichnungen, Kupferplatten pp, dass ich von den Zinsen meine Haushaltung besorgen wollte. Aber die Unbill der Zeit!

Hoffentlich wird es nun besser. Unter den herzlichsten Emp- 20 felungen an Sie und Ihre liebe Frau von der meinigen und

Ihrem

J. F. Cotta.

Lassen Sie mich doch in Ihrem nächsten auch Etwas von Ihrer Familie wissen: die meinige besteht aus einem Sohne 25 dessen Sie sich vielleicht noch erinnern, nun v. 19 Jahren, einem sehr braven Jungen, v. einem Magdchen v. 9 Jahren, das auch viel verspricht.

492. *Til Teaterdirektionen.* Kiøbenhavn den 18 November 1815.

I Anledning af mine Skuespil Hagbarth og Signe, og Ludlams Hule, hvis Fremstilling paa Skuepladsen nu, efter den kongelige Theaterdirections Bestemmelse, snart nærmer sig, 5 skulde jeg ikke undlade ærbødigst at yttre mig, for at bringe de mig givne gode Løvter i venligst Erindring.

Uagtet jeg havde Haab om at Hagbarth & Signe skulde gives i October, og Forsikkring om dets Opførelse i November, blev det dog udsat til December. Heri finder jeg mig 10 uden Misnøie; men beder nu ogsaa indstændigt, at denne Udsættelse ikke maa gaae videre. Ballancen i min Huusholdningsbog er indrettet efter Hans Høivelbaarenhed Chefens Løvte, og taaler ingen Forandring mere. Fra idag af, den 18de November til den 18 December, er en Maaned. I den Tid kan 15 Stykket indstudies, naar man vil. Jeg beder derfor ærbødigst, at alting maa indrettes derefter, at Capelmesteren, Balletmesteren og Theatermaleren strax maae sættes i Arbeide. En heel ny Skovdecoration, som mig var lovet, kan i den Tid vel ikke blive færdig; vi faae da at nøies med de sædvanlige Sidecou- 20 lisser, naar den nødvendige Baggrund og Taarnet og den store Eeg i Forgrunden blive nye. — Dersom man finder det gavnligt, vil jeg giærne forelæse Hagbarth og Signe paa den første Læseprøve, for det spillende Personale.

Min Ludlams Hule, der har maattet vente paa Componi- 25 sten i to Aar, har Herr Weyse bestemt lovet at faae færdig til Hans Majestæts Fødselsfest. Hans Høivelbaarenhed Chefen har lovet mig at den skulde gives paa denne Dag, hvis den blev tidsnok færdig. Ogsaa dette Løvte giver jeg mig den Frihed at bringe i Erindring, at der i Tide kan gøres de fornødne 30 Indretninger.

Ærbødigst

A. Oehenschläger

493. Til P. Foersom.

[8. el. 9. Dec. 1815]

Min gode Ven!

Da Herr Stage ved Theatret meget ønskede at træde trediegang op for Publikum i Hagbarths Rolle, men er undseelig ved at bede dig derom, saa tager jeg ikke i Betænkning at gjøre 5 det for ham. Det er naturligt at han ønsker sig en Rolle, hvor han ikke udsætter sig for Sammenligning, og som dog er interessant. Og da Hagbarths Rolle mere bestaaer i ungdommeligt Væsen, end i en ræsonnerende Carrakteer, saa troer jeg ogsaa at han gjerne kan spille den. Om Correggios Rolle, 10 om Hamleths, om Edgars i Lear vilde jeg vist aldrig bede dig til ham, thi dette er dit egentlige sande Fag, hvori vist ingen vil kappes med dig; men jeg veed at du ikke gjør meget af at spille ganske unge Elskovshelte. — Du yttrede det jo selv for mig i Anledning af Axel og Valborg for et Par Aar siden. 15 Harald i Hugo von Rheinberg undrer det mig derimod over at du har afgivet, — af Foragt for Rollen kan det vel ikke være — jeg maae altsaa antage at den endnu forekommer dig for voldsom, uagtet den meget nærmer sig til det philosophisk elegiske Fag, om jeg saa maa udtrykke mig, der især 20 synes at være dit fortrinlige —

Maaskee bliver du vred paa mig for dette Forslag, og det skulde gjøre mig ondt; jeg har altid vist dig en personlig uhyklet Hengivenhed. Hvor er det muligt andet end at Shakespeares fortræffelige Oversætter, Correggios, Hamleths og saa mange 25 andre Rollers værdige Fremstillere maa være elsket af en Digter, hvis Hierte er aabent for alt Skiønt, om endogsaa ikke kiære Ungdomserindringer bandt ham til hin. At jeg ikke er lige indtaget af alt hvad du gjør, det kan ikke opirre dig, dersom vi oftere talte sammen, vilde det maaskee undertiden lykkes 30

mig at overbevise dig om et og andet; maaskee vilde du ogsaa overbevise mig. — Jeg har giort mange Forsøg paa at staae i et naermere Forhold til dig, men du har stedse trukket dig tilbage. Dette siger jeg ikke som en Bebreidelse, men 5 kun for at undskylde mig; hvis min Adfaerd mod dig paa den senere Tid skulde synes dig fremmed. Det er dig som først blev den Fremmede og ikke jeg.

I Forsikkring altsaa om min uskrømtede Hengivenhed og Høiagtelse underskriver jeg mig som altid   din Ven

10

A. Oehlenschläger.

494. *Fra P. Foersom.*

Tirsdag [12. Dec. 1815]

Gode Professor Øhlenschläger!

Jeg fik i Løverdags et Brev fra Dig; — jeg besvarede det punktviis: men da hiint Svar hverken vilde moere Dig eller 15 mig, saa her blot faa Ord.

At træde ud af en Rolle, naar min Efterfølger maaskee bedre udfører den, og ønsker den, det har jeg været villig til, og derom vidne Palnatoke, hvor du dog sagde mig, at du var tilfreds med mig. —

20 At sættes, skydes, trædes ud af en mig tildeelt Rolle er jeg derimod høist uvillig til, saalænge jeg ei føler mig Invalid: — og jeg kan umuligt troe, at Du hang ved det gamle — vist nok feiegulv-sande, men neppe kunst-sande Ordsprog om de nye Koste, siden du saaledes vilde sætte mig bag Døren |: bag Døren, 25 hvor jeg af en Mand jeg her vil betegne med = 0 eller X, alt længe før Rollerne uddeelttes, og efterat du havde talt om til mig at jeg skulde spille Habor, skal have vaklet, eller rettere været bestemt at Ryge skulde spille den :| — Dog jeg vil spare Ord og Tiid.

Til Stage skreev jeg i Søndags, at jeg ei vilde give Slip paa Habor; men tilbød ham derimod en Rolle i et andet nyt Stykke. — Han kom til mig samme Dag, og forsikkrede dyrt og helligt, »at han aldrig havde yttret det Ønske for dig at debutere i Habor |: thi at sige, at Rollen var 5 smuk var langt fra Begiæring om at træde frem i den, saameget mere som jeg nylig havde fratraadt ham en Rolle, jeg tre Gange havde været paa Prøve paa, vilde han ansee slig Begiæring som Uforskammethed af sig«: Disse ere Stages egne Ord! — Jeg 10 kan altsaa ikke slutte andet, end at det er Dig, som vil have Rollen vristet af mine svage Hænder! —

Hvad Du som Stykkets Forfatter kan gjøre, hvad Directionen kan gjøre i dette Tilfælde, veed jeg: — men hvad der neppe gøres, veed jeg ogsaa. — Vil Stage spille Rollen Aften 15 om Aften, saa meget gierne for mig: maaskee vover han derved — skøndt han har, efter hvad jeg har seet — lidt at vove — maaskee vover jeg det Lidet jeg har at vove: — men ligemeget! der vil dog komme derved Bevægelse i den stagnerende Theater-Pøl! At Habors elskelige Rolle ved dette Mellemspil, 20 er bleven mig forud forsuret, vil jeg ikke nægte dig: — det er ikke den første som paa min 17 aarige Theatervei er bleven saa; men mit Haab er; at den vil blive en af de sidste.

Med uforanderlig Høiagtelse for Hakons, Palnatokes, Stærkoddens og flere Mesterværkers Digter, henlever jeg, og — hvor- 25 dan end det gaer — dør

Din

P. Foersom.

495. *Fra P. Foersom.*

Kbhavn 17 Dec: 1815.

Kiæreste Øhlenschlæger!

»At gode Mænd kan vorde vrede, kan hænde sig; | :og kun
Fanden har sin Fryd deraf!| men ærlig Mand er altid rede
5 at byde Haanden til Forliig.«

Der er min Haand, Hans Smed!
Jeg er ei længer vreed!

Og det Ord er mig Borgen for, at Du heller ikke er vreed
paa mig mere. —

10 Salig Capel-Bud Buck, rød næset og sortparykket Ihukom-
melse, fortalte mig engang, at han var en fysisk Hader af
det smukke Kiøn, skiøndt han havde giftet sig, og da jeg spurgte
ham hart om Grunden til hans Misogynie, svarte han, at han
omsider var kommet efter: »At al Ulykke i Verden kom fra
15 Mandfolk og Fruentimmer.« Havde denne profunde Philo-
sophus sagt: at den for allerstørste Delen kom af Spliid (som
dog vel ogsaa er nødvendig for at holde Maskinen i Bevægelse)
og Spliid af Misforstaaelse, havde han havt Ret: i Grunden
har det hele mellem Dig og mig virkelig nok været blot Mis-
20 forstaaelse.

Hvordan det nu er, saa tro mig, at jeg aldrig har holdt
hierteligere af Dig, end efter at denne Sag nu er klaret. Jeg
har — oprigtig talt — i Dig stedse troet at see, og stedse be-
undret mere i Dig det Sønderknusende i din Buonarotti,
25 end jeg har troet at finde det skønne Menneskelige, du saa
henrivende lader din Giulio nævne i Anledning af Corregio:
— men jeg er henrykt ved nu at tro, at jeg har taget fejl.

Jeg har inderlig Trang til at udtale mig vidtløftigere for
Dig: men maa opsætte det, da jeg uafslædig i disse Dage maa

være beskæftiget med Blanca: maaskee vil Du da see Adskilligt, hvori jeg er bleven mistydet, i et andet Lys. —

Og lev nu vel, kiæreste Øhlenschläger! og vedbliv at ynde mig. Ingen kan ære din Aand, og fra nu af elske dit Hierte høiere end

Din Ven 5

P. Foërsom.

496. *Til Thomasine Gyllembourg.*

[19/1 1816]

Kiæreste Veninde!

Paa Torvet Deres Søn jeg mødte
Og Sønnens ædle Hierte blødte 10
Og Hiertet havde ganske Ret,
Thi see — han mangled en Billet
Til Hagbarth, som — Gud see i Naade
I Aften paa en anden Maade
Skal rettes. 15

Derfor sender her
Jeg tvende Sedler: Een til hver
Og beder kiærligst min Veninde
At De vil lade Taaren rinde
Til rette Tid og rette Sted. 20
Og tage Deres Ludvig med.

Deres Ven

A. Oehlenschläger.

497. **Fra Teaterdirektionen.*

d: 17 Febr: 1816.

At den 3de Forestilling af Ludlams Huule er bestemt at 25
gives den 24de Febr: næstkommende og Deres fierte Aften er
den 2^{den} Martz næstefter unnlader Direktionen ikke at give
Deres Velbaarenhed herved tilkiende.

Holstein.

498. *Fra Christian Molbech.*

Kbh. den 22. Mart: 1816.

Flere Aarsager bevæge mig til at underrette Hr. Professoren om, at det i disse Dage udkommende Hefte af Athene indeholder en Recension over Ludlams Hule, som jeg ikke har
5 kunnet eller villet negte en Plads i Maanedsskriftet, baade fordi man, enig eller uenig med Forfatteren, maa erkiende, at det ikke fattes ham paa dybere æsthetisk Indsigt, og fordi Recensionen er skreven i en Tone, som er den videnskabelige Kritik værdig.

10 At jeg heri har handlet som upartisk Udgiver af et Tidsskrift, hvori den hos os i høi Grad forsømte æsthetiske Kritik har fundet, og fremdeles vil finde en Plads, og ikke af nogen uædel Bevæggrund, der paa den fierneste Maade reiste sig fra personlig Animositet, tør jeg haabe, Hr. Professoren vil være
15 overbeviist om. Heller ikke kan jeg andet end yttre det Ønske, at jeg maatte være heldig nok til derved ei at tabe noget af Deres personlige Velvillie, hvorpaa jeg med Rette sætter saa høi Priis, at det vilde gjøre mig meget ondt, om et Tilfælde, hvori jeg maa handle efter min Overbeviisning, og hvori jeg,
20 for min egen Deel, ønsker at være ligesaa neutral, som i Kritikerne over Ingemann, skulde berøve mig samme. Indblanding af personlige Forhold i litterariske Materier er vist altid urigtig, og ofte for de Paagieldende saare ubehagelig; og jeg har deri maattet gjøre ret krænkende Erfaringer. Men saa
25 længe jeg har den Overbeviisning, at Skribenten af yderste Evne maa søge at tilsidesætte alt Hensyn til sin egen eller andres personlige Individualitet for de høiere Motiver, som Videnskab og Kunst, eller det Publicum, for hvilket der skrives,

frembyde: kan ingen saadan Erfaring bringe mig til at vige fra den lige Vei, jeg stedse skal stræbe at følge.

Med reen Høiagtelse har jeg den Ære at undertegne mig
Deres ærbødige Tiener

C. Molbech. 5

499. *Til Christian Molbech.*

[22. el. 23. Marts 1816]

Hvorledes De troer at en Recension »som er den videnskabelige Kritik værdig«, og som De optager i Deres Maanedskrift — muligt af mig kunde ansees som personlig Animositet fra Deres Side, indseer jeg ikke. 10

Lige saa lidt indseer jeg hvordan De kan troe at et Brev med kolde Høfligheder kunde bestyrke mig i min Mening om Deres gode Sindelav.

Jeg finder det meget rigtigt, at De af yderste Evne søger at fremme Videnskab og Kunst. Det har jeg ogsaa giort, og haaber endnu længe at gjøre det. 15

Dersom Recensenten lærer mig noget, som jeg ikke vidste før, saa skal jeg tage mig det ad notam. Er det blot en finere Variation af den gamle Vise, saa vil det være en let Sag for den at taale det Fine, som er vant til daglig at høre Grovheder og Dumheder. 20

Saa meget troer jeg, at var den Herre, der har skrevet Recensionen virkelig begejstret af Muserne og følte for det Skønne, saa søgte han ikke i dette Øjeblik, hvor min Ludlams Hule har været saa uværdigt og nedrigt antastet, at give sin Besyv med. 25

Dog — Taknemmelighed og Kiærlighed for hvad jeg har giort og gjør i Litteraturen er jeg ikke vant til, og forlanger den heller ikke. De fleste af de unge Herrer, i hvis Opdragelse

og Dannelse mine Værker have havt en stor Deel, ville nu opdrage mig. Og det er jo billigt at man betaler gammel Gield.

Deres ærbødige Tiener

A. Oehlenschläger.

5 500. Til J. F. Cotta.

Copenhagen den 30 April 1816.

Lieber Freund!

Herr von Birks ist bei mir gewesen und hat mir sehr damit gefreut einige Zeilen von Ihnen zu bringen. Wie sehr wünsche ich einmal meine alten Freunde in Deutschland wieder zu
10 sehen; aber, leider, es wird wohl lange beym Wunsche bleiben.

Herr von Birks hat mir einige Morgenblätter geliehen und es hat mir auch Vergnügen gemacht meine kleine Erzählung Reichmut von Adocht darin zu treffen. Das sind die ersten Zeilen die ich von mir seit sechs Jahren in Deutschland
15 gedruckt gesehen.

Ich will Ihnen keine Vorwürfe machen, liebster Cotta, aber ich bitte, denken Sie doch wie traurig es einem Dichter seyn muss, dass alle seine Mskpte im Verlegers Pulte ruhig liegen bleiben. Das nonum prematur in annum ist ein schlechter
20 Trost; und Schiller hat bewiesen dass Horaz Unrecht hat. Man hat ja Correggio schon gespielt, warum wird es denn nicht gedruckt? Und Palnatoke, und die Märchen und Erzählungen?

Doch, Sie haben mir versprochen, dass es bald alles heraus
25 kommen soll, und ich bin zufrieden.

Hagbarth und Signe und die Räuberburg |: welche Sie mir letztens abgekauft :| sind lange fertig, und ich will Ihnen Ersteres mit nächster Gelegenheit schicken. Herr von Birks soll es nur vorlesen hören.

Jetzt arbeite ich an die Verdeutschung meiner Tragödie: Starkodder, und ein Singspiel mit Musik von Weise Faruk. Sie begreifen leicht, dass ich nicht leben kan ohne jährlich etwas deutsches Geld zu verdienen; und also kann ich den Druck nicht abwarten.

5

Wollen Sie also, bester Cotta, ebenfals diese Tragödie Starkodder und das Singspiel Faruk haben, so schicken Sie mir schleunichst ein Wechsel wie lezt auf 300 dänische Species. Ich armer Teufel bin in der grössten Geldverlegenheit, aber ich hoffe gewiss dass Sie mich nicht schmachten lassen. Und 10 die Mskpte sollen Sie gewiss sehr bald alle erhalten.

Ich erwarte also die 300 Species mit Dank, und verharre wie immer

Ihr wahrer Freund

A. Oehlschläger.

NB — Kuhlau (der die Räuberburg componirt hat) hat 15 das Stück, ohne mein Wissen in Hamburg aufführen lassen, wo es viel Beifall erhalten. Ich kann nichts dazu, aber es kann Ihnen ja auch nicht schaden.

Man hat mir aus Wien und Prag um Schauspiele gebeten aber ich habe nichts geantwortet. Haben Sie etwas dagegen? 20

Grüssen Sie Ihre liebe Frau Gemalin herzlich, auch Ihr Sohn!

501. Til F. C. Dankwart.

Torsdag [efter 30. April 1816]

Bedste Dankwardt!

Deres Taushed sætter mig i den største Urolighed. — Efter min ulykkelige Maade i Pengesorger, at sætte alting op til 25 det Sidste, havde jeg ogsaa giort det her. Cotta har sendt mig et Brev istædet for en Anviisning, fordi der først skulde

afgiøres noget; og da han boer saa langt fra mig, saa tager slige Underhandlinger stedse Tid op. Min Freias Alter, min Oversættelse af Shakespeares Sommernatsdrøm min ny Ud-gave af Aladdin — alt dette kommer — men er endnu ikke
5 kommet. I denne Forlegenhed vendte jeg mig ved Dem til min Velgiører, der altid har viist sig, som en Fader imod mig. Og De tvivlede jo ikke selv om, at han vilde gaa i Caution for mig. Collin har besørget Formerne, i hvilke jeg selv, som De veed er et uvidende Menneske. Der mangler blot
10 Underskrivten; men den kommer ikke. Til denne Udeblivelse kan jeg kun tænke mig to Grunde. Den første: at Greven var bleven vred paa mig, fordi jeg ikke personlig havde bedet ham derom. Men dette er mig atter uforklarligt, da jeg jo sagde Dem Aarsagen hvi jeg ikke gjorde det. At det var af
15 Undseelse. Jeg bad Dem jo sige alt det Kiærlige og Taknemme- lige som mit Hierte var fuldt af, for denne ædle Mand; og ventede kun paa Øjeblikket for at takke, hvilket for et godt og ærekiært Menneske er ligesaa sødt, som det at bede er bittert. — Nei, saaledes kan Schimmelmänn ikke miskiænde
20 mig. Jeg er altid og bliver altid den samme taknemme Søn imod ham, som jeg altid har været. Jeg veed at han elsker og paaskiønner mig, som jeg ham; og hvis vi ikke sees saa ofte, og altsaa (da vi begge ere undseelige) undertiden synes lidt fremmede for hinanden; saa er det ved Gud ikke min Skyld.
25 Jeg maa altsaa formode at De har troet, det ikke kom an paa et Par Dage; og venter derfor, nu, De læser disse Linier, bedste Dankwardt, at De hindrer Udsættelsen.

At Greven ikke skulde ville cavere for mig — kan jeg umulig troe. Jeg lover paa min Ære bestemt at betale alt om 3
30 Maaneder.

Lev vel bedste Dankwardt. Hils min Velgiører fra mig, og hvis De synes, maa De giærne læse ham dette Brev for.

Nu vil jeg see at faae det ud til Dem idag, saa kan jeg, haaber jeg, have Svar imorgen. Deres hengivne

A. Oehlschläger. 5

502. *Til Prins Christian Frederik.* Kiøbenhavn den 1 Maj 1816.

Jeg giver mig herved den underdanigste Frihed at sende Deres Høihed et Exemplar af mit Eventyr Fiskeren, som nu har forladt Pressen. Deres Høihed tillod mig naadigst at maatte læse det for Dem og ædle Gemalinde; og jeg smigrer mig med ¹⁰ at i det Mindste en Deel deraf har vundet Deres Bifald.

De har vænt mig til, naadigste Herre, i Dem at see en mig bevaagen Patron og Beskytter. At vedligeholde denne Naade skal altid være een af mine ivrigste Bestræbelser; Opnaaelsen deraf een af mine største Belønninger. ¹⁵

Hendes Høihed Prindsessen vilde naadigst heller ikke forsmaae et Exemplar.

Underdanigst

Adam Oehlschläger.

503. * *Til A. B. Bentzon.*

[Kbh. omkr. 17/6 1816]

Jeg sendte Dig, min Ven, ifior, ²⁰
 Da var Du ikke steget,
 Som nu, til Generalmajor,
 Endskiøndt Du alt var meget.

Hvad her den større General

Vedkommer og betræffer, ²⁵

Saa maatte jeg jo være gal,

Ifald jeg ikke biæffer,

Som en bestalter Hofpoet,
Med Pennen udi Haanden,
Da jeg Dig som Major har seet;
(Jeg mener da: i Aanden!)

5   Hvor gjorde det, og gjør mig glad, —
Jo meer derpaa jeg pønsker, —
At, Bentzon! Du er bleven, hvad
Sig salig Henrik ønsker.

10   Du husker (thi hvad huskes bør,
Det kan Du aldrig glemme),
At han sig ønsker Gouverneur
Der, hvor Du nu har hiemme.*)

15   Ak, gid Du havde hiemme her;
Det kunde vel behøves!
Jeg veed ei, hvorfor altid der
Blandt Negere skal tøves.

20   Her smukke Folk paa Gaden gaae,
Og Ingen her er sorte,
Men ganske hvide — uden paa —
Fra Huden ind til Skiorte.

Nu kører jeg ei med Dig ud,
Fortroligt, — ei alene —
Og skiænker Thee af Pottens Tud
Bag Dyrehaugens Grene.

---

*) Det var egentlig i Ostindien.

Nu sidde vi ei begge to
Ved Midnat, ved Kaminen,
Og nyde Venskabs Siælero
Fromt efter Selskabs-Pinen.

Dog — hvis Du kun Dig holder rask,
Vil det sig vel tildrage,
Du kommer her som Rigets Marsk
Til Dannemark tilbage.

Glem da ei — Stolthed gaaer for Fald —
Jeg har, som Du, en Vinge.
Endskiøndt jeg bliver kun en Skiald,
Jeg er dog ei saa ringe.

Men bedste Generalmajor!
Tilgiv mig Parenthesen!
Jeg troer, jeg standsed ved: »ifior«,
Nu jeg fuldender Thesen.

Jeg sendte Dig ifior, min Ven,
Den Slump, jeg havde skrevet.
Da førstegang, jeg sendte den,
Den Bølgens Rov var blevet.

Og det beviser Dig tilgrunds:
Mit Digt var ikke vandet;
Thi Vandet synker ei tilbunds,
Det skylles hen paa Landet.

Jeg sendte Dig, Ven dyrebar,
Min Hagbarth og min Helge,
Og hvad jeg Stakkel ellers har
I Boden her at sælge.

Imedens Du blev Gouverneur,
Fik jeg et Fiskermæle;
Men dog — som Petrus — med Honneur
Jeg fisker ikkun Siæle.

Saa tag da denne Fiskedræt!
Halv er den stegt, halv sødet,
Og for at Du kan blive mæt,
Den blandet er med Kiødet.

Her alting gaaer sin skiæve Gang;
Vi til det Lige trænger.
Hvergang jeg siunget har en Sang,
Ad mig min Fiende vrænger.

Jeg tænker, Carl Dig sende vil
Med sin sædvanlig' Iver
De kiøbenhavnske Skuespil,
Og Alt, hvad Dagen giver.

Nu maa jeg slutte dennegang;
Thi Skibet snart skal seile
Med Candidaten; og min Sang
Ham kunde let forfeile.

Jeg hilser Dig fra Børn og Viv.
De Yndige, de Spæde —
De skiænke mig min Tidsfordriv,
Mit Selskab og min Glæde.

Min Søster, tænker jeg, har selv
Et Vennebrev Dig skrevet,
Og nævnet Dig — af Tidens Elv —
De Draaber, hun har levet.

Fra Carl og fra Hieronimus
Jeg ogsaa hilse kunde;
Men her jeg spiller dem et Puds,
Og gør det ingenlunde.

Saa lev da vel, min søde Broer!
Lad ei paa Svar mig vente.
Saa lærd en Generalmajor
Jeg ikke længe kiendte.

Erindre Dig Din troe Poet!
Og lad ham fra Dig høre.
Hold, som sædvanlig, god Diæt,
Og lad Dig ei forføre!

Vær stedse Dine Pligter tro!
Skiæld ei, naar Dumhed vrøvler!
Og haan ei dem, der gaaer i Skoe,
Fordi Du gaaer i Støvler!

504. *Fra Prins Christian Frederik.*

Odense d. 18 Maj 1816.

Hr Professor og Ridder Oehlenschläger! Jeg er Dem meget forbunden for tilsendte nyeste Digterværk af Deres Haand. Det erindrer mig om de Aftener De var saa god at anvende til Forelæsning for os paa Sorgenfri og i Kiøbenhavn hvilken behagelige Beskieftigelse jeg, i Tillid til Deres Beredvillighed i saa Henseende, ønsker at see gientaget til Sommer naar vi, som jeg haaber, igien besøge Sielland.

Jeg nævner mig, i det jeg ogsaa paa min Gemalindes Vegne takker Dem for oversendte Exemplar, Hr Professor Oehlenschläger Deres

velvilligste
Christian Frederik.

505. *Til Teaterdirektionen.*

Kiøbenhavn den 16 Juni 1816.

Jeg giver mig herved den Ære at indsende nærværende Omarbeidelse af Freias Alter til den kongelige Theaterdirektion, med det Ønske, at dette Lystspil maatte antages til Opførelse.

Ligeledes beder jeg om: strax at maatte sælge Stykket, da min Oeconomie ikke tilstæder mig saalænge at lade Oplaget ligge usolgt.

Ærbødigst
A. Oehlenschläger.

506. *Fra Teaterdirektionen.*

d: 21 Junii 1816.

Direktionen undlader ikke at tilkiendegive Deres Velbyrighed at det indsendte Lystspil Freyas Alter er sat i Circulation hos Censorerne og at der intet kan være imod at Stykket efter Deres Ønske averteres til Salg.

Holstein.

Rahbek.

Olsen.

507. *Fra Pius Alexander Wolff.*

Berlin d. 8. July 1816.

Wohlgeborner Herr und Freund!

Mit Vergnügen ergreiffe ich die Gelegenheit, welche sich eben darbietet Sie an Ihren Aufenthalt in Deutschland und vorzüglich an die Zeit zu erinnern, die wir in Weimar zusammen verlebten; der schöne genussreiche Abend, der letzte wo wir uns sahen und den mir die Vorlesung Ihres Correggio stets unvergesslich machen wird wird in meiner Erinnerung auf's neue lebendig. Vieles hat sich seitdem geändert, und indem ich mich selbst Ihnen ins Gedächtniss zurückrufe, ist es billig, dass ich Ihnen auch von andern Freunden spreche die sich in ihrem Umgang erfreuten; so hat unser Freund Riemer der sich damals an Michel Angelo's Ausfallen gegen den verrätherischen Wirth so sehr ergötze, als ich über den lebenswürdigen Märtyrer weinen musste, eine junge hübsche Frau genommen, unser alter Meister Göthe aber, hat sein unjunges und unhübsches Weib vor 6 Wochen verloren; einige Jahre früher wäre es vielleicht ein Glück gewesen für uns alle die wir in nächster Berührung mit ihm lebten, jetzt entgeht ihm manche Bequemlichkeit durch ihren Tod, und ihr Verlust ist ihm schmerzlich. Ich bin mit meiner Frau einem Rufe an die hiesige Bühne gefolgt, so ungerne uns Göthe entliess, so ist es ihm doch angenehm, da er sich gleichsam in uns über theatralische Kunst ausspricht, auch ausser seiner Bühne zu wircken. Sie haben sich selbst überzeugt welchen Kampf wahre Poesie mit leerem Gaukelspiel in Deutschland zu bestehen hat; nicht minder schwer wird es dem darstellenden Künstler der auf dem wahren reinen einfacherhabenen Wege der Kunst wandelt Gesellschafter zu finden; das hat indessen auch sein Gutes, und erfreulich ist die Menge

J. F. COTTA
Træsnit efter Portræt
i Familien Cottas Eje

uns selten. — Nun, zu der Angelegenheit des Herrn Capellmeister Weber's, der die Güte hat diesen Brief einzuschliessen. Sein Wunsch geht dahin von Ihnen eine Oper zu componieren, und ich möchte diesen Wunsch bestens unterstützen und Sie zu dessen Erfüllung einladen. Ich brauche Ihnen nichts zu sagen über die geistvollen Compositionen dieses trefflichen Künstlers, und erwähne nur Göthe's Epimenides welches eine der schwierigsten Aufgaben für den Musiker ist, und welche er zum Beifall des Dichters zu allgemeinem Beifall herrlich gelöst hat. Ausser dem Vortheil, dass Ihre Dichtung in den Händen eines tüchtigen und beliebten Componisten ist, gewährt die Stelle des Herrn Weber's als erster dirigirender Capellmeister den grossen Vortheil, dass er die Oper für treffliche Stimmen, die jetzt hier vereinigt sind, zu schreiben Gelegenheit hat, und das Werk unter seinen Augen und auf die glanzvollste Weise auf die Scene bringen kann. Grandios-fantastisch ist der Genre dieses Componisten, gewaltig und erhaben, starke Lichter starke Schatten, er wandelt gern zwischen hohen Säulen und Pallæsten, durch majestätische Alleen, doch will ich damit nicht sagen, dass er sich auf einem niedlichen Landhause in einer zierlichen lachenden Anlage nicht auch wohl befände. Es sollte mich recht sehr freuen, wenn dieser Aufruf Sie animirte eine Oper auszuarbeiten, wofür wir Ihnen alle danckbar sein wollten, ihre Bedingungen und Ansichten schreiben Sie unumwunden an Herrn Capellmeister Weber, es ist ein Mann mit dem sich's in jedem Sinne gut verkehrt. —

Leben Sie recht wohl mein theurer Verehrter! mögen Sie sich so gern unserer erinnern als wir es in der vergangenen Zeit oft gethan haben, möge das Glück Sie fortwährend be-

gleitet haben, das Ihnen in Weimar im Elephanten zur Seite stand, während wir dem Raub des Feindes hingegeben waren.

Hochachtungsvoll

Ihr ergebenster

Wolff 5

Mitglied des Königl:
National Theaters.

508. *Fra Bernhard Anselm Weber.*

Berlin den 9ten July 1816.

Hochwohlgeborner Herr!

Insonders Hochzuverehrender Herr Professor! 10

Unbekant wag' ich eine Bitte, die wenn sie auch nicht gewährt werden sollte oder könnte, doch die Veranlassung ist, dass der Künstler dem genialischen Dichter seine Hochachtung, seine hohe Verehrung, und die reinen dankbaren Empfindungen seines Herzens hiedurch darbringen kann. 15

Hingerissen von den herrlichen grossen Producten, mit denen Euer Hochwohlgeboren die deutsche Bühne schon bereichert haben, begeistert von Ihrem heiligen Correggio, der mich ganz ergriffen, und mir beim Lesen kindliche Thränen entlockt hat, bemächtigte sich meiner die Idee, ein Gedicht 20 zu einer Oper von einem Manne wie Euer Hochwohlgeboren zu besitzen, der das menschliche Herz so genau kennt, der mit so reicher Fantasie, vollkommener Kenntniss des Theaters, starker lebendiger Zeichnung der Charaktern mit dem köstlichsten Pinselstrich seine Schöpfungen darzustellen, und 25 das Herz zu ergreifen weiss.

Es ist das traurige Loos der nördlichen Komponisten, dass ihre musikalisch theatralische Producte mit der Sprache nicht über die Gränze ihres Landes hinausgehen, indessen schlechte

und gute Kompositionen eines Italjäners oder Franzosen mit ihren Sprachen allsobald in der gebildeten Welt verbreitet, und ihre Namen bis zum Nord- und Südpol in kurzer Zeit getragen werden. Ich rief daher unsern Herrn Wolff, der die Ehre
5 hat von Euer Hochwohlgeboren gekannt zu sein, zu meinem Vorstand auf, da er schon einige meiner Arbeiten, die kurze Zeit er hier in Berlin ist, besonders aber meine letzte — des Epimenides Erwachen von Herrn v: Goethe auf unserer Bühne gesehen hat, so kann er Ihnen als ein ehrlicher Mann
10 die Resultate von der Aufführung mittheilen.

Unter der Leitung meines Meisters des Abt Vogler, und in näherer Verbindung mit dem verstorbenen Kapellmeister Krause zu Stokholm, Glucks Schüler, hab' ich vor 25 Jahren des Letzteren unübertreffliche Meisterstücke auf dem dortigen,
15 damals prachtvollen Theater, aufführen sehen, und studiert. In diesem Sinne, dass nur die einfache Musik, die treue Darstellung der Karactern, die richtig aufgefassten von dem Dichter vorgezeichnete Situationen, und eine reine, von der Declamation unterstützte Melodie, ungeschmückt vorgetragen, von
20 der Bühne herab auf das menschliche Herz wirken können; hab' ich meine Kräfte 25 Jahre hindurch geübt. Wenn ich auch noch weit vom Ziele bin, so darf ich doch mein Streben in Anregung bringen. Wenn daher Euer Hochwohlgeboren sich geneigt fühlen, mir ein Opern Sujet schreiben, und meinen Kräften anvertrauen zu wollen, so bitt' ich um eine gefällige Antwort, um wegen dem Sujet selbst das Nähere zu verabreden — / ein grosser tragisch-heroischer Gegenstand, oder auf der andern Seite ein romantisches Sujet, wie die Operette: Richard Löwenherz, würden mir die willkommensten sein / — und zugleich auch zu bestimmen, ob Euer
30

Hochwohlgeb: ein eigenes Honorar begehren, oder ob wir zu unserm Vortheil beiderseitig die Oper den grösseren Bühnen Deutschlands überlassen wollen.

Sie besitzen in Ihrem würdigen verdienstvollen Kapellmeister und Professor Herrn Kunzen einen grossen ausgezeichneten Künstler, der in jeder Hinsicht nähere Ansprüche auf Ihr glänzendes Genie machen darf, wie ich, — hier bescheide ich mich gerne, und bitte nur noch, dass mich Ihr grosser Genius, der mich in Ihren Schriften so mächtig ergreift, entschuldigen wird, wenn ich zu viel gewagt habe. Ihre gefällige Antwort erwartend, bitt' ich, dass die Sache unter uns bleiben möge, weil die deutschen Journalisten gleich mit öffentlichen Ankündigungen dieser Art bei der Hand sind.

Mit der ausgezeichnetesten Hochachtung

Euer Hochwohlgeboren ganz ergebenster

Bernhard Anselm Weber.

509. Til J. F. Cotta.

Kopenhagen den 4ten Septb 1816.

Liebster Freund Cotta!

Dass ich keinen Wechsel letztens von Ihnen erhielt, machte mich freilich betrübt und setzte mich in Verlegenheit, aber, wass soll man sagen? Sie glaubten mir nicht das Verlangte geben zu können. — Hören Sie mir jetzt gutherzig als Freund, lieber Cotta! Ich mögte, wie Sie wissen, gern bei Ihnen bleiben, und deshalb spreche ich redlich und offen mit Ihnen. Dass Sie nicht einmahl noch 320 Exemplare von meinen Axel und Valborg und von Hakon Jarl verkauft haben, ist freilich schlimm. Denken Sie! im kleinen Dännemark und Norwegen hab' ich schon 1400 Exemplare von Correggio verkauft, und in Verhältniss eben so von meinen andern Schriften. Denn

ich bin hier mein eigener Verleger müssen Sie wissen. Wäre das Geld gut hier, könnte ich trefflich leben, aber es ist schlecht: für ein Stück in 5 Akten kann ich nicht mehr als 3 Rdlr 3 $\frac{1}{2}$ dänisch nehmen; welches nur einen halben guten Thaler ist; auf die Art hilft's nicht viel. — Aber, mein Freund! glauben Sie mich nicht dass in Deutschland mehr von meinen Sachen abgehen würde, wenn dafür gesorgt würde, dass die Stücke zu den Theatern in Manuscript geschickt wurden? — Hier ist neulich Her Schauspieler Holbein ¹⁰ gewesen, er sagte mir, dass er seine Stücke nach mehreren deutschen Bühnen schickte; dass er von den kleinern Theatern wenigstens 6 Dukaten empfing u. s. v. Meine Stücke sind noch gar nicht zu den Bühnen geschickt worden. Da ich es nach unserer Accord nicht thun durfte, da Ihnen ¹⁵ der Vortheil zufiel, musste es natürlicherweise auch von Ihnen geschehen. Die Schauspieler haben hie und da selbst die Idee gehabt meine Stücke zu spielen. Sehen Sie nun, mein Freund! wenn wir das bedenken, und auf die folgende Mskpte anwenden, so werden Sie mehr einbringen. Meinen ²⁰ Hagbarth und Signe, ein Seitenstück zu Axel und Valborg, kriegen Sie jetzt um einigen Tagen denn ich habe es heute mit dem Paket-Post abgeschickt. Verfahren Sie so mit diesem Stücke. Holbein (er ist jetzt in Hannover) hat mir aus Freundschaft versprochen, »dass wenn ich ihm ²⁵ die Stücke senden will, so wird er es zu einigen Bühnen besorgen.« Als ein hiesiger Schauspieler Dr: Ryge vorigen Sommer reiste haben sie ihm in Wien und Prag gebethen, er sollte mir bitten ihnen Stücke zu senden. Es kömmt nun also bloss auf uns selber an diese Sachen einträglicher ³⁰ zu machen.

Sehen Sie guter Freund! Sie sind ein reicher, ich ein armer Mann. Für Ihnen ist dieses Geschäft Nebensache, für mich Hauptsache. Sie haben so viele Geschäfte, da muss vieles liegen. Das Liegen macht es nicht zinsbar, und hat es keinen Vortheil verschafft, muss der arme Verfasser es doch zuletzt ent- 5 gelten, und bekommt immer ein schlechteres Honorar.

Bedenken Sie, dass der beste Autor immer Zeit braucht um gelesen zu werden. Dass es Göthen und Schillern im Anfange eben so gegangen; und dass jetzt erst nach 8 Jahren etwas von mir erscheint. Wären Correggio und Palnatoke in 10 diesen Jahren bekannt gewesen, so hätte ich jezt einen grösseren Ruhm. Aber es kömmt wohl! — In Deutschland, ich sage es rein heraus — (denn es gilt meine Existenz,) ist keiner, der mir den Rang streitig machen soll. — Goethe ist alt, und kann nicht mehr dichten. — Es wäre mir nicht 15 schwer einen Verfasser [o: Verleger] zu finden, der mir bereitwillig entgegen käme, aber ich bin ein getreuer Eckhart, und will bei Ihnen bleiben, wenn Sie mich nicht selbst verstossen.

Mit Hagbarth und Signe folgen auch »die Gedichte.« Ich 20 habe das halbe von den lyrischen Sachen weggenommen, weil ich misvergnügt damit war, und noch mehr Neues zgedichtet, als ich weggenommen. Dafür krieg' ich nun keinen Heller, und könnte ihnen gern die alten faulen Fische behalten lassen haben; aber das versteht sich, es wäre meine 25 eigne Schande gewesen.

Jezt bin ich Ihnen nur die Räuberburg (Singspiel in 3 Akten) schuldig — und sie haben noch zu drucken: 1.) Palnatoke. 2.) Märchen und Erzählungen. 3.) Hagbarth und Signe. 4.) Gedichte.

Während das geschieht kann ich vieles übersetzen und schreiben, und während ich schreibe, muss ich leben. Nun ist also die Frage: Sollen wir leben und leben lassen? Kriege ich gar zu wenig deutsches Honorar, so verliere ich die Lust, und schreibe lieber dänisch. Wollen wir es denn für's erste, so machen! Bezahlen Sie mir nachher bogenweise 20 Thaler. Das kriegt ja Einjeder der im Morgenblatte schreibt. Sehen Sie dass es nachher besser geht. (aber Sie müssen sich auch ein wenig Mühe machen) so geben Sie mir mehr.

10 Ich ersuche Sie also jetzt mir einen Wechsel auf »300 dänische Speciethaler« nach Empfange dieses, zu schicken. Und nachher machen wir Abrechnung nach 20 Thalern für den Bogen. Das Erste was ich ihnen sende ist ihr Räuberburg (schon bezahlt) und dann, mein Trauerspiel
15 Stärkodder und ein Singspiel Faruk; beide halb fertig. —

Antworten Sie mir bald, guter Cotta, und lassen Sie mich nicht darben in der Lohe. Sie sind der reiche Mann und ich der Arme im Evangelio, aber hier ist der Reiche im Himmelreich, und der Arme in der Hölle. Berühren Sie also meine
20 Zunge, mit einem Wassertropfen auf ihrer Fingerspitze, (id est. 300 Rthlr Species.) damit ich nicht verschmachte in dieser Pein; aber lebe und verharre

Ihr treuer Freund

A. Oehlenschläger.

25 Viele Grüsse für die liebe Familie. Ich habe ein Mädchen $5\frac{1}{2}$ Jahr, und zwei herliche kleine Knaben; aber Sie verstehen kein deutsches Wort. —

Sehen Sie doch endlich einen besseren Correspondenten

fürs Morgenblatt aus Kopenhagen zu erhalten. Ich habe's nicht selbst gelesen, aber es sollen ganz falsche Nachrichten darin stehen, von mir und Baggesen. (Ich habe diesen Elenden auf seine Armseligkeiten mit keiner Sylbe geantwortet.) Auch höre ich dass man Weyses treffliche Musik unter Schall's 5 setzten soll; da Weise doch himmelweit über Schall als Componist erhoben ist. — Soll ich ihnen einen Correspondenten verschaffen?

Finden Sie dass 20 Thaler für den Bogen noch zu viel ist, dan geben Sie mir 3 Carolinen; weniger thu ich es nicht — 10
Vale! —

Lassen Sie mich auf den Wechsel nicht dieses mal vergeblich warten!

Tausend Dank weil Sie mir die empfangene Bücher geschenkt haben. Ich werde sie auf ihre Gesundheit jährlich wieder 15 lesen. —

Correggio ist sehr schön gedruckt, und ich habe keine Fehler von Bedeutenheit gefunden. Sehen Sie einen guten Freund dazu zu kriegen die Mskpte durchzusehen, um die kleinen Fehler und einige mögliche Danismen zu verhindern. Grüßen 20 Sie Haug und Reinbeck herzlich. An Voss werde ich bald schreiben.

Warten Sie nicht auf das Paket, liebster Freund, aber senden Sie mir gleich die Anweisung auf das Geld; denn das Mskpt kommt erst einige Tage nach diesem Briefe. — 25

510. *Fra Teaterdirektionen.*

d: 5te Sept: 1816.

Da de anordnede Censorer ikke have fundet de med hofølgende Lystspil Freias Altar foretagne Forandringer saadanne, at de derved kunne troe dem beføiede at omstøde den

af deres Forgiængere under 28 Julii 1804 derover fældede Dom, giver Direktionen sig herved den Ære at sende Deres Velbaarenhed bemældte Stykke tilbage.

Rahbek.

Olsen.

5 511. * *Til Teatercensorerne.*

Frederiksberg den 7 Septbr. 1816.

Mine Herrer!

Den af Hans Majestæt Kongen allernaadigst anordnede Censur ved Theatret er udentvivel indrettet af Landets Herre, (der med Faderhierte ønsker sine Undersaatter alt godt, og Enhver
 10 lige Ret,) for at befordre den gode Smag, for at hindre, hvad der strider imod Religionen og Sæderne, for at sikkre Theaterkassen for Tab og Tilskuerne for Kiedsommelighed. Hvad Smagen angaaer, saa er især en saadan Indretning nødvendig, mod de mange ubeføiede Skriblere, som uden Naturgaver eller
 15 Kunst, blot drevne af Forfængelighed eller Egennytte, troe at kunne høste Frugt paa denne Maade, ved at byde Publikum deres raae eller vandede Produkter. Men der er stor Forskiæl paa, at sætte en Dæmning mod de af ethvert dannet Publikum almindelig erkjendte Smagløsheder, og paa despotisk Ind-
 20 skrænkning, med Hensyn til en særegen Mening. Saa enige man i den æsthetiske Verden altid har været om visse Ting, saa uenige bliver man derimod bestandig om Andre. Hensigten kan altsaa ikke være, at en vis Skoles Fordomme med Jernscepter udelukkende skulle gøres gjældende, af dem, som have
 25 Magten; men at alt hvad der er Skiønt, Morsomt og Uskyldigt, kan bane sig Vei til Folket, som er og bliver den vigtigste, afgjørende Dommer. Deri ere alle enige, at et Skuespil bør ikke frækt spotte med det Hellige, ikke forføre Uskyldigheden, ikke fornærme Dyden, ikke sætte de vigtigste philo-

sophiske og moralske Sandheder i et skiævt Lys. Fremdeles: ikke være flaut, kiedsommeligt, svulstigt, overspændt, affektet; ikke være en talentløs kold Gientagelse, af hvad man hundrede Gange bedre har seet. Enhver Digtning derimod, hvori skabende Phantasie, Pathos, Følelse, Charakterskildring; eller 5 Vittighed, Lune, muntert sindrigt Spøg, ungdommelig Ild etc. viser sig, maa være velkomment.

De Franske have i deres Poetik antaget meget, som vi Nyere ikke underskrive, fordi vi troe at være komne til en bedre Overbeviisning. Ligesom man i Frankerige i Ludvig den Fior- 10 tendes Tid satte det saa kaldte »gode Selskab« over alt, saa forlangte man ogsaa at finde det igien paa Skuepladsen, og kaldte en saadan Skildring den høiere Comødie. Hvad var nu dette gode Selskabs Formaal? At Mennesker skulde erkjænde og elske Mennesker? At de bedste Kræfter i Forbindelse skulde 15 udvikle sig? At de huuslige Dyder derved skulde komme til at staae i et stærkere, skiønnere Lys? At tænkende, følende Væsen- ner ved Siden af hverandre skulde forene sig til en tusindfarvet Blomsterkrands; just yndig og vederqvægelig, i sin kiække og dog venlige Forskiællighed? Paa ingen Maade. Det gik just 20 ud paa at ophæve al Forskiællighed. Vi vide hvor meget disse fornemme Natbordebesøg, disse Aftencirkler have bidraget til at undergrave Sædelighed, Huuslighed, ærlig Oprigtighed, Originalitet; kort, alt hvad der gjør Livet skiønt og betydningsfuldt, det vil sige: poetisk. Alt hvad der i disse Assembleer 25 kunde trives var hemmelige Elskovsintriguer, falsk Høflighed, Bagvaskelse, høist Vittighed, og en vis Satire, hvori de moque- rede dem over deres egne Sletheder; alt dette udtrykt i et elegant Sprog. Men den blotte Vittighed der skal bøde paa varmt Lune og comiske Situationer, bliver tilsidst trættende, 30

og indsnærper Sindet, istædet for at forfriske. Den er desuden farlig; thi Vittigheden leger betydningsløst med Ideerne, kan hæve det Onde paa det Godes Bekostning, og findes ofte hos slette, svage Mennesker, der aldeles er berøvet alle andre Siæle-
5 evner, og al moralsk Kraft. Imidlertid vidste dog de bedste franske Digttere med udmærket Talent, at bøde paa disse Mangler, at hæve disse mavre Sujetter; og det er aldeles ikke min Hensigt her at nedværdige de bedste franske Conversationsstykker, hvori en vis Livsphilosophie, og enkelte finttegnede
10 Charakterer bevæge sig med Gratie i Sproget. Jeg giver mig blot den Frihed at vise, at denne Digtart er en Datter af en vis Tid, der umuelig kan blive en Rettesnor for alle Tider, og har heller aldrig været det. Thi selv de bedste franske Comødieskrivere, især den store Moliere, kunde umulig holde ud
15 bestandig at gaae i dette Snørliv; men skrev overgivne lunefulde Skuespil, hvori barokke Personer lystigt og morsomt traadte op imod hinanden. Og disse Stykker, som Den Gierrige, Den Indbildte Syge, Den borgerlige Adelsmand, etc., bleve altid Folkets Yndlingsstykker, medens
20 Tartuffe og Menneskehaderen vare det, for »den af Publikum mere fine Portion.«

Saa strænge som nu de fornemme Franske vare; saa udelukkende de gave det storagtige (det vil sige: det udvortes prægtige og indvortes hule) Fortrinet, for hvad de
25 kaldte den lavere Comødie (det vil sige: det udvortes lurvede og indvortes betydningsfulde) saa tillode de dog at det maatte yttre sig.

Denne Tilladelse finder nu ikke mere Sted, ved det danske Theater. Og hvorfor? Har det danske Publikum en saa afgjø-
30 rende eensidig Interesse for de franske Conversationsstykker,

med Chapeaubas og Kaarde, eller for de begrædelige prosaiske Dramer, at Censorerne ikke vove at byde Publikum noget, hvori det aldeles ikke finder Smag? Vi eie dog en Holberg, han har giort temmelig Lykke her, og man spiller ham tit. Har Holberg skrevet høie franske Comødier? Eller Grædecomødier? Nei, vil man formodentlig svare, men moralske Charaktercomødier, og Freias Alter er en Farce. — Hvad er en Farce, med de ærede Censurers Tilladelse? Et blot fransk Skiældsord kan det ikke være. Det maa have en philosophisk Betydning. — Jeg bilder mig ind, at hvis en Farce er noget, som man ikke kan antage ved et Theater*), saa maa det være et sammenjasket Fuserie, der fornærmer Anstændigheden; uden egentlig Vittighed, Lune, Opfindelse og Originalitet; der kun giver Anledning til mekaniske Spektakler og overdrevne Grimasser af Gjøglerne, til Morskab for den raae Pøbel. Kalder man derimod det Stykke en Farce, som er lystigt for Alvor (og ikke lystigt for at være alvorligt) som ikke vil holde Bededagsprækener, som ikke blot vil stikle bittert (eller didaktisk) paa de lumpneste Svagheder, og endnu mindre dumt og kraftesløst flæbe over dem; men fremstiller et muntert Billed af de menneskelige Naragtigheder i et pikant Lys; — saa har jeg intet imod Benævnelsen; thi et Ord er kun et Ord, (og det er ene Pedanter, som lægge stor Vægt paa enkelte Udtryk;) men jeg mener, at naar en saadan Farce er forfattet med Lune, Vittighed og Opfindelse, saa er den et sindrigt Arbeide, der ikke fortjener at forkastes med Foragt, som »ei af den Beskaffenhed« at kunne opføres.

Og, maa jeg spørge, har Holberg ikke skrevet mange slige Farcer? Det vil sige: overdrevne Lystspil, hvori Personerne

*) Her i Staden have vi kun Eet for alle Skuespilslags.

- optræde mere allegorisk, end naturligt? Hvor den muntre Spøg, de comiske Situationer ere Hovedsagen; og ikke den for Menneskeheden vigtige Skildring, om denne eller hiin Jeronimus er en tro Copie af Spidsborgeren i det virkelige Liv?
- 5 Og har ikke slige Farcer gjort ham udødelig? Jeg skulde troe det. Aldrig i Verden vil man finde en virkelig Jacob von Tybo, en virkelig Stygotius, der fægte med Bøsser og Folianter; og ikke desmindre bliver femte Akt af hiint Stykke evig en høist genialisk dramatisk Illusion. De fleste af Holbergs Stykkers
- 10 høieste Værd bestaaer i deres comiske Kraft. Det Comiske er hverken Satire, eller Moral; heller ikke Vittighed; men ligger ofte blot i Situationen. Hvis da nu et sindrigt Spøg er en smuk Blomst i Livet, (har jeg allerede sagt i min Fortale) saa maa den ogsaa være det paa Skuepladsen.
- 15 At Freias Alter er et morsomt Stykke, har det danske Publikum allerede nu i tolv Aar gjort Forfatteren den Ære at erkiende. Mange af de meest anseete, dannede Mænd i Fædrelandet, have værdiget dette Stykke deres Bifald. Det er læst næsten af alle Skuespillæsende, med meer end almindelig Interesse;
- 20 det er ofte spillet paa Privattheatre til almindelig Fornøielse; og udsøgte Dameselskaber have ved disse Forestillinger givet Stykket det samme Bifald som Mændene, uden at stødes over noget. Og hvad skulde det ogsaa være? Hvad Usømmeligt indeholder dette lystige Skiæmt? Hvormed skader det Sæderne?
- 25 Og har det ikke en moralsk Tendents? Staaer ikke Kunst, Troskab, Gratie og Talent, i Kamp mod Pedanterie, Drukkenskab, Forfængelighed og Egoisme? Havde man tilbageholdt et Stykke fra Theatret som Figaros Givtermaal, der uagtet al sin Vittighed og sit Lune, indeholder en hemmelig Gift, i sin
- 30 kaade kolde Foragt mod alt Ærværdigt og Dydigt, saa skulde det

ikke undret mig. Og dette Stykke har Herr Professor Rahbek dog selv oversat. Var der enkelte Udtryk, som stødte Censorerne delikate Øren, saa kunde man jo skiære dem bort. — Men de maa forlade mig, jeg seer i dette Træk intet andet end Despotie, som jeg skal anvende alt hvad der staaer i min 5 Magt, for ei at taale. Man har antaget Oversættelser af elendige Skuespil i dusinviis; slette Originaler, som uden at skaffe Theatret andet end Udgivter, ere siunkne i Lethe, i samme Øieblik, de droges for Lyset. Man har tvunget Publikum til at pibe, eller i det mindste til at blive borte, naar man ikke 10 nænte det. Og nu forkaster man et almindelig yndet Stykke, af en almindelig agtet Forfatter! Have ikke allerede enkelte Sceners Fremstilling paa Skuepladsen af dette Stykke, vundet udeelt Bifald? Man har tilladt, at disse Scener maatte spilles til Indtægt for een af Theatrets Musici; Forfatteren har giærne 15 fundet sig i, at en gammel skikkelig Mand, der var bleven graa i Skuepladsens Tieneste, og som man paa ingen anden Maade i det Øieblik kunde hielpe, høstede den første Frugt af dette Stykke. Derimod havde man intet. Man har tilladt Forfatteren at lade de samme og nogle flere Scener spille, istedet for Dands, 20 oven paa Ludlams Hule. Hvorfor da ikke nu heelt? — Jeg har hørt de Herrer Censorer yttre den Maxime, at yndede Forfatteres Stykker burde antages, og at de maatte staae deres egen Risico. Velan! den vil jeg staae. Dersom ikke Freias Alter bliver seet med Bifald, og skaffer fuldt Huus de to første Af- 25 tener, forlanger jeg ikke en Skilling derfor. Censorerne skulde dog betænke hvad Theaterkassen skylder min Pen. Jeg har nu leveret en halv Snees Stykker, som næsten alle skaffe fuldt Huus, naar de faae Tilladelse til at blive opførte. Thi min arrige Fiendes kritiske Usselhed er nu sat i det klareste Lys, 30

for alle, som med Retsindighed forbinde Indsigt og Eftertanke. Han har kun skadet sig selv.

Jeg forlanger derfor, i Retfærdighedens Navn, mit Stykke antaget. Hvad der 1804 blev fældet for en Dom kommer ikke herved. Dengang var Stykket indrettet til et Syngespil, hvortil det var for langt. En forresten agtværdig Mand, som nu er død, havde Fordomme derimod, fordi ogsaa han udelukkende bekiendte sig til en vis Skole; og da han dengang var den eneste Censor, og jeg en ung Begynder, vilde Chefen ikke gjøre
10 Indgreb i hans Embede, skiøndt hiin personlig yndede Stykket. Det samme gjør nærværende Theaterchef, Herr Kammerherre Holstein. Da Stykket for et Par Aar siden blev spillet paa et Privattheater, og Herr Conferenceraad Cold (en Veteran, hvis Dom har Vægt, og som meget bifalder Stykket)
15 spurgte ham: hvorfor man dog ikke gav det paa den store Skueplads? vendte Herr Kammerherren sig til mig, og spurgte venligt om jeg ikke vilde omarbeide det til Opførelse?

Dette er nu skeet. Jeg haaber altsaa at Censorerne, lemfældige til Forundring imod alle Andre (tildeels mod dem selv
20 med) og blot strænge mod mig, ikke ville misbruge den Magt, som Omstændighederne her give dem over mig. Jeg er een af Danmarks almindelig erkjendte første Digtere; jeg er Professor i Æsthetiken ved Kiøbenhavns Universitet; jeg er i min modne Alder, og min bedste Kraft, og min Ære kan paa ingen
25 Maade taale, at jeg skulde finde mig i en slig Kabale, og kold-sindig see mit Arbeide udelukket fra en Skueplads, hvor man dog saa ofte har givet forbarmelige S sammensætninger.

Antages mit Stykke ikke, saa udbeder jeg mig de filosofiske og philologiske Professorers Kiændelse i denne Sag,
30 og med den appellerer jeg til Kongen, og mine Medborgere.

Men jeg haaber ikke Censorerne lade det komme saa vidt. Endnu er det en Sag mellem os. Jeg kan freidig staae frem for Publikum, og behøver blot at lade dette Brev trykke, for at faae alle Veltænkende paa min Side; men Theatercensuren vilde neppe indlægge sig Ære derved. 5

Jeg venter nu i otte Dage paa Svar; kommer det ikke i den Tid, saa antager jeg at intet Svar værdiges mig; og saa maa Sagen i Guds Navn gaae sin egen Gang.

A. Oehlschläger.

512. *Fra Teaterdirektionen.*

d: 11te Sept 1816. 10

Da Censorerne ifølge deres Overbeviisning have forkastet det omarbeidede Stykke *Freias Alter*, finde de i H^r Professorens Skrivelse af 7de Sept. d. A. ingen Anledning til at forandre deres Dom.

Rahbek.

Olsen.

15

513. *Fra C. M. T. Cold.*

Kiøbenhavn d. 12te Sept. 1816.

Modtag min Taksigelse for det tilsendte Exemplar af *Freja's Alter*, i den nye Udgave. Jeg har ikke den ældre Udgave af Stykket ved Haanden, men efter hvad jeg kan erindre er der meget forandret deri, og det har, synes mig, vundet ved For- 20
andringerne. Maaskee kunde endnu nogle forventede Ord, t:
Ex: atticanske Vapol og vedicæiske Menu samt nogle Ord-
spil m: m: været udeladte deri; Ikke fordi det nægtes at Bru-
gen af sligt jo undertiden bliver til Vane for Enkelte endog
mindre uvidende, men fordi det Latterlige i en Vane ikke altiid 25
er latterligt nok til at fremstilles uden for de Circler hvori den
opstaaer.

Desuagtet finder jeg, at Stykket, baade som det var og som det nu er, ej alene kan læses og høres læst, med Velbehag, men at det og vil kunne sees med Fornøjelse paa Skuepladsen. Det første har jeg selv erfaret; til at antage det sidste maae jeg være berettiget, da jeg har seet det spilles, baade i en Familie Circel og for et talrigt Publicum paa et privat Theater. Sidstesteds var baade De og Hr: Kammerherre v. Holstein nærværende, ligesaavel som jeg; og den almindelige Munterhed og Latter som Stykket der fremkaldte, bragte mig til at yttre for Dem begge: at det vel fortiente at bringes paa den offentlige Skueplads. Hvorvidt de Scener deraf, som ere givne paa dette Sted, have behaget, veed jeg ikke, da jeg ikke der har seet dem; Men at man for en Tiid glemmer al Alvorlighed ved at nyde dette Moerskabsstykke, og at man forlader det med et lettere Sind end man bragte med sig dertil, det veed jeg, og derfor siger jeg Forfatteren oprigtig Tak.

Lev vel!

Cold.

514. *Fra Anna Lucia Knudsen.* [Kbh. 14. el. 15. Oktober 1816]

Da der allerede i Dagsavisen er skeet Anmeldelse om min Benefice, som er ansat til d: 26de denne Maaned saa giver jeg mig den ærbødige Frihed at anmode Hr Professoren om den Godhed at ville underrette mig, om jeg tør vente enten en Prolog eller en Epilog fra Deres Haand. Maaske tillades det mig at yttre det Ønske, at det helst maatte blive en Epilog. Hr Professoren vilde bevise mig en stor Tjeneste ved gunstigt at meddele mig Deres skriftlige Svar om muligt endnu i Morgen, da det vilde være mig til stor Fordeel, at kunne anmelde

samme for Publikum jo før jo heller. Hr Professorens Godhed forvisser mig om Tilgivelse for min Dristighed. —

ærbødigst

A. L. Sal. Knudsen.

515. *Til Universitetsdirektionen.* Kiøbenhavn den 26. November 1816. 5

Pro Memoria:

Da der tilbyder sig en Leilighed for mig, at giøre en Udenlandsreise paa nogle Maaneder, saa er min Bøn til Universitetsdirektionen, at mig maa forundes Orlov fra mine Forelæsninger i Vinter. 10

For at de Studerende intet skulle savne, har min Ven Herr Professor Sibbern tilbudet sig, at holde en æsthetisk Forelæsning i mit Sted, i samme Timer og over samme Gienstand, som jeg har anmeldt. Jeg vover derfor at haabe, at denne Tilladelse gunstigts meddeles mig. 15

Allerærbødigst

A. Oehlschläger.

516. *Fra F. J. C. von Bertouch.*

Søeholt d: 3^{die} Dec 1816.

Det Brev hvormed De høytærede Herr Professor under 30te Nov har bæret mig indtraf her for faae Øyeblikke, og jeg jiler med at besvare samme endnu med Dags-Posten for ey 20 at foraarsage noget Ophold i Deres Afreise.

Formodentlig har Geh Conf: Moltke paa min Begiæring med forrige Post leveret Dem 1000 ^{rdlr}, hvilken Sum jeg idag giengielder Ham.

Ikke uden Glæde erfares at Frue Øhlschläger har forundt 25 Dem et Tillæg af 2 Maaneder i Deres første Reiseplan, muligen kunde Hendes Godhed strække sig lidt videre? Dog derom en anden Gang.

Da De og min Søn intet har imod at Hr Frontin følges med Dem til Paris imod at erlægge $\frac{1}{3}$ Deel af Befordring og For-
tæring samt at tage til takke med den Leilighed Vognen kan
byde næst efter Deres og min Søns Plads saa kan jeg saameget
5 mindre have noget derimod som Han skal være et vakkert
og velopdraget ungt Menneske. Angaaende en Reisevogn da
vilde vi mundtlig tage Bestemmelse herover og falder det af
sig selv at det bliver en Articul uden for de til Reisen anraa-
dende 4000 rd S: H: Courant.

10 Min Søns Tiener følger Dem paa Reisen herfra.

I den behagelige Forventning snart at forsikre Dem per-
soenlig om min Høyagtelse nødes jeg at slutte. —

Bertouch Lehn.

517. *Fra Universitetsdirektionen.*

6. Decbr. 1816.

15 At det ifølge Kongl: allernaadigst Resolution er Hr. Pro-
fessoren tilladt at foretage en Udenlandsreise i 8 Maaneder,
meldes Dem herved til behagelig Underretning.

Angaaende Forelæsninger i det æsthetiske Fag under Hr.
Professorens Fraværelse, vil Direktionen nærmere overveie og
20 derefter foranstalte det Fornødne.

Malling.

Moldenhawer.

Engelstoft.

_____

Lund.

518. *Til Christiane Oehlenschläger.*

25

Haarløv ved Tryggvælde d. 10. Dcbr 1816.

Min elskede Christiane!

Jeg har et Øjeblikks Tid her, at skrive dig et Par Linier til.
Feldborg har fulgt os saa vidt, men nu skal han forlade os.

Det er en god Fyr. Han har virkelig næsten med Livsfare uden paa Vognen siddet hos Kudsken, for at følge mig.

Hvordan lever I mine elskede Venner? Savner I mig i Dag? Længes de velsignede Smaa efter deres Fader? — O Gud hvilken Afsked. Men denne Smerte beviste ogsaa den store Kiær-⁵ lighed vi bære til hinanden. Gud velsigne Eder. Jeg har anraabt ham [Brevet defekt] da Solen skinte ind i Vognen til mig i Morges. [Vi har] havt det ret godt i Kiøge i Nat. Men det gaar langsomt. Veien er som en frossen Mødding. Lidt for- tumlede var baade Frontin og jeg af den megen Skvulpen. ¹⁰

Farvel! Saa snart jeg kommer til Lolland faar du et ordentlig Brev. Jeg kunde ikke undlade at give Feldborg disse Linier med.

Gud velsigne dig! Hils vore søde Børn! Min Lotte, min Vovle, min Ville; og alle gode Venner, fra din

A. Oehlenschläger. ¹⁵

Tak Bedstefader for den rare Pennekniv, som jeg har brugt i dette Øjeblik. —

519. *Til Christiane Oehlenschläger.*

Iselinge den 11 Dcbr 1816.

Bedste Christiane

Jeg er lykkelig arriveret til Iselinge, og venlig modtaget af ²⁰ Aagaard. Jeg har grædt meget i Aftes da jeg var allene, og kysset Eders Haarlokke og tænkt paa Eder. — Gud give mig Kraft. Afstanden smerter mig. Nu gaar det over Vandet. Feldborg trøstede mig, og erindrede mig om Eder. Men Mod og Kraft! ²⁵

Jeg glemte min Hat i Kiøge; og haaber at Kudsken faar den tilbage med til dig. Vær ikke bange for min Uagtsomhed. Alle de andre Sager passer jeg godt. Men ulykkeligvis tænkte jeg

ikke paa Hatten, da jeg havde Huen paa Hovedet. Gud vel-
 signe dig. Lev vel. I Søholt mere. Det er godt klart Veir,
 Solen skinner om Dagen, og Maanen om Natten. Farvel!
 Levvel! Hils min søde Lotte, min Vovle, min Ville, Bedste-
 5 fædrene, Carl, Hauch, Hiorth, Peter Wegner, etc, etc
 fra din

Adam Øslæ.

Frontin beder om du ikke kunde lade hans Forældre vide,
 at han ligesom jeg er lykkelig arriveret hid.

10 520. *Til Christiane Oehlschläger.* Søholt den 14 December 1816.

Min elskede Christiane!

Endelig har jeg Tid og Leilighed at skrive dig til. De to
 smaae Sedler jeg sendte dig med Feldborg og Fru Aagaard,
 fortiene ei at kaldes Breve, men kun hiertelige Visitbilletter.
 15 De vare to smaae Fiær af Længselens Ørnevinger, som reve
 sig løs fra de bundne Vinger, for at flyve til dig. Nu er jeg,
 som du seer, paa Søholt. Kl er halv ni. Jeg sidder i min skønne
 varme Stue paa min Sopha, ved et bonet Bord. Til venstre
 Side min Seng, til Høire Kakkellovnen. Over mig hænger en
 20 deilig malet Lampe. Lige for paa Væggen et stort Speil med
 en Guld-Ramme. Høit til Loftet. En herlig Have uden for,
 men som man maa være Physiognomist for at kiende Skiøn-
 heden af, da Iis og Snee dækker den, og den ser ud ligesom
 den hellige Annas Ansigt i Rafaels Billed, i hvis høie rynkede
 25 Alder, man dog af de blotte skarpe Omrids uden Blomstren
 og Fylde kan giætte sig til den svundne Skiønhed. Jeg har nu
 et Par Timers Tid til at være ene i, og dem vil jeg tilbringe
 med dig. I de første Dage har det ikke været mig muligt.

Min Smerte over vor Skilsmisse var altfor voldsom. Jeg kunde ikke andet end tænke mig, det rørende til Taarer smeltende Natstykke, hvor en Fader rev sig løs fra den elskede Kones Bryst, og sin lille Pige; medens Folkene stod med Lys og opklarede de smaa Drenges Ansigter, som i en bedrøvet Forbauselse stirrede, og af deres Forældres Graad ahnede en Skilsmisses Vigtighed, som de ikke følte, fordi de endnu intet Begreb havde om Tid og Rum. Gud være lovet at jeg havde Feldborg med i Vognen. Hans godhiertige lune Letsind kiølede min Lidenskab; saa at jeg lidt efter sank hen i stum Bedrøvelse. I denne Tilstand kom vi til Frederiksberg til Frontins for at hente min Stalbroder. Her var ogsaa Graad og Smerte. En Moder skulde miste sin Søn, maaskee for flere Aar. De gamle graahærdede Fædre fulgte os til Vogns. Men mine Taarekilder vare udtømte. Min Fader beholdt sin Munterhed lige til det Sidste; da græd han, som et Barn, og lovede mig at være frisk og sund, og at hilse dig og Børnene. Endnu paa Trinnet lod han mig læse et naragtigt Vers, som en Justitsraad Holberg havde gjort over min Bortreise, og som du formodentlig endnu kan faae at see hos ham. Men nu mødte der et Uheld. Da F. og jeg vare komne ind i Vognen, var der aldeles ingen Plads til Feldborg, skøndt han var tynd, og ikke havde andet med end en lille Skrivebog, eller hvad det var, indsvøbt i Papir og Seglgarn. Vilde han nu ikke gaae tilbage, saa maatte han stige op paa Bukken til Kudsken; og i hvor farligt det var, valgte han det dog. Jeg laante ham min Pels paa. Og vi rullede afsted. Jeg var ganske fortunlet i Hovedet, og det qualmede mig. Men da jeg lod Vindvet gaae ned, fik jeg Luft. En deilig Decemberaften. Veien haard; Luften blaa; Maanen skinte; ingen stærk Frost. Paa Veien gjorde Postkarlen sig ud-

tilbeens. Det behagede ham ikke, at lade sig omfavne af Feldborg paa Bukken, i hvor inderligt og fast end dette Favntag var. Slige Karle have slet ingen Følelse for Naturens Høieste (som Tryde i sin Afhandling udtrykker sig). Imidlertid fik jeg 5 Postkarlen deals med Skiildsord, deals med Løvter om gode Drikkepenge, bragt tilbage paa Dydens Vei; og han satte sig op til Himmels igien, som en Pollux hos sin Castor. Maanen beskinte venligt Castors ikke Castor, men Ulveryg. Han havde nemlig min Pels paa. Men ved Damhuset tabte Feldborg Taalmodigheden; han var ganske benauet; og hvis han ikke var 10 gaaet ind og faaet tre Stykker Rugsmørrebrød med Saltkiød at styrke sig paa, saa var han vist falden i Afmagt fra Bukken, ned i den evige Nat. Men nu kiørte vi uden videre Eventyr til Kiøge; hvor vi havde det ret godt. Træthed og 15 Anstrængelser adspredte Bedrøvelsen. Vi vare ret muntre; og drak din og Glutternes Skaal, af den gode Vin Frontin havde medtaget. Forresten havde vi ikke Tid til at see nogle af Kiøges Mærkværdigheder hverken Kiøgehøns, Kiøgehuuskors, eller Slaget i Kiøgebugt. Kun Eet maae jeg fortælle. Om Morgen, 20 da vi skulde paa Vognen, holdt jeg en Tale til mit Følgeskab, og sagde: Mine Herrer! naar man reiser, og skal kiøre bort, maa man altid først høit nævne enhver af de medtagne Ting, for at være sikker paa at man intet glemmer. For nu at give dem et Bevis herpaa, nævnte jeg alting, hvad jeg havde med; 25 men glemte min Hat, da jeg syntes jeg havde den paa Hovedet. Men det var ulykkeligvis min Hue. Altsaa glemte jeg ogsaa, ganske rigtig Hatten i Værtshuset. Jeg tænker som saa: Et Menneske har kun eet Hoved, og ligesaa mange Hatte. Men det var en fejl Slutning. Saaledes beviste jeg da, med mit eget 30 Exempel min Sætnings Rigtighed; i det jeg tillige, med Op-

ofrelse af David Marks Arbeide fiint ironiserede over: at Theorie og Praxis ikke altid findes forenede i denne sublunariske Verden. — Næste Morgen havde jeg atter en Slags Søesyge i Vognen, men skrev dig dog det Par Linier i Haarløv. Kort derpaa forlod Feldborg os; og det gik mig virkelig til Hierte. 5 Det kom mig for, som om jeg endnu ikke ganske havde forladt min gamle Kreds, saa længe jeg saae hans Ansigt; og hans Lystighed adspredte mig. Man maae see ethvert Menneske i sin rigtige Stilling, for at bedømme ham rigtig. Naar Feldborg sad hiemme hos os, og der med Alvor og Indignation blev 10 taldt om mine Fienders Usselheder; kunde vi ikke lide, at han ikke kraftigere sympatiserte, at han ikke nøiere kunde skiælne. Men havde du seet hvor godhiertig han hoppede med sine sorte Støvlestrømper over de frosne Jordklumper, paa Veien, for at lade mig gaae i Vognsporet, saa havde det fornøiet dig. 15 Han holder virkelig af mig; og egentlig dog blot for at følge mig, satte han sit Liv i Vove, paa den høie Buk, hos Kudskens, den lange kolde Vei. Det skal jeg ikke glemme ham. Feldborg er en sand M: Burchell, saaledes som han i de første Kapitler tegnes i Landsbypræsten af Wakefield. Du maa være god og 20 giestfri imod ham, saa længe han opholder sig i Kiøbenhavn. — Til Aagaard paa Iselinge kom vi først næste Aften Kl 10^{1/2}. Vi havde maattet tilbringe Middagen i Tappernøie. Et fælt Hul, hvor de neppe vidste om de vilde give os Ild i Kakkelloven, og lidt at spise. Jeg spurgte Pigen, om der var gaaet 25 hende noget imod, siden hun var i ondt Humør. Hvor kan De vide, om jeg ikke altid er saaledes, sagde hun. Ah, sagde jeg, det er en anden Sag, naar det er naturlig Grovhed, mit Barn, saa er du undskyldt. Bliv ikke vred, vi skal hverken incommodere dig meer med Ord eller Drikkepenge. Jeg har hørt dette 30

Tappernøie rose. Winkler tog engang derud, for dog ogsaa engang paa sin Maade at nyde den skønne Natur. Her er vist smukt om Sommeren, naar man ikke behøver Ild i Kakkellovnen, og kan gaae ud af Huset fra Pigen. Maaskee der har
5 boet en anden Menneskerace i fordums Tider. Men nu lader det til at Jetterne have overvundet Aserne igien her. — Hos Aagaards var Adam, paa Eva og Børnene nær i Paradis. Hvilke kiære, gode Mennesker; hvor de gjorde sig en Fornøielse af at vise os Venlighed. Næste Dag kunde vi ikke komme
10 over Gobensensund for Driviis; vi blev hos Aagaards. Jeg læste dem Frederiksberg ud af Hovedet. I Mørkningen gik vi ud til Waldemars Taarn; og det fornøiede mig just, at see denne gamle Steenlevning, den ældste i Riget i Tusmørke, som en stor sort Kæmpe rage frem, medens Nutiden var skjult i en
15 let Taage. Man kan gaae op i Taarnet. Den forrige Ejer har foræret det til Kongen. Hvis det var mit, vilde jeg have et Kammer deroppe. Der skulde Snorre Sturlesøn, og Saxo Grammatikus, og de gamle Kiæmpeviser ligge i smukke Pergamentsbind; og der vilde jeg læse i dem, og drikke Øl af et Guldhorn,
20 om Eftermiddagen. Dersom vi nu saae en stor harnisket Kæmpe gaae over Marken taus ind i Taarnet; sagde jeg. Dette gav Anledning til at tale om Spøgelser, og Aagaard fortalte mig følgende, der skulde have tildraget sig nylig hos en Godseier Qvistgaard. De havde en Ko-Stald, i hvilken ingen Ko blev
25 staaende bunden, men fandtes altid løsnet om Morgenens. Endelig viste der sig en Qvinde for Eieren om Natten og sagde, de skulde grave i Stalden, der laae et ujordet Barn; det skulde de begrave i Christenjord. De grave, finde Barnet; Herren siger sin Karl at han skulde bringe det hen paa Kirkegaarden.
30 Karlen gaaer. Spøgelset kommer igien, siger det er ikke skeet.

Karlen havde for Frostens Skyld sat det lille Lig i et Skuur den Nat. Da Barnet blev ordentlig begravet, forsvandt Synet. Kiøerne blev ordentlig staaende bundne i Stalden. Dette har Aagaard, fra Qvistgaards egen Mund. — Om Aftenen næste Dag forelæste jeg Aagaard hans Kone og Frontin den sidste 5 Halvdeel af min Hroars Saga, til stor Fornøielse. Og det morede mig selv, thi det var første gang, jeg læste det i Sammenhæng; og det vinder ved at Situationerne følge i Modsætning til hverandre. Den 12 Debr fore vi F og jeg over Gaabensøe. Deilig Veir. Vi vare indpakkede i vore Iismuttre, saa ud som 10 Børne, følte ingen Kuld, ingen Søsyege, spiste Smørrebrød og drak gammel Rum. En haard Pust havde vi over Falster og Laaland. Veiret begyndte at ruske |: see Oppens Terminologie :| I Mørke kom vi over til Laaland og maatte blive i Saxekiøbing om Natten. — Søde veemodige Øjeblikke tilbrin- 15 ger jeg, naar jeg er ene om Aftenen paa mit Kammer. Da fremtager jeg Eders Haar kysser dem, og græder, og min Lottes lille Rose. O den søde, søde Tøs. Det tænkte hun paa i den sidste Adskillelsestime. Hils hende tusinde gange, og min søde, kiælne Vovle; og min lille raske trodsigvenlige Ville. Gud be- 20 skytte og bevare Eder! og bringe mig sund og lykkelig til Eder igjen.

I næste Brev skal jeg skrive dig noget mere om mit Ophold her. Kammerherre Bertouch og hans Frue ere overmaade venlige og gode Folk; og leve her ret patriarchalsk. Deres Børn 25 spille alle paa Piano eller Violin, og de selv med. Jeg har lovet Kammerherren, at du skulde sende dem mine Breve til Giennemlæsning og han besørger dem uskadt til dig igjen. Eet eller andet løst Blad, vil jeg dog lægge i, hvor det giælder fortrolige Meddelelser. Hans Søn er langt bedre end jeg fore- 30

stilte mig ham. Han er aldeles ikke dum. Jeg tror ei engang han er enfoldig, men blot uvidende. Hans Udseende er vakker og beskedent. Bare vi nu vare over Vandet. Du kan skrive mig et Brev til og adressere det til Dahlmann i Kiel saa
5 finder jeg det, naar jeg kommer der.

250 Rdlr har jeg igien, som jeg ikke bruger; thi nu har jeg Bertuchs Penge. Dem har jeg givet Frontin, imod at han skriver sin Fader til, som da strax vil udbetale dig dem. Gid jeg kunde sende dig mere. Gratuleer min lille søde Ville paa
10 hans Bursdag paa Thorsdag. Fader skal drikke hans Skaal. (NB dette Brev kiænder Bertuchs, og du behøver ikke at sende dem det). Hils nu Bedstefædrene, Vennerne, og Børnene, Lotte, Hans og Melanse; fra Eders elskende Fader

A. Oehlenschläger.

15 Jeg seer mit Digt til Grevinde Schimmelmänn ganske fuldt af Trykfeil i Statstidende. Lad det endelig blive rigtigt i Dagen. Lev vel søde Christiane. —

521. *Fra Christiane Oehlenschläger.*

Kjøbenhavn den 17 December 1816.

20 Min ejegode kiærlige Oehlenschläger

Hvorledes skal jeg takke Dig, som jeg har Trang til det, for ald Din Kiærlighed for mig og vore Børn? Din Smerte ved at forlade Din Familie har rørt og glædet mig, thi hvormeget jeg end kunde tænke mig at skilsmissem vilde koste Dig, saa
25 har den langt overgaaet min Forventning; jeg forsikrer Dig derfor helligt, at jeg intet Øyeblik i din Fraværelse skal fælde bittre Taarer. Jeg takker Gud for denne Rejse og erkiender den som en Styrelse af Himlen. Naar jeg læser Dine mageløs

velsignede Breve, maae jeg græde, men disse Taarer vilde jeg, hvad mig selv angaaer, ikke bortbytte med ligesaamange kostbare Perler, saa inderlig vederqvæge de mig. Paa Dig vil dette Aar have den herligste Virkning i enhver Henseende, den Kiærlighed som Du vil møde overalt, og som Du jo alt har mødt 5 hos Aagaard og hos Bertouchs, vil opvarme Dit Hierte, og hvorlidt jeg end er af dem der mene at Din Fantasie behøver Opmuntring, saameget er jeg af dem der føler, at Du behøver Adspredelse for at tabe den Mistro til Mennesker som Dine Fienders lumpne Adfærd mod Dig, havde begyndt at bestyrke 10 Dig i. Du er jo i Grunden den godmodigste Person der er paa Kloden, og dog kan Du undertiden troe at man vil Dig ilde, hvor der aldrig er tænkt derpaa. Alt dette vil forsvinde, Du vil vende kiærlig og lykkelig tilbage til Din vist nok feilfulde, men dog gode Christiane, og til Dine velsignede Børn, vor 15 oeconomiske Tilstand vil have vundet betydeligt, og som den uidentvivi som oftest var Anledningen til det ubehagelige, vil alt blive godt. For mig vil Fraværelsen ogsaa have de beste Følger. Den Rolighed som min Eensomhed fører med sig, vil styrke mit Legeme og den Glæde jeg føler over at viide Dig 20 paa saadan en Rejse under blide Vilkaar, vil tilligemed den daglige Omgang med de søde Glutter, faae Tiden til at løbe for mig, saa jeg har Dig igien inden jeg ret har mærket at Du var borte. —

Men nu maae jeg dog fortælle Dig hvorledes det gik os da 25 Du var borte, Lotte stod længe i en Krog og græd saa inderlig, at jeg langt fra at standse hendes Taarer, glædte mig ret af Hiertet over hendes Følelse, som nu endelig havde faaet Luft. Johannes spurgte uafsladelig naar Fader kom igien, om han kom i Morgen eller paa Søndag, og Willamse sagde, som han 30

endnu siger, »Fader sidder i Vognen og tører, Fader reiser til Pais og køber Stads til Willamse. Fader tører med Hestene«. Og Moer gik giennem alle Stuerne og græd og bad inderlig til Gud, at det maatte gaae Dig vel i eet og alt, og at Du ikke for meget maatte savne os. Christiane Borries kom strax ned til os; med hendes kiærlige Deeltagelse mildnede hun Sorgen, saa det blev mig muligt, at gaae op til hende med alle tre Glutter, som leiede med Gustav saa sødt at de adspredte baade hende, mig og Lotte. — Lotte har grædt inderligt over
10 begge de smaae søde Breve fra Siælland og deres eneste Leeg er at rejse med Feldborg og at skrive Breve til Fader. Johannes har den røde Vest at lege med og William har jeg givet Mad. Staels Vest som meget morer ham for de deilige Blomsters Skyld. —

15 Det glæder mig inderligt, at Du synes vel om den Bertouchske Familie, dette er af Vigtighed, og jeg maae virkelig beundre Frøken Bertouch, at hun saa rigtig har beskrevet sin Brodersøn; jeg var hos hende og gjorde Din Undskyldning, og hørte om den unge B. af hende, hvad Du nu bekræfter.
20 Tak fordi Du beskriver mig Din Stue paa Søholt, det er altid en Glæde at viide hvordan det Sted seer ud hvor det kiæreste man ejer opholder sig; dog nu er Du vel alt derfra igien. Min Forfængelighed forestiller sig ret levende hvormeget Du behager alle Du kommer til, hvor glade De er over Dit velsignede Ansigt; men min gode Oehlschläger, Du maae tilgive
25 mig dette elendige Brev, det er det første jeg skriver Dig, det skrives under idelig Graad, og det slemme Postbud som skulle bringe dit igaar, har først bragt det idag langt op paa Formid-
dagen, jeg har altsaa ikke Tid at skrive et bedre. Carl var her
30 fire Gange i Gaar i fuld Forventning, selv var han igaar Mor-

ges paa Posthuset, men Posten var kommet saa tilig, at Bud-
dene alt havde faaet Brevene. Carl er ret en velsignet Fyr, han
kommer saa ofte, spaserer med Børnene og lejer med dem.
Peter Wegner har spist med Carl hos mig i Onsdags, hans
Bog er kommen ud og gjør megen Opsigt, fik Du Tetens Tale 5
med? Hiorth kommer ofte han hielper mig godt med Frideriks-
bergdigtet, det kommer vist ud lille Jule Aften. — Hauch har
ogsaa været her og siddet over to Timer med mig en Aften,
og læst nogle smaae Digte som Du ved adskillige Leilighed
har skrevet til mig og det lille Digt da Lotte var syg; han elsker 10
Dig usigeligt hvorfor jeg ogsaa troer ham naar han siger mig
at det er ham en sand Lyksalighed saadan at tale med mig
om Dig. —

Tak Du kiærlige Faer, at Du selv fraværende sørger for Din
Rede, men jeg vilde næsten heller at Du skulde beholdt Dine 15
smule Lommeskillinger. — Jeg vil vist komme godt ud af det,
thi jeg har dog nu alt seet hvad jeg bruger i en Uge, og det
er knap det halve af hvad vi brugte før, og jeg lever dog saa
godt, som jeg ønsker nogensinde at leve; to Middager har vi
været hos min Fader og i Søndags hos Reinhardts. Christiane 20
Borries fik mig derop forleden Aften og jeg kan ikke sige Dig
hvor Borries talte om Din Reise til min Glæde; han forsikkrede
mig, at det var det herligste Liv, at rejse og fordrede ret, at
jeg skulde glæde mig for alvor; han meente ogsaa at Du først
naar Du kom til Tydskland ret vil være i Dit Esse, hvor Du 25
vilde blive forgudet, fordi De nu vidste hvad Du var. —

Klokken er mange og mit Brev er alt for sammenjasket til
at jeg kan ønske at faae det længer; desuden er det ærligt meent,
at det generer mig at besvare saa guddommeligt et Brev som
Dit, der fra saamange Sider har saa stor Værdi, men Du skal 30

jo høre fra os, og det maae skee ved mig, om jeg saa skrev endnu usslere. —

Gud være med Dig! lad mig viide hvorhen jeg kan skrive Dig til. Din søde Lotte hilser Dig kiærlig, Din kiærlige Hans, 5 hvis Haand jeg kysser ofte og synes at kysse Din, for Lighedens Skyld, og den lille Wille som Du ogsaa ret har beskrevet. Tak for Brevene de er sande Skatte. Feldborg er jeg ogsaa rørt over, naar Du holder af ham, maae jeg ogsaa. Collin seer saa smukt til mig, send ham engang en Hilsen, han interresserer sig saa 0 meget for Dig. Tak for alt. Gud velsigne Dig, min ejegode velsignede Oehlenschläger. Din Christiane.

William faaer paa Torsdag en rød Kiøle og et par gule Støvler fra Faer og Moer.

522. *Til Christiane Oehlenschläger.*

Kiel den 20 Decbr 1816.

5 Min Christiane!

Endelig ere vi i Kiel! Og hvor glad er jeg ved at have sat Foden paa Fastland, kan jeg ikke sige dig. Du veed at jeg aldrig har været en Ven af Søen; og allermindst kunde jeg være det om Vinteren midt i December. Derfor var ogsaa mit Op- 0 hold paa Søholt i Lolland mig trykkende, saa artige end Kammerherre Bertouch og hans Kone vare. Deels var det mig ubehageligt at have Følelsen af Standsning paa vor Flugt, deels truede bestandig Havet i Baggrunden. Hertil kom, at det var meget sørgeligt Veir. Det ruskede uafadeligt, og Vinden var 5 stik imod. Naar man nu i en saadan Stemning skal være morsom, og den meeste Tid af Dagen conversere, bliver det dobbelt tungt. — Imidlertid lode vi os ikke cujonere af Veiret. Jeg laante et Par Vandstøvler af Kammerherren, og tradskede

omkring med ham i hans store Have og Skov. En Have og en Skov vinde just ikke ved at sees i Vinterslud, imidlertid beholder Naturen dog altid nogle Skønheder. Hver Aarstid giver den et eget Charaktertræk; det Grønne forsvinder ikke ganske; og Sluden berøvede os ingen vigtige Udsigter; thi paa disse er det flade Lolland endnu mindre rigt end Siælland. Imidlertid maa der være meget smukt her om Sommeren; under de store Bøge, ved Søen, at see over til Maribokirke, og de smaae Øer. Skov og især Søe, finder man nok af, og Frontin anmærkede at det saae ud, som om her nylig havde været Syndflod, og som om den endnu ikke havde sat sig ret. Bertouchs Have er overmaade stor; den bestaaer for en stor Deel af Grantræer og Taxushækker i gammel Smag. Om det vilde behage mig saameget i Vaaren, veed jeg ikke; men det er en sand Fornøielse, at gaae i saameget Grønt om Vinteren; især naar man hist og her kan skiælne den grønne fremspirende Rug ude paa Ageren. Kammerherren har meget vel forbunden Agtelse for det Gamle, med Lyst til det Ny. De stive Hækkegange, der indfatte store Kiøkken og Frugthauger, taber sig i et engelsk Anlæg, og dette leder til en herlig Skov fuld af Gange. Iblandt andre skønne Træer viste Kammerherren os eet, som han kaldte sit Paradistræ, eller Kundskabstræ. Om den tykke Stamme slyngte der sig nemlig en tyk Gren fra Roden som en Slange, der endte sig i en Knup. Og Træet lignede aldeles et saadant Rafaelsk Kundskabstræ. Vi saa en stor Eeg og en stor Bøg sammenvoxede til et Eneste. Nogle Gravhøie kom vi forbi. K. fortalte at man engang her havde udsendt nogle Arbeidere for at grave. Op ad Dagen havde man fundet Gravhøien tom, og Folkene forsvundne. Hvoraf man sluttede, at de vare bortflygtede med Kostbarheder. Man havde aldrig

seet dem mere. At afmale dig min Forundring over de utallige Kiøer og Stude, og Kalve og Heste, etc. gaaer over mine Kræfter. Det er dog herligt at have saadan en Ejendom. Der gives intet Menneske, uden han er nødt til at omgaaes Stude og Oxer. Lykkelig den, som blot har at bestille med de Fiirbenede; de giøre idel Nytte, og ingen Skade. Faarene bræge, vel, men uden Ondskab, og de yde Melk og Uld og Kiød. Jeg følte ret her det Horaziske *Beatus ille qui procul negotiis, ut prisca gens mortalium, paterna rura bobis exercet suis, solutus omni faenore* (Det sidste Latin kan Carl, Hiorth, Hauch eller Boje forklare dig). Imidlertid er dog Lolland vel flak for mig. Man faar virkelig her Lyst til med Jeronimus i Erasmus Montanus at tro Jorden er flak. — Vi levede meget godt i de fem Dage vi var der. Af Fremmede var der en Oberstlieutenant Wichfeldt, som behagede mig meget. Vi talte om Comedie o. s. v. jeg var meget snaksom, og det gik altid lystigt til ved Bordet. — Men naar jeg var ene, og tog Eders søde Haarlokker frem, da smeltede jeg hen i Taarer, og følte mit Savn, saa dybt, saa tungt. Og det gjør jeg endnu; men jeg haaber dog at det skal dulme blot saameget, at Reisen kan være mig til nogenlunde Nytte og Fornøielse. — Da Vinden forandrede sig i Onsdags, reiste vi ned til Rødby; en meget slet Vei halvanden Miil; men da vi kom for silde for at gaae over Vandet, maatte vi tage tilbage til Høibyegaard, der tilhører den unge Bertouch. I saadanne Øjeblik, at dvæle i en melankolsk Forvalterstue, i mørkt Veir, er ikke glædeligt. Da træder Savnet af de Elskede ret frem. Bertouch sagde, han havde sendt Bud efter Præsten for at more os. Jeg havde heller været allene. Men hvor glad blev jeg, ved at træffe en Mand med Aand og Hierte og Kundskaber i Hr

Randrup. Det er en prægtig Karl. Han er en gammel Ven af Dickmann, af Carl (som han beder hilse meget) af Karen Margarethe, o. s. v. Vi tilbragte en fornøielig Aften. Forvalteren var ikke hiemme, men hans unge smukke Søster gjorde alt for at vise, den bortreisende Godseier Ære. Vi fik Kalkunsteg, afbrændt Rødviin; og hvad der var det forunderligste, om Morgenen Kl 6, da Frontin og jeg havde drukket Thee og Bertouch Chocolate, blev der serveret med stegte Ænder. I Førstningen troede jeg det var aldeles umuligt og imod Naturen, at spise Andesteg Kl 6 om Morgenen; men da jeg havde probert med et lille Stykke, saa jeg det gik meget godt an. Saaledes lærer man paa en Reise, at udvikle mange Kræfter, der slumre endnu, (Kl 6 om Morgenen) naar man ikke reiser. Om Torsdagen kom vi til Stranden, der ligger atter to Miil fra Rødby, [i] en afskyelig Plaskeveir. Men nu forbarmede sig Neptun over os, og hvad Tellus havde nægtet gav han. Jeg havde forestillet mig at vi skulde (maaske ikke uden Fare) kiæmpe mod Iis, Sne, Storm, og Mørke. Vi vilde først gaaet til Femern og derfra til Heiligenhafen; men Veiret var saa godt, at vi med god mild Vind, og klar Solhimmel, gik i fire Timer fra Lolland til Heiligenhafen, uden at jeg følte det mindste til Søsye, Bertouch heller ikke; hans Tiener og Frontin havde nogle Anstød og Smaavirkninger deraf. I Heiligenhafen blev vi den Aften og Nat, spiste godt, sov skikkeligt, og kiørte den skiønneste Dag paa min hele Reise til Kiel, og den Reise til Kiel glemmer jeg aldrig. Thi det var paa min lille søde velsignede Wille Connes, paa min Willamses, min Melanses Bursdag, at jeg kiørte giennem det høie veldyrkede Holstein. Rigtignok var jeg Eder berøvet, men jeg tænkte paa Eder den hele Vei. Om Morgenen, da jeg saae Solen staae op, i sin Pragt,

tænkte jeg: Nu ligger han endnu og sover i sin Vugge, som en blomstrende Rose, med de smaa buttede Hænder paa Dynen. Kl 9 da jeg spiste lidt Smørebrød i en Kro, saa jeg Eder sidde ved Chokoladefrokosten. Han var pyntet paa sin Bursdag, havde
5 en lille »sø« Kiole paa, og havde faaet et lille Spilleværk til Foræring. Om Middagen, mens jeg kiørte afsted, (thi vi kom først til Kiel Klokken 8, og spiste Middagsmad Kl 9) tænkte jeg: Nu sidde de ved Bordet, og drikke Melanses og Faders Skaal; og græde lidt af Længsel efter ham. Kl 9 i Aftes drak jeg Eders,
10 med Frontin og Bertouch, og ønskede min lille Wille al Lykke og Velsignelse og den faaer han vist; og bliver en stærk og klog Dreng, og en dygtig Karl! sine Forældres Trøst og Glæde. Det var saadan en skøn Vinterdag; ligesom for at trøste mig i Fraværelsen. Himlen var blaa. Solen skinte; om Aftenen blinkte
15 den herlige Kiærlighedsstjerne lige for mig paa min Vei. Og Karlsvognen stod saa bekiendt for mig, som en gammel Ven; saaledes som den stod over Kongensnytorv, naar jeg fra Skuespillet ilede hiem til Eder. O vor Herre vil vist opholde Eder, og bringe mig sund og frisk tilbage i Eders elskende Favn.
20 Vi bliver her i Kiel i tre Dage, til Manddag. Nu vil jeg gaae hen til Dahlmann for at see, om der er Brev fra dig. Jeg har nægtet mig selv denne Opdagelse til dette Øjeblik, for at have Ro til at skrive dig til først, før der kom Fremmede. Nu vil jeg forsøge min Lykke. Og da Posten først gaaer i Aften Kl
25 7, vil jeg endnu ikke slutte.

Jeg har været hos Dahlmann og der var intet Brev. Jeg er vis paa at det ikke er din Skyld, men du maa ikke have baaret dig rigtig ad; thi Svaret kunde været her. — Skriv mig nu strax til naar du faaer dette, og send mig Brevet til Hamburg
30 og adresser det til »Herrn Lorent am Ende, & Comp:«

saa faaer jeg dog noget at vide om Eder der. Bryd dig ikke om det underlige Navn, saaledes hedder han.

Frontins Fader har skrevet ham til, at han vilde betale dig de 250 Rbdr som jeg har sparet, og sendt dig til din Huusholdning. Glem ikke at faae dig en Pels, og en Hat. Har Lotte 5 faaet en Hat? Tag kun paa Kredit. Hvis du ikke vil af med Pengene. — Vore Reisepenge er ikke rundelige og vi maa være gode Huusholdere; men jeg agter at skrive Kammerherre Bertouch til; lidt maa han spæde til. Hvis ikke, bliver vi ikke længere borte, end vi have Penge. Bertouch gaar i 10 Efteraaret tilbage med mig til Schleswig, og der skilles vi ad.

Og saa kommer Fader hiem til den søve Molle, og de søve Glutter. Kys min Lotte, min Hans, min Wille tusind gange fra mig. Hvorledes er det med min Søster, hun er dog frisk igjen? Hils hende inderligt, og begge Ørstederne; og begge 15 Bedstefædrene. Ak nu kan jeg i lang Tid ikke spise til Middag om Torsdagen hos den ene; og ikke køre ud med Eder til Frederiksberg, til den Anden. Hils dem inderligt. Hvordan lever min gode Carl? han kunde nok skrive mig et Par Ord til. Jeg fik ikke Tetens Tale med. Er Hauchs og Peter Wegners 20 udkomne? Send mig dem engang ved Leilighed til Paris. Hils mine Venner, Hauch, og Hiort, og Boye, og Wulf, og Sibbern, og alle Kiære; og vær selv inderligt hilset fra
Din

A. Oehlschläger. 25

Levvel, min søde Christiane!

NB. Du behøver ikke at sende Bertouchs mine Breve. Eet eller andet skal jeg indrette saaledes, at du kan lade dem læse det.

I dette Øjeblik min velsignede Christiane fik jeg dit søde Brev. Tusind Tak. Det er ganske guddommeligt. Skriv mig endelig et saadant til Hamburg igien; og lad mig især vide hvad Børnene foretage sig. Tak min lille Engelotte, for sine
 5 Taarer, og sin Kiærlighed. De søde Smaadrenge, maa du ogsaa takke og kysse fra mig. Jeg kysser hver Aften Eders Haar, og Lottes Rose. Gud være med Eder! Hils ogsaa ret villigt min sande Ven Collin.

Din

AO. —

10 *523. Fra Christiane Oehlenschläger.*

Kiøbenhavn den 23 December [1816]

Min elskede Oehlenschläger! Mine søde Glutters ømme kiærlige og trofaste Fader! Dit rørende skønne Brev har jeg modtaget idag, netop fiortende Dagen efter Din Afrejse; nu
 15 har jeg da alt fire velsignede, evigkiære Breve; saa ofte har jeg alt modtaget den kiærligste Forsikring om at vi leve i din Erindring. Gid Du mindre følte Dit Savn, thi min Kiærlighed til Dig, min ædle fortreffelig Oehl. er i Sandhed langt større end min Egenkiærlighed. Som Du føler, kan ingen føle; deri
 20 kiændes det jo især, at Du er det udmærkede Menneske, men at min Følelse ligner Din, smigrer jeg mig med, Du har jo, saavist som Du har dannet min Aand, ogsaa dannet mit Hiærte. — Gud være evig lovet, at vore Børn ligne Dig, de have alle varme Hierter. Deres Følelse er saa yndig og rørende, at jeg
 25 inderlig glæder mig hvergang jeg seer Dem fælde Taarer ved Savnet af Deres elskede Fader. Lotte græder, naar jeg læser høyt af Dine Breve, og mangan Aften naar jeg troer hun sover alt, hører jeg hende græde høyt og vemodigt, da er det ved at tænke paa Fader. Hun havde ikke tænkt sig det saaledes,

at Fader skulde blive saa længe borte. Johannes er rørende. Forleden uden at vi i Forvejen havde talt om Dig, spurgte han mig med et bedrøvet Blik »men kommer min Fader da ikke snart hjem? jeg længes saa meget efter min Fader han skal komme hjem til sine smaae Børn. Han har 5 jo været i Kiøge, kommer han ikke snart hjem fra Paris?« Disse Udbrud fra det kiærlige Hierte er fulgt af en Strøm Taarer, hvormed han let kunde røre baade Lotte, Catrine og mig, thi at det er en velsignet Dreng fuld af Følelse var umiskjændeligt blot af dette Træk. Han takker mig desu- 10 den tit fordi jeg læser om Vovle af Faders Breve, som han altid hører med største Stilhed og Opmærksomhed. William taler meget om Fader, og kalder ofte høyt paa Fader, men stakkels Fader kan ikke komme, saa gjerne han end vilde; men med dine kiærlige Tanker er Du hos os alle, og vi visselig 15 ogsaa hos Dig. Mine beste Ønsker om Held for Dig følger Dig paa alle Dine Veje, thi han som seer i Menneskets Inderste hører mine Bønner, jeg beder, i mit og mine søde Børns Navn, for den beste Mands og Faders Liv og Lykke.

Gud være lovet, at Du er over Havet, især siden Du selv 20 havde nogen Frygt for det vaade og kolde Element. Det har ret fornøyet mig, at Vejret ogsaa hos Dig var smukt paa vor søde Melanses Bursdag. Som Du saae os tilbringe Dagen, tilbragte vi den virkelig. Carl drak Chokolade og spiste Sukkerkringler med os om Morgenens, Dengen havde en ny rød Kiøle 25 paa og nye gule Støvler, som Moder sagde ham, kom fra Faer, han viiste alle Mennesker den ny Stads og sagde, »det har Melanse faaet af Fader«. Lotte spurgte mig ganske alvorlig, om Fader virkelig havde sendt de gule Støvler; fra Moer, Lotte og Hans fik han en ny Tambourin, en Kukkuk og et 30

Svøvlsebarn. Om Middagen spiste han efter formelig Invitation hos Bestefader og spiste tillige med Catrine ved Bordet med os andre, drak Skaaler især Faders og sin egen, spiste Postdei med Elfenbeens Kniv og Gaffel, som Bestefader havde
5 lagt paa Bordet til ham, og forsmaaede heller ikke Marzipanen etc. Vi gik alle fem derhen i smukt Vejr, men kiørte hjem for Mørkets Skyld. At vore Torsdage er os saa glædelige tør vi ikke sige, den kiærlige Bestefader længes inderligt efter Dig. —

10 Saavidt kom jeg iaftes. Jeg fik Dit Brev igaar, fordi jeg lod det hente. Trine fortalte mig, da hun kom med det, at en Student Jurgensen havde saa smukt hiulpet hende paa Posthuset at faae det, jeg havde nemlig ikke vist, at det kun kunde udleveres mod Beviis, og da Kortet strax skulde tages ind og
15 Brevene gives til Buddene, raadte han hende for Hurtigheds Skyld, at gaae op til Ørsted og faae et Beviis der; da hun i Iil kom tilbage og de ikke kunde bytte en Seddel havde han betalt de 17 β for det. Hauck, som kom iaftes til mig, sagde, at denne Jurgensen var en vakker Fyr som holdt meget af
20 Dig; Saadanne Træk, saa ubetydelige de ere, fornøye mig altid, og Dig vist ogsaa.

Carl er den gamle Ven og Beundrer af Dig og alt Dit, han kommer ofte flere Gange daglig og glæder sig over Glutterne og over Dine velsignede Breve. Igaar da jeg vel havde læst
25 Dit Brev kiørte jeg i Borries Vogn med Lotte Johannes og Gustav ud til Din Fader og forelæste ham Brevet. Han glædede sig usigeligt og græd som et Barn. Idag har jeg i samme Hensigt været hos min Fader. Taarerne trillede ned af hans Kinder. Han elsker Dig, som Du fortæner. Sophie er vel, jeg
30 skal gaae til hende i disse Dage, tilgiv at jeg ikke kom før jeg

afsendte dette, men det Skylregner idag og Vejen til hende er saa lang. —

Jeg skal i Aften op til Borries med alle tre Børn, der skal vi holde Juleaften; jeg kan ikke sige Dig hvor kiærlige de er imod mig, og hvormegen Fornøjelse det gjør vore Børn at lege med 5 Gustav. — Frontin har ikke endnu betalt de 250rd men Din Fader har lovet at faae dem til mig. I denne første Tid kan jeg behøve dem til Frideriksbergdigtet kommer ud da jeg har saameget at betale, forresten har vi næsten levet af hvad der kommer ind ved Salg af Bøger. Christensen har uagtet Hiort 10 og jeg utallige Gange har været hos ham og faaet Løfte om at det skulle blive trykt, saa det kunde komme ud til Juel, dog ikke holdt Ord, han undskylder sig med, at den usædvanlige Format er Skyld i at han ikke kunde trykke det i Flæng med andet. For over otte Dage siden, da han var i Penge- 15 trang og jeg havde Pengene liggende, gjorde jeg ham den Tieneste at betale ham sin Regning, dette frygtede jeg var nu Aarsagen til at han fixerede mig, men Hiort siger, at det er Heibergs Juleløyer, som han havde begyndt før vort, der er Skyld i det. Til Nytaar faaer jeg det ud, og skal da sende 20 Dig hvorhen Du vil, saamange Expl: Du forlanger. Skulde jeg lade meere trykke i Din Fraværelse, gjør jeg skriftlig Contract paa stemplet Papir. Hauch mener at faae sin Bog ud idag og vil sende Dig et Expl: og skrive Dig til. Tentens Tale og Bøyes Bog skal jeg sende naar jeg veed hvorhen. — 25

Pels og Hat skal jeg faae strax efter Nytaar, en Hat til Lotte har jeg bestilt, men rigtig ikke faaet endnu, men snart, maa-ske endnu i dag faaer jeg den. Nytaars Aften skal jeg gjøre lidt Julestads for Børnene, uden stor Bekostning, naar Fader næste Juul er hos os skal det blive bedre. —

Men nu min beste Oehl: maae Du love mig at jeg maae sende Dig nogle Penge; jeg kan jo faae efter Nytaar, noget af Sølvgagen igien, Du maae jo absolut have nogle Penge selv, er Dine Rejsepenge, (Borries siger rigtig nok at Du først efter at
5 have været paa et Sted rolig en Tid kan dømme om hvorvidt de strækker) ikke rundelige, er det jo især nødvendig og det skal meget forundre mig om jeg ikke meget godt kunde undvære idetmind[s]te en 50 til 60 Specier, som jeg ret vilde være glad ved at Du vilde tage imod. Det er jo kun lidt, men bedre
10 end intet, og naar Du bare vil kan Du ogsaa bestemt faae mere. Jeg har opskrevet hvad jeg havde udlagt for Dig, da Du rejste, som med hvad Du medtog beløb sig til de 1000rd paa 30rd nær som blev tilovers, naar Du nu sender mig 250rd bliver jeg i din Gield for omtrent 50 Specier lad mig tilbagebetale
15 dem med lidt mere. Skiorter skulde Du jo havt enten Du var hiemme eller ude Støvler ligeledes og dette er det eneste som ikke er med paa denne Regning. —

Jeg har spurgt hver af Børnene, hvad de vilde jeg skulde skrive til Fader, William siger jeg skal »bive til Fader
20 at Melanse er artig«. Hans siger »Du skal skrive, at min Fader er rejst og at Moder er hiemme og passer paa Børnene, og at Johannes længes efter Fader, det skal Du skrive« Lotte siger ganske stødt, at hun nok selv skal skrive, jeg har maatte love at skrive hvad hun siger
25 naar hun holder paa Pennen; og det gjør vi nu.

Søde Faer hvordan lever Du? Kom snart igien til Dine Børn; jeg grædder tit for Dig, men det maae Du ikke blive bedrøvet for, søde Faer! — Det har hun selv digteret mig, og holdt paa Pennen, den søde Glut.

30 Vi er alle friske og ret vel tilmode, det eneste der plager

mig er, at mine Øyne er lidt daarlige, hvilket især piner mig naar jeg skriver og naar jeg græder af Glæde over Dine velsignede Breve og det guddommelige Hierte og den guddommelige Aand som gaaer igiennem alt hvad der kommer fra Din Pen. Naar jeg læser i dine Bøger græder jeg, og heri kan 5 Hauch saa herlig sympathisere med mig, han er ligesaa forelsket i Dig og alt Dit som jeg. —

Og nu, min beste Oehlschläger, siger jeg Dig Farvel for denne Gang. Dine Børn hilse Dig tusinde Gange Bestefædrene, Carl, Hauck, Bøye, Hiort, Collin, Reinhardts, Mynsterne, (jeg 10 har talt med dem begge) Borries og Christiane og mange flere.

Gud være med Dig! Jeg beder Dig ikke tænke paa os, nej tænk mindre paa Dine Savn og glæd Dig over Øyeblikket, ellers faaer Du jo næsten ingen Glæde af Din Rejse. Dine Glutter er sunde og friske, Du vil vist finde os alle igjen, naar 15 Du kommer. Lev vel, min velsignede gode Oehl. vær takket tusinde Gange for Din Kiærlighed

Din Christiane.

Jeg kan ikke nok bede Dig tilgive, at mine Breve er saa maadelige, men jeg er saa besynderlig mens jeg skriver dem, 20 jeg græder saa sødt, at det ret gjør mig godt, men deraf følger dog at jeg knap kan see Papiret mens jeg skriver og ogsaa er lidt fortumlet, som volder at jeg hvert Øyeblik glemmer Ord; det kan nu ikke være anderledes. Catrine tænker uafsladelig paa Dig og hilser Dig utallige Gange. Gud velsigne og bevare 25 Dig!!!

524. *Fra C. Hauch.*

Onsd. Dⁿ 24 Dec. [1816]

Længere kan jeg, bedste Oehlschläger! ikke tilbageholde mit Ønske i et Par Linier at gjenkalde Dem en fjernet Ven, der ogsaa med den inderligste Deeltagelse følger Dem paa
5 Deres Vei. I Sandhed jeg har ikke havt mange saa veemodige Timer i mit Liv, som den, hvori jeg sidste Gang forlod Dem, for paa lang Tid ikke at see Dem mere. I Gaar Aftes var jeg et Par Øieblik hos Deres saa venlige og Dem saa høit elskende Kone, og læste det skjønne Brev, De sidst har tilskrevet hende.
10 Hun kunde ikke forelæse mig det uden Taarer. Det var et skjønt Syn at see hende omgivet af de smaae Børn, hvoraf Lotte, som en voxen Pige, hørte opmærksomt til, og endelig faldt i Graad, ligesom Moderen, medens Villiam med sit smilende, uskyldige Ansigt saae fornøiet derimellem, og greb efter
15 Konvolutten paa sin Faders Brev. Ogsaa Johannes begynder nu at see alvorlig ud, da han mærker, det varer saa længe førend Fader kommer. Han havde ikke vidst, at et Aar gik saa langsomt, og lod til at være forundret og ærgerlig over, at det endnu ei, i de første fjorten Dage, havde faaet Ende.
20 Da jeg var den første der kom, efterat Deres Kone havde faaet Brevet, saa faldt Lodden til mig at oversætte Deres latinske Ønske. Det kunde vel ikke være saa galt, hvis Deres poetiske Existens styttede sig til saa fast et Underlag, som et godt Landgods vilde være, kun med den Betingelse, at De ikke selv skulde
25 bestyre det, thi ellers vilde Deres legemlige Skatte koste os altformange aandelige. — Medens jeg var hos Dem, kom og Deres Ven Carl Heger, han sadte sig strax hen ved et Bord i Krogen, vendte os Ryggen, og søgte saaledes uden Adspredelse at nyde Deres Brev, og Glæden opklarede hvert af hans
30 Ansigtstræk, da han havde læst det. Imidlertid sad vi andre

To, og underholdt os om vor fraværende Ven. Deres Kone havde om Formiddagen været paa Frberg hos Bedstefader med Børnene, og jeg overraskede hende endnu ved Middagsbordet, da jeg kom. Det er en af de høieste Nydelser at komme i et Huus, hvor Alt, fra den mindste til den største gjenkalder 5 hvad man har kjært, og hvor hans Aand ligesom kommer os imøde fra alle Læber. Ogsaa sidste Gang da der kom Brev, var jeg saa heldig at være der, og fik da ved Deres Kones Godhed ikke blot læse det, men og flere fra Deres forrige Reise, hvoraf et fra Florens, et andet fra Pisa med de heldende Taarne, 10 samt nogle saare skjønne Digte til Deres Kone og de Smaae, der ret levende stillede Deres hele Digternatur for min Sjæl. Jeg elskede Dem som Digter, før jeg kjendte Dem, som Menneske, jeg er vis paa havde jeg kjendt Dem først som Menneske, jeg vilde og da inderlig have elsket Dem, uden nogen Tid at 15 have læst et eneste af Deres Værker. — Jeg vilde ønske at Reisen til Paris var endt, og at vi havde Dem tilbage i Tyskland igjen. Hist kjender man Dem dog kun paa anden og tredie Haand, i Tyskland er de derimod blandt beslægtede Gemytter, der har Sands for Deres Værd. De har uden at tænke derpaa 20 været vittig, da de bestemte Dem at henleve Vinteren i Paris, og først med Vaaren og Blomsterne at komme til Tyskland. Dog vil vist ogsaa Deres Vinter blive skjøn, og jeg ønskede vel, at jeg kunde tilbringe den med Dem. Nu vil jeg istedetfor med Iver lægge mig efter Jura, det Samme vil og Hjort gjøre 25 med Theologien, saa at vi kunne have frie Hænder, naar De kommer tilbage. Vi havde begge aftalt at lade Dem i Ro for vore Breve, før De kom til Paris, og jeg begaaer egentlig et Forræderie imod ham ved at skrive Dem til. Ogsaa Boie har jeg seet, hans Bog er nu udkommen, og virker omtrent som de 30

brændende Ræve Samson jog ind paa Philisternes Agre. Min er derimod, til min store Ærgrelse, da jeg herved vilde have sendt Dem den, endnu ikke heftet, og kommer først i Aviserne paa Fredag. Aarsagen, hvorfor den saa seent udkommer, er
5 at Prof Sibbern, som jeg, for den juridiske Sikkerheds Skyld, læste den for, ikke troede det klogt at udgive den, da det vilde see ud som jeg, da jeg saae, hvor Vognen heldte, endnu vilde give et Skub efter, hvilket ikke vilde nytte til Andet, end til at bringe Medlidenheden over paa deres Parti. Uagtet jeg
10 da i Førstningen nær havde fulgt dette Raad, betænkte jeg mig dog, og forandrede kun, for at undgaae den Bebreidelse to Gange at have blandet mig i Sagen, mit Navn. Jeg kan heller ikke indsee at de kunne faae Medlidenheden paa deres Side, fordi flere Stemmer hæve sig imod dem, og lægge deres Dum-
15 hed og onde Villie for Dagen. — Det glæder mig inderlig at høre, at De overalt træffer en venlig Modtagelse og Mennesker, der agte dem. Det vil sikkert vise sig, at Misundelse og Avind ere ligesaa indskrænkede af Rummet, som af Tiden, og at de ligesaalidet naaer den større Deel af de Medlevende, som de
20 Efterlevende, thi ingen Sky formørker saa stort et Rum eller saa lang en Tid, som Solen oplyser. Dog nu er det Juul, og Solen er langt borte, men vi veed alligevel at den smiler venlig til os. — Jeg ønskede gierne at slutte mit Brev med noget Behageligt, og veed Intet kjærere, end hvad De fra en anden
25 Haand uden Tvivl alt har erfaret, at Deres Børn i Aften skal have et af de Øieblikke, som man endnu i senere Aar glad erindrer. De skal nemlig indvies i hellige Mysterier, og efter megen ahnelsesfuld Hjertebanken see et prægtig oppyntet, med mange glimrende Lys besadt Juletræ, der med sin Pragt skal
30 vække Følelser, som man senere ofte ønsker tilbage. Dog vi be-

høve ikke at misunde dem dem, thi vi eie i Konsten en ligesaa glimrende Pragtbygning, kun maa man for i sin hele Fylde at nyde den have bevaret en ligesaa uskyldig Børnesjæl som De. Undskyld den slette Skrift, og de slemme Blækpletter. Jeg har ikke saamegen Tid, at jeg kan skrive det om førend Posten 5 afgaaer.

Med inderlig Kjerlighed

Deres Hauch.

525. *Til Christiane Oehlenschläger.* Hamborg, første Juledag 1816.

Min Christiane.

Nu er den værste Pust overstaaet. Jeg er nu i Hamburg, 10 »tredsindstyve Mile fra mit Hierte«, som Professor Kruse meget upoetisk udtrykker sig. Jeg fortalte dig sidst med en Mester Geerts Snaksomhed min Reise til Kiel. Men hvad der hændte mig i Kiel; om jeg traf en Hattemagersvend, om jeg drak Du's med Bødelen af Slesvig — det veed du endnu ikke, og jeg skyn- 15 der mig at sætte dig ud af denne pinlige Uvished. Hvad nu Hattemageren angaaer, saa var det mig en sand Trøst, af mester Geert at erfare hvorlunde man gjør de bedste Hatte i Kiel. Rigtignok var det længe siden Geert købte sin. De Farver hans har, behagede mig heller ikke; den er af Voxdug som du 20 veed, kantet med en Gallon, og Tvillingbroder til Famulus Safts, i Sovedrikken. Imidlertid maatte jeg have mig en Hat; da min egen Stakkel, (der havde haabet at see sig lidt om i Verden,) maatte blive liggende i Kiøge, hvorfra jeg dog haaber den er gaaet Retour til Kiøbenhavn, og venter mig der, 25 — Jeg fandt at Mester Geert ikke havde løiet, thi jeg fik en god Hat. Men dette kommer endnu ikke egentlig Reisen ved; Jeg maae gaa en heel Dags Tid tilbage igien. Den første Dag behialp ikke [o: jeg] mig nemlig (ikke med min egen) thi i den vilde

jeg seet ud, som en Vægter; men med Bertouchs gallonerte Kasket; i hvilken jeg havde en faux Air af en Kieler Student. Disse gaae nemlig, ligesom de ville, i Karakterdragt paa Gaderne. De see ud som Studenterne i Tiecks verkehrter Welt, hvor
5 de træde frem, med lange uredte Haar, som Løver og Tigre. Paa Hovederne havde de Kielere gammeldags Kasketter, ligesom Hans Sachs, eller Ulrich von Huttens. Om hvad de have under Kasketterne ogsaa ligner Hans Sachs eller Ulrich von Hutten, skal jeg lade være usagt. Med denne Kasket besøgte
10 jeg Dahlmann, der er bleven federe, og skal givtes, med en net, sædelig, og udentvivel talentfuld Pige. Jeg læste ham noget for, af Frederiksbergdigtet. Om Aftenen var jeg hos en Herr Wiedemann, en Kunstelsker, hvem Dahlmanns Kiæreste er i Huset hos. Her traf jeg ogsaa Doktor Hegewisch og hans Kone; kloge
15 artige Folk, og en Madam Hensler. Hvor stor var min Forundring, da jeg erfarede at begge Bernstorferne vare i Kiel. Det vidste jeg Fanden ikke. For nu at gjøre min Opvartning gik jeg hen til Hattemageren (her kommer han først) næste Dag. Men i Døren, mødte jeg endnu med den usalige Kasket paa
20 Hovedet, Jochum Bernstorf, og Josephine hans Svigerinde. De boede just i Huset hos Hattemagerens. Forunderlige Skiæbne! og heraf ser du, at hin, (som Geert meget rigtig anmærker) er et godt Stykke Karl. C. Bernstorf laae i Sengen og havde Podagra i hele Kroppen, tror jeg. Han og hans Elisa vare
25 meget venlige, og bad mig til Bords. Om Middagen traf jeg den ældre Fru Grevinde Dernath, en Grev Rantzau, (Gouverneur i Lauenburg) og flere; spiste meget godt, og gik derfra hen at besøge Etatsraad Berger og hans interessante Kone; (en Søster til Harald Holk). Hun sad og gjorde Legetøi til
30 Børnene til Jul. Du kan tænke, at derved mine Øine kom til

at svie, og jeg tænkte ganske artig paa de tree vældige Herskere over mit Hierte Fru Pølse, Vovlegang og Cadeden Melanse. — Der drak jeg Thee, og gik om Aftenen hiem til min Vært Herr Fischer i Stadt Copenhagen. Fischer er en munter, hid-sig Gubbe paa 72, som er dansk med Liv og Siæl; praler af 5 imellem Holstenerne at han er født i lille Kongens Gade, og paa Væggen har han lutter nationale Stykker. Hist seer man Frue taarn brænde af engelske Bomber, under Lahdes Mesterhaand, her vælte de engelske Matroser et Skib paa Holmen, her staar Knudsen og vræler, og ligner Hinzekat livagtig paa 10 et Haar i Reinkefos. En af de kiæreste Visitter jeg havde var hos den ildfulde, godhiertige, ideerige og vittige Schwaber Professor Pfaff. Vi spillede et Parti »Indfald og Tanker« sammen i en lang Samtale og jeg var hos ham Søndag Aften. Den gamle zirlige godhiertige og syge Reinholdt gjorde jeg ogsaa et Be- 15 søg. Han saavel som Pfaff vare meget bedrøvede over at Baggesen var bleven saadan en Æsel. Men at han var blevet det, derom lod det til at de vare overbevist. Jeg var ogsaa hos Professor Falk. Hos Pfaff traf jeg en vakker Mand den unge Professor Tventens (tror jeg han hedder). — Vi vilde kiøbe en 20 Kalesche til vor aabne Vogn; men den passede ikke; Vognen var for smal, og vi maatte altsaa kiøre uden den til Hamborg. — Ud af Kiel havde vi den første Dag endnu smukt Veir, og stærk Frost; men indsvøbte i vore tykke Pelse følte vi intet til den sidste. Uden Pels vilde det været mig umulig at reise, 25 uden at sætte Sundheden til, men i den sidder jeg som i en varm Stue. Vi tilbragte Natten lille Juleaften i Bramstedt; hvor vi tilbragte Aftenen meget godt, paa et lille Uheld nær, med en vis Potte, der for et Øjeblik bragte os alle Tre i den største Confusion, saa at vi maatte have andre Værelser. Men 30

da vi fik dem, sov vi sødt. Ude stormede det, sneede det og regnede det. Om Morgenen var der Iisslag; dog den tøde snart. Vi spændte vor ene Vognstol baglænds imod Vinden, men da jeg syntes det var umageligt, tog jeg dog Plads paa
5 det bageste Sæde, og havde saaledes Ansigtet vaadt af Regn tree stive Miil. Ved Stationen skiftede jeg Sæde, og sad godt; Veiret blev lidt mildere, men Veien afskyelig. Lige fra Kiel til Hamburg gaar det over en Hede. Den første Dag i det gode Veir havde jeg spadseret om Morgenen over en Miil tilfods;
10 nu kunde Vognen neppe komme frem for Vand og Iis. Alt som vi kom Hamborg nærmere, blev det værre. Alsteren var steget langt over sine Bredder. Nogle Bønder maatte hielpe os Vognen ud af Moradset og Isen. I Nærheden laae en død Hest paa Isen, som havde slæbt sig ihiel og Karren stod væltet ved Siden
15 af; men vi havde en god Postillon, som kiørte forsigtig, og havde vi mærket Uraad, saa vare vi stegne af, og gaet. Ved Hamborg saa vi de mange ny tildeels endnu kun halv færdige Lystgaarde, som have reist sig af deres Aske; men en stor Mængde Brandstæder saae vi ogsaa. Saaledes rullede vi da ind i den gamle
20 Stad Hamburg; og jeg havde en forunderlig glad Følelse af at besøge den igien, som keiserlig fri Rigsstad, og i Handels Flor. Napoleons Aaget var afkastet. Vi toge ind zum Römischen Kaiser. Der skulde vel være endnu bedre Værtshuse, men det fornøiede mig at komme hvor jeg havde været to
25 Gange først 1805, siden 1809. Jeg kiendte Taffeldækkeren, og vidste det var en snild Fyr, som sørgede for Giæsterne. Det gjorde han ogsaa; og efter at vi fra Top til Taa havde klædt os om, og faaet rent ude og inde, spiste vi om Aftenen Kl 7 vor Middagsmad i et nydeligt Værelse. Da var det Juleaften,
30 og jeg drak Molles, og Lodes og Vovles og Villes Skaal; og

tænkte: »Ak i Aften er du ikke hiemme, og tilbereder et Juletræ, som vi har faaet fra den gamle Bedstefader, paa Frespærre; behænger det ikke med Kage, og forgylder de smaae Æbler, ligesom sidst, medens de søde Unger venter. Nu er Molle gaaet med dem til Borries, eller til Reinhardts, og der maa de nu 5 som fremmede Børn, nyde Glæden, paa anden Haand. Den sparsomme Moder har kjøbt dem lidt Legetøi at trøste dem med, naar de see hvor meget Gustav og Carl faaer«. — Og da jeg nu gik ud auf den Gänsemarkt, og spadserede igiennem alle de oplyste Markedsboder, hvor der var Legetøi og Kager 10 og Frugt i Mængde, og hvor Forældrene kjøbte til deres Børn, da kan du troe, at den stakkels Falles Hierte blev heel vemodig, og jeg maatte gaae ud i Mørket, for at ingen skulde see mig græde. — Men jeg kommer jo snart igien og bringer mine søde Unger noget godt. Hils dem alle! og kys dem fra mig. 15 Jeg ønsker Eder en glædelig Juul! Hilsen og Sundhed, og det lille Barn Jesus. Næste Juul skal vi med Guds Hielp tilbringe glade og fornøiede sammen. Og da skal Fader forære Lotte og Johannes og William saa meget rart Legetøi. Siig dem det fra mig! Og tryk dem i dine Arme, og kys dem tusinde 20 Gange.

Første Juledagsformiddag tilbragte jeg meest paa mit Værelse, for at rydde op, faae mine Sager i Orden, og skrive dig endeel af dette Brev til. Det var en overordentlig Taage. Slig en Taage seer man sielden i Kiøbenhavn. Det kommer af 25 det Hamborg ligger mellem Havet, Alsteren og ved Elben. Henad Middag gik jeg lidt ud, uagtet Taagen, langs ad den Jungfernstieg, en smuk Allee ved Alsteren, hvor til vende en Række af de skiønneste Hamborgske Huse og Giæstgivergaarde. Hamborg er i det hele snever, kantet og gammelgothisk. Det 30

Gammelhollandske afbrydes af det Nyengelske. Man finder her en Blanding af Alt, og det er smukt, fordi det er naturligt. Jeg hørte Sangværket gaae fra Domkirkens Taarn, og dets Toner kaldte mig. Man har saa tit hiemme hos os spottet
5 Sangværket. Nu have vi intet mere. Jeg holder meget deraf. Det er sandt Melodierne opløse sig næsten i Klingklang, og det er vanskelig at høre dem med Tydelighed. Men saa klinger det dog ogsaa paa eengang for den hele Bye, for alle Øren; og det er høitideligt og stort. Jeg gik ind i den ærværdige
10 Kirke, hvis Architektur vel ikke er i stor Stiil; men det gamle ærværdige, det stærke, aartrodsende er altid i en Slags stor Stiil. — Paa Gaden mødte jeg Raadsherrer med Parykker Skoe og sorte Silkestrømper, ligesom i den politiske Kandestøber; og Reutendienere med Parykker, Modester, Plumphoser,
15 ser, og Kaardestegespid ved siden; pudrede; uden Hat under aaben Himmel; omtrent ligesom Alkalderne i de spanske Stykker. Yderst smagløst, og dog poetisk; dog vakte det min Beundring og mit Bifald. Thi det var ikke Tingen, at see nogle Karle gaae modernt klædt; af moderne Labseri er der nok i
20 Hamborg, men at see en Levning af Historien et Mærke af den hellige herlige Hanseatiske Forfatning, som er og bliver en af Tydscklands skiønneste Indretninger. Det fornøiede mig ogsaa at see, at den franske Slaveluxus var veget, for den barokke Frihed i en tydsck Rigsstad; og disse sælsomme Kari-
25 katurer forekom mig, som gode Aander fra en bedre Tid, der vendte tilbage igien. — I Kirken var Præsten næsten færdig med sin Præken, og jeg kom ret tilpas, for at høre ham læse Fadervor og for at modtage Herrens Velsignelse, hvilket er mig det kiæreste af den hele Præken. Derpaa hørte jeg dem
30 synge en Julepsalme. Drengene i Choret skreg, men sang dog

ret reent, og kraftigt, og jeg hører gjerne Børnestemmer i en Kirke, det er saa uskyldigt; og man tænker paa Jesu Ord: Lader smaae Børn komme til mig og forhindrer dem ikke! Organisten spillede smukt, Da tænkte jeg paa Orgelet i Frederiksberg, paa at min Fader selv er Organist, at alle mine Forfædre i mange Leed have været det i Holsteen. Da tænkte jeg paa den store Bach, som formodentlig havde spillet her. Paa den Orgelkraft, og dybe Musik, som der er gaaet ud fra Hamburg i den vide Verden; og disse Følelser blandte sig med den skønne Julefest, og med min Fraværelse, og Tanken om dig, og mine Børn, og min Fader, og mine Brødre, og kiære trofaste Venner! og jeg bad inderlig til Gud i den store Kirke, og gik styrket hiem. —

Anden Juledag. — Jeg vilde gaae ud til Altona, for at besøge Rist, men blev forhindret, da jeg den hele Formiddag maatte løbe omkring i Remisserne og see mig om en Vogn. Vi fandt en meget god Offenbacher, som baade kan indrettes til 2 og til 4 Personer. Manden vil have 8 til 900 Mark for den. Men den skal betales udenfor vore Reisepenge. Naar det skeer, troer jeg, at vi i det hele kan komme meget godt ud af det. Jeg var i Aftes paa Komodie, og saae og hørte Mozarts Don Juan. En Herr Berthold spillede den Rolle overmaade godt, og sang ogsaa godt. Det var ingen lunken galant Cavaleer der blot spotter alt; men det var en lidenskabelig Helvedes Brand, smuk og smidig. Mad. Becker sang meget skønt Donna Anna; men ikke pathetisk nok, og spillede den ikke. Leporello var Herr Schäfer. Han havde ikke komisk Kraft nok, men gjorde heller ingen dumme Drengestræger. Masetto Herr Gloy var ypperlig. Zerlina Mad Fischer, noget for gammel og coket. I det hele taget blev Stykket spillet bedre og siunget langt bedre, end

hos os. Dragterne var ogsaa mere poetiske og smukke. Men Dekorationerne stod tilbage, og Dands er der slet ikke. Det Hamburger Theater er en hel Deel mindre end vort. Gammeldags smagløst bygget. Ballustraderne til Logerne hvælv sig ud og ind ligesom gamle Comodeskuffer. Imidlertid er det hiulpen ved at males med blandede Farver, med moderne Arabesker, og Forgyldninger. Der er intet Parket, men foran Parterret er et stort Spiltoug til at staae i. Dette forhindrer den første Bæk i Parterret, i at see; og der havde jeg uheligvis sat mig. Jeg gik ret tidlig hen for at faa en god Plads. Men tænk dig min Skræk da jeg aabnede mit Brillfutteral, og fandt det tomt. Nu maatte jeg løbe hiem igien; men beholdt dog min Plads, og fik den igien. Orchestret er ikke nær saa stærk besat, som vort; og det giver nogen Mathed. Men da Sangerne i det hele taget er gode og synge kraftigt, kan man til Giengield ogsaa bedre høre hvad de sige, hvilket er vigtigt. Damerne pynte sig ikke saa meget til Comedien, som vore, de sidde med deres Hatte paa; omtrent som hos Casortis om Sommeren. Don Juan bliver spillet med adskillige comiske Scener, som den smagfulde Kierulf og Kruse have udeladt og Helvedesfyrværkeriet kom, som billig, tilsidst og ledsagede de gyselige Toner. En betydningsfuld og smuk Allegorie, der i dette Stykke ikke bør undværes. At Pøbelen kun fornøier sig over Fyrværkeriet, kommer ikke de Følende og Forstandige ved. Hvad kan Pøbelen ikke travestere?

I denne Formiddag, min sødeste Christiane, fik jeg dit velsignede Brev, og Hauchs med. Hvilken Glæde det gjør mig, kan jeg ikke sige dig. Det er dog en guddommelig Indretning med det Postvæsen. Slige Breve erstatte vel ikke Savnet nær, men hvilken Trøst og Glæde forskaffe de ikke. Jeg har læst

dit Brev under bestandige Taarer, og jeg takker dig usigeligt for den Fryd du gjør mit Hierte, ved at lade mig noget vide om de søde Unger, hvad de sige, hvad de foretage sig. Det maa du bestandig indtil det allerubetydeligste lade mig vide. Jeg forsikkrer dig, at hverken Paris eller Wien eller Berlin kan 5 yttre mig noget, der frembringer den halve Glæde. Hils min sødeste Lotte her er et lille Brev til hende.

»Min søde Lotte!

Gud velsigne dig fordi du elsker din Fader saa høit, og græder undertiden over hans Fraværelse. Han kommer om nogle 10 Maaneder igien, og saa skilles han ikke mere fra dig. Du maa ikke ligge og græde i Sengen om Aftenen; men sove smukt, at du kan blive stærk og sund, og beholde dine røde Kinder. Men elske din Fader, og altid tænke med Kiærlighed paa ham, det maa du giærne. Tak for dit søde lille Brev. Ak, Lotte tro 15 mig din Fader tænker ogsaa paa dig, og græder. Hver Aften før jeg gaaer i Seng tager jeg, Molles og dine og dine Brødrers Haar, og kysser saa inderligt, og beder til Gud at det maa gaae Eder alle vel, og at vi alle maa sees igien, sunde og lykkelige. Din Moder fortæller mig at du er en god artig Pige, og det 20 glæder mig. Lad mig see du er flittig og lærer at læse til jeg kommer hjem; saa skal jeg forære dig nogle rare Bøger. Jeg havde saa tit Lyst til at fortælle dig og Vovle og lille Ville et Eventyr, eller en Forstorie, men I er der ikke. Farvel min søde, elskede Pige. Hils dine Bedstefædre, og Onkel Carl, og 25 den gode trofaste Cathrine, fra din Fader!

A. Oehlschläger«

Dette Brev, gode Christiane, maa du forelæse hende, og hils de søde Dreng, og alle mine kiære Venner.

Det gjør mig ondt at jeg har sat dig i Bekymring for mit 30

Udkomme. Nei, kiære Christiane saaledes maa Du ikke forestille dig det. Dersom jeg reiste ud med et ungt Menneske fra Kone og Børn, og ikke havde hvad jeg behøvede, saa at min stakkels Kone skulde sende mig noget af sine faae Skillinge, saa var jeg — Don Quixote. Jeg har det meget godt, og har ogsaa noget tilovers. Jeg har f. Ex. købt dig en ret smuk Shavl her i Hamborg, af ny Mode, som en ung meget rig Kiøbmand har købt en lignende af til sin Kone; og den sender jeg dig. Den koster ikke mere end 20 Species. Jeg har siden regnet ud, at vi have alt hvad vi behøve. Gud velsigne dig, behold du dine knappe Skillinger. Fader skal nok bringe lidt endnu hiem med. Denne Shavl bringer en Baron Adler hiem til Kiøbenhavn. Maaske Bertouch ogsaa sender en til sin Kiæreste (fra denne Idee lader han sig vel neppe bringe, jeg mener fra Kiæresten). Adler skal aflægge Pakken hos min Fader paa Frederiksberg, og saa skaffer han den nok ind til Byen. Hils nu min gode gode Fader; og den velsignede Bedstefader. Sig ham, at jeg manganen Torsdag mindes ham, og drikker hans Skaal, og ønsker ham ung, og at have ham med mig, for at see den vide Verden; hvortil dog Naturen egentlig havde bestemt ham. Hils min elskede Carl, og tak den elskværdige Hauch for sit Brev. Jeg skal skrive ham til, inden jeg forlader Hamburg. Jeg bliver her nok endnu en 5 Dages Tid. Du skal ogsaa faa Brev. Hvis du da vil skrive mig til saa addresser dit Brev til Lotte Pauli i Frankfurt; eller hvis hun ikke er der, til Aldebert & Comp. Der kan jeg finde det. Vi reise over Hanover, Göttingen, Cassel til Frankfurth. En meget god Reisevogn har vi faaet. Jeg befunder mig frisk og vel, og skal i Aften hen at se Das Kätchen von Heilbron, af min Yndlings Digter Heinrich von Kleist.

Gud velsigne dig. Farvel Molle! Farvel Lode! Farvel Vovle!
 Farvel Ville. Tak min søde Vovle fordi du ønsker din Fader
 tilbage. Han kommer snart. Tak, søde Wille Conjak, fordi du
 husker paa din Fader! Du vil dog ikke glemme hans Ansigts-
 træk, inden han kommer tilbage? 5

Nu ikke mere for denne Gang. Den Evige bevare og op-
 holde Jer. Eders kiærlige Falle

A. Oehlschläger.

Glem ikke at hilse Sophie ret inderligt fra hendes Broder.
 Hun skriver vel ogsaa ved Leilighed et lille Brev. 10

526. *Til Christiane Oehlschläger.* Hamburg den 29 Decbr 1816.

Min elskede Christiane.

Det er Søndag, fælt Veir, Regnen skyller paa Ruderne. Men
 min Stue er varm, jeg er allene, og jeg vil trøste mit Hierte
 med at underholde mig en Timestid med dig. Vi blive her til 15
 paa Løverdag. Bertouch skal males af Altenrath; han vil sende
 sin Kiereste sit Portrædt. Han har bestemt besluttet at ægte
 hende; og det vilde være den største Urimelighed af mig at
 gjøre det mindste for at hindre ham deri. Det vilde desuden
 heller intet hielppe. Tilsidst grunder dog Kiærligheden sig paa 20
 en vis Sympathi mellem to Væsener, som man ikke kan for-
 klare. Han er hende overordentlig hengiven. Lad ham da seile
 sin egen Sø! Alt hvad jeg kan gjøre, er at lede ham lidt til det
 Fornuftige og Smagfulde. Det er en god Fyr, med Følelse og
 naturlig sund Sands. Jeg kan godt lide ham, og han mig. — 25
 Man har jo sagt i Khavn, at vi vare bleven uenige paa Veien,
 og vare allerede tagne til Søholt igien? Hvad dog de fromme
 Siæle ikke kan finde paa. Vi have ikke vexlet et eneste ondt

Ord sammen; og jeg haaber heller ikke det skal see. — Dit Brev og Hauchs har glædet mig inderligt; og lille søde Lottes Linier. Hils hende og sig at hun er ikke Vægterens Tøs, men Falles Tød, og Molles Tød og Falles lille Ulbil, og Stumpedorthe og Ølbisp og Oxe Træhæde og Mæde Qvindeskræderske, og Lode Oehlenschlægerske. Johannes er min egen Ole Bekanter og ik verde ihn gewis um zehn Monath wieder sehn. Wille Conjak er heller ikke Vægtermandens Dreng. Hils ham og sig at ogsaa her: Kagen sidder i Pærtæ og synger daile
10 Nisse; naar Melanse er en ardi Dæng, faaer han Sodderbisser. Forleden Aften var jeg i Comedien (den 27 Dcb) og saae Das Kätchen von Heilbron, af min kiære Kleist. Grev Wetter von Strahls og Kätchens Karakter var fortræffelig vedligeholdte, og viser sig i skønne Situationer. Borgerpigen elsker
15 en regierende Greve i Middelalderen. Han troer at skylde sine Ahner, at dæmpe sin Kiærlighed, og at være haard og lade vred paa hende. Men igiennem al denne Haardhed ulmer Kiærligheden; og den bange bedrøvede, ydmyge Kätchen mærker det ret godt og forfølger ham, uagtet den sødeste qvindlige
20 Blufærdighed. Disse Scener ere herlige og Dem: Wreden gav Kätchen overordentlig godt, med al den Gratie og Poesie som man kunde ønske det, fremstillede hun Striden mellem sin Lidskab og sin ærbødige Frygt, og qvindlige Undseelse. Herr Jacobi var Ridder Strahl; saa godt ud, talde kraftigen og tydelig, deklamerede godt; men var ikke øm og naiv nok. Cheruben
25 som kommer og beskytter Kätchen i det hun staar i et brændende Værelse, havde jeg heller ønsket bort. Vor Herre kunde nok hielpe hende alligevel. Ligesaa gerne havde jeg ogsaa seet, at hun til Slutning var blevet en Borgerpige, og ikke (som i
30 alle Eventyr tilsidst) Keiserens Datter. — Jeg har engang væ-

ret i et Theater: An der Drehbahn men det duer ikke Madam. De spillede altfor overdrevent lapset, og blander deres Spas, med slette Balletter og Giøgleværk. Det er for Pøblen. Imidlertid blev »der Dorfbarbier« ikke spillet saa ilde, endda. Denne Farce er meget lidt. Jeg havde engang i sinde at om- 5 arbeide den for Kuhlau; men er dog glad ved at der intet blev af. Thi Barberen ligner Brause for meget i Sovedrikken. Barbeersvenden er den bedste. Han har det Mundhæld til alting at sige: »Das war gut.« — Nu fortalte han om hvorledes Folk var faldet ned (das war gut) havde brukket Arme 10 og Ben, (das war gut) o. s. v. —

En ung Kiøbmand, herr Fischer har ført mig ind paa Børsenhalle, hvor jeg nu kan gaae hver Dag, jeg er her. Dette er en meget herlig og mærkværdig Indretning, som ikke har sin Lige i Europa; thi den overgaar langt selv Lloid Caffehus 15 i London. Det er en stor Bygning (en Entreprise af en Privatmand). Ud til Gaden vender der en prægtig Indgang med store Piller. Ved Døren staar en Schweizer i Liberie, som aabner og lukker. Indenfor er en umaadelig stor Sal, omtrent ligesaa stor og mægtig, som Forsalen paa vort Domhuus, og ligeledes 20 med Piller. Lyset falder fra Loftet, Salen er mere lang, og ikke slet saa bred. Her forsamle sig Kiøbmændene og tale med hinanden, før de gaa paa Børsen, som er i Nærheden. I den ene Ende er en Conditorbod, hvor man ogsaa kan faae Kaffe, Thee, Brød, etc: Der fra gaar man til Læsesalene, hvor paa grønne 25 Borde findes alt nyt som der udkomme i Tydskland, af skøn Litteratur, Historie, Politik, eller Naturvidenskab. Alle mulige Journaler og Blade, i alle Sprog. Tænk dig hvilken Samling! Her sidde Folk ganske taust og læser; og det er egenlig paa dette Sted, hvor en Fremmed har sin Fornøielse. Det er 30

ikke en lille Ting at sidde i Ro, i en stor, varm, velbygget Sal og have al den Lecture man kan ønske sig. Jeg fik den første Dag fat paa en Tyvehistorie af Pfister i Heidelberg, om en vis Carl Grandison. Du husker de interessante Efterretninger fra ham, vi læste, om Hölzerlips, schwarze Peter etc. Da jeg var kommen et godt Stykke ind i Bogen, kom en gammel Mand med Paryk ind i Læseværelset, og snusede omkring, efter en Bog, som han ikke kunde finde. Endelig kom han hen til mig, og sagde, artig: Oh erlauben Sie gütigst. 10 Og da han nu paa Bindet kiendte at det var min, han vilde have; brød han godlidende utaalmodig ud: Nein es ist doch mir verwünscht. Ich glaube dass ich nie dieses Buch zu Ende lesen soll. — Den Lyst den gamle Mand havde til at læse, det samme jeg læste med Lyst; gjorde mig ham kjær, uagtet 15 hans utæmmede Utaalmodighed, og jeg gav ham Bogen; men lod ham dog til Straf for Utaalmodigheden, vente lidt. Forresten bestaaer die Børsenhalle endnu af en overmaade stor Dandse- og Consertsal, hvælveth, med Piller og Gallerier; og en hel deel meget skjønt dekoreerte Værelser, som bruges til Spil og Forsamling, naar der er Bal. Det koster 2 Specier maanedlig at 20 være i dette Selskab. Uagtet altsaa Entrepreneuren har kostet umaadeligt derpaa, begynder han ogsaa (nu først), efter flere Aars Forløb, at høste overordentlig Fordeel deraf.

Jeg gik hen igaar at opsøge Gröger og Altenrath og fandt 25 dem langt om længe. De boede i den Burstah No 56. Men der var uheldigvis to Numre 56 i Gaden.

De hamborgske Huse see næsten alle ud, som Dyvekes gaard i Vimmelskafet og de Huse, der før stod ved gammel Strand. Neden under derimod, uagtet de hollandske Gavler, 30 er de moderne; hele underste Etage er for det meste ud til

Gaden et meget stort Vindue, med Galanterivarer o. s. v. Kommer man ind, er der uhyre Forstuer; paa begge Sider for det meste Comptoir, og man har ondt ved at finde Folkene i Huset. Grøger og Altenrath befinde dem vel, de bede mig hilse dig, og Carl mange gange; og tænke ofte paa Kiø- 5
benhavn.

Jeg var igaar hos Boghandler Perthes. En lille levende hæftig og godlidende Mand. Vi kom i Førstningen lidt op at disputere om Correggio, som han ikke saa godt kunde lide, som Aladdin og nogle andre af mine Stykker, fordi Helten dør 10
af Blodstyrtning. Men jeg forklarede ham, at Helten ikke døde deraf; og at ethvert Dolkestik i Tragødierne, foraarsagede en lignende Blodstyrtning. Han forsikkrede mig ellers at Correggio havde i Publikum gjort overmaade megen Lykke, og langt 15
meer end de andre Stykker. Det er en godhiertig Karl; lidt paradox, læser ikke rigtig, og kun Stykkevis, i Stødetal; men har en god Forstand. Jeg har lovet at sende ham nogle af mine Sager i Commissionshandel, han tror nok at kunne afsætte noget i Tydskland af mine danske Skrifter. Jeg skal give dig 20
nærmere Besked derom. Han inviterede mig til Aften. Der fandt jeg Grev Adam Moltke, Poeten (en artig, godlidende, levende og uforfængelig Mand) Perthes Kone er en Datter af Digteren Claudius, og har ganske det godhiertige, kloge, hæftige, fromme og naiv plattyske Physiognomie, som hans Wandsbecker Bothen. Her var ogsaa en Fru Sieveking med den Søn, du har 25
seet hos os, i Kiøbenhavn. Jeg var meget oprømt, taledede meget, og begeistrede Selskabet meget. Naar jeg vil kan jeg ogsaa more og begeistre et Selskab paa min Maade. Men jeg ved ikke hvordan det var; i Kiøbenhavn havde jeg rent tabt Lysten og Stemningen dertil. Her er flere Folk som forstaae og sympa- 30

tisere med mig. Her kan jeg være veltalende som Steffens og som Arendt og dog, som jeg haaber, mere solid. —

Den 30de. I Gaar var jeg Middags Giæst med den unge Sieveking hos en Herr N. N. (jeg husker ei hans Navn.) Der
5 traf jeg Etatsraad, Baron Vogt, den bekiendte Holsteenske Godsejer, som ogsaa var med mig hos Fru von Stahl. Den gamle Kammerherre Hennings, som ikke kan faa i sit Hoved at Göthe er en Digter, og som Goethe i sin Faust ønsker paa Bloksbierg. En Herr Pool, Eier af der Altonaermerkur. Han
10 ønskede sig meget en Correspondent til sit Blad fra Kiøbenhavn, som kunde berette noget om Litteraturen. Jeg foreslog ham Boje, og han var meget glad derved. Vi har aftalt at jeg skal komme ud og spise hos Herr Pools paa Onsdag i Altona (der træffer jeg Rist) saa vil vi videre bestemme Tingen.
15 Du kan foreløbig underrette Bøie derom, og hilse ham meget fra mig.

Nu har jeg for det første intet mere, at fortælle dig, naar jeg undtager at jeg forgangen Formiddag var i en Kiælder og spiste Østers med Frontin. Du mener det havde været bedre
20 at skrive paa Hroar; men det maa bie til jeg faaer Ro i Paris. Nu maa jeg ogsaa skrive Hauch et Par Linier til, og slutter derfor. Farvel min inderlig elskte Christiane! Hils dine søde Børn, og bliv ved at lade mig vide alt hvad de foretage dem, og hvad de sige. Kys min Lotte, min Hans, min William in-
25 derligt fra deres Fader; og tak dem for at de tænker paa mig.

Det er sandt: Perthes ønsker 12 Exemplarer af hver af mine Forlagsartikler. Dem kan du jo sende ham med Skibsleilighed. Hvordan gaar det dig med dine Debitorer? Hører du intet fra Wedel? fra Bull? — Skam faae Niels Christensen Bogtryk-
30 ker. Det maa dog ikke have været den rette Niels Christensen.

Paa Løverdag reise vi først. Veed du hvad! Du kan strax svare mig og sende Brevet til Boghandler Perthes i Hamburg an dem Jungfernstieg. Saa besørger han det videre, og saa faaer jeg Brevet inden jeg kommer til Frankfurth. Min Correggio gjør megen Lykke her. Maaskee bliver den spillet i Hamburg.

Lev nu vel! Hils min Fader, og din Fader, min Søster Sophie, Onkel Carl og alle mine Venner fra din

A. Oehlenschläger.

Hils ogsaa Reinhards og Borries! Hvordan lever Tante Kline med sin lille Professor? Anatomerer han allerede Fisk? eller maae de endnu selv pille Benene af Fisken til ham? —

Men det er sandt! Glædeligt Nytaar! min bedste Christiane! Ak i det nye Aar vil vi længe ikke see hverandre. Men nu er jo alt næsten en Maaned gaaet! og først i October haaber jeg senest at komme hiem. Gud velsigne Jer i dette Aar. Aldrig saalænge vi leve, skal vi skilles saadan ad, som i Aaret 1817.

Hermed følger et lille Nytaarsvers. Lev vel! — Hils vore søde Børn Min Lotte, min Hans min Wille! Glædeligt Nytaar! Hilsen og Sundhed!

Den 1ste Januar 1817.

Atter stiger Nyaarsmorgen
 Ung af Evighedens Skiød;
 Himmelblaalig, purpurrød. —
 Gamle Gubbe gaaer med Sorgen!
 I sin Sky December har
 Hyllet sig, og Flugten tager.
 I sit Pandser, paa sin Ager,
 Staaer den unge Januar.

- 5
Bringer Lys og Mod og Trøst;
Qvæger med sin friske Kulde
Alle Hierter, haabefulde,
Synger med sin stærke Røst;
Breder ud sin Dug af Sne
Over alle Jordens Kanter,
Rigt besat med Diamanter,
Saare lystelig at see.
- 10
Huldt den matte Vintersol
Føler sig af Sneen styrket,
Finder sig af Jorden dyrket,
I den hvide Offerkiol.
Med fordoblet Glands den slaer
Straalen fra den rene Farve,
15
Under hvis uhyre Larve
Slumrer Sommerfuglen Vaar.
- 20
Men hvi er min Kummer stor,
Nu da Glædens Klokker ringe?
Nu da Frostens Svanevinge
Dækker Dødens sorte Jord?
Altid har dog Nyaars Kuld
Livnet før og hævet Tanken,
Moderligt, som Vedbendranken
Hæves af sin Egebul.
- 25
Husker I dengang jeg sang
Hiemmet's Savn, ved Saales Strande,
Mens de gule Skyllervande,
Harper liig, til Stemmen klang?
Inderligt jeg længtes der;
30
Skulde jeg da ikke græde,
Nu, da Livets bedste Glæde
Svinder i et Fremtidskiær?
- 35
Mine Børn, Hiertelskte Tre!
Gode Gud! skal jeg dem trykke
Til mit Bryst med Faderlykke?
Ja, jeg skal dem atter see.
Hulde Moder græm dig ei!
Fader kommer vist tilbage,
Som en Ørn til elskte Mage,
40
Fra den lange Fieldevei.

Lad ham flyve som en Ørn!
 Strække sine raske Vinger;
 Sikkert de ham atter bringer
 Til sin Viv, til sine Børn.
 Som en Due fra min Ark
 Iler jeg fra Syndflodhadet;
 Bringet med mig Oliebladet,
 Voxet af en fremmed Bark.

Som en Maage vil jeg ned
 Nu i Tidens Vover dukke;
 Jeg vil ikke sørge, sukke,
 Reisen har et ærligt Meed.
 Samle vil jeg Blomster kiæk,
 Langs ad Seine, Donau, Trave;
 Plante dem i egen Have,
 Fundne ved en fremmed Hæk.

Saa farvel, hvad hist er Mit!
 Kiære stille Dagligstue,
 Hvor ved Arnens muntre Lue
 Venskab fandt et Alter tit.
 Ei tilbage nu, men frem!
 Jeg maa nyde Reisens Frugter.
 Ak, den er jo dog, i Bugter
 Kun en Omvei til mit Hiem.

527. *Fra Christiane Oehlenschläger.* Kiøb: den 31 December 1816.

Beste Oehlenschläger! Posten ankom sildig iaftes, jeg har derfor først hen paa Dagen faaet Dit saa kiære Brev, først maatte det læses og med Roe nydes; idag netop var Frederiksbergdigtet anmeldt i Avisen; Du kiænder hvad Uroe dette giver, og endelig havde Christiane B. testamenteret mig hendes Juletræ fuldt af Guld og Sølv Æbler. Da jeg nu eengang havde bestemt at Børnene selv skulde have et Juletræ Nytaarsaften, vilde jeg ikke fixere dem, derfor min kiære, gode Oehlenschläger tilgiver Du mig at jeg kun skriver disse Linier, som jeg lægger i et Brev til Lotte Pauli, kun fordi Du ikke af min Taus-

hed, skal troe, at Sygdom i vort Huus hindrer mig i at skrive. Vi ere alle vel, tænker paa Dig med den inderligste Kierlighed, men uden qvælende Længsel. Gud være lovet, at Du begynder at fatte Dig i Fraværelsen fra Dine Kiære. Tusind Tak
 5 min søde Øslæ, for Din Omsorg for min Fornødenhed, hvad Schavl angaaer; men Din Godhed er rørende, og Du har jo nylig spanderet et paa mig. Lotte, Vovle og Wille hilser deres elskede Fader. Gud velsigne Dig! Tak for Dine velsigne[de] uforlignelige Breve, naar Du kommer til Paris skal jeg skrive
 10 Dig et Brev hvoraf Du faaer noget at viide, dette siger Dig kun hvad Du veed at Du er inderlig elsket af Dine Børn og af Din
 Christiane.

528. *Fra Christiane Oehlenschläger.*

Kiøbenhavn den 3de Januar 1817.

15 Kiæreste Oehlenschläger!

Kl: er over 9 Catrine har vasket William og klædt ham af, jeg har gjort det samme ved Lotte og Johannes og de ligge nu alle tre i Deres Senge rolige og sove. Et belejliger Øyeblik kan jeg ikke finde til at begynde et Brev til Dig, Du min
 20 dyrebare elskede Ven, hvem jeg saa gierne ville glæde, og Dit kiærlige Hierte nøyes jo med saa lidt, at det lykkes mig, uagtet mine ringe Evner. Det mig saa usigeligt kiærkomne Brev fra Hamburg i Juledagene har jeg endnu ikke takket Dig for; jeg modtog det Nytaarsaften, da just Frederiksberg Digtet var
 25 udkommet, Posten kom seent, saa der var saare kort Tid at skrive i, jeg besluttede derfor kun at skrive et par Linier til Frankfurth, at min Taushed ikke skulde sætte Dig i Uroe. Nu idag faaer jeg atter et velsignet Brev fra Dig, Du er saa usigelig god at vi umulig kan takke Dig, alt hvad jeg kan sige Dig er,

at min, Glutternes, Carls, Hauchs og Bøyes Glæde er ubeskri-
 velig. Anders Ørsted var hos mig idag da Dit Brev kom, jeg
 forelæste ham det, og under Læsningen kom Carl og Bøye til,
 jeg begyndte da for fra, og vi vare alle fire usigelig rørte over
 det ypperlige Digt, saavel som over det ligesaa fortreffelige 5
 Brev. Gud velsigne Dig for ethvert Aftryk af Dit ædle Hierte
 Du sender os, og saadant kan man med Sandhed kalde Dine
 Brev[e], de forene alt hvad der kan gjøre slige Meddelelser
 interessante og elskværdige, store Tanker, Sandhed, Følelse,
 Lune og Vittighed. De to sidste Breve er mig dog næsten de 10
 kiæreste, deri synes jeg at spore mere Tilfredshed og Munterhed,
 det glæder jeg [o: mig] saameget, thi jeg er lyksalig over at Du
 savner os, og længes efter os, men dette Savn maae for Guds
 Skyld ikke forbitte Dig Øyeblikket, men usigelig sødt er det,
 at det giver Anledning til saa guddommeligt et Digt som dette 15
 Nytaarsdigt der unægtelig er et værdigt Sidestykke til Hiemvee.
 Det er nu det første Du har skrevet af Poesie (jeg undtager
 naturlig de mange Breve som vel fortiene dette Navn) paa
 Rejsen, forstaae mig vel jeg mener som rimer sig, eller i det
 mindste ikke er Breve. Inden jeg glemmer det maae jeg skiænde 20
 paa Dig fordi Du frygter at jeg vilde Du skulde skrive paa
 Hroar. For Guds Skyld troe ikke at jeg vil Du skulle skrive
 noget paa Rejsen; naar Du tilbringer flere Maaneder paa et
 Sted bliver der maaske Leilighed til Hroar. Din Tid anvendes
 ypperligt om Du skrev kun Dine Breve og denne blotte Rejse 25
 er Dig indbringende, nu ved Perthes har Du alt aabnet en lille
 Indtægtskilde. Jeg sender ham Bøgerne. Du kan troe jeg kan
 just lide, at Du gaaer i Kieldere og spiser Østers; gid jeg om
 Aftenen imellemstunder kunde bringe Dig et par Valdnødder
 efter Maaltidet, ja saa giærne jeg giemmer dem alle til Faer, 30

saa vilde jeg dog spendere en paa Frontin og Bertouch, naar denne Transport lod sig giøre.

Saameget som noget af Dine Breve kan glæde mig, er det mig til sand Fornøjelse at Du er saa vel tilfreds med Bertouch, 5 det havde jeg rigtig nok haabet, især af den forstandige og hiertens gode Frøken Bertouchs Udsigende; hun har endnu idag, før jeg havde faaet Dit Brev, været hos mig for at faae at viide hvordan Du havde fundet ham, jeg sagde hende hvad Du havde skrevet fra Lolland om ham, og det rørte hende 10 til Taarer, hun vilde fra mig gaae hen til hans Kiæreste for at glæde hende dermed. Hun fortalte mig, at det var ikke at udsige hvor stor Sensation Du havde gjort paa den Bertouchske Familie. Kammerherinden havde skrevet til hende at Du saa langt havde overgaaet Deres store Forventninger, at De 15 slet intet havde vist om Dig, før De saae og hørte Dig, og at de aldrig havde tilbragt saa lykkelige uforglemmelige Dage som dem de tilbragte med Dig. Den unges Bertouchs Hierte sagde hun, havde Du ganske og aldeles vundet. Hvormeget dette glæder mig, at I nu giensidig lide hinanden, kan Du 20 let tænke, jeg har aldrig tvivlet om at det vilde gaae saaledes, men det glæder mig, at det saa tydelig bliver udtalt fra begge Sider, thi da faaer Ondskaben og Flauheden en lang Næse. Det var sandt nok at Byen var fuld af Rygter om at Bertouch ikke vilde rejse, og at Du kom tilbage til Kiøbenhavn, directe 25 fra Laaland. Jeg fik strax at viide at Rygtet kom fra Hardenberg, som jo er bekiendt for en Løgner og en flau Vittighedsjæger. Han foregav nemlig at Bertouch foruden sin Forlovelse her, ogsaa var forlovet i Kiel, og at han nu kort før Din Ankomst til Lolland havde indgaaet endnu en Forlovelse med 30 en Pige der, han havde forlibet sig i, hvorpaa H applicerede

følgende Flauhed, at der var fundet »la troisieme Virgenie pour son Pouk«. Alle Mennesker sagde, at Du kom tilbage, hvilket en heel Deel meer grundede paa det Avertissement, der skal have staaet i den Hamburger Avis, som skal være kommet enten fra Baggesen eller een af hans Venner at B. nemlig 5 skrev en ny pantsat Bondedreng i Anledning af Din Rejse med den unge H^r v: Bertouch. De frygtsomme ængstede sig, deriblandt Carl, jeg har virkelig intet Øyeblik næret den ri[n]-geste Tvivl om at jo Rejsen vilde gaae for sig og Gud være lovet for hver Dag der gaaer, for hver Opmuntring Du faaer, 10 enten det nu er ved at Du forfriskes og opmuntres ved talentfulde Menneskers Omgang, ved at see hvormeget man paa-skønner Dig i Tydskland, eller ved at høre fra Dit Hiem, at Dine Glutter er raske, at Dine Venner tænke paa Dig med det sandeste Venskab, el[l]er ved at høre hvor vedvarende Dine 15 Fiender prosti[t]uere sig, og hvor sandsynligt det er, at det gode Parti vil seire. Bøyes liden Morskabsbog (tilige med Hauchs etc skal vi sende Dig til Paris) har særdeles befæstet det Peter Wegnerske Renome, den har forvoldet stor Glæde og Morskab. Et Hefte Danfana er udkommet som skal være endnu usslere 20 end Per Vrøvler. Juleløyer af Heiberg er ligeledes udkomne og fortienet at nævnes ved Siden af Danfana. Den indeholder foruden den Uforskammenhed, at han kalder den en Fortsættelse af Oehl: St: Hans Aftenspil, utilgivelige Personaliteter om Ingemann, men hvad der er værst, han har spottet 25 over Signes Haarlok i Hagbarth og Signe, og siger at den er god at fange Makrel og Hundesteiler med, om Scenen i Korsridderne hvor hun indmures, siger han, at den er til at fange Torsk med. Dette forekommer i en Scene med Harlekin og en Maskinmester som skal pille Situationer frem, som gjøre Virk- 30

ning paa Publikum. Efter sin sædvanlige Kammerjunker Ma-
neer havde han den Uartighed at sende mig et Expl: af denne
iøvrigt meget masive Bog. Reinhardt anmærkede meget rigtig,
at han traadte aldeles i Baggensens Spoer. Jeg har naturligviis
5 ikke giengieldet hans Artighed ved at sende ham Frederiks-
berg, tvertimod har jeg forleden hos Brøndsteds hvor han med
hans Moder gjorde Vesit, tydelig givet ham min Foragt til-
kiende, og givet ham et Svar, hvorover han blev saare flau
og hvorfor jeg har modtaget mange Taksigelser af Folk som
10 mener ham det omtrent saagodt, som jeg. Han spurgte mig
nemlig paa sædvanlige kolde Kammerjunker Maneer først
hvorledes jeg befandt mig? om jeg havde havt Brev fra Dig?
hvorfra? om Du fortsatte Rejsen? »Ja det veed Gud han gjør,
det var kun Ondskaben, som havde Lyst at standse ham« sva-
15 rede jeg. Det er en kold letsindig og hierteløs Knægt, som ærlig
fortiener den Foragt mange brave Folk allerede har faaet for
ham. Hauch er en sand Contrast til ham og Boye og Hiort
og Carl ligeledes, med disse tilbringer jeg mange Timer, og
vi taler da om Dig med den inderligste Kierlighed, læser Dine
20 Breve, taler om Dine Digte, om Dine Børn, kort leve i den
kiærligste Erindring om Dig. Frederiksbergdigtet blev saa seent
færdigt at det ikke var muligt at faae det indbunden til Dron-
ningen, Kammerfrøkenen raadte mig at give hende et beskaa-
rent Expl: til Dronningen, til jeg kunde bringe det indbundne,
25 da hun syntes det var Synd, at det for den Sags skyld ikke
skulde komme ud til Nytaar. Jeg har i disse faae Dage solgt
100 Expl her i Byen. Det glæder alle dem jeg taler med i høye-
ste Grad, Nicoline har læst det tre fire Gange og forsikkrer
mig, at hun græder fra Begyndelsen til Enden, og saaledes
30 flere. Vignetten blev ret net, det er dog en Ziir, det seer i

det hele pænt ud og jeg tager 3rd. Berg har idag sendt mig en Vexel paa 97rd, som jeg strax fik udbetalt, han skrev mig et meget nøyagtigt Brev til, mere havde han ikke afsat. Andre har endnu ikke betalt. Men jeg betaler gevaltigt. Vinhandler, Skrædder og Schönberg har jeg betalt, og betaler mere hver 5 Dag, indtil jeg er fri og frank, deri sætter jeg min Glæde og i at knibe saameget jeg kan i de daglige Udgifter. Boye takker Dig meget fordi Du har foreslaaet ham til Correspondent, dertil er han meget godt skikket, han har havt den Fornøjelse at see i de to sidste Morgenblætter at Cotta har optaget hans 10 Efterretninger som han sendte ham; Carl og jeg maatte lee over hvor ganske de havde Correspondenttonen. Saavidt kommer jeg i Aften, i Morgen fortæller jeg Dig, hvorledes vi har tilbragt Julen, Børnene og jeg, og da fortæller jeg alt baade løst og fast om Ungerne, og kan da ikke fordølge Dig at der 15 sidder to nye Kindtænder ganske faste i Munden paa Melanse, som uden at gjøre ham videre Fortred, har gjort ham lidt mere gnaven og unvaten end han ellers er. —

Lotte vil snart kunde læse, haaber jeg, idet mindste skal hun bestemt kunde det naar Du kommer hjem, den Lethed hvor- 20 med den Glut lærer er dog rigtig mærkværdig og hun husker fortreffeligt. Hans er en sød Dreng, han truer rigtig nok baade mig og Catrine med at fortælle Fader, at vi er uartige, naar Faer kommer hjem, men det er kun i de hidsige Øyeblik og i Grunden er han dog den letteste at tvinge, eller rettere, bøye. 25 Du kan troe de har fornøyet dem ret i Julen. Hos Borries var der et deiligt Juletræ, paa Julebordet laae der til Lotte (alt fra Christ: Borries) en nydelig Dukke i Bondedragt og en peen Sykurv; til Johannes et Gevær og en Sabel, hvor til Gustav fik Magen, og til William en lille net Kanon, hvormed han 30

kunde skyde ved at trække i en staaltraad. Foruden et stort Fad fuldt af Kager, bon bon og Æbler til dem alle tre. De glædede dem over ald Beskrivelse, over ald Stadsen, og William sad ved det store Bord i flere Timer ganske stille til
5 alles Forundring og legede saa nydeligt med alt Legetøyet. Gustav fik saameget som var indrettet for begge Drengene, for Expl en lille Bærebør med Seler til, som passe for ham og Johannes. Alle Juledagene har de været deroppe og leget. Nytaarsaften fik jeg træet ned med Æblerne i og behøvede da blot
10 at sætte Lys i, Carl hialp mig og det glædede Børnene meget. Lidt Legetøy som Fader mente, købte jeg og Lotte og Melanse fik nogle Kioler, som de behøvede. Nytaarsdags Aften, havde Brønsted inviteret, Carl, mig og alle tre Børn til sig, at see et Juletræ. Der var mange baade store og smaae. Træet var
15 dejligt og der var meget mo[r]somt og Børnene vare søde og muntre. Kl: 9^{1/2} kiørte Catrine hjem med dem og selv Lotte var fornuftig derved, Du veed det er ellers hendes Skiødesynd at vilde spise med ved Bordet, de blev tilligemed Catrine proppet med rare Smørebrøder og Kager. Carl og jeg blev
20 og spiste. Johannes er hver Gang med mig hos Bestefader og fører sig godt op. Jeg forsikkrer Dig, at jeg gjør dem ald mulig Fornøjelse, for efter Evne at erstatte dem Savnet af Deres elskede Faer. De skriver alle tre hver Dag Breve til Dig og naar Posten blæser hoppe de høyt af Glæde, det er mig umuligt
25 at faae dem bort naar jeg læser Brevene høyt for nogen, og hvor inderligt Dit Brev til Lotte har glædet hende formaaer jeg ikke at sige Dig. Hun har i Anledning deraf ganske uopfordret gjort de helligste Løfter om at være flittig og artig, for igien at glæde Faer for den Glæde han har gjort hende. Du vil sik-
30 kert faae Glæde af disse Glutter i Tiden, de har følende Hierter

og Ærlighed i Deres Characterer, og dette i Forening med godt Hoved, er alt hvad man kan ønske nogen. Catrine er usigelig brav siden Du er borte, de to nye Piger, har jeg ald Aarsag at være tilfreds med. Karlen har jeg afskaffet fra Nytaar af; et par Gange ugentlig kommer han nogle Timer for at hugge 5 Brænde, banke Tepper og andet saadant. Derved spares ogsaa. Siden Du reiste har jeg ikke en eeneste Gang, varmet hverken Din eller Daglig Stuen, kort sagt, jeg sparer virkelig betydeligt og Bonsack siger jo »hvad der er spart er fortient«. Alle mine gode Venner roser min Stue for sin Hyggeligheds 10 Skyld. Hauch synes der er ingen Sted rarere at være og det kommer især fordi man der taler om Dig, Du er nu eengang, hvad han elsker. Hiorth besøger mig ogsaa flittig. Bøye og Carl spiser for det meste hver Onsdag og Fredag hos mig Deres Suppe, samt under utallige Complimenter drikke et par Glas 15 Vin. Sibbern besøger mig ogsaa, til Juul bragte han hver af Børne[ne] et net Stykke Legetøy. Det gør mig ondt, at Du ikke besøgte Emilie Kirstein i Kiel. Du har vist ikke huskt at hun var der. — Kunde Du ikke engang sige mig hvor jeg opdager Kluge om den dyriske Magnetisme. Ørsted har 20 krævet mig den, og jeg finder den ikke blandt Dine Bøger. — Nu, lev vel min beste Øhlschläger, Gud være med Dig. Lotte, Johannes og William kysser Dig i Tankerne. Min og Din Fader hilse Dig hierteligst. (Din har idag været her) Carl, Hauch takker Dig meget for Brevet, Bøye, Collin, Ørstedes, 25 Reinhardts hilser Dig tilligemed Borries, Brøndsted, Aagaards som ogsaa var hos Juletræt. Det glædede os giensidigt at sees fordi de havde seet Dig sidst. Jeg har skrevet saameget og dog var der endnu saameget naar Du kommer til Paris i Ro da skal vi alle skrive. Tusind Tak fordi Du har købt Schavl 30

til mig, men Du har saa meget Du kunde selv behøve, Du Gode, Du sørger først for mig. Gud velsigne Dig for Din Kierlighed, jeg skal aldrig glemme hvor sødt Du paa de forskielligste Maader har rørt mig ved at tænke paa mig og dine Børn. Denne
 5 Rejse er guddommelig. Den vil giøre os alle godt. Glem ikke ved Lejlighed at skrive til Geheimeraad Moltke, han fortjener virkelig Tak. Farvel! Gud velsigne Dig! det ønsker tre søde Glutter, mange trofaste Venner og Dine gamle kiærlige Fædre, men ingen inderligere end
 Din Christiane. —

10 Jeg har skrevet et langt Brev, men det er usselt, Du er kiærlig og overbærende. Naar Du kommer til Paris, hvor det ikke saa nøye kommer an paa at skrive med samme Post, skal jeg skrive bedre. Tak endnu en Gang for Digtet, det er mageløst deiligt, det kommer i Athene for Januar; Carl, Hiort, Bøye og Hauch
 15 kan heller ikke blive keed af at læse det. Tak for de himmelske Breve. Tak! Tak! Lev vel! Jeg kan slet ikke skille mig fra Dig. Lev vel!

529. Fra A. E. Boye.

Kiøbenhavn d. 3^{die} Janu. 1816 [2: 1817] Fredag.

20 Jeg har længe havt det Forsæt, at skrive Dem til, (dog ikke længere end siden De forlod os; thi saalænge jeg kunde besøge Dem i Bredgade, hvor jeg i Deres Huus har levet nogle af mit Livs behageligste Timer, vilde jeg langt heller tiltales af Dem og imellem høre hvad De havde skrevet); men bemeldte
 25 Forsæt har jeg bestandigen udsat, fordi jeg dels gierne vilde skrive et ordentligt Brev (som dette formedelst Tidens Knap- heds paa ingen Maade kan blive), dels med det samme vilde sende Peter Wegners Moerskabsbog om Olsen. Nu derimod

kan jeg ikke udsætte Forsættet længer, efterat jeg for nogle Timer siden har atter hørt og glædet mig usigeligen over eet af Deres Breve, og efterat Deres venskabelige Opmærksomhed for mig og Ihukommelse af mig har inderligen rørt mig. Jeg har modtaget et nyt Beviis paa Deres mig saa dyrebare Ven- 5 skab deri, at De vil stræbe at giøre mig til Altonaer-Mercurens litteraire Correspondent, noget som baade vilde være mig interessant og skaffe mig en velkommen og velfornøden Indtægt. — Cotta har nu indrykket det jeg sendte ham og jeg undlader nu ikke at sende ham mere. Med denne Post faaer han noget 10 om den afdøde Galeotti. Hvis De ikke allerede paa Reisen skulde have stødt paa Morgenblatt Nr 274 og 75 for 14de og 15. November 1816, hvori mine Copenhagner Berichte findes, saa træffer De dem vel engang. Bakkelsen er i bemeldte Berichte ikke faret lempeligen med; det glæder mig at det tydske Pub- 15 licum dog paa denne Maade ogsaa faaer noget om hans Elenighed og Nederdrægtighed at vide. Tandem bona causa triumphat! — Det vilde glæde mig inderligt om Moerskabsbogen, naar De engang faaer den, maatte moere Dem lit; meget kan det ikke blive, da det kun er »en liden Moerskabs- 20 bog«. Godske har den ikke moeret, men vel andre got Folk her i Staden; Godske fik i Tirsdagsmorges pludseligen Lyst til at vide Autors Opholdssted, Stand o. s. v.; hvorudover han paa- tog sig at skikke Bogtrykker Seidelin en Notarial-Requisition paa Halsen, men blev af hans Svar ikke klogere. Imidlertid 25 foraarsagede det i Begyndelsen os (Deres Kone, Collin, Heger, mig og alle som holde paa den gode Sag) nogen Alteration, som dog gik over saasnart Autor, efter Raadførsel med gode Jurister havde taget sine Messures i fornødne Tilfælde. Men til Dato har Fienden ikke videre rørt sig. Vi vente nu roeligen 30

paa hvad han vil fange an. Det er nu-alt-for-tit-benævnte Godske ellers fuldkomment værdigt, da han baade er Æstheticus og Notarius, at bevise sin Æsthetiks Godhed ved Notarialbeskikkelser. Han er ikke allene mægtig dum, men især saare 5 uvidende, eller rettere, han er ikke allene mægtig ussel, men især saare nederdrægtig. — Jeg har giennemseet hvad jeg hertil har skrevet, og forbauses over at det næsten altsammen handler om mig selv og mine egne Affaires; dog, noget bedre er det alligevel end om det altsammen handlede om Godske (jeg 10 skal ikke nævne ham mere end denne Gang til), thi at læse et heelt Brev om ham allene var, som Hans Mikkelsen udtrykker sig, at kaage en Suppe paa en Pølsepind; dog hvad siger jeg! P. W. har jo kogt en heel Moerskabsbog paa ham! bare den Suppe ikke er bleven alt for tynd! — Thiele (Per Vrøvlers 15 Forlægger) har ladet udgaa paa sit Forlag en Nytaarsgave, kaldet Hertha udgivet af Nyerup, hvilken naar jeg undtager Deres Epilog, og et Par Smaastykker af Foersom og Liebenberg, indeholder lutter Poesier af just Thiele, Toft og Heiberg, hvilken sidste desuden har gjort nogle »Nytaarsløier«, som skal være 20 en Fortsættelse af Deres St. Hans-Aften-Spil, men er egentligen i det Hele kun en meget svag og langtrukken Copi deraf og af nogle af Tiecks satiriske Stykker. For at gaae fra Per Vrøvlers Forlægger til samme Vrøvlers Forfatter, saa har denne nu udgivet et nyt September-Vrøvler-Hefte under Navnet Danfana. Han gir sine Læsere Septembersladder midt 25 om Vinteren; det er den eneste Liighed der er mellem ham og Naturen, som netop paa denne Tid er ligesaa sludfuld, som han er sludderfuld. I denne Danfana er intet andet end hans sædvanlige kedsommelige Sluddersatire i endeel katheketiske 30 Spørgsmaal. Nu skal Peter Wegner sagtens have fat paa ham

igien, dog for det første kun med Løier, som Publicum helst vil have. Han (Bakkelsen) har ellers i Danfana sagt, at han nu vilde holde op at sluddre, det er: nedlægge sin Pen.

Hvormeget jeg har glædet mig over Frederiksberg-Digtet, kan jeg ikke sige Dem, og lige saa lidt takke Dem derfor saaledes 5 som jeg burde og ønskede. Jeg har læst det for mine Forældre og min Kone, og efter deres Begjæring gientaget flere af Stykkerne. Det har rørt og moeret dem usigeligt: det er dog herligt saaledes at kunne glæde mange Mennesker; men den Lod er ligesaa sjælden som den er herlig. 10

Jeg kan hilse Dem fra Deres fortræffelige Kone, fra Laade, Hans og den velsignede Villiam. Jeg var hos dem idag strax efterat Deres Brev var kommet. Carl Heger var der, og vi bleve alle meget opbyggede af Brevet og det deilige Nytaarsdigt.

Fra Etatsraad Collin skal jeg hilse Dem og ligeledes fra min 15 Fader og min Kone. Faderen besøgte Deres Fader Nytaarsdag og talte med ham om Dem. Lev vel, undskyld dette uordentlige Hastværks-Brev og ynd stedse den, som aldrig vil glemme Dem og Deres Venskab, A. Boye.

Eskr. Feldborg, som er en godmodig honnet Mand, der har 20 Agtelse og Kiærlighed for Danmarks største Digter, har bedet mig om at skrive ham en Udsigt over Deres Værker og over Deres Biographie, hvilken Udsigt han vilde sætte foran en Samling af nogle af Deres Dramer, som han vil udgive paa engelsk og som efter hans Mening da vel ogsaa i England vilde 25 komme paa Theatret; — jeg føler nok hvor lidt jeg vil kunne udføre dette som det burde udføres; men jeg vil naturligviis forsøge mine Kræfter, og hen i Foraaret maaskee bede Dem om nogen Assistance.

530. *Til Christiane Oehlschläger.*

Hamburg den 4 Jan: 1817.

Min søde Molle!

Der har jeg nu atter maattet bøde, fordi jeg sagde dig, at du først skulde sende mig Brev til Frankfurt. Jeg kunde havt
5 Brev fra dig endnu her, hvis jeg itide havde givet dig rigtig Underretning. Hvordan det er gaaet til, veed jeg selv ikke. Maaskee har vi i det Øjeblik ikke havt isinde at blive saa længe. Nu blive vi efter Bertouchs og Frontins Ønske til paa Mandag. Dersom jeg havde Ro paa mig, saa kunde det fornøie mig;
10 thi jeg har i Etatsraad Vogts, Legationsraad Bokelmanns, Herr Poels, Perthes, Louise Reichardts, og fleres Selskab funden megen selskabelig Interesse. Hos Louise R. var jeg en Formiddag, og Nytaarsaften, til Thee, allene med hende og hendes Broder, (den lille Fritz, som du kiender). Han er nu en stor
15 smuk Dreng paa 9, 10 Aar. Da jeg saa ham sidst, var det en Willamse. Men han lignede dog mere Vovlegang. Jeg tænkte: Naar de nu først er saa store. Bliver du nu saa længe borte, at de voxte saaledes til; saa kiendte vi ikke hinanden meer. Men denne dumme Tanke blev snart fortrængt af den: Vi
20 sees jo igien om en otte, ni Maaneder! Gid mine søde Dreng maae blive saa smukke som Friz. Det er ogsaa en god Dreng. Alt hvad der saadan møder mig, bringer mig til at tænke paa Eder. Hos »zum römischen Kaiser« boer en Kiøbmand fra Riga, med sin Kone, som længe har opholdt sig i Kiøbenhavn,
25 Ammen og Barnet tale dansk. De have Kammer næst ved os. Du kan ikke troe hvad det rører mig, at høre Ammen og Moderen skiænde paa Ungen paa dansk, fordi den ikke vil sove rigtig Middagsøvn. »Naa vil han strax sove? — »Nei, Nei!« Dersom han nu ikke ligger og sover, saa faar han Klaps!
30 Sov nu min søde Dreng. Du har jo ingen ordentlig Søvn faaet.

— Nu — da tænker jeg paa Cathrine og Melanse. — Hvordan gaaer det nu med ham? Skraaler han om Natten endnu. Faar han lidt Iis? Hvordan gaar det Jumpebussen? Lad mig dog vide noget om disse vigtige Anliggender.

O gid jeg dog kunde tridse af med Lode og Vovle til Bedde- 5
falle engang i vor søde Molles Selskab. Jeg ser dem begge!
Hende med sin lille femkantede Straahat og den graa Frakke,
ham, strunk med sin lille blaa Kawai og Kasketten; med Ulve-
miner. Hils mine søde Børn tusinde Gange! Søve Lode! du
maa smukt skrive Fader til, næste Gang. Og du, Vovle! du 10
maa sige Moder igien, hvad hun skal skrive. O[g] du Melanse,
ogsaa.

Jeg har egentlig intet Nyt at fortælle dig. Forleden havde
man besluttet at udpibe en Skuespiller Bertold, fordi han
havde narret Folk ved ei at komme og synges i Rombergs 15
Consert. (Det var ham der spillede Don Juan) Da han kom
ind i Camilla (et Syngespil af Pär) blev der ogsaa hysset. Han
bad strax Orchestret holde inde; gik derpaa meget rask frem
i Prosceniet og sagde: Det gjorde ham ondt at det høistærede
Publikum skulde afbrydes, men da der blev hysset, saa tog 20
han sig den Frihed at spørge disse hysvende Herrer, hvor-
for man hyskede? Intet Svar? Jeg beder Dem endnu engang,
have den Godhed, at sige Aarsagen til deres Hysning. —
(Pause) Endnu intet? Nu saa faaer jeg vel at bringe disse
Herrer ud af deres Forlegenhed, ved at underrette Publikum 25
om, at formodentlig Hysningen skal gielde mig. Man hysser
formodentlig fordi jeg savnedes ved Conserten hos Herr Rom-
berg. (Et Par Piber) Bertold | :meget stolt med et foragteligt
Smil: | Sandelig, denne Fornærmelse, af Folk der ikke er istand

til at sige Aarsagen til deres Misfornøielse, er meer end jeg havde ventet. Med dem, har jeg intet at tale. Men et agtværdigt Publikum skylder jeg ved denne Leilighed følgende Ærklæring. Herr Romberg havde lovet at sende Bud efter mig
5 med en Vogn. Jeg stod færdig, og ventede og ventede men der kom ingen. Endelig Kl. 8 kom der et Bud tilfods efter mig, men det kunde ikke hielpe, thi der kom ingen Vogn. Naar jeg nu gjorde Herr Romberg den Artighed, at synge i hans Concert; saa troede jeg ogsaa at fortiene den Opmærksomhed at
10 han sendte den belovede Vogn efter mig. At jeg altsaa ikke kom, var hans skyld og ikke min. (Almindeligt Klap og Bravoer tree Gange); hvortil jeg ikke bidrog lidet. Thi den raske Maade, og den Anstand hvormed denne Skuespiller træder frem, behagede mig. Det var ingen plump hidseblæsende Tirade; det
15 var Selvfølelse, og Værdighed. Jeg saa han dirrede indvendig. Havde man ikke givet ham ret, var han gaaet bort, og havde vist aldrig sat sin Fod mere paa Theatret i Hamborg (: han er desuden her misfornøiet:) Men da han gik bort med Triumf, kom han om et Øjeblik tilbage, og spillede sin Rolle, som om
20 intet havde været forefaldet.

Nytaarsdag kørte jeg med Bertouch til Altona, for at spise hos Poels. En ung norsk Kiøbmand Herr Flood kørte med, da han var inviteret hos en Herr Donner. Vi vilde kørt ham derhen men han vilde ikke tillade at vi sagde Kudsken det.
25 Kudsken fik da Befaling at køre til Poels. Da vi kom til Døren hvor Vognen holdt bleve vi lukkede ud af en Tiener. Jeg spurgte: Er det ikke her? Og Tienenen sagde: Jo ganske rigtig. Flood var just i Begreb med at køre bort, med Vognen til sin Donner, og vi havde bestilt Vogn til Kl 7, da det lykke-

ligvis faldt mig ind at spørge: Wohnt nicht Herr Poel hier. Nein, svarede Tieneren, Herr Donner wohnt hier. — Var dette Spørgsmaal nu ikke giort, saa var vi komne ind i et fremmed Selskab, og havde maaske opholdt os nogle Øjeblik der uden nogen af os havde mærket Feiltagelsen. Nu maatte Flood ud 5 af Vognen igien, og var hændelsesvis strax hos sin Donner; og vi maatte stige i igen og kiøre til vor Poel. Jeg fortalte Anekdoten der, den fornøiede meget, og Herr Poel forsikkrede, at hvis jeg var kommen til Donners, saa havde man ikke givet Slip paa mig. 10

Vil du sige til Bøje, at jeg har aftalt med Poel at Bøje skal være hans Correspondent. Poel vil give ham 100 Daler S. H. Courant aarlig, og beder ham selv foreslaa, hvormeget han troer at kunne levere ham i maanedlige, eller ugentlige Bi- 15 drag. Jeg tænker Bøje kunde byde ham en 3 Ark om Maaned- den. (Arkene er ikke nær saa store, som Cottas.) Har Cotta ladet noget høre fra sig til Boie? Hvis ikke skal jeg tale med ham, og arrangere det rigtig for Boie naar jeg kommer der. Hils ham inderligt.

Har Wedel ladet høre noget fra sig. Herr Flood tror det 20 er Forsømmelse. Veed du hvad: Du skal skrive en Vexel, og trække paa Wedel, for hvad der er kommen ind; og saa kan du skrive ham et Par Linier til i din Mands Fraværelse; og spørge, hvordan du skal forholde dig? Det vil giøre Virkning paa Cavalleren at faa dette Brev fra en Dame. 25 Skal noget hielpe saa maa det. Jeg er vis paa at han honorerer strax din Vexel. Lad Borries hielpe dig hermed.

Herr Flood har bedet dig sende til Hans Broder: Herr Jørgen Flood i Porsgrund i Norge.

	Stærkodder	10	Exempl:	Ærlighed v. længst	5
	Fortællinger	5		Helge	12
	Hugo	12		Fiskeren	8
	Hagbarth	10		Freias Alter	12
5	Røverborgen	10		Sommernatsdrøm	20
	Ludlam	8		Frederiksberg	20
	Kanarifugl	5			
	Faruk	5			

Til Forskud paa disse Bøger sendes dig hermed en lille
 10 Anvisning fra Herr Flood paa Rydbergs Huus, stor 150 Rigs-
 bankdaler. Det øvrige betales naar Bøgerne ere solgte, hos
 Herr Jørgen Flood i Porsgrund, hvem du maa sende Pakken
 ved første Leilighed.

Endnu har Herr Flood lovet mig at skrive et Brev til sin
 15 Onkel Aal*) —; og proponerer ham at tage et lignende An-
 tal Exemplarer af hver af mine Skrivter. Disse — Exemplarer
 af hver, maae du altsaa indpakke, og sende med første Skibs-
 leilighed til Aal, ledsaget af nogle Linier. — Min eneste Trøst
 er, naar jeg mærker at jeg paa min Reise kan gjøre min Fa-
 20 milie nogen Nytte. Og det mærker jeg dog at jeg kan. Saa
 vil jeg ogsaa være trøstig og glad; og stole paa den gode Gud,
 som vist forener mig til Glæde og Lyksalighed med Eder,
 mine Elskelige!

I Aften skinner Maanen, og saa er jeg saa fornøiet, saa ved
 25 jeg, der er en Gienstand som vi kan see paa eengang. Naar
 jeg staaer paa Jungfernstieg, og seer Maanen skinne over Al-

*) Hans Adresse er Herr Jacob Aal, Ridder af Dannebrogen, Ejer af
 Næs Jernværk ved Arendal.

steren, saa ved jeg: Nu staaer den ogsaa over St Annæ Plads, og nu staaer maaske Moder i Vinduet med sine Glutter og seer paa den, og tænker paa Falle. — Farvel Molle! Farvel Lode! Farvel Vovle! Farvel Ville! Gud velsigne Jer. Skriv mig strax til og send Brevet til Frankfurt, saa faar jeg to, 5
naar jeg kommer der.

Glem nu ikke at skrive Vexelen til Wedel, at sende Jørgen Flood en lille, og Aal, den store Pakke.

Hils vore Fædre, Carl, Sophie, Ørstederne, Hauch, Boie, Wulf, Hiorth, Sibbern, Collin, Mønsterne, Reinhardts, Bor- 10
ries, etc, etc.

Lev vel min ejegode Christiane! Baron Adler bringer dig om nogle Dage her fra Hamborg dit Shavl. Levvel,
og tænk paa og elsk din

A. Oehlschläger. 15

531. *Til Christiane Oehlschläger.* Hamburg den 6 Jan 1817.

Endnu min bedste Christiane er jeg i Hamborg. Men imorgen er det ogsaa forbi, og vi reise afsted over Hanover og Cassel til Frankfurth. Vi have endnu som jeg skrev dig sidst til fundet en norsk Landsmand Herr Flood, som reiser med til Cassel. 20
Jeg vil haabe du har faaet mit Brev med Anvisningen paa de 150 Rdlr. Frontin fortæller mig, at hans Fader har betalt dig. Han har havt Breve; Bertouch har havt Breve; kun jeg Stakkel har blot for den feile Bestemmelse i mit ene Brev maattet undvære. Men nu haaber jeg ogsaa at finde Breve i 25
Frankfurth, naar jeg kommer der. Bare nu Lotte Pauli er der. Det var jo hende de skulde sendes til. Hvis du skriver mig strax til, efter dette, kan Brevet maaskee endnu i Frankfurth træffe mig. Du kan da for en Sikkerheds Skyld sende det Post e

restante. Saavel mine Medreisendes Forretninger, som mine egne Affairer har bevæget mig til at blive i Hamborg til nu. Jeg har talt med Theaterdirectionen her, Herr Herschfeld og Herr Schmidt, angaaende Hagbarth og Signe og mine tilkom-
5 mende Stykker. De har lovet at ville give 12 Fredriksdor for hvert Stykke jeg sendte dem, som de troede at kunne opføre. I Frankfurth lader jeg Hagbarth og Signe afskrive og sende dem. Paa Veien taler jeg endnu med Directørerne i Hanover, Cassel og Frankfurt; og paa Tilbagetouren fra Paris med dem
10 i Stuttgart, München, Wien, Prag, Dresden, Leipzig, Berlin etc. De skal hver bestemme hvad de vil give. Paa denne Maade, kan dette blive en Sag af stor Vigtighed for os. Cotta har ikke gjort det Mindste, for at faa Stykkerne spillet. Der er for nær-
værende Tid i Tydskland, ikke blot Ingen, som kan gjøre mig
15 Rangen stridig, men endogsaa heller ingen, som skriver; thi hverken Werner meer eller Fouque skrive for Theatret, og Möllner, (Forfatter til die Schuld) har heller ikke isinde at skrive
meer derfor. Altsaa maa det ogsaa være Direktørerne kiært at kunne undertiden forsyne deres Repertoire med noget godt
20 Nyt. Kunde jeg være saa heldig at anbringe mine Stykker blot paa 10 gode Theatre, hvor jeg fik 10 Frederiksdorer for hver, saa var det jo meget godt. I Paris skynder jeg mig at skrive min Hroar færdig, og sender dig, og derpaa vil jeg strax
begynde med at oversætte Freias Alter. Thi det skulde glæde
25 mig, at faa opført paa flere Steder i Tydskland, hvad Abderit-
terne eller Molboerne i Khavn have forkastet. Dog gid det blot var Molboere; men det er ikke af Dumhed, det er af
Ondskab, de have handlet. Det næste Stykke jeg saa oversæt-
ter, skal være Hugo v. Rheinberg, hvilket vil gjøre Lykke paa
30 Theatret i Tydskland. Man maa ikke altid komme med danske

og nordiske Emner. Correggio skal være solgt meget stærkt, Cotta tager en høi Pris, og Perthes troer han har vundet 4000 Rdlr gode Penge paa den. Det er mig meget kiært. Det erstatter ham Udlæget af det Forrige, og saa vil han være villigere til at tage mine Arbeider. — Hvad siger man i Khavn om mit 5 Frederiksbergdigt? — Har Baggesen skrevet noget om den pantsatte Bondedreng? Jeg har grint deraf; thi, nederdrægtig er han jo; det ved man; vittig pleier han derimod paa den senere Tid sielden at være.

Jeg har ofte været hos Poels og hos Perthes, det er exellente 10 Folk, og de holde meget af mig. Vor Legationsraad Bockelmann har broderlig taget sig af mig; ligesaa den unge raske Sieveking, som var hos os. Fra Rist skal jeg venligt hilse dig; jeg har seet ham et Par Gange hos Poels i Altona, og han har besøgt mig. — Gröger og Altenrath have derimod ingen videre 15 Notiz taget af mig, uagtet jeg besøgte dem venligt. — De omgaaes næsten ingen her, men male kun Ansigter, jo flere jo bedre, og fortiene Penge. Jeg har for Bertouch maattet contribuere med en 60 Rdlr gode Penge.

Det har regnet og sneet, nu er Veiret idag skjønt; gid vi 20 maatte faae godt Veir. Jeg opholder mig ganske kort i Hanover og Cassel (en halv Dags Tid paa hvert Sted) men i Frankfurt nogle Dage.

Hvordan lever min Lotte, min Hans, og min William! Hils dem, og kys dem, de søde Unger fra deres Fader, som blot forlader 25 dem for at tiene lidt Brei til dem. Min Længsel er langt større end min Fornøielse, og det er kun naar jeg seer, at jeg kan giøre Jer nogen Nytte dermed, at den ret virkelig fornøier mig. Imidlertid er det ogsaa en Glæde, at træffe Venner, og udmærkede Mænd; tale og sympathisere med dem; og det gør jeg. 30

Louise Reichhardt har lovet at afskrive mig nogle smukke Melodier til Bedstefader. Hils ham inderligt. Ligesaa min Fader. Fru Poel kiender min Søster godt, og holder meget af hende; hils Sophie fra hende, det glæder mig at hun er vel
5 igien. Hvordan er det med Anders? Hans Christian befinder sig dog i fyldigt Velgaaende? —

Gud velsigne dig! Jeg kysser dig og vore søde Børn i Tankerne hundrede Gange, og gaar aldrig tilsengs uden at bede til Gud for Eder. Lev vel min Christiane! Din

10

A. Oehlenschläger.

Maaskee kunde I finde en Leilighed at sende mig en Pakke med alle vigtigere Skrifter til Paris. Deri ønskede jeg ogsaa min Oversættelse af Sommernatsdrømmen. Det kunde jo adresseres til den danske Minister Waltersdorf. Gjør det, hvis
15 du kan. Det vilde glæde mig. Har du faaet din Shavl? Den er kun lille; men ret nysselig, og jeg veed du er ikke for det pralende. Glem ikke at sende Vexel til Wedel.

Lev vel! Molle, Lode, Vovle, Ville! Husk paa Falle, han kommer snart, nu er allerede en Maaned gaaet. Først i Octo
20 ber kommer jeg bestemt. Maaske sidst i September.

532. *Fra Christiane Oehlenschläger.* . Kiøbh. d. 7 Januar 1817.

Min ejegode, inderlig elskede Oehlenschläger!

Jeg veed sandelig ikke hvordan jeg skal takke Dig for ald Din Æmhed og Kierlighed for Din Molle og dine Børn, jeg veed
25 intet uden at elske og beundre Dig. Du har lært mig at kiænde Dig i Din hele Storhed, og var der nogensinde et Øyeblik hvor jeg ønskede, at Du var blevet hos mig, da takker jeg Himlen, at jeg fik Styrke til ej at yttre min Frygt, thi jeg er nu saa

usigelig lykkelig, uagtet jeg er mit Kiæreste paa Jorden, berøvet. Jeg lever i det sødeste Fremtids Haab, jeg glæder mig ved enhver Glæde Du nyder. Alt er mig tilpas. Mit Hierte er fuldt af Taknæmmelighed over min Lykke og jeg fælder daglig de sødeste Glædes Taarer. Gud velsigne Dig for din sieldne Kier- 5 lighed, dersom jeg ikke var god, maatte jeg blive det; meget bedre end jeg var og er, kan jeg jo blive, Du blødgjør det hele Hierte, og Du skal selv glæde Dig over Dit eget Værk, naar Du igien kommer til mig. Jeg takker Dig for alt; for vore søde Børn, som saa vist vil ligne Dig, og blive ædle og ud- 10 mærkede Mennesker baade paa Siæl og Legeme, og man skal sige at de fortjene at bære Dit Navn, og at de træde i Dit Fodspor. Jeg takker Dig for alt hvad Du har virket paa mig fra min tidligste Ungdom til dette Øyeblik, for de mange skønne og herlige Tanker og Forestillinger Du har ledet mig til. Og 15 nu min beste Oehlenschläger tak inderlig tak for de mange kiærlige Breve Du glæder mig med; de ere Dine seneste Velgierninger imod mig, men vær vis paa, at jeg ikke skal fordærves ved Din store Godhed. Tre Breve fra Hamborg, et fra Kiel, et fra Lolland og to smaae søde Visitbiletter som Du kaldte 20 dem og endnu er en Maaned ikke tilende, men jeg veed at saaledes hverken kan eller skal det blive; naar Du kommer i Roe i Paris maae engang Maanedlig være alt hvad jeg tør vente mig. — Saavidt kom jeg iaftes, jeg havde haabet at forsætte mit Brev, men mine Øyne lukkede sig, ikke af Søvn, 25 men af Graad. Det er mig umuligt enten at læse Dine Breve eller at skrive til Dig uden at græde, men disse Taarer lindrer mit Hierte, kun Øynene pine de lidt. —

Tak fordi Du skiøndt fraværende sørger for os. Du har skaffet os en ikke ubetydelig Hielp, Du kiærlige trofaste Mand 30

og Fader. Naar Poeter er som Du, saa er de ypperlige Folk, men jeg troer ikke der er meer end dette eneste Expl: i Verden. Det er jo velsignede Udsigter for os, naar vor Boghandel saaledes udvides, hvem veed om der ikke endnu kunde blive en
5 Baron af Dig. I disse 9 Maaneder vil vi vist kunde betale den største deel af vor Giæld, og naar jeg saa i den Tid ingen ny gjør, seer det jo godt ud for os. Bliver Finantserne bedre, vinder ogsaa Humeuret, som var det eneste der un[der]tiden var os til Besvær. Da jeg veed Du holder af de rene Summer,
10 vil jeg fortælle Dig, at jeg har betalt siden 9 December 900rd og derover af paa vor Giæld og har ikke faaet meer end de 45rd fra Jessen den Dag Du rejste, 97 fra Berg og endnu et Qvartal af Collin, foruden hvad Du Gode har sendt mig. Nu maae Du ikke glemme at ved Nytaar falder endeel andre
15 Udgifter som ikke er ubetydelige, tillige har jeg kjøbt adskillige Klæder til Børnene, som jeg har betalt. Det sidste Qvartal skal staae urørt til Hielp til næste Huusleje. Jeg har omtrent endnu 800rd at betale; for Papir til Frederiksberg 300rd og Jurgensen omtrent 500rd, men naar Debitorerne betaler, som
20 dog efterhaanden vil skee, har jeg ingen Nød, og var jeg saa lykkelig at faae fra Wedel, hvad han skulde give os, hvis han stod ved sit Ord, saa blev jeg saa stor en Croesus, at jeg kunde see hen til Banken og begynde at afbetale der, hvortil jeg har stor Lyst. Borries har jeg idag givet den tilsendte Vexel,
25 og talt med ham om Vedel, han har raadet mig at følge Dit Raad, at skrive ham til og det skal jeg virkelig gjøre, og skulde han endda ikke svare, vil han hielpe mig med at trække paa ham, og vil ved sin Correspondent i Christiania erkyndige sig om hvordan han har det i denne Sag og see at faae det afgjort;
30 han troer ogsaa at det er Efterladenhed af ham og at han har

Penge nok. Bull maae jeg ogsaa snart høre fra. Normændene, siger Borries, er slemme Folk at have at giøre med, og de maae idelig purre, og jeg mærker nok, at Borries bedre kan lide Freges Vexler end Floods. Bøgerne til Perthes og til Norge skal jeg besørge, det har ikke før kundet skee, fordi jeg ikke havde 5 af Frederiksberg at sende. Tak endnu engang fordi Du ogsaa i denne Henseende saa kiærligt tænker paa os. Reinhardt siger »det er en guddommelig Rejse, jeg veed intet ønskelige[re] der kunde hændet ham«. Han har Ret. Du bliver forynget og opmuntret. Tænk aldrig paa at skrive meer end Rhoar færdig, 10 mens Du er væk, Du skal leve i Verden og ikke trælle i den Tid, føler Du Trang til det; det er en anden Sag, men for at føde Kone og Børn med, behøves det vist ikke. Din Gage ved Universitetet og hvad der jevnlige kommer ind for Bøger, vil kunde føde og underholde os, naar jeg ingen Geld har at 15 betale. Tilgiv beste Oehl., at jeg har skrevet saa meget om disse Penge Sager, men jeg veed det vil fornøye Dig at see hvor godt det gaaer os. —

Bøye maae være Dig inderlig megen Tak skyldig fordi Du ogsaa saa kiærligt har sørget for ham, det er jo en betydelig 20 Hielp fra to Kanter at faae rede Sølvindtægter. Jeg har ikke talt med ham hverken igaar eller idag, men Collin som er meget rørt over Din Godhed ogsaa i dette Stykke har lovet at sige ham det. Han (Bøye) har nok selv skrevet til Dig forrige Post. Tirsdag den 31 December skrev jeg nogle faae Linier 25 til Dig til Frankfurth og i Løverdags den 4 Januar samme [Dag] Du skrev dit sidste Brev til mig, skrev jeg meget langt og sendte det til Perthes. Gud veed nu hvilke Du faaer af disse først. Collin beder Dig om muligt et Sted paa Din Rejse at forskaffe ham en Bog som han ikke har kunde faae Spor paa, 30

uagtet, han har vildet lade den forskrive; Tittel følger indlagt; han hilser Dig kiærligt. Conferentseraad Cold var igaar hos mig og takkede mig saa meget for Frederiksberg, det gjør en overordentlig Lykke blandt Folk. Rosenvinge [har] ogsaa 5 været hos mig og alle Dine Venner hilse Dig. Tante og Julie har ogsaa været her. Min Fader var igaar hos mig, alle hilse de Dig inderligt og glæde sig med os og over Dine søde Breve. Nu skal Glutterne skrive.

Sødeste Falle! Kom snart igien til din lille Tøt. Naar Po-
10 sten blæser hopper jeg, for saa venter jeg han kommer med Brev fra Dig. Hvordan lever Du. Jeg hører Du gaaer paa Comedie, ligesom her. Jeg har voren paa Langebroe i dag, med Frue Brun. Tak for Du tager hver Aften vores Haar og kysser, for det Du holder saa meget af vos. Tak for jeg maatte skrive
15 i Din Stambog, maae jeg ogsaa det, naar Du kommer hiem. Jeg græder ogsaa tit, for jeg holder gyselig meget af Dig. Kom snart igien til Molle, Lotte Vovle og Willamse. Jeg ønsker Dig glædelig Nytaar, søde Faer. Din Dumpedo[r]te.

E. S. Du glemte at sige Gurgemeie om mig sidst, jeg skal
20 ogsaa være flittig.

Dette var hendes egen Anmærkning, da jeg læste hendes Navne af Dit Brev, og jeg forsikrer at hun selv har stilet Brevet, som Du da kan see, da jeg ikke kunde gjøre [det] selv saa godt. Hun vilde skrevet meget mere, men der var ikke Tid
25 dertil. Næste Gang vil jeg lade hende skrive saameget hun vil og kan hitte paa.

Her kommer Vovles.

Vovle troer ikke at faer kan faae at viide hvad jeg skriver, han troer naar han ikke selv maler, saa kan Du ikke læse det.
30 Han opponerer, som Du veed, gierne. »Du skal skrive til Fader,

at jeg holder af ham og længes efter ham, at jeg leger med Gustav.« Drengen taler ofte om sin Fader, men han er dog for lille, Lotte veed hvad det [er]. William siger »Du stal bive at Melanse er en ate Dæng« andet vil han ikke sige, Han er sød og skielmsk og det gjør mig tit saa inderlig ondt, at Du 5 ikke kan see hans Nydelighed, men han er jo lille og nydelig endnu naar Du kommer hiem. Du kan troe jeg havde Løyer af Lotte, da hun hørte af Brevet, at Du havde kiøbt mig et Schavl, hoppede hun længe af Glæde, og udraabte med den morsomste Ivrighed, med sammenlagte Hænder »Gud give 10 jeg bare viste, om det var rødt eller hvidt.« Hvordan Beretningen om dette Schavl glædte hende troer Du ikke, det er en ægte Pige, men det er dog sødt at Stads, som dog ikke er til hende selv kan fornøye hende saa meget. Tak for at Du tænkte paa mig med dette Schavl, baade det og Schavlet selv 15 fornøyer mig meget. Lev nu vel beste Oehlschläger! Hils den stakkels Lotte Pauli ret meget fra mig, hun er jo saa lidende, see til hende imellem mens Du er i Frankfurth; hun kan behøve Adspredelse. Gud være med Dig, min Engle Oehl: Dine søde Glutter kysse Dig i Tankerne. Lev vel tænk paa os som 20 hidtil, men længes ikke før i Septemb: — Din Christiane.

533. *Til Christiane Oehlschläger.*

Hanover den 10. Jan 1817.

Jeg skriver dig kun her nogle faae Linier til, min søde Molle, for at lade dig vide, at vi ere lykkeligen arriverede til Hanover. Meer end vi kunde vente det, og haabe det, var Veiret godt; 25 Veiene vare slette men vilde været det meget meer, dersom ikke Veiret havde været blidt klart og behageligt. Naar jeg undtager at vor Vognstang og en Skagle brast den første Dag, om Aftenen silde, hændtes der os intet ubehageligt. Men vi

fik det strax istand igien. Værtshusene vare temmelig gode. Normanden Flood, en munter Fyr (som gaaer med til Cassel) gjorde os lystige paa Veien. Vi ere ikke reist meget over 7, a 8 Mil hver Dag. Nu blive Veiene herefter bedre og bedre.

5 I Celle saa vi den ulykkelige Caroline Mathildes Værelse og Grav. Her i Hanover have vi set Leibnitz Monument en overordentlig stor Oxe, og en overordentlig stor og tung (men lueforyldt) Vogn, som Kongen af Engelland har foræret Hertugen af Cambrigde. Jeg gik idag hen til Holbein og Marie

10 Renner (:Directeurerne ved dette Theater:) og traf dem paa Theatret. De have indbudet mig til i Aften. Dette Brev maa du blot ansee som en kort Bulletin til din Efterretning og Beroligelse. Saasnart jeg kommer til Frankfurt, skal jeg give dig mere detaillerede Efterretninger. Jeg venter Breve i Frankfurt fra dig,

15 med nogle Linier fra min søde velsignede Lotte, og med Hilsen fra min Johannes og min William. — Nu er min Smerte Gud være lovet ikke saa stor. Det forekommer mig hver Dag, som om jeg var Eder nærmere igien. Vi skal vist omfavne hverandre sunde og lykkelige. Hver gang jeg ser smaa Børn, tænker jeg

20 paa mine egne. Kys dem tusind Gange, fra deres Fader.

Jeg længes efter at vide noget fra Hiorth og Bøie (om hans Bog) om mit Frederiksbergdigt. Har det behaget? Har du været hos Dronningen? — Kunde man ikke paa en behændig Maade udtale Ønsket om Lectoratet for hende, til jeg kom hjem?

25 Skriv mig til saasnart du faaer mit Brev, og send det til Paris til Waltersdorfs*). Lev vel! søde bedste Christiane! Om et Par Dage mere. Hils dine velsignede Glutter, Bedstefædrene, Søster, Svoger og alle Venner fra din

A. Oehlschläger.

30 *) Glem ikke Pakken. Har du faaet Shalet? og Pengene fra Flood? —

534. *Fra C. Hauch.*Løverd. dⁿ 11 Jan 1817.

Elskede Oehlenschläger

Hvormeget De har glædet mig med de Linier, De skrev til mig især, derom vil De, hvis jeg kun har været istand til at udtrykke Dem en lille Grad af den Interesse, jeg føler for Alt 5 hvad der angaaer Dem selv være overbeviist. Det er vel sandt, at alle Deres Breve ere sande Skatte for Deres Venner, og at hver Postdag nu for os er forvandlet til en Art af Festdag, men Egennyttens blander sig dog tillige i Spillet, og ethvert Menne-
ske vil ogsaa gjerne have noget aparte, der tilhører ham ude- 10 lukkende. Deres herlige lille Digt, der er et værdigt Sidestykke til Stykket *Hjemvee* i Digtningerne af 1813, maa vel, da der ikke er noget andet Sted, staae i Athene, uagtet De herved vistnok viser dette Blad formegen Ære; dog det er nu engang
alt Skjønts og Digterens egen Skjæbne, at de maae staae om- 15 ringede af Ukrud paa alle Kanter. I Anledning af Ukrud maa jeg fortælle Dem at Baggesens Danfana efter i tre Maaneder, formedelst særdeles Arbeide paa Stykket til Kongens Fødsels-
dag, at være holdt tilbage, nu er udkommen med Overskrift Sept. Maaned, og indeholder saa elendige Ting, og saa kom- 20 plette Beviser paa Forstandssvaghed, at de endog overgaaer, og det er dog meget sagt, Peer Vrøvler, og andre af hans senere Mesterværker. Han vilde gjerne deri være ondskabsfuld, men kan ikke komme dertil for bare Mangel paa Forstand og Aand. Det bedste Stykke staaer i Begyndelsen under det fordrings- 25 fulde Navn *Tempelsang*, hvilket hverken er meer eller mindre end en lille høist upoetisk Sang, som De alt har seet, og som han gjorde til Dronningens Fødselsdag. Siden efter følger, som man kunde vente, tossede Fordreielser af Prof Sibberns Navn, blandet med reen Galmandssnak. Han er upaatvile- 30

ligen paa Veien til Daarekisten, et Par Danfanahefter endnu, og han vil ikke have megen Forstand at tabe. Enhver retskaffen Mand maa glæde sig derved, thi en saa haardnakken og onskabsfuld Nedtrædelse af alt Skjønt og Godt bør til et advarende Exempel straffes paa en overordentlig Maade. Jeg talte med Prof Sibbern i Gaar i den Anledning, og han gjorde mig opmærksom paa den lignende Straf, der rammede den engang fameuse Angriber af Religionen Horrebov. Hvad Baggens Stykke angaaer, da har jeg ikke læst det, da det holdes
10 hemmeligt, men dog paa flere Steder hørt Indholdet fortælle. Det bestaaer i et Slags Eventyr, der udgjør et fuldkomment Sidestykke til den Tragoedie, han fortalte Dem i Paris om Christian 2, og de to Kar, hvoraf han drak, det ene fyldt med Mælk, det andet med Blod. Han forbereder Katastrophen, saavidt jeg
15 har hørt, ved at Helten sønderriver sin Trylleharpe, samt ved dens Gnidning fremkalder nogle Gnister, der opliver en Pige, der, steendød, var trukken op af Vandet. Og dog er det et almindeligt Rygte, at han ikke engang selv skal have sammensadt dette, men at det er et Plagiat fra den Tid, han var Theatertidirekteur. — Eftersom jeg dog nu engang er ifærd med at
20 fortælle Nederdrægtigheder, maa jeg anføre en af Hr Etatsr. Olsen, der angaaer mig nærmere, og der rigtignok har overgaaet min Forventning. De maa vide at mit lille Skrift nu er udkommet, og da [o: at] man gjorde mig nogle Omstændigheder
25 angaaende Anonymiteten, med mit fulde Navn som Forf. Dette Skrift læste Hr Etatsraaden, og uagtet han heelt igjennem paa den foragteligste Maade er behandlet, uagtet jeg med spottende Lignelser har trukket ham igjennem hele Dyreriget, uagtet jeg koldsindig har opregnet ham en Mængde Usand-
30 heder og Uforskammenheder, ja uagtet jeg, hvori dog slige

smaae Poeter pleie at være meest kilne, har berørt hans elendige Vers, Ting der, selv om han følte sig skyldig, hvis han kun havde mindste menneskelig Følelse af Ære og Skam, maatte trænge ham til Marv og Been: saa har dog Hr Etatsraaden, der uden Tvivl besidder en ganske anden Slags Æresfølelse, end andre simple og ubetitlede Mennesker, og der maa-
ske har hørt at min Fader var Geheimeraad og Storkors, og min Onkle Oberhofmarskalk, udladt sig paa sin Maade temmelig fordeelagtig om Bogen, sagt, at man maatte bære over med et ungt Menneske, han haabede vel, jeg vilde skifte Parti, ja endog tilstaaet, at uagtet vel Alt var Sandhedsfordreielse, saa maatte han dog under Læsningen besinde sig undertiden, for at han ikke skulde troe, jeg havde Ret. — Hvad synes De derom? Er det ikke et deiligt Bidrag til Hr Etatsraadens Charakteristik? Det er dog haardt, at man skal resikere at faae Bifald af sligt et Hoved, bare fordi Ens Fader er Geheimeraad. — Blandt andre Litteraturens Frembringelser, er der ogsaa fremkommet en Nyeaarsgave af Heiberg, der imellem enkelte Glimt af Talent indeholder en heel Mængde deels laante Ting, deels triviell og kjedsommelig Snak. Især røber den Mangel af Hjerte. Mod Ingeman, han maa nu være saa slet en Digter han vil, fører han sig dog uværdigt op. Han trækker ganske uvedkommende Ting blandt Andet Ingemans Kjæreste ind paa Theatret, og har desuden havt den Uforskommenhed, uden Tvivl for at skaffe Bogen Afsætning, at kalde den en Fortsættelse af Deres Sankt Hans Aftens Spil. I den Anledning har jeg villet tage mig den Frihed at forespørge mig i Aviserne, om vi havde nogen Digter, der, foruden Dem, kunde fortsætte Sankt Hans Aftens Spillet, men Avertisementet blev ikke antaget, dog haaber jeg vel at faae det ind i et eller andet

Blad. — Hvad mig selv angaaer, saa uagtet jeg er saa artig at vedblive at danne mig til nyttig Borger i Staten, kan jeg derfor ikke lade al Extravagans fare. Jeg har gjort Udkast til et romantisk Drama, hvorved jeg meget kommer til at savne Deres ledende Veiledning. Emnet har jeg med Villie valgt ganske simpelt og almindeligt, for at see, om jeg skulde være istand til at sige noget Nyt om en gammel Sag. Es dreht sich um die Liebe. Ideen er at fremstille Kjærlighed og Verden i deres interessante Modsætning, og gjensidige Virkning paa hinanden, hiin i sin poetiske Foragt for dennes Indskrænkning, denne i al sin kolde hjerteløse og prosaiske Betragtning af hiins dristige og ualmindelige Gang. Det vil imidlertid, da jeg tillige skal studere Jura, kun gaae seent fra Haanden. — Hvad Deres Frberg angaaer, der nu er udkommen, saa har jeg, saalidet

10 Godt der for Resten lader sig sige om det khavnske Publikum, dog endnu kun derom hørt een Stemme. Alle finde det yderst rørende og skjøndt, mange ere endog enthusiastisk indtaget deraf, og holder det for et af Deres bedste Værker. Med Hensyn paa mig selv, saa kan jeg ikke nok udsige Dem, hvor skjønt

20 jeg, endog efter at have hørt det af Deres egen Mund, ved fornyet Gjennemlæsning fandt det. De har deri paa den uskyldigste og meest naiv ubevidste Maade lagt for Dagen, at den store Digter nødvendig er baseret paa det naturlige og ufordærvede Menneske. Det var Dem uden Tvivl umuligt at frem-

25 bringe Deres Digtninger, hvis ikke Livet og dets simpleste nærmeste Forhold trængte Dem saa usigeligt til Hierte. Dette er vel Aarsagen til hvad Tyskerne kalde das Gemüthliche, denne hjertelige Glæde og Kjerlighed ved hvad De beskriver, og ved alt Menneskeligt overhovedet, der aander os imøde

30 af alle Deres Digte, og især af dette, der derfor vist aldrig vil

holde op at interessere. Denne samme Gemüthlichkeit gjenfinder man og i hvert Ord af Deres Breve, paa hvert Sted, hvor De omtaler Deres Kone og Deres Børn, eller hvor De beskriver en Gjenstand De har seet, en Situation, hvori De har befundet Dem, og dette kan vist ikke Andet end indtage 5 ethvert godt Menneske; hvad mig især angaaer da giver det mig Mod til at udvikle min Menneskelighed for Dem, til at nærme mig Dem, og udfylder overhovedet det Rum, hvorved Deres Genie og Konstfulendelse ellers vilde ubarmhjertig fjerne enhver ringere Aand. Derfor vil De og stedse for mig vedblive 10 at være den elskværdigste af alle Digtere, og jeg vil troe, at jeg ikke kan være berøvet alle Fortrin, saalænge De fortfarer at interessere Dem for mig. — Megen Glæde i det nye Aar.

Stedse Deres Dem inderlig hengivne

Hauch. 15

535. *Fra P. Hjort.*

Kbhvn d 11 Jan 1817.

Hr Professor!

Da Hauch engang har brudt den Convention, der var indgaaet, nemlig ikke at skrive Dem til før i Paris, saa har jeg allerede flere Postdage villet skrive Dem til, for dog paa den 20 Vei at have den Glæde at underholde mig med Dem; men jeg har opsadt det for at oppebie Udfaldet af adskillelige Uroeligheder, der tegnede til at vise sig. Nu lader det dog til at ville lægge sig. — Olsen beskikkede nemlig tvende Gange Seidelin til at nævne Peter Wegners Bopæl, at han kunde stevne 25 denne; men Seidelin anførte mig, som den der havde besørget hele Piecen, hvorpaa Olsen, da han mærkede intet kunde udrettes, erklærede, at han vilde lade Sagen fare, siden Collin interesserede sig for P. W. Dette havde til Følge, at den stor-

snudede Bøie, frygtende for, at han nu skulde komme til at gjelde for P. W., efterat Olsen havde udspreidt denne Undskyldning, erklærede i Adresseavisen, at han ikke havde ringeste Deel i »Peter Wegners Piecer«. Herpaa svarede P. W. 5 med følgende pudseerlige Avertissement:

At Hr Cand. C. Joh. Boie, Udgever af Körners Melpomene (saaledes havde han selv benævnet sig) ikke har den ringeste Deel i noget af de Skrifter, som Undertegnede har forfattet, det bekjendtgjøres herved til ydermere Beroligelse for ham i 10 Anledning af hans Avertissement. Peter Wegner.

Den anden blev rasende gal, da hele Byen udloø ham.

Der fortælles at Baggensens Geburtsdagsstykke skal være meget usselt, hvilket man da kunde vidst forud. Hans sidste Danfana er noget af det flaueste af alle hans Gemenheder. Sibbern 15 kaldes Per Cib, jeg Per Agraph, o. s. v. Hele Heftet passer ganske fortræffeligen til Olsens Udtryk »peterseske Flauheder«. — Rahbek er da bleven ansat som Professor i Litterairhistorien, fornemmelig den danske og det danske Sprog. Han har allerede anoncert Forelæsninger, tilligemed Nyrup, over det af den 20 danske Digtekunsts Historie, som endnu resterer fra deres foregaaende Forelæsninger. Paa Sibbern[s] Collegier komme omtrent en halvhundrede Studenter, som for ham ikke er ubetydeligt. Han læser over det Psychologiske i Æsthetiken, eller hvad man ellers vil benævne Betragtninger over Digterevenen, 25 Digtingen, og Digterkonstens forskjellige Arter udledte og forklarede af den menneskelige Aands Natur. Hauch og jeg gaae der sammen, og moere os meget, da han taler med en saa skjøn Begeistring om alle disse Gjenstande.

Hvilken Glæde vi have af at læse Deres skjønnede og lystige 30 Breve, veed De vel selv, uden at jeg videre fortæller det. Vi møde

ordentligviis hver Mandag og Fredagften, og Deres Kone forelæser da det ankomne Brev; saa tales der da vidt og bredt om hvor længe De har været borte, hvor godt De skal have af denne Reise, om hvor henrykkende Frederiksbergdigtet er, og mange andre kjære Gjenstande. At sidde i Sofaen hos Dem selv 5 er vel usigelig behageligere, men denne Meddeling af vores gjensidige Følelser har dog ogsaa sin skønne Side. Man føler et vist inderligt og fast Slægtskab, og haaber, at dog snart skal ret mange gode og fornuftige Mennesker forene sig med os, naar de blot faae Roe til at betragte Alt det Herlige, som 10 sammenknytter os saa fa[st] til Dem. Jeg haaber, at denne forfærdelige Tid, er som en svær Krisis i Sygdommen, og at Mange, med Guds Hjælp, om en føie Tid helbredes. Jeg veed vel, at De heri tænker anderledes end jeg, men jeg kan nu engang ikke slippe denne Tanke. De skal finde en mægtig 15 Forandring, naar de kommer tilbage. Jeg beder Dem at tage til Takke med de Smaastumper jeg her har samlet. Det kjæreste jeg kunde skrevet til Dem om var Deres Familie, men hvad kan jeg fortælle om den, som kan interessere Dem, naar Deres Kone selv skriver Dem til. Jeg glæder mig ret ved at 20 staae i det Forhold til Dem, at kunne skrive Dem til, og De tilgiver mig vel om jeg en eller anden Gang maae gjøre det for at fornøie mig selv med her at underholde Dem. Rig paa Materier kan man ikke være i disse Tider. Skulde De faae Leilighed engang at skrive mig et Par Linier til saa var det 25 mig et kjært Beviis paa det Venskab, jeg smigrer mig med, at De bær for

Deres hengivne

Peder Hjort.

536. *Til Christiane Oehlschläger.*

Cassel den 15 Jan. 1817.

Min elskede Christiane! O hvor længe længe er det nu, siden jeg hørte det mindste fra Eder. Hvor tit har jeg bebreidet mig den Uforsigtighed ikke rigtig at have sagt dig Besked, saa kunde jeg endnu havt et Brev i Hamborg. Dog, desto større vil Glæden være, naar jeg nu forefinder et Par Stykker i Frankfurt. Den gode Gud forbyde naadeligen at der skulde være hændet Eder noget ubehageligt i den Tid. Jeg har et godt Haab, og undertvinger de smaa Ængstelser der undertiden opstaae hos
10 mig. Jeg seer dig læse dette Brev med dine kiærlige Taarer, omringet af dine søde Glutter. Lotte hører opmærksomt til, og Johannes ogsaa, men Wille Conjak kryber omkring i Sofaerne, og er Vættermændens Dæng, saa at man maa tysse paa ham, den søde Unge. Har min lille søde Lotte været flittig,
15 begynder hun at læse lidt? Det maa hun skrive mig til. Gaaer Molle og Cathrine og Onkel Carl lidt ud med Børnene? Gaar Hansemand paa de bløde Stene med Ulveminer? i sin lille blaa Kawai? Alt det maa jeg vide. Jeg længes lige saa stærkt som før; men føler ikke saamegen Vemod. Nu forekommer
20 den hele Reise mig, som en eneste lang Dag, der først ender sig i en glad Aften, naar jeg kommer hjem. Jeg er ogsaa siælden ganske ene, og Reisens Tummel forstyrrer mig i min Tænken paa Eder. Men saa snart jeg er et Øjeblik ene, — da staae I for mig alle Fire, og da maa jeg som oftest trøste
25 mig med at græde. Men den gode Gud vil vist bringe mig lykkelig hjem til Eder.

Nu maa jeg fortælle dig lidt omstændeligere min Reise fra Hamborg til Cassel. Fra Hanover fik du kun en Bulletin.

Der er meget Mas med at komme fra Hamborg til Harburg.
30 Vi maatte sende Vognen først over til Søes, En Dag i Forveien.

Nu fik vi et Brev fra vor Tiener, som var fulgt med Vognen med Udskrift. »Tel Her fun Bertog Lænd.« Heri berettede han os, at adskilligt paa Vognen var gaaet itu, nogle Remme, og nogle Skruer; at han havde ladet det gjøre i stand for 5 Rdlr, og at han nu nok tænkte Vognen skulde holde. — Herover 5 bleve vi meget bestyrkede, og lode strax Jøden Lazarus kalde, som havde solgt os Vognen, og med sin Haands Underskrift indestod for Fiædrene og for Vognen fra Hamborg til Paris. Jøden kom, vi beklagede os, spurgte, hvad vi kunde haabe af en Vogn, der allerede paa denne korte Vei havde lidt saameget; 10 og forlangte at han skulde betale de fem Rixdaler. Bertouch stod just og skiændtes med ham, da jeg kom til, og hørte ham sige: Können Sie sagen, dass ich für die Riemen caviert habe? Ich habe nur für die Feder caviert etc. Nu tabte jeg Contenancen, og sagde: Nein, das können wir auch nicht 15 sagen. Aber, dass Sie ein Jude sind, das können wir sagen. Wie galant waren sie, ehe wir den Wagen gekauft, was wollten sie nicht alles unterschreiben. Und jezt haben Sie die Stirn und das zu sagen; und wollen nich einmahl die armselige 5 Thaler zahlen; da wir doch den ganzen (vermuthig) schwa- 20 chen Wagen behalten müssen. Entweder bezahlen Sie die fünf Thaler, oder ich schmeisse Sie die Treppe herunter. Dette Argumentum ad Judæum gjorde sin Virkning, og han var strax villig. Derpaa vendte jeg mig grandiost til vor Leietiener, og sagde: Haben Sie Frau und Kinder? Bedienter: 25 Ja, Herr Professor. Ich: So gehen Sie mit, nehmen Sie die fünf Thaler und behalten Sie sie. — Og saaledes skeete det. Saaledes blev den rige Lazarus straffet og kom i Helvede og i Pine; men den fattige kom i fem Dalers Himlen.

Over Moradserne og Sumpene fra Hamburg til Harburg 30

gaar en overordentlig stor Træbro, som de Franske have bygget, vist tree Fierdingvei lang! Derover spadserede vi fire, Bertouch, Frontin, Flood og jeg, fulgt af en Lastdrager. I Harburg fandt vi Vognen i bedre stand end vi havde ventet.

5 Den var sat i stand og kørte fort. At beskrive dig alle de Kroer jeg har været i, vilde være trættende og ensformigt. Det ene Værtshus ligner det andet. Tænk dig tre Biørne stige ud af en Offenbacher med græsselige lodne Poter og Labber; tænk dig Christian (vor Tiener) beskæftiget med at trække Lagene

10 af os, saa vi kan gaae. Stuen aabnes. I de bedre Værtshuse: Et brunt Bord, et Uhr ved Væggen, undertiden et Claveer. Jeg sætter mig ned. Postillionen kommer ind, med Hatten i Haanden: faar Drikkepenge. Wagenmeisteren kommer. Was haben wir zu bezahlen. W: Drei Thaler, sechzehn Groschen.

15 — Han bliver betalt; faar 4 Groschen for sin Mund. Derpaa kommer den røde Tegnebog for en Dag; alting opskrives. Ville vi blive om Aftenen, saa bestille vi os Mad. Suppe, Kiød, Steg etc. Haben Sie ein Paar gute Zimmer, gutte Bette? — Ja — Vi spise, drikke, snakke, gaa i Seng, sove, staae op Kl 6,

20 og køre videre. — Men en af de første Aftener var vi nær ikke komne videre; thi Schwageren tog feil af Veien mellem Haarborg og Welle og vi vare 8 Timer om at køre fire Miil. Et Sted brast Hammelen, og vi maatte se at faa en ny; paa et andet Sted Vognstangen, ogsaa den blev skaffet tilveie strax igien. Den

25 fordømte Lazarus blev atter fordømt ved slige Leiligheder. Men jeg toede mine Hænder; thi jeg havde ikke købt Vognen, en Baron Adler havde paataget sig det for os. Imidlertid trøstede vi os med at Skroget var godt. Fiædrene holdt. En Vognstang, en Hammel, et Par Skruer kan let knække, naar en

30 Vogn bliver brugt, efterat have staaet længe stille. Nu rullede

vi frisk afsted, og kom efter et Par Dages Kørsel lykkelig til Celle. Af mit forrige Brev ved du, at vi pillegrimede til den ulykkelige Caroline Mathildes Slot og Grav. Slottet er nu meget forfalden; Franskmændene har i Krigens Tid ruineret det. Det seer saa melankolsk ud. Den yderste Deel er en gammel 5 Ridderborg; Baghuset og Sidebygningerne ny. I denne sørgelige Gaard rullede den 20 aars gamle blomstrende Fyrstinde ind. Sanset som et Stjernes kud havde hun endt sin korte, glimrende Bane; og forsvandt her i Mørket. Dog blev hun holdt kongeligt. Hun havde 3 Cavallerer og 3 Damer. Vi saa hendes 10 Spisesal, hvor hun daglig havde 10 Giæster. Ogsaa et Theater var der i Slottet. Hun kunde besøge sin Søster i Brunsvig, etc: Et lille nydeligt Værelse var der betrukket med lysegrønt Damask, og med bonet Gulv; det havde den deiligste Udsigt. Her opholdt hun sig; her havde hun sit lille Bibliothek og sine 15 Børns Billeder. Og i en skummel Stue næst ved, havde hun opgivet sin Aand, efter 3 Dages Sygdom, 3 Aar, efter sin ankomst. Efter Døden var Liget gyselig opsvulmet. Hun ligger ikke i Slot[s]kirken; men i Byens store Kirke. Slotskirken er gammel gothisk og smuk. Wilhelm der Beginner og hans 20 Frue (første Hertug i Celle) ligger afmalet paa Knæ, paa Altertavlerne. Disse Billeder ere formentlig gjort efter Marmorbilleder i Byens Kirke, hvor man finde mange store Grave og skønt gammel gothisk, dog vel udarbejdede Monumenter. Blandt andet, en ung Frøken, med en cometisk Fiæderhat, smal 25 i Livet, med Foldekiøle; der sidder yndig og smuk over sin Grav. Paa dette Stenbilled, har vist Caroline Mathildes Øine ofte dvælet førend de selv brast.

I Hanover opholdt vi os en Dag. Jeg kunde ikke have Lyst til at blive længere paa dette Sted, om Tiden nok saameget 30

havde været dertil. Den tydske Adelshovmod skal her blomstre i sin fulde Flor; og skønt jeg som Reisende og som den Karl jeg er, vel ikke vilde fornummet noget dertil, saa veed du dog, at den aristocratiske Storsnudethed ærger mig for 5 meget, til at jeg endogsaa blot skulde taale at see den øvet mod andre. De Kiæ[1]tringer drikke ordentlig Theevand mellem sig selv indbyrdes, uden at nogen inviteres dertil, som ei ere vore. Hvad siger du dertil?

Herr Holbein og Maria Renner besøgte jeg paa Theatret i 10 Mørke, ved en eneste Lampe. Om Aftenen saa jeg (i stærk Kulde) et koldt Plaisanterie af Herr Holbein: Die treue Wittwe; og havde jeg ikke drukket et Glas varm Punsch, saa troer jeg vist at den dobbelte Kulde, havde havt Indflydelse paa min Sundhed. — Om Aftenen var jeg hos dem; de vare ret artige; 15 men du ved vel hvorledes det er med disse Comødianter. De snakke evigt kun om dem selv. Roste vor Konge, fordi han havde seet paa deres Spil med Opmærksomhed (skønt han i Førstningen ikke havde ventet sig noget godt) roste vort Fædreland — og dette Fædreland bestod dog egentlig 20 af Justitsraad Baggesen, og Jøden Nathanson, der havde siddet med sin Lorgnet og spodsk betragtet de Folk der kom, for at købe Billetter, men gik igien, fordi de vare for dyre. Holbein er en egenkiærlig Vindbeutel. Du veed han havde lovet mig, at tage sig af mine Stykker. Nu hører jeg her, han er kun 25 Regisseur, og har intet med Antagelsen, af fremmede Stykker at gjøre. Han vil nok ogsaa helst have sit Eget frem. Han lovede rigtig nok at tale til Hofdirektøren om mit Stykke; men jeg sætter ingen Lid dertil. Ulykken er at de fleste af disse Theatre er noget Jux, hvad Kassen især angaar. Kan jeg 30 faae mine Stykker plaseret paa nogle faae af de bedste Thea-

tre, saa maae jeg være fornøiet. Jeg ser nok, den anden Plan er bygget paa alt for vaklende Haab.

Men en anden merkantilsk Handling har jeg faaet indledt, som vil være os til sand, og stor Fordeel. Den unge Kiøbmand Flood har lovet mig, at skaffe mig Papir i Holland paa (om 5 muligt) 6 Maaneders Credit, som Flood vil cavere for. Bliver dette bragt istand, (hvorom jeg ikke tvivler) saa har vi altid Papir fuldt op, og kunne trykke saameget vi ville. Flood har lovet at sende dig Prøver fra Amsterdam, og saa kan du faa 5, eller 8, eller 10 Baller paa engang; som du selv 10 vil. —

Jeg længes nu inderlig efter Ro, efter at komme til at skrive min Hroars Saga færdig.

I Cassel opholder vi os to Dage. Det er en meget deilig Stad; Omegnen er skøn; men det er Vinter. — Jeg traf de 15 to lærde Brødre Grimm (udgivere af Haus und Kindermärchen) Den yngste behagede mig bedst. Vi gik en Tour sammen i Gaar Eftermiddags i Haven; hvis Lighed med Søndermarken rørte mig. Pludselig kom vi til en Dam, hvor der stod en Karl og udleiede Slæder og Skiøiter. I en Haandevending 20 var Flood paa Skiøiter paa Dammen og glædte sig, som en Ælling, der efter lang Tid seer Vandet igien. Hans Exempel smittede mig; og for førstegang igien i 16 Aar, havde jeg mig en Skiøitetour og det forekom mig, som om jeg havde løbet Dagen i Forveien. I Eftermiddag skal vi gjøre Prindsesse Char- 25 lotte vor Opvartning, (Du veed hun er her) i Aften paa Komødie, og i Morgen afsted over Marburg til Frankfurt. To Dages Reise. Nu ruller Vognen godt; thi Veiene er bedre. Men jeg har glemt at fortælle dig at ved Brügge mellem Hanover og Cassel, gik der os et Hiul istykker, som vi maatte lade gjøre 30

nyt, og det opholdt os Reisen en halv Dag. »Ein Rad zerbricht ja leicht, wer sieht's voraus« — Nu er alting godt. Det var de elendige Veie, og det at vor Vogn ikke ganske holdt Spor, som var os i Veien. Nu rulle vi let den øvrige Vei. Vi have
5 ladet Vognen eftersee, og alt er istand. I Frankfurt blive vi kun et Par Dage; jeg længes efter at komme til at bestille noget i Paris. Du maa altsaa skrive mig, til Paris. Adresser Brevet til Waltersdorf.

Nu gud velsigne dig, og dine søde Unger. Lev vel min Christi-
10 stiane! Min Lotte! Min Johannes! Min William. Tænk paa Eders Falle, som daglig med Kierlighed mindes Eder. Hils Bedstefædrene, Frænder og Venner; fra din

A. Oehenschläger.

Jeg venter i Paris Brev fra Carl, Boie og Hiorth —

15 Den 16 Jan: 1817.

Da Brevet først kommer bort idag Eftermiddag Kl 7, maae jeg endnu engang skrive dig nogle Linier til, søde Molle! Det er meget deiligt klart Veir, der er falden tyk Snee, og Veien vil være god til Frankfurt imorgen. Jeg har i dette Øjeblik
20 gaaet mig en Tour allene, giennem skønne ensomme Træ- gange. Da var mine Tanker aldeles hos Eder, og den første Vemod kom stærk og smeltende tilbage. Jeg tænkte: Ak, gik du dog nu med din Molle, din lille Lode og din Hans; og skulde drikke Thee med dem og Ville, naar du kom hiem! Og nu er
25 du saa langt, langt fra dem! Hvor dog et Menneske kan frivillig slippe sit største Gode, for at faa et mindre! Men saa tænkte jeg paa i Sommer, da jeg maatte gaae ind i Middags- heden til Byen efter Penge — og saa trøstede jeg mig med, at dette Skridt maatte dog hielpe paa vore Omstændigheder. Og

det er ogsaa min eneste, sande Trøst. Mit Haab er at træffe Fru von Stael, og at tale med hende, om hvad du ved. Hvis det ikke var, satte jeg mig med Glæde paa Vognen igien, og kørte lige tilbage. — Ikke fordi man jo viser mig megen Ar- 5
tighed; jeg har været hos en Deel casselske Damer, de ere
meget indtagne af mig, som Digter, og jeg skal i Aften læse dem Hagbarth og Signe for. Hos Prindsessen har jeg ogsaa været; hun var meget naadig. Men hvad hjælper alt det? Gud give jeg var hos min Molle, min Lode, min Hansemand og min Wille igen. Men det vil snart skee! og saa skal intet 10
skille mig fra eder meer. Lev vel! Gud velsigne dig og dine og mine søde Smaae. Nu iler jeg til Frankfurt, for at faae Breve. De ville igen trøste og styrke mig. Din

A. Oehlschläger.

537. *Fra Christiane Oehlschläger.*

15

Kiøbenhavn den 18 Januar 1817.

Kiæreste Øslæ!

Det var da ret en Nød at Du saalænge har været den Glæde berøvet at høre fra Din Molle og Dine søde Børn, jeg Stakkel har været uskyldig deri, og Du ogsaa, thi Du troede jo ikke 20
at blive saalænge i Hamburg, og jeg anseer dette kun som en lille Hielp for mine Breve; jo længer de ventes jo inderligere kiærkomne ere de, og den kiærlige Falle mærker da ikke hvor svagelige de dog i Grunden ere. Villien er god, det forsikrer jeg; min Taknemlighed over Dine velsignede hyppige Breve 25
er saa stor, at jeg intet mere kan ønske end at gjøre Dig en ligesaa stor Glæde, som Dine forskaffe mig. Ingen kan mere fortjene alt godt end Du, thi Du er den kiærligste og trofasteste Mand og Fader som nogensinde har paa en Rejse forladt

Kone og Børn, vi vil vist samles igien og takke Gud for Fraværelsen, hvis usigelig herlige Følger ikke let lader sig beregne. De sidste Breve Du haver til dette Øyeblik (nemlig dette Brevs data) er efter dit sidste fra Hanover at regne, Hauchs og mit af 24 December, som Du modtog den 27 December i Hamburg. Den 27 Dec skrev Du mig atter til, hvilket jeg modtog den 31 Dec, det var netop Nytaarsaften, jeg fik Brevet seent, Frederiksberg var udkommen og Børnene skulde have Juletræ, jeg havde derfor ikke Tid at skrive meer end et par
10 Linier, som jeg ikke vilde skulde koste Dig noget, hvorfor jeg bad Pauli lægge det i sit Brev til Lotte Pauli, da Du havde sagt, at jeg skulde sende det til Frankfurth til hende eller til Altebert et Comp: Den 29 og 30 Decemb. skrev Du atter et Brev til mig, som jeg fik den 3 Januar og besvarede den 4
15 Januar, og som jeg adresserede til Perthes. Den 4 Januar skrev Du atter, Brevet modtog jeg den 6 med Vexlen i fra Flood, som Borries strax u[d]betalte mig, jeg svarede den 7 Januar og sendte Brevet til Frankfurth til Altebert et Comp, thi Lotte Paulis Breve adresseres ogsaa til et Handels-
20 huus, og der vilde altsaa komme 3 Adresser paa Brevet, derfor valgte jeg Altebert, som Du jo havde opgivet mig, og hvorhen jeg formodede Bertouchs og Frontins Breve bleve addressede. Denne Efterretning om Brevenes Modtagelse og Afsendning melder jeg, fordi Du skal see, at jeg altid strax har skrevet
25 og nøyagtig fulgt Ordre. I dette Øyeblik er Du formodentlig i Frankfurth og har dem vel alle, det eeneste, som maaske har forfeilet Dig, er rimeligviis det som Perthes skulde sende efter Dig, det skulde gjøre mig ondt, thi jeg kan umulig saa nøye erindre alt hvad jeg skriver i hvert Brev, kun naar jeg skri-
30 ver og naar jeg modtager Breve skriver jeg op, og det

var da muligt at meget af hvad Du skulde viide bliver skiult for Dig, dog jeg haaber at det har naaet Dig i Frank[f]urth. Dit allersidste Brev fra Hamburg dateret 6 Januar, hvori Du melder mig det glædelige om Theaterdirektionerne og om at Cotta rimeligviis har vundet saa meget paa Correggio, mod- 5 tog jeg først den 12 Januar om Søndagen altsaa dagen efter at Posten var gaaet, jeg kunde altsaa ikke efter Dit Ønske skrive strax poste renstante paa den Mulighed at Du dog endnu i Frankfurth kunde faae det. [Dit] Brev var vist gaaet over Lolland eller Fyen, der stod nemlig Assens paa Brevet, derfor 10 fik jeg det saa seent, da der nu var saa mange Breve i vente for Dig, vilde jeg ikke skrive i Tirsdags, men først idag og havde da den Glæde igaar at modtage dit søde lille Brev fra Hanover. I Onsdags Middag henimod 3 som jeg just sad og læste dit sidste Brev fra Hamburg for Boye og netop læste det Sted 15 hvor Du spørger om Adler havde bragt mig mit Schalv, kom Trine ind og sagde mig, at der var en Person som vilde tale med mig selv, da han havde noget at bringe mig fra Dig. Det var Baron Adler med det nydeligste Schavl jeg har seet, som er og bliver det kiæreste Stykke jeg nogen- 20 sinde har ejet; det er et sandt Kiærlighedspant fra min trofaste Oehlenschläger. Jeg lover Dig ogsaa, at jeg skal faae min Garderobe i god Stand, jeg har alt faaet mig en Pels og Hat og hvad jeg skal have paa til Dronningen maaske i Morgen eller Overmorgen, er saa net, at de til Reinhardts er ret be- 25 drøvet over, at Du ikke kan see mig med den hele Stads; Kiolen havde jeg, den er kun omsyet, men adskilligt har jeg kostet dertil, nu kom det deilige Schavl tilpas.

Siden Du saa gierne vil, at jeg skal anvende mere paa mig selv, og jeg seer at Dine Indtægter forøges, vil jeg ogsaa giøre 30

det, det er jo ogsaa behageligt at være smukt klædt, især naar man er vel, som jeg nu er. Børnene have ogsaa faaet endeel nyt som de trængte til. De søde Unger er raske og hilse Deres velsignede Falle inderligt. William er saa skiælmsk og munter, 5 at Du ikke kan troe det, han gjør mange af Vovles Streger efter, men han begynder, at tale saa rigtigt, at jeg er bange, han vil tale ganske ret, naar Fader kommer. Han siger Tatrine nu og skraller paa R'et, istædet for Tatenne. Vovle voxer stærkt. Lotte ogsaa, hun er sød og saa fornuftig, at jeg 10 aldrig kan sige Dig det, alle siger at hun voxer sig smuk. Wille faaer ingen Iis, og Bussen kommer sig virkelig. Wovle faaer lidt imellem, deels fordi han er lidt lapset, og af og til endnu gjør sig vaad; forresten er det siælden vi gribe til Riset, og før end jeg skulde være for slem imod dem, kiæler jeg vist for 15 meget for dem. Nu kan jeg jo ikke kysse Falles sorte Hoved og hans buttede, varme Haand, med tilhørende lombarske Nødder, det er jo da naturligt, at jeg kiæler for de smaae Glutter, som alle tre har mere eller mindre, ogsaa i det udvortes af Deres Fader. Vi lever godt allesammen, jeg har været lidt 20 forkiølet af Snue, hvilket er Aarsag i at jeg ikke endnu har været hos Dronningen, før i Søndags kunde jeg ikke kommet, før fik jeg ikke Bøgerne, thi tænk Dig just som jeg fik dem fra Berg, smukt indbundne i rødt Saffian, opdagede Rosenvinge mig en Feil i det første Ark som Fader altsaa selv havde over- 25 seet. Den var af den Beskaffenhed, at ved at omtrykke eet Blad var den redressert og dette lod jeg skee, efter Manges Raad, det var jo ogsaa i et saadant Digt fatalt at have 1500 Fadaiser. Til al Held var kun 300 aftrykt og noget over hundrede heftet og udleverede; i det øvrige af Oplaget kunde det 30 rettes og Bekostningen med saa faae Blade var ubetydelig.

Jeg lod avertere i Aviserne at i de indtil 7 Januar afhændede Expl vare Siderne 31 og 32 forsatte ved en Forseelse at dette maatte Kiøberne undskylde samt at det omtrykte Blad kunde afhentes. De løb og fik Bladet og nu er alt godt igien. Nu maatte Berg sætte disse Blade ind, først forgylde dem, han har 5 gjort det mesterligt. Kammerfrøkenen har jeg talt med flere Gange og da jeg nu er vel igien bliver jeg uden Tvivl tilsagt imorgen eller Overmorgen. Kammerfrøkenen har desuden været forreist. Feilen var i Skolerne. Efter det Vers som ender: »Saa slog hun os med Ovnens Bøgebrænde« derpaa kom »O 10 søde patriarkiske Noveller« og det næste Vers; i Stedet for det »Hun havde ogsaa den blandt flere Skikke« etc. Dette gav en Urigtighed paa begge Stæder og Folk syntes rigtig nok det var galt, men vidste ikke hvori det stak. Jeg er glad at det blev rettet. Selv Bøye, som forelæste hans Kone det en Aften Carl 15 var ude hos ham sagde, da han kom til det Sted: see her springer han saa besynderligt, men mærkede dog ikke at det var omsat. — Digtet gjør iøvrigt megen Glæde blandt Folk; utallige meget forskiællige Mennesker have alle forsikkret mig, at der kun var een eneste Mening om det, at det var dei- 20 ligt. Jeg har solgt (de undtagen jeg har bortsendt) 142 Expl her i Byen, det er meget. Tak for Anviisningen, Bøgerne kan jeg ikke sende før Skibsfarten begynder igien, og det vil vare over en Maaned, saasart muligt skal det skee, maaske før (end om en Maaned) men nu er der ingen. Til Kiel er der 25 heller ingen Skibsleilighed, nu, jeg har forespurgt mig og med Posten er det vist for dyrt; jeg skal snarest muligt faae alt afsendt maaske jeg skal lade Perthes viide at ingen Paqvetaad afgaaer før Foraaret, om han vilde have noget med Posten. Deichmann troer, at det er ikke saa meget kostbart; 30

dog derom skal jeg bedre blive underrettet. Jeg har skrevet til Bull for at faae noget at viide fra ham om Wedel, jeg skal da med Borries bestemme hvad der er klogest at giøre, og det skal skee. Den norske Cours er saa uhyre slet i dette Øyeblik, 5 at det ikke vilde blive let at faae saa stor en Sum fra Norge. Saasnart jeg faaer Bulls Svar skal Sagen foretages og Borries, som meget hilser Dig, vil hielpe mig. — Hvad det om Theatrerne i Tyskland angaaer, da er det jo ypperligt, det vil jo blive meget betydeligt, men har Du den tydske H og S. med 10 Dig, siden Du vil lade den afskrive i Frankfurt? At Correggio har giort megen Opsigt i Tydskland, hører jeg ogsaa her og at den er stærkt solgt.

Det glæder mig meget, at Du vil oversætte nogle af dine Stykker mens Du er ude, det vil vist falde Dig let og indbrin- 15 gende er det, ikke at tale om, hvor behageligt det er end mere at befordre Din Celebritet. Jeg kan ikke sige Dig, hvor glad jeg var ved at tale med Baron Adler, han havde saa nylig seet og talt med Dig, han fortalte mig om Eders Vogn og om Bertouchs Forelskelse, som han troede vilde, tillige med Din 20 Længsel efter Hiem og Børn, giøre det umuligt at giøre Rejsen længer end høyst nødvendigt. —

Bøye har nok selv skrevet til Dig og takket Dig for Din store Godhed, med at huske saavel paa ham; Hiort har ogsaa skrevet til Dig, og jeg formoder fortalt Dig at Olsen vilde gierne 25 viide hvem Peter Wegner var, men at det ikke lykkedes ham og at han da opgav det. Hvad der derimod først igaar tildrog sig, kan Du ikke viide, og dette vil jeg da fortælle Dig. Høst har formaaet Baggesen til at stevne Hiort for sine Paragrapher, især den 12de og igaar var han for Forligelsescomissionen med 30 ham. Baggesen havde givet ham Fuldmagt at møde paa hans

Vegne, da han er syg. Høst mødte med Doctor Attest fra Jacobsen, og Hiort vedstod ved hvert Ord han havde skrevet, og vilde intet frafalde; hvorfor Sagen blev henviist til Rettergang. Den hele 12 Paragraph var under strøget med Rødkridt. Baggesen var meget syg af Galdefeber og der gik Blod fra ham, 5 hvorledes vidste han ikke. Hiort siger, at han kan intet giøre ham thi alt kan bevises. Schönheyder skulde ogsaa stevnes. Høst skal have ægget Baggesen dertil, men Baggesen er virkelig farlig syg. Foersom er ogsaa meget syg Gigten har kastet sig paa Brystet, han skal efter Feldborgs Sigende ligge i en 10 Slags Apathie, han kom idag for at faae at viide hvor Du omtrent kunde være nu. Foersom havde idag spurgt hans Kone derom, og talt om Dig, og da han næsten intet taledede ellers vilde De gierne kunde sige ham noget om Dig. — her er Lottes Brev. 15

Sødeste Falle!

Det var ret et pænt Schavl Du sendte Moder. Jeg har været hos Kirsteins og faaet en lille Snuustobaksdaase af Sukker, men da jeg kom hiem gik den i tu. Gudskelov Du kommer hiem, naar Sommeren er forbi vi længes saameget efter Dig, søde 20 Fader. De siger der gaaer et Spøgelse i Bredgaden om Aftenen. Der var en Offecier som talte til hende engang, og saa pu-stede hun paa ham, saa han faldt i Rendestenen. Men jeg er ikke bange, naar jeg gaaer til Reinhardt, hvad skal saadan en stor Pige være bange for. Hun har tabt sit Paternosterbaand 25 og det gaaer hun nu og leder efter. Søde Fader Gudskelov, Du er rask, tænk paa Dine Glutter. De holder saa meget af Dig. Din Lotte.

Wovle vil ogsaa skrive.

Fader kom snart hiem til Din Wovle. Wille siger: Mig vil 30

ogsaa blive. Giv mig en Papir! Du skal blive til min Fader, andet bliver det ikke til, men Drengen er sød, og Du kan tro han er den største Skiælsmester.

Gud velsigne Dig, min velsignede Oehl. Kl: er mange, jeg
5 maae slutte jeg er ofte kaldt fra Brevet. Jeg skal sende Dig en
lille Pakke til Paris, maaske ved Leilighed, det er ellers dyrt,
og hvad Du kan spare, kan Du bruge til andet. Lev vel!
Alle Venner hilse Dig. Din Christiane.

538. *Til Christiane Oehlschläger.*

Frankfurt den 20 Jan 1817.

10 Min bedste Christiane.

Jeg har altid med en glad Forundring forestilt mig Noahs
Henrykkelse da han udsendte sin Due af Arken, og den mod
Forventning kom tilbage med et Olieblad i Munden. Han
havde allerede sendt En afsted, den Stakkel og den kom to m-
15 næbet tilbage. Men der er meget, som man ikke ret kan fore-
stille sig, før man selv har oplevet det; saadan gaaer det med
Faderglæde f. Ex: — Jeg har her i Frankfurt ret lært at sym-
pathisere med Noah, og at sætte mig ind i hans Situation.
Efter at jeg nemlig siden den 23 Dcbr, ikke havde hørt et Ord
20 hiemme fra (formedelst min egen Forseelse i at bestemme Op-
holdstædet) gled jeg langsomt hen i min Ark (Lazaruschaisen)
med mine Staldbrødre. Vel havde vi ingen Storm at kiæmpe
imod, men desmere Mudder; intet Vand at giennemskiære
med vor Kiøl, men destomere Sand at gennempløie med vort
25 Hiul. Vi lede, som du har hørt, Haverie, paa en Vognstang,
en Hammel og et Hiul. (Heri overgik vort Uheld endogsaa
Noahs, thi Historien melder intet om, at hans Ark kom til
nogen Skade, før den stod paa Arrarat.) — Imidlertid fandt
jeg mig, som vor Stammefader, rolig og taalmodig i min Skiøb-

ne, indtil jeg holdt stille paa det frankfurtske Arrarat. Da udsendte jeg en Due, (i en Leietieners Lignelse) til Lotte Pauli, for at faae et Olieblad fra Hiemmet men han kom hiem ligesom hin, uden at have noget i Næbet. — Nu blev jeg hel bedrøvet, klædte mig paa, og gik selv derhen. Da laa der en lille 5 Seddel fra dig, til mig, hvoraf jeg saae at I befandt Eder vel, til først i Januar; men jeg saae ogsaa at der skulde komme flere Breve. Dette begreb jeg ikke; da jeg var kommen sildigere til Ffurt end jeg selv havde troet. Nedslagen og grublende gik jeg hiem. Frontin havde faaet Brev, og gik nu ud 10 til en Mad Aldebert for at hente flere. Tænk dig min Glæde, da han kom hiem med den Efterretning, at der laae 3 Breve til mig — Jeg havde nemlig glemt, denne Madame ganske; og troet at der kun var Breve til mig hos Lotte Pauli. Nu var min Utaalmodighed større, end Sivets Urolighed ved Mun- 15 dingen af en Flod, — Brevene kom ikke. Madames Tiener havde faaet dem, og var gaaet ud. Jeg bad Frontin skaffe mig dem, til om Aftenen, naar jeg kom hiem; og gik urolig i Comødien. Da jeg kom hiem Kl 11, var der endnu ingen. Nu blev jeg pine gal, og løb ud paa Gaden en Tour, for at kiøle 20 min Harmen. Da jeg kom ind igien, og havde besluttet at slaae mig til Taals til i morgen, laae alle tre Breve paa Bordet — Og nu, som sagt, nu forstod jeg først Noahs Lyksalighed. — Men det blev endnu bedre; thi af disse Breve (fra dig, fra Hauch og fra Hiorth) saae jeg, at der endnu var to (fra dig 25 og Boie) sendt til Perthes i Hamburg. Neppe frembrød altsaa Morgenen, før jeg atter udsendte min tredie Due til Boghandler Willmann (Perthes Correspondent) — og nu kom Duen atter med to Breve. (Ogsaa heri overgik jeg Noah, thi ham bragte kun een Due eet Olieblad. Mig bragte derimod to Leietienere 30

fem Breve. Du seer altsaa, jeg er i alting større end Noah, og forholder mig omtrent til ham, ligesom Gusman i Melampe til Paris. Kan nu nogen Christen eller jødisk Siæl fortænke mig deri, at jeg der havde deelt vor Stamfaders Besværlighed og Lykke, nu ogsaa forlystede mig paa den samme Maade som han; og at jeg glad over min Due, krystede min Drue? Men det er sandt, min Drue var allerede krystet. Jeg drak med Bertouch en Flaske Johannisberger fra 1811. Det er den bedste. Den er bedre end den fra 1783. Det var Cometens Skyld; som kogte Vindruerne saa godt, den Sommer, da den knugede mig med Koldfeber og Guulsot. Men jeg hævnede mig ogsaa, paa den Vin den havde gjort saa ypperlig, mens den behandlede mig saa slet; og den maatte holde for. Nu var udentvivl min Vin bedre end Noahs (der formentlig som en ung Anfænger, var en maadelig Vinkyper) altsaa var jeg ogsaa heri større end han. For det syvende og sidste drak jeg mig ikke fuld, men kun lystig. Altsaa — Men det er sandt: Noah kiendte ikke Vinens Natur, og var altsaa uskyldig. Jeg har derimod undertiden drukken mig en Ruus med fuldt Overlæg, for at blive fuld. (Jeg mener da for en 13, 14 Aar siden) — heri var altsaa Paris større end jeg. —

Du seer, jeg er egentlig ikke selv vittig; men anvender kun andres Vittigheder paa min egen Enfoldighed. —

Nu vil jeg gaae tilbage til Cassel som jeg forlod [i] en me- lankolsk Stemning, hvilket du vil see, af et Brev jeg sendte dig. Men lad det ikke smerte dig. Det var fordi jeg saalænge intet havde hørt fra Eder, mine Elskede. Nu er jeg munter og let om Hiertet igien.

I Göttingen (har jeg formodentlig skrevet dig til allerede) traf jeg min Ven Professor Welker, et honnet Menneske. Han

bragte mig til Professor Heeren, en berømt lærd, givt med den berømte Heines Datter; en meget artig Dame. Jeg var ogsaa med ham, hos en Fru Rodde Schlösser, en meget lærd Dame. (Fru Brun kiender hende). Hun har engang i sin Ungdom begaaet den Udsvævelse at tage Doktorgraden. Men nu i en ældre og fornuftigere Alder, haaber jeg Lærdommen er udsveedt og gaaet over til ædel qvindelig Dannelse. Welker trakterede os med Champagner, efter at vi havde drukket Rhinsviin, for at lægge en god og solid Grund. Derpaa satte vi os i Vognen, og sov blideligt ind; saaledes kom vi til Cassel. 10 (NB. paa Stationerne maatte jeg vaagne hver gang, og gribe ned med Hænderne i Pungen, ligesom Urtekræmmeren i Aladdin mellem Rosinerne; hvergang Schwageren fløitede i sit Horn) — Om Cassel har jeg allerede fortalt dig at det er en meget smuk By, med Huse og Gaarde. Uden for er Bierge, 15 og Træer og Vand, og det skal være deiligt der om Sommeren. Nu saa det ud lige som en Tegning, af dem man kalder »Graat i Graat«. Men naar man har et øvet Øje, kan man selv af et Skelet see, om det har tilhørt et smukt og velskabt Menneske. Saaledes ogsaa en Egn. Brødrene Grimm lærte jeg at kiende. 20 Det er rart med Mennesker, thi hvor variable de ellers ere, saa ere de dog ens baade Vinter og Sommer inden i. Udenpaa fælde de vel om Sommeren ligesom Biørnene og Kanarifuglene. Men Hiertet bliver det samme. Brødrene Grimm ere virkelig to blomstrende Siæle baade Vinter og Sommer; 25 de elske den gamle Middelalders Poesie; men have ogsaa megen Sands for alt godt i Nutiden. De gjorde mig bekjænt med en aldrende Frøken Kahlenberg, og en Familie Malzburg; Fru von Malzburg er en meget dannet Kone, og spiller fortræffelig Piano. I denne Cirkel (fortalte Prindsesse Charlotte 30

mig) var jeg som Digter forgudet, (hendes Udtryk). Der er en ung Digter af samme Navn, i Familien. Jeg forelæste dem en Aften Walravnen, og nogle Smaaestykker. Næste Aften læste vi de tre første Akter af Coreggio. De to første Akter
5 vare Rollerne fordeelt; den 3de Akt læste jeg allene; for at give dem en ret Idee, om hvorledes jeg mente det. Derpaa fortalte jeg dem Fabelen af Hagbarth og Signe og læste dem femte Akt. Dersom jeg var et ungt uerfarent Menneske, saa kunde en saadan Hylding af et helt stort Selskab; hvor Enhver
10 (over 20 Personer) kom ved Afskeden, og sagde mig et varmt Farvel — gjøre mig tummelumsk. — Men jeg ved meget vel at abstrahere, hvad Nyheden under et kort Ophold paa et Sted, bidrager til. Imidlertid er jeg heller ikke saa mistænkelig, at jeg vel kan mærke, hvor jeg elskes og agtes. Du har Ret i,
15 det er behageligt at omgaaes mange dannede Mennesker, og det vil man altid kunne, naar man reiser igiennem det store Tydskland. Ligesom i Khavn finder man i enhver Stad en vis udmærket dannet Kreds; og det er jo i de utallige Stæder, meget. Derimod forekommer mig den offentlige Tone i Tydsk-
20 land ikke at være saa poetisk og dannet, som sidst, jeg var der. Tydskland har havt sine største berømte Mænd. En Svale gjør ingen egentlig Sommer, og man kan vel snart her, som paa mange Stæder sige fuimus Troes! — Men hvad kommer det de Udvalgte ved? Derfor maa vor Herre raade! Det Gode
25 slutter sig til det Gode, det Skønne til det Skønne. Saalænge Verden staaer, har den offentlige Blomstren altid været lige saa kort og precair, paa de forskellige Stæder; som den lille Kirkes, den usynlige Loges Bestandighed har været urokkelig. Dette er det ægte Frimurerselskab; hvis Hemmelighed
30 er offentlig og dog en Hemmelighed; og i hvis Helligdom

ingen kan træde, uden den som har Bryllupsklæder. Uden disse kastes han ud i det yderste Mørke, hvor der er Graad og Tænders Gnidsel.

Jeg har jo fortalt dig om Napoleonsstøtten der har staaet paa Torvet; som Russerne slog Næsen af; og at min Leietiener 5 meget naivt forsikkrede mig: Sie können nicht glauben welche Arbeit die Franzosen gehabt haben, ehe sie wieder die Nase und den Arm fest zu sitzen kriegten. Nu staaer der istedet for Napoleon en Løgtepæl, om det har nogen allegorisk Betydning skal jeg lade være usagt. 10

Jeg var i Billedgaleriet i Cassel, og saae adskillige gode Ting. Flood og Bertouch og Frontin var med. Jeg gjorde Flood opmærksom paa et Par fortræffelige Klippe-Landskaber af Ruisdahl. »Ja, da kan De tro, Herr Professor, sagde Normanden, at vi have dem ligesaa smukke i Norge«. Det tvivler jeg ikke 15 om, var mit Svar. Men ikke maled. Flood er et godt Hoved; men Folk som ingen Kunstdannelse har, betragter altid Gienstanden, blot fra Gienstandens, og ei fra Fremstillingens Side. Det er umulig for Naturen ret tydeligt at forestille sig Naturens Skønhed, uden ved Kunst. Det er kun den der gjør 20 os til Børn igien og aabner os Himmeriges Rige. Vilde dog alle gode Hoveder indsee det. Flood er en prægtig Karl, ivrig og blød, har Gevalt og Hierte, og meget Anlæg. Dette haaber jeg vist han vil dyrke, naar han kommer i Rolighed. Han forlod os i Cassel, for at reise til Amsterdam; og det kostede 25 mig meget at skilles fra den virkelig sande Ven. I Amsterdam besørger han os Papiret. —

Kan du forestille dig min Tilstand, da jeg i stærk Kulde havde giennemset hele Billedgalleriet, og vi vilde gaae hiem, for at tõe lidt op igien — møder jeg Fru von Malzburg og hele 30

hendes Følge paa Trappen, som vare komne for at see det samme. Da jeg nu vel mærkede Luntten, at det var for at træffe mig deroppe, og have mig med, kunde jeg ikke andet, end vende tilbage igien, og see det altsammen om igien. Du kan 5 tænke hvor tungt sligt maatte være for mig, der ikke er vant til at genere mig. Jeg holdt ellers gode Miner, og blandte dem saalidet med Ulveminer som muligt. Men i mit Hierte bandte jeg Ruisdal, og Holbein og Albrecht Dürer og Ostade, og Teniers, og Carracci og van der Werft ned i det hede Hel- 10 vede, fordi de vare skyld at jeg gik i det kolde Niflheim. Den eneste Figur jeg sympatiserte med, var Galleriforvalteren som stod og kiedede sig, med flættede Pampusser over Støvlerne; og betragtede os med et koldt foragteligt Blik, fordi vi kunde være saadanne Narre at gaae i Frosten og gabe paa disse Styk- 15 ker, som han for længe siden var kied af. Jeg gav ham i mit Hierte ret; han imponerede mig. Og naar nogen af mit Selskab sagde: *Wie das schön ist! Was das herlich gemacht ist;* lod jeg Øinene synke ned paa Forvalterens varme Pampusser, og sagde »Ja, das ist herlich; es hatt einen sehr warmen Ton« 20 — Saa forskiællig var Stemningen og min Følelse, af at see to gange det samme paa en Formiddag. Mennesket maa ikke lide fysisk Smerte, naar han vil overgive sig til en aandelig Nydelse. Da det kunde gaae an, tog jeg Afsked fra Selskabet, og Fru von Malzburg drillede mig om Aftenen med at sige, 25 at hun nok havde mærket, hvor forfrossen jeg var. — Brødrene Grim fulgte mig den sidste Aften hiem fra Selskabet. Vi kysedes og sluttede Venskab sammen. Jeg har lovet at sende dem nogle af mine Skrifter, naar jeg kommer hiem. De kiende kun lidet deraf, uagtet de læse dansk. —

30 Havde vi dvælet længe hidtil, opholdt af slette Veie, og af

Vognbrud, saa besluttede vi nu, at reise desto raskere i to Dage til Frankfurt (omtrent 20 Mil). Men i Førstningen kom vi heller ikke vidt. Thi uagtet vi vare komne til Cassel med tree Heste, saa vilde Wagenmeisteren ikke kiøre os afsted uden med fire, uagtet vi var en Person og en Kuffert mindre; thi Flood var reist. Dette vilde jeg paa ingen Maade taale. Jeg mundhuggedes først med ham; men han var grov, og sagde, at hvis vi ikke betalte den 4de Hest, spændte han fra igien; og saa maatte vi betale dobbelt. Jeg forsikkrede ham, at det skulde blive Løgn, og at han skulde komme til at kiøre os med tre Heste (selv fierde). Dette kunde han formodentlig ikke begribe, og gik bort, i den Tanke at vi, som Fremmede vel maatte til sidst finde os i hvad han vilde. Men i min billige Harm løb jeg alt hvad jeg kunde hen i Byen, hvor Oberpostdirektøren boede; lod mig melde hos ham (der endnu om Morgen sad i Sovekammeret i sin Nattrøie) og bad ham ærbødigst kiende i denne Sag. Min Professortitel, mit lille Kors i Frakken, Billigheden, og Veltalenheden var paa min Side. Han var meget galant: skrev en Seddel »dass Herr Professor Ehlers mit drei Pferden fahren sollte«; og glædte sig ved at have gjort bemældte Professors Bekiændtskab. Jeg ilede afsted, og saa først paa Gaden, at Manden havde givet mig et galt Navn, og ladet mig løbe med. Men det var det samme. For Vognmesteren, var Prof. Ehlers ligesaa rigtig som Prof. Oehenschläger. Jeg havde Postdirektørens Tilladelse. Det var det vigtige. Karlen vilde ikke tro sine egne Øine; og sagde til Postillionen da han havde læst Seddelen: »Vorwärts!« Saaledes kom jeg, incognito som Professor Ehlers flere Mil med 3 Heste; hvorved vi sparede, en 6, 8 gode Daler. — Opholdet om Morgen var Skyld i, at vi først kom til Marburg Kl 12 om Nat-

ten. Her var alting uddøet. En enkelt Løgte brændte hist og her i de smaa smalle Gader; med ynkelige Huuse. Fra Vognen i Mørket, giennem den indskrænkende Vognaabning, saa det ud, som lutter gamle Dragkister og Comoder der var sat i
5 Række. Et snevert Stræde kom vi igiennem, der saa ud som sammensat af lutter Commoditeter — Gud veed om det var Øiensforblindelse, eller Virkelighed. Vi kørte til det saakaldte bedste Værtshuus. Men ingen vilde lukke os op, uagtet Schwageren blæste, og vor danske Tiener Christian (der sidder paa Bukken med et Sværd ved Siden) steg ned, og hamrede af alle Livsens
10 Kræfter paa Porten. Det forekom mig, som om vi indtog Troja, og jeg ventede hvert Øjeblik at den skønne Helena selv skulde have Uleilighed, og komme med et Lys, — og lukke os op (Notabene ikke lukke os op med Lyset. Denne
15 Anmærkning er for Baggesen, om han skulde recensere Brevet). Men der kom ingen; og med uforrettet Sag maatte vi rulle ud af det, mig forekommende, store Pulterkammer, til Postmesterens uden for Byen. Her var et godt Værtshuus, hvor vi spiste Middagsmad Kl 1 om Natten; og gik derpaa
20 tilsengs. — Næste Morgen Kl 5¹/₂ stode vi op; der blev spændt for Vognen, vi drak vor Caffé, betalte Regningen, hyllede os i vore Pelse, og vilde just i den tidlige kolde mørke Morgen stige i, og kiøre videre, da to andre ligeledes indhyllede Reisende, kom ned af en anden Trappe, for at ville det samme.
25 Det svage Lys, bestraalte mit Ansigt. Een af de Fremmede studser, forundres, og raaber »Ollenslagere!« — jeg skal til at see: Olinto dal Borgo! er det muligt! vi omfavnes, kyskes, beklage at vi ikke have vidst af denne Sammenkomst før nu; at vi ikke i Aftes havde spist sammen; jeg beder ham hilse
30 min Kone, mine Børn, og den ædle Schimmelmänn. Derpaa

stige vi begge i vore Vogne, og fortsætte, som to hinanden øjebliklig mødende Planeter, vore modsatte Baner. Dagen var regnfuld, men Veien god, og Kl 6 om Aftenen vare vi i Frankfurth i det brillante Giæstgiverhuus der rømische Kaiser. Du seer jeg giver altid Keiseren det som Keiserens er. — Her 5 havde vi en god Souper ovenpaa al vor Kiørsel; og den 1811 Aars Johannisberger maatte atter for en Dag. Det var Skade at vi kom saa silde, vi ikke kunde komme paa Comødie, for at see en meget komisk Skuespiller Wurm, fra Berlin; men han spiller i Aften (Tirsdag) — Her er et godt table d'hote. 10 En comisk Anekdote: Jeg sad ved Siden af en ung Legationssecretair, en Ostfriser, som meget determineret holdt aesthetiske Forelæsninger (uden at kiende mig); var meget høirøstet; og modtog de Indvendinger jeg gjorde ham, med en slags spottende Ringeagt, som noget jeg vel som dansk (thi det saa 15 han af mit Kors jeg var) ikke forstod mig paa. Da jeg var kied af at inlde mig videre, reiste jeg mig, hilste, og gik lidt stødt min Vei. Næste Dag, har han formentlig faaet at vide, hvem jeg var. Thi han var ganske »kleinlaut og undselig.« — Den første Dag i Frankfurt (en Søndag) gik jeg, som sagt strax 20 til Lotte Pauli. Hun var meget elskværdig; befunder sig kiendelig bedre, og har et godt Haab. Jeg er inviteret idag til Middags hos Herr og Fru Petsch, hos hvem hun er. Om Aftenen saa jeg to Akter af Salieris »der Kønig von Ormuz«. Musikken er meget skøn, og jeg tænkte paa din Fader, 25 som saameget ynder Salieris Musik. Jeg ønskede ham ved min Side. Men Sujettet er flaut; det blev ikke slet siunget, men maadelig spilt. En fremmed Sangerinde mad: Bender har et godt Foredrag, men liden Stemme. Jeg gik bort, da de to Akter vare forbi, for at tilbringe Aftenen hos Frederik 30

Schlegel, hos hvis Kone (en Datter af Moses Mendelsohn, Forfatterinden til Florentin) jeg havde været og gjort Visit, om Formiddagen. Schlegel var meget godlidende men saa tyk, at jeg ikke kunde kiende ham igien i Førstningen. Han trak-
5 terede mig med røget Kiød, Skinke, Sildesalat og Johannis-
berger. Vi samtalede meget interessant. Jeg forelæste ham nogle af mine lyriske Stykker, som han roste meget. Kort jeg var vel tilfreds med ham, og lovede, at tage en lille Pakke med til hans m a v r e Broder som jeg meget mindre kan lide; men
10 som jeg dog, for visse Aarsagers Skyld, vil holde gode Miner med; naar jeg kommer til Paris og besøger Fru Stael. Næste Dag var jeg hos Villman, han førte mig i Cassino (en Klub) hvor der i Aftes var Bal. Jeg vilde fornye min Mynt og kiørte paa Bal med Bertouch. Der var meget hedt; og meget stivt
15 og stramt; thi de frie Frankfurterborgere, og de mange fornemme Diplomaterne kan ikke godt søbe Kaal sammen. Diplomaterne vil være de første, og Kiøbmændene ikke de sidste. Saaledes leve de adskilt paa en spændt Fod med hverandre. Jeg hilste her paa Kammerjunker Pechlin, som er her,
20 og en Hr. von Bülow; en dansk Lauenburger.

Denne Formiddag her jeg nu tilbragt med at skrive dig dette lange Brev til. Nu kan jeg heller ikke meer. Til Middag skal jeg spise hos Petschs; i Aften gaar jeg paa Comødie; i Morgen tidlig reise vi afsted; om en fem Dages Tid er jeg i
25 Paris. Saasntart jeg er der, faar du Brev igien. Skriv mig strax til, og send Brevet, og Pakken (hvis den ei alt er sendt) til Waltersdorf.

Hils nu mine søde velsignede Unger! »Tak min lille søde Lode, for dit Brev, det var et rart Brev. Fader skal skrive
30 dig en lille Hundepost til fra Paris, med smaa Tegninger i.

Nu har du nok set at Moders Shavl er fint med Blomsterrand; jeg haaber Baron Adler har bragt det. Hils dine søde Brødre, den lille Hans og Willamse; og gratuler ham, fordi han har faaet Kindtænder. Hils dine Bedsteforældre, og Onkel Carl, og alle Venner og Tante Sophie, naar du ser hende, fra din 5 Falle, som elsker dig. Her er en lille Rose til dig igien, min søve Tøt!«

A. Oehlschläger.

Lev vel søde Molle! — Hils mine Venner Hiorth, Hauch og Boye. De skal hver faae Svar i Paris, men noget ordenligt stort Brev faae de ikke; da de jo have Adgang til dine. Det glæ- 10 der mig meget, at disse sande Venner besøge dig, og tale om mig med dig. Ogsaa Sibbern hilses, og Ørsteds, etc — Heiberg er en dum Dreng. Bed Boie, Hauch eller Hiorth at kløe ham lidt af offentlig det kan han have godt af. — Du maa ikke betale mer, men beholde dine Penge. Vi skal nok komme ud af det. 15 Hils Brøndsted. Kluge ligger ved Sandskornet om jeg mindes ret. Jeg har maaske laant ham til Rennenkampf. Collins Bog skal i Paris blive besørget. Tak Borries og hans Kone tusinde Gange, for den Godhed de vise vore Børn; ogsaa de gode, deltagende Reinhardts maa du ret venskabelig hilse. Vi skal 20 ret leve yndigt og behageligt sammen, naar jeg kommer hiem. Det er mig kiert du har talt med Aagaards. Dem maa vi besøge en Sommer. Skriv Vexel til Wedel, jo før jo heller. Skaan dine Øine søde Molle! græd ikke Fader kommer snart hiem til Moder og »sine smaa Børn« som Johannes saa sødt 25 sagde. —

539. *Til Christiane Oehenschläger.*

Metz. Den 25 Jan. 1817.

Min Christiane!

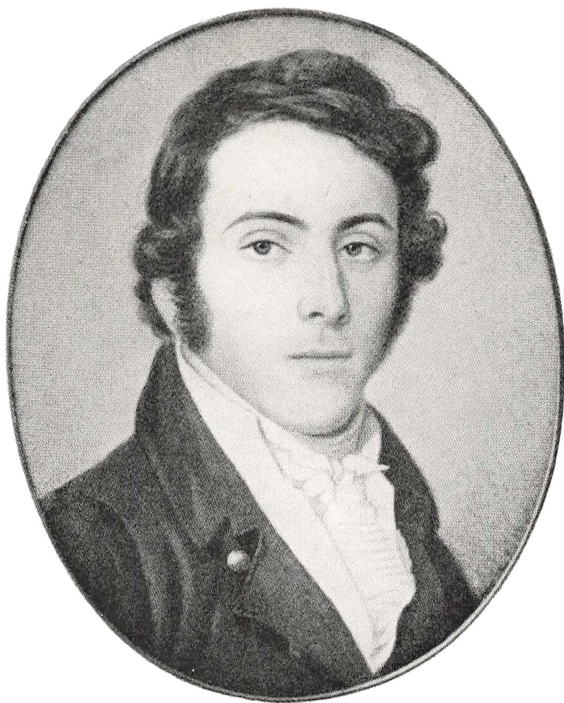
Saa vidt kom vi for det første. Vi havde i sinde halvvejs at reise Dag og Nat, for at komme til Paris paa Kongens Fødselsdag. Men du veed hvad Vægteren raaber: »Naar Mørket Jorden blinder, og Dagen tager af, den Tid os da paaminder om Dødsens mørke Grav.« Naar vi om Morgenen havde sovet, og satte os i Vognen, vare vi hele Karle; men naar vi forstødte, trætte og hungrige kom til en Bye om Aftenen, saa saae vi
10 Tingen i et andet Lys, og fik Lyst til at blive der om Natten. Det er virkelig intet Spøg, at reise saadan om Vintertide. Og var det endda Vinter. Men saa er det Novemberveir uafledelig. Det tører bestandig, og dette gjør Veiene saa bløde og taarefulde, som om man reiste giennem lutter Kozebuske og
15 Diderotske Stykker. Dette er haardt (det bløde nemlig) for Folk, som havde haabet at rulle let over det Classiske. — Alt hvad vi i dette Slud og Mudder have at trøste os med, er den samme Trøst, som Sancho Pansa havde, naar hans gale Herre paa Landeveien havde udstaaet sine Eventyr: Værtshusene
20 nemlig. Disse ere i det hele taget ret taalelige, og ofte gode; men man faar dog altfor megen Pølse i Tydskland. — Vi rullede fra Frankfurt i Onsdags den 22de. Af mit Brev derfra ser du, jeg havde i sinde at gaae paa Bal. Det skeedte. Men naar jeg undtager de Taarer jeg fældede, da jeg første Gang efter
25 min Bortreise tog mine sorte Silkestrømper paa, og mine gule Spænder; ved at tænke mig de velsignede Børn, som ved slige Leiligheder altid stod omkring mig, og hialp mig med mine Sko o. s. v. — da var der intet som rørte mig; det var heedt spændt (mellem Diplomatikerne og Borgerne) og jeg kiedede
30 mig. Næste Dag, havde Herr Petsch (Lotte Paulis Vert) den

Artighed at indbyde os til Middag. Jeg sad hos Lotte Pauli, og det lod til at fornøie hende meget, at jeg fortalte hende om dig, og hendes Familie, og Hiemmet. Det mærkværdigste her, var Spisestuen. Den bestaaer nemlig af et ældgammelt Stad-fængsel; som nu er forbunden med et smukt Huus, og 5 indrettet. Hvælvingen er malet blaae, som Luften; paa Væggen flette sig grønne Buske og Greene; og paa det samme Sted, hvor for et Par hundrede Aar siden mangan Ulykkelig i Mørket gnavede paa sin Lænke, og ventede Døden, der sidde nu lystige velhavende Folk ved mange Lys, og blive trakterede 10 i Herlighed og i Glæde. Lotte Pauli kommer hiem i Marts. Gid jeg kunde følge hende. I Førstningen havde vi gode Veie. Det var temmelig smukt Veir, da vi reiste over Rhinbroen, (bygget paa Baade) til Mainz. Mainz er en gammel stor Grænsfæstning og Stad. Paa Veien hørte vi adskillige Canari- 15 fugle synge i Bure: »Marlbrough i Leding farer« hvorved Jeg kom til at tænke paa min søde velsignede Hansemænd, som engang kunde den hele Vise. Hans maae endelig lære en igien, til Fader kommer hiem. Sig ham det! — Paa en af Stationerne vilde Christian vor Tiener, gaae et Sted hen. Man viste ham 20 Veien, men da han forstaaer slet Tydsk, tog han feil, og steg op ad en Hønsstige til Høns huset, hvor han vilde ind med Diævels Magt; indtil der kom nogen, og bragte ham ud af Drømmen, ved at vise ham den rette Vei. Naar man sidder saadan flere Timer i en Vogn, kan du troe man har god Leilighed 25 til at kiede sig. Der kan en lille Historie være ret opmuntrende. Frontin fortalte mig een, om en Jyde, der første Gang havde været hos Casorti, og sagt: A tu sii! sii! Næ a tøkkes mi Siæl de er en reen Guds Mirakkel. — Metz er en stor Stad. Paa (jeg skammer mig næsten ved at viide det, thi hvad kommer 30

det mig ved?) 45000 Siæle eller rettere sagt Legemer. Frontin er meget for at vide hvor mange Indbyggere der er paa ethvert Sted og skriver det op i sin Tegnebog. Jeg narrer ham tit og fortæller ham vidt og bredt, om Stædernes Indretninger, 5 eller ogsaa jeg forbyder de fremmede Folk, at de ikke maae sige ham det. Her i Metz er et Comødiehuus. Det er forskrækkelig hvad de franske Acteurer skraale og gestikulerer. Imidlertid have de dog en vis Præcision, Tydelighed og Livlighed, som amusserer uagtet det Overdrevne; i det mindste 10 i Førstningen, saalænge det er nyt. — Vi besluttede her i Metz, at leie vor Vogn ind i et Skuur, og at tage med Diligencen til Paris fordi det paa de slette Veie baade var sikkrere, lettere, og bedre Kiøb. Men da der ingen Diligence gik i Dag, eller gaaer imorgen, maatte vi beslutte at blive her et Par Dage. 15 Vi komme altsaa ikke til Kongens Fødselsdag til Paris. Jeg blev høist fraperet ved i Domkirken her i Metz at finde een af de skønneste gothiske Kirker jeg har seet. Den er i den ædelste Stil. Staar høi, simpel og rank; med brogede Vinduer af det bedste Glasmalerie. Søilerne hæve sig, som Granstammer 20 med deres Buer. En ægte Kirke at forestille sig Axel og Valborg opført i. Men en saadan Skønhed maa sees; den lader sig ikke med Ord beskrive. Det gjør mig dog ondt, at denne store tydske Stad, er bleven ganske fransk; uagtet mange endnu her tale og forstaa tydsk. Men det Tydske gaar dog langt — 25 to gode Dagreiser paa den franske Side Rhinen. I Aftes fortalte Frontin mig en Anekdote, som jeg i Mangel af vigtigere Begivenheder og selvoplevede Hændelser, maa fortælle dig; da det er Aften, jeg ingen Lecture har, og finder min eneste Trøst i at sluddre lidt med dig, min kiære Christiane. Den 30 reformerte Præst i Khavn, Pastor Mourier, havde, da han kom

til Byen stor Lyst til at gaae ugenert omkring paa Gaden og spadsere om Aftenen i Maaneskin i sin Sloprok og Nathue etc. En ung Pige dengang (Frontins Moder) havde Morskab af at vende den vrang Side ud paa Sloprokken; hvilket Mourier ikke mærkede. Da nu Vægteren fandt hans Høiærværdighed i 5 denne Uordensdragt, troede han det enten var en gal eller fuld Mand, og vilde trække ham paa Raadstuen. Mourier, som fandt dette upasselig og ei værdigt for sin Stand, begyndte at skribe og protestere paa fransk (thi dansk kunde han ikke; og sagde: je suis ministre! — Men Vægteren svarede: Ja gu 10 er du Minister! Nu skal du nok se at Ministere gaa saaledes og giøre sig til Nar (NB: dengang havde endnu Bombelles ikke været i Khavn). Mourier, for at give sig tilkiende, gav sig til at raabe paa Gaden, hvor han boede: og sagde: Aabenraa! Aabenraa! — Men Vægteren vedblev: Jo nu skal du nok see 15 at Ministerne giør sig saa gemene at boe i Aabenraa (: formentlig fordi der bor Poeter, og først nu Prosaiker 3: Ludvig Heiberg:) Saaledes trak Vægteren afsted med Præsten, til de kom et Vindue forbi, hvor Præsten kiendte en Dame, og for at bevise Vægteren, ved hende, hvem han var, og for at legiti- 20 mere sig; raabte han: Mammeselle! Mamsel! — da sagde Vægteren: Tvi dig du sleten Skalk! vil du nu op til Mamseller. Nei der bliver ikke noget af i Aften. Derpaa trak Vægteren Præsten paa Raadstuen, hvor han maatte sidde nogle Timer inden han kom paa fri Fod igien. — 25

Nu gaaer jeg i Seng, søde Molle! Gud velsigne dig og bevare dig og dine tre Rollinger. Jeg seer dem hvor de ligge i deres smaa Kurve! og sove. Har de talt om deres Fader i Aften? Ak der gaar vist ingen Aften, uden at I tale et Par Ord om ham. God Nat, min velsignede Molle! God Nat min Lotte, min 30

POUL GODSKE BERTOUCHE-LEHN
Miniature af Heinrich Aldenrath 1817
Lungholm

Johannes, min Ville! Jeg kysser Jer og trykker Jer i mine Arme i Tankerne.

Det har været saa mørkt Veir i disse Dage, og saa er jeg nedslaaet. Naar det er reen Himmel, Solen skinner om Dagen, 5 Maanen om Aftenen og Stierne om Natten, da glæder det mig; thi jeg ved I see de samme store Gienstande; og deres evige Lys bestraale Eder. Men naar Himlen er overtrukken, da føler jeg mig saa langt, saa langt fra Eder. Men i mit Hierte ere I. Og naar Mørket kommer, og jeg har slukt mit Lys. Da 10 staa I alle fire for mig. Mølle i sin blaa Kiøle med den gule Hat, og den røde Parasol, (som i Sommer naar vi mødte dig) Lotte i sin lille grønne Kiøle med Blomsterne, og et rødt Forklæde, og sin lille fortrykte Straahat med den grønne Sløife i Pullen. Hans i sine blaa Klæder; med den blaa Kasket, og 15 Ville Conne i en lille jø Kiøle, med de klippede Haar, bære Sæbekoppen ind til Zahlmand i Procession. — O Gud det vil dog først blive mig en Glæde, naar jeg kan se Jer igien, og trykke Eder til mit Hierte. God Nat i Elskede! Den Evige bevare og velsigne Eder! —

20

den 26de.

Det er Morgen. Jeg var grumme bedrøvet igien i Aftes; men Søvnens styrke og vederqvæger. Gid jeg nu var i Paris, at jeg kunde arbeide. Noget af det der især paa Reisen qvæler mig, er den skrækkelige Ørkesløshed. Man har ikke engang den Beskiæftigelse at see smukke Stæder og Egne. De Vinterreisende 25 og Kiællingen bag Kakkellovnskrogen føre omtrent eet Liv. De sidde dem begge stive i deres Lænestol; kun at den Reisendes bliver slæbt omkring fra det ene Sted til det andet. Værts-husene ligner mer eller mindre hinanden. Dog, nu morer det 30 mig at man her snakker Fransk, og at de smaa Børn paa Gaden,

ogsaa kan det. Frontin — (Blodet er aldrig saa tyndt, det er dog tykkere end Vand) var aldrig saa snart kommet paa fransk Grund, før en smuk gammel Mand, med et hvidt Haar og et hvidt Skiæg stod for Vognen og rakte Hatten frem. Ah le reverand vieillard! sagde F. og kasted ham en Frank i Hatten. 5
 »Gott erhalte Sie, mein bester Herr« sagde den gamle. Frontin blev altsaa snydt dengang. Men kort derpaa mødte vi: en gammelagtig Tigger med kulsorte Haar, et fortrukket Ansigt, og en kobbernæse, ligesom Tycho Brahe (kun at dennes var meget kunstig giort af Kiød efter Kobber; da derimod Tychos var giort 10 af Kobber efter Kiød). Der er en Franskmand! raabte jeg, det kan De troe. Jeg kan mærke det paa hans brunette Physiognomie. Frontin lod atter sit Sølv regne; og Tiggeren bukkede meget dybt og sagde: Merci Monsieur, hvilket i vor Vens Øren klang ligesaa godt som: Til Takke betalt. — 15

Naar der kommer smaae Børn ind under Maaltidet med Tal-lerkner eller Thekopper, for at faa Skillinger i, bliver jeg altid rørt, og giver dem noget. — Tænk dig, forleden Aften kom jeg omtrent Kl 8 i et Posthuus. Jeg skulde betale Postpenge, og sad i Mangel af andet, og betragtede et Par Napoleonsd'orer da 20 i det samme mine Øine faldt hen i en Krog, og jeg saae en Moder klæde sin lille Pige af. Den lille Tøt sad i bare Særken paa hendes Skiød, og kiælede for Moderen, før hun kom til Sengs. Da kan du tænke, hvordan jeg blev tilmode. Ak min søde Lotte! hvor tit har din Fader saaledes kiælet for dig og 25 du for ham, og hvor længe skal det vare, inden det skeer igien. Men nu vil jeg være munter, og stole paa den gode Guds Forsyn. Om tre Dage kommer jeg til Paris, da skal jeg strax tage min Roar frem, og sætte mig tilbage i mit Danmark, der dog

er og bliver mig det kiæreste paa Jorden. Slyngler og Dosmere er der alle vegne, men der er kun eet Fødeland!

Hils min søde gode Bestefalle. Hvor tit ønsker jeg at sidde med ham om Torsdagen ved hans Bord, og snakke med ham om de fremmede Lande, som jeg nu bereiser. Har I været paa Frederiksberg, hos min Fader? Du læser ham dog mine Breve for? Han skal faa et fra Paris, og Sophie med. Besøger du og Sophie imellem hinanden? — Hvordan lever Karen Margrethe. Det gjør mig ondt at tænke paa, hvor adskilt vi nu er, fremfor
10 i gamle Dage. Ved Gud, det er ikke min Skyld. Hvorledes forholder Rahbek sig under disse Omstændigheder? — Skriv mig til derom. Hiorth, Boje og Hauch faaer Breve fra Paris. Jeg venter min Pakke der; maaskee er den der alt. Ogsaa Wulf maa du hilse ret hierteligt. Han kunde ogsaa giærne skrive
15 mig et Par Linier til. I have kun hver Een, jeg maa skrive til saamange. Hils Collin! Brøndsteds, Mønstjerne, Sibbern, P. E. Møller, J. Møller, Thorlacius, Sætoft — Jesus, jeg havde nærglemt min trofaste elskede Carl. Han maa ogsaa skrive. Og lev nu vel! min Molle, min Lode! min Vovle, min Ville og tænk
20 paa Eders kiærlige Fader og Mand. A. Oehlenschläger.

Siden jeg ikke har lukket mit Brev, maae jeg endnu fortælle dig, at jeg har været i Cathedralkirken, for at høre Gudstienesten; Men følte intet uden den inderligste Indignation ved den Maade den blev holdt paa. Det var en fuldkommen Vagt-
25 parade, forbunden med tyrkisk Musik; lystige Stykker spillede Hoboisterne i Koret, raske Marscher, og deriblant kom nogle Walze og Dandse, som mindede mig om Vaskepigerne og Kiedelflikkeren. Jeg troede ikke mine egne Øren. Og hvis

ikke mine Øine havde vist mig en ægte gammel christelig Kirke i sine skønneste Omrids, saa havde jeg troet at jeg stod paa Terassen en Søndag Eftermiddag, i Frederiksberg Have. De gamle klarfarvede Helgenbilleder i de store lange Vinduer, stak forunderlig nok af, med deres Glorier, Kors og foldede 5 Hænder, til de franske Soldater, med deres Kasketter, graae Trøier og Patrontasker. I deres Tid havde det været galt paa en anden Maade. Men Kirken selv i sin skønne Architektur bygget af en ædel Mester stod som den hulde Ligevægt mellem gammel Overtro og ny Vantro. Bækkener og Trommer 10 skurrede afskyeligt i mit Øre, omtrent som Grundtvigs Vræl og fromme Vrængen, da jeg engang hørte ham i Frederiksbergkirke. Og det er jo ogsaa omtrent det samme: Forfængeligt Egoisterie, fra begge Sider. — Naar vil dog den Tid komme, da ægte Hiertens Fromhed forbinder sig med Aandskraft, og 15 sund Fornuft, og hellig inderlig Begeistring og Tilbedelse? — Aldrig her paa Jorden. Uden i den usynlige Kirke, mellem de faae, som føle, beundre og fatte Guds Storhed og Godhed; og som med barnlige Hierter forbinde mandig Erkiendelse og menneskelig Viisdom. — Lev vel, min elskte Christiane. 20 Nu reiser jeg i Morgen til Paris, og saasart jeg er kommen der, og har læst de Breve, som der vist ligge til mig, skal du høre mere fra din

A. Oehlenschläger.

540. *Fra Christiane Oehlenschläger.* Kiøbenhavn den 1 Febr: 1817.

Hvor inderlig jeg har deelt Din Uro over saalænge at savne 25 Efterretninger fra Dit Hiem, behøver jeg vist ikke at sige Dig, min beste Oehlenschläger, saa lidt som, at jeg nu aldeles deler Din Glæde. Du har sandeligen efterladt her dyrebare Skatte, hos hvem Dine Tanker billig kan være med Uro, naar Du intet

hører fra Dem, men herefter kan Du bedre beregne Din Fart og jeg skal aldrig forsømme at skrive i rette Tid, naar jeg kun veed hvorhen; jeg haaber derfor at Du ikke oftere skal have den Sorg, at see Dine Medrejsende faae Efterretninger fra Deres, uden at høre fra Dine. Hvor stor Glæde Dit Brev fra Cassel og især det lange indholdsrige fra Frankfurt har frembragt hos os alle, formaaer jeg ikke at beskrive Dig, den hele Dag igaar hengik med at forelæse det, først læste jeg det selv, dernæst for min Fader, om Middagen for Carl og Bøye og i Aftes for 10 Sibbern og Hauch. Det har glædet os usigeligt. Din Sammenligning med Noah er ypperligt, har moret os kosteligt, Dine Ulveminer i Billedgalleriet og Dit Planetmøde med Olinto, kort Du kan troe mig ikke et Bogstav af Dine Breve falder til Jorden. Vi er alle altfor ivrige efter dem. Dit Brev fra Cassel 15 vilde jeg ikke besvare samme Dag jeg fik det, thi jeg havde jo et fra Frankfurt i Vente og jeg vidste at Du i Paris enten vilde forefinde et eller strax efter Din Ankomst faae eet fra mig. Idag derimod bør jeg skrive, men ikke meget vil det blive, thi jeg har deels havt et Besøg som har meget fornøyet mig, 20 men og sinket mig og deels har jeg deelt Plads med Hiort, han skal skrive eet Blad og jeg eet Blad det udgjør et Brev, denne Indretning vil jeg gjerne træffe snart med een snart med en anden, thi jeg nærer dog altid den Frygt at mine Breve koster Dig for meget. Det omtalte Besøg var Frøken Bertouch 25 den yngre som efter mit Ønske bragte mig Bertouchs Portrait; det var mig naturligviis kiært at see det Ansigt Du i saa lang Tid daglig skulde see paa, den ældre Frøken Bertouch havde lovet mig at bringe hende til mig og kom forleden Formiddag som jeg var gaaet hen med Carl, Christiane Borries, Børnene 30 og den lille Dahl for at see nogle store Landskaber, han har

malet i Sommer. Torsdag mens jeg var hos Bestefader, var de her igien, jeg [gik] derfor igaar til den gamle Frøken Bertouch og beklagede at jeg ikke havde været hiemme, og spurgte hende om jeg nu skulde gaae til Frøken B. eller om hun vilde bringe mig hende til en bestemt Tid. Aftalen blev 5 at De vilde komme idag Formiddag, De har været hos mig og drukket en Kop Chokolade, jeg fornøiede mig meget over Altenraths Maleri af Bertouch, thi de ligne jo alle som komme fra hans Haand og jeg vidste da at han absolut maae være en god Fyr, det er baade smukt og venligt det Ansigt. Hans 10 Kiæreste kunde jeg ogsaa godt lide, det er vist en meget god Pige, naturlig og udentvivel forstandig, at hun er ældre end han, sees rigtig nok. — Forrige Fredag den 24 Januar var jeg baade hos Dronningen og Kronprindsessen. Dronningen var usigelig naadig imod mig talte med mig om mange fors[k]jællige Ting 15 og talte saa hierteligt og smukt baade om Dig og mig selv, jeg var længe hos hende og Kammerfrøkenen sagde mig siden, at [Dronningen] havde sagt at den Samtale ret havde moret hende, og at jeg havde været hende meget behagelig. Kronprindsessen var ogsaa munter og venlig. Expl til Kongen lovede 20 hun mig at overlevere ham. Jeg maae ellers anmærke, at jeg, (og det med meere Grund) ligesom Du, kan abst[r]ahere ved slige Leilighed, men at Dronningen var os god, var let at mærke og derfor fortæller jeg Dig det hele. —

Vi have her næsten ingen Vinter havt, bestandig Taage, 25 undertiden saa giftig en Taage at vi næsten slet ikke torde gaae ud; naar Luften imellem var reen, har alle Børnene været ude. Idag er det reent Foraarsvær. De have alle været længe ude. Falle kan tro jeg glemmer ikke at rette mig efter Dine Bud. — Det glæder mig, at Du har truffet et Menneske, som Du kunde 30

holde af, i Flood. Hvordan behager Frontin Dig? Vi have meget moret os over at Jøden saa ypperligt fik læst og paa-skrevet.

Papir fra Holland, kan Du troe, bliver for dyrt, det er
5 bedre at faae Papir derfra hvor Pengene er slettere end vore,
end derfra hvor de ere bedre; jeg mener fra Sverrig. Borries
forskriver et og andet tit fra Holland, men Christiane siger,
hun kan kiøbe det her lettere. Hartmann har sendt mig, som
han kalder det, Afregning, hvoraf fulgte at vi istædet for 350rd
10 omtrent, kun fik 74rd, han bad om Frederiksberg snarest mul-
ligt, men jeg vil ikke sende ham 50 Expl han maae forlange
hvad han vil have og det maae han beholde. Jeg skriver ham
til og siger ham at han aldrig har faaet meer end han har
forlangt, det kan derfor ikke kaldes Comissionshandel. Jo-
15 hannes blev meget stødt over, at kun Lotte fik en Rose, hvor-
for kunde Fader ikke sende sin Johannes een? sagde han for-
nærmet. Lotte hoppede af Glæde og kan ikke ret forstaae hvad
en Hundepost er, men glæder sig inderligt til den. Glutterne
er alle friske og hilse kiærligt deres Fader, vi tale ved alle Lei-
20 ligheder om den Glæde naar vi sees igien, hvor vi skal pynte
os og gaae paa Landevejen uden for Slottet og vente paa vor
velsignede Falle. Vovle beder mig at jeg skal skrive »Søde Fa-
der, kom snart igien til Dine Smaa Børn« dette er en splinter ny
Vittighed, som Du veed. Fra Lotte »Tak min sødeste Falle
25 for den lille Rose og fordi Du vil skrive mig Hundebreve.
Moder siger jeg staver ganske godt jeg skriver ogsaa i en lille
Skriverbog. Jeg har spaseret idag med Gustav og kommer tit
op til Borries. Vi skal til Bestefader paa Fredag det er Vovles
Gebursdag. Farvel søde Falle. Din Lotte«. Nu Gud velsigne
30 Dig, min beste Oehlenschläger. Lev vel og fornøy Dig som jeg

ønsker Dig det. Saasart muligt skal vi sende Dig Pakken. Den stakkels Foersom maatte da herfra, i Torsdags blev han begravet. Det var smukt at han i sin Sygdom tænkte paa Dig. Lev vel!
Din Christiane.

Hempel sendte mig i dette Øyeblik alt hvad han skyldte 5
137rd.

541. *Fra P. Hjort.*

Kbhvn d. 1 Febr 1817.

Hr Professor!

Foreløbigen har jeg den Fornøielse at fortælle Dem Begyn-
delsen af en ny og meget mærkelig Sag imellem Baggesen og 10
mig. Rygtet gik allerede længe, at hans Syngestykke til Kongens
Geburtsdag var stjaalet, og det lykkedes mig ogsaa itide at
faae fat paa Originalen hos Kunzen, saavel som at faae Bagge-
sens Stykke, Trylleharpen, der først averteredes til Salg selve
Geburtsdagen. Den tydske Original var for mange Aar siden, 15
forfattet af en vis Kleiber, Kunzen havde sat Musik dertil, og
Baggesen, daværende Theaterdirektør faaet 200 Rd for at over-
sætte det. Men Oversættelsen kom aldrig, og 1808 blev det
ham tilladt at betragte de 200 Daler som en Gratification,
og hele Sagen sloges i Glemmebogen. Men nu befindes første 20
Act af Trylleharpen at være en næsten ordret Oversættelse af
det Tydske, Ossians Harfe og anden Akt en Omarbeidelse.
Jeg arbeidede som en Hest, og fik skrevet og trykt en lille Bog
paa fire Ark, hvor hele Baggesens Tyveri er lagt for Dagen,
og alle overensstemmende Stykker ere aftrykte, inden Kongens 25
Geburtsdag, saa at min Piece og Baggesens Stykke, tilligemed
dets Opførelse, paa een Dag averteredes i Avisen. Det gjorde
naturligviis megen Opsigt; men Baggesens Avertissement, som

medfølger, bragte Folk i Vilderede. Jeg har tvende Breve fra den originale Forfatter, som bevise at han er en saadan, og alle Baggensens Kunster hjælpe derfor intet. Han har desuden sagt til Weise, at dette Avertissement var skrevet i Vilderede og Feber og at han derfor havde sadt 1799 istedetfor 1789. Saaledes dynger han den ene Løgn ovenpaa den anden. Stykket er optaget med meget Mishag; de Kongelige kjedede sig, og igaarftes var det blevet peben ud ifald ikke Jøden Kurlænder havde udstedt 50 Billetter til endel haandfaste Folk, som holdt alle Piberne kuede. Studenterne vare saa kloge, at 10 bie indtil Dækket var nede, saa Politiet roligen stod midt imellem alt Spektaklet. Hertil skal en lille Seddel have bidraget, som jeg om Morgenen ganske tidlig opslog paa Regentsen:

»Ved Forsigtighed kan Alt vindes, ved Overilelse Alt tabes.

15 Respite finem!«

Vel blev alt ikke vundet, men hvo staaer sig imod Jødens Penge? Endnu er ingen Sag begyndt om Paragrapherne, men jeg har været hos Forligelses Commisionen, og nægtede da at kalde et eneste Ord tilbage! Lev saa vel som De fortjener 20 det!

ihast —

Deres ganske hengivne

P. Hjort.

542. *Til Christiane Oehlschläger.*

Paris den 1 Febr 1817.

Min Christiane!

25 Endelig, efter næsten to Maaneders Omflakkende i den drøvelige Vinter, efter et Murmeldyrsliv, eller rettere sagt, blot et Vegetationsliv |: naar du undtager Episoderne i Laaland i Hamburg, Cassel og Frankfurt:| af næsten 60 Dage, er vi ankomne til Europas og de to sidste Aarhundreders interessan-

teste Stad. Thi det er Paris unægtelig. Vi kunne paa en Maade
 sammenligne os med Moses og Israliterne: Hvis jeg mindes
 ret, tilbragte han lige saa mange Aar for at føre sit Folk
 giennem Ørken, til det det forjættede Land. — Jeg skrev dig til
 fra Metz, og haaber du har faaet mit Brev. Hvad der er hændet 5
 os didhen, veed du altsaa. Hvad der siden er skeet lader sig
 snarere beskrive, end opleve; thi vi vare halvfierde Dag derom;
 og hvad der var værre, de halvfierde Dage forekom os som de
 længste Hundedage, vi havde udstaaet. Du har undertiden
 faaet Anchioiser paa Dunker! Du har seet Muursteen opføres 10
 til en Muur, ved at lægges tæt ved Siden af hinanden. Saale-
 des haud aliter sad vi i Diligeancen. Tænk dig en uhyre stærk
 Karet med store Indretninger for og bag, og oven til Indpak-
 ning; tænk dig, at der i saadan en Vogn mageligt kan sidde
 4, umageligt 5, og at der sad 6; tænk dig denne tykhiulede 15
 Maskine trukken af 5—6, undertiden 7 ja 10 mavre Udgang søg.
 Tænk dig — dog nei tænk ikke; men forestil dig denne Rari-
 tetskasse krybe langsomt hen, den første Dag over Bakker og
 Dale, som en Myre over en Myretue — saa har du en svag
 Copie, af vor Original. Vi havde hørt saameget om de deilige 20
 franske Veie; naar vi først er i Frankrig tænkte vi, saa havde
 vi ingen Nød. Vi forestillede os, at vi vilde komme saa rask
 afsted som en Kugle henad en Keglebane (hvorfor ikke, som
 en Kugle giennem et Flinterør?) Men ak, den pauvre Virke-
 lighed, aabnede os vore Øine, uagtet Søvnigheden og Træt- 25
 heden ofte igien lukkede dem. Her har nemlig været Krig
 i Frankrig, siden jeg var her sidst; og dette har gjort
 noget urøddeligt i den europæiske Stadsstue. Før stod Frankrig
 bag sine Hære, som et Dukkeskab. Nu seer der ud, som i en
 Stue, hvor der har været holdt Auction. Veiene betraadtes 30

tilforn kun af Piger og Qvinder med nydelige Dandseskoe (:thi Mændene og Brudgommene vare i Tydsk- og Rusland og brugte Iiskuren:) nu har Arteillerits uvorne Bevægelser pløiet Landeveiene; medens Markerne ved Siden af stod opløiede.

5 Naar de engang kommer istand igien blive de vist meget gode; men nu ere de meget slette den halve Vei, omtrent til Chalons. Vort Reiseselskab bestod, af en fransk ung Madamme; hvis Reisetøi var en Netteldugskiøle, troer jeg, og en Pels af Chamois taft. Tvende Herrer, midaldrende, som vi siden opdagede

10 vare, eller havde været Officerer, og vi 3 andre Mænd, udgiorde Personalet, i den gloende Ovn; ligesom i sin Tid Zedrak, Abimelek og NN. hvad han hedder. Den ene franske Officer havde megen Medlidenhed med den franske Tilstand; men den anden var en Philosoph, og sagde: Hvor kunde vi

15 vente andet? Skulle fremmede Nationer lade sig evig klippe som Faar, og lede til Slagtebænken som Lam? De have giort ved os, hvad vi have giort ved dem. Nu er Raden til os. »Nu kommer Ordenen til dig at fyre« Siger Loke i Evalds Balder. Denne Officer uagtet indfødt Franskmand havde ogsaa været i øster-

20 rigsk Tieneste; og roste Wien meget som han satte ved Siden næsten af Paris, og anmærkede dens Fortrin. — Dette trøstede mig meget i min Nød; især for den gode Frontins Skyld; hvis eneste Feil er, at han er lidt vel meget franskpartisk. — Næste Dag, da den første Officer var borte, begyndte den anden (som

25 ogsaa var en godlidende Mand) at fortælle os vidt og bredt, om sine Eventyr. Han som er Lionser, var med stor Fare flygtet fra Lion i Revolutionstiden; men forklædt imellem Bønderne kommen bort; havde besøgt sin Moder i Lion igien engang, just da der blev giort Huusundersøgelse; hvorfra han

30 havde været nødt til at snige sig ud af Vinduet og at hænge

sig fast med Hænderne, ved Steenkarnissen uden for Vinduet; medens Moderen lukkede til, og forsikkrede der ingen Fremmed var. Havde de fundet ham, var han strax bleven guillotineret. Han havde ogsaa været i Krigen med Napoleon; havde seet ham riide i skyllende Regn, og commandere, medens 5 Hatten hang frie ned ad Nakken, af det meget Rusk og Skyllen, som paa en Strandcadet. Han var meget indtaget af ham; men tilstod dog, at N: aldrig havde villet holde Fred, og saa nødvendig han vilde, maatte han ogsaa tilstaae, at den store Erobrer, selv havde Skyld i sit Fald. — Under slige Samtaler kom vi 10 til Verdun, (hvor vi spiste meget godt), til Chalons — hvor det ikke var nær saa godt. — Vi havde gjort os al Flid, for at være i Paris paa vor Konges Fødselsdag; men det var umuligt, Vi maatte saa godt som det lod sig gjøre høitideligholde den i Chalons. Vi trakterede hele Reiseselskabet med Champagner; og 15 under et lydeligt tregange gientaget Hurraraab, midt imellem de smilende, studsende Franske, drak de tre danske Vandringmænd deres gode Konges Skaal. Brøndsted, Koes og jeg have for 10 Aar siden været her paa min Fødselsdag om jeg mindes ret. Da drak de gode Drengene min Skaal. Nu drikker den Ene 20 paa Bænk med Odin. Maa Herren holde Livet i de To andre saa længe som mueligt er! — Vore Officerer havde vi mistet, og fik to stumme Personer i Vognen; den Ene med et guult Silketørklæde om Hovedet, og flattede Pampusser paa Fødderne; den anden med en Plæt paa det ene Øie, og med sin Frakke 25 paa Skiødet. Han ærgrede sig over at jeg tog min Pels paa, da jeg havde gaaet mig en lang Tour, og ikke vilde forkiøle mig. Han sagde: Men min Herre! hvad bruger De da at gaae med hie m e, naar De trænger til saadan een her? Jeg svarede: saaledes gaae vi bestandig klædte i Khavn, Min Herre! — 30

Men det satans Søbiørneskind stank mig tilsidst selv altfor ilde i Næsen. Franskmanden taug, men holdt ofte Tørklædet for Næsen. Jeg forekom mig selv som Jakob, der havde bundet raae Dyrehuder om sine Hænder og Arme, for at snyde sin ældre lindsegraadige Broder. Derfor sprang jeg tilsidst ud af Vognen, tog den af igien, trak min Cavai paa; og solgte Dyrehuden for 2 Napoleonsdorer til Conducteuren. Hvorved jeg gjorde ham til Ven. De første Nætter havde vi sovet i Værthusene; nu gik det fort hele Natten. Madame vilde endelig have det ene Vindue i, jeg sad og pustede, som en Muus under en Luftpumpe; alle tolv Lunger (vi vare nemlig 6 Personer) vare i Bevægelse, for at fortære den smule Suurstof der var i Kareten. Det kunde jeg ikke udholde; jeg sprang ud af Fængslet, og satte mig ude hos Conducteuren. Og jeg er vis paa, at Jonas var ikke gladere, og aandede ikke lettere, da han blev spyet ud igien af Hvalfiskens Bug, end jeg hos Conducteuren. Saaledes rullede vi da til Paris, efter at være komne forbi mange smukke Udsigter som jeg ikke har Indsigt til at beskrive. Men Champagne er et fattig Kridtland. De hvide Kridtstene stikke allevegne frem; alle Husene ere Kridthuse (med ingen Penge i) Viinranker seer man overalt paa de steenrige Bierge; og dette er denne evige hvide Kalk, der giver Champagner sit brusende, pirrende Skum. Gud veed det er dyrt betalt; og derfor er det billigt at man betaler Champagnervinen dyrt igien. — Saaledes rullede vi da nu ind i Overgaards morges i Paris. Hvor tidt raabte jeg til Frontin og Bertouch paa Veien: »Dieu donnez que nous etions dans Paris aussi.« Nu vare vi der; og det kom mig for ligesom i Dyrehavschoret i St. Hans Aftenspillet: Allons, allons, courage, courage, courage! skønne Rariteter! Løier og Spas. — Jeg boer nu atter i

Nærheden af Palais royal i Hotel de Bretagne Rue de Richelieu No. 25 pres de Palais Royal. Dette er min Adresse at du ved det. Jeg saa igien de store sorte latinske Bogstaver paa Husene, hvor det Ord f. Ex: RESTAVRATION optager den hele Façade. Jeg gaar igien mellem 5 lutter store Vinduer og Speile, og seer Gulduhre, og Porcelainsvaser, og blanke Støvler, og Bøtter med Louisdorer, og Galanterivarer, og stoppede Kalkuner og Skinker i Gelee, og Migniaturmalerier, og smukke Kobberstykker — og Caffehuse med Folk i, der læse Aviser med Hatten paa — og 10 spadserende Herrer og Damer; — jeg ser atter en lang Række af Fiaquere paa Gaden; og Skopudsere; og Ordensriddere i Hundredevis. Den første Aften var jeg i Theatre francois, hvor de spillede Le philosophe marié af Regnard, og Les suites d'un bal en masque. Det fornøiede mig meget at see den for- 15 træffelige Fleury igien. At han var meget for gammel for sin Rolle glemte man let over det gode Spil. Fleury forbinder en usigelig bonhommie og Naivetet, med Finhed, Forstand, Tydelighed og Ynde. Uden denne Forbindelse bliver den saakaldte høiere franske Comoedie, en flau Uting. Hvor Diæve- 20 len kan det more andre end hule Narre at see fornemme pynkede Mennesker uden Dygtighed, Kraft, Uskyldighed og Godhiertighed, paa den ene Side; og uden diærve latterlige Daarligheder paa den anden Side, at conversere hver andre med Correcthed, og med evig kold vittig Satire, at krydre sig Livet 25 blot ved paa en fiin Maade at holde hverandre for Nar? Der er meget af hin omtalte Bonhommie i ethvert af de bedre franske Verscomødier, og det er denne, forbunden med Verdensvæsnet og det uafhængige smukke Selskabsliv, som giver slige Stykker deres Værd. Der er intet Spørgsmaal om, at det 30

er vanskeligt for Menneskene at leve sammen. Lidenskab
og Daarligheden forstyrre hvert Øjeblik den skønne muntre
godhiertige Ligevægt, hvori Selskabeligheden bestaaer, og det
er saavel fra Sædernes Side gavnligt, som fra Poesiens Side
5 comisk og effectfuldt at fremstille denne Vildfarelse, hvormed
de spidsborgerlige, og kammerjunckeragtige Atreus'ser og Thy-
estes'ser »fortære deres egne Indvolde.« Men saasnart Vigtig-
heden af slige Fremstillinger bliver lagt paa den bornerte stø-
dende Hovmod, istædet for paa det Lune, og den Livsphilosofie
10 hvormed sligt er fremstillet; saasnart det fornem Conven-
sionelle tager sig Myndighed over det comisk og latterlig-Men-
neskelige, da bliver Comødien ikke Comødie meer; da finder
man sig, ikke at staa for et interessant Menneskemaleri, men
at staa midt i et kiedsomligt Assemblee, mellem Thekopper,
15 Spilleborde, Vifter og Titler. Du veed min gode Christiane,
et dette Væsen er mig i Hiertet forhadet. Jeg holder det for
at være noget af det Elendigste der er til i Livet, at see en
Samling af uvigtige Hverdagsmennesker der give sig en chine-
sisk Kaste-air; der blot sladdre sammen for at dræbe Tiden,
20 og for hvis enerverte Siæle, og kolde Hierter Medisancen er den
eneste Gudinde. Der er intet Spørgsmaal om, at Moliere, og
alle de bedre franske Comødiesskivere, have digtet slige Styk-
ker, for at rense Fordærvelsen i de høiere Stænder. Hvad
kan Poeterne gøre for, at Daarerne blive ved at være Daarer,
25 og at man istedet for i slige Stykker, at finde beskæmmende
Billeder af fornemme Flauser, finder gode smigrende Bille-
der, af fornemme Manerer. Jeg tænker altid ved slige Leilig-
heder paa den fulde Matros, som laae paa Gaden; og som
svarede den forbikiørende fulde Admiral, der spurgte ham:
30 Hvi ligger det fulde Svin der? — fordi jeg har ingen Vogn at

kiøre i. Pøbel er Pøbel — hvad Kaar saa Tilfældet har sat den i. Men de fornemme Daarligheder irritere mere, fordi de mere nærme sig Lasten, og fordi en god Opdragelse burde forhindret dem. Spidsborgerlige, og barnagtige Daarligheder ere mere latterlige, uskadelige, og undskyldelige, derfor 5 gotte de mere et uskyldigt Hierte, der har Sands for det lystige; og for mig bliver en Jens Olsen, altid en ulige mere poetisk Person i den lavere Comødie, med sin Ruus og sin Trekantede Hat, end enhver anden Olsen, med sin Nüchternhed, og sin Pudder og Pomade, i den høiere Comødie, om 10 han ogsaa siger sine Dumheder paa slette Vers. Slette er nu vist nok Versene ikke i de fleste franske Comødier, de ere tvertimod gode. Det vil sige: ikke fordi de ere correcte; thi Correcthed er endnu ikke Skjønhed. (Det correcte kan være uskiønt, og det Skjønne ucorrect.) men fordi de med et skiønt 15 Sprog forbinde Lune, Vittighed, Caraktertegning, og træffende Tanker og Billeder. Det er en egen Ting med Correctheden, ogsaa den, som alle andre Ting kan drives for vidt. I Grunden gaar det correcte Sprog ud paa, at alle Mennesker skal tale ens. Dette tilintetgjør Physiognomie og Carracterteg- 20 ning; og derfor kunde man vel sige: at formeget af den rethoriske Eensformighed, (Regel) tilintetgjør og ophæver den poetiske Forskiøllighed, og Skjønhed. Deri bestaaer just Smagen |: Følelsen for at vælge det Skjønne ret |: at man forbinder, det correcte med Idiotismerne; derved undgaaes saavel Utydelighed og Sprogfordærvelse, som Almindelighed og Farveløshed. Rethorikens Sprog vilde jeg sammenligne med en Cirkel; den kan slaaes af enhver Passer; men Poesiens med en Oval; til at tegne den hører Valg, større Dømmekraft, og et øvet Øje; og den ene Oval behøver ikke at være nøiagtig som den anden, 30

men taaler Variation og Forandring, hvilket er Poesiens Element. Jeg har ofte havt en bitter Følelse, naar jeg har hørt mine Chikanører og Fiender forekaste mig for stor Ukorrekthed i mit Sprog og tænkt, med Goethe »Solche Fehler die du, o
5 Musa, so emsig gepflogen, zeiht der Pöbel mir an!« — En ligesaa stor Skuespillerinde, som Fleury er Skuespiller, er Mademoiselle Mars. Hvilket Liv, hvilken Gratie, Natur og Enfold er der i alt hvad hun siger, i alt hvad hun foretager sig? Det er behageligt at see og høre hende og Fleury,
10 thi det er ligesom, de ved Foredraget og Livligheden bragte Natur ind i de franske Alexandrinere, der ofte altfor meget fierne sig derfra. De andre Skuespillere, jeg saae den Aften, vare gode, men underordnede. Et Par af dem mindede altfor meget om, at de sympathiserede med den Deel
15 af Publikum, der sætter det Fornemme over det Menneskelige, og Storagtighed over Humanitet. — Jeg morede mig kosteligt; den Tydelighed hvormed de franske Skuespillere sige ethvert Ord, er at rose. De gaae langt ud i Prosceniet for at blive rigtig seet, med enhver Mine, enhver Bevægelse, istædet for at holde sig bestandig i Baggrunden af
20 Theatret, for den ulyksalige Sandsynligheds Skyld, at man skal tænke sig en Væg mellem dem og Tilskueren hvorved man da berøves den Fornøielse, at høre og see hvad der foregaaer; hvilket er en stor Mangel i et Skuespil. Mange slige
25 Stykker, som disse vilde neppe more mig; da jeg hader det Eensformige, og for det andet denne Slags Stykker gaae ud paa at den ene Cavaller og Dame gjøre den anden til Aalehoved, uagtet den Fiinhed og Klogskab, som enhver troer at besidde. —

30 Dagen efter vare vi hos Waltersdorf; vi maatte bie længe paa

ham i Antichambret hvor der hang endeel smukke Malerier. Endelig kom han; og var meget høflig, paa sin Maade. Rigtig- nok bad han os ikke sidde ned. Men i sine Ord og Miner er han beskeden og venlig. Lidt Forlegenhed maatte der, som du kan tænke, være mellem os. Han sagde: Min Gud, Herr 5 Professor, De bliver jo ung igien, og vi andre gaa allesammen ned ad Bakke. Det skal være en god Fyr naar man kiender ham; han har allerede i Dag (Søndag) inviteret os til Middag. Legationssecretairen Vogt kiender jeg ogsaa. Det er en brav Fyr, lader det til. — Men erstatte min gamle Dreier og Guillau- 10 mau, ville de dog neppe. Der var jeg sidst som hiemme. Vi fik at vide at den unge Capitain Abrahamson var i Paris. Han er Adjudant hos Wellington, og er i meget fordelagtig Stilling; har ogsaa udført adskillige vigtige Forretninger godt. Lidt Arrogance fraregnet, er Abrahamson en elskværdig Fyr, og 15 et godt Hoved.

Hos Ministeren, bedste Christiane fik jeg dit kiære Brev, af 18de Januar, og du kan tænke, hvor inderligt det glædede mig. Gud skee Lov du har faaet dit Shavl, og at du er fornøiet dermed. Hils Lotte, den søde Unge, som fornøiede sig saadan i Tan- 20 kerne derover, og sig, at Fader skal nok kiøbe noget til hende paa hendes Fødselsdag, som han skal bringe med til hende. — Men nu er det jo først min søde lille Dængs, min Hansemands, min Ole bekanters Fødselsdag paa Fredag den 7 Febr. (Jeg skriver dette Mandag den 3^{die}) O gid jeg havde Eder alle 25 hos mig, kun paa de søde Bursdage. At Falle kunde traktere Eder paa sit Kammer, og vi siden kunde gaae og spadsere sammen i Palais Royal, og Thuillerihaven. Men — saa vilde atter Skilsmissen blive smerteligere igien. Nu, det er bedre, som det er, at vi først sees igien i Høst. Og var det end ikke bedre, 30

saa fik det dog at være bedst, siden det er det Eneste mulige. Her er et lille Brev til min Lodemolle.

Søve Tøt!

Det var dailig Kaal, og ikke hæslig Spenat at du ikke var
 5 bange for Spøgelset i Bredgade. Tak, fordi du fortalte Falle
 den nette Forstorie. Du er ikke Vægterens Tøt, men Falles lille
 Ølbisp, og Molles Stumpedorte. Du har Ret i at jeg glemte
 at kalde dig Gurgemeie. Glemte jeg ikke ogsaa Oxe Træhæde? —
 Du maa troe søde Lotte her er morsomt i Paris. Her er saa man-
 10 ge rare Boder med røde Perler, og Guldkjæder, og Diamant-
 kamme. Men de er saa dyre. Men lidt kan jeg dog nok kiøbe
 dig, og bringe med, naar jeg hører, du er en rar Pige. Hvordan
 lever du med dine Brødre? De ere endnu saa smaa; men Hans
 skal dog have et lille Brev til sin Geburtsdag. Gud velsigne
 15 dig og bevare dig min bedste Lotte. Jeg hører du voxer og
 bliver en net Pige. Det glæder mig. Moder siger ogsaa, at
 du læser kiønt. Hils dine Brødre, og Bedstefalle, og Cathrine
 fra din kiærlige Fader. A. Oehlenschläger. —

Til min Hans.

20 Lille søde Hans! Nu bliver du paa Fredag 4 Aar! Det er to
 Aar, paa hvert Laar! Og dersom jeg nu var hiemme, saa
 skulde du have et Par ny Bukser, paa de smaae Laar. Thi du
 er jo en lille Buxedreng. Men Moder kiøber nok noget til dig.
 Jeg ønsker dig alt Held og Sundhed paa din Fødselsdag, min
 25 søde Hans. Og paa Fredag, Kl 5 Eftermiddag drikker jeg
 din Skaal med et rørt Faderhierte, at du veed det. Ak, min
 lille Hans! Hvor giærne sad jeg imellem i Sophaen med dig,
 og fortalte dig en Forstorie. Kiører du endnu til Paris med din
 Broder Wille, for at besøge Fader? — Fader kommer snart,

snart til dig; og et af han inderligste Ønsker er, at der i hans Fremtid aldrig maa foregaae nogen 7de Febr meer, hvori han ikke trykker dig til sit Bryst. Hils din velsignede Bedstefader, efter hvem du er opkaldt; din Fader elsker ham som Søn, (og jeg veed han elsker mig igien som Fader) Sig at jeg ogsaa 5 drikker hans Skaal Dagen efter; og beder Gud bevare hans kraftige sunde Alderdom, mange Aar, at vi ofte, ofte kan sidde sammen den 8de Febr og [drikke] Bedstefaderens, og Datter-sønnens Skaal. Jeg tænker Molle celebrerer begge Bursdagene paa Løverdag! — Gud velsigne dig! Lev vel! Naar jeg kommer 10 hiem, skal jeg forære dig en Hest — nei jeg skal forære dig to Hæste, med to Piber i Rumpen. Din Falle.

Tirsdag den 4de —

Nu vil jeg give dig lidt mere ordentlig Dagbogsefterretning, om disse første 8te Dage i Paris, og sige dig, det, som siden 15 er skeet. Den 30te Torsdag kom vi til Paris, den 31de var jeg og gjorde Visit hos Waltersdorf. Dagen efter 1ste Feb, gik jeg hen om Formiddagen, for at gjøre Fru Stael min Opvartning. Hun boer i en af Paris's smukkeste Gader, som jeg tænkte, i et stort Pallais. Tieneren som skulde melde mig, bad om mit 20 Navn, som han, naturligviis ganske fordreiet bragte ind til Fruen. Han kom igien og sagde: Hun kiendte ingen af dette Navn, og jeg var just ved at skrive med Blyant paa en Seddel, da jeg saa en ung, høifrugtsommelig qvindlig Skikkelse, i en Morgenkiøle, med en simpel Kysehat, praje mig i en Afstand, 25 og seile mig forbi frem og tilbage, som et belæsset Skib. Da jeg skulde til at see, var det Hertuginde af Broglie, Fru Staels Datter, som jeg kiendte fra sin Barndom, men som neppe kiendte mig, skjønt jeg, uden tvivl meget mindre havde forandret mig i den Tid end hun. Hun beklagede med tilbage- 30

holden Undselighed, at hendes Moder nok ikke kunde tage imod mig, da hun ikke var paaklædt, og gik ogsaa ind. Kort derpaa kom Tieneren, der havde bragt hendes Moder mit Kort, ud, og skulde bede mig fra Madamen, om jeg vilde komme
5 til hende i Aften, mellem 8 og 9. — Dette var da nu en Soirée, og jeg fik altsaa ikke taldt med hende allene i Forveien, hvad jeg helst havde villet. Om Aftenen klædte jeg mig altsaa paa med Sko og Strømper; i den Tanke at hvis jeg hos min forige Veninde skulde mangle Kiærlighed, saa skulde hun dog ikke
10 mangle mine ærbødige Strømper og Sko. Jeg fandt en Deel stiernede Mænd og Ordensriddere, mellem hvilke jeg maatte giennemarbeide mig, for at finde hendes Naade paa Sophæen ved Kaminen, hvor hun sad som sædvanlig, sminket med sin Turban paa Hovedet, og modtog mig med det sæd-
15 vanlige Railleriesmil, som om jeg havde været der igaaer. Hun forestilte mig for Alexander Humbolt, som var der, og med hvilken udmærkede Mand, jeg agter at gjøre nærmere Bekiendtskab, men paa fransk, som vi her, meget høfligt talte med hverandre. Et Øjeblik, da hun talde med mig, allene,
20 og spurgte om jeg havde skrevet nogle Tragødier, siden Correggio, om hvilket Stykke hun havde hørt meget, fortalte jeg hende flygtig eet og andet, og spurgte derpaa: Avez vous eus des lettres de moi? Derpaa svarede hun flygtig: Oui, un, ou deux, je crois! Mais j'étois alors en Angleterre, et ne pouvois
25 pas repondre. Kort derpaa forlod hun Værelset. Om det var for at skiule sin Forlegenhed, eller af andre Aarsager veed jeg ikke. Jeg talte ikke mere med hende den Aften; og havde heller ikke Lyst. Og da jeg saa den Ene snige sig bort efter den anden, gjorde jeg det samme. Jeg maa ikke glemme, at hun dog strax
30 bad mig, og komme og spise med sig til Middag paa Mandag,

med de Ord: Allors nous causerons un peu ensemble. — Jeg vidste ikke ret, hvad jeg skulde tænke om hende, og opsatte min Dom. Næste Dag sendte jeg hende et Exemplar af Correggio, og Mandag Aften Kl 6, kom jeg for at spise til Middag med hende. Her maa jeg dog ikke forbigaa en Anekdote. Jeg kom lidt for sildig, og det var Christian, vor Tieners Skyld. Denne stakkels Diævel forstaar ikke et fransk Ord, og gjør ikke nogen Nytte. Idag havde han ogsaa glemte at børste mine Sko. Da jeg nu opsatte Paaklædningen til det sidste Øjeblik (du ved jeg klæder mig hurtig paa) fandt jeg dem skidne. Det var alt den høie Tid; og han fik dem endelig færdig. Men da jeg skulde have dem paa Fødderne, vilde de ikke passe; og nu mærkede jeg, at det var Frontins. Inden nu de rette Sko vare børstede, var Kl. slagen 6, og jeg kom altsaa først til Middag lidt henimod 7. Jeg havde tænkt maaske at finde et stort Sel- skab. — Au contraire. Fru Stael sad med sin Datter Hertuginde og med to aldrende Veninder ved et lidet rundt Bord og spiste. Jeg gjorde min Undskyldning som let blev antaget; og huggede nu lidt i mig. Jeg beflittede mig paa at være underholdende, og ikke undseelig i Fransk. Jeg begyndte med den Forestilling, at jeg endnu var et Barn i Fransk, der aldrig kom til at tale reent; men jeg begyndte dog nu at lægge sammen, og stavede ikke slet saa slet, som første Gang. Fru von Stael sagde at det gik meget godt, og at jeg kun frisk væk skulde snakke fra Leveren. Hun gjorde mig en Compliment med at jeg var saa berømmelig og den Eneste i Nord. Jeg svarede: Det er en let Sag for en Orm, at være den eneste i en lille Nød. Hun loe, og jeg lagde til: C'est une modestie affectée. Hvortil hun svarede Oui! — Vi talte om Fr: Schlegels Bog, over den almindelige Historie, som hun ikke gjorde meget af. Jeg sagde: Paa

den Maade kan man bevise hvad man vil af Historien. Man hæver de Tildragelser, som man ynder, og forbigaar dem, som man ikke kan lide. Derpaa trykker man Bogen af, med de fremstaaende Typper; det er kun dem der smitter af, 5 og saaledes faar man Læserne til at læse, hvad man vil. Det kalder man nu Historie. Hun var enig med mig heri. Hun spurgte mig, om hvordan Fru Brun levede. Jeg fortalte, hun havde omskiftet Tro og Natur, og var bleven sund naiv, af sygelig sentimental. Om Ida, blev der ogsaa talt. Om Werner 10 i Wien — hun finder ogsaa, at Raptussen gaar for vidt med ham. Hun havde endnu ikke læst Correggio, men fandt det besynderligt at jeg havde valgt et Sujet, hvor Helten dør af at bukke under Vægten af en Pengepung. Jeg sagde: Jeg har behandlet det allegorisk, som et Billed paa Kunstneren, der 15 for det meste er fattig; og synker under Næringsorgen. Dette kunde jeg ikke saa ret udtrykke paa Fransk, men sagde: under Pengebyrden; hvilket gav hende Anledning til at sige den Spas: Mais mon Dieu, comment peut on tomber sous cela qu'on [n']ait pas? Jeg svarede: Ce n'est pas d'argent, sous lequel il 20 tombe, c'est de cuivre. Og nu var hun vel ved det, dersom ikke Distractionen bragte hende til at tænke paa andre Ting. Thi hun er forfærdelig legére. Vi sladrede vidt og bredt, (bestandig i de andres Nærværelse), og da det var paa Tiden gik jeg i Comødien, at see Tancrede af Voltaire, som hun raadte 25 mig; efter at hun først havde spurgt, om jeg vilde komme paa Løverdags Eftermiddag i hendes Cirkel, saa vilde hun gjøre mig bekjænt med nogle talentfulde Mænd. — Saaledes forlod jeg hende da anden Gang. Om mine Breve o. s. v. blev der ikke talt et Ord; og taler hun ikke til mig, jeg taler vist ikke til 30 hende igien derom. Forresten er hun den samme, lader det

til; maaskee endnu lidt mere fortunlet i Hovedet og adspredt end før. Maaskee giver der sig en passende Leilighed, til at omtale hin Sag, som du veed, inden jeg reiser. Skulde det ikke være — saa bliver der vel Raad paa anden Maade. Jeg var efter hendes Raad i Theatre francaise, og hørte Een skraale, 5 saa afskyeligt (Lafond hedder Karlen) og saa affecteret at ligne med et hierteløst Fortepiano i Diktionen, at jeg væmmedes derved. Det blev stærkt applauderet, og bestyrkede mig i, at Franskmændene mindre nu end nogensinde har Sands for den høiere ædlere Alvor. Forbittrelse, Raserie, Storsnudethed, 10 affecteret Hyldning af Skønheden, medens Hovmoden kaager i Hiertet, Brøl og Tændersgnidse, som af de Fordømte i Helvede — dette pludselig afbrudt med en coqvæt Synken i Stemmen, for at synes menneskelig og besindig, men som strax overdøvet af det forige Vraal, — det er den franske Tragødie- 15 spiller. Jeg siger Spiller, ikke Digter. Thi saaledes var Voltaire ikke. Hans Stykke er langt bedre, end Fremstillingen deraf, og jeg kan umulig tro, at han selv vilde været tilfreds, med den aldeles Kiærlighedudenstrømperske Fremstilling — Det skal være græsk Pathos. Men de glemmer at Grækerne 20 vare ganske andre Mennesker i ganske andre Stillinger, og hvad der var Natur da, bliver Affectation, i en fransk forlibt Kiærlighedshistorie. Den dybe Alvor, Tragødiens værdigste Smykke, det mandig grandiose, har Franskmændene aldeles ikke. Han er hovmodig istædet for stolt, rasende, istædet for 25 begeistret; forfængelig istædet for naiv, og borneret i sine Fordomme, istædet for viis og menneskelig — Comødiant er han, og derved skulde han lade det beroe. Jeg saa et lille Efterspil, som blev meget godt givet; og som særdeles fornøiede mig. Næste gang naar Talma spiller i Tragødie skal jeg gaae der- 30

hen igjen; og gid det da maa være bedre — Dragterne, Deko-
rationen, og alt hvad der angaar Decorum i det Udvortes
er overmaade vel iagttaget. Det er kun Siælen, som ikke duer.
Og det kunde let gaae en Fremmed i den franske Tragødie,
5 som det gik den Reisende med Værtinden i Holland, hvilken
han spyttede i Ansigtet, med den Undskyldning, at det var
den eneste skidne Plet i hele Huset. — Jeg har ogsaa været i
Brunets Theater, og atter meget glædet mig over denne Livs-
philosoph i Narrekappen, ligesom Diogenes i Tønden. Han
10 var aldeles den gamle. Det kom mig for som om jeg havde seet
ham Aftenen i Forveien og uden tvivl har han ogsaa (i alle de
10 Aar) spillet næsten hver Aften i den Tid. Men man
kunde ikke mærke nogen Svækkelse Han er yderst naiv og
comisk, fremvirker den største Pudserlighed, med sit Piano. Han
15 accentuerer aldrig en Spas, men lader den slippe, halvsagte
ud af Munden. Dette gjør just en uhyre Virkning. Thi en co-
misk Skuespillers Lune, maa man belure; der maa aldeles
glemmes, at det siges for at gjøre Virkning, for Tilskuerne.
Det gaar den comiske Følelse, som en Nattevandrers; i det
20 Øjeblik dens Navn bliver nævnt, og den apostropheres falder
den ned fra Taget (hvor den ellers ganske sikkert gaar) og slaaer
sig ihjel. Stykkerne paa Brunets Theater er for det meste intet
som Poesie; det er Improvisationer beregnet paa Opførelsen.

Den 7 Febr.

25 Da jeg veed, at du dog ikke faar Brevet før, har jeg ladet
det ligge hos mig, til denne Dag, min søde Molle, for at have
den Fornøielse, at skrive dig et Par Ord til, paa min elskte
lille Johannes Fødselsdag. Hils ham fra sin Fader! og giv ham
det lille Digt som jeg her sender. Gjem det i hans Sparebøsse,
30 og siig ham, han skal faa en Louisdor deri, naar jeg kommer

hiem. Tryk ham i dine Arme, og giv ham tusinde Kys fra mig, og de Andre med. — Jeg har nu indrettet mig, som sidst, og sidder hele Formiddagen fra Kl. 8 om Morgenen til Kl 3, 4 om Eftermiddagen Ene. Jeg har begyndt paa min Hroars Saga, og haaber i en Maanedes Tid at faa den færdig. Saa 5 vil jeg oversætte Freias Alter; og det skal være min Pariserbeskæftigelse. Jeg er tit meget bedrøvet og nedslaaet, fordi jeg ikke er hos Eder. Jeg føler ogsaa at jeg elsker mit Fædreland usigelig høit, og at det neppe vilde være mig muligt at leve lykkelig udenfor det, om jeg ogsaa havde det nok saa godt. 10 Hvad kan de andre bedre Mennesker gjøre ved, at Niddingerne forfølge og misunde mig? — Nu tier man jo heller ikke til deres Stræger. Der vil vel komme den Dag, at jeg uden at fornærmes, uden at ærgres og uden at undvære det Fornødne, kan leve stille venligt i mit Fædreland, opdrage mine Børn, 15 og sympathisere med mine kiære Venner. Andet ønsker jeg ikke. Og jeg stoler vist paa den gode Gud, at han skiænker mig denne Lykke.

Lev vel, min Christiane! skriv mig nu snart til. Dit Brev er fra den 18 Jan, og jeg er urolig inden jeg faar nye Efterret- 20 ninger. Hils alle mine oprigtige Venner, og tak dem for deres Venskab. Beed dem alle skrive mig til: Carl, og Hauch og Hiort og Boye. Næstegang skal de sidste faa Breve fra mig; og du frem for alle.

din

A. Oehlschläger. 25

Glem ikke at hilse min kiærlige Fader, og min Sophie. Sophie faar bestemt Brev næstegang —

Paa min Vovles Fødselsdag den 7 Februar 1817.
(Skrevet i Paris)

Søde Dreng, dig Gud velsigne!
Du, mit Hierte dyrebar.
5 Hvis du skal din Fader ligne,
Lign ham i hvad godt han har!
Langt fra dig i fremmed Gade,
Sidder stakkels Fader nu,
Seer ei fro, hvorledes du
10 Faaer din Bursdagschocolade.

Har den venlige Cathrine
Alt dig givet Klæder paa?
Skienkte Moer, med kiærlig Mine
Vovle Nyt, fra Top til Taa?
15 Ak, jeg seer dig ind at hoppe,
Søde, lille Buxemand,
Sidde hist ved Bordets Rand,
Og med Kringle dig at proppe.

Blaat — (det var den vante Farve)
20 Er det stribet fine Tøi.
Falles Kioler skal du arve,
Naar du blier lidt mere høi.
Men den skiælmske mindste Lille
Maa ei heller glemmes reent
25 Sover han i Vuggen seent?
Hvordan lever lille Ville?

- Eller sidder alt i Stuen
 Ved mahognirunde Bord
 Ved de fyldte Kopper Fruen,
 Med de tree velsignte Noer?
 Er du reedt, min Dreng? Og strutter 5
 I din Pande Hvirvlens Rand
 Som selv ei en Finnemann,
 Ave kan, hvor fiint han tutter.
- Glæder sig, med yndigt Væsen
 Høit din Syster over dig, 10
 (Med den lille Streg ved Næsen,
 Og forresten nydelig)
 Kaster William fornøiet,
 Mens han henter sig en Stol,
 I den lille røde Kiol 15
 Genialisk lunt med Øiet?
- Hvem mon der saa tidlig banker?
 Onkel Carl! velkommen ak
 Hvis lidt Legetøi der vanker,
 Sige vi saamange Tak. 20
 Hvor han staaer, og Drengen hæver
 I den aarle Morgenstund,
 Kysser ham paa Göthes Mund.
 Trykker ham om Falles Næver.
- Hvo mon hist ved Døren ringer? 25
 Bedstefader! Hop nu, hop!
 Moder ham fra Kulden bringer
 Lukker Stuedøren op.

See der staaer han nu og drager
Frakken af i Stuens Vraa.
Har han Uniformen paa — ?
Jødde hvilke søde Kager!

5 Ak hvi kan ei Fader længe
Dele denne Barndomslyst?
Skilt fra sine raske Dreng,
Staaer han med bedrøvet Bryst.
Ei den elskte Moder kommer,
10 Lotte kommer heller ei
Uden dem, den lange Vei
Skal han reise næste Sommer.

Naar jeg sidder nu og skriver
I det stille Kammer her
15 Aldrig jeg forstyrret bliver.
Ingen søde Kragetæer
Finder jeg med Blyant skrevet
Paa mit Manuscript som før.
Ingen knærker med min Dør,
20 Skiøndt det nys forbudt er blevet.

Beder mig, min søde Fader
Vil du male mig en Hest?
Naar jeg mig barbere lader
Mang[l]er Processionens Giæst
25 Ville nu ei Sæbekoppen
Bær alvorlig efter Takt.
Ei af Lode bliver sagt:
»Molle, Molle, der er Loppen!«

Kunde jeg idag dog være
 Kun imorgen hos Jer med.
 Drikke Bedstefaders Ære
 Ved det elskte Arnested.
 Begge Hansers Fødsel hædre 5
 Ved den blinkende Pokal.
 Nu jeg, i Palais Royal
 Ene drikke maa, Gud bedre.

Men jeg snart igien min Vovle
 Skal med Jer i Stuen gaae! 10
 Hør' Jer synge: Bovle, bovle,
 Risler alle Bølger smaae.
 Søde Dreng! dig Gud velsigne
 Du, mit Hierte dyrebar!
 Lign ham i, hvad Godt han har, 15
 Hvis du skal din Fader ligne!

A. Oehlschläger.

543. *Til Christiane Oehlschläger.*

Paris den 18 Febr 1817.

Min inderlig elskede Molle!

Hvor stor en Glæde det var mig, at faae dit Brev af 1ste 20
 Febr kan du ikke troe. Der hændes mig paa min Reise aldrig
 nogen Fornøielse, der i mindste Maade kan sættes i Sammen-
 ligning med den at faae Breve fra dig. Det maa du dog ogsaa
 vide, og derfor kan jeg ikke nægte det gjør mig ondt, at du
 altid taler om de dumme, ubetydelige Postpenge. Ja, du truer 25
 mig endogsaa i sidste Brev med, at du kun herefter kun vil
 skrive det halve, og lade vore andre Venner gjøre fyldest for
 det manglende. Dette protesterer jeg med Hænder og Fødder

imod. Der har du, uden at vide det, aldeles strøget mig opad, mod Haarene. Kan noget være mig kjærere, end at faa noget at vide om dig og dine Børn? Nei, min Christiane du maa ikke blot skrive langt, men om muligt endnu længer. Hvad skal
5 jeg skrive vil du vel spørge om? Herre Jøsse! Der er jo nok, smaa Familiestykker skal du skildre mig, fortælle mig om hvor I har været, hvad Børnene have gjort eller sagt. Hvad Bestefader har sagt ved en eller anden Leilighed. Du kiender mit Had til de almindelige Talemaader. Det forstaar sig, det
10 er allerede en stor Vigtighed, og det vigtigste at faa at vide: I leve vel men naar jeg nu veed det, faar jeg Lyst til at vide meget mere. Du maa endelig herefter indlade dig i Detail. Du maa anvende et Par Timer paa dine Breve, ligesom jeg; og bilde dig ind du sidder og sludrer med mig, snart om det
15 ene, snart om det andet. Undertiden kan du ogsaa lade Hauch hielpe dig; der saa vel forstaar sig paa hvad jeg trænger til, og saa velsignet skildrede mig et Par Huussituationer med mine Børn. Det har du ogsaa gjort flere Gange; men du maa blive ved. Denne Kilde er utømmelig.

20 Saa det var nu Skiændene, som du vist ikke bedrøver dig over, da de komme af lutter Utaalmodighed efter at kigge ind i Stuen til Eder. Nu vil jeg skrive dig det vigtigste op hvad jeg har seet og tænkt, siden mit sidste Brev.

Hvad jeg med Misfornøielse har seet, og rimeligviis for sidste
25 Gang — var Frue Stael Holstein. Denne gamle Kiærlings fornemme ligegyldige Væsen mod mig, som har staaet i et saa venskabeligt Forhold til hende, ærgrer mig; og jeg vil ikke længere være hendes Nar; og møde engang om Ugen i hendes stive, stille fornemme Aftencirkel, for at ærgre og kiede mig.
30 — Du ved jeg havde givet hende et Exemplar af min Correggio.

Den har fundet stor Naade for Schlegels Øine (som in Parenthesis er meget mere venlig mod mig end sidst; maaskee just fordi Fru Stael er mig fremmed.) Hun havde ogsaa læst den første Akt, da jeg var næstsidste gang hos hende; og roste den. De ønsker jo at lære Chateaubriant at kiende sagde hun, 5 kom her paa Onsdageftermiddag; saa er han her. — Jeg kom i den Tanke at tilbringe nogle behagelige Timer i en udmærket Mands Selskab, og haabede nu at Fru Stael, naar hun, som jeg formodede, havde udlæst Correggio, skulde nærme sig mig med Godmodighed og Interesse. — Da jeg kom i Forge- 10 makket, vilde Tienerne ikke lade mig gaa ind, og sagde: Fruen saae ingen, hun skulde ud. Jeg svarede: Hun har selv indbudet mig. — Ja saa, svarede de: Ja, de kan giærne gaa ind i Salen. Ligesom jeg, (ikke i det bedste Humeur) træder ind i Salen, aabner sig Dørfløiene til Spisestuen, og Fru Stael kommer ind, 15 fra Middagsbordet, som nylig var endt (Kl 8) med Chateaubriant under Armen, og bag efter: Humbolt, Benjamin Constant, Sabran, hendes Datter, Schlegel og et Par Andre. — Jeg blev som jeg var overslaaet med koldt Vand: Invitere mig til at møde efter Bordet, for at see en Anden, som hun paa 20 samme Tid, har indbudt til at spise med sig!! — Dog, jeg tænkte strax det er en Feiltagelse; og nu kommer hun vel, som artig Vertinde hen til dig, og spørger hvi du ikke kom til Middag? eller beder om Forladelse, fordi hun har glemmt at bede dig. — Paa ingen Maade. Madame og hendes stolte 25 Datter, trak mig forbi i Procession med Herrerne under Armen, gjorde mig en flygtig Hilsen; jeg blev fremstillet for Herr Vicomten, og Madame satte sig paa sin Sopha, uden at indlade sig det mindste med mig. — Jeg holdt mig saa godt jeg kunde, lod Læberne gaa, og mumlede nogle utydelige Ord til 30

Chateaubriant. Han kiendte mig Fanden ikke, og satte sig strax. Og nu stod jeg der: og ønskede ligesom Götz von Berlichingen, at jeg heller laae i det dybeste tyrkiske Taarn, end at jeg havde associeret mig med denne Zigeunertroup. — Jeg gav mig i
5 Tale med en engelsk Dame, der endnu var den Eneste som rigtig kiendte mig fra sidst. Da jeg var rolig, gik jeg hen og taledede nogle forbindtlige Ord med Chateaubriant, og saasart, det med Anstændighed lod sig gjøre, og et Par Andre gik, gik jeg med. Vil hun have mig igien, saa maa jeg tages med
10 Tænger; paa den naturlige Maade kommer jeg vist ikke.

Nu beder jeg dig ei at bryde dig om den gamle Kiærling. Hun er overmaade lidet agtet her i Paris. Man kalder hende den politiske Stær. Jeg fortalte Waltersdorf, at hun før havde været saa kiærlig, og nu var saa fremmed imod mig; og han
15 sagde leende: »Ja, Herr Professor! saa har De formodentlig sidstegang ikke været forekommende nok.«

Hos Walterstorf har jeg havt nogle meget behagelige Sammenkomster. Her er Tonen aldeles modsat. W. er slet ikke hovmodig. Han er jevn, venlig og dansk. Mig viser han al
20 mulig Høiagtelse. — Vi var i Søndagsmiddags atter hos ham. Hans Bord er eet af de fortræffeligste i Paris. Den danske Prinds af Hessen, vor Dronnings Broder, General for vore Hielpe-trupper, var hos ham. Jeg kan ikke beskrive dig hvor han var kiærlig imod mig, og han gjorde mig halv skamfuld med sin
25 Roes over: »Vor Oehlschläger« hvert Øjeblik trykte han min Haand; efter Maaltidet, da jeg stod og talde med ham, og Likøren kom, tog han sit Glas, og sagde: Tillad at jeg drikker en Skaal med Dem: Vor Dronning! Denne drak jeg af Hier-tensgrund, og bad ham skrive til Dronningen, at han havde
30 klinket hendes Skaal med mig, hvilket han lovede. —

Seer du, saaledes sørger Skiæbnen for sine Skabninger, og naar den har slaaet os paa det ene Øre, klapper den os paa det andet.

Vi ventede forgiæves igaar paa, at den fede Oxe skulde komme. Slagterlavet feder nemlig den største Oxe, Paris kan 5 overkomme, til Carnevalstiden, hvorpaa den trækkes om i Hovedgaderne, og til Tuilerierne, krandsat med Blomster, med forgyldte Horn. Slagtersvendene ere udklædte som Vildmænd med Stridskøller; paa Oxens Ryg sidder en lille Amor med Piil og Bue, og den deiligste Mosik, følger den. Man sagde: 10 der blev ikke noget af denne Gang, at det ikke var yndet, og at man ved Thuillerierne ikke vilde faae den fede Oxe at see, — vi ventede forgiæves.

Carnevalet har ikke noget at sige i Paris, hvor der er Karneval hele Aaret igiennem. Man seer imellem en Dreng eller en 15 Ungkarl løbe med en Maske for Ansigtet, i en rødfarvet Parryk, med lang kroget Pidsk, rød Trøie, graa Hat, og gule Buxer.

*I Comoedien forleden havde de Monsieur de Pourceaugnac af Moliere, til Fastelavnsmandagstykke. Der var en forfærdelig 20 Menneskestimmel, og jeg maatte endelig med naturligviis. Da jeg ingen Parterrebillet kunde faae, gik jeg i Parkettet.

I Forveien gav man den efter Løier higende Pøbel Iphigenie en Aulide af Racine. — Jeg gaaer altid med Bøgerne i Lommen i Theatre françois. Iphigenie en Aulide laa som billigt i den 25 høire Frakkelomme, Monsieur de Pourceaugnac i den venstre. De forligtes ret godt paa Veien, naar jeg undtager at de, ved Lommedinglingen, et Par Gange stødte Hovederne mod hinanden; hvilket jo ikke var deres Skyld. — Jeg havde største Lyst til at blive rørt i Racines Iphigenie; men det lyk- 30

kedes mig ikke; og hvad der var det Besynderligste, jeg saae ikke et rørt Menneske, og hørte ikke de smeltede Tilskuere at applaudere Digterens Følelser med en uhyre Næsesnyden, hvilket pleier at være Følgen af rørende Scener. — Skulde du
 5 troe, jeg er endnu saadan en Barbar, at jeg finder Racines Iphigenie mislykket? Forleden var jeg henne at see Voltaires Ødip, og fandt den ligedan.

Jeg raisonnerer nemlig i min Enfoldighed saa: De franske Tragoedieskrivere have med største Ængstelighed iagttaget Ti-
 10 dens, Stedets og Handlingens Eenhed; ja endog Eensformighed; men der ere tre andre Eenheder, de i deres ivrige Stræben efter den gode Smag have glemt: Dette er Tidsalderens, Menneskenaturens og Charakterernes Eenhed. — Med megen Accuratesse vide de altid at holde deres Helte indelukte, (som
 15 Smagens Fanger) paa et og samme Sted, i de behørige tre, eller i det høieste fir og tyve Timer. Derimod tage de aldeles ikke i Betænkning, at springe med største Lethed over med Characteerskildring og Sæder fra Athenen til Paris, i en evig Anacronismus af en halvtredietusinde Aar; — og dette Spring
 20 vide de dog med en besynderlig Færdighed at forbinde med Tidens Eenhed. Der kunde være den, som sagde: Hvad er et Spring af Shakespeare i Rummet af et hundrede Miil, mod dette Spring i Tiden og Sæderne, af et Par tusind Aar? Hvem springer nu værst? Hvad er smagløsest? Enten at
 25 opfordre Tilskuernes Phantasi til at følge med Handlingen, som i et episk Digt; hvilket under Læsningen af en Roman skeer med den største Lethed, og vel altsaa ogsaa maa kunne skee, naar man sidder paa en Bænk i Theatret; — eller at opfordre dem til at glemme Historien, Tidsalderens Væsen, og til at
 30 troe noget foregaaer, som aldeles ikke efter Naturen kan fore-

gaae med den Tænkemaade, i de Omstændigheder? Det forekommer mig, som om Niels Klim var kommen et Sted i Underverdenen, hvor Damerne ingen Arme havde; og hvor man dog var forpligtet til at kysse dem paa Haanden.

Naar man læser *Ødip* hos Sophokles, føler man sig henrevet 5 af den stærkeste Pathos. Man seer et Billed med Eenfold og Barnlighed i høitidelige Omrids, af en uhyre Begivenhed, grundet paa en Mands personlige Feil; forbunden med Folkesagn og Folketro, og forstærket derved. Saaledes stiger Handlingen Skridt for Skridt med overordentlig Kraft. *Ødyps Hæf-* 10 *tighed*, hvormed han farer op uden Skaansel mod andre, som han har mistænkt, bringer dem atter til ikke at skaane ham. Men naar han endelig opdager sin Ulykke, og kommer ind, blind ved sin egen Haand, for ei at see sin Moder og sin Hustru; naar der med den meest poetiske Begeistring, fremstilles os 15 Billedet af *Jocastes* græselige Død, da røres vi stærkt, ved disse overordentlige *Kæmpebørns Raseri* i en heroiskidyllisk Tidsalder. Vi finde det sandsynligt, at Heroer fra de ældste Tider, hvor Legemets Kræfter og de vældigste Lidenskaber herskede, kunde fremvirke disse Omvæltninger; og vi have omtrent 20 samme Følelse ved at dvæle ved dette Menneskemaleri af det ældste Hedenskab, som naar vi i en stillere, mindre convulsivisk Tid, sidde i Skyggen af et kratbevoxet mosgroet Klippestykke i Dalen, hvilket et *Jordskiælv*, for Aarhundredet siden, har nedvæltet.

25

Voltaires *Ødip* er ingen Helt, er ingen Mand, der skildres at være selv Skyld i sin Ulykke, ved den vrede Iilsindethed. Guddommen, den evige Almagt er allene Skyld i hans Uheld; og han skammer sig ikke ved at sige:

J'étais, malgré-moi, dans mon aveuglement
 D'un pouvoir inconnu l'esclave et l'instrument.
 Voilà tous mes forfaits; je n'en connais point d'autres.
 Impitoyables dieux, mes crimes sont les vôtres.
 5 Et vous m'en punissez! —

Dette er nu saa overtroisk som muligt, hvor den skyldige, forfængelige Ødip troer at kunne rendse sig aldeles for Selvskyld; hvor derimod det gælder Præsterne, der gaaer Naturen hos Voltaire over Optugtelsen, og der hedder det om
 10 dem, med Hensyn til hiint Folkesagn (som Ødip dog antager)

Nos prêtres ne sont point ce qu'un vain peuple pense;
 Notre crédulité fait toute leur science.

Dette siger rigtig nok Jocaste, der ikke er en hellensk Kæmpviv, men en fransk Dame fra Ludvig den 14des Tid, og som
 15 ogsaa derfor i sine ledige Timer er forelsket i Philoktet, og gjør ham Cour:

Si Jocaste avec vous n'a pu se voir unie,
 Il est juste, avant tout, qu'elle s'en justifie.
 Je vous aimais seigneur; une suprême loi
 20 Tou[s]jour[s], malgré-moi même, a disposé de moi.

Ødip har altsaa *malgré-soi* slaaet Manden ihjel i Hidsighed, da han traf ham i Huulveien; og Jocaste *malgré-elle-même* — gjør Philoktet flauve Kiærlighedserklæringer, efter at hun er givt med Ødip. Paa den stigende, med hver Scene
 25 voxende Interesse hos Sophokles, er der i Voltaires forbedrede Stykke, ikke at tænke.

Efter at de have gaaet og snakket fem Akter igiennem, gaaer Ødip meget sømmelig ud, sans adieu, for at stikke sine Øine ud, og kommer ikke meer. Istedet for den græsselig skønne
 30 Beskrivelse hos Sophokles om Jocastes Død i Sengesnoren, kommer den ypperste Præst ind til hende, hilser meget flittig fra

Guderne, og tillader hende at leve. Men hun forstaaer Tingen bedre end Himlen, og dør med en selvklog Anthites:

Le grand-prêtre:

Tel est l'ordre du ciel, dont la fureur se lasse;
Comme il veut, aux mortels il fait justice ou grâce;
Ses traits sont épuisés sur ce malheureux fils.
Vivez, il vous pardonne.

5

Jocaste:

Et moi — je me punis.

(Elle se frappe.) 10

(Hun stikker sig.

See Kierl. uden Strømper).

Imidlertid er Voltaire dog særdeles vel tilfreds med sit Arbejde, og taler i Fortalen meget nedladende om Sophokles, men ogsaa meget haanligt. Il n'avait pas perfectionné son art, 15
puisque'il ne savait même pas préparer les évènements, ni cacher sous le voile le plus mince la catastrophe de ses pieces. Og siden: — Je ne suis point étonné que, malgré tant d'imperfections, Sophocle ait surpris l'admiration de son siecle: l'harmonie de ses vers et le pathétique qui regne dans 20
son style ont pu séduire les Athéniens, qui, avec tout leur esprit et toute leur politesse, ne pouvaient avoir une juste idée de la perfection d'un art, qui était encore dans son enfance.

Heraf lære vi, at det Pathetiske, som vi før troede skyldte 25
Følelserne og Tankerne, forbunden med det Sande i Situationen sin Tilværelse, allene kan herske i Stilen. Hvorfor ikke i Ortographien?

Jeg gjorde lignende Anmærkninger under Opførelsen af Racines Iphigenie. Jeg tænkte: »Naar en Fader skal beslutte at 30
opoffre sin Datter til Døden, saa maa han fremstilles drevet dertil af den stærkeste Overtro. Skeer det, og vi see hvor-

ledes han selv lider, saa kunne vi midt i hans Handling, saa gyselig den er, have Medlidenhed med ham. Men saa maae vi ogsaa see, hvorledes det koger og giærer i ham; vi maae see, at han med et faderligt, sønderknust Hierte gjør det, fordi han holder det for sin Pligt. — Saaledes har jeg prøvet at skildre Hakon Jarl, og Udfaldet har viist at denne gyselige Scene vakte Medlidenhedens Følelser, saavel med Faderen, som med Barnet. Det samme har jeg altid følt for Abraham, naar han troer at høre Herrens Befaling, og i største Fortviv-
10 lelse, men med from Hengivenhed, offerer sit Barn; hvilket Gud lønner ham, ved at lade ham finde en Vædder, han kan offre, istedetfor Sønnen. Efter Fabelen behandler Diana omtrent Agamemnon ligeledes, og Euripides har fulgt dette Sagn. Men det har Racine forbedret; og Forbedringen bestod nem-
15 lig i l'heureux personnage d'Eriphile — sans lequel — siger Racine — je n'aurois jamais osé entreprendre cette tragédie. Quelle apparence que j'eusse souillé la scene par le meurtre horrible d'une personne aussi vertueuse et aussi aimable, qu'il falloit représenter Iphigénie? Et quelle apparence encore de
20 dénouer ma tragédie par le secours d'une déesse, et d'une machine, et par une métamorphose, qui pouvoit bien trouver quelque créance du temps d'Euripide, mais qui seroit trop absurde, et trop incroyable parmi nous?

Jeg kan ikke sige, at Racine egentlig imponerte mig med
25 dette Raisonnement, ligesaa grundigt, som det Voltairiske. At han ikke begreb den Mythologiske Poesies evig sande Fortieneste, og det skønne Brug man bestandig kan gjøre deraf, som en sindrig Fabel, som en rørende Allegori, undrede mig ikke meget hos en Digter i en slig Tidsalder; men af den Dig-
30 ter, der havde Ord for at skildre det menneskelige Hierte,

havde jeg ikke ventet et sligt Stykke. Vil han ikke skildre Iphigenie hedensk-rørende, paa en allegorisk og naiv Maade, tænkte jeg, saa kan han jo giøre det moralsk, philosophisk, christeligt rørende, som et Billed af den lidende Uskyld, hvilket det gode Forsyn aldrig glemmer. 5

Men ingen af Delene. Jeg veed slet ikke hvad Stort eller Skøntmenneskeligt der i dette Stykke viser sig, som man skal interessere sig for. Agamemnon træder strax frem med sin Confident Arcas, der holder ham en lang Forelæsning, og med al mulig underdanig Respekt opregner ham alle hans honneurs, 10 anmærker derpaa beskedent: — mais, parmi tant [d]’honneurs, vous êtes homme enfin. Derpaa spørger han: quels malheurs dans ce billet tracés, vous arrachent, Seigneur, les pleurs que vous versez? Agamemnon har nemlig skrevet en Billet til Klytemnestra, at hun skal komme. I et Shakespearsk Stykke vilde 15 man ikke bryde sig om den Costumeurigtighed, at Agamemnon i en Tidsalder hvor man hverken kunde læse eller skrive, sender sin Kone en Billet. Men hos de correcte franske Tragikere — undres man over sligt. Agamemnon fortæller derpaa vidt og bredt sin Fortrolige at han »vaincu par Ulysse, de sa 20 fille, en pleurant, ordonnoit le supplice.« For at faae Moderen til at komme, var en lille Lumpenhed nødvendig, og han tilstaaer selv:

D’Achille, qui l’aimait j’empruntai le langage;
J’écrivis en Argos, pour hâter ce voyage. 25

Han har nemlig emprunteret Achils Navn, ligesom Johan von Ehrenpreis emprunterer Madses Strømper.

Forresten er Agamemnon meget bedrøvet over denne fatale Historie; og siger han:

Sa jeunesse, mon sang, n’est pas ce que je plains;
Je plains mille vertus &c. 30

For nu at see at redde sig ud af disse Omstændigheder, har han atter skrevet et Brev, i sit eget Navn, hvori han beder dem at blive borte. Han haaber de have faaet det; thi siger han:

5 Si ma fille une fois met le pied dans l'Aulide
Elle est morte . . .

Rigtig nok kunde der gives mange Maader for en Konge som Agamemnon til at redde sin Datter endnu. Men han veed ikke hvad han skal tage sig til. Moderen er han især bange
10 for, at hun skal skriges ham Ørene fulde, og han beder derfor Arcas: D'une mère en fureur, épargne-moi les cris.

Siden kommer Achil meget opblæst og hidsig hele Veien; istædet for at være den raske homeriske Ungersvend, snakker han i lige saa fiint løbende Alexandriner, som de andre. For
15 resten er han høflig som en Franskmand, og da Agamemnon roser hans Mod, ytrer han med falsk Beskedenhed:

Seigneur, honorez moins une foible conquête.

Agamemnon taler om L'heureux personnage d'Eriphile: hvilken Achil har faaet med som Slavinde og mener i Anledning
20 af hende at

— son silence même accusant sa noblesse,
Nous dit qu'elle nous cache une illustre princesse.

Til Oracler sætter forresten Achil ingen Lid, men mener:

L'honneur parle, il suffit; ce sont là nos oracles.

25 Nu kommer Ulysses, og da han mærker at Agamemnon er paa Vei til atter at sadle om, holder han ham atter en lang Præken, og ytrer blandt andet:

Gardez-vous de réduire un peuple furieux.

Agamemnon mener det er en let Sag, at skiære en bred Rem
30 af en Andens Ryg og anmærker:

Ah seigneur! qu'éloigné du malheur qui m'opprime,
 Votre coeur aisément se montre magnanime.

Imidlertid, vedbliver han:

J'ai donné ma parole;
 Et, si ma fille vient, je consens qu'on l'immole.

5

Derved bliver det altsaa, og han ender Akten med den Beslutning, (da Ulysses atter har forestillet ham, alt hvad han vilde tabe i Berømmelse og udsætte sig for hos Folket):

Je cede, et laisse aux dieux opprimer l'innocence.

Kan man tænke sig noget mere ussel? Det er ikke over- 10
 troisk Guds frygt, men Forfængelighed, Feighed, Charakterløshed, der bringer dette svage Dyr til at slagte sin Datter, efterat han ved at efterskrive en anden Mands Haand, først have lokket hende hid. Og det kalde de Heroisme, som man skal beundre! Det kalde de tragisk! 15

I anden Akt kommer »L'heureux personnage d'Eriphile«, uden hvilken Racine ikke havde vovet at skrive sin Ighigenie. Denne Biperson, der skal raade Bod paa hvad Poeten kalder *une machine*, og som dog ikke selv er andet, har en *Confidente* igien, med hvem hun har en lang Samtale, hvoraf man da 20
 mærker at hun er forelsket i Achil, uagtet han har giort hende til Krigsfange; og at hun altsaa misunder Iphigenie sin Lykke. Hun taler ogsaa om sit Blod, som hun har Formodning om er nobelt. *J'alloys, en reprenant et mon nom et mon rang, des plus grands rois en moi reconnoitre le sang.* Forresten flat- 25
 terede hun sig sans cesse, qu'un silence éternel cacheroit sa foiblesse. Men der blev ikke noget af. — Endelig kommer Prindsesse Iphigenie, med de tusinde Fuldkommenheder, denne *personne*, som vi (af Fortalen) lære er saa vertueuse og aimable. I Stykket mærke vi ikke videre, end at hun bliver bedrø- 30

vet over at hun skal offres, at hun er meget galant og høflig mod sine Forældre, og jaloux paa Eriphile, naar hun i hende mærker en Rivalinde. Efter længe at have været skilt fra sin Fader, siger hun til ham, da han vil gaae fra hende ligesom
5 hun kommer: *Seigneur! — mon respect a fait place aux transports de la reine: un moment à mon tour ne vous puis-je arreter? —* Jeg vilde fortvivle ved at have et saadan Barn, der hilste mig efter lang Fraværelse med slige afskyelige Komplimenter; men Agamemnon finder sig deri, og siger: *Et bien*
10 *ma fille embrassez votre pere.* Og han er da heller ikke stærkere Kiærlighed værd. (Ikke at tale om: at barnlig Kiærlighed er noget Lavt og Borgerligt, som ikke passer sig i den høiere franske Tragoedie.) Hun beder ham dog: *Oubliez votre rang à ma vue!* Hun ønsker at være tilstæde ved Offringen,
15 og han siger: *Vous y serez ma fille!* (denne Simplicitet finde Franskændene overordentlig sublim.) — Nu faaer Klytemnestra fat paa Iphigenie. Hun har modtaget Agamemnons Brev, og deraf faaet Leilighed til at anmærke: *notre gloire offensée, pour votre hymen Achille a changé de pensée.*
20 Det er altsaa den anden smukke Streg Kong Agamemnon spiller: Først efterskriver han Achils Haand for at lokke sin Datter hiem til Døden; siden for at faae hende til at blive borte, lyver han Achil paa, og siger han har slaet op med hende. Saa finder jeg det dog langt honettere, naar de i Homer skiælde
25 hinanden ud i Hidsighed, og det hedder: Drukkenboldt, med Hundens Blik og med Hiortens Mod. I Homer tale de undertiden raat, men oftest klogt og altid dygtigt. Hos Racine maae de være udvortes slebne og polerede; indvortes kunne de være saa blomraadne, som de ville. — Nu bliver da Moderen
30 furios paa Achil og raaber: *Ma fille, c'est à nous de montrer*

qui nous sommes, et de ne voir en lui que le dernier des hommes. Eriphile er forundret over denne forandrede Stemning, og tilstaaer: Madame, á ce discours je ne puis rien comprendre. Den huldsalige Iphigenie farer derimod op mod Eriphile og raaber: Oui, vous l'aimez, perfide! Deri seer 5 jeg dog endnu intet troløst, at hun blot elsker ham.

Naar Eriphile er ene med Achil, mærker hun dog hun har taget feil, og at han elsker Iphigenie endnu. Men hun trøster sig ved, at Iphigenies »bonheur n'est pas encore tranquille. — Je saurai profiter de cette intelligence.« 10

I tredie Akt har Agamemnon en Scene med sin Kone, og seer at skaffe hende bort paa en skikkelig Maade, for ikke at høre den Skrigen. »Laissez — siger han — de vos femmes suivie, à cet hymen, sans vous, marcher Iphigenie« Klytemnestra fatter Mistanke, og vil blive; men nu tager Agamemnon Mod til sig 15 og bestemmer: Madame je le veux, et je vous le commande. Obeissez! I den Nød kommer Achil til hende og Iphigenie, og giver, paa Iphigenies Bøn Eriphile fri. Men nu fremtræder Arcas, til hvis »zele og prudence« Agamemnon enfoldigviis har betroet sig, og forraader sin Herres Hemmelighed med de Ord: 20 Il l'attend à l'autel pour la sacrifier. Hvorpaa Klytemnestra anmærker: Je ne m'étonne plus de cet ordre cruel, qui m'avoit interdit l'approche de l'autel. — Sandt nok, her er ikke Stedet til Forundring, men meget meer til Forfærdelse. Hvor matte Udtryk! Hun omfavner Achils Knæ og beder ham i smukke 25 Vers beskytte sin Datter. Achil er ganske forlegen over denne Nedladenhed, og siger: Une reine à mes pieds se vient humilier? Han er naturligviis meget opbragt ved at høre Agamemmons Streger, og siger: Il faut que le cruel qui m'a pu mepriser, apprenne de quel nom il osoit abuser. Det er altsaa ikke saa- 30

meget Kiærlighed til Iphigenie og Iver for at redde hende, (men det vilde ogsaa være smaae Motiver i en fransk Tragoedie) det er Vrede, og fornærmet point d'honneur, der besjæler ham. Iphigenie beder ham ikke glemme, det er hendes Fader; til
 5 sin Moder siger hun: Madame, retenez un amant furieux! Saaledes lader han sig da endnu overtale, til at prøve, om Agamemnon vil gjøre Godt med det Gode. »Enfin vous le voulez, il faut donc vous complaire. Donnez lui, l'une et l'autre un conseil salutaire.« — I fjerde Akt har l'heureux personnage
 10 d'Eriphile og hendes Confidente atter en Kammerpigescene sammen i Fortrolighed. Doris: Jamais dites vous, vos yeux de son bonheur ne furent plus jaloux. Qui le croira Madame? Et quel coeur si farouche — Eriphile: Jamais rien de plus vrai n'est sorti de ma bouche. Hvor plat! Overalt, Stilen i det
 15 hele Stykke, (som overalt i de fleste af disse Tragoedier) saa peen, poleret og galant den er, indeholder meget faae høie Tanker, og næsten ingen store udmærkede Billeder, saa lidt som den begeistret udtrykker stærke Følelser. Det er en van der Werft'isk Mignaturpeenhed; man kan, som paa de Sei-
 20 boltske Portrætter, see Farverne giennem et Forstørrelsesglas, uden at opdage Smaafeil, og Penselstrøg; men desto flere Hovedmangler har det Hele. Og den der venter sig raphaeliske eller michelangeloske Freskomalerier (hvilke dog Tragoe-
 dien skulde have) — den forregner sig.
 25 Da Familien atter er samlet, og Moderen spørger Faderen om hvor Offeret er, taler Iphigenie smukke Vers, men ytrer ingen naturlig Følelse.

»Mon pere

Cessez de vous troubler, vous n'êtes point trahi.

30

Quand vous commanderez, vous serez obéi. —

Et respectant le coup par vous-même ordonné
 Je vous rends tout le sang, que vous m'avez donné.
 — Mais à mon triste sort, vous le savez seigneur
 Une mere, un amant, attachoient leur bonheur —
 Il sait votre dessein, jugez de ses alarmes —

5

Det er altsaa Hovedsagen (hvis hun mener hvad hun siger).

Agamemnon svarer:

— Du coup qui vous attend vous mourez moins que moi.
 Montrez, en expirant, de qui vous êtes née.
 Faites rougir ces dieux, qui vous ont condamnée.

10

En meget smuk Mand forresten. Kan man tænke sig noget Slettere? Den svage kolde Niding forsikkrer hende rolig, at han dør meer end hun, ved denne Leilighed. Han trøster hende med Hovmod, og viser Foragt for Guderne, i det han adlyder dem paa den skrækkeligste Maade. Herved giver han 15 da tydelig tilkiende, at det ikke er af Frygt for dem, men for Folket, at han opoffrer sit Barn, for ei at opoffre sin Throne. I Sandhed heroiske Motiver. Det kalder jeg at bringe det Usømmelige, det Lave ind i Tragoedien, naar man fremstiller det Usle som Ædelt. En Charakter som Agamemnons er 20 ei engang høi nok for Comoedien, hans Laster ere jammerlige og oprørende, og de skildres os som store, og rørende. Det er en almindelig svag Hverdagscarakter; og hans hele Anstrøg af tragisk Værdighed bestaaer kun i at han taler pent, siger Seigneur og Madame, og at han er en Fyrste. Men den 25 historiske Efterretning er ikke nok, han maa træde poetisk frem som Drot, hvis vi som saadan skulle ansee ham. — At Moderen atter tager Datteren i Forsvar, er naturligt. Hun skiænder atter dygtig paa Agamemnon, og man seer at der mellem disse Ægtefolk er den koldeste og bittreste 30 Forstaaelse, som kun Vreden giver Ild. — Overalt Vreden, Forfængeligheden, der ophidser til Raseri og Skrig,

det er hvad her kaldes tragisk. Humanitet har i Tragoedien intet at gjøre. Menneskeligheden maa ingen Helte frembringe, den hører til det inferiøre genre, høit til Dramet, til Melodramet! Naturlig Godhiertighed, dierv Kraft, vilde kaldes
 5 comique; det har i disse hidsig skraalende Blodscener intet at gjøre. En kold Intrigue, udtalt i pyntelige Vers, forbereder med Pomp en Henrettelse. Og, naar det kun ikke skeer paa Theatret, saa er det ædelt; om end Handlingens Bevæggrunde ere hentede fra de ureneste Kilder. Naar derimod Shakespeare,
 10 med den høieste Menneskelighed, skildrer os rørende, store uhyre Ulykker og Hiertesforvildelser, men lader en Person komme ind paa Theatret, som ikke er velklædt, som ikke har et vist Nummer i Rangforordningen — det er lavt, barbarisk, slet Smag, utragisk, etc.

15 Agamemnon lader sig nu atter dreie, ei af Faderfølelse, men af Charakterløshed. Først prøver han at modstaae, og naar Achil siger:

Ah je sais trop le sort que vous lui réservez.

Svarer han, ligesom Corfitz Troels i Barselstuen:

20 Pourquoi le demander, puisque vous le savez? —
 Je veus moins de valeur, et plus d'obéissance.

Men snart har han spilt sine Trumfer ud, og nu hedder det:

Ne rougissons plus d'une juste pitié
 Quelle vive —

25 Har han da før rødmet af en retfærdig Medlidenhed? Tvertimod, han har havt en ond Samvittighed, fordi han ingen Medlidenhed havde. — Saaledes kunde da endnu alting gaa godt, hvis ikke l'heureux personnage d'Eriphile endte Akten med den Forsikring, at hun vilde hævne sig, ved at opdage
 30 Iphigenies Flugt. — Dette kunde hun nu ikke, hvis Agamemnon havde brugt den Forsigtighed, at tale om denne yderst

vigtige Sag med sin Kone og Datter i Eenrum og ikke i Fleres Nærværelse. Men det forstaaer sig, det kunde ikke skikke sig at Prindsessen flygter, uden det for hendes Stand anstændige Følge. Og havde Eriphile ikke faaet Hemmeligheden at vide, saa havde Stykket heller ingen femte Akt faaet. 5

I femte Akt er Iphigenie endnu lige misfornøiet. Achil er som billigt bleven opbragt paa Agamemnon, fordi han har efterskrevet hans Haand, og løiet ham paa. De ere komne i Klammeri; og dette Klammeri maa nu give Stof til at Handlingen stiger og at Knuden strammes, (som den i det mindste 10 skulde, i femte Akt.)

Achille — (siger Iphigenie) trop ardent, l'a peut[-être] offensé
Mais le roi, qui le hait, veut que le hâisse

Imidlertid kommer Achil, og vil have hende afsted med sig:

Venez Madame! — il faut me suivre. 15

Men hun svarer sømmelig koldt:

Ou seroit le respect, et le devoir suprême . . . —
Ma gloire vous serez moins chère que ma vie?

Heraf seer man at Iphigenie ikke blot er aimable og vertueuse, men ogsaa glorieuse. 20

Ved disse evige Kiævlerier og Uforsigtigheder er endelig Historien kommet ud blandt Folk, og Folket gjør Opstand under Calchas, for at faae Prindsessen dræbt; hvilket da nu ogsaa vilde være Tilfældet; hvis ikke et lykkeligt Tilfælde opklarede at hele Orakelet grunder sig paa et Ordspil. Med 25 Iphigenie har man altid meent Prindsessen; men, der er flere brogede Køer end Præstens: Der er to. Eriphile er ogsaa en Iphigenie uden at vide det, en Prindsesse af Blodet; og nu faaer hun da sin Løn. Dette traf meget heldigt. Den stakkels Agamemnon var atter i yderste Forlegenhed, og har i denne 30 Nød, ligesom en Nonne, taget Sløret. Arcas fortæller nemlig:

Le triste Agamemnon

Pour détourner ses yeux des meurtres qu'il presage

Ou — pour cacher ses pleurs, — s'est voilé le visage!

Da nu alting er løbet saa lykkelig af, kommer Ulysses, og
 5 ender Stykket med en prægtig Beskrivelse om hvorledes det
 er gaaet; hvorved han da forsoner sig med Familien. Solda-
 terne, siger han, (selv er han ikke saadan en Giæk at troe sligt)
 have meent at see Diana i Skyerne, og hun har bragt deres
 Røgelse og deres Ønsker til Himlen. Agamemnon og Achil ere
 10 blevne gode Venner, et — tous deux d'intelligence, sont prêts
 à confirmer leur auguste alliance.

Dermed er Klytemnestra tilfreds, og ender Stykket med at
 takke — ikke Guderne (hun meente vel der var intet at takke
 for) men Achil for hans Velgiærninger; skøndt jeg ikke indseer
 15 hvad han egentlig har gjort vel imod hende med.

Her har du en sandfærdig og ærlig Fremstilling af Stykkets
 Motiver, uden Fordreielse, eller Tilsætning. Og nu spørger
 jeg: hvad er dette for et Stykke? Fremstiller det, som Aristo-
 teles vil, en stor og vigtig Handling? Paa ingen Maade. Thi
 20 Bestemmelsen af Iphigenies Død er vel vigtig; men det er endnu
 ingen tragisk Handling. Handlingen her bestaaer kun i en
 ængstelig vidt udspundet Intrigue. Det er ikke en Prøve fra
 Guderne, for at forsøge Agamemnons Tillid til dem, der ven-
 ligt vender sig til Lykke, (ligesom i Abrahams Historie) just
 25 som han vilde adlyde. Det er heller ingen genielsk Fremstil-
 lelse af en vigtig Charakter, der kæmper med sin Overtro
 og sin Faderkiærlighed. Det er et svagt Hverdagsmenneske,
 som giver efter for Opinionen, vakler hvert Øjeblik, er kold,
 ømfindtlig og egenkiærlig. Paa Charaktertegning i egent-
 30 lig Forstand kan man i den franske Tragødie aldrig gjøre

Regning. Men faaer man ikke Charakter, saa skulde man dog i det mindste see en skøn Fabel, og interessante, beundrings- eller i det mindste forundringsværdige Lidenskaber. Her see vi kun overspændt Point d'honneur, Ranghovmod, Vrede og Skinsyge. Alle, indtil Guderne, spille maadelige Roller og Iphigenie en ubetydelig, da hun blot staaer rhetorisk og lidende, uden at handle, og uden at vise nogen særdeles Elskværdighed i en frappant Situation. Hvor kold føler man sig: hvor uguddommeligt at lade Mythen opløses med at opløse Misforstaaelsen af et Navn. Enhver mythologisk Fabel maa correspondere med Naturen, med en Tanke; det er det som gjør den skøn. Men dette siger intet! Hvad nyde vi da her? Hvad er Stykket? En fordærvet Fabel af den græske Historie, fordi den er blandet med fransk Politesse. Barbari og Politesse er en afskyelig Forening; Begges Dyder: Kraften og Blidheden opoffres derved; og istedet for at Digteren skulde udtage Kiærnen af begge Tidsaldre, og give os den, nøies vi her med Skallerne. Thi vi see Græker uden Diærvhed og Natur, og Riddere uden Æmhed og Guds frygt. Det Eneste hvad der da bliver tilbage at tale noget om er Sproget. Og jeg tilstaaer at det er reent, velklingende, korrekt; at Takterne have deres rette Fald, at Rimene ere rigtige og klangfulde. Men jeg kan ikke kalde dette en poetisk Diction. Diction lader sig ikke skille fra Charakter og Handling; Form ikke fra Materie. Hvad er Form andet, end Materiens Skikkelse? Hin Skønhed maa altsaa bestemmes efter denne. Der maa, som jeg før har anmærket, gøres stor Forskiæl paa den poetiske og rhetoriske Veltalenhed. Rhetoriken gaaer efter almindelige Regler, Poesien retter sig efter Væsenet der taler: ikke for at vise grammatikalsk, eller rhetorisk Indsigt, men for at yttre Charakter og

Følelse. Det er kun for saavidt dette skeer, at man kan kalde Stilen poetisk skøn.

Fra denne Side indseer man let, har Stilen i Iphigenie ingen stor Fortieneste; de tale alle eens; ofte plat, have alle een
 5 Maade at udtrykke sig paa. — Hos Grækerne finde vi just heller ingen stærk Physiognomi i Taleforskielligheden, men saa hæver den ægte Pathos sig med dristige Sprog vendinger; Naturen træder frem i stærke Billeder og Tanker, hvilket vi i de fleste franskè Tragoedier aldeles savne. Jeg bliver altsaa ved
 10 min Paastand: Uagtet de enkelte smukke Steder: — som: tout dort, et l'armée, et les vents, et Neptune og som: —

la rame inutile

Fatigua vainement une mer immobile &c.;

Stilen minder mere om en van der Werft, som pensler,
 15 end om een af de store Mestere, som maler. Og hvad ere disse enkelte Blomster, der træffes hist og her som Hedeurter paa Heden, mod de poetiske Skiønheder, som vi finde hos Grækenlands, Englands, Tydsklands og Spaniens største Digtere? —

20 Tilgiv, at jeg har opholdt mig ved et Skuespil som Boisjermain kalder et chef-d'oeuvre de la scene française, og La Harpe »le modele de l'action théâtrale la plus belle, dans sa contexture et dans toutes ses parties«; ja hvori han mener at Racine har overgaaet sig selv. — Forresten er der mange Franskmand,
 25 der tænke som jeg. Racine har og skrevet bedre Stykker end Iphigenie. Britannicus er langt bedre; i Athalie er han en ædel Digter. Men derfor ærgrede man ham ogsaa ihjel, og sagde: han havde tabt sig, og var siunken fra sin Høide. —

Første Akt, og Begyndelsen af anden i Corneilles Cid er
 30 ogsaa ægte tragisk, og virkelig poetisk. Den hele Cyclus af

Scener, hvor Fædrene opbringes og fornærme hinanden, hvor den Gamle opfordrer sin Søn til Hævn, hvor Sønnen, i et lyrisk Udbrud, ytrer sin Fortvivlelse, svævende mellem Kiærlighed til sin Brud og til sin Fader, er skøn. Men de andre halvfjerde Akter i *Cid* ere intet. Handlingen er endt i Midten af anden Akt; og den unaturlige Spænding af Chimene, hvor hun snart viser Don Rodrigro sin Æmhed, snart vil have ham paa Skafottet, fordi han i en Duel har dræbt sin Faders Æremorder; er høist affektet og unaturlig. Skulde Handlingen gaae videre, saa maatte Chimene forandre sig; saa blev det episk, som i Herders mesterlige Behandling af de *Cid'ske* Romanzer, hvis hulde Naivetet stikker stærkt af, til Corneilles Overspændthed.

Nu har du faaet nok denne Gang, om de franske Tragoedier. — Med Spillet af dem er jeg endnu mindre tilfreds end med Poesien. De skrige og rase uophørligt. Selv *Talma*. Det er ikke at nægte at *Talma* besidde[r] stort Genie, udvortes Værdighed, og en overordentlig Natur til at udtrykke Lidenskaber. Men han er altid furios og hovmodig. Det Gode, det Ædle stikker sielden frem. Men hertil gives ham ogsaa sielden Anledning. I Omarbejdelsen af *Hamlet* og *Philoktet*, saa franske disse Stykker end ere blevne, viser han den melankolsk rørende, dybere Natur; der træder ogsaa det Menneskelige mere frem.

De comiske Skuespillere have behaget mig meget; og dersom ikke Brevet allerede denne Gang var saa langt, skulde jeg skrive om dem; men nu maa jeg afbryde. Det er alt en lille Bog og det maa ikke ligge længer.*

544. *Fra Christiane Oehlenschläger.*

Den 21 Febr 1817.

Jeg har idag atter modtaget et velsignet indholdsriigt Brev fra vor elskede Falle, hvorfor jeg paa det k erligste takker Dig, min beste Oehlenschläger. Glæden ved et saadant
5 Brevs Ankomst er ubeskriveligt. Gud være lovet, at alt er gaaet saa vel, at I trods de mange Besværligheder have naaet Eders Bestemmelsested; det øvrige af Rejsen foretages jo i en bedre Aarstid, altsaa er det værste Pust overstaaet nu i ere i Paris. — Den 10 Februar fik jeg dit rare Brev fra
10 Metz; det har voldet os stor Plaisir, foruden, at det som alle Brevene, har rørt os. Jeg vilde ikke besvare det ufortøvet, fordi jeg den 1te Februar havde skrevet tilligemed Hiort, og, jeg dog synes at mine Breve bør have en vis bestemt Afstand imellem sig, at Du ikke eengang skal svømme i Breve og siden
15 savne Efterretning fra os; desuden viste jeg, at Frøken Bertouch skrev den 11te og vilde igiennem Bertouch give Dig Hilsen fra os. At Du nu er i Ro i Din Stue fornøyer mig, dit Arbeid vil adsprede Dig, og det kan Du behøve. Jeg havde vel troet at Du vilde savne os, men saaledes, det havde jeg ikke kundet
20 forstille mig; om jeg er saa slet, at det glæder mig, kan Du selv bedømme, sæt Dig ganske i mit Sted. Hvad jeg nu i dette Brev vil underholde Dig med, troer jeg vist Du vil synes vel om, jeg vil nemlig kun skrive Dig til om Børnene, det er det Du helst vil høre, og det eeneste som ingen bedre kan sige Dig
25 end jeg; jeg angrer ret, at Du i mit sidste Brev egentlig kun fik lidt om Dem, det maae Du tilgive mig, det skal ikke skee oftere, jeg blev saa ofte afbrudt den Dag, og havde saameget andet at skrive om, og skrev idet hele lidt. I Aften da alle vore Glutter sove i Deres Kurve, har jeg Ro og vil da skrive saa
30 længe jeg kan taale det. Katrine har i disse Dage været lidt

syg og uagtet det neppe er andet end lidt Vejrsyge, har jeg dog ikke vildet at Hans og Wille skulde ligge inde hos hende, mit Sovekammer seer derfor ud som en Leir, da alle tre Kurve staaer uden for min Seng. Den første Nat da William vaagnede omtrent Klokken 2 blev han ydderlig forbittret over at 5 det ikke var Catrine som laae i Sengen, fordrede med største Ivrighed »sin Tatrine« og sagde »væt Moder!« tilsidst da jeg bød ham Thevand, jeg havde over Lampen, og Brystsukker, jeg til Hielp i paakommende Tilfælde, havde forsynet mig med, svarede han. »Nei mig vel inte ha Thevand, mig vil inte ha 10 Byssotter, mei vel ha min søe Tatrine«. Disse Erklæringer bleve saa vel ledsagede med Skraal, at Lotte vaagnede, rejste sig overende i Sengen, og holdt følgende moralske Tale for den lille Skraalhals som han meget opmærksom hørte paa. »Hvor kan Du være saadan en lille Nassekonge og græde over det 15 at Du er hos Din Moder og ikke hos Catrine! Du hører jo Moder siger at Catrine er syg og kan ikke have Dig. Vær nu en god Dreng og kys Din søde Moer, og lig Dig til at sove, saa holder Moer saa meget af Dig, og, naar Du nu lader Catrine have Ro i Nat, saa bliver hun frisk, og kan have Dig igjen i 20 morgen Nat« denne Tale imponerede William saaledes, at han strax rækkede mig den lille Mund for at kysse mig, og laae sig til at sove. Denne Scene er saa nøjagtig meddeelt Dig, at jeg torde aflægge Eed paa dens Paalidelighed. Er det ikke sandt, at Lottes Sprog er mærkværdigt, mangen god Skribent maatte 25 ønske sig at have saa god en Logik som denne lille Tøt, herfor, som for alt det beste vi ere i Besiddelse af, takke vi vor søde Falle. Forleden da Louise dal Borgo havde været ovre hos mig omtrent Kl: 2 og under mange Undskyldninger forebragt, at hun var meget sulten og vilde bede mig om lidt Frokost, gik 30

jeg ned og hentede hvad jeg havde, nemlig et uhyre stort Stykke Beefsteg, som Carl og jeg havde levnet Dagen i Forvejen og fire Stykker Smørebrød; dette tilsammen spiste hun med største Appetit. Lidt efter hun var borte, sagde Lotte
5 »Moder hvad synes Du om at hugge et stort Stykke Beefsteg i sig Klokken 2 om Middagen? kan hun nu spise til Middag? troer Du hun torde giort det, om Grevinden havde levet?« Siden efter gik hun omkring paa Gulvet og sagde: »Oncle! Oncle! det er ret en løyerlig een, den Fru dal Borgo!« En
10 Dag stod hun ved Vinduet og saae Feldborg gaae forbi, da vendte hun sig om til mig og sagde »Mener Du inte at Feldborg snart vil ligge sine Been hos sin stakkels Søster? jeg hører han snakker saa meget om, at det var saa rart«. Lidt efter, da hun nu eengang var kommet til at tænke paa ham,
15 sagde hun flere Gange efter hinanden, uden at mærke at jeg hørte det »Geheimeraad Malling! Jeg var hos Geheimeraad Malling!« Hun taler ofte om sin Fader, men hvorfor Du egentlig er rejst, forstaaer hun ikke og heller ikke har hun noget Begreb om hvortlænge Fader bliver borte, men at kunde
20 læse fuldkommen godt til Fader kommer igien, det har hun fuldt og fast besluttet. I Morgen skal hun skrive et lille Brev, det vil sige dictere mig det. — Johannes og William er to søde Dreng, men det er i sin Orden, Dreng, især naar De er kiække og raske, maae have en Fader, men det er ikke nok at
25 have ham han maae være hos dem. Nu kommer det mig godt tilpas, rigtignok, at De venter ham hvert Øyeblik, thi vare de, nu saa store at De vidste hvor længe han blev borte, saa var jeg vist om en Hals. Mangen Morgen naar Johannes vaagner, spørger han mig »Kommer min Fader idag?« naar jeg
30 da svarer nej, siger han »i Morgen da?« og saa bliver han ikke

sielden vred, og siger, at det er Synd at reise fra sine smaae Børn. »Men naar kommer han da? vil han inte være paa Færre- sperre til Sommer hos Bonsak?« Saa forlanger han jeg skal sige hvad Paris er, naar jeg forklarer ham det, saa godt [jeg] kan, ikke at forglemme at omtale det meget Legetøg, som sig deri 5 befinder; er han trøstet, og siger »Naa!« I gaar spiiste vi hos Bestefader, det var Torsdag, vi fik Rypper, som smagte Hans fortræffelige, han spiiste meget; i Forvejen havde han spiist Kaal og Lammekiød, som ogsaa havde smagt ham godt; til Rypperne fik vi Æblecompot, medens han nu sad og spiiste 10 fik han som sædvanlig et lille Ærinde og jeg maatte gaae ind med ham i Bestefaders Sovekammer, da sagde den lille Epi- curæer ganske alvorlig men dog saa veltilfreds til mig »Moer! Maen er go!« nemlig: Maden er god! hvis hans Orthographi skulde confundere Dig. Catrine spurgte William forleden hvor- 15 dan Fader saae ud, om han kunde huske det? »Han er saa sot, og han har Blomster og Kis paa sin Hat!« sagde han; men nu vil han ikke meer viide af at Fader er sort, »Han vaster sig i Vand« siger han. Ved Hatten, har han meent Din Reise- kasket. Det er en ypperlig Dreng, men ligesom Vovle stærk i 20 at opponere, og om muligt endnu heftigere end Lotte. Saa- vidt kom jeg i aftes og desværre saa gierne jeg vilde skrive Dig meget endnu om dine Glutter, saa er ikke Tiden til det, jeg er blevet forstyrret over ti Gange i denne Formiddag af i Mor- ges kom Pauli som i Morgen rejser til Lübek for derfra at gaae 25 til Frankfurt og hente Lotte, han havde paataget sig at besørge den Kasse Bøger med de 12 Expl til Perthes, nu tager han den selv med sig til Søes til Lübek og expederer den derfra til Hamburg, han havde skrevet et Expeditions Brev til Perthes, som han vilde sende idag med Posten, men deri vilde han nu 30

jeg skulde lægge et Brev til Perthes om Bøgerne, dette har jeg nu skrevet for lidt siden, men da Catrine ikke i disse Dage kan tage sig af Børnene ret alvorligt, saa afbryder de smaae urolige Glutter mig hvert Øyeblik. Hauch har været hos mig i 5 Formiddag og jeg har forelæst ham dit velsignede ideefulde Brev, naturligviis med nogle Udladelser hvad M: S. angaaer. Han kom for at sige mig Beskeed fra hans Oncle som maaske skaffer os Pakken til Dig. Det er vanskeligt, men ved Rosenkrands vil det maaske blive muligt meente han. —

10 Hvad M: St: angaaer, kan jeg ikke sige anden end at hun er en Francaisse og at Ordsproget: aus den Augen aus dem Herzen, desværre er sandt i det mindste om den slags Folk. Maaske din personlige Nærværelse bringer hende til at fortryde sin Synd, og dermed vil jeg være fornøyet; igaar forspilte hendes 15 utaaelige: un, ou deux, je crois! mig min Middagsmad, uagtet den ubeskribelige Nydelse dit herlige Brev, selv blot ved første Giennemlæsning forskaffede mig. Jeg spurgte Hauch idag om der behøvedes meer for at være en stor Mand end at have skrevet dette Brev; han beed Tænderne sammen og for- 20 sikkrede at det beviiste et stort Genie, det lader sig ikke beskrive, hvor høyt han elsker og agter Dig og det er ogsaa derfor meget fornøyetlig saa ofte at see ham hos mig. —

Inden jeg glemmer det vil jeg sige Dig at jeg vil raade Dig til at vi kun gjør Oplaget af Rhoars Saga, som Du nu arbejder 25 paa, 1000 Expl stort. De store Oplag kan vi ikke indlade os paa, nu vi maae betale Papiret, husk da vi trykkede Correggio og Stærkodder og flere Stykker, havde vi Papiret næsten for intet, og nu maae vi betale det. Naar vi regner hvad vi har solgt og faaet betalt af Fiskeren har vi ikke nær saa 30 hurtigt faaet vort Udlæg betalt som for de andre Bøger. Af

Frederiksberg har jeg solgt her i Byen 166 Ex. og faaet betalt; jeg har bortsendt 120 Expl, naar jeg nu sender Bugge de 21 Expl, saa faaer jeg først Udlæget erstattet paa 20 a 30 Daler nær; thi det hele Oplag med 500 heftede koster os 526rd som jeg Gudskee lov har betalt hver Skilling, men at man næsten to Maaneder efter en Bog udkommer, ikke har nogen Fordeel endnu, det er ilde, og dette kommer kun af at alt er dyrt, og Oplaget for stort. Papiret var ogsaa altfor dyrt. Jeg frygter Bull er ligesaa uefterrettelig, som Wedel. Jeg kunde havt Svar paa det Brev jeg skrev til Bull, kommer det nu ikke snart, vil jeg gjøre Alvor af at skrive til Wedel. Jeg sparer virkelig alt hvad jeg med Anstændighed kan, men jeg kan dog ikke komme igiennem, ringere end med 300rd om Maaneden omtrent; notabene naar jeg intet har at betale af Gield, jeg skal derfor gjøre alt for at faae ind hvad der tilkommer Dig, men Pengetrangen er vist stor, især i Norge. Skulde jeg skrive til H^r Bruzelius i Upsala? Havde jeg de Summer der staaer i vor Contrabog, saa var det ypperligt. Endnu skylder jeg Jurgensen og Spang 400 som jeg skulde betalt til Nytaar, ifald man havde betalt os, men det er artige og taalmodige Folk. Denne Beregning gjør jeg Dig kun, min beste Oehlschläger, for at Du skal see at vi nødvendig maae lægge os efter Papir for billig Priis og ikke gjøre store Oplag, da vi behøver Pengene øyeblikkelig.

Min Fader hilser Dig inderligt, vi drikke Din Skaal af ganske Hierte hver Torsdag og glæde os tilsammen over hver Dag der forløber os. Paa Slottet har jeg ikke nylig været, men Din Fader har for ikke længe siden været hos mig. Sophie var igaar hos mig, nu er hun ret vel igien. Rahbek er vist den gamle, snart skriver han godt om Dig i Tilskueren, snart ondt. K: M:

har været engang hos mig, men traf mig ikke jeg vil dog see at komme til hende engang naar jeg veed at Rahbek er inde i Directionen. I Aften spilles Røverborgen uden Abonnement og paa Mandag skal de have det igien. Holstein skal have sagt
5 at de maatte endelig see at faae nogle af dine Stykker igang især af de som ved Foersoms Død maatte ligge. Stage skal have faaet Hagbarth siger man. I de forskellige Aviser er indlagte Avertissementer indrykkede, det uden Navn er af Hiort, igaar i Dagen stod det ligeledes medfølgende fra Hiort, alt
10 foregaaende har Hiort nok i to forskellige Breve fortalt Dig. — Frøken Bertouch var igaar Eftermiddags hos mig det er vist en meget god Pige. Kammerherinde Bertouch skrev mig et meget forekommende Brev til fra Laaland i Mandags som hun udbad sig besvaret Dagen efter. De bad mig om at fortælle
15 dem noget om de Rejsende, da hun haabede at en bedre Genius havde hvilet over mine Breve, thi de havde intet hørt fra Deres Søn siden den 10 Januar fra Hannover. Hun beklagede viidere, at de ikke havde seet meer af den bebudede interessante Rej[s]ebeskrivelse end de 4 glædelige Sider jeg havde faaet
20 fra hendes lille cabinet. Hun skrev overmaade smukt om Dig og Dit Faderhierte.

Vi have gjort Mærke paa en Væg hiemme hvor høye Børnene var da Du reiste, at Du skal have den Morskab naar Du kommer hiem at see hvor meget de er voxede i den Tid, naar De
25 kun ikke voxe mig over Hovedet, Du forstaaer mig nok.

Nu kaldte Schubothe[s] Karl mig fra mit Skriveri, men da det var for at give mig 15rd blev jeg dog ikke synderlig vred derover. Jeg sagde til Lotte at hun skulde komme og skrive til Fader, men da vilde begge Drengene. William skriver paa
30 et Papir »Søde Fader jeg skal kiøve nogen Gotter til Faer.«

Johannes skriver endnu bestandig, »Søde Fader kom snart igien«. Fra Lotte. Søde Fader! Hvordan lever Du i Paris. Bestefader skal jeg hilse Dig fra, jeg spiste Rypper hos ham i Torsdags, vi drikker hver Gang Din Skaal, og Bestefader giver Lisbeth og Marie Vin hver Torsdag at drikke Din Skaal i. 5 Sødeste Falle, tak for Du vil købe Stads til mig. Kom snart hiem til din lille Lodde. Oline har lært mig en Vise af Joseph og hans Brødre, som jeg skal synge Dig naar Du kommer hiem. Frøken Bertouch var her, og jeg seer saameget paa Bertouch, som Du rejser med. — Lev vel, Falle! Din Lodde. 10

Johannes takker for den belovede Louisdor og det tilsendte Vers, det har moret os meget, men Drengen har slet ingen Productivitet endnu han kan ikke finde paa andet end det samme som hver Gang. —

Jeg haaber Du har faaet mit Brev hvori jeg siger hvordan 15 vi tilbragte Hans's Geburtsdag. Han er blevet meget fortrolig med Bestefader, de lejer ordenlig sammen.

At Du har solgt Din Søbiørn har lettet en Steen af mit Hierte, thi den Stang har tit naget mit Hierte ligeledes at Dine Hals-tørklæder efter Vasken forekom mig for tætte og vel smaae, 20 fremdeles at Du havde for faae Lommetørklæder etc men Du tilgiver sligt og kan vel ogsaa anskaffe det manglende. Gud velsigne Dig, min Engle Oehlschläger! Carl og alle Venner hilse Dig. Lev vel! Din Christiane.

Reinhardt og Borries, og Collin hilse Dig!

545. *Fra C. Hauch.*[efter $2\frac{1}{2}$ 1817]

Bedste Oehlschläger!

Uagtet jeg ikke har stort Nyt at fortælle uden hvad De allerede veed, saa er det mig en altfor kjær Beskjæftigelse at underholde mig med Dem, til at jeg længer skulde undlade det. At jeg ei har gjort det tidligere, kom af at jeg ei vilde berøve Hjort sin velbegrundede Ret til at fortælle Dem Sagen med Baggesen fra første Haand, og dog ikke kunde skrive uden at omtale denne. — Hvad synes De? Er det ikke en deilig

10 Karl? Det Stykke, han har givet os som nyt, er, efter hvad der har staaet i offentlige Blade to Gange peben ud for sexten Aar siden. Før dette havde Baggesen i Aviserne paastaaet, at han havde anlagt Planen til Stykket allerede 1799, hvilket han, da han mærkede det ei slog til, nu erklærer for en Feil-

15 tryk istedetfor 1789. Hjort havde Stykket alt længe liggende, men vi vilde Intet skrive derom, før Slaget alt havde rammet, og vi altsaa kunde forkynde Dem baade Planen og dens lykkelige Udførelse paa engang. Baggesen har, som De uden Tvivl veed, anlagt Sag imod Hjort. Dennes Udfald kan imidlertid ikke

20 være tvivlsom, da Hjort baade med Vidner og med Forfatterens egenhændige Brev kan bevise sin Paastand. At alle Canailerne, Baggeses Tilhængere ere yderst forbittrede, og finde paa den ene Løgn galere end den anden for at besmykke deres Sag er Noget, som lod sig forudsee. Men det vil ikke

25 hjælpe dem stort, og snart vil hans hele Uselhed, stadfæstet ved Lov og Dom, ligge saa klart for Publikum's Øine, at selv de, der ellers med Magt lukke Øinene, maae tvinges til at see den. — Imidlertid skader det ei, at De er borte, saa maa i det Mindste Ondskaben lade Dem ude af Spillet. — Man siger

30 at Hans Gotsche Olsen i denne Tid skal hænge temmelig med

de lange Midasøren og med det pudrede Hoved. — Noget Svar er heller ikke paafulgt paa vore Angreb, naar man undtager et lille Qvæk i Tilskueren, og et Par ligesaa smaae Recensioner af Jens Krag Høst. Med den hele Theaterdirektion skal det kun staae sig maadeligt, Rahbek siger selv at han frygter de 5 gaae snart bag af Dandsen. Ja endog de Akteurer, der meest blive begunstigede, ivre paa det Heftigste imod dem, f. E. Doktor Ryge. Med Theatrets Kasse omgaaes de paa det Uforsvarligste, saaledes pleier Rahbek, naar han mangler Pænge, at gaae op i sit Bibliotek, og betragte alle de Oversættelser 10 og Arbejder han der fra Parnassets gamle gyldne Tider har liggende: finder han da en gammel Oversættelse, saa bliver den strax indsendt: Om Værdien behøver han saameget desmindre at bekymre sig, da saadanne Konstværker ikke saameget er bestemt at spilles, som at forskaffe deres 15 Forfatter den Summa Pænge, som Theaterdirektionen ved slige Leiligheder pleier at give. Hvad Opførelsen angaaer, da er den kun en Ceremonie, det Vigtigste er P[æn]gene, og for ufortøvet at naae disse springer den paa det Solide seende Theaterdirekteur gjerne Ceremonierne over, derfor blive 20 slige Stykker vel betalte, men med Forudsætning af [P]ublikums stiltiende Samtykke ikke opførte. — For første Gang har man i denne Tid været saa naadig igjen at give os et af Deres Stykker Røverborgen. Der er vist faae Syngestykker, ei blot her, men jeg tænker ogsaa udenlands, der saavel i Charakter- 25 tegning som i Situationer, saavel med Hensyn til Handlingens egen Interesse, som til den lette Versebygning og skjønne Musik kan sammenlignes dermed. Ved at komponere denne har Kulau ganske anderledes udmærket sig, end med den elendige Trylleharpe. Heraf kan man ret see, hvorlidet Componisten 30

kan udrette, naar ikke Digteren i Forveien har lagt en god Grund. I Trylleharpen har Forf. hverken vidst at udtrykke Had eller Kjerlighed, hverken Handling eller Lidenskab. Hvad skulde altsaa Componisten gjøre. Man kunde ligesaavel have
5 fordret, at han skulde lade sig begeistre af en Avis, eller af en Baggensensk Hymne, og han kunde ikke frembringe noget Skjønt uden paa de Steder, hvor han reent glemte og gik udenfor Stykket. Det er skammeligt, at slig en Verse-mager, slig en af al Poesie forladt og forhadt Natur som Baggesen, har turdet
10 vove at persiflere et Digt, som Røverborgen. Det er omtrent, som om en Voxfigursfabrikant vilde udskjelde en Torvaldsen, fordi dennes Figurer ikke lignede de døde sminkede Voxfigurer denne forstod at klistre sammen. Det er heller ikke Baggesen, der med al sin onde Villie meer kan tilføie den gode
15 Sag nogen Skade, det er kun den Mening man har om ham. Han ligner i denne Henseende Kæmpen i det Goetiske Eventyr, der i sig selv var meget afmægtig, men hvis Skygge ene kunde foraarsage Skade. Denne Skygge, som han kastede ved at vogte at Solen ingen Indpas fik, maa nu snart forsvinde, og jeg haaber
20 De vil finde Athmosphæren nogenledes reen, naar De kommer tilbage. — Jeg besøger ofte Deres elskværdige Kone, og hun er stedse saa venlig at læse mig Deres kjære Breve for. Naar jeg hører dem, falder jeg ofte paa at ønske, at De vilde skrive flere Ting i Prosa. Deres poetiske Riigdom ligger alt
25 længe klar for al Verden, Deres prosaiske er vist ikke mindre, skjønt maaske mindre bekjendt. Alle Deres Børn ere friske og muntre, og længes efter deres Fader. Den lille Lotte kan allerede sye og læse ja er endog begyndt at skrive, Johannes vil dermed endnu ikke befatte sig, men løber heller om paa Gulvet
30 med sin Tømme og agerer Hest. De ere allesammen blevne

større, siden De reiste, ogsaa den lille Villiam, der er en meget deilig Dræng. Han og Johannes kryber under Bordet som to smaa Hunde, medens Lotte sidder sædelig med sit Sytøi, med et grønt Baand omkring Hovedet, for at sammenholde de lyse Haar, og agter paa Moderens Vink. Dog derom vil uden Tvivl 5 Deres Kone tilskrive Dem mere og bedre end jeg kan. Lev vel, elskede Ven! og endnu en Gang Tak for Deres forrige mig saa kjære Breve, og for den Venskabsforsikring De deri giver mig. Mig synes det er den bedste Gave jeg har forhvervet mig i mit Liv, og kun ved den inderligste Hengivenhed vil jeg troe 10 nogenledes at kunne gjengjælde Dem.

Til Døden Deres tro Ven

C. Hauch.

546. *Fra Christiane Oehlschläger.* Kiøbenhavn den 24 Febr: 17

Sødeste Falle! Jeg skrev Dig til med forrige Post den 21 og 15 22 Februar og neppe var Brevet afsendt før jeg besluttede at skrive idag igjen; thi jeg glemte to vigtige Ting, nemlig at skrive dato og at skrive Dig om Din Hans's Fødselsdag. Jeg giver Dig fuld Ret til at være blevet meget vred paa mig, da Du fik Brevet; men jeg er vis paa, at Du strax efter har sagt 20 Dig selv et og andet til min Undskyldning; som for Exempel at Børnene er slemme til at forstyrre Moder naar hun sidder ved Chatollet, som og at jeg jo ofte bliver kaldt fra mit Arbeid, især nu da Fader er borte, og alle som kommer maae tale med mig; desuden sagde jeg Dig at Catrine ikke er ret 25 vel, og altsaa kan jeg ikke saa frit fordre af hende, at hun skal holde Børnene fra mig og Trine har jeg vel ofte oppe hos Dem til Hielp, men naar Marie er ude, maae hun være nede i Kiøkkenet for at høre efter Klokken. Ikke sandt søde Falle

Du er ikke vred paa mig fordi jeg glemte, at sige Dig hvordan vi tilbragte Din Hans's Bursdag? For nu ikke at glemme det igien, vil jeg strax fortælle Dig at den søde Dreng fik en splinter ny blaae Dragt af en meget smuk Farve af en slags Bombazin, som man kalder Merinos, fra sin Fader; jeg hilste ham nemlig fra Fader, da jeg gav ham dem. Vi havde syet dem efter Gustavs og naar vi seer dem sammen see de ud som Brødre, der er Borter om Kiolen og Buxerne; en Strimmel i Skiorten, spendere[de] jeg ogsaa, og et lyseblaat Forklæde, bredt paa Skuldrene. Denne hele Dragt klæder ham usigeligt nydelig, og deri sees hans herlige Figur især. Christ: Borries sagde forleden, at Gustav saae saa stakkeltig ud ved Siden af ham og det er sandt, det tykkere Tøy, som ikke strax falder ind paa Kroppen, som det var vaadt, klæder godt og han er virkelig, som Borries siger: sehr schön gewachsen. Nye Støvler fik han ogsaa. Uncle Carl kom som, sagt i den aarle Morgen, og drak Chokolade med os alle. Vovle proppede sig ganske rigtig med Kringle og om Middagen spiste vi, Uncle Carl med, hos Bestefader; da det var efter Johannes's egen Benævnelse, et Svine Vejr, kørte vi derhen. Vi blev trakteret og drak Drengens Skaal af Liv og Siæl, Bestefaders, og vor egen Faders ligeledes. Bestefader beder mig sige Dig een Gang for alle, at vi til alle Geburtsdagene er hos ham. Han har ret Talent til at hædre en Geburtsdag vi vare saa glade allesammen, som det uden Dig var muligt at være, og Johannes var saa sieleglad over de nye Klæder og det meget godt han fik. Den stakkels Carl var bedrøvet, da han læste Verset til Vovle, thi der vankede ikke lidt Legetøy, men Vovle sagde dog saa mange Tak, thi Uncle Carl gav ham et Kræmmerhuus med Brystsukker i, som han havde at raade over og giøre vel mod sine

Sødskende af. Nu har jeg sagt Fader hvordan vi tilbragte den 7 Februar, dog havde jeg nær glemst, at sige Dig at Hans fik en Kiephest, og en Jægt af Moder og en lille Vogn af Bestefader. —

Jeg har lovet Dig beste Oehlenschläger at Lotte skulde læse 5 til Du kommer hjem, men jeg troer næsten ogsaa at turde love Dig, at hun skal kunde skrive; det begynder at more hende, og hvad hun lærer paa en eneste Dag undertiden, er virkelig utroeligt. Idag for Exempel har hun skrevet adskillige: g h i k f d e saa smukke, at jeg bestemt troede at Feldborg, som 10 sad hos mig havde skrevet dem for hende, uden at jeg havde mærket det; men han forsikkrede mig, at han ikke saae, at hun stod og skrev og hun selv blev meget bedrøvet over at jeg ikke ret vilde troe, at hun selv havde skrevet sine Bogstaver; allerbest overtlydede hun mig derom, ved at skrive flere 15 ligesaagode. Den lille Tøt har ogsaa læst meget godt idag, at jeg skulde fortælle Fader alt dette, har jeg lovet hende og hun med funklende Øyne hoppet af Glæ[de] derover, saa længe at jeg maatte dæmpe hende deri, da hun nær aldrig havde holdt op igjen. Med saa smaae Børn, er det meget periodiskt, 20 der falder ogsaa dumme Dage imellem dog nu det morer hende, haaber jeg det hver Dag skal blive bedre. Feldborg kom idag mod Sædvane henimod Middag; han vilde strax igjen gaae, da han havde faaet noget at viide om Dig, jeg spurgte ham, om han ikke vilde tage tiltakke hos mig, hvilket Tilbud han 25 antog med Fornøjelse. Jeg kan ikke nægte at han var ret godmodig og det fornøjede mig ret, at have viist ham denne lille Opmærksomhed. Jeg havde Suppe med Rødder og Gryn og Kiød med Kartøfler. Mens vi spiiste, raabte en Mand med Brøndkarse, Børnene plagede mig for at købe og saaledes fik 30

vi en Desert bestaaende af Karsen, ost og Smørrebrød, som smagte os godt; selv William spiser det bitre med stor Fornøjelse; og sundt er det for os alle. Feldborg havde bestemt, at give med Foersom et Declamatorium paa Engelsk og Dansk
5 i Harmoniens Sal, først ved Forsoms Sygdom blev det opsat, og siden ved hans Død reent forhindret. Feldborg har nu indrettet det med Steffen og ganske til Forsoms Efterladtes Fordeel. De skal ligeledes have første Aften for Machbeth, desuden spilles Dyveke i Borupsselskab hvori Mad: Rosing spiller Sigbrit, til Familiens Bedste. Alle Poeterne fra Johannes Wildt
10 til Ingemann have besunget ham. I Løverdags havde de, som jeg skrev Dig Røverborgen. Kiersteins og Christiane B. havde en Loge sammen og hun vilde havt mig med, men jeg kunde ikke godt, da Catrine ikke var rask. Da Christ: kom hiem var
15 hun inde hos mig for at fortælle mig, at de havde overmaade stærkt applauderet Stykket og raabt i to Gange af Hiertens Grund: Leve Oehlenschläger!!! Det var nu med Skam at tale om første Gang, de havde et af dine Stykker siden Du rejste, og efter at de havde pebet af Baggens Tyvekoster. —

20

den 25 Februar.

Jeg kan ikke beskrive Dig, min beste Oehlenschläger, hvor kiærkomment et Besøg var mig, jeg havde igaar. Det var Frøken Bertouch, som bragte mig en Hilsen fra Dig ved Bertouch thi foruden denne fik jeg den glædelige Efterretning at Reisen
25 bliver ved de 8te Maaneder. At der af Rejsepengene er aftrukket Eder $\frac{1}{8}$ er jo ærgerligt; men er det for lidt, I have, saa haaber jeg at Bertouch, hvis Penge det jo gielder om ikke lader sig dette Kniberi gaae paa. Han er jo glad over den kortere Rejse, og Du som længes saa inderlig efter Dine Børn og Dit

Hiem og som seer i een Dag meer, en[d] mangel anden i en Uge kan vist heller ikke andet end være glad derved, saa undgaaer Du jo ogsaa ald videre Søgen hos Kongen og ved Universitetet. Du maae paa ingen Maade troe min beste Oehenschläger, at det er min Skyld at, Du ikke har faaet Pakken, 5 men det har ikke været mig muligt at faae den bort med en Leilighed og med Posten er det Synd for Dig at sende den, da det falder meget kostbart at sende noget saalangt. Jeg har sat mange i Requisition, men jeg troer dog at Borries bliver den som hielper mig den afsted, maaske først til Amsterdam 10 og derfra til Paris. Jeg skal sende den saasnart muligt. Du maae ikke regne mig det til Onde, jeg er bestemt undskyldt. I Dag er det dejligt Vejr, jeg har den Fornøjelse at see Christ: Borries spadsere over paa Fortouget i Solen med Johannes og Gustav, nu skal Trine over med Lotte og William, der 15 er det muligt at gaae, alle andre Steder, er det et Svinevejr. Jeg har virkelig ladet Børnene komme ud, naar det nogenledes har kundet lade sig giøre; men Vinteren har været saa fugtig, som jeg aldrig kan erindre tilforn. —

Dit Brev fra Paris har glædet mig ubeskriveligt jeg synes 20 hvert Ord er Viisdom. Din Troskab mod Din gamle Ven Jens Olsen og Skildringen, som og Sammenligningen med den anden, har gottet os kosteligt. — Carl skulde skrevet Dig til sidst, ogsaa idag, men Du kiænder ham, han har nu atter været meget syg, i sine Tanker notabene; lidt syg kun i Virkelig- 25 heden. Schimmelmann har været en fire til fem Uger i Fyen nu er han her igien, han har ofte nogle hos sig om Middagen, var Du her blev Du vist ofte hans Giæst. Forleden traf Reinhardt en Middag blandt endnu et par andre Rahbek og Thorlacius. Greven har troet for et Vers over Grevinden at maatte 30

viise ham denne Opmærksomhed. Der blev talt om det sædvanlige nuomstunder: Baggesen og Trylleharpen. Rahbek sagde at han viste ikke hvad han helst skulde ønske sig hvis han var Baggesen enten, at tabe eller vinde denne Sag? Reinhardt svarede det kommer [an] paa om De heller vil være en Tyvend at have skrevet et slet Stykke. Thorlacius havde været meget imod Baggesen og havde kun talt om ham med en haanlig Foragt. Schimmelmänn selv havde meget ironiseret over ham, og meent at man jo burde troe saa sandru en Mand paa sit
 10 blotte Ord. —

Moldenhaver har faaet sin Afskeed i Naade, som det heder, Mallings er blevet hvad Hertugen var, nemlig Præses for Universitettet, Conferentseeraad Rothe første Directeur eller anden, maae det vel hedde, Engelstoft 3^{die} og — — Mynster (Job)
 15 fierde; Rothe med 800rd og Mynster med 600rd S: V:. — Hvad synes Du herom? Carl har læst næsten alle Dine Breve for J: M:, som De have særdeles fornøyet. Jeg synes Ørsted eller Collin havde været la[n]gt bedre end Rothe, men han skal nu i alt, ligesom Mallings. Prof: M: skal jeg meget hilse Dig
 20 fra, han er kommet her imellem i denne Tid til Catrine, som nu er meget bedre. Siden Job nu er blevet Directeur, morer det mig især at han dog virkelig skatter Dig høyt. Dine Breve har fornøyet ham saameget, at han har sagt til Carl, at han vilde takke mig selv fordi jeg havde tilladt ham at blive
 25 tillagttiggiort i denne Fornøjelse, at høre dem.

Du maa endelig hilse Bertouch fra mig; jeg taler nu saameget om ham med hans Kiereste at jeg synes jeg kiender ham, og da han holder af Dig, kan jeg ogsaa godt lide ham. —

Dine Glutter hilse Dig alle kiærligst. Lille søde trodsige Wille
 30 og den ærlige trofaste, men hidsige Wovle. Wille vil endelig

skrive til sin lille Fader at Kragen sidder i Pæretræet. —

Søde Fader! Tante Sophie har været her idag og bedet mig hilse Dig. Gud skee lov at Fader kommer i August; saa kan vi endnu spadsere paa Fredriksberg engang imellem, men kommer Du hjem til Søes, søde Fader, saa kan vi inte møde Dig 5 uden for Slottet: Det var rigtignok inte rart. Frøken Bertouch og jeg er gode Venner, og jeg strikker paa hendes Strømpe. Jeg skal hilse Dig fra Tanterne og mine Brødre.

Adieu søde Falle.

Din Lotte. 10

Nu Gud velsigne Dig! fornøye Dig vel og vær veltilmode. Vor Herre bevarer vist den troe Mand og Fader alle sine.

Din Christiane.

547. *Fra Christiane Oehlenschläger.* Kiøbenhavn d 1te Marts 1817.

Kiæreste Oehlenschläger

15

Det heder rigtig nok at herfra om 14 Dage gaaer en Coureer, men da jeg frygter at det ikke er saa vist, vil jeg for større Hortigheds Skyld følge et Raad jeg har faaet af Borriss og som han siger, at mange har sagt ham at være det beste da al Skibslejlighed saa langt er seent, nemlig at sende Pakken med 20 Pakkeposten til Perthes og paalægge ham med første Leilighed fra Hamburg, at skaffe den til Dig. —

Den indeholder 1) Tetens Tale, 2) Bøyes Bog, 3) Hiorts, 4) Hauchs 5) Din Skiærsommernatsdrøm efter Forlangende, 6) og Expl af Frederiksberg.

25

I Bøyes Bog er en Klak som Du maa undskylde, den er kommen ved at være udlaant. —

Det er nu Gudværeløvet den 1te Marts, vi have altsaa om

nogle Dage Ende paa de 3 første Maaneder af Rejsen; de andre er lysere og varmere, vil derfor endnu hurtige forløbe os. Alle Glutterne er raske og kiælne efter Deres Falle, de tale ikke blot daglig om Deres Fader, men utallige Gange hver
5 Dag. Catrine er igien frisk. —

Jeg har skrevet et Brev til Wedel, som Collin lægger i et Brev til en Mand ved Navn Vogt, som har meget med Wedel at bestille, og som Wedel holder af, og som holder af Collin; kan der ikke paa denne Maade virkes noget; saa er alt Haab
10 ude. Lev vel kiæreste Oehlenschläger vi hilse Dig kiærligst, og ønske Dig alt muligt godt. Din Christiane.

548. *Fra Christiane Oehlenschläger.*

den 14 og 15 Marts 1817.

Min sødeste Falle!

Tusinde Gange maae jeg i det mindste takke Dig for Dine
15 velsignede Skiænd i dit lange ypperlige fra 18 til 22 Februar, som jeg modtog den 10de Marts. Ja vist nok maae det inderlig glæde mig at see og høre saa ofte de umiskiendeligste Beviser paa Din Hengivenhed for Dine, men Falle maa dog ikke mis-
kiende min Hensigt, som sandelig kun har været at forskaffe
20 Dig ofte og megen Efterretning fra os. Jeg resonnerede som saa: naar Hiort skriver ham et kort vidtløftigt skrevet Brev til, maae han betale det som et andet indholdsrigt, det er da bedre at jeg ogsaa skriver noget tillige og dessnarere skriver
igien et langt, som jeg jo dog flere Gange har gjort og egentlig
25 for det meste. Jeg vilde ikke derved skrive kortere, men blot have at de skulle lade mig skrive med, for at Du altid naar Du fik Brev fra Kiøbenhavn skulle høre fra Dit Huus og dine Børn. Man har sagt mig at et Brev til Paris var Modtageren meget dyrt, mig koster det jo til Hamburg kun en reen Bagatel,

nemlig 5 & 6β, det er kun Dine Postpenge jeg meente. Vi leeve alle vel. Glutterne har uagtet det fugtige Vejr vi har havt, som virkelig har bragt megen Sygdom med, været raske den hele Vinter, paa en ubetydelig Snue nær et par Gange som ikke var at regne for noget. De er baade lange og tykke alle tre, 5 og muntre over al Beskrivelse, dette har jeg jo ogsaa bestandig skrevet Dig, men et par Gange har jeg skrevet at jeg var frisk, uden at jeg med Sandhed kunde sige det, thi fra Nytaar af har jeg for det meeste befundet mig ilde, saalænge jeg endnu gik oppe og ikke blev ganske coujoneret havde det jo været 10 urimeligt og syndigt at urolige Dig med saadan en Efterretning, men da jeg nu maatte ligge mig og laae stiv og pinefuld i 11 Dage til Sengs og tyllede Medicin i mig og hele Kiøbenhavn vidste det, fandt baade Mynster og jeg, at det var det klogeste at melde Dig det, naar det var overstaaet da det jo 15 ikke var aldeles umuligt, at det kunde komme Dig for Øren, uagtet vi rigtig nok havde bedet alle som stod i mindste Maade i relation til Dig eller Bertouch intet at melde om min Sygdom. Det havde jo været muligt at Tiden kunde blive forvexlet og at Du kunde troe mig syg naar jeg var fuldkommen vel. 20

Min Sygdom har bestaaet i en fixe Rheumatisme i Ryggen som gjorde mig det umuligt at komme fra Sengen i elleve Dage. Vi troede, at det skulde blevet meget langvarigt, men min sunde Natur og min Ungdom hialp mig snart, og Mynster ikke at forglemme. Havde jeg før krøbet til Korset, var det 25 vel gaaet over før, men jeg holdt mig oppe saalænge muligt. De første 5 Dage jeg laae var jeg temmelig syg tillige, men siden var det kun Pine i Ryggen som generede mig. Naturligviis tog det stærkt paa mig hverken at sove eller spise i mange Dage, men jeg kom mig ligesaa hurtigt igien. Mynster har været vel- 30

signet imod mig, er kommet hver Dag til mig og efter sin Tid siddet og opmuntret mig. Han vil uagtet jeg nu i tre Dage har været oppe og spiser og drikker med fuld Appetit, dog skrive Dig en lille Attest til Din fuldkomne Beroligelse. Vore Venner
5 have viist mig en rørende Deeltagelse, jeg har da jeg blev bedre havt 12 til 14 Besøg om Dagen, og da jeg var værst havde Christ: Borries Børnene hele Dage oppe hos sig, eller de var hos Reinhardts, for at jeg skulde have Roe. Og nu ikke et Ord mere om den Sygdom, som jeg i Grunden er ret glad
10 ved, thi jeg haaber vist at den piinlige Hovedpine eller Hovedbedøvelse og Brystbeklemmelse hvoraf jeg saa længe har lidt, (jo min Mave har ogsaa været reen gal i Vinter) skal nu ganske forlade mig da Gigten fik saa vældigt et Udbrud, og at Falle skal finde en frisk og munter Molle naar han kommer hiem. —
15 At jeg nu denne Gang skriver mindre langt end jeg havde Lyst til, maae Du ikke undres over, thi jeg er lidt mat endnu og derfor kan jeg kun skrive lidt ad Gangen. Forrhige Post maatte jeg reent lade gaae over, da jeg laae dengang. Dit Brev frembragte os en stor Glæde, men Lottes Sorg over at Hunde-
20 posten ikke fulgte var stor. Du maae have glemmt at ligge den [i] Convulутten; hun derimod troede, at jeg da jeg aabnede Brevet havde tabt den i Sengen; ja hendes Fortrædelighed gik saa vidt, at i sin Heflighed sagde hun »Det er en forfærdeligt Huus, ligesom man faaer en Hundepost er den væk«, men siden
25 trøstede hun sig over, at den vilde kom[me] næste Gang, da hun ved at visitere Sengen saae at den virkelig ikke var kommet med Brevet. Du kan da troe jeg fik noget at studere, dog da jeg havde læst den ypperlige Kritik adskillige Gange kom jeg ret ind i den og den fornøiede mig usigeligt. Karl, Hauch
30 Hiort og Bøye har den ligeledes glædet. Du kan troe vi har

nogle behagelige Sammenkomster, naar vi faaer Brev fra Dig. Da kommer De og læser, eller som oftest er det mig der læser for dem, da jeg best læser Din Haand. Nu vil jeg dennegang fortælle Dig om Dine Glutter, hvad Nydelighed jeg har giæmt i min Erindring til Dig siden sidst og da slutte for idag næste 5 Post skal jeg skrive igien, men min Ryg vil ikke bøyes endnu, og at staae længe er jeg dog endnu for mat til. —

Glutterne er søde. Hannes er blevet rød og hvid, Du veed han havde lidt Mulatfarve ved sig, men denne voxer han virkelig fra, derimod tager han til i det søde kiælne Væsen som 10 rigtignok ofte afbrydes af det butte. Han kommer ofte farende hen til mig og kniber sig selv i Næsen og spørger »hvis Næse er det? hvis Tommeltot? hvis Næver? hvis Øyne? hvis lille Vovle?« og naar jeg da svarer: Faers! saa er han fornøyet, siger »Naa!« og løber sin Vei, hos Borries's er de ganske forgabet 15 i ham. Han og Gustav lege nydeligt sammen og føre comiske Samtaler.

William er den sødeste muntreste Unge man kan see for sine Øyne, han siger jeg skal skrive til Fader at Kragen sidder i Pæretræ. Han fortæller alle Mennesker at Fader er rejst til 20 Paris for at købe Stads til Willamse eller Willelam siger han imellem. Han synger efter Lotte af Joseph og h: B. »hvor kan et Barn paa Fiendskab troe« og spiller paa Claveer paa en Stoel og synger dertil. Naar man taler om det genialske Kast med Øynene bliver han snyd vred og gaaer bort. Pettet vil 25 han heller ikke have omtalt. Indsmigrende er han i højeste Grad. Lotte er en usigelig klog Glut hun begynder godt at læse og skrive. Forleden Onsdag da jeg nylig var blevet syg lod jeg lægge Varme i Dagligstuen for at Carl og Bøye skulde spise derinde. Børnene var der ogsaa dækket til, men da Lotte 30

havde spiist et Par Skeerfulde af sin Bollemelk kom hun løbende ind til mig og laae sit Hoved paa min Seng og græd bitterlig, nu vilde jeg da viide hvorfor hun græd og da brød den søde Tøt ud »Det er saa bedrøveligt at spise derinde, der
5 har vi saa tit siddet med den søde Faer og spiist og naar vi havde spiist sad han sig hen i Sophaen og fortalte os smaae Historier, og nu var Moder der ikke engang, men ligger her og er syg nei søde Moder jeg kan slet ikke spise i den bedrøvelige Stue, lad mig spise herinde hos Dig hvor vi spiser naar
10 Du er frisk«. Hvor forgrædt og beklemt den lille Glut end var saa glædede det mig dog inderligt, thi det var ret en velsignet Længselyttring efter sin Fader, som kom af et varmt og kiærligt Hierte. — Bestefader havde Lotte og Hans i Torsdags allene hos sig og de have opført dem særdeles vel, de spiste
15 Kastanier og fik som sædvanlig Gotter hiem til Wille. Bestefader holder nu grumme meget af Hans han indlader sig nu ogsaa meer med Folk end forhen og er en morsom Glut. Idag er Vejret deiligt og alle Børnene ude at sole dem. Alle vore Venner hilse Dig. I Aviserne har staaet at Fru Stael er farlig
20 syg. Frue Brun var hos mig i Mandags siden da jeg havde faaet Dit Brev sendte hun en lille Seddel for at høre om Du havde skrevet om hendes Sygdom. Lev vel, min sødste Oehlschläger! Gud være med Dig! Alle Glutterne hilse Dig hierteligt. Lotte vilde gierne skrive men det bliver til næste Gang.
25 Hans sender et Brev næste Post. Han skriver hver Dag smaa Br: hermed følger en geheime Seddel. —

den 15 Marts 1817.

Min velsignede Oehlschläger! Du kan let forestille Dig hvor inderlig Din Huusfaderomsorg for Din Kone og dine
30 Børn har rørt mig! Du er den trofasteste kiærligste Siæl jeg

har kiændt, og min Taknemlighed og Kiærlighed er vist i Forhold til Din billige Krav derpaa. Hvad Du har virket i saamange Henseender for os, er meget betydeligt, og hvad der i den seneste Tid er hændet os af Fordeelagtigt maae fornemlig henregnes Din Dygtighed, Orden og Snildhed. Havde Henrik aldrig etableret den bevidste Sætning, maatte den selv være faldet os ind, thi dens Sandhed er indlysende. Pengene vil komme særdeles belejligt, thi meget har jeg vel i Vente, men endnu ikke faaet og jeg haaber ogsaa at Wedel skulde, efter et Brev jeg har skrevet og ved Collin igiennem en Ven, sendt ham, blive god og sende mig de 1058rd som vi skulde have. Jeg har sidst i Februar fornyet Vexelobligationen paa de 800rd i Banken. Kom der nu Penge fra Wedel, vilde jeg strax indfri den, da den dog er tærende. Hvad Frederiksberg angaaer, begynder jeg nu at fortjene paa den, men Du veed jeg har fundet at det har kostet vel meget. Kongen og Dronningen har særdeles godt kundet lide Digtet, det har meget fornøyet dem; det veed jeg fra Kammerfrøkenen. —

Du kan let tænke hvilken Glæde Efterretningen om Din snarere Hiemkomst har voldet os. Men før sidst i August eller først i September venter jeg Dig ikke; Du rejste jo først den 20 Dec fra Lolland og naar Du da er der igjen den 20 August saa har Rejsen varet 8te Maaneder, men saa er der atter et Stykke Vei til os. Saa kiært det skulde være mig at boe paa Frederiksberg saa vil jeg dog forslaae Dig at vi lader det gaae over i Sommer, det er dog meget kostbart og vi vilde knap tilbringe længer end 14 Dage i det høieste der med Dig, faldt det nu i ustadigt Vejr netop i den Tid saa var det tungt og da strax efter vi havde faaet Dig hiem skulde vi begynde paa den Urolighed at flytte ind nemlig. Skulde vi ikke heller anvende

noget naar Du kom hiem paa at kiøre ud til Fredriksberg, hvis det var godt Vejr ofte hele Dage? Jeg lover Dig at Børnene skal være meget i Luften. Trine er en ung og rask Pige, da Du nu ikke er her er der mindre for hende at bestille og
5 derfor kan jeg ofte jage dem ud alle tre med hende og Catrine paa Kastelvolden, paa Frederiksberg og hvor det kan falde sig. Din Fader har købt sig en Postvogn, han skal ogsaa holde her. Naar vi da uden Skade for Børnene sparer en 400 til 500rd og derover, saa have vi dem til Fader kommer hiem, hvor vi
10 jo bruger meer end nu. Har jeg Ret eller Uret? —

Din Garderobes Formerelse glæder mig meget, men Falle maae ikke komme hiem uden en Pariserkiøle, det siger jeg Dig. Kremers skal beundre baade Klede og Snit. Tak fordi Du vil have at ogsaa vi skal have nyt. Jeg skal ogsaa faae mig
15 en ny Kiøle. William Johannes og Lotte har faaet nyt alle tre (eller som William siger) begge tre, da de trængte, men til Lottes Geburstdag skal hun faae et par ny Kiøler fra sin søde Fader og William skal til den Dag have Buxer, nu er Tiden dertil. Du velsignede Fader gaaer ret i detail om Deres Klæder.
20 Dævler har de nylig faaet men en Kasket skal de faae hver. Og altsammen giver jeg dem det fra Deres kiærlige omhyggelige Fader. —

Geheimeraad Moltke var forleden Dag hos mig for at spørge mig hvordan Du levede og om Du var tilfreds. Han var meget
25 venlig og forekommende. Talen kom da naturligviis paa B. og hans Forbindelse som han da i ingen Henseende billigede. Han sagde at han havde ærgret sig over at K: B vilde forkorte Reisen af Oeconomi, thi han var af den Mening, at det burde blevet ved den første Bestemmelse, at Du skulde efter de 8
30 Maaneders Forløb opsøge et paalideligt Menneske som skulde

blive hos ham naar Du reiste hiem. Han meente at hvad man
anvendte paa denne Reise vilde komme igien med Renters
Rente og at det ingen Hast havde med at komme hiem for
at givte sig med en gammel hæsliig intrigant Pige som ved sine
coquette Kunster havde lokket og hildet den uerfarne Dreng 5
i sine Snarer. Jeg blev forskrækket over slige Yttringer, thi
uagtet at jeg undertiden har over hende i hendes Omgang
havt nogle Lignende Følelser af dem Aly havde ved sin Om-
gang med Lockmann, havde jeg dog aldrig troet at der kunde
være noget saameget slemt derunder, som han vilde have mig 10
til at troe. Jeg sagde ham reent ud, at hun kom til mig at B.
skrev hende til ofte og kiærligt og at jeg havde fundet hende
forstandig og ikke uinteressant og venlig imod mig. Jeg forsik-
krede ham iøvrigt at hverken Du eller jeg vilde nære det,
men forholdt os ganske neutrale. Det lod han ogsaa til at troe, 15
men bad mig dog naar jeg skrev til Dig at hilse Dig fra ham og
sige Dig at dette Parti vilde have de sørgeligste Følger for B.
da det desværre var nok som bekiendt at der intet godt var
[ved] hende, men at Intrigue og Vindesyge styrede hendes
Handlinger. Kammerherinde Bertouch har atter skrevet mig 20
til, meget venligt; om de maaske har hørt noget om at hun
kommer til mig, veed jeg ikke, i hendes Breve staaer intet
derom; men muligt var det, at De vilde engang omtale hende.
Du maae naturligviis ikke ymte et Ord om dette fra
Moltke til B. For Guds Skyld. Du vilde derved sætte mig 25
i stor Forlegenhed. M. sagde ogsaa at B var af Naturen hal-
starrig og vilde gjerne trodse sin Fader, det var derfor rimeligt
at han blev ved sit Forsæt, uagtet han i Eggen ved Kiel snart
havde været forliebt i een snart i en anden. Frøken Bertouch
har været hos mig igaar og bragt mig og Børnene en Hilsen 30

fra Dig. Børnene er færdig at spise hende op og kysser Bertouchs Portrait saa de ikke kan holde op igien, hun veed ogsaa ret at more dem og at tale med Dem om Deres Fader. Bestefader var hos mig i dette Øyeblik, han hilser Dig kiærligst. Næste Post skriver
5 jeg igien og da faaer Du ogsaa Brev fra Carl. Lev vel søde Falle.

549. *Fra Carl Heger.*

Khvn 18 Martii 1817.

Kiæreste Oehlenschläger!

Jeg veed ikke, min gode Ven, hvad det er for en Forbandelse, der altid har hvilet over mig, at jeg aldrig i mit Liv har kunnet
10 begynde et Brev af nogen Længde til en Ven, uden med at bede om Forladelse for begangne Feil. Saaledes ogsaa nu, da jeg omsider bryder overtvært og skriver Dig til. Du har i dine velsignede Breve flere Gange forlangt Brev ogsaa fra mig. At du hidindtil ikke har faaet noget, maa Du ikke kalde Forræderi
15 af mig eller Troløshed, som I saa ofte har beskyldt mig for. Grunden er, reent ud sagt, ingen anden end den, hvilket Du jo ogsaa desværre alt for godt veed, at jeg ligesaa lidt kan skrive, som snakke; jeg kan ligesaa lidt i Almindelighed sige Noget, der kan giøre behageligt Indtryk, som underholde ved at sladdre
20 vidt og bredt: at altsaa hvad jeg smuurte sammen, Lidet eller Meget, vilde, synes mig, efter Christianes, Boies, Hauchs og Hiorths Breve ikke kunne være nogen Amusement for Dig. Hvorom Alting er, jeg har lovet Christiane nogle Linier med fra mig i sit Brev i Dag, da det maaskee endnu turde være
25 hende lidt besværligt at skrive saa meget selv, som hun ellers gjerne vilde. Mynster har vist fuldkommen beroliget Dig med sit Brev. Da hun lagde sig, ængstede jeg mig noget; da man jo aldrig kan vide hvad Vending en begyndende heftig Upasseligh[hed] kan tage. (»Død og Pine, sku' hun falde fra? aah har

ingen Nød!» sagde Din Fader). Gud skee Lov, at det nu er saagodt som forbi. Hun har havt det slemt nok i mange Dage, men hun har dog altid været munter, Mynster har seet flittig til hende, hun har havt mange Visiter, læst i Dine Breve og mange af Dine Skrifter, og Wille har uafadeligen kravlet op 5 til hende i Sengen og kysset hende, og skraalt, som Du kan vide, uden at kunne dæmpes, naar Molle vilde have Roe til at læse.

Hvad jeg da nu videre kan sige Dig, bliver neppe Andet, end en Attestation af Alt, hvad Du angaaende Dig selv, Christiane og Børnene allerede veed. Saa meget jeg glædede mig, 10 da det blev afgjort, at Du skulde reise, og saa bevæget jeg var ved din hiertelige rørende Afskeed med os, kan Du troe, at jeg ogsaa har glædet mig over Alt, hvad vi siden har hørt fra Dig, at Du holder af Bertuch, at Reisen hidtil er gaaet saa lykkelig og vel af, og at Du har nydt saa udmærket Agtelse alle- 15 vegne, og været rørt over Dine kiærlige Erindringer af os Alle og din usigelig elskværdige Hiemvee. Hvor interessante Dine Breve i alle Henseender er os, behøver jeg ikke at sige. Jeg har med Christianes Tilladelse, ommissis committendis, læst dem for Mynsterne (hos Ole ogsaa for hans Kone og hans Børn) 20 og Alle har været usigelig rørte over Dig og ret godtet sig over Dine herlige Beskrivelser, Fortællinger og Remarquer over Alt. Dit sidste Brev om Racine og Voltaire, er jeg ikke saa ganske au fait i endnu; det er jo en Bog til at studere. Bøie og jeg glæder os til, at Du vist, naar Du kommer hiem, vil læse over 25 fransk Litteratur, som der jo aldrig er sagt noget Ordentligt om, hvoraf man lærte Noget, hverken af Rahbek eller Nogen af de Andre, der raaber saa meget paa den franske Smag. — Dit velsignede Digt til d. 1. Januar, som er meget correct aftrykt i Athene har ogsaa giort særdeles Indtryk paa os Alle. 30

— At jeg har seet flittig til Christiane og Børnene, vil Du vel troe. Ordentligviis kommer jeg et Par Gange om Dagen, og ikke sielden endnu tiere. Christiane har indrettet sig paa en ordentlig Fod. Hvad Din Søster lovede Fichte, nlg. altid at
5 giøre Fornuften til Princip for sine Handlinger, det finder jeg, at hun virkelig giør; hun holder sig meget indgetogen, kommer ikke til Fru Brun, som er rigtigt af hende, kun til min Fader om Torsdagen og imellem til Reinhardts og Borries's (Fru Borries er en velsignet Kone, som jeg ofte har været rørt over
10 at see, hvor øm og kiærlig hun er imod Christiane og Dine Børn). Hun er lidt tankefuld undertiden, men dog for det meste levende og munter, læser, fornøier og beskæftiger sig med Børnene, sysler med sin Contrabog med Boghandlerne og giør og har giørt Alt, hvad der i den Henseende kan giøres,
15 og glæder sig over, at det nu er et godt Stykke nærmere den Tid, da I skal samles igien. Hun har dog ogsaa Cercle hos sig engang imellem, og man maae da arbeide sig giennem en Mængde, Frøkener, Riddere, Conferentsraader og Etatsraader, inden man kommer hen til hende [i] Sophaen, hvor hun sid-
20 der indhyllet i et hvidt Shavl med en deilig bred Blomsterbord om, hos sin Datter Fru Brillantino de Napoli. Jeg havde den Fornøielse forleden at blive forestillet af hende for Dhrr. Chateaubriand-Boie, Humboldt-Hauch og Schlegel-Hiorth. Samtalen blev meget snart om Dem og Deres Reise, som vi Alle
25 syntes, De allerede meget havde dannet og udviklet Dem paa og om Deres seneste Arbeider, som alle bleve meget roste. Jeg gjorde ogsaa der Bekiendtskab med en ung fortreffelig Kunstner, som undertiden kommer der, Hr Hackert-Dahl, og som havde medbragt et mesterligt Landskab, hvorover vi sær-
30 deles fornøiede os.

Bøie spiser hos Christiane hver Onsdag, og jeg længes ordentlig til den Dag; vi drikker da Din Skaal og sidder og passiarer saa fornøieligt om Dig og om dine guddommelige Breve, som vi da, naar der er kommet et nyt, læser efter Bordet. Undertiden er ogsaa Hiorth med. Sidst da dette var Tilfældet 5 havde lille Wovle i Forveien spurgt: Kommer Oncle Carl i Dag, Moder? »Ja!« og Boie? »ja!« og Hiorth? »ja!« ogsaa Han? Han var hændelsesviis ikke buden med, men er det ikke velsignet, at den lille Kjeltring veed hvem, der hører til Cirkelen? — Bevidne kan jeg, at Børnene voxer Alle 10 meget og er friske og sunde. Lotte bliver meget smuk; det Bredagtige ved Næsen forsvinder og Ansigtet nærmer sig mere og mere den smukke oval-Form, jeg troer man kalder den den caucasiske; hendes Øine bliver hver Dag mere levende og siælfulde, men Hænderne bliver desværre ikke kiønne; thi de lig- 15 ne Dine. Christiane læser flittig med hende, og hun vil om faa Uger læse fuldkommen færdigt; hun reciterer nydeligt udenad Dedicationen af Frederiksbergdigtet og synger ganske velsignet: »Kong Ludvig drager med sin Hær« og Zincks Romance i Joseph, som Oline har lært hende. Et sødt Træk var 20 det af hende forleden, da Christiane laae og Bøie og jeg spiste i den gule Stue, at hun gik fra os ind til sin Moder og græd og bad om, at maatte spise hos sin Moder, fordi det var hende saa underligt derinde hverken at see sin Fader eller sin Moder ved Moder [o: Bordet]. Lille Vovle blev hos os, men var stum 25 og alvorlig, sikkert ogsaa af samme dunkle Følelse. Jeg kan ikke sige Dig, hvormeget jeg holder af den Dreng. Den Hengivelse og dybe Natur, der synes at stikke i ham, er noget guddommeligt. Mens Christiane laae, kom han ofte til Sengen, lagde Hovedet op til hende og sagde: »Hvis Dreng er jeg!« 30

men dum og cujonsk er han imellem, som Du veed, som f. E. forleden. Der skulde en Livjæger begraves; da Toget nærmede sig, anede han nok, hvad der vilde skee og begyndte at skriige: Moder! Cathrine! hold paa mig! Men da Skuddene
5 nu havde fornøiet ham og der siden gik en Livjæger forbi, raabt han: Moder! Moder! Der gaaer en Livjæger! skal han ogsaa begraves? — Hvad Cadeden er angaaende, da kan Du troe, at Spiritussen i Junkeren tager ganske artig til. Han siger nu alting og taler excellent for sig. Man hører ofte Ord, langt
10 over hans Alder, som f. E. (og det er allerede længe siden) da han en Morgen laae i Cathrines Seng og Christiane sagde: »hvad for noget? ligger Du der endnu?« svarede han sødt: »et lille Øieblik!«. Forleden havde Cathrine taget Noget fra ham; for at hævne sig tog han Nøglen af hendes Commode;
15 da hun opdagede det og sagde: »hvor tør Du tage min Nøgle?« svarede han: »Ja hvorfor tog Du det Andet fra mig?« Han vil blive meget opvakt, og er ogsaa usigelig sød og indsmigrende. Skiøndt der ingen Tvivl er om, at de alle har udviklet dem overordentligen i den Tid, du har været borte, saa tænker
20 jeg dog tidt paa, at de vilde have været det endnu mere, hvis Du havde været hiemme, som saa mageløst paa alle mulige Maader kan opvække og underholde Børn. — Spadseretourerne med Oncle Carl blev der ikke Noget af: Det evige Regn- og Søleveil har ikke villet tillade det. At komme hiem med
25 saadanne Unger med klamme eller vaade og kolde Føder er ængsteligt; hvorlet kan ikke Forkiøelse i den Alder volde farlige Sygdomme? Hu! Det vilde været gyselig ubehageligt, om jeg af Hærdetheorier, som da ogsaa maatte være kommet hovedkuls over mig, havde overtalt Christiane til at lade dem
30 gaae ud mig [o: med] mig, og Sligt derved var paadraget dem.

Jeg har spadseret en 2, 3 Gange med dem; men det siger Intet, at det ikke er skeet tiere. Værelserne er jo rummelige og luftige; Christiane lukker op hver Dag, ligesom Du gjorde, og Børnenes Udseende er frisk og sundt; men om ogsaa dette ikke var Tilfældet, saa husker jeg hvad J. Paul siger om Bønder- 5 børnene, der holdes indspærrede hele Vinteren over i snevre, qualmhede Stuer, og som kige blege og gustne gennem Vinduerne: »mit der Frühlingssonne blühen sie wieder auf und röthen schneller als die Aepfel.« — Det var nu Noget om Børnene. Jeg fortryder nu meget, at jeg ikke i den Tid, du har 10 været borte har tegnet op i en Dagbog alt Mærkeligt og Elskværdigt, jeg har seet og hørt af dem og de Andre fortalt mig om dem, saa havde jeg kunnet glæde Dig mere; thi jeg veed, det er saa meget Detail, som muligt, dem angaaende, Du helst vil have. Hukommelsen er tvær hos mig, især naar det gielder 15 om i et Øieblik at tilbagekalde hvad jeg har seet og hørt. — Du siger saa meget Smukt og Kiærligt i Dine Breve min Fader angaaende, som har rørt mig og været mig ret usigelig kiært. Det glæder ham kan Du troe, og han elsker ogsaa Dig ubeskrivelig høit, er ligesaa stolt af Dig, som Christiane eller jeg 20 og hader Dine Fiender ligesaa bittert, som vi; vi taler, naar jeg er hos ham om Tiirsdagen, næsten om intet Andet, end om Dig, eller hvad der har Rapport til Dig. Forleden engang spiste K. Margrethe hos ham; hun kom til at nævne paa een gang Hiorth og Baggesen, for en Feils Skyld, lidt despecteer- 25 ligt. Han svarede heftig og kort: »Jeg skal bede Dig, ikke at nævne de To i eet Aandedrag; dog, lad os ikke tale sammen om de Ting, vi bliver neppe enige!« Liesbeth, som havde været derinde, kom ud og sagde: »Jesus! Herren blev bleg og sagde Noget vredt til Fruen og hun blev rød: nu bryder det vist 30

løs!« — Paa Bakkehuset har jeg ikke været endnu. Det gjør mig dog tidt ondt, naar jeg tænker paa K. M., som dog for det meste altid har viist sig kiærligsindet imod mig, og som vel troer, at det nu ogsaa er af reen LigeGYldighed imod hende, at jeg bliver borte. Rahbek, som nu er Din Collega, hører jeg aldrig Noget om; han arbeider i samme Plan, som Baggesen, skriver poetisk Epistel fra Bogladen til Ladegaarden og er paa sin Maade ligesaa ond, siger ligesaa dierve Personaliteter som han, og gjør Sibbern, P. Vegner, Hauch, Hiorth og Enhver, der ikke er af samme Mening som han, til Gale. Jeg kan ikke læse ham; jeg lader kun, naar jeg faaer et Blad af ham i Haanden, Øinene løbe ned ad Siderne og finder da for det meste Galdesyg[e] paa hver Side og Sludder om Digterkrig og Pugeskoler. L. Heiberg gaaer det nok, for det meste ud over i denne Tid, og fordi han dog nok seer, at han hverken har eller, som jeg troer, nogensinde faaer nogen stor Reputation, er han ham et kiært Vehikel, tænker jeg, til Finter ogsaa til Din Poesie. Der er i dette Øieblik en inderlig Forening og god Forstaelse mellem Veteranerne i Litteraturen: Pram, Baggesen, Rahbek, Thaarup, Sander, Gutfeld cet: — Pram oversætter i Minerva et lumpent Skrift (som er en Snees Aar gammelt) af en Irlænder mod den tyske Litteratur, vil have Sibbern excluderet af d. Scand. Selskab og af Fabricius's Klub, Hiorth relegeret; de tager sig Alle saa kiærligt af Baggesen og vil saa gierne redde ham ud af sin Forlegenhed i Anledning af Trylleharpen. Jeg vil ikke skrive Noget om sidstnævnte Sk.dt; da Hiorth og Boie vist har skrevet og vil fremdeles skrive Dig Alt, hvad der vedkommer den Sag. Du maa ikke troe i Anledning af hvad jeg her har sagt, at jeg lamenterer i mindste Maade. Ingenlunde. Jeg siger til Dig: macte virtute, gloria, ingenio

esto! og jeg veed, at der krummer Ingen et Haar paa Dit Hoved. — Jeg besøgte din Fader forleden; Han lever vel. »Hvor Verden Du kunde være god (sagde han og hulkede lidt) naar der var Broderkiærlighed, Brodervillighed; kommer nok tilkort med mit Brænde; hvorfor giver De saa meget bort, 5 sagde Overhofmarschallen?« Vi havde talt om Mad. Voigt; Ideasociationen vil Du altsaa finde naturlig. — Paa Comedien kommer jeg, som sædvanlig jevnlig og tænker da paa Dig, som jeg tænker mig paa samme Tid i bedre Skuespil, De tærsker her evig Eet og det Samme: Korsridderne og Deodata 10 (det sidste, et ægte Kozebuesk Stykke, gives i Aften 14 el. 15de Gang). Der er endnu ikke givet Andet af Dig, end Hugo (kort efter Din Afreise) og Røverborgen, som gives 3de Gang paa Fredag. Ved Enden af første Forestilling lød et meget almindeligt: »Leve Oehlenschläger!« Frydendal var Bernard, 15 widerlich; han gav den som Apothekeren i Apoth. og Doctoren. Richard (Bauer) var, syntes mig, ret vakker. Men Mad. Frydendals Birgitte var ganske forbandet; hun havde et afskyeligt Gesigt og vilde synge som en gammel Kiærling og saa blev det hverken til Sang eller til Tale; faaer vi ingen bedre, saa er 20 det evig Tab, at Mad. Spindler gav Rollen fra sig. Det hedder, at de skal have Faruk snart; thi Holstein skal være meget emporteret for at faae saa mange af Dine Stykker, som muligt til at gaae. — Jeg har i Anledning af nogle Garderobesager, som jeg skulde laane til dem i Odense, adskillige Gange været 25 hos Ryge paa hans Kontoir paa Theatret, og jeg maa sige, som I. Rahbek sagde, da nemlig K. Margrethe og jeg imaginerede os engang at han hade været i Paris og talt med Napoleon: »aah sgu meget brav!« Jeg havde ordentlig været bange for at gaae til ham. Man havde sagt i de Dage, at han 30

havde pryglet Eenholm. Men han var meget maneerlig og indtog mig virkelig ved at tale i mine Tanker saa forstandigt og uaffecteert om Alting Theatret angaaende; det indtog mig ogsaa meget for ham, da jeg spurgte ham hvorlede[s med] Bs. 5 Trylleharpe og han svarede: Pæresk.dt. Det var skrækkeligt, saa foragteligt han talte om Directionen; det er hans Mening, at man ikke bør giøre Noget, som kan bidrage til at forhale Sammenstyrningen af det hele raadne Væsen. Det er dog noget respectabelt saa ganske at leve for sin Metier, som han. 10 Han er paa Theatret fra Kl. 9 om Morgenen (de faa Øieblik undtagen, da han er hiemme at spise til Middag) og til det er forbi om Aftenen. Han lærer sine Roller der, siger dem høit, tager saa eet, saa et andet Stykke af en Dragt paa, seer sig i Speilet, for at faae Character til at svare til Physiognomie og 15 Udvortes eller det Ene bestemt efter det Andet og faae valgt og blive fast i, hvad han bedst kan give. Der er Orden i Alt, hvad han har under sin Bestyrelse, det kunde jeg see; og han snyder vist ikke Cassen. Jeg nægter ikke, det stødte mig, at han ikke spurgte til Dig, førend jeg gav ham Anledning dertil. 20 Men ligesom han er meget bagvasket, saa er Du maaskee ogsaa bagvasket for ham. Jeg agter tiere at gaae op til ham og skal vel faae at vide, hvordan det hænger sammen.

En Commission, bestaaende af Ryge, Frydendal og Lindgreen har været nedsat, for at uddele Foersoms Roller. Liebe 25 har bedet om Axel til sin Benefice næste Aar og har faaet den. Steffen bød man Corregio, men han vilde ikke have den; han har indgivet Ansøgning om sin Afskeed; jeg seer ham aldrig; til Christiane kommer han ikke. Stage bliver brav, og man kommer da vel ogsaa herefter, efter Frydendals 30 Udtryk, til at stage sig frem i dine Stykker. — Steffen og

Feldborg har givet et Recitatorium i Harmoniens Sal til Indtægt for Foersoms Enke og Børn, det kiedede, men indbragte 500 rbd. Borups Selskab har givet Corregio, ogsaa til Fordeel for dem og Indtægten var omtrent den samme. Thalia vil ogsaa give en Beneficforestilling for den og Frimurerlogen 5 et Declamatorium. To Declamatorier havde Foersom til Gode, som er forbeholdt hans Kone og Machbeth skal gives til Fordeel for hende i denne Saison. Skriver Du ikke Noget om Foersom? eller om Galeotti? — Fra Benzon skal jeg hilse Dig; han skriver, at Du snart skal faae Brev fra ham og siger: »at B. 10 skriver saadanne Critiker som den over Ludlams Hule, burde ei ærgre Ø.; thi dersom B. sagde, at Ø. var pukkelrygget og eenøiet, saa vilde ingen uden Blinde kunne troe det, og disse udgjøre dog ikke en Majoritet i Publikum. Forresten synes mig B. har gøet sig hæs.« Der har løbet et fælt Rygte i denne Tid, 15 nlg. at G. Koes ikke er død, men har været i Fangenskab. Det maa jo være Løgn; thi kunde Nogen vide [det], saa maatte maatte jo Koes ogsaa have kunnet lade sine Nærmeste det vide. Brøndsted bekiendtgjør imidlertid Notitser angaaende hans Død. — Hvad siger Du om Job, som er bleven Medlem 20 af Directionen for Universitetet og de lærde Skole[r]. Han gaaer til veirs; han faaer nu, siger man, Rang med virkelige Etatsraader. Han har faaet Skoledepartementet. — Dit Frederiksbergdigt troer jeg, jeg har glemt at tale om. Jeg har læst det mange Gange. Der er kun een Stemme om det, den at det 25 er velsignet og fortreffeligt. Kongen og Dronningen skal gjøre meget af det. Hvad siger Du om Vignetten? Den er strengt taget under Kritik og Partiet er ikke engang blevet ordentlig portraiteret; men de fleste synes dog, det er bedre end Intet. — Der er kommen en Recension i Litteraturtid. over Fi- 30

skeren. Gud veed af hvem. Den er fuld af Veneration mod Dig. Choret med Alferne ophøies forskrækkeligt, men man seer dog, at det er Een, der er bange for at høre til Dine Forgudere og derfor har han uden at betæn[ke] den hele Production
 5 uidentvivil sagt en heel Hoben Flauheder om det Enkelte og anmærket mange Trykfeil; jeg har ikke læst den ordentligt og gider ikke læse sligt. — Heibergs Psyche er udkommet. O. Mynster siger, det er Sk.dt, i slet spansk Sluddermaneer og affecteert græskagtig, med en vidløftig slet Fortale.

10 Den indlagte Commission fra Biskop Mynter, er Du saa god at besørge. Du seer selv, det er ikke et Brev til Dig, men en Notitse for mig, naar jeg skrev til Dig. — Nu intet Videre, kiæreste Oehl. end at bede Dig tage til Takke med disse Lini-
 15 lige, især i Slutningen. Her har været Renden hos mig og jeg har været meget forviret deraf. Jeg havde gierne opsat at skrive til næste Postdag, dersom jeg ikke havde frygtet for at Christiane skulde blevet mig altfor gram derover.

Jeg glæder mig ogsaa med hende, over at Reisen er forkortet, og til den Tid, da Du kommer til Tydskland igien, hvor
 20 jeg anseer Dig for at være i Dit egentlige Element.

Med alle gode Ønsker for Dig og alle Dine.

Din
 hengivneste
 C: Heger.

25

550. *Fra Christiane Oehlenschläger.* Kiøbenh: den 18 Marts [1817]

Beste Oehlenschläger!

Jeg havde troet med denne Post at faae det bebudede Brev fra Dig, da det nu ikke kom formodede jeg at jeg næste Post
 30 vilde faae, og udsatte jeg da at skrive idag, for med det samme

at takke Dig. Carl havde, som Du veed, lovet mig et Brev, og da han nu bragte mig det vilde han jeg skulde lade det ligge til næste Gang, men da jeg syntes det var for fuldt af interessante Efterretninger til at lade det ligge 3 Dage uafsendt, besluttede jeg heller at sende Dig det og blot tilføye et par Linier for at forsikre Dig, at jeg er kommet mig godt siden sidst, og at jeg snart vil kunde gaae ud. Saasnart jeg faaer Brev skal jeg skrive igien, imidlertid hilser Dine tre søde Glutter Deres elskede Fader paa det inderligste. Hvergang Posten blæser, hopper de alle af Glæde og det er ikke siælden at den lille Wille er den der først hører ham og kommer farende til mig for at sige mig, at nu faae vi Brev fra Falle, for Posten blæser. Naar det saa gaaer hen ad Eftermiddagen og vi intet har faaet, og da et stakkels Postbud gaaer paa Gaden med Breve i Haanden, saa skiælder de ham ud og Johannes sagde nylig om et Bud »sikken et Bæst! han kommer ikke ind til os.« Din Fader har besøgt mig idag; han hilser Dig kiærligst. Lev vel, beste Oehlenschläger Kl: er saa mange jeg maae derfor slutte. Gud bevare Dig min trofaste elskede Oehlenschläger. Din Christiane.

551. *Til Christiane Oehlenschläger.*

[Paris før 20/3, 1817]

*Forleden var Veiret smukt, det var Søndag, og jeg besluttede at gaae til St. Cloud. B. havde ikke Lyst til at vandre saa langt. Jeg gik ud igiennem Tuilerihaugen, mellem en Mængde Herrer og Damer. Det er siældent her, at træffe smukke Fruentimmeransigter. Pariserinderne ere velskabte, især have de smukke Been. De klæde sig meget smagfuldt, men deres Ansigtstræk ere i det hele taget grove; hvid Huud og røde Kinder er en Sieldenhed, dog forstaae de meget vel at give sig Friskhed med Sminke, Kniplinger, Rosenbaand, og pomade-

glindsende Haarløkker. — Skøndt det var reent at gaae, stode Kiærlinger og Smaadrenge med Koste (paa de Steder hvor der er snavset, naar det har regnet) skrabede lidt paa Jorden med Kostene, og bade om noget, fordi de havde gjort Veien reen.

5 Andre tilbøde netsammenbundne Violer. Jeg kiøbte mig en lille Violdusk; og det kom mig for, som om Primavera hilsende mig førstegang i Aaret 1817, med denne milde Duft. Jeg gik fra Tuileriehaugen, over Ludvig den Femtendes Plads, og stod et Øjeblik paa det Sted, hvor Louis Capet, Marie Antoinette,

10 og deres Morder Robespierre havde deelt samme Skiæbne. Men, saa gyselige Mord her end ere begaaede, har Stedet dog intet gyseligt. Det er en deilig aaben, munter Plads, med bestandig Menneskevrimmel. Man maa sætte sig historisk tilbage i det Gyselige; og det gjør omtrent samme Virkning, som

15 naar man læser derom. — En ussel Steile paa Marken, hvor en ubetydelig Synder har været lagt, ryster uendelig mere; skøndt der intet er tilbage af ham. Det er Eensomheden, det Afsides, det græsselige Tidens Hiul paa sin Stang, der frembringer den skumle Veemod; den høitidelige Skræk. For-

20 leden var jeg paa Grevepladsen, men følte heller intet mere Rystende der, end naar jeg gik paa Ulfelds Plads, forbi hans Skamstøtte. Paa Uhlfeldsplads have Fleskesiderne fordrevet Skammen, og paa Grevepladsen sidde utallige »Amagerkoner« og sælge Gullerødder. At der paa dette Sted er flydt

25 Tusindes Blod, forekommer Een som et urimeligt Eventyr. Dette har ret gjort mig indlysende, hvorledes hin uhyre Grumhed har kunnet yttre sig. Læg mærke til: den har altid kun hersket i de ret store Steder: Rom, Constantinopel, Paris etc. Der seer man hvor yderst, ogsaa moralsk vigtigt det sandse-

30 lige Udtryk er. Det er ikke hvad der skeer, men Maaden

det skeer paa, som virker paa Menneskets Hierte, og hans Forestillinger. Havde den fordømte mekaniske Lethed ikke været; var ikke Henrettelsen med Guillotinen bleven et Manufacturarbeide; men var Skarpretteren blevet i sin gamle Værdighed, i sin røde Kaabe, med sit skarpe Sværd, saa havde 5 det ikke gaaet saa vidt. Det er Indtrykkets Lethed og Svaghed, der gjør grum; Grumheden gjør Rædselscenerne hyppige; og ere de først hyppige, da seer Mennesket med samme Lige-gyldighed et Menneske dræbe, som en Hiulbør vælte.

Jeg har en vis Maade, ved slige Leiligheder, at skaffe mig et 10 sandseligt Indtryk paa, som altid gjør en egen Virkning paa min Følelse. Jeg gaaer nemlig hen til et stærkt Postament, eller til et Huus, fæster Øiet paa en i Muren udmærket stor Steen; betragter dens Omrids nøie, og siger derpaa ved mig selv: Denne Steen sad just saadan, paa dette Sted i Muren, 15 da Marie Antoinette blev halshugget derhenne; og Folk kravlede op af Muren paa hinanden her, for ret at see hendes Død. — Denne Maade bruger jeg ogsaa med Karlsvognen, med Orion, naar jeg tænker paa Jesus, Socrates, paa Carl den Store, Moses eller Noah i Arken; og det kildrer mig, at de tre Stierne 20 i Orions Belte fuldkommen tindre i samme Skraaning om Heltens Midie, som i Patriarkernes Tider. — Jeg har ogsaa lagt Mærke til, at jeg er sielden melankolsk naar det er stierneklart, og naar Solen skinner. Men naar jeg istedet for de evige Stierne, altfor længe maa see paa de ephemeriske Skyer, der 25 med deres kolde Taage dække det hellige skønne Lys, da bliver jeg snever om Hiertet og nedslaaet.*

Alt som jeg, giennem de Elysæiske Marker nærmede mig Udgangen til Barrieret, og som jeg blev allene, tænkte jeg mere paa Eder. Jeg forestilte mig da, at jeg gik i Sønder- 30

marken med Lotte og Johannes, eller ned i Alleen, for at møde Moder, i sin blaa Kiøle, med den røde Parasol. Tit vender jeg mig om, (:naar der ingen er tilstæde:) og raaber: Naa Lotte! Hans! skynd Jer noget, hvor bliver I af. Saa strækker jeg mine
5 Hænder ud efter dem. Men naar der saa ingen smaa Næver komme, og tage fat om mine Fingre, saa græder jeg. — Frisk Mod! vi sees først i August. Du maa endelig leie Værelserne igien hos Bonsak til Sommer. Hans har ganske ret i at minde os derom. Jeg gik altid fort. Oftere havde jeg gaaet
10 denne Vei for ti Aar siden, men man glemmer let i ti Aar Stæder, som man kun har seet nogle Gange i sit Liv. Udenfor Barrieret er en uhyre stor Æreport opført for Napoleon af ham selv, af vældige Qvaderstene; men den er kun bleven halvfærdig, og staaer nu kun som en smagløs Ruin, der op-
15 fylder Veien med Gruus. Jeg fandt denne Allegorie sindrig, og gik videre. — Den hvide Kalksteen spiller ogsaa en stor Rolle i Paris og i Omegnen, og frembringer ingen god Virkning for Synet. Den gjør Veien hvid, Støvlerne hvide, den blænder Øiet; Bygningerne ere saa overordentlig blege
20 hvor de ikke ere maledede; og maledede er selv kun i Paris den underste Etage. Husene i Paris, naar enkelte store Bygninger undtages, ere langtfra at være smukke. Overmaade høie, overmaade smalle; Vinduerne ligge indenfor Muren, og gjøre Bygningerne huuløiet melankolske; nyttige, men hæslige
25 Brandmure strutte op paa hver Side af Taget, og berøver Huset al sin Anseelse. Naar man fra et høit Sted, staar og betragter en Gade i Paris, seer den ud, som lutter uordentlige Fieldstykker, som lutter store Stykker Kridt, med en snever Linie i Midten. Det er først naar man kommer ret ind i Gaderne, saa
30 man ingen Oversigt har, at Synet paa en behagelig Maade ind-

skrænkes af de brillante Boutiker; der næsten ere at ansee som lutter Glashuse med glimrende Kostbarheder. Hyppigt finder man ogsaa det underste Stokværk anstrøget med en høirød Farve. Utallige store Indskriverter gjøre næsten hvert Huus nedenunder til et Tittelblad med Vignet. Men ovenover, naar 5 man hæver Øiet, finder man det blege Kridthuus, med indhulede Vindver og Jerntalværker for hvert Vindve næsten.

Imidlertid er det dog denne hvide Steen, (: i Mængde funden under Bierget, ved en stor Flod, med et Par Smaaeøer:) der er Aarsagen til det uhyre Paris. Den er let at hugge, og 10 har den gode Egenskab, at den hærdet sig med Aarene. Saaledes har vel Pariserne et ældgammelt gallisk Folk fundet den, og bygget en By, paa den største Øe, som nu kaldes la cité. Deres Bye kaldte de Lutuhezi, og Romerne, da de opdagede den Lutetia Parisorum eller Pariserne Luti. Frankerne, som 15 var meget for Korthed, kaldte den simplemang Paris; og her seer du Navnets Oprindelse. Vil du vide lidt meer af Paris's Historie? Velan! Jeg skal gjøre det saa kort som muligt. — Men der er min Barber; jeg maa først barberes.

Nu er jeg barberet, og kan med saamegen videre Grund 20 holde mig op over Barbarerne. Labienus, altsaa den romerske Feldtherre, undertvang Pariserne efter en rasende Modstand, efter at de allerede i Forveien havde underkastet sig Julius Cæsar, der var gaaet tilbage til Rom. De havde brændt alle deres Huse ved denne Leilighed. Cæsar byggede en ny Stad, 25 paa de gamle Ruiner; og nu blev Druidernes blodige Gudsdyrkelse forkastet, og de romerske Guder og Gudinder indførte. Jupiter fik et Tempel i Citéen, Mars Et paa Mont Martre. Merkur havde eet i Midten af Byen paa Bierget Leucotitius, nu kaldet Sainte-Genevieve. I femhundrede Aar besad Romerne 30

Paris i hvilken Tid den udvidedes meget, og fik, hvad den nu mangler, men hvad Romerne altid sørgede for en aqueduct. Nogle Keisere opholdt dem her. Constantin og Constans besøgte Paris, Julian var der et Par Vintre, og kaldte det sit kiære Lutetia. Valentinian gav det flere Love. — I Aaret 250, prædikede St. Denis førstegang Christendommen der, og døde Martyrdøden, paa det efter ham kaldte Bierg Mont martre. Flere Helgener udmærkede sig: Saint Marcel, Saint-Landry — Hvor de første Bisper holdt deres Gudsdyrkelse, veed man ikke, men i
10 Valentinians Tid blev der, hvor Notre Dame nu staar, bygget en lille Kirke, for den hellige Stephanus. — Frankerne erobrede Paris Aar 486; og to og tyve Aar derefter grundede Clodovig der sit Rige. I hans Tid døde den hellige Genuveva |: ikke den Tieckske :| som udmærkede sig ved sin Fromhed, og red-
15 dede Byen for Attila, og for Hungersnøden. Da Clodovig var døbt, byggede han en Kirke for den hellige Guenuveva. Childebert byggede vor Domkirke Notre Dame. Den fromme Dagobert gjorde Geistligheden store Gaver, og stiftede et Abedie for St. Denis. Under dette Merovingiske Dynastie, ophørte
20 det latinske Sprog at blive almindeligt, og hvad de Franske kalde det Celtiske begyndte, hvilket vel ikke vil sige andet, end det frankiske, nemlig det Tydske. I denne barbariske Epoche gik meget af den gode romerske Civilindretning til Grunde. Feudalvæsenet begyndte, dog leed Staden Paris selv
25 ikke meget; og Borgerne beholdt deres Rettigheder. Men Uvidenhedens Mørke rugede tykt over Landet. — Karl den Store, en ægte Tydsker var meget sysselsat med sine Erobringer, og lader ikke til at have gjort meget af Paris han foretrak Achen i sit Fædreland, hvor han meest opholdt sig. Men hans Kiær-
30 lighed for Videnskaberne ophialp atter det latinske Sprog,

Dialektikken og Theologien. Under hans svage Eftermænd blev Paris udstykket til Privateiendom for de Store. Lokket did af denne Byes Rigdomme plyndrede vore danske Forfædre Normannerne den førstegang 845; 856 lagde de den i Aske, og ødelagde den atter 872. Disse Nederlag have ganske næsten 5 tilintetgiort alle romerske Mindesmærker. Forgiæves indskrænkede Pariserne sig til en snever Cirkel, og forskandsede dem, under de svage Konger. De frygtelige Normanner kom atter og beleiredede Paris 885. Karl den Skaldede kunde ikke forsvare den; men den tapre Greve Eudo, gjorde Normannerne nødt 10 til at ophæve Beleiringen efter 2 Aars Forløb. Karl maatte afstaae Kronen til Eudo, men den blev ikke arvelig i hans Æt, før under Hugo-Capet, hans Sønnesøn, valgt til Konge 987. — De følgende Konger af dette Dynastie, gjorde en hel Deel for Byen; for at ophielpede Videnskaberne, gavede Studen- 15 terne samme Rettighed som Cleresiet. Udmærkede Lærde: en Pierre Lombard, en Guillaume de Champeaux, og den berømte, ulykkelige Abeillard, havde forsamlet 20 000 Skolarer alle vegne fra Europas Kroge. Paa Bierget St Genevieve blev der opført en stor Bygning, som fik sine egne Love og Privilegier 20 og blev kaldet: Universitetet, og fik en Rector til Overhoved. — Nu voxte Byens Størrelse —. Den nordlige Deel mod Sainen blev kaldet: la ville; Syden l'université, eller le Pays latin, og Midten la cité. — Phillip August forskiønnede Byen, Eudes de Sulli gjorde Begyndelsen til Notre Dame, om dens 25 nu er, 1163. Han byggede ogsaa Taarnet til Louvre. Gadernes Brolægning begyndte 1184. Da Phillip gik paa Korstog, lod han af Frygt for Engellænderne Forstæderne omringe med en Muur, 7, 8 Fod tyk, forsvaret af 500 Taarne, og forsynet med en dyb Grav. Hovedstaden skylder ogsaa Ludvig den 30

Hellige en stor Deel af sine Indretninger, med Hensyn til Geistlighed og Rettergang. Han stiftede Hospitalet des Quince Vings. — Under Kong Johans Fangenskab i England, blev Paris førstegang plaget af Borgertvist. Carl den Onde, Konge
5 i Navarra og Englænderne vare Skylden, mene de Franske. Steffen Marcel, Kiøbmændenes Formand truede Kronprindsen; de tro Undersaatter bleve myrdede for hans Øine; han flygtede fra Paris, og kom igien med en Hær. — I det Øieblik da Marcel vilde overgive Staden i Engellændernes Hænder,
10 blev han myrdet af Pariserne. Kronprindsen trak ind i Byen, straffede Hovedmændene, tilgav Mængden. —

Carl den Vise byggede Bastilien, til Byens Forsvar, og for deri at giemme den kongelige Skat. Han forsynede Byen med en Muur mod Norden, for Engellænderne. Men det hialp ikke.
15 Under Carl den Syvende indtog Engellænderne Paris, og Byen leed af Pest og Hungersnød; dog havde Byen alt under Ludvig XI 300,000 Indbyggere. 1470 blev Bogtrykkeriet indført og Brevpostvæsenet opfundet. Ludvig den 12te var en Fader for Staden; satte Grændser for de juridiske Chikaner;
20 for Geistlighedens Udsvævelser, og Universitetsfrihedens Misbrug. Frands 1ste elskede Kunster og Videnskaber som han havde faaet Smag paa i Italien. Han stiftede College royal, hvor man nød frie Undervisning i Videnskaber og Sprogene. Romersk og græsk Smag begyndte under ham at vise sig i
25 Bygningerne. Herlige italienske Malerier, især af Lionardo da Vinzi, forskiønnede hans Palladser. Men paa disse korte skønnene Fredsytringer, fulgte blodige Religions og Borgerkrige, og Mord under de svage og vellystige sidste Konger, af Vallois. Paris svømmede i Blod, efter at have gjort Oprør mod sin
30 retmæssige Fyrste; græsselige Borgerkrige, flere Beleiringer, og

atter Hungersnød. Imidlertid blev dog Tuilerierne bygget
 |: paa Grunden af et Teglblænderie, hvoraf det har sit
 Navn :| under Carl 9, 1564; Pont Neuf 1578; og et Edikt af
 Henrik 2, forbød at Paris ikke maatte overskride en Kreds
 af 1414 arpens; da han frygtede Byen skulde blive for stor. 5
 — De uhyre Summer som Spanien sendte til Paris for at un-
 derholde den hellige Ligue, udbredte Velleynet mellem de
 Store, medens Armoden forsmægtede, og Almuen var et Offer for
 fremmede Fiender, rasende Prælater, oprørske Herremænd. — I
 denne Nød drog Henrik den Fierde ind i Byen den 21 Marts 1594, 10
 og blev sit Folks Overvinder og Fader. Han byggede Gaderne
 Dauphine, Christine og Anjou; fuldendte Pont Neuf; og mange
 flere Gader og Bygninger takke ham, for deres Tilværelse.
 Efter Cardinal Richelieus Død, trak de Store ind fra deres
 gamle Slotte til Hovedstaden, og byggede dem i Faubourg St 15
 Germain prægtige Palladser; Palais de Luxembourg, Sorbonne.
 Jardin de plantes blev af en kongelig Hauge indrettet til dette
 Brug 1635. Den første Grund til Palais Royal blev lagt 1629.
 Henrik den 4des Støtte blev nu opsat paa Pont Neuf, Louis
 XIII midt paa Place royale. 1622 blev Paris et Erkebispedøm- 20
 me. Nu kom Ludvig den 14des brillante Tidsalder, i hvilken
 Paris ogsaa overordentlig udvidedes med Gader, Torve, Byg-
 ninger, Kirker, Hospitaler; Glas og Tapetfabrikker. Denne
 Konge udvidede Byen til 3,228 arpens; Byen Chaillot blev for-
 enet med Staden som Forstad; og Lygterne paa Gaden blev 25
 indførte 1667. — Ludvig den 15de var ligesaa ivrig i at for-
 skjønne Staden — Den udvidedes under ham til 3,919 arpens.
 Palais de Bourbon, l'ecole militaire, den nye Kirke St. Gene-
 vieve, Ludvig den 15des Plads med sin Collonade blev bygget
 1754; les champs Elysées blev plantet, o. s. v. Ogsaa Ludvig 30

den 16de byggede et Par Kirker og reparerede flere Bygninger. La fontaine des innocens blev til. Theatre françois et Italien, det i Gaden Faydeau, Operahuset, og Skuespilhusene i Boulevarderne. Kongens Have blev større, Palais Royal blev en
5 Samlingsplads for de brillianteste Boutikker etc: Siden 1788 indslutter en Kreds af 9,858 arpens Paris. 1789 begyndte Revolutionen og frembragte kun Ruiner; Bastillen blev nedrevet, alle Monumenter truedes — Barriererne bleve sønderbrudte, Kongestøtterne kuldkastede; alle Kirker fordærvede og be-
10 røvede deres Ejendomme. Klosterne forstyrrede, Palaierne, Værtshusene, Klosterne forvandlede til uhyre Fængsler. Dog grundedes paa denne Tid Conservatoire des arts et metiers, Musée des Monuments françois og Museum d'histoire naturelle. At ogsaa Napoleon anvendte endeel af sine ranede Rigdomme
15 paa at forskionne sin gode Stad Paris, og for at smigre Pariserne og sin Hovmod, er naturligt. Han var ifærd med at opbygge Louvre efter en prægtig Plan, og vilde forbinde den, ved Gallerier og Sidebygninger med Tuilerierne; men dette Arbeid er standset, og kommer vel seent til Udførelse. Musæet
20 opfyldte han med alle Italiens og Tydsklands Mesterværker, og alle de bedste græske Statuer. Men nu har Enhver igien faaet Sit; og der er nok tilovers. Han byggede de to skønne Jernbroer. Femten ny Kilder reiste sig, og udgiød deres Vandstraaler. Stærke Haller reiste sig til Vinnedlag, til første Gjemme-
25 stæder for Vildt og Fiærkræ. Mange nyttige Indretninger skedte; ældre Bygninger forskionnedes og indrettes til offentlig Brug. Ny Gader bygges; kort 102 Millioner anvendtes i tolv Aar; hvilket vilde været beundringsværdigt og fortienstligt i høi Grad, hvis ikke disse Penge havde kostet Frankrig 20 Aars uaf-
30 ladelig Blodsudgydelse, og været et grusomt Rov fra fremmede

Lande. — Her har du en kort Oversigt af Paris i Tiden, hvilken maa tiene dig til Erstatning for den jeg havde af Paris i Rummet paa min Vandring over Høiene ved Seine til St Cloud. — Jeg kom i slige Betragtninger til en By |: naar jeg siger en By her, saa mener jeg en Stad, større og langt bedre byg- 5 get end Roskilde, men uden Kirke :| Jeg gad ikke spørge om Byens Navn midt inde i Byen; det forekom mig saa tossevurrent. Jeg tænkte det maa enten allerede være St. Cloud, eller Passy. Jeg saa en Mængde Plakater opslagne paa Husene, og gav mig nu til at studere dem; ligesom de Lærde ofte stu- 10 dere Historien; ikke for Charakterernes og Handlingernes Skyld, men for at faae en enkelt Notiz hvis Finding der er dem chronologisk vigtigt. Saaledes studerede jeg nu Stadens Politieplakater for Geographiens Skyld. Jeg erindrede mig hvor ofte jeg hiemme havde læst: »Overpræsident samt Borgemestre og 15 Raad. etc.« og saa neden under »Kiøbenhavn« etc. Det var denne Under- eller Overskrift jeg med en sand Nyrupsk eller Wedelsimonsensk Iver søgte efter i disse Veistøvede Manuscripter. — Men — fikst du Pæren Zacharias? — Jeg fandt ikke andet end Maison a vendre — a louer — etc: Der stod 20 Beskrivelser paa Huse og Værelser meget nøiagtig. Men Byens Navn, hvori jeg stod forekom intet Sted. Det forudsatte man, som Enhver bekjændt. Jeg gik videre, og ærgrede mig over de store Overskrifter paa høirød Grund med sorte Romerske Bogstaver; som gav mig Underretning om enhver enkelt Borgers Næringsvei; som opfordrede til der at skaffe sig enhver Fornødenhed; undtagen den jeg havde. — Da jeg havde gaaet Hovedgaden, (der var meget lang) igiennem, vidste jeg perfekt hvor jeg kunde faae Klæder, Skoe, visse Værelser, Mad og Drikke, Tienstefolk |: om de giøre deres Skyldig- 30

hed, skal jeg lade være usagt :| etc: men hvor jeg var, vidste jeg ikke. Det forekom mig tilsidst, som en forhexet By, uden Navn, blot opfundet af min egen ørkesløse Phantasie. Jeg betragtede Borgerne i Byen som Fantomer, der blot gave sig den uskyldige prosaiske, og undertiden enfoldige Mine, for at giække mig; og aandede let igien, da jeg atter stod paa Marken, paa hin Side.

Men da jeg nu her, i den spæde, fremspirende Martsnatur opløftede mine Øine, *da fyldte de sig pludselig med Taarer; thi de standsede ved en lav øverskuelig Muur, hvis høie Hauge bag ved viste mig alle sine store Lindegange. — O det er jo Passy! raabte jeg; her er jo gamle Dreiers Lyststed, hvor jeg saa ofte for ti Aar siden kom ud, og tilbragte glade Timer med ham og Guillaumeo, og Brøndsted og Koes! Hvor vi spillede Bolt i Græsset efter Maaltidet! — De store Træer bevægede deres endnu nøgne Grene, som om de vilde hilse mig; og de hvide Steenurner paa Haugemuren smilte blegt i Solen, som om de vilde sige: Dreier, Guillaumeo og Koes ligge allerede i Gravens Urner. Gak herfra Vandrer, her er intet Hvilested mere for dig. Forlad disse Egne og vær lykkelig! — Da tænkte jeg i det jeg gik: Gud velsigne dig min gode gamle Vært, for din faderlige Venlighed! Og dig min stakkels Guillaumeo for din broderlige Tienstvillighed. Nu skal jeg dog i Nærheden af det Sted, hvor Gæstfriheden havde sit Sæde, drikke Eders Skaal. Og derpaa gik jeg hen til en Traiteur, ikke langt fra Dreiers Hauge, uden for den (nu ikke meer) forhexede By; lod mig give et Værelse med Solskin, en Æggekeg og en halv Flaske Viin; klinkede derpaa med Glasset paa Flasken, raabte: Gud glæde deres Siæle! Var rørt, spiste og drak med god Appetit, følte mig glad og begeistret i det deilige Veir;

tænkte paa Eder, haabede snart at see Eder igien; og gik hiem.

Da jeg vandrede tilbage giennem Passy, kunde jeg ikke nok forundre mig over min forrige Blindhed. Nu kunde jeg meget godt see, det var Passy. Nu kunde jeg prægtig finde Vei tilbage. 5 Men jeg besluttede dog, at hvis jeg engang blev Borgemester, da skulde Stæders og Byers Navne staae med store Frakturbogstaver over Stadsportene. Thi havde jeg nu her ved Indtrædelsen, ligesom Chilian i Ulysses von Ithacien seet de Ord: »Dette skal være Passy« — saa havde jeg jo slet ikke havt nødig 10 saa langsommeligt at østne mig. Men saa havde Dreiers Hauge heller ikke saa poetisk overrasket mig. Naar vi altsaa overveie Alting, saa har jeg atter her, som Studenstrup, mere vundet, end tabt paa denne Reise.

Paa Hiemveien havde jeg mine egne Tanker; jeg tænkte: 15 man faaer ofte det Uvigtige, for det Vigtige. Historieskriverne glemme tit at fortælle Ting som de troe Alle vide, og det bliver Aarsagen til, at om nogle Aar, ingen veed det. — Er det dog ikke forskrækkeligt, at vi takke en eneste lille Replik i en Comoedie, for den Efterretning, hvad Sprog det Folk ta- 20 lede, som næst Romerne var det mægtigste paa den Tid? At Karthaginenserne vare Kiøbmænd, vidste vi; men havde Plautus ikke været, saa havde vi aldrig faaet at vide, (hvad man rigtignok kunde formode) at de vare Ebræer. Alle store Kiøbmandstater nærme sig noget til dette Folkeslag; og det formo- 25 der jeg er ogsaa Aarsagen, hvorfor Engellændernes Navne for det meste alle ere tagne af det gamle Testament.

Skiøndt jeg nu herligt kunde gaae paa egen Haand et langt Stykke over Broen ind til Paris, var det dog atter et Spørgsmaal: Hvilken Vei er den korteste til Palais Royal? — Et 30

Spørgsmaal som den Første den bedste let havde besvaret mig. Men det gik mig som Riffelsen, der ikke vilde lære Mathematik, men opfinde Alting selv. Jeg saae en stor lueforyldt Kirkekuppel hæve sig høit i Sky, og tænkte: hvad kan du bedre, end
5 frygte Gud og følge Landeveien? — Den lueforyldte Kirke førte mig langt om længe til det store Invalidhuus. Her saae jeg endeel unge ærværdige Krigere, der bleve trillede om i Stole, andre humpede hen paa Træbeen i Solskin. Der var dog ogsaa endeel Ældre deriblandt. En Soldat maa gjøre hvad
10 hans General siger; Tapperheden er altid en god Egenskab; og den raske Kraft, der pludselig standses, i det Modværge gjør Kæmpen til Krøbling, fortiener Agtelse og Medlidenhed, i hvad Hensigt saa Krigen har været ført. Med ærbødig Veemod traadte jeg derfor ind i de melankolske Haller, hvor Verdens
15 stolte Overvindere nu tilbragte deres sidste Dage, som gamle Vartoukiærlinger. Der lod ellers til at være sørget godt for dem. Jeg traadte ind i det store Kiøkken; 3 à 400 smaa Pølser bleve just taget op af Gryderne, og lagt dampende paa det reentskurede Egebord. I en overordentlig Holgerdansk Kobber-
20 kiædel stod den kogte Ærtemus. Austerlitz og Jenas Helte skulde nemlig have Pølse med Ærter i Dag. Jeg blev rørt over at den uhyre Kobberbolle var slet fortinnet. Derimod var Kirkekuppelen udenfor meget omhyggeligt ægte forgyldt. Og jeg kom til at tænke paa Vessels Ord med en Smule Forandring saaledes: »Franskmand i Dødens Rige, fra en forfængelig
25 Natur du ei kan vige.«

Efter endnu at have forvildet mig noget omkring i Gaderne, kom jeg hiem. Og her har du en nøiagtig Beskrivelse af en heel Dags Reise.

30 At den, som har seilet flere Somre paa Esrums Sø; fra Cor-

søer til Nyborg; fra Nyborg til Corsøer; fra Kiøbenhavn til Kiel; fra Thorsing til Langeland; fra Wordinborg til Falster, fra Falster til Lolland, fra Lolland til Holsteen, og det sidste midt om Vinteren; — at han er søerfaren, vil dog vel kun Ondskaben nægte. At min Reise fra Paris til St. Cloud næste- 5 gang mere var en Sø end en Landreise; vil du ikke nægte, naar du har læst Reisen.

Denne Reise foregik i Overgaars. Efterat jeg en fiorten Dages Tid havde siddet inde og skrevet i Regnveir, blev Himlen atter blaa, Luften luun, og jeg fik Lyst til at see mig om. 10 Overkrigscommissair Fischer vor Landsmand, der besøger vore Hielpetroupers Pleie, kom tidlig ind til mig, Kl. ti med B., og spurgte om jeg vilde kiøre med til St. Cloud, Meudon, Bellevue, og endeel andre Steder? — Jeg svarede: Saa sagte, saa sagte! Vil De bie til Kl. eet, saa kiører jeg med Dem til 15 St. Cloud, saa at vi kunne være i Paris Kl. syv igien; men ikke videre den Dag; thi jeg kan ikke fatte saameget paa eengang; og naar jeg skal fare altfor vidt omkring, bliver et saadant Tog mig en Anstrængelse og ingen Fornøielse. — Fischer opholder sig kun kort Tid her, maa nytte Tiden, og kunde ikke 20 slaae af, og giøre det ringere. B. kiørte altsaa med ham, i en Vogn comme il faut, og jeg blev hiemme. Da Klokken var Eet, og jeg ikke gad skrevet meer, skinte Solen ind i Værelset til mig, som om den vilde sige: Naa, skal du ikke ogsaa lidt ud? — Jo, svarede jeg; tog min Hat, og gik hen ved Tuilerierne, 25 ved Pont Neuf, hvor de smaae Equipager holde, som man i det smagfulde Paris giver et meget uanstændigt Navn. Det er nogle Gumpekærrer paa to Hiul; men i hvilke der kan sidde sex Mennesker; og indvendig ere de omtrent tapeserede som vore Hyrekareter. I en saadan Vogn kan man kiøre til Ver- 30

sailles for 30 Sous. Neppe var jeg kommen derhen, førend ti Hyrekudskekarle komme styrtende imod mig, som Gedehamse om en Pære, og raabte alle med høi Røst, i det de toge mig fat i Rabatterne, om jeg vilde kiøre ud til Versailles? Jeg svarede
5 at jeg nok vilde til Versailles, men jeg vilde ikke skraales døv, og endnu mindre sønderslides levende. Derpaa, for at undgaae videre Molest, steg jeg op i eet af disse Fartøier, efterat Kudsken havde forsikkert mig at vi skulde kiøre strax paa Øjeblikket. Men vi vare, mærkede jeg, endnu kun tre, og vi skulde
10 være sex. Det hialp ikke at der snart komme To til. Karlen vilde endnu have Een proppet i Vognen. Vi forsikkrede ham, at vi ikke bleve der, hvis der kom Een til, og spurgte: Hvad vinder du ved at faae Een, naar du mister Fem? Men han havde nu engang sat sig det i Hovedet, blev arrig, og var taabelig
15 nok til at lade os spadsero ud. Herved vandt vi meget, thi vi kom i en langt bedre Vogn, fik bedre Heste og honettere Kudsk; og nu kiørte vi afsted. Men — o Under! — vi vare ikke kiørt langt, før hele Pariseregningen forvandlede sig til en stor Sø. Seinen havde nemlig været meget impertinent, og oversteget sine
20 Bredder. Vi kiørte længe i Vand, og mødte paa Veien adskillige Baade, der komme roende; saa jeg halv begyndte at blive bange, og tænkte paa Kudsken Kiølebrønd i Fouqués Undine. Imidlertid varede det dog ikke længe, før vi vare paa det høiere Bakkeland, hvor der var ganske tørt. Det er en stor
25 Lykke, at der ved slige Floder ere Høie; og laa det meste af Paris ikke temmelig høit, saa vilde det tit see galere ud end det gjør. — Det er en endnu større Lykke for os i Kjøbenhavn, at Østersøen ikke har slige Nykker. Den behøvede kun at stige nogle Alen over Toldboden, saa var det meste af Kjøbenhavn
30 oversvømmet, og alle Mennesker maatte stimle hen paa Sme-

debakken. — Det var deiligt Veir, men Kl. var allerede to, og jeg fandt det lidt for silde at tage til Versailles idag; lod derfor Kudsken holde paa et beqvemt Sted, hvorfra jeg kunde gaae til St. Cloud. I Haugen vare de underste Egne ogsaa fulde af Vand. Jeg saae en lille bitte Pige der sad under et 5 Træ, hvor der var to Gange; jeg spurgte hende: Hvilken Vei er den bedste at gaae? Hun svarede: Det er det samme hvilken Vei De gaaer, min Herre, de ere lige gode; men igiennem den derhenne kan De ikke komme frem for Vand; derfor bliver det nok bedst, De gaaer den anden. — Jeg takkede hende, og 10 fandt mig vel derved. Der var endnu intet Løv paa Træerne, men Græsset begyndte hist og her at pippe grønt frem. De smaa Taxusbuske, (klippede i samme Form som vaadt Sand, Børn komme i Fingerbøl), stode ved Gangene. Det morede mig at see hvorledes den frihedshigende Natur spottede de 15 stive hæsle Former, hvori man vilde tvinge den: Thi man saae tydeligt, at til den Side hvor de vare stærkest klippede, vilde de voxte; og der hvor man vilde have de skulde fylde Formen ud, var der huult. — Jeg tænkte maaskee at finde B. og F. i St. Cloud, men bedrog mig. See Slottet brød jeg mig 20 ikke om; jeg har været der før, og det var mig ikke om smukdecorerte Værelser at gjøre, men om en deilig blaa solvarm Foraarsdag, i Guds fri Luft. Da jeg havde spadseret gik jeg i et Giæstgiverhuus, der laae mod Solen, og holdt et tarveligt men velsmagende Maaltid. Jeg havde taget Rousseaus Heloise 25 med, var træt, og satte mig paa to Stole i Solen med Bogen. Men den smagte mig ikke saa godt som første Gang jeg læste den; skjøndt der ogsaa dengang var meget som mishagede mig. Hvilken Forskiæl paa Heloise og Werther! I Werther strider Heltens Følelse med et helligt Sacrament — her mod 30

Rangforordningen. — Jeg har ikke læst dybt ind i Bogen endnu denne gang, men seer tydeligt, at Indholden fornemmelig bestaaer i Skildring af underkuet Sandselighed, som uarter til spidsfindige Reflexioner om Kiærlighed. St. Preux er intet
5 godhiertigt ærligt sundt Menneske, der elsker; han er en for-
elsket Sophist, og han forfører virkelig Julie med sin dydige
Snak, og med det Spil af Opoftrelse, som han ikke har isinde
for Alvor, men som han ængster den forelskede Pige med.
Julie er uagtet sin Uskyldighed meget erfaren i Kiærlig-
10 heds Sager. Han skammer sig ikke ved at skrive til hende:
Je frémirais de porter la main sur tes chastes attraits, plus que
du plus vil inceste. Men Julie tilstaaer ogsaa for sin Lege-
søster Clara, om den gamle Gouvernante: que la bonne femme
était peu prudente avec nous; qu'elle nous fesait, sans né-
15 cessité, les confidences les plus indiscrettes de mille choses, que
de jeunes filles se passeraient bien de savoir. — Romanen be-
gynder med at Julie, efter et lille skrømtet Kiævleri, tilstaaer:
je t'adore en dépit de moi-même. Imidlertid er hun dog meget
veltilfreds med sin Klogskab for Clara, og skriver hende til:
20 Crois, ma chère, qu'il y a bien des filles plus simples, qui sont
moins honnêtes que nous; nous le sommes parce que nous
voulons l'être; et quoi qu'on en puisse dire, c'est le moyen
de l'être plus sûrement. — Og det see vi da ogsaa om kort Tid.
— Det som især støder i Rousseaus Heloise, er ikke de Vild-
25 farelser der ere skildrede; thi der er ingen Vildfarelse af det
menneskelige Hierte, som ikke er en Gienstand for Poesien.
Men vi see, at Forfatteren deler denne Vildfarelse, at han selv
er den sygelige spidsfindige ømfindtlige St. Preux, og at Julie,
saaledes som han skildrer hende, er hans Ideal. Saa er dog
30 den kraftige, vel mørke, men geniølske ærlige Werther en

anderledes Karl. Og Lotte er uskyldig; er en sund simpel
 smuk yndig Pige, som ikke kan gjøre det mindste ved at Wer-
 ther bliver ulykkelig. En Forlovelse og et Ægteskab er en hellig
 Ting, hvorfor man maa have Ærbødighed, og som nødven-
 dig foraarsager Werthers Ulykke. I Heloise er det evige Fatum 5
 den uhyre Ting at Julie er Baronesse. Det er ikke et paa
 guddommelige og menneskelige Love grundet Forhold, det er
 en egensindig Faders Hovmod der gjør Udslaget. Og det har
 noget pinligt og ærgerligt for en sund Siæl, at læse om den use-
 lige St. Preux, hvordan han krymper sig som en Orm; og vel 10
 engang imellem giver sig en rask Mine, men strax bliver Stak-
 kel igien. Kunde de ikke løbe bort med hinanden, arbeide og
 see at komme ud af det? Vee det Barn, som overtræder hvad
 det skylder sine Forældre; men ogsaa Vee de Forældre, som
 af Forfængelighed og Hovmod gjøre deres Børn ulykkelige. 15
 Hvad have de at fordre? Hvad skylder man dem? — Om alle
 de spidsfindige Paradoxer, og om det smukke Brev St. Preux
 skriver Julie til fra Paris vil jeg ikke tale. — Hvad der i Bogen
 er godt, og hvad der har gjort dens Lykke, er Skildringen af
 Forelskelsen; thi forelsket kunde Rousseau være, og det for- 20
 stod han at male. Men hans Forelskelse har for det meste
 Præget af den underkuede Sandselighed, og et svagt slapt Na-
 turel. Det er hverken italiensk sund Sangvinitet eller nordisk
 dyb Følelse; men en lunken Mellemting. Dog stiger Skildrin-
 gen undertiden af de Forelskedes Bedrøvelse og Ulykke til 25
 sand rørende Poesie; og Julies Død, naar Clara kaster Sløret
 over hende, er saare skøn. Fra Sprogets og de mange enkelte
 Ideers Side, der dengang vare nye, har vist ogsaa denne Bog
 megen Fortieneste; og der er intet Spørgsmaal om, at den
 altid vil blive en høist mærkværdig Yttring af et følsomt og 30

veltalende, men spidsfindigt, forfængeligt Genie; hvis Rigdom af enkelte gode Tanker oftest udarte til Paradoxer, Sværmeri og Bitterheder.

Efter Maaltidet, var jeg atter i Haugen. To godhiertige gamle
5 runkne Mænd, som skuffede Gangene og smilte til mig med sande uskyldige Gartneransigter, gav jeg hver Noget. De bleve ganske bestyrtede da jeg trykkede dem de smaa Sølvstykker i Hænderne, og troede jeg vilde gøre dem Fortræd; men da de saae Pengene, takkede de hierteligt. — Da jeg kom
10 ned til St. Cloud var der ingen Vogn færdig til at kiøre. Kl. var kun 5 og det var det deiligste Veir af Verden. Jeg gav mig altsaa til at gaae tilfods, og for at have noget at more mig med paa Veien, reciterte jeg sagte ved mig selv mit hele Frederiksbergdigt; som satte mig saa aldeles tilbage til Eder. Det var
15 ikke »mine« Tanker og Forestillinger, der morede mig; men det var mine »Tanker og Forestillinger« som havde modtaget en udvortes Skikkelse; og derfor ikke mindre var mig kiære og vigtige. — Da jeg kom forbi Passy begyndte allerede
20 Vandet at spærre mig Gangen; og jeg var ikke kommet over (thi hele Veien var allerede blevet en Canal) hvis ikke nogle Karle havde lagt Bretter og sat med en Baad over de uoverkommelige Steder. Nu skulde jeg give Drikkepenge; men havde ingen flere Smaapenge hos mig, og maatte altsaa i disse Folks Øine formodentlig giælde for en Gnier, fordi jeg havde givet
25 de gamle Gartnere mine sidste Dagskillinger. Da jeg kom ind i Paris havde ogsaa Seinen her oversvømmet adskillige af de nederste Gader. Det maa være meget skadeligt for Kiælderne. Jeg maatte gaae en lang Omvei, og var overmaade træt. Paa Broen Pont Neuf stod Folk og saae efter et Maal nede ved een
30 af Bropillerne, hvor høit Seinen var steget. Den er rigtig nok

for mange Aar siden, 1745, steget endnu høiere; men ogsaa dennegang ansaaes Tilfældet som meget sieldent. Saaledes kom jeg endelig hiem. Og nu spørger jeg, om ikke denne Reise var en Søreise?

Jeg har sidstegang yttret min Mening om den franske Tra- 5
goedie, eller rettere sagt: Stadfæstelsen, ved nøiere Undersø-
gelse, af min gamle. For nogetid siden da de havde Andro-
maque, vilde jeg endnu engang probere min Lykke; men det
var mig for suurt. Jeg kunde ikke holde disse rasende Skraa-
lerier ud, hvormed en kold Intrigue paa en unaturlig Maade 10
skreeg sig frem, i det den krøb. Jeg gik bort. I den sidste
Scene, — da jeg havde været henne at spise en Portion Frugt-
iis, for at køle den Hede, hvori (ikke Spillet) men Tilskuernes
Mængde havde sat mig, — kom jeg tilbage, for at see Talma
rase; og jeg maa tilstaae, han raste virkelig. Dette vil sige 15
meget. Thi de andre lade kun som de rase. Min Barber,
en indfødt Æsthetiker, (som alle Franskmænd) forsikkrede mig
Dagen efter, mens han fik Sæben til at skumme, at Talma
ofte greb sig saaledes an, at han ikke havde en tør Traad paa
Kroppen, ja at hans Støvler selv undertiden vare fulde af 20
Vand. Jeg forundrede mig saameget mere derover, da jeg
sielden har seet ham med Støvler, men næsten altid med Snøre-
saaler. Dog det maa vel være i Hamlet, og andre for det franske
Theater bearbejdede Halvstøvlestykker. Forresten er Talma
et ganske fortrinligt tragisk Genie; han er opdraget i England; 25
og vilde vist spille herligt i den Shakespearske Tragoedie, hvis
Skiæbnen havde forundt ham det. —

Lige saa lidet som den franske Tragoedie smager mig, saa
meget beundrer jeg derimod de gode comiske Skuespillere i
Theatre françois. Forleden havde de Molières Tartuffe, og 30

skiøndt den desværre blev spillet af Doublantere gik jeg dog derhen, da jeg holder dette Stykke for et af Digterens bedste. Moliere har mindre end vor Holberg vidst at forene Vittighed med comisk Fabel. Enten nærme hans Stykker sig altfor meget
5 den boileauske Satire, og bliver næsten ikke meget andet, end en slig Satire dialogiseret (som le misantropen) eller ogsaa han vel meget nærmer sig den gamle italienske Farce. Min stadige Mening er, at en Farce, (naar man ved den forstaaer et burlesk Lystspil) kan hæve sig til den høieste poetiske Fortie-
10 neste. Saaledes staae mange Shakespearske, Holbergske, Aristophanske og Molieriske Stykker. Men jo mere Stykkets Indhold blot viser sig i Akteurernes Løier og ikke i Digterens og Skuespillernes Lune, jo mere bliver det hvad man med Rette kalder et Fiællebo[d]stykke. Moliere er ikke altid fri
15 for denne Feil, og det er naturligt, da han med sit store Genie har hævet sig ud af denne dengang giængse Smag. Der er ogsaa, uagtet alt Lune, en vis Eensformighed i nogle af hans Stykker; saaledes bliver endogsaa det evige Plaisanteri over Lægekunstens Utilstrækkelighed kiedsommeligt, da det altfor hyp-
20 pig gientages i hans Comoedier. I Tartuffe, den Gierrige, de lærde Damer, den borgerlige Adelsmand, de latterlig pæne Jomfruer o. fl. har han derimod fortræffelig vidst at forbinde de to Ingredienser; og i Don Juan har han selv udmærket sig i den romantiske Charactercomoedie.

25 Den Gierrige er en spøgfuld Charakteertegning, som har Satire og Lune nok; Tartuffe er en Satire, som har spøgfuld Charakteertegning nok, til at blive begge, hvad de skulle: Comoedie; nemlig et muntert Spil af Menneskelivet. Der er intet Spørgsmaal om, at ogsaa Satiren, dialogisk vel brugt,
30 kan yttre sig lyrisk i Comoedien; skiøndt det er mere poetisk

endnu, naar den naivt og skiælmsk skiuler sig bag Masken af Situationer og Charakterer. Der bliver sagt herlige Ting i Tartuffe. For Ex. naar Dorine ytrer om Hyklerin:

Ceux de qui la conduite offre le plus à rire
 Sont tou[s]jours sur autrui les premiers à médire: 5
 Ils ne manquent jamais de saisir prom[p]tement
 L'apparente lueur du moindre attachement;
 D'en semer la nouvelle avec beaucoup de joie,
 Et d'y donner le tour qu'ils veulent qu'on y croie:
 Des actions d'autrui, teintes de leurs couleurs, 10
 Ils pensent dans le monde autoriser les leurs;
 Et, sous le faux espoir de quelque ressemblance,
 Aux intrigues qu'ils ont donner de l'innocence,
 Ou faire ailleurs tomber quelques traits partagés.
 De ce blâme public dont ils sont trop chargés. 15

Den rimede Alexandrin, som ofte i Lystspillene, efter min Følelse, berøver Fremstillingen sin naturlige Ynde, gjør i Tartuffe en sand poetisk Virkning; fordi Hovedsagen i dette Stykke er at fremstille hans Charakter; og hans Charakter er netop at overfirnisse sin Lumpenhed med fromme Udtryk og 20 forsigtige Vendinger. Det brillante Udvortes, som hans hule Indre skal have, trænger just til denne Verspragt; og saaledes kan man da sige, at i dette Stykke Form og Materie, aldeles stemme overeens. — Overmaade mesterligt er den dumme Finhed persiferet, hvormed Skiælmen troer at nærme 25 sig Maalet.

L'amour qui nous attache aux beautés éternelles
 N'étouffe pas en nous l'amour des temporelles:
 Nos sens facilement peuvent être charmés
 Des ouvrages parfaits que le ciel a formés. 30
 Et je n'ai pu vous voir, parfaite créature,
 Sans admirer en vous l'auteur de la nature;
 Et d'un ardent amour sentir mon coeur atteint,
 Au plus beau des portraits où lui-même s'est peint.

Saaledes nærmer Hykleren sig sin Velgiørers Kone, som han vil forføre; og naar hun siden, for at beskiæmme ham, (i hendes Mands hemmelige Nærværelse) spørger: hvor en saa from Mand kan gjøre slige Forslag? er han strax rede med følgende

5 Veltalenhed:

Je puis vous dissiper ces craintes ridicules,
 Madame, et je sais l'art de lever les scrupules.
 Le ciel défend, de vrai, certains contentements;
 Mais on trouve avec lui des accom[m]odements.
 10 Selon divers besoins, il est une science
 D'étendre les liens de notre conscience,
 Et de rectifier le mal de l'action
 Avec la pureté de notre intention.
 De ces secrets, madame, on saura vous instruire:
 15 Vous n'avez seulement qu'à vous laisser conduire.
 Contentez mon désir, et n'ayez point d'effroi;
 Je vous réponds de tout, et prends le mal sur moi.

Hvor aldeles er ikke her Verset det væsentlige? Hvo som troede at kunne give en Idee om denne Charakter ved at

20 opløse de snedige, brillante Versvendinger i Prosa, viiste der ved at han ingen ret Følelse havde for hvad Molières Genie her har virket. Thi det er just det prægtige, hule, falske, sminke-
 kede Ydre, som spottes og satyriseres. Den franske Elegans bruges netop her ironisk, for at satyrisere over den franske

25 Elegans. Men det er vist noget som de fleste Franskmænd ikke have mærket.

Stykket har endnu den Skjønhed, at det ved Heltens Charakter og hvad der virker paa ham, faaer sin Knude strammet; thi først kryber Tartuffe og da han seer det ikke hjælper,

30 bliver han uforskammet, hvilket giver det Hele en ny overraskende Vending. Men ligesom Moliere lignede Alexander i at han var ligesaa stor en Digter, som Alexander var Helt, saa

lignede han ham ogsaa endnu deri, at han heller overskar sine Knuder, end løste dem. — I Tartuffe gaaer det dog saa an, med den betroede Kasse af en Ven. At den femte Akt er en Apotheose for Ludvig den Fiortende, smager just heller ikke. Her gaaer Moliere selv en Smule over i Tartuffes Charakter, 5 og bliver, om ei en Hykler, saa dog en Smigrer. Men hvad skulde han gjøre? Det var den almindelige Tone, og han maatte synges med de Fugle han var iblandt.

Den bittersatiriske Colorit Stykket faaer ved Tartuffe, har Moliere søgt at formilde, ved Orgons comiske Tillid til 10 hans Fromhed. Scenen med Kammerpigen, naar Orgon kommer hjem og spørger, og hvor han, (skiøndt Dorine fortæller at Madamen har været upasselig, Tartuffe derimod spiist og drukket saa han maatte sprække) altid raaber: le pauvre homme! er ubetalelig. 15

Det havde maaskee været Naturen og Sandheden nærmere, hvis Moliere i denne Charakter mere havde fremstillet den verdslige Hovmod og Herskesyge, end Vellysten, som sielden forbinder sig med saa megen kold Snuhed. Vellysten har uagtet sin Slethed, formedelst det varmere Tempera- 20 ment, noget mere, skiøndt rigtignok kun øjeblikkeligt, (og derfor just gyseligt) godhiertigt. Men ved Prælaterne turde han ikke røre videre. Han maatte see at give sin Satire en Vending, der ikke passede sig paa det han just vilde angribe; og deraf kom det vel. Ikke at tale om, at Fransk mændene aldrig ere 25 fornøiede, naar et Stykke ikke indeholder noget, der i det mindste nærmer sig til Kiærlighedsintriguen.

Af Figaros Givtermaal har jeg seet en ganske fortræffelig Forestilling; og jeg har sagt (skiøndt ikke forklaret) alt med eet Ord, naar jeg lægger til: Jeg har seet Made- 30

moiselle Mars spille Susanne. Det er ret beklageligt at det er saa vanskeligt, ja næsten umuligt, at beskrive hvordan en god Skuespiller har spillet. Mademoiselle Mars er Paris's Afgud, og hun fortjener det. Den Eneste der paa en
5 Maade kommer hende nær, er Fleury; men han er lille, næsten hæslig, har et middelmadigt Organ, og er mere, som det lader, en fortræffelig Copie af det franske Theaters bedste Tid, end et originalt Genie. Mademoiselle Mars derimod er et sandt Genie, som med en skøn og tydelig Talestemme
10 forbinder et deiligt Udvortes. Naar man seer hende paa Theatret skulde man ikke sige, hun havde en Datter paa femten Aar. Hun har al sin Tid levet i Forbindelse med en Mand, som hun ikke vilde gifte sig med, for at han i sine Forhold ikke skulde lide af de Fordomme, det oplyste Paris
15 endnu bestandig har imod hendes Stand; og hun har været ham tro, paastaae de, som kiende hende. Hun er ligesaa agtet for sin Character, som for sit Talent. Og hvorledes kan det ogsaa nogensinde adskilles? Bringer ikke enhver Kunstner sine personlige Fortrin og Mangler over i sin Kunst?
20 Denne Mangel, denne Roué-Charakteer, som Beaumarchais saa tydeligt viser i sine Stykker, især i Figaros Bryllup, veed Mad. Mars med den uskyldigste Gratie at — tilintetgiøre næsten. Der er intet Spørgsmaal om, at Susanne, saaledes som Beaumarchais har tegnet hende, er langt fra at være en uskyldig
25 Mø; hun er en snedig, velerfaren, intriguant Kammerpige, der ikke skammer sig ved at spørge Figaro ganske impertinent, om alt Hornene kløer ham i Panden? Men alt dette veed Mademoiselle Mars at overfare paa den yndigste Maade; og Susanne bliver i hendes Hænder, en sød, vittig uskyldig
30 lille Pige. — Ogsaa Thenard spiller Figaro meget godt, og

forstaaer med en levende Bonhommie, med en udmærket Smidighed, saa vel aandelig som legemlig, med en munter Lystighed, at idealisere sin Rolle. Den yngre Baptiste, en comisk Skuespiller, gav Don Bridoisson fortræffeligt. En saadan dum Dommer forekommer ofte i den gamle Comoedie, allerede hos Palaprat, og er aldeles ingen ny Opfindelse af Beaumarchais; men Baptiste forstaaer at give ham et Originaltræk, ved det taabeligt Familiære, han affekterer mod Greven, og det Tossetfornemme mod Figaro; skøndt begge Dele med en ond Samvittighed, da han dog hemmeligt aner om sig selv, at han er et Fæ. Ogsaa Bacile blev givet godt, og mindte mig om et prægtigt Portræt af van Deick. Grevinden Mamselle Volnais var maadelig; og Greven, som Damas spillede, var slet. — Hvormeget savnede jeg her vore Rosinger, Mand og Kone. Den lille Helvedesengel Cherubin blev spillet af den coquette Mademoiselle Bourgoïn, der i det virkelige Liv virkelig er en Fandens Tøs. — Den som ynder fransk Kritik, og er saa starblind at han ingen Umoralitet kan see i dette Stykke; havde godt af, at læse hvad la Harpe i sine Cours de la Litterature taler derom.

Han siger nemlig iblandt meget andet, som vilde blive for vidtløftigt at anføre følgende om Cherubin. »Beaumarchais opfandt en smuk Person, ved at opfinde den smukke Cherubin, og det saameget meer, da denne Pagerolle altid maa spilles af en smuk Pige. En meget naiv Rolle, der for førstegang viste paa Theatret: dette første Instinkt af en mandbar Yngling paa tretten, fiorten Aar. »En ung Naturens Lærling, hvis Hierte slaaer med de første, hæftige Slag; en Uglspil fuld af Liv og Ild.« Saaledes anbefales han os i Fortællingen, og siden efter i Stykket. »Forfatteren har valgt det

Øjeblik — siger han — hvor hans Page begynder at interessere, uden at bringe Nogen til at rødme; hvad han føler uskyldigt, bringer han ogsaa andre til at føle.« Jeg tilstaaer at dette Øjeblik har noget Kildrende. Interesse? Uskyldigt? det er et andet Spørgsmaal. Saa meget er vist, at man hidindtil ikke har vovet at fremstille paa Scenen denne Interesse, som i slig Alder af vort Kiøn ikke er andet, end den første Tilbøielighed for det Andet. Man havde følt, at i denne aldeles physiske Tilbøielighed, var endnu aldeles intet moralskt, og altsaa aldeles intet anstændigt. Derimod havde man vel troet at kunne uden Usømmelighed fremstille meget unge Piger, med deres første unge Tilbøieligheder; af den meget gode Grund, at det aldeles unge Mandfolks første Tilbøielighed kun er at nyde, men den unge Piges at behage og elske. Dersom der er noget ret Uskyldigt i Kiærligheden, saa findes denne Uskyld udentvivl hos en Mø paa tretten fiorten Aar. Beaumarchais, som ret vel kiendte denne Forskiæl, har ladt i sin Fortale, som om han glemte den; men i Stykket selv har den meget levende svævet ham for Øine. Den uskyldige Page forstaaer meget godt at lukke sig inde med Fanchette, at gaae allene med Susanne, for at omfavne hende; og naar han ikke gjør andet end Romanzer for Grevinden, saa er det fordi hun er saa imposant. Han har en saadan Elskefornødenhed, at han selv taler om det med den gamle Jomfru Marcelline. »Er det ikke et Fruentimmer! En Pige?« Det er hans egne Ord, og de ere tydelige. Det er klart at ingen uden et Fruentimmer kan lære ham, hvad han brænder efter at vide. Men at han ikke veed saa lidet endda allerede, seer man af den »forsigtige Beskedenhed« han lover, med Hensyn til alt hvad han veed.

Dersom Grevinden selv holdt ham for et Barn, saa blev hun ikke saa forskrækket saa bevæget over ham, selv naar hun var langt fra ham. Dersom Greven holdt ham for et Barn, saa blev han ikke saa skinsyg; saa holdt han sig ikke op over denne Forskrækkelse og Rørthed, saa blev han ikke saa 5 opbragt, at han vilde dræbe dette Barn, fordi det var inde-lukket med Grevinden. Hvad havde han vel sagt, hvis han havde seet Toilettescenen? Pagen for sin Gudmoders Fødder, som tørte hans Taarer af med sit Lommetørklæde; hendes Kammerpige, som gjør Fruen opmærksom paa: »Hvor 10 han er smuk! Hvor han har en hvid Arm! Den er min Tro hvidere end min.« Alle disse Kiælerier fra Susannes, al denne Ømhed fra Grevindens Side, den fortryllende Page mellem disse to fortryllende Fruentimmer, — der ere ifærd med at klæde ham af og paa, — har ikke bidraget lidet, til at 15 skaffe Figaro fuldt Huus. Hvad nu Sømmeligheden angaaer — Vil man vide Forfatterens egen Hiertensmening, uagtet al den Dydsaffektation, hvormed han beraaber sig paa den? Det kan man dømme bedst om af den Spot, som han blander sine Deklamationer med. Han skildrer ironisk den fordærvede 20 Tidsalder, »for hvis Indflydelse han ikke haaber at kunne bevare Uskyldigheden;« og denne Tidsalder er netop vor, vil han at man skal troe. Han bliver ved i samme Tone: »Har jeg ikke seet vore Damer i Logerne være dødelig forelskede i min Page? Hvad vilde de ham 25 da? Aa ingenting.« Denne spottende Apologie er ikke ilde fra en vis Side; den udtrykker det, som Forfatteren ikke vovede at sige reent ud: Hvad beklage I Eder over? Det klæder Eder smukt at være saa strænge i Eders Dom, I som ere saa følsomme i Logerne. Fordømmer ikke den Forfatter, som 30

har opvartet Eder efter Eders Smag. For nærværende Tid kan man drive Uanstændigheden saa vidt som muligt, naar den kun ytrer sig paa en pæn Maade. Man forlanger ikke andet af Lasten, end at den skal være takkelig og vittig; og hvad 5 kunde jeg da foretage bedre, end at vise den saa forførerisk som mueligt, fremspirende i denne første nysgierrige Ungdomsuvidenhed, som vi ere saa tilbøielige til at tage for Uskyld?«

Nogle Dage derefter nød jeg den hele Figaro endnu mere 10 heelt igiennem idealisert, end Susanne ved Mademoiselle Mars; nemlig ved Mozarts Musik i Theatre italien. Hvad der hos Beaumarchais blot er Vittighed og Persiflage bliver her Poesie. Mozarts Figaro ligner det rafaelske Malerie i Stanzerne, hvor Kunstneren har været nødt til at male et Billed omkring et 15 Vindue; men ved sin mesterlige Behandling vidste han selv at gjøre Brug af dette uvedkommende Vindue, saa det forvandlede til et Alter.

Forresten være det langt fra mig, at frakiende Figaros Giftermaal Fortieneste. Fra Situationernes, Intriguens og Vittig- 20 hedens Side er det ypperligt. Men Barberen af Sevilla er dog et langt bedre Stykke. Beaumarchais Arbeide er meget morsomt, men det udtrykker aldeles hans eget Væsen. Figaro er ganske han selv: den samme intriguante, snedige Person. Hans Talent bestod i denne vittige Spot, og i Fremstillingen af hans 25 egen Charakter. Hans alvorlige Dramer ere flauere end Diderots; og i Comoedien er jeg vis paa, at han aldrig havde digtet noget, der overgik Fremstillingen af hans eget Væsen: »Beaumarchais-Figaro.«

Igaar var det skønneste Veir, og jeg var med B. og F. i 30 Jardin des plantes. Blomsterne vare endnu ikke fremkomne,

men dog enkelte. Den grønne Ceder fra Libanon der ligner en Bøg med Granblade, udbredte sin høitidelige Skygge paa Høien. Vi saae de spidssnude Ulve; Hyænerne med de lumpne ubarmhiertigdumme Globlik. Den gamle Løve saae ud som en General fra Ludvig den 14des Tid med Allongeparyk. Biørnen Bruun gik nede i en dyb Gaard, og havde et Træ at krybe op ad. Det er en Tølper. Forleden steeg der en Karl ned til ham, for at tage en Sølvdaler han syntes der laae; da kom Bruun ham meget venskabelig imøde, og trykte ham saa inderligt til sit Bryst, at Karlen maatte opgive sin Aand. Jeg saae endeel philosophiske Ugler, hvis Viisdom skyede Lyset, ligesom Sophisternes; endeel Ørne der hakkede i blodigt Kiød; (om det var de forrige Franske, skal jeg lade være usagt). Papegøierne havde gjort deres Toilette, og lignede gamle hæslege Damer, der have overhængt deres slette Skabning med de prægtigste Klæder, og udmeiet dem saa det var en Lyst; de vare forskrækkelig dumme. Der var ogsaa deilige Fasaner. Til dem fløi Spurvene ind og ud giennem Tralværket; og det var rørende at see, hvorledes de smaae Fugle kunde gjøre sig frie igien, hvad Øjeblik de vilde; men de store maatte blive derinde. Hos Løvinden laae en impertinent lille Hund, som saae forfængelig spændt og storagtig ud, medens Løvinden gabede fornemt og kiedede sig. Vi saae en ærværdig Elefant. Der var langhalsede Strudser, langbørstede Pindsvin; kort det var som i Noahs Ark. Abekattene spillede Bajas og Harlekins Rollerne i et stinkende Efterspil. De dumme Bæster bilde dem ordentlig ind, at de høre med til Løve og Tigerfamilien, fordi der ogsaa er Jerntalværk for dem.*

den 20 Marts [1817]

Bedste Christiane! Utilgivelig længe har dette Brev ligget hos mig paa Bordet. Jeg havde haabet, at faae de andre Breve færdige med. Men jeg forsikkrer dig, at jeg har saameget Skri-
5 veri med Hroar, som jeg tænker at faae færdig i nogle Dage; at de Andre endnu maa bie nogle Dage. — Vi blive her nok ikke længer end til den 10 April. I den Tid kan jeg desværre intet Brev have fra dig, og jeg maa altsaa bede dig om at sende næste Brev til Cotta i Tübingen, til hvem jeg kommer paa
10 Reisen. Jeg kunde græde, naar jeg betænker, at jeg intet Svar faar fra min Molle, mens jeg endnu er i Paris; men min Trøst er, at jeg om et Par Dage maae faae Brev fra dig, paa min Skrivelse fra 8 Feb. Du skal endnu mens jeg er i Paris faa eet, og formodentlig to Breve. Du kan ogsaa gjerne sende mig
15 to Breve til Cotta; om det ikke er Svar just, saa glæder det dog. Gud velsigne dig, fordi du i dine søde Breve har givet mig al den Detail om mine elskede Unger; om Bedstefader, Carl, Hauch, Hiort og Boye. Sig dem alle at jeg elsker dem inderligt; og skal bestemt skrive om nogle Dage. Her er lille
20 Lottes Hundepost, som jeg glemte sidst. Kys mine elskede Børn, min Lotte, min Hans, min Wille tusinde gange fra mig. Jeg haaber den gode Cathrine er kommen sig, ogsaa hende maa du hilse.

Jeg har ingen Leilighed havt til at sende dig de belovede
25 25 Napoleonsdorer. Jeg vilde tabe formeget ved at faa dem til dig fra et Handelshuus. Jeg haaber du kommer vel ud af det, til jeg kommer til Cotta, han kan bedst skaffe mig dem til dig. Skulde du behøve det, saa laaner Borries dig nok noget saalænge. — Hroarssaga kan du vente først i April, saa har
30 Overkrigscommissær Fischer lovet at skaffe den til dig.

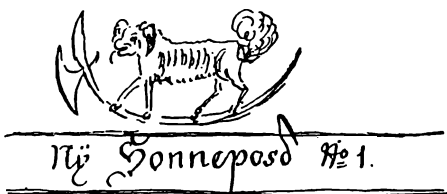
Min Pakke faar jeg nok ikke her; hvis den ikke er allerede sendt.

Gud velsigne dig, min sødeste Christiane. Hils min Fader og min Syster! Jeg skynder dig [o: mig] at sende dig dette Brev, at det ikke skal ligge længer og ængste mig paa Bordet. 5

Lev vel!

din

A. Oehlenschläger.

Motto:

Det var deilig Kaal! 10

Det var ikke hæsliq Sbenad.

Til Lode!

Hved hun hvad Lode? Da endnu Storcken aldrig havde tænkt paa at tage hende i Snabelen og bringe hynne til sin Molle; reiste hennes Falle udenlansk, og det var 15 maiet smogt giort af Sdorgen at han bee med den Overrasgelse til Falle kom hiem; thi ellers havde det ikke voret daili Kaal; men hæsliq Sbenad.

Paa den Tid faldt det hennes Falle ing, (da han ingen Byrn 20 havde) at giøre Løier og Langkaal med smaae Honne. Og til den Enne sgrev han en Honneposd. Nu skulde det rigtignok være en Byrneposd; men da gammel Vane bider best vil vi endnu lade den beholle sit Honnenavn.

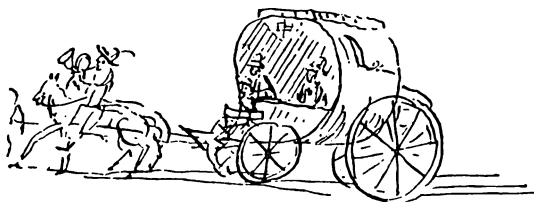
Skriften (: se Borger Qvists Ordbog) vil komme til at bestaae af blandet Indhold; og især blive forsynet med Træsnit i Penneformat. Hun maa ikke recensere Storgen Lodde. Det er vanskeligt at bemærke dem, naar de flive i Lufden; den ude
5 ved Alléporten paa Vesderbro seer saaledes ud:

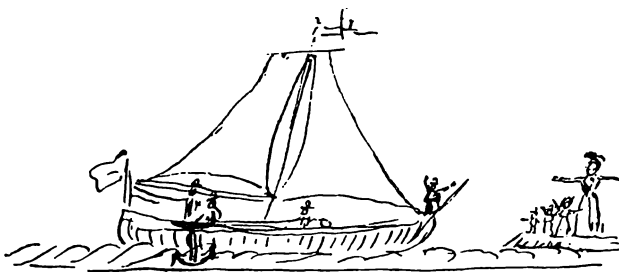
NB: Der var ikke Rum til Benene.

Her er det gamle Billed, som Hansemænd holder saa meget af. Lad ham see det; og laane det lidt.

Her kører Falle hiem fra Wien med Bertouch.

10 Her staaer Molle med Børnene ved Toldboden, og hilser paa Falle, som kommer seilende, fra Tydskland.

Far nu vel, min søde Lotte, næstegang faaer Hans en Honnepost, thi han maae ikke være Stedbarn. Hils nu ham, og Ville, og Beddefalle; og beed Beddefalle ikke recensere Hestene for strængt.

Din elskende Falle A. Øslæ.

Hils ogsaa Cathrine.

5

552. *Fra F. G. Welcker.*

Göttingen den 23. März 17.

Ich schicke Ihnen, theurer Freund, einen der vorzüglichsten jungen Männer zu, der nach Ihrer Bekanntschaft sehr verlangt, Hr Ticknor aus Boston. Er ist in die deutsche Litteratur tief eingedrungen, und verbindet mit sehr vielen Kennt- 10 nissen einen seltne Sinn für das Schöne — ist dabey von sehr edlem Charakter. Diess nur für den ersten freundlichen Empfang; worum ich Sie für ihn recht schön bitten will — im Uebrigen werden Sie ihn von selbst schätzen lernen, und gewiss je länger je mehr — Wenigstens ist es mir so ergangen. 15

Seitdem Sie von hier weg sind, habe ich von dorther nichts von Ihnen gehört, wenn auch vom Norden aus Ihr Name sehr fleissig in den Blättern erscheint. Ich wünsche, dass die Musse in Paris wieder so fruchtbar seyn möge, als das vorige- 20 mal, und glaube auch, dass Sie in Paris diese Unterhaltung der Musen bedürfen, um für längere Zeit recht vergnügt dort zu leben.

Ich stehe eben auf dem Sprung eine Reise nach Heidelberg zu machen, indem ich mit Ticknor bis Marburg gehe. Diess Bücherleben muss zuweilen unterbrochen werden. Möchte nur 25 irgend ein günstiger Zufall Ihren Rückweg über Göttingen führen. Alsdann müssen Sie etwas länger bleiben: man ist

Ihnen ausnehmend zugethan hier. Auch wollen wir nicht wieder über Philosophie in Streit gerathen.

Leben Sie denn recht wohl und glücklich und erhalten
Ihre Freundschaft   Ihrem aufrichtig ergebenen

5

F. G. Welcker.

553. *Til Christiane Oehlenschläger.*

Paris den 25 Marts 1817.

Min sødeste Molle!

Da Capitain Plane gaaer herfra til Kiøbenhavn, som Coureer, kan jeg umulig undlade at benytte mig af hans gode
10 Tilbud, og sende en lille Pakke med. Sande Ubetydeligheder, som dog vidner om et kiærligt Hierte. Til Molle. 1) En lille Sax med Guldgreb. 2) 1 Flaske Hovedvand 3) 1 lille Flaske huile antique. 4.) Et Stykke Sæbe. — Til Lode 1.) En lille Perlemorssax, et Perlemors Fingerbøl, begge med Violer paa,
15 til min søde lille Violtøs. 2.) En Æske med Godtgodt. — Til Hans — en Æske med Godtgodt, og til Wille Conjak ligerviis een.

Jeg tænker det er bedst Lotte og Drengene faar sit paa Lottes Fødselsdag den 21 April — Saa skal jeg drikke
20 hendes Skaal, den søde Engel, og Molles og mine Drenges! — og den søde Bestefaders, som staar Jer i Faders Sted —

Jeg har skrevet dig et langt Brev med Posten for nogle Dages siden, som du maaskee ikke faar førend dette. — Den gode Kammerherre Bertouch dvæler med at sende os Penge, og
25 nu er Kassen lænds. De kommer nok i disse Dage haaber jeg — — Om den lille Guldsax skal du ikke tale til nogen, saa ubetydelig den er; men man kunde gjøre en Flue til en Elefant. —

Frontin skylder os ogsaa endnu, hvad vi have udlagt for

ham — Jeg har skrevet i mit Brev til dig, at jeg hos Cotta vil se at skaffe dig de lovede 25 N — I disse Dage maa jeg spæde lidt til, da der intet er i Cassen; men jeg tager det naturligtvis igien.

Hroars Saga er nu færdig, og du faar den ved første Leilighed. Flood har sagt at han vilde skrive dig til fra Amsterdam om Papir. Et halvt Aars Credit, er ikke ubetydelig; men maaskee, det dog bliver for dyrt. — Prøv endelig Wedel med en Vexel jo før jo heller! — Skriv mig til Cotta jo før jo heller. 10

Hils alle Venner; Brevet skal bort; det er kun en Seddel, og jeg maa slutte. Er Cathrine kommen sig igien? — Hils mine søde Unger utallige Gange fra mig, og lad mig vide, hvad de sige til Forængerne. din kiærlige

A. Oehlenschläger. 15

Hils endelig Tanterne!

554. *Fra Christiane Oehlenschläger.* Kiøbenhavn den 29 Marts 1817.

Min søde Falle! Her har Du et lille Brev fra Din Molle og Dine tre Byrne. Vi ville ikke skrevet Dig til før vi havde faaet Brev fra Dig, men da vi nu hører af Frøken Bertouch, at Du vil rejse fra Paris, saa synes jeg dog at jeg vil sende dette Brev til Tybingen for at Du ikke saa længe skal savne Efterretning fra os, især nu da Du kunde troe, at det var Sygdom der hindrede mig. Jeg har rigtig nok endnu ikke ganske forvunden min Forkiølelses Sygdom, men nu er jeg oppe og paa Mathed nær, vel. Nogle Dage maatte jeg tilsengs igien først i Ugen, men saaledes er alle Forkiølelses Sygdommene i dette Foraar, yderst langvarige, men forresten uden Følger. Glutterne er 25

alle friske og kiække. Vi leve i en evig Længsel efter de kiære Postdage og efter den herligste Maaned i hele Aaret, den velsignede August. Naar Posten blæser, sender vi Bud paa Posthuset, men naar Buddet da kommer tilbage uden Brev, saa
5 regner vi hurtigt ud hvormange Dage der er til den næste Postdag, og saa haabe vi atter. Lotte har især været længselsfuld over den belovede Hundepost. Det fornøyer mig, at Du atter vender Dit Sind, ja Dig selv saagar til dit Tydskland. I Wien vil Du vist være bedre end i Paris og bør være der længer.
10 Maatte Du kun faae den langsomme Pakke endnu mens Du er i Paris, jeg haaber det. Perthes har skrevet at han har sendt Dig den, med en Leilighed; thi med Posten duer det ikke. Han skriver ligeledes, at han har faaet Bøgerne, at han vil avertere at de ere at faae hos ham, og erindrer Dig med Beundring og Kierlighed. Han skriver at han vil gjøre sig en sand
15 Fornøelse ved paa nogen Maade at kunde være Dig »nützlich, dienlich und behülflich«. At Du nu kommer til Cotta er jo ogsaa ypperligt. Din personlige Nærværelse er af største Vigtighed, og jeg spaaer mig de beste Følger af denne velsignede Rejse. Hvor inderligt vi længes efter Dig alle, som een! nei det var Lyv, som Molle længes, kan ingen anden. Vi vil bære Dig paa vore Hænder, vi vil kappes om at kiæle for Dig, om at forkiæle Dig. Wille vil være Post naar han bliver stor for at bringe Moder og Hannes og Lotte Breve fra Fader, og
25 Johannes vil være en Faer, en stor Faer, bedre veed han ikke at blive, og maatte han blive saa lykkelig da kunde han være saa skikkelig tilfreds, tænker jeg.

Alle tre Glutter er raske, de gaae hver Dag lange tourer naar Vejret er taaleligt. Mens jeg har været syg har de en Gang alle
30 tre været til Middag hos Bestefader, eengang Lotte og Hans og

eengang Lotte ene, næste Torsdag haaber jeg at kunde følge med Hans og Lotte igien. — Oncle Carl forærede Hans igaar et Uhr, men saa blev Moder snever om Hiertet over at Willi græd og vilde have det fra Hans jeg tænkte han er jo ogsaa en Dreng som kan ønske sig Uhr i Lommen, og saa kneben jeg end 5 er paa Skillingen sendte jeg dog Bud efter et til William til 3/4 og ved en besynderlig Styrelse af Skiæbnen, kan jeg med Sandhed meddele Dig den Efterretning at begge Uhrene endnu ere fri for ringeste Molest uagtet de allerede er 24 Timer i deres Vold. — William er lige ved at voxe ud af sin Vugge, 10 de voxe alle, dog Lotte og Hans mest, naar jeg kan komme ud og desuden bliver ved Muffen skal Lotte have en ny større Kurv, Hans Lottes og Wille igien Hans, saa blive de alle hiulpne. — Jeg spurgte William hvad jeg skulde skrive til Fader, »Du stal strive at Willamse vil være Post« sagde han. Vi 15 haabe at vor søde Falle har faaet Oncle Carls Brev fra den 18 Marts hvori han fortæller saa meget om De søde velsignede Glutter, og ligeledes mit og Mynster[s] af 15 Marts, naar jeg kan udregne at min søde Falle har faaet mit Brev, er jeg næsten ligesaa glad som naar jeg selv faaer Brev. Jeg kiænder 20 af Erfaring hvor inderlig man elsker sine Glutter og hvor glad man er naar man veed at de har det godt og er friske. Bestefader spiiste for nogle Dage siden ved Taffelet, da han kom derfra kom han ind til mig for at fortælle mig at baade Kongen og Dronningen havde talt saa meget med ham om Dig. 25 Dronningen havde været saa glad over Frederiksbergdigtet og Kongen havde talt om Din Rejse og yttret at det jo var en smuk Leilighed for Dig som Du skulde benyttet Dig længer af. Fader mente at da Du havde Familie var det rimeligt at Du længtes hiem. »Det [er] kun i Førstningen man længes« 30

sagde Kongen. Det kan gjerne være at Konger er saadan tilfreds, men Falle er det nok anderledes. Det er heller ikke alle Fædre der forlader 3 saadanne Unger, som denne Fader. —

Hiorth er midt inde i sin Sag som jeg haaber at Retfærdigheden og Kammeradvokaten hielper ham ud af med al Honneur. Hauch besøger mig ofte, og sværmer om Dig som altid. Da jeg var sygest har han selv spurgt til mig hver Dag siden har [han] besøgt [mig] ved min Seng flere Gange. Han bringer altid noget Godt til Børnene. En Aften mens jeg havde Snue inden jeg blev syg vilde jeg prøve paa at curere mig med at drikke Punsch og gaae til Seng, da jeg ikke gad drukket det ene bad jeg Carl være med ved Gildet, det blev berammet før g for at Børnene alle 3 kunde være med; Johannes blev især lystig, af Glæde gav han af og til en uarticuleret Lyd fra sig. Vi drak Faders og Bestefædrenes Skaal og tilsidst sagde Oncle Carl »Vennernes Skaal«! Ja, skreg Wovle, »Hans og Finernes Skaal«! Carl var færdig at lee sig fordærvet over ham, saa velsignet lystig var han. Wille drak af et Brændevins glas Skaaler af Hiertensgrund og Lotte var ogsaa en net lille Selskabssøster, men hun er en lille Pige. —

Sødeste Falle! Maae jeg spørge Dig hvorsnart jeg faaer min Hundepost, jeg længes saa gyselig efter den. Jeg har faaet en A. B. C. af Hauch, der er Zobler, Esler og Ørne i den, der er ogsaa Ræve som skader Bondens Gaaseflok, der er en arrig Oxe, og stolte Svaner, Marrekatte, Næsehorn, Qvæg, Xantus, Ygler, Vædere, Tigre, Ulve som stæler Bondens Lam og Faar, Paafugle, Kameler, Løver, Hiorte, Geedebukke, Falke og Jægeren; Elephanter, Drager, Crocodiller, Biørne og Abekatte. Jeg læser Fader vor og det lille Vers til Børnene som skal læse i A b C. Paa Bindet staaer en Chineser og en Hottentot. Gudskelov

at Du kommer hiem i August til Lodde og til Din Oxetræ-
 hætte og Gurgemeje og Mette Qvinde Skrædderske. Moder
 har været syg, men nu kommer hun sig, for hun drikker Vin
 hver Dag: Nu rejser Du jo [fra] Paris, hvor rejser Du nu hen?
 Lev vel, søde Fader, tænk paa Din Stumpedorthe og Dine 5
 smaae Drænge kom snart hiem og drik Kaffe i Sophaen og
 fortæl mig en Forstorie. Din Lodde.

Wovle kan aldrig hitte paa at skrive noget, i al Ærlighed
 elsker han sin Fader, men det skriveri kan han ikke forstaae
 sig paa, han har spadseret med Christiane Borries og Gustav 10
 og spiist deroppe til Middag idag; han er ærlig og redelig og
 trofast, men ivrig i høy Grad og afvxlende øm og kiælen og
 but. Velsignede og forskiellige er de alle tre. Bestefædrene hilse
 Dig, Anders og H. C. (de har begge nylig besøgt mig) hilse
 Dig ligeledes. Collin, (har Du husket Bogen til ham?) Borries, 15
 Reinhard, Hauch, Hiorth, Boye (han har mistet sin Moder
 nylig) Carl og alle Dine Venner Mynster ikke at forglemme
 hilse Dig. —

Lev vel, beste, kiæreste Oehlschläger!

Jeg har kun skrevet idag og jeg taaler ikke at sidde længe 20
 ad Gangen, desuden kom Frøken Bertouch nu til mig. Jeg
 haaber at Dit næste Brev underretter mig om hvor jeg nu
 skal skrive hen. Gud være med Dig, som mine Tanker følge
 Dig paa alle Dine Veje og mine beste Ønsker. Lev vel og tænk
 som tilforn med Kiærlighed paa Dine tre søde Glutter og Din 25
 elskende Molle

Christiane.

Frøken Bertouch beder Dig at hilse Bertouch mange Gange
 fra hende. —

